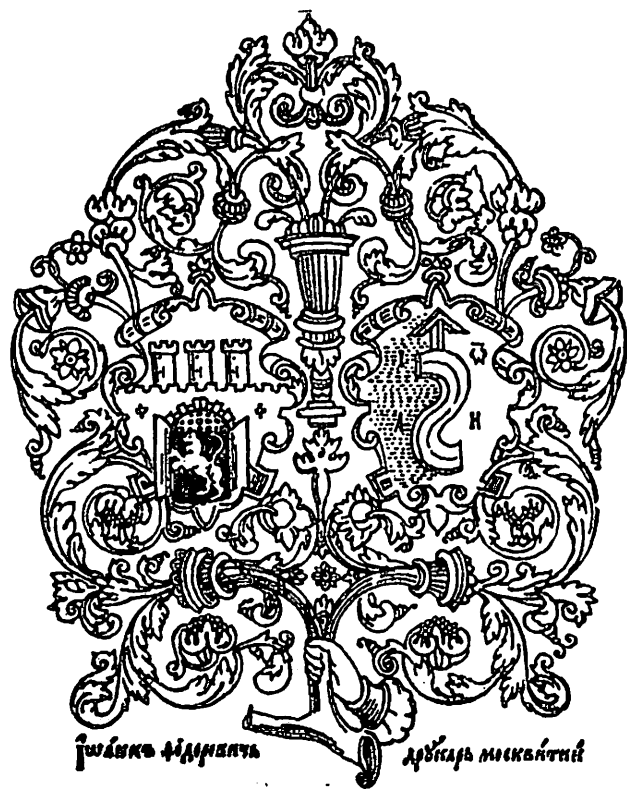

першодрукар іван Федоров
та його послідовники
на Україні

Іванко Федиричь

дубікарь московитий

Головне архівне управління при раді міністрів Української РСР
центральний державний історичний архів УРСР у Львові

ПЕРШОДРУКАР
ІВАН ФЕДОРОВ

ТА ЙОГО
ПОСЛІДОВНИКИ
НА УКРАЇНІ

/XVI-
перша половина
XVII ст./

ЗБІРНИК
ДОКУМЕНТІВ

видавництво «Наукова думка» • Київ • 1975

002
П27

Збірник присвячується 400-річчю книгодрукування на Україні. До нього ввійшли документи про діяльність Івана Федорова та продовжувачів його справи. Документи відтворюють прогресивну роль книгодрукування на Україні у культурних взаємозв'язках між російським, українським, білоруським та іншими народами нашої країни і в міжнародних культурних відносинах.

УПОРЯДНИКИ:

кандидати історичних наук Я. Д. ІСАЄВИЧ та
О. А. КУПЧИНСЬКИЙ; О. Я. МАЦЮК, Е. П. РУЖИЦЬКИЙ

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

кандидат історичних наук О. Г. МІТЮКОВ (голова),
Н. Ф. ВРАДІЙ, доктор філологічних наук
О. І. ДЕЙ, кандидат історичних наук
Я. Д. ІСАЄВИЧ

РЕЦЕНЗЕНТИ:

кандидати історичних наук
С. К. ГУТЯНСЬКИЙ, О. В. МОЛОДЧИКОВ,
доктор мистецтвознавства Я. П. ЗАПАСКО

Редакція археології

П $\frac{10804-089}{M221(04)-75}$ БЗ-8-2-74

© Видавництво «Наукова думка», 1975

ПЕРЕДМОВА

Широке відзначення 1974 р. 400-річчя початку книгодрукування на Україні — свято радянської культури і дружби народів. Діяльність видатного російського першодрукаря Івана Федорова на Україні — яскравий приклад братерських взаємозв'язків російського, українського та білоруського народів. Від часу надрукування у Львівській друкарні Івана Федорова Апостола (1574 р.) і Букваря («Азбуки») (1574 р.) друкарство на Україні безперервно розвивалося і стало одним з найважливіших чинників піднесення культури.

Запровадження друкарства в тій чи іншій країні завжди зумовлювалося всім попереднім ходом її соціально-економічного та культурного життя, рівнем розвитку продуктивних сил. Водночас воно було необхідною передумовою дальшого пожвавлення суспільно-політичного та культурного руху. Ось чому ми так високо оцінюємо діяльність Івана Федорова, його співробітників та продовжувачів справи — людей, які присвятили свої здібності справі поширення і вдосконалення друкарства.

Діяльність російського першодрукаря Івана Федорова на Україні припадає на час, коли після Люблінської унії 1569 р. панування польсько-шляхетських феодалів поширилось на більшу частину українських земель. Панівні класи Речі Посполитої і католицька церква запровадили на Україні і в Білорусії режим жорстокого соціального і національного гноблення. Документи збірника відтворюють важливу прогресивну роль друкарства у боротьбі проти наступу феодалів та католицизму. Вони висвітлюють друкарську діяльність Івана Федорова, його участь у культурному житті України.

Видатний російський першодрукар Іван Федоров став справжнім «друкарем книг пред тым невиданых» на Україні.

Іван Федоров був не лише здібним друкарем, а й редактором тексту книжок, автором післямов, художником. Надзвичайно цінною історіографічно-публіцистичною пам'яткою про початки російського друкарства є післямова до Апостола, надрукованого 1563—1564 рр. у Москві Іваном Федоровим та Петром Мстиславцем¹. Продовживши свою діяльність у білоруському містечку

¹ М. В. Щепкина. Переводы предисловий и послесловий первопечатных книг.— У зб.: У истоков русского книгопечатания. М., 1959, стор. 216—220; А. С. Демин. Послесловие к первопечатному Апостолу Ивана Федорова как литературный памятник.— Труды отдела древнерусской литературы Института русской литературы (Пушкинского дома) АН СССР, т. 26. М.—Л., 1971, стор. 267—279.

Заблудові, Іван Федоров зробив неоціненний внесок у справу розвитку друкарства в Білорусії².

Діяльність Івана Федорова на Україні посідає важливе місце в його біографії: саме тут вийшло сім із загальної кількості 12 його друків (за обсягом майже 70%). Якщо у Москві, Заблудові, а пізніше в Острозі Іван Федоров виконував обов'язки керівника друкарні, то у Львові він був одночасно і видавцем, власником друкарні.

Самостійну видавничу діяльність Іванові Федорову довелося починати у складних умовах, пов'язаних з погіршенням економічного становища міського населення, з цеховою регламентацією ремесла. У подоланні численних труднощів першодрукар спирався на підтримку і допомогу населення Львова. Видаючи перший на Україні друкований навчальний посібник — львівський Буквар 1574 р., Іван Федоров підтримував тих освітніх діячів, які наполегливо боролися за підвищення рівня українських шкіл. А після переїзду зі Львова до Острога Іван Федоров не лише керував друкарнею князя К. Острозького, а й брав участь у діяльності острозького літературно-наукового гуртка. Друкар співробітничав з викладачами Острозької школи: ректором Герасимом Смотрицьким, Тимофієм Михайловичем та іншими. В Острозі було опубліковано такі шедеври друкарської майстерності, як грецько-церковнослов'янський Буквар (1578 р.), «Книга нового завіта» і складений Тимофієм Михайловичем предметно-тематичний покажчик до неї (1580 р.), монументальна Острозька Біблія (1580—1581 р.). Крім того, з Острозької друкарні у 1581 р. вийшла у світ віршована «Хронологія» Андрія Римші. Цей твір видано давньою українською літературною мовою, а всі інші друки Івана Федорова — церковнослов'янською мовою, яка вважалася на той час «високим стилем» літературної мови східнослов'янських та південнослов'янських народів. Опублікування друкованих видань церковнослов'янською та українською мовами було неоціненним внеском Івана Федорова у боротьбу проти спроб панівних класів шляхетської Речі Посполитої придушити українську та білоруську культуру, не допустити їх вільного розвитку і поширення. Друкар-просвітник Іван Федоров добре розумів значення друкованого слова як зброї в ідеологічній боротьбі проти здійснюваного католицькими феодалами та церковниками національно-релігійного гніту. Про суспільне значення своєї діяльності Іван Федоров переконливо говорив у післямові своїх львівських видань — Апостола і Букваря. Яскравість мови, багатство змісту післямови до Апостола дають змогу зарахувати її до найвизначніших літературних пам'яток того часу³.

Друкам Івана Федорова властива майстерність поліграфічного виконання і мистецького оформлення. В них застосовано як дереворитні прикраси і шрифти, привезені з Москви, так і нові дереворити, шрифти, виливні складані оздоб, створені вже на Україні. У виготовленні нових шрифтів, ймовірно, також і нових оздоб, Івану Федорову допомагав його здібний співробітник Гринь Іванович, учень львівського митця Лаврентія Пилиповича Пухали⁴. Завдяки

² Я. Л. Неміраускі. Іван Федорау і Петр Цімафееу Мсціславец у Беларусі.— В зб.: 450 год беларускага кнігадрукавання. Мінск, 1968, стор. 137—154.

³ М. В. Щепкина. Назв. праця, стор. 234—247.

⁴ Я. П. Запаско. Мистецтво книги на Україні в XVI—XVII ст. Львів, 1971, стор. 39—78.

Івану Федорову, його співробітникам і помічникам львівські та острозькі видання стали помітним явищем в історії взаємокорисних українсько-російських та українсько-білоруських зв'язків.

Після смерті Івана Федорова друкарня в Острозі діяла ще до 1612 р., продовжуючи і розвиваючи традиції першодрукаря. Вже у 80-х роках XVI ст. Острозька друкарня розпочала видавати пам'ятки тогочасної української публіцистики, а 1598 р. тут, у друкованому збірнику («Книжці з десяти розділів»), опубліковано єдине прижиттєве видання одного з творів Івана Вишенського — лист афонських ченців К. Острозькому.

Друкарське обладнання Івана Федорова, яке залишилося у Львові, купило Львівське Успенське ставропігійське братство — провідна громадсько-політична організація українського міського населення у той час. Так було покладено початок Львівській братській друкарні, що діяла до 1788 р., а з 1790 р. стала власністю Ставропігійського інституту. Характерно, що у виданнях цієї друкарні орнаментальні оздоби Івана Федорова застосовувалися аж до початку XIX ст. Протягом XVI—XVIII ст. ці оздоби або копії з них використовувалися також і в інших друкарнях.

Вже 1591 р. єпископат православної церкви України і Білорусії зробив спробу встановити духовну цензуру над усіма виданнями і зосередити видавничу діяльність у двох друкарнях. Однак єпископам не вдалося здійснити цей план. Характерною рисою дальшого розвитку друкарства на Україні стала його багаточетривітність, що відбивало загострення політичної та ідеологічної боротьби у тогочасному суспільстві. Лише у Львові в першій половині XVII ст., крім братської, діяли ще друкарні Михайла Сльозки, православного єпископа Желиборського, кілька мандрівних польських друкарень. Перша постійна польська друкарня на Україні з'явилася 1641 р. — друкарня Львівського єзуїтського колегіуму, заснованого для посилення ідеологічного наступу католицької реакції.

У Львові була також вірменська друкарня Тер-Говганеса Карматаненца, якого на Україні називали Іваськом Муратовичем (видання датовані 1616—1618 рр.). Вона мала велике значення для розвитку культури вірменського народу.

Незважаючи на короткочасність своєї діяльності, значний вплив на дальший розвиток друкарства мали друкарні львівського єпископа Гедеона Балабаша на та його небожа Федора. Це друкарні у Стратині (її видання датовані 1604 і 1606 рр.) і Крилосі (1606 р.). В ініціалах Стратинської друкарні вже застосовувалися накреслення літер, властивих для пізніших «гражданських» шрифтів, а у крилоському виданні 1606 р. вперше у східнослов'янському друкарстві до тексту додано сюжетні гравюри-ілюстрації.

Характерним для України явищем була наявність, поряд з стаціонарними мандрівних друкарень. Серед останніх привертають увагу друкарні Павла Домжива Лютковича-Телиці та його помічника Селіверста (Угорці 1618—1620 рр., Четвертня 1624—1625 рр., Луцьк 1628 р., Чорна 1629 р.) і Кирила Транквіліона-Ставровещького (Почаїв 1618 р., Рахманів 1619 р., Чернігів 1646 р.). Перебуваючи у передмісті Яворова, мандрівний друкар Я. Шеліга в одному з своїх видань 1619 р. опублікував латинським шрифтом найстаріші відомі інтермедії українською народною розмовною мовою. Ці твори є яскравою сторінкою з історії вітчизняного театру.

Відразу ж після свого заснування (1615—1616 рр.) чільне місце серед видавничих закладів України посіла друкарня Києво-Печерської лаври. Для неї архимандрит лаври Єлісей Плетенецький закупив обладнання Стратинської друкарні. Згуртувавши навколо себе найвизначніших письменників, філологів, митців, Києво-Печерська друкарня стала випускати книжки, неперевершені на той час за старанністю опрацювання текстів і зовнішнім виглядом. Не дивно, що киево-печерські видання користувалися великим авторитетом не лише на Україні, а і в Росії, Білорусії, Молдавії, у південних слов'ян. Поряд з Києво-Печерською друкарнею у Києві деякий час діяли дві приватні друкарні. Це друкарні Тимофія Вербицького (1625—1628 рр.) і Спиридона Соболя (1627—1630 рр.).

Наприкінці XVI—в першій половині XVII ст. у видавничому доробку друкарів України з'явилися перші, ще нечисленні на той час публікації творів тогочасних авторів. Однак більшість літературних творів і після впровадження друкарства розповсюджувалися у рукописній формі, а серед друкованої продукції переважали книжки релігійного змісту. Це пояснювалося тим, що «середні віки приєднали до теології і перетворили в її підрозділи всі інші форми ідеології: філософію, політику, юриспруденцію. Внаслідок цього всякий суспільний і політичний рух змушений був прибирати теологічну форму»⁵. Як відзначив В. І. Ленін у своїй праці «Проект програми нашої партії», «вияв політичного протесту під релігійною оболонкою є явище, властиве всім народам, на певній стадії їх розвитку, а не самій тільки Росії»⁶. Цю обставину слід враховувати, щоб правильно оцінити значення публікації в кінці XVI—XVII ст. книжок, які, незважаючи на релігійну оболонку, служили інтересам суспільно-політичної боротьби свого часу, відбивали інтереси тих чи інших класів та суспільних прошарків.

Друкарні, що діяли на Україні протягом останньої чверті XVI—першої половини XVII ст., зробили важливий внесок в ідеологічну боротьбу за політичні та культурні права народу, проти наступу католицької реакції. Друкування і розповсюдження книжок українською та церковнослов'янською мовами сприймалося як виклик панівній католицькій церкві, яка насаджувала польську та латинську писемність.

Конфісуючи 1651 р., незабаром після битви під Берестечком, львівські українські друкарні (Братську і Сльозки), близькі до урядових кіл особи заявляли: «Таке велике повстання у державі показало тепер наслідок діяльності їх друкарень, які часто-густо сіють схизму»⁷.

Спираючись на традиції російського першодрукаря Івана Федорова, друкарні України кінця XVI—першої половини XVII ст. відігравали також велику роль у міжнародних культурних зв'язках, у зміцненні культурних взаємин російського, українського та білоруського народів. Отримані з Росії тексти стали підставою при редагуванні низки стародруків: Біблії 1580—1581 р., острозької публікації одного з творів Максима Грека (Триволіса), дерманського Октоїха 1604 р., львівського Октоїха 1630 р. Твори українських

⁵ К. Маркс і Ф. Енгельс. Твори, т. 21, стор. 299.

⁶ В. І. Ленін. Повне зібрання творів, т. 4, стор. 219.

⁷ А. Крыловский. Львовское Ставропигиальное братство. К., 1904, додаток, стор. 143.

авторів Лаврентія Зизанія, Кирила Транквіліона-Ставровельського, Памва Беринди, хоч царський уряд та церковна верхівка дошукувались у них всіляких ересей, перепишувались і передруковувались в Росії. Волинянин Онисим Радишевський, який навчився друкарства, як гадають, в Острозі під керівництвом Івана Федорова, на початку XVII ст. став керівником Московської друкарні; 1620 р. він склав першу в Росії книжку військово-технічного змісту⁸.

Твори письменників Л. і С. Зизаніїв, М. Смотрицького, П. Беринди друкувались також у Білорусії, твори білорусів А. Римші, П. Волковича — на Україні. Тут же працювали і друкарі-білоруси М. Сльозка, С. Соболю. Слід також підкреслити, що за змістом і оформленням українські видання мали вплив на тодішнє молдавське та румунське друкарство. На змісті та формі друкованих книжок позначилися також культурні зв'язки східнослов'янських народів із західними слов'янами і народами країн Західної Європи. Все це переконливо свідчить про необхідність вивчення початкової історії друкарства також і з точки зору його ролі у міжнародних культурних зв'язках.

Основними джерелами для вивчення початкового періоду друкарства є стародруки та архівні матеріали про діяльність видавців, друкарів, редакторів і авторів книжок. Вивчення стародруків України започаткували філологи XVII—початку XIX ст., зокрема Захарія Копистенський, Флоріан Кудревич, Модест Гришевецький, Євгеній Болховитинов, Костянтин Калайдович⁹. Незамінним посібником при вивченні стародруків стали фундаментальні бібліографічні праці П. М. Строева, І. П. Каратаєва, В. М. Ундольського, О. Родоського, І. С. Свенцицького, І. О. Левинського. Але тільки в радянський час розроблено методичку всебічного вивчення стародруків, що стало передумовою ґрунтовних наукових відкриттів у цій галузі. Методичні вивчення стародруків присвячено, зокрема, праці С. І. Маслова, С. О. Клепікова, А. С. Зьорнової, Є. Л. Немировського.

Велике наукове значення мало виявлення унікальних примірників невідомих раніше видань Івана Федорова — львівського Букваря 1574 р. (у бібліотеці Гарвардського університету) та острозького Букваря 1578 р. (у Готській науковій бібліотеці, НДР)¹⁰.

Вивчення архівних документів також має досить давню традицію. При всіх давніх друкарнях були архіви, в яких відкладалися справи поточного діловодства, а також зберігалися привілеї друкарень — нормативні акти, що були юридичною підставою для видавничої діяльності. У досить частих у XVII—на початку XIX ст. судових процесах, які вели між собою друкарі, в заявах і проханнях до органів державної влади друкарі інколи посилалися не лише

⁸ Н. П. Киселев. О московском книгопечатании XVII в.— У зб.: Книга. 2. М., 1960, стор. 137; М. А. Петрушенко. Друкар XVII ст. Онисим Радишевський.— У зб.: Українська книга. Київ—Харків, 1960.

⁹ Я. Д. Ісаєвич. Джерела з історії української культури доби феодалізму. К., 1972, стор. 123—124.

¹⁰ Репродуковані у виданнях: Граматика Івана Федорова. К., 1964; Н. Grasshoff, J. S. G. Simmons. Ivan Fedorovs Griechisch-russisch /kirchenslawisches Lesebuch von 1578 und der Gothaer Bukvar von 1578/1580. Berlin, 1969.

на достовірні акти, а й на різного роду фіктивні документи. Так, у другій половині XVIII ст. ченці Києво-Печерської лаври подали до синоду довідку, що давність їхньої друкарні начебто засвідчують грамоти князя Андрія Боголюбського 1159 р.¹¹ З другого боку, в давні часи виникли безпідставні твердження про те, що начебто книгодрукування в Києво-Печерській лаврі вже існувало у першій половині XVI ст. Ці надумані помилкові положення належать до чистої видумки і ще у XIX ст. були викриті прогресивними діячами української культури як антинаукові. У радянський час на згадані вище безпідставні твердження науковці не звертають уваги.

Вивчення автентичних документів про виникнення українського друкарства започаткував історик першої половини XIX ст. Денис Зубрицький. У праці «Історичні дослідження про русько-слов'янські друкарні в Галичині» (1836 р.) він використав численні архівні документи про друкарство XVI—XVIII ст., вперше опублікував два документи про друкарню: заяву Ізраїля Якубовича 1584 р. про друкарське обладнання, яке йому заставив 1579 р. Іван Федоров, а також грамоту Гедеона Балабана 1595 р. у справі викупу друкарні Івана Федорова. Обидва ці акти збереглися в архіві Львівського Ставропігійського братства.

Найбільшу кількість документів про діяльність Івана Федорова на Україні виявив польський історик С. Л. Пташицький у львівських судових книгах. Пізніше цінні документи на цю тему опублікували І. І. Малишевський, Ф. Бостель, В. Милькович та інші археографи*. Їх видання значно збагатили джерельну базу досліджень, хоч опубліковані тексти містили низку неточностей, а головне, далеко не вичерпували наявних в архівах документів про діяльність Івана Федорова. Якщо ж йдеться про пізніших друкарів, продовжувачів справи Івана Федорова, то про них було опубліковано лише незначну частину тих документів, які збереглися до наших днів, переважно в археографічних збірниках, присвячених іншим темам**. Видано також збірку передмов і післямов до видань друкарні Києво-Печерської лаври¹². Однак не було здійснено жодної спроби зведеного видання чи навіть каталогізації архівних документів про початкову історію друкарства України.

Радянська історична наука, розвиваючись на засадах марксистської методології, звернула належну увагу на комплексне дослідження джерел про соціально-економічну зумовленість явищ історії культури, в тому числі й друкарства. Діяльність друкарів дедалі частіше висвітлюється в нерозривному зв'язку з усім їхнім оточенням, розкривається місце друкованої книжки в соціаль-

¹¹ Е. Л. Немировський. Историографические заметки к вопросу о начале книгопечатания на Руси.— У зб.: Книга, 7. М., 1962, стор. 240—241.

* Перелік назв публікацій подано нижче у списку літератури та її умовних скорочень. Про історію вивчення та публікації джерел, пов'язаних з діяльністю Івана Федорова, див.: М. П. Ковальський. Источники о деятельности на Украине Ивана Федорова 70—80 гг. XVIв. (История публикаций).— У зб.: Некоторые проблемы социально-экономического и политического развития Украинской ССР, вып. 3. Днепропетровск, 1972, стор. 149—165.

** Див. список літератури та її умовні скорочення.

¹² Ф. И. Титов. Типография Киево-Печерской лавры, т. 1. Приложения. К., 1918. Частина тиражу цієї книги була випущена пізніше як окреме видання під іншим заголовком (Хв. Титов. Матеріали для історії книжної справи на Україні в XVI—XVIII ст. Всезбірка передмов до українських стародруків.— Збірник історично-філологічного відділу УАН, № 17. К., 1924).

но-політичній боротьбі. Зокрема, вивченню джерел про зв'язки Івана Федорова з українським суспільством було присвячено опубліковані вже в радянський час розвідки В. О. Романовського (1926 р.), І. П. Крип'якевича (1953 р.). Підсумки вивчення джерел про початки російського, українського та білоруського друкарства підведено в ряді фундаментальних наукових збірників та колективних монографій: «Іван Федоров первопечатник» (М.—Л., 1935), «У истоков русского книгопечатания» (М., 1959), «400 лет русского книгопечатания, т. 1» (М., 1964), «Книга і друкарство на Україні» (К., 1965), «Четырехсотлетие белорусского книгопечатания» (Мінск, 1926), «450 год беларускага кнігадрукавання» (Мінск, 1968), а також у ювілейній монографії Є. Л. Немировського¹³, присвяченій 400-річчю книгодрукування на Україні. Крім того, було виявлено та опубліковано низку цінних документів про Івана Федорова та деяких інших друкарів (публікації Є. Л. Немировського, М. Гембаровича, Е. Й. Ружицького).

Незважаючи на значну роботу у справі виявлення і публікації джерел з історії початкового періоду друкарства, дотепер видано не всі документи з цього питання. До того ж більшість опублікованих документів (зокрема, тих, що стосуються Івана Федорова) розпорошено по різних археографічних виданнях, значна частина яких вже давно стала бібліографічною рідкістю і мало доступна широкому колу істориків. Ті документи, що їх видавали в XIX—на початку XX ст., опубліковано за застарілою методикою, в них чимало невідзначених видавцями пропусків, переколючень текстів тощо. Ось чому назріла необхідність зведеної публікації оригінальних текстів та перекладів документів про друкарство на Україні.

Збірник охоплює архівні документи від 1573 р. (дата найстарішого відомого документа Івана Федорова) до 1648 р.—початку визвольної війни українського народу. До збірника увійшли всі відомі на сьогодні архівні документи про Івана Федорова, а також найважливіші документи про продовжувачів його справи, що діяли на Україні від 80-х років XVI до середини XVII ст. Наступний період історії друкарства України (друга половина XVII—XVIII ст.) вимагає окремого дослідження, оскільки в цей час розгортає інтенсивну діяльність ряд нових друкарень (Унівська, Чернігівська, Почаївська та ін.), змінюються умови їх праці, змінюється роль друкарства у суспільно-політичному та культурному житті. Враховуючи, що Спиридон Соболев і після переїзду в Білорусію зберігав міцні зв'язки з Україною, до збірника включено також документи про білоруський період діяльності цього визначного друкаря.

Виявлення документів до збірника відбувалося на базі архівних матеріалів за період 1573—1648 рр., що зберігаються у Центральних державних історичних архівах УРСР у Києві та Львові, Центральному державному архіві давніх актів СРСР у Москві, Центральному державному історичному архіву БРСР у Мінську, Архіві Ленінградського відділення Інституту історії АН СРСР. При користуванні збірником слід мати на увазі, що архівні матеріали про окремі друкарні збереглися неоднаковою мірою. Найбільш масовою категорією джерел, в яких збереглися документи про друкарство, є магістратські

¹³ Е. Л. Немировський. Начало книгопечатания на Украине. Иван Федоров. М., 1974, 224 с.

та гродські судові книги *. Згадки про діяльність друкарів потрапляли до цих книг найчастіше у випадку різних майнових конфліктів, до яких були втягнуті працівники друкарства. Це зумовлює випадковий характер і однобічність значної частини збережених джерел. Зовсім не збереглося архівних документів про початковий період діяльності Києво-Печерської друкарні, хоч вона була найважливішим видавничим осередком України, починаючи з середини другого десятиріччя XVII ст. Такий стан пояснюється пожежами лаврського архіву у XVIII ст. Крім лаврської, є і ряд інших друкарень, від яких збереглися стародруки, однак досі невідомий жодний архівний документ про їх діяльність.

З другого боку, є друкарні і окремі стародруки, відомі лише з архівних джерел. Це ще раз підтверджує, що тільки комплексне вивчення стародруків та архівних джерел може бути підставою для встановлення основних фактів з історії друкарства.

Переважає більшість документів публікується на підставі оригіналу. Публікація документів здійснюється згідно з існуючими археографічними правилами. Російські, українські та білоруські тексти відтворюються засобами новітньої графіки. В зв'язку з цим окремі літери давнього алфавіту заміню-

ються (крім цифр), а саме: У («іжниця») на и або в; Ё («ксі») на кс або кз; џ («псі») на пс; Ѡ («фіта») на ф або т; іє на е; Ѧ (омега) на о; Ѧ («юс малый») та Ѧ на я; оу та у на у. В кінці слів пропускаються літери Ѧ, а також Ѧ, де останній не передає м'якості попереднього приголосного.

Надрядкові букви та лігатури вносяться в рядок. Слова з титлами зберігаються. Великі літери вживаються згідно з сучасним правописом.

Тексти латинською мовою передаються за орфографією, прийнятою для латинських текстів так званого класичного періоду.

Тексти польською мовою передаються, в основному, згідно з археографічними правилами, прийнятими для передачі польських текстів, тобто з наближенням до сучасної орфографії.

Документи латинською і польською мовами подаються також у перекладах. Скорочені слова розв'язуються у квадратних дужках. Власні назви — особові та географічні — у латинських і польських текстах залишаються в тогочасній орфографії.

У підрядкових примітках подаються різночитання, які виявлено при порівнянні оригінальних текстів з пізнішими публікаціями. В окремому словнику пояснюються рідковживані слова — переважно середньовічна адміністративно-юридична та церковна термінологія.

Усі документи впорядковано за хронологією, з 1582 р. — згідно з новим стилем (григоріанським календарем). У випадку, якщо в документі подається старий стиль, при датуванні його, поруч із датою за новим стилем в дужках вноситься дата за старим стилем. У тих випадках, коли тексти документів

* Джерелознавчу характеристику документів цього виду див.: Я. Ісаєв і ч. Документальні матеріали самоврядування міст України як історичне джерело. — У зб.: Друга республіканська наукова конференція з архівознавства та інших спеціальних історичних дисциплін. К., 1965, стор. 135—148; його ж. Гродские и земские акты — важнейший источник по истории аграрных отношений в Речи Посполитой в XVI—XVIII вв. — Ежегодник по аграрной истории Восточной Европы, 1961. Рига, 1963.

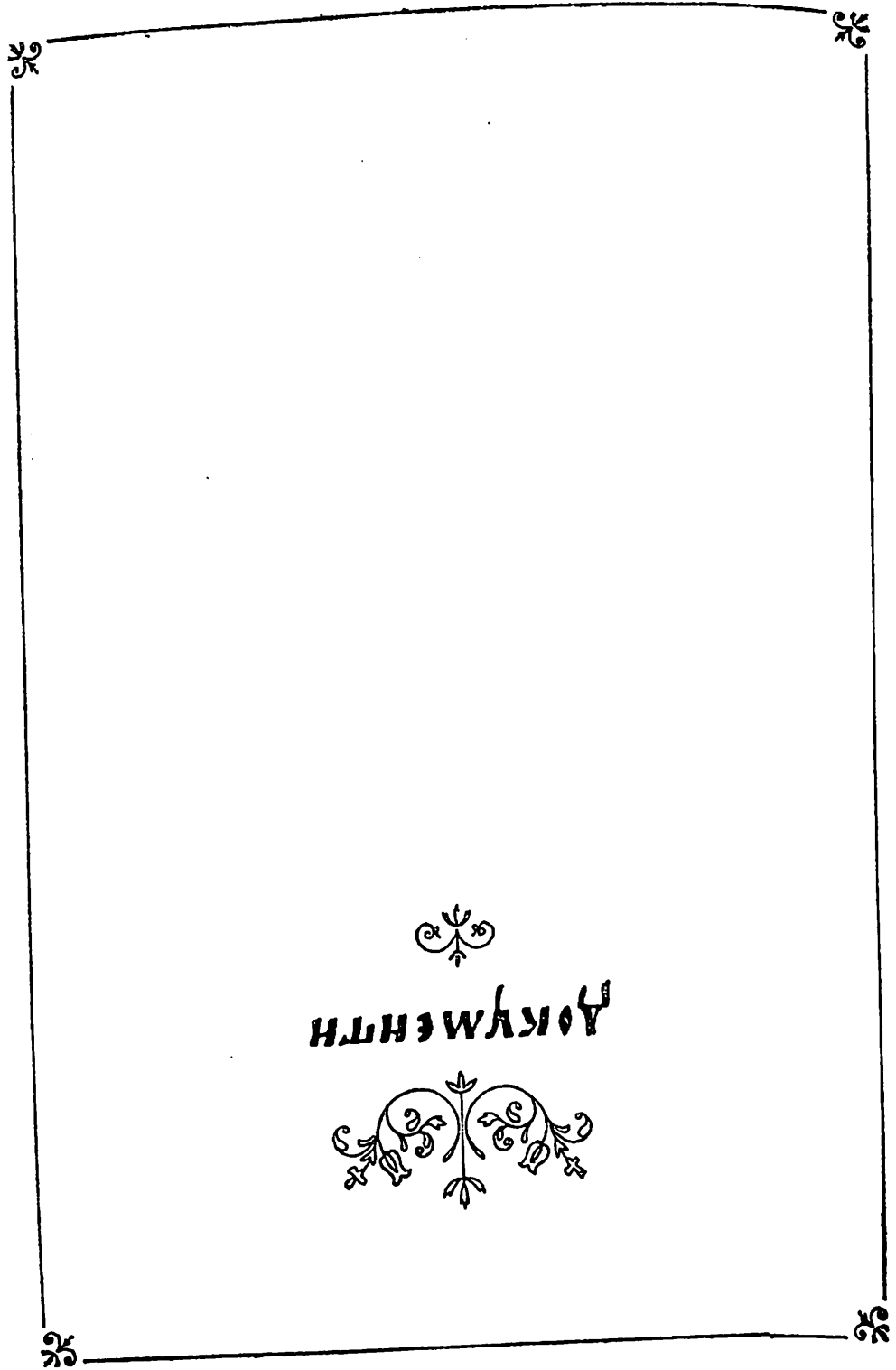
були записані у судово-адміністративні книги через деякий час після їх складення, при впорядкуванні документів за хронологією враховується дата основного документа. Дата запису до книги зберігається у тексті або подається у підрядковій примітці. Дати, позначені в текстах назвами свят або ярмарків, розв'язуються у підрядкових примітках (якщо вони трапляються в польських або латинських текстах, розв'язання подається лише при перекладах).

До документів додаються передмова, примітки, допоміжні покажчики і переліки, резюме.

Передмову, примітки, список друкарень на Україні та їх працівників склав Я. Д. Ісаєвич; хронологічну таблицю найважливіших подій з історії друкарства на Україні склав О. Я. Мацюк.

У підготовці видання взяли участь також М. Г. Вавричин, Ю. О. Дорош, В. І. Жук, Х. А. Панек, А. Г. Сісецький, М. М. Шраберман.

УОКУМЕТН

№ 1

1573 р., січня 26 *.— Ухвала Львівського раецького уряду з дозволом друкареві Івану Федорову наймати підмайстрів для виконання столярських робіт у друкарні

Decretum inter impressore[m] et mensatores

Ex decreto consulari Leopoliens[i] non debet Iwan, impressor, socios artis mensatoriae fovere **, nec laborem ullum ad eorundem artem pertinentem laborare, sed debet sibi ad necessitatem socios a mensatoribus acquirere ac laborem cum illis conducere, hoc expresso, si socius erit impressor et valebit sibi res necessarias ad eandem artem fabricare, id commode poterit facere.

Actum ut supra.

ЦДДА УРСР у Львові, ф. 52, оп. 2, спр. 15, стор. 1202. Оригінал.
Опубл.: Пташницькі, стор. 21.

Переклад

Ухвала [в справі] між друкарем і столярами

За львівською раецькою ухвалою друкар Іван не може наймати підмайстрів столярського ремесла і виконувати будь-яку роботу, належну до їх ремесла, але може, у разі необхідності, наймати собі на роботу підмайстрів від столярів і виконувати роботу разом з ними. При цьому застерігається, що коли підмайстер стане друкарем і зможе виготовляти собі речі, необхідні для цього ремесла, то може це зробити без перешкод.

Діялося, як вище.

* Датується на підставі попереднього запису в книзі на стор. 1197.
** У Пташицького: «habere».

1573 р., січня 31*.— Свідчення друкарів Матвія Зібенайхера і Миколи Пренжини з Кракова у львівському раецькому уряді про порядок виконання столярських робіт у краківських друкарнях

Testimoniu[m] pro parte mensatoru[m] Leopoliensium]

Famati Mathias Sybenaycher et Nicolaus Prezina, impressores librorum, cives Cracovienses], ad requisitionem famatorum magistrorum ** me[n]satoru[m] civitatis istius Leopoliens[is] recognoverunt et per expressum fassi sunt, quia in civitate Cracoviensi] impressores librorum nullos socios artis mensatoriae ad laboran[dum] necessaria, ad artem ipsoru[m] impressoru[m] pertinentia, in domibus suis fivent aut servant, praeterquam dum et qua[n]do aliquis impressorum mensatorem ad laboran[dum] indigerit et necessitaverit, extunc a m[a]g[ist]ro mensatore socium illius salvo pretio illius obtinere solet.

Actum ut supra.

ЦДІА УРСР у Львові, ф. 52, оп. 2, спр. 15, стор. 1213. Оригінал.
Опубл.: P t a s z u s k i, стор. 21.

Переклад

Свідчення для львівських столярів

Славетні Матвій Зібенайхер і Микола Пренжина, друкарі книжок, краківські міщани, на вимогу славетних майстрів-столярів цього міста Львова посвідчили і виразно повідомили, що у місті Кракові друкарі книжок не тримають і не утримують у своїх будинках жодних підмайстрів столярського ремесла для виготовлення того, що потрібне для їхнього друкарського ремесла. Лише тоді, коли, у разі необхідності, будь-який з друкарів вимагає і потребує столяра для роботи, тоді він повинен одержати від майстра-столяра його підмайстра за відповідну винагороду.

Діялося, як вище.

№ 3

1573 р., березня, не раніше 11***.— З списку мешканців Львова, які сплатили міський податок — «шос», складеного львівською міською касою, з згадкою про сплату податку друкарем Іваном Федоровим.

[...]** Adam, doleator, a do[mo] fl[orenos] 2, g[rossos] 12; fl[audi] fl[orenum] 1, g[rossum] 0. Dedit.

* Датується на підставі попереднього запису в книзі на стор. 1210.

** У Пташицького слова «famatorum magistrorum» пропущено.

*** Датується на підставі нотатки «Почали збирати [податок] одинадцятого березня вищезазначеного [1573] року», вміщеної в книзі на арк. 118.

**** Пропущено мешканців інших будинків.

Zur, inquilinus, fl[audi] fl[orenum] 0, g[rossos] 24. Dedit.
Martinius Strach fl[audi] fl[orenum] 1, g[rossum] 0. Dedit.
Impressor Ruthenus fl[audi] fl[orenum] 1, g[rossum] 0. Dedit.
[...]*

ЦДІА УРСР у Львові, ф. 52, оп. 2, спр. 770, арк. 120. Оригінал.
Опубл.: Р у ж н и ц ь к и й. До біографії, стор. 83.

Переклад

[...]* Бондар Адам — від будинку 2 золотих 12 грошів, «ухвали» 1 золотий 0 грошів. Дав.

Комірник Зур — «ухвали» 0 золотих 24 гроші. Дав.

Мартин Страх — «ухвали» 1 золотий 0 грошів. Дав.

Руський друкар — «ухвали» 1 золотий 0 грошів. Дав. [...]*

№ 4

1573 р., грудня 7**.— Ухвала львівського раецького уряду у справі спору між цехом столярів та друкарем Іваном Федоровим з дозволом друкарсві найняти підмайстра поза Львовом для виконання столярських робіт у друкарні

Decretum inter mensatores et impressorem Ruthenum

Notum facimus etc., quia ex decreto officii nostri, decretum prius latum inter providum Iwanum, Ruthenum, impressorem, et famatos magistros mensatores, cives Leopoliens[es], debet in suo robore debito permanere, quod vi[deli]cet idem Iwan, impressor, si habere voluerit ad officinam suam impressoriam socium artis mensatoriae, debet eundem sibi petere a contubernio, vel ab aliquo mensatore magistro contubernali. Qua *** quidem in re quoniam modo eiusmodi petitionem suam apud eosdem magistros mensatorum interponit, ut tale[m] socium ad certum tempus tantum, propter res arduam pro tunc necessitate[m] officinae suae impressoriae, de gratia illorum habere possit, ex quo iidem magistri talem gratiam illi denegant, nos utiq[ue] habentes dignam rationem hominis advenae praecavent[ur], ne ille ob **** imperfectum suum opus, quod coepit, ex ea causa damna aliqua incurrat, nec tamen derogantes hac in parte quicquam iuribus et privilegiis praefatorum

* Пропущено мешканців інших будинків.

** Датується на підставі попереднього запису в книзі на стор. 27.

*** У Пташицького: «quo».

**** У Пташицького: «ad».

mensatorum huius civitatis et contubernii eorundem, per moderationem invenimus et decrevimus.

Quod ipse Iwan praenominatus impressor iuxta petitionem suam debet sibi socium artis mensatoriae peritum aliunde huc Leopolum vocare et adducere eundemque socium, dum venerit, contubernio magistrorum mensatorum praesentare. Ex cuius contubernii consensu primum illi socio magister aliquis mensator e medio illorum dabitur et assignabitur. Tum demum in instanti per manus praefati magistri debet idem socius concedi, seu in mutuum dari dicto Iwano impressori de gratia, ut praefertur, ad dimidiam tantum * partem anni, idque non ad alium laborem, sed solummodo ad eum, qui mere officinae illius impressoriae convenit, vel convenire dignoscetur ita, quod eidem socio, apud ipsum Iwanum laboranti, non licebit tam domesticis **, quam etiam extraneis quibusvis laborare ea, quae labori mensatorum proprie competunt, utpote mensas, scamna, armaria, scrinia, fores, lecta et id genus alia, sub poena et vadio centum mar[carum] pec[uniae] per ipsu[m] Iwanum, impressorem, irremissibiliter succumben[do], si aliquando ipse vel eius socius de labore mensatorio extra officinam suam convictus fuerit.

Quod decretum ipse Iwan suscepit, dicti vero magistri mensatores tanquam de gravamine et de praeiudicio iurium ac privilegiorum suorum protestati sunt.

Actum ut supra.

ЦДІА УРСР у Львові, ф. 52, оп. 2, спр. 16, стор. 28—29. Оригінал.
Опубл.: Р т а с з у с к і, стор. 22—23; Соціальна боротьба, стор. 33—35.

Переклад

Ухвала [у справі] між столярами і руським друкарем

Доводимо до відома і т. д., що, за ухвалою нашого уряду, видана раніше ухвала в справі спору між обачним руським друкарем Іваном і славетними майстрами-столярами ***, львівськими міщанами, повинна залишатися у належній силі, а саме: якщо б той Іван, друкар, хотів дістати для своєї друкарні підмайстра столярського ремесла, він повинен просити його від цеху або від будь-якого цехового майстра-столяра. Оскільки він справді звернувся з подібним проханням у цій справі до цих же майстрів-столярів, щоб з їхньої ласки міг мати такого підмайстра лише на деякий час у зв'язку з гострою потребою, що виникла у його друкарні, і тому, що майстри відмовляють йому в такій ласці, ми, ставлячись з належною увагою до прищельця і дбаючи про те, щоб він, не завершивши початої ним роботи, не зазнав з тієї причини якоїсь шкоди, одночасно, не порушуючи при

* У Пташицького: «tantam».

** У Пташицького: «domesticos».

*** Див. док. № 1.

цьому прав і привілеїв згаданих столярів цього міста та їх цеху для примирення, розважили і ухвалили.

Цей же названий вище друкар Іван, відповідно до свого прохання, може покликати собі звідки-небудь й спровадити до Львова досвідченого підмайстра столярського ремесла, і коли той [підмайстер] прибуде, представити його столярському цехові. За згодою цього цеху насамперед буде виділено і призначено для цього підмайстра будь-кого з-поміж цих майстрів-столярів. Щойно тоді при посередництві цього майстра мають відступити або по-приятельському позичити цього підмайстра згаданому друкареві Іванові, як говориться вище, і тільки на півроку, та не до іншої, лише до тієї роботи, яка дійсно потрібна в друкарні чин буде визнана потрібною. Цьому підмайстрові, який працюватиме у Івана, не буде вільно виготовляти ні для будь-кого в місті, ні поза ним, того, що належить до столярської роботи, а саме — столів, лав, шаф, скринь, дверей, ліжок тощо — під карою і зарукою 100 гривень грішми, які без застережень повинен заплатити цей друкар Іван, якщо йому або його підмайстрові доведуть виконання столярської роботи поза його друкарнею.

Дану ухвалу цей Іван сприйняв, але згадані майстри-столяри протестували проти кривди і порушення своїх прав та привілеїв. Діялось, як вище.

№ 5

1574 р., січня, не раніше 28 *.— З списку мешканців Львова, які сплатили міський податок — «шос», складеного львівською міською касою, з згадкою про сплату податку друкарем Іваном Федороеим

[...] ** Adam, doleator, a tota domo fl[orenum] 1, g[rossos] 24; laudi g[rossos] 22 $\frac{1}{2}$. Dedit.

Martinus Strach laudi g[rossos] 22 $\frac{1}{2}$. Dedit.
Iwan, impressor, laudi g[rossos] 22 $\frac{1}{2}$. Dedit. [...] **

ЦДІА УРСР у Львові, ф. 52, оп. 2, спр. 770, арк. 137. Оригінал.
Опубл.: Р у ж и ц ь к и й. До біографії, стор. 83.

Переклад

[...] ** Бондар Адам — від усього будинку 1 золотий 24 гроші, «ухвали» — 22 $\frac{1}{2}$ гроша. Дав.
Мартин Страх — «ухвали» 22 $\frac{1}{2}$ гроша. Дав.
Друкар Іван — «ухвали» 22 $\frac{1}{2}$ гроша. Дав. [...] **

* Датується на підставі згадки в заголовку документа, вміщеного у книзі на арк. 137, про те, що ухвалу про податок прийнято 28 січня 1574 р.

** Пропущено мешканців інших будинків.

1574 р., травня 6.— Заява друкаря Івана Федорова у львівському раецькому уряді про позику, яку він отримав від сідляра Сенька Калениковича з львівського Підзамча

Sienko sellator Iwan Fedorowicz
Ad nostram consularem residentiam veniens personaliter providus Iwan Fedorowicz, impressor Ruthenus, palam recognovit et libere fassus est, se teneri ac debere certi legitimiq[ue] contracti sui debiti provido Sienkoni, sellatori subcastren[si] Leopoliens[is], septingentos florenos pecuniae numeri et monetae Polonic[alis], quos eidem obligavit se persoluturum hinc pro festo Nativitatis domini proxime et immediate futuro parata et numerata pecunia, non tuendo se ullis vadiis, pignoribus, dilacionibus vel iuris alicuius defensa. In defectu autem solutionis reformavit eidem et inscripsit eosdem septingentos florenos in et super omnibus bonis suis mobilibus, hoc est in libris Ruthenicis seu in typographia et officina, instrumentisq[ue] suis * hic Leopoli habitis. Quae omnia exnunc in possessionem et obligationem eidem tradidit cum ea conditione, quod nisi summam praefatam pro tempore praescripto reposuerit, extunc liberum eidem Sienkoni erit easdem res et bona omnia dividere, pro suoq[ue] usu convertere.
Actum feria quinta post festum sancti Jacobi apostoli proxima anno Domini millesimo quingentesimo septuagesimo quarto.

ЦДІА УРСР у Львові, ф. 52, оп. 2, спр. 16, стор. 369. Оригінал.
Опубл.: P t a s z y c k i, стор. 23.

Переклад

Сідляр Сенько Іван Федорович
З'явившись особисто до нашого раецького приміщення обачний руський друкар Іван Федорович публічно визнав і добровільно зізнав, що він на підставі своєї певної і законної умови винен обачному Сенькові, сідляреві з львівського Підзамча, борг — 700 золотих польської лічби і монети. Ці гроші він зобов'язався повернути йому готівкою в майбутньому на найближче свято різдва господнього **, не обороняючись жодними заруками, заставами, відстроченнями і будь-якими правовими засобами. А на випадок несплати записав цих 700 золотих на всьому своєму рухомому майні, що складається з його руських книг, а також з друкарні і майстерні та обладнання, які має тут, у Львові. Все це від даної хвилини передає у його володіння і заставу при умові, що коли до визначеного терміну не поверне

* У Пташицького: «отпібцс».
** 25 грудня 1575 р.

згаданої суми, тоді вільно буде цьому Сенькові продати ці речі та все майно і повернути на свою користь.

Діялося в найближчий четвер після свята святого апостола Якова року божого 1574.

1574 р., травня 12*.— Заява друкаря Івана Федорова у львівському війтівському уряді про видане ним повноваження кравцеві Касіянну на право стягнення боргу від вихреста Івана

Plenipotencia

Stans personaliter coram Officio advocatiali Leopoliens[is] providus Iwanus, impressor lit[t]eraru[m] Ruthenicaliu[m], incola protunc Leopoliens[is], constituit in suum veru[m] plenipotentem honestu[m] Cassianu[m], sartorem Ruthenu[m], coincolam suum, dans eidem plenam potestatem debitu[m] florenoru[m] triginta duorum pecu[n]iae a provido Iwano, qui ex Iudaismo in religionem et sectam Graecam nuper conversus est, pro libris Ruthenicalibus sibi contract[is], emoven[di], tollen[di], percipien[di], de perceptis quietan[di], iudicialiter et extraiudicialiter agen[di], guarenda[m] praestan[di], iuramenta suscipien[di] et dimitten[di], procuratores in loc[um] suu[m] substituen[di], generaliter vero omnia et singula praesenti causae suae o[p]portuna et iuxta iudiciorum et officiorum observam et consuetudinem in forma plenissima tractan[di] et continuan[di], spondens pro rato et grato se habituru[m], quicquid idem suus plenipotens in praemissis fecerit et constituerit.

Actum ut supra.

ЦДІА УРСР у Львові, ф. 52, оп. 2, спр. 382, стор. 71—72. Оригінал.
Опубл.: P t a s z y c k i, стор. 23 (фрагмент).

Переклад

Повноваження

Перед львівський війтівський уряд з'явився особисто обачний Іван, друкар руських писань, тепер львівський мешканець, і призначив своїм дійсним повноважним чесного кравця Касіяна, русина, свого співмешканця, даючи йому повне повноваження стягнути з обачного Івана, який недавно перейшов з іудаїзму на грецьку релігію і віру, борг 32 золоті грішми за руські книжки, згідно з умовою. [Згаданий борг] скасувати, отримати, дати по-звітування про отримане, діяти у суді і поза судом, давати за-поруку, приймати і відхиляти присяги, призначати замість себе заступників, а взагалі займатися і продовжувати займатися в якнайширшому обсязі, згідно з судовими і урядовими звичаями та правилами, всім тим, взагалі і кожним зокрема, що ко-

* Датуюється на підставі попереднього запису в книзі на стор. 70.

рисне для даної його справи. [Друкар] зобов'язується, що вважа-
тиме законним і бажаним все те, що цей його уповноважений
вчинить і вирішить у зв'язку зі згаданою справою.

Діялось, як вище.

№ 8

1575 р., березня 7.— Скарга Михайла Джуса з
Дерманя у луцькому гродському уряді на київ-
ського воеводу князя Василя-Костянтина Остро-
зького за звільнення його з посади управителя
монастиря в Дермані та призначення на це місце
Івана Федорова

Лѣта бож̄ нарож̄ а̄фо̄ є̄ м̄сца марца з̄ д̄ня

Пришодчи на врад кгородський луцкии, до мене, Михаїла Виль-
горського, подстаростего луцкого, от его м̄лсти к̄нзя Богуша Ко-
рецького, воеводи земли Волинської, старосты луцкого, браславс-
ког[о] и виницкого, пан Михаїло Игнатович Джуса, жаловал и
оповедал велико обѣжливѣ на его м̄лсть вельможного к̄нзя
Костеньтина Костеньтиновича Острозского, воеводи киевского,
маршалка земли Волинської, старосту володимерского, о том,
штож деи року тепер идучого а̄фо̄ є̄ м̄сца марца, в д̄ня, его м̄лсть,
к̄нзь воевода киевский, первѣи приславши до мене, до монастиря
дерманского, которыи деи я з ласки и з наданья его королевское
м̄лсти маю, служебника своего, п̄на Романа Римейского, з листом
своим до мене писаным, ознаимуючи мнѣ, иж тому менованому
служебнику своему, п̄ну Римейскому, розказал все, так в церкви,
яко и в том монастири, и те ж люди, которые до того монастиря на-
лежат, зо всими их повинностями, на реистре меновите, по достат-
ку съписати и до рук Ивану Федоровичу, которого над тым мана-
стыром приложил, поступити розказал. А потом деи сам его м̄лсть
к̄нзь воевода киевский з многими слугами своими и з розным оружъ-
ем, приехавши до того монастиря дерманського, ничого не дѣбаючи
на лист и надане его кролевское м̄лсти, мѣне з оног монастиря
дерманського к̄гвалтовне з спокоиного держанья, от всего статку
и маѣтности моеѣ, выбил и выгнал.

И показавши п̄нѣ Михаїло Джуса на вѣраде передо мною на-
данье, лист его королевское м̄лсти на тот монастыр дерманський,
с печатью сыкнѣтвоею и с подписом руки его м̄лсти гедрское про-
силъ, абы был вычитан и в книги кгородские луцкие уписан,
которого я огледавши, перед собою читати казал, и так ся в собѣ
маѣть:

Жикгимонт Август, з ласки божое корол польский, великий
к̄нзь литовский, руский, пруский, мазовецкий, жомойтский, иф-
лянтский, п̄н и дедич.

Ознаимуюем всим воец и каждому з особна, кому то вѣдати на-
лежит, нинешним и на потом будучим. Оповедал перед нами уро-
жоньн Зикгмонт Волский с Подгаец, кашталан черский, староста
варшавский, иж кгда он был послан для ревидованья имене[и]
наших острозьских, нам от вельможного Олбрыхта Лаского,
воеводи сирадского, записаных и для постановенья порядку вшист-
кого в них, теды, на он же час, пришедчи перед него, яко пред
ревисора и справьцу ншого, и ставьши обѣличне пред ним, игумен
духовный закону руского монастиря, прозываемого дерманського,
при замку острозском лежачого, титулу свтое троицы, отец Федор
Яковович, будучи здоров на розуме и на тѣле своем, без примушенья
преложного, але з доброе воли, вызнал и оповедал, иж тому пре-
ложному, которое ему было дано, которое ему было дано,
женьству игуменства дерманського, которое ему было дано,
для слушных причин, неспособного здоровья и хоробы своеи,
которую п̄н бог на него допустил, спроста не мог, для чого тоѣ
игуменство сам доброволне пустил и листы, которые мал на тот
кляштор дерманський к̄нжны Беаты с Костелца, к̄нжны Ильиное
Острозское, и от небожчика к̄нзя Семена Слуцкого, перед паном
Черским положил и до рук его отдал, здавши монастыр зо всим
тым, щим ему был подан, которое спущенье его доброволное п̄н
Чирский принял и все то, за доброволным поданьем его, от него
взял. А постѣв аючи того, жебы за се в тым монастири и в костелѣ
был захован порядок службы божи водлуг закону хрестянского
грецького, яко там ест здавна надано, што през пастыра и пре-
ложного доброго быти не може, яко левизор наш сам видечи, я маючи
у себе, от веля людей зацных и учтивых, залецону вярю, учти-
вост и годност, живот добрый, побожный и иньший цноты хрестян-
ский у врожного Михаїла Джуса, земенина нашего повѣту Кре-
менецкого, которыи, будучи в писме навъчонный, усю мысл свою ку
службѣ а хвале божои склонил, дал тоѣ игуменство и предложество
в тым монастиру дерманському, при замку острозском, якож и
листом своим ему тот монастыр, з волею и вѣдомостью нашою, до его
живота упевънял, зо всякими селы, прелеглостями, пожитки, до-
ходы, до того монастиря дерманського здавна належачими, так яко
з стародавна было и до оног монастиря дерманського належало,
и просил нас, иж бысмо он монастыр, водлог поданья п̄на Чирского,
при нем оставили, и то ему листом ншим конфирмовали.

А так ми, вѣдаючи быти реч слушную, того предреченого Михаї-
ла Джчусу, розуючи * быти во въсем, водлуг справы и повѣсти па-
на Чирского, на то годным и ростропным и в справах таковых ду-
ховных побожным, з ласки нашой кролевской, дали есмо предѣре-
ченному Джусе тот монастыр дерманський, и тым листом нашим
далисмы, и до его живота утвержаем. Я ** Михаїло Джуса тот

* В АЮЗР: «розумеючи».

** Так у тексті.

монастыр, з севъбою, з людми и зо всими доходы, котории здавна ку нему належат, держати и уживати и там всѣ пожитъки розмножати, ведлуг налепшого баченья своего, уживаючи владзы пастырства своего над черънцы, попы и всѣм духовенством и людми монастыра дерманьского, водлуг обычаю и закону хрестяньского грецького, хвалу божию розмножаючи, за нас и за все хрестяньство пна бога уставичне просити повиненъ будет, заховываючися тым всѣм так, яко и продкове его монастыра дерманьского се заховывали, будучи под опекою и обороною ... * и державци нашего Острозского, так яко то з стародавна он монастыр дерманьский под обороною и под ивенъем замъку ншого Острозского, до того часу был. Вшакож жадное кривды и утиску урядники нши острозские ему самому и подданым онога монастыра дерманьского над звычай стародавнии чинит не маю **.

И на тосмы вышей менованому Михаилу Дчусе дали тот лист наш, рукою власною подъяисаныи и печатью нашою секнитовою запечатованыи.

Дан у Варшаве, дня тринастого червца, року божего тисеча пятсот *** семъдесят первого.

Жигимонт Август крол.

А по вычитаню того листа его королевской мсти, я тоє оповеданье и жалобу пна Михаила Дчжусы и тот лист его кролевской млсти, с початьку аж до коньца, до книг кгородских луцких записати казал.

ЦДІА УРСР у Києві, ф. 25, оп. 1, спр. 15, арк. 92—93. Оригінал та засвідчена копія.
Опубл.: АЮЗР, ч. 1, т. 1, стор. 48—52.

№ 9

1575 р., березня 25 ****.— Заява друкаря Івана Федорова з Львова у львівському війтівському уряді про видане ним повноваження своєму слугі Василеві Лосятинському на право стягнення боргу від міщанина Івана Шпака в Коломиї

Plenipotencia

Comparens personaliter coram Officio civili advocatiali Leopoliens[i] providus Iwan Fedorowicz, impressor Ruthenus, incola Leopoliens[is], omnibus melioribus via et modo, quibus de iure *****

* Залишене вільне місце на одне слово.

** Так у тексті.

*** У тексті помилково «т А (т) сотъ».

**** Датуюється на підставі попереднього запису в книзі на стор. 198.

***** У Пташицького: «venige».

efficatius debuit et potuit, fecit et constituit in suum plenipotentem provid[um] Wassilum Losiathinski *, famulu[m] suum, praesentium latorem et ostensorem, dans eidem plenum posse et mandatu[m] certum debitum a provido Iwano Szpak, debitore, seu Dachno, fideiussore ipsius, incolis Colomien[sibus], emoven[di], tollen[di], percipien[di], de percepto quietan[di], in defectu solutionis cum eisdem iudicialiter seu officiose repeten[di], guarend[am] praestan[di], iuramenta suscipien[di] et dimitten[di], sententias et decreta approban[di], vel ab eis, quibus se gravatu[m] putaret, provocan[di], loco sui plures procuratores substituen[di] vero quaecunq[ue] causae fuerint opportunae pro iudicioru[m] et officioru[m] observantia in forma plenissima tractan[di], peragen[di] et continuan[di], spondens se pro rato et grato habituru[m], quicquid idem suus plenipotens in praemissis fecerit et constituerit.

Actum ut supra.

ЦДІА УРСР у Львові, ф. 52, оп. 2, спр. 382, стор. 198—199. Оригінал.
Опубл.: P t a s z u c k i, стор. 24 (фрагмент).

Переклад

Повноваження

Особисто з'явившись перед львівський міський війтівський уряд, руський друкар обачний Іван Федорович, мешканець Львова, всіми кращими шляхами і способами, якими, згідно з правом, міг і повинен був це зробити, вчинив і встановив своїм повноваженням свого слугу обачного Василя Лосятинського, посланця і пред'явника даного [документа], даючи йому повне повноваження і певне доручення: стягнути борг з боржника, обачного Івана Шпака, або з його поручителя Дахна — мешканців Коломиї — [згаданий борг] скасувати, отримати, дати поквитування про отримане, а на випадок несплати скаргити його до суду або до уряду, давати за поруку, приймати і відхиляти присяги, схвалювати вирокі і ухвали, чи апелювати від них, якщо він вважатиме себе покривдженим, призначати замість себе більше заступників і взагалі займатися, вести і продовжувати займатися в якнайширшому обсязі, згідно з судовими і урядовими звичаями, всім тим, що корисне для справи. [Друкар] зобов'язується, що вважатиме законним і бажаним все те, що цей його уповноважений вчинить і вирішить в зв'язку з згаданою справою.

Діялось, як вище.

* У Пташицького: «Lesiathinski».

1575 р., серпня 13.— Скарга міщанина Івана Шпака з Коломиї у львівському війтівському уряді на поручителя друкаря Івана Федорова Касіяна Приймича з Коломиї у зв'язку з неприбуттям друкаря у назначений день до львівського війтівського уряду для врегулювання свого боргу Шпакові

Protestatio Iwani Szpak

Comparens personali[ter] coram Officio advocatiali civili Leopoliensi honestus Iwan Szpak, Ruthenus, civis Colomien[sis], in hora et tempore competenti contra providum Cassianu[m] Przeimicz, concivem suu[m], fideiussorem vero providi Iwani, impressoris Ruthenoru[m], sol[ic]ite protestabatur, quia idem Cassianus Przeimicz dictum Iwanu[m], impressorem, coram eodem Officio advocatiali Leopoli die hodierno, prout sese officiose obligavit, personalmente sibi non constituit et id quidem, ut se eid[em] occasione viginti taleroru[m] pecuniae iustificaret. Cum quo Cassiano Przeimicz occasione eiusmodi non constitutionis dicti Iwani salvam sibi actionem in foro suo agen[do] reservavit.

Actum sabbato ante festum Assumptionis gloriosissimae virginis Mariae proximo anno domini millesimo quingentesimo septuagesimo quinto.

ЦДІА УРСР у Львові, ф. 52, оп. 2, спр. 382, стор. 250. Оригінал.

Переклад

Скарга Івана Шпака

Особисто з'явившись перед львівський міський війтівський уряд, міщанин Коломиї, чесний Іван Шпак, русин, у відповідну годину і час офіційно скаржився на свого співгромадянина обачного Касіяна Преймича, уповноваженого руського друкаря обачного Івана, за те, що цей Касіян Преймич особисто не привів сьогодні згаданого друкаря Івана перед львівський війтівський уряд, так як урядово зобов'язався, а це для того, щоб він, [друкар], розрахувався з ним, [Шпаком], за суму двадцять талерів. Він залишив за собою право мати справу з цим Касіяном Приймичем у своєму суді в зв'язку з цією відсутністю згаданого Івана.

Діялось у найближчу суботу перед святом успення пречистої діви Марії року божого тисяча п'ятсот сімдесят п'ятого.

1575 р.*, серпня 16.— Скарга друкаря Івана Федорова у львівському війтівському уряді на міщанина Івана Шпака з Коломиї в зв'язку з неприбуттям його в назначений день до львівського війтівського уряду для отримання боргу від друкаря

Protestatio Iwani, impressoris lit[er]arum Ruthenicarum

Veniens personaliter ad Officiu[m] civile advocatiale Leopoliensi honestus Iwanus, lit[er]aru[m] Ruthenorum impressor, sol[ic]ite in hora et tempore competenti contra providum Iwanu[m] Szpak, Ruthenum, incolam et civem Colomien[sem], proprio die festi Assumpt[i]onis gloriosissimae virginis Mariae proximo ** et immediate praeterit[i] vigore limitationis et fideiussoriae cautionis ipsi Iwano Szpak per providu[m] Cassianu[m] Przeimicz, civem itidem *** Colomien[sem], pro se praestitae, fuit et nunc est paratus sese eid[em] Szpak occasione quorund[em] viginti taleroru[m] pecuniae coram praesenti Officio advocatiali Leopoliensi iustificare, atque cum eod[em] iuxta datum sibi terminum officiose ad ulteriora iuris ordine procedere memoratumque Cassianu[m] Przeimicz, fideiussorem et sponsore[m], de eiusmodi onere fideiussoriae **** et cautionis, pro se Colomiae praestitae, eliberare et evincere. Qui quidem Iwan Szpak, quod nec ipso die, ut praefertur, Assumptionis gloriosissimae virginis Mariae, nec ad praesens per se vel per plenipotentem suu[m] non comparuisset et causam suam non attentasset, idem Iwan, impressor, eandem suam provisionem in subsidium causae suae actis praesentibus advocatialis Leopoliensibus inscribendam postulavit, quod obtinuit.

Actum feria tertia postridie Assumptionis gloriosissimae virginis Mariae anno quo supra.

ЦДІА УРСР у Львові, ф. 52, оп. 2, спр. 382, стор. 251. Оригінал.
Опубл.: P i a s z y c k i, стор. 23—24.

Переклад

Скарга друкаря руських писань Івана

Особисто прибувши до львівського міського війтівського уряду, друкар руських писань чесний Іван офіційно скаржився у відповідну годину і час на мешканця і міщанина Коломиї обачного Івана Шпака, русина. Сам друкар Іван в законний

* Рік подається на підставі попереднього запису в книзі на стор. 250.
** У Пташицького слово «proxime» пропущено.
*** У Пташицького: «ibidem».
**** У Пташицького: «fideiussori».

термін, тобто у сам, тільки що недавно минулий, день свята успення пречистої діви Марії *, на підставі відстрочки і надійної поруки, даної за нього, [друкаря], цьому Іванові Шпаку обачним Касіяном Преймичем, також громадянином Коломиї, був і тепер є готовий розрахуватися з цим Шпаком за суму оціх двадцять талярів перед нинішнім львівським війтівським урядом і з ним, згідно з призначеним йому, [друкареві], терміном, урядово і до кінця вести справу в законному порядку, а також звільнити згаданого поручителя і довіреного Касіяна Преймича від тягару такої гарантії і поруки, взятої [ним] на себе у Коломиї. Тому що Іван Шпак не з'явився ні сам, ні його уповноважений, ані в цей день, про який було сказано, [тобто] на успення пречистої діви Марії, ані сьогодні, і не займався своєю справою, цей Іван для зміцнення справи вимагав записати цю свою скаргу у дані львівські війтівські акти, що й зроблено.

Діялося у вівторок зразу після свята успення пречистої діви Марії, року, як вище.

№ 12

1577 р., червня 12 **. — Заява замшовика Блазія та Блазія Герника у львівському лавничому уряді у зв'язку з листом міщанина Мартина Сенника з Кракова про гроші від друкаря Івана Федорова, які нібито не передав замшовик Блазій

Blasius allutari[us] Blasius Hernik
Coram eodem iudicio personaliter constitutus famatus Blasius, allutarius, civis Leopoliensis, per honestu[m] Joannem Kruseczki, proloquutorem g[e]n[eralem], indixit se adversus honestum Blasium Hernik, famati olim Jacobi Hallebergk factorem, iuxta officiosam bedelli iurati relationem, ad iudicium p[rae]sentis citatu[m] ac sese per Simone[m] Karp denunciante[m].

Quem ideo citatum esse retulit, quod ipse tempore paulo ante transacto retulit cuidam Martino Siennik, civi Cracoviensi, quod sibi certa summa flor[enorum] sexingenti per honestu[m] Ivanum *** Fedorowicz, impressorem Ruthenu[m], concredita esse, deberet, qua relatione id[em] Siennik, quem ille nunquam novit, ductus, litteras sibi de eiusmodi [], de qua ille nihil scit, scripsit, quas ibidem iudicio porrexit easque legi et ad acta p[rae]sentia suscipi et inseri **** petiit, quod ei iudicial[ite]r est admissum eaque [litte]rae per eu[m] porrectae, lectae et susceptae sunt, quarum tenor talis est:

* 16 серпня.

** Датується на підставі попереднього запису в книзі на стор. 532.

*** У Пташицького і Пташьніка: «Joannem».

**** У Пташицького: «inferri».

Tenor litteraru[m] *

Laskawy panie mily Błażeju!

Wszegoc dobrego w[asz] m[ości] winszuję, a przy tym znac dawam, iż mi sprawę dał Błażej, pisarz pani Hallebergowej z Krakowa, że tam we Lwowie jasnej i sprawiedliwej wiadomości doszedł, iż pan Iwan Fed[orowicz] jeszcze przed Wielką nocą dosześćset fl[orenow] do rąk w[asz]m[ości] i Sienka, siodlarza, odesześćset fl[orenow] do rąk w[asz]m[ości] co najrychlej do Krakowa łal, prosząc, aby mi je w[asz]m[ości] co najrychlej do Krakowa posłali, abowiem to pewnie wiedział, że ja na święty Stanisław teraz przeszły miał na jego potrzebę gościom wydać, którzy dla nich z Niemiec sam przyjechali w ten jarmark. A iż mnie posłana suma od pana Iwana nie doszła, a ci goście sam na moje żądanie i słowo przyjechali, musiałem im moim własnym [] nagrodę uczynić, a w tym musiałem szkodę niemałą pojąć, do czego mi nikt inny przyczyny nie dał, jedno w[asz]m[ości], iż mi w[asz]m[ości] zwierzonej sumy nie wydał ludziom pewnym, którym ja to był zlecił, aby je od was odebrawszy, z nich kwitowali.

A iż te półsiódma sta fl[orenow] przy w[asz]m[ości] 50 fl[orenow], o których się domiarkować mogę, iż mi w[asz]m[ości] 50 fl[orenow], o których mi w[asz]m[ości] przyznali, iż przy w[asz]m[ości] jeszcze marca byli, a w[asz]m[ości] mi ich przez pewne posły posłać nie chcieli. Tedy rozumiem, iż gdzie ta 50 fl[orenow] została, tam też i 600 fl[orenow] przy nich musi być; przeto proszę, nie daj mi w[asz]m[ości] długo w tym roso' leżeć, pošli[] mi je w[asz]m[ości] do pana Tomasza do Lubli, bom już temu moc podał.

O nie z w[asz]m[ości] czynić będę sam przez się, albo innego porucznika, jeśli ich po dobrej woli od w[asz]m[ości] nie będę mohl dość. Bo o tym pewną sprawę mam, iż pan Iwan w dobrym zdrowiu i w pokoju jeszcze przed Srodoposciem do domu ze Lwowa przyjechał. A tak i te 600 flor[enow] bez pochyby przed Wielką nocą do w[asz]m[ości] posłał. A tak proszę, nie czyni mi w[asz]m[ości] więcej trudności i zamieszkania. Z tym się w[asz]m[ości] łasce poruczam.

Dan z Krakowa, 14 Maii anno domini 1577.

W[asz]m[ości] we wszem życzliwy Marcin Siennik, przed furta świętej Anny w Krakowie.

Quarum lectione absoluta idem Blasius allutarius per supradictum proloquutorem suum requisivit eundem Hernik, quare eiusmodi rumores de se sparserit, ac hominibus externis sinistre ad se suspicandam ansam praebuerit, volens cum eodem de damnis, si quae postea exinde subsequerentur, tempore et loco competenti experiri **.

Ex adverso Blasius Hernik, citatus, per supratactum procuratorem suum asseruit, se nunquam negotia cum praefato Martino Siennik communicasse, nec ea de re unquam secum sermones

* У Пташицького слова «Tenor litterarum» пропущено.

** У тексті: «experiri».

fecisse, nec id ei unq[uam] retulisse, sol[us] ienniter contra eund[em] Siennik protestan[do], quod ille [litte]ras eiusmodi de se scripsisset, cum * ille de iis rebus nihil prorsus sciat, neque scire vult.

Actor quoq[ue] exaudita responsione eiusmodi contra eund[em] Martinum Siennik sol[us] ienniter est protestatus, se de eiusmodi summa nihil scire, neq[ue] se aliquid Iwano Kurylowicz [i] debere, volens cu[m] eodem Martino tempore et loco competen[ti] de p[rae]missis iure experiri.

Quae protestatio[n]es parti utriq[ue] iudicial[iter] admissae et ad acta p[rae]sentia susceptae, ac memoriali solidatae sunt.

ЦДІА УРСР у Львові, ф. 52, оп. 2, спр. 244, стор. 547—550. Оригінал та засвідчена копія.
Опубл.: P t a s z y c k i, стор. 24—26; P t a ś n i k, стор. 315—316.

Переклад

Замшовик Блазій

Блазій Герник

Перед цим судом особисто став славетний замшовик Блазій, львівський міщанин, і через чесного Івана Крусецького, головного адвоката, виступив проти чесного Блазія Герника [посередника померлого славетного Якова Галемберга], покликаного згідно з урядовою реляцією присяжного возного, на сьогоднішній суд відповідаючого через Симона Карпа.

[Замшовик Блазій] заявив даному відповідачеві, що він недавно, напередодні [судового] розгляду, повідомив якогось Мартина Сенника, міщанина Кракова, що чесний Іван Федорович, руський друкар, мав довірити йому певну суму 600 золотих. Керуючись цим повідомленням, цей же Сенник, якого він [Блазій] ніколи не знав, написав йому листа про справи, про які він [Блазій] нічого не знає. Цього [листа] він подав до цього суду, просив його прочитати і до даних актів прийняти і вписати, що йому було судово дозволено. Цього листа він подав, його прочитали і прийняли. Зміст його такий:

Зміст листа

Ласкавий і дорогий пане Блазію!

Бажаю вашій милості всього доброго і одночасно повідомляю, що писар пані Галембергової з Кракова, Блазій, повідомив мене, що у Львові, точно і надійно довідався, що пан Іван Фед[о]рович ще перед великоднем ** послав на руки вашої милості і сідляра Сенька 600 золотих, прохаючи, щоб ваша милість якнайшвидше переслала їх мені до Кракова, бо він добре знав, що в недавно минуле [свято] святого Станіслава *** я мав виплатити [гроші] на його потреби гостям, які саме приїхали за ними з Німеччини на цей ярмарок. А що сума, яку послав

* У Птасьніка: «eum».

** 7 квітня 1577 р.

*** 8 травня 1577 р.

пан Іван, до мене не дійшла, а ті гості приїхали саме на мою вимогу і слово, я мусив винагородити їх своїми власними [грішми], з чого я мав немалу шкоду, до якої ніхто інший не причинився, як ваша милість. Ваша милість не дала довіреної суми певним людям, котрим я це доручив, щоб її від вас забрали та за неї поквитували.

А що тих 650 золотих є у вашої милості, можу догадатися з того, що ваша милість призналася мені, що у вашої милості з того, що ваша милість призналася мені, що у вашої милості ще у березні було 50 золотих, а ваша милість не хотіла передати їх через певних посланців. Отже, розумію, що де залишилося тих 50 золотих, там також при них мусить бути і 600 золотих. Тому прошу, нехай ваша милість не дає мені довго лежати в тому росолі і нехай ваша милість пришле їх мені до пана Томаша в Любліні, бо я вже дав йому повноваження.

Буду за них виступати проти вашої милості сам особисто або через іншого уповноваженого, якщо не доб'юся від вашої милості їх добровільно. Мене ж цілком певно повідомили, що пан Іван ще перед середпістям * приїхав зі Львова додому в доброму здоров'ї і спокою і що також, очевидно, перед великоднем ** переслав вашій милості ці 600 золотих. Тому прошу вашу милість не робити мені більше жодних труднощів і зволікань.

При цьому поручаюся ласці вашої милості.

Дано з Кракова, 14 травня року божого 1577.

Вашої милості в усьому зичливий Мартин Сенник, перед хвірткою святої [лиці] в Кракові.

Після прочитання цього [листа], цей замшовик Блазій через свого названого вище адвоката запитав цього ж Герника, навіщо він пускає про нього такі плітки і дає чужим людям привід для поганого підозріння щодо нього. Він готовий судитися з ним у відповідному часі та місці за втрати, які внаслідок цього пізніше могли б виникнути.

З другого боку, відповідач Блазій Герник через свого згаданого вище адвоката заявив, що жодних справ із згаданим Мартином Сенником ніколи не мав і ніколи про такі речі з ним не говорив, ніколи про це його не повідомляв. Він урочисто скаржить на цього Сенника, який написав про нього такого листа, коли він про ці речі нічого не знає і знати не хоче.

А позивач, вислухавши цю відповідь, урочисто поскаржився на цього Мартина Сенника, [заявивши], що він про таку суму нічого не знає і нічого Іванові Куриловичеві [i] не винен. Він готовий судитися з цим Мартином щодо згаданої [справи] у відповідний час і у відповідному місці.

Ці скарги обох сторін допустили в судовому порядку і прийняли до цих актів та скріпили пам'ятним.

* 17 березня 1577 р.

** 7 квітня 1577 р.

1577 р., червня 14*.— Свідчення друкаря Івана Федорова та сідляра Сенька Калениковича з львівського Підзамча у львівському лавничому уряді з приводу твердження міщанина Мартина Сенника з Кракова про гроші від друкаря, які не передав замшовик Блазій

Blasius, allutarius Iwan Fedorowicz
Famatus Blasius, allutarius, civis Leopoliensis, coram eodem iudicio personaliter stans, per honestum Ioannem Kruszczycki, proloquutorem suum, indixit se adversos honestos Iwanu[m] Fedorowicz [!], impressorem, et Sienkonem, sellatorem, Ruthenos, iuxta relationem bedelli iurati ad iudicium praesens perhibendi veraciter testimonii gratia citatos et comparentes, petens eos iudicialiter examinari, quid illis de summa flor[enorum] sexcentorum, quos Martinus Siennik, civis Cracoviensis, sibi esse concedit[os] asserit, idque litteris ad se scriptis et ibidem publice lectis, quorum tenor supra insertus est notum sit.

Ad cuius instantiam decretum est testes ad iudicium praesens citatos iudicialiter examinari debere de forma iuris.

Atque ibidem personaliter compraesens primus testis honestus Iwan Federowicz, impressor Ruthenus, sub iuramento, erectis versus coelum duobus digitis praestito, publice recognovit ac fassus est, se quidem flor[enos] quinquaginta Sienkoni, sellatori, tradidisse, quos cuidam Laurentio, papirifici Cracoviensi, ad fideles manus Martini Siennik destinare debebat, sed eos hucusque propter rumores, quos metus Tartarorum quotidie excitat, non destinavit, eosque penes se retinet. Sed de summa flor[enorum] sexcentorum, prout ex litteris lectis et cum admiratione auditis didicit, tum nec de ullis ex Germania hominibus, qui sui causa Cracoviam venire deberent et quibus Martinus Siennik praefatus aliqua recompensa[m] facere deberet, nihil se scire, tum neque eiusmodi unquam Martino Siennik promississe, nec unquam eiusmodi summam tam ipsi Martino Siennik promississe, quam nescio quibus Germanis debuisset, nec debere, nec ea unquam actori Blasio, allutario, tradidisse, nec se prorsus de eo quicquam scire constantissime assererat.

Sienko, sellator, Ruthenus, alter testis, itidem ** sub iuramento, erectis duobus digitis praestito, recognovit, se quoque de eiusmodi summa flor[enorum] sexcentorum in litteris supraspecificatis nominata nihil prorsus scire, eamque a Iwano Federowicz[!] non recepisse, nec eam Blasio, allutario, tradidisse, nec Martino Siennik, quem nunquam novit, quicquam promississe.

* Датуюється на підставі попереднього запису в книзі на стор. 566. У Пташицького 15 червня.

** У Пташицького: «idem».

Quo testimonio absoluto ad actoris Blasii, allutarii, instantiam sententiatum est, testimonium praesens vim et robur obtinere debere quantum in se continet.

Blasius autem allutarius cum sollemniter protestatione salvam sibi contra praedictum Martinu[m] Siennik reservavit actionem, occasione eius, quod ille de se, homine bonae fidei, tam litteris ad se scriptis et ad acta praesentia insertis, qua[m] verbali relatione sua coram multis probis hominibus facta, eam fama[m] sparsit et spargere non desinit, quasi ille summa[m] aliqua[m] ad fideles manus accipere ac eam minus iuste retinere deberet. Quofideles manus esse, tam testimoniis super recensitis, rum se innoxium esse, tam vera et indubitata recognitione et sufficienter docuit, volens cum eo tempore competent[er] de praemissis iure experiri.

Quae protestatio illi admissa et ad acta praesentia suscepta, memorialique firmata est ***.

ЦДІА УРСР у Львові, ф. 52, оп. 2, спр. 244, стор. 568—570. Оригінал. Ф. 52, оп. 2, спр. 298, стор. 35. Чернетка ****.
Опубл.: Пташицький, стор. 26—28; Ptaszycki, стор. 317—318.

Переклад

Замшовик Блазій Іван Федорович
Славетний замшовик Блазій, львівський міщанин, з'явившись особисто перед цей же суд, звернувся через свого адвоката чесного Івана К. цецького до чесних друкаря Івана Федоровича [!] і сідляра Сенька, русинів, які, згідно з зізнанням присяжного возного, з'явилися викликані до цього суду для подачі правдивого свідчення. Він просив допитати їх в судовому порядку, що їм відомо про суму 600 золотих, яку, як твердив краківський міщанин Мартин Сенник, йому, [Блазієві], довірили, про що говориться в листі, написаному до нього і там же, [в суді], прилюдно прочитаному. Зміст його вписано вище *****.

На його вимогу ухвалили допитати в судовому порядку, згідно з літерою права, свідків, викликаних до цього суду. І так, тут особисто з'явився перший свідок, руський друкар, чесний Іван Федорович, [який], під присягою, піднявши два пальці до неба, прилюдно зізнав і сказав, що він дав 50 золотих сідляреві Сенькові, які [той] повинен був передати певному Мартину Сеньку, однак, внаслідок чуток, які щоденно викликають страх Сенника, однак, внаслідок чуток, які щоденно викликають страх перед татарами, не відіслав їх досі і зберігає у себе. Проте нічого не знав про суму 600 золотих, про які із здивуванням почув з прочитаного листа, а також зізнав, що нічого не знає про

* У Пташицького: «tum».

** У Пташицького: «tum».

*** У Пташицького слово «est» пропущено.

**** Публікація за оригіналом.

***** Див. док. № 12.

якихось людей з Німеччини, які повинні були прибути до Кракова в його, [друкаря], справі і яких згаданий Мартин Сенник мав якоюсь мірою задовольнити, а також говорив, що він ніколи не обіцяв Мартинові Сеннику такої суми, йому не відомо, яким німцям був і є винен, ані не передав її ніколи позивачеві замшовику Блазієві та якнайрішучіше заявив, що абсолютно нічого про це не знає.

Сідляр Сенько, русин, другий свідок, також під присягою, піднявши два пальці, зізнав, що й він рішуче нічого не знає про цю згадану суму 600 золотих, названу в наведеному вище листі. Він її не одержував від Івана Федоровича [!] і не передавав замшовику Блазієві, ані нічого не обіцяв Мартинові Сеннику, якого ніколи не знав.

Після закінчення цього зізнання на вимогу позивача замшовика Блазія інстанція вирішила, що це свідчення повинно мати силу, відповідно до свого змісту.

А замшовик Блазій залишив за собою право виступити з офіційною скаргою на згаданого Мартина Сенника з приводу того, що він пускає і не перестає пускати цю чутку про нього, людину гідну довіря, як листом, написаним до нього і записаним до цих актів, так і своїми словесними виступами перед багатьма порядними людьми, начебто він [Блазій] прийняв, як довірена особа, певну суму і несправедливо її затримав. Що він невинний, це достатньо видно зі згаданих вище найновіших свідчень і правдивого та безсумнівного свого зізнання і скарги. Він бажає у відповідний час порушити справу з цього приводу.

Цю скаргу від нього допустили і прийняли до цих актів та скріпили пам'ятним.

№ 14

1578 р., березня 5.— Заява друкаря Івана Федорова у луцькому гродському уряді про видане ним повноваження слугі пана Михайла Гарабурди — Тимофієві Михайловичеві — на право стягнення боргу від міщанина Якова Максимовича у Вільнюсі

Року ой, мсца марца 5 днѣ.

Постановившись очевисто на вряде кгородском, в замьку гсдрьском луцком, передо мною Анѣдреем Киверецким, подстаростим луцкым от его млсти пана Александра Жоравъницкого, старосты, ключника и городничого луцкого, служебъник ясневелможъного кнжяти его млсти кнзя Костенътина Костентиновича Острозъского, воеводы киевъского, маршалъка земъли волянъское, старосты Володимерьского, пан Иван Федорович, друкар, до книг кгородских

сознал тыми словы, иж деи мещанин виленский на имя Яков Макъсимович зостал мнѣ винен на два листы записы свои суму пнзѣи, то ест коп двесте шесть десять две грошеи девять, за книги, которые у мене для роспроданья до рук своих побрал, на которых деи то менованых двох листех записех его, мнѣ от него даных, ширѣи и меновите описано и доложено ест, якож деи въже и роки, въ тых листех записех его меновите записаные, давъно минули, а тот деи поменены мещан виленский, Яков Максимович, оное сумы пнзѣи и до сих часов мнѣ не отдал и не заплатил, для чого деи он во всѣмъ обязаки в оных листех его описаные мнѣ попал.

А так де я сам за велико важъными а пилно потребъными справами кнжати его млсти пана своего и теж власными своими, до Вилни ехати и о то себе во въярду и суду належного у Вилни з мещанином виленским Яковом Максимовичом, справедливости доводити не могучи, злецаю и поручаю у место себе у права мовити и мети нованое сумы пнзѣи водъле тых обудвух листов на том помененом мещанине виленском, Якову Максимовичу, правъне перед врядом належным виленъским, где того потреба въказовати будетъ, доходити и поискивати приятелю моему, пану Тимофею Михайловичу, служебънику его млсти пана Михаила Гарабурды, писара его королевъское млсти, которому деи помененому приятелю моему даю вовъсем моц зупотъную и позволяю на зыск и на страту.

И просил сжебник его млсти кнзя воеводы киевъского, пан Иван Друкар, абы то было записано.

А так я тог очевистое созънанье его до книг кгородских луцьких записати казал.

ЦДІА УРСР в Києві, ф. 25, оп. 1, спр. 18, арк. 99 зв.—100. Оригінал.
Опубл.: Романовський, стор. 54—55.

№ 15

1579 р., березня 2*.— Заява друкаря Івана Федорова у львівському війтівському уряді про видане ним повноваження своєму синові палітурнику Іванові Друкаровичу на право стягнення боргу від Пилипа Остапковича

Plenipotentia

Coram Off[ici]o advocat[ial]i Leopoliens[is] comparens personal[it]e[r] providus Iwan Chodorowicz, librorum impressor, magnifici palatini Kiyovien[sis] famulus, omnibus melioribus, quibus de iure magis potuit, constituit in suum verum plenipotentem filium suum proprium Iwanum, dans illi plenam facultatem debitu[m] undecim flor[enorum] a Philip[p]o Oslapkowicz [!] sibi contractum, emoven-

* Датується на підставі попередніх записів у книзі на стор. 856, 859.

[di], repeten[di], tollen[di], percipien[di], de perceptis quietan[di] vel ubicunq[ue] locorum illum posit praevenire, iure vel officiose coram quovis officio, magistratu et iudicio contra eundem agen[di], res et personem eius arrestan[di], cautionan[di], iuramentum deferre suscipien[di] et condonan[di], in forma iuris mandatiq[ue] sui plenissima, promittens se ratum, firmum gratumq[ue] habiturum quicquid idem plenipotens fecerit in praemissis.

Actum, ut supra.

ЦДІА УРСР у Львові, ф. 52, оп. 2, спр. 382, стор. 859—860.
Опубл.: P t a s z u c k i, стор. 28 (фрагмент).

Переклад

Повноваження

Особисто з'явившись перед львівський війтівський суд, друкар книжок, обачний Іван Ходорович, слуга вельможного київського воеводи, кращим способом, яким він тільки міг, згідно з правом, встановив своїм дійсним уповноваженим свого власного сина Івана, даючи йому повне повноваження стягнути з Пилипа Осляпковича [!] борг 11 золотих згідно з умовою. [Згаданий борг] забрати, скасувати, отримати, дати поквитування про отримане або діяти проти нього згідно з правом і офіційно перед будь-яким урядом, магістратом і судом, арештовувати майно і його самого, брати грошову поруку, приймати складену присягу і дарувати [борг] згідно з якнайширшим обсягом права і його, [Ходоровича], дорученням. Він обіцяє, що вважатиме законним і бажаним усе, те, що цей уповноважений вчинить в зв'язку з згаданою справою.

Діялось, як вище.

№ 16

1579 р., жовтня 22.— Заява Івана з Сочави у львівському війтівському уряді про відмову від претензій до друкаря Івана Федорова, які виникли під час їх спільного перебування у Молдавії й турецьких землях

Iwan Fedorowicz Iwan de Szoczawa
Coram Officio advocatiali Leopoliens[is] stans personaliter pro-
vidus Iwan[us] de Szoczawa inscripsit se provido Iwano Fedoro-
wicz occasione pacis et controversiarum inter sese habitatum, tam
in Valachia, quam etiam in terrarum Turc[iae], cassando omnes
controversias inter se habitas.

Actum feria quinta * in crastino Undecim millia virginum anno
domini 1579.

ЦДІА УРСР у Львові, ф. 52, оп. 2, спр. 383, стор. 86. Оригінал.
Опубл.: P t a s z u c k i, стор. 28.

* У Пташицького: «quarta».

Переклад

Іван Федорович Іван з Сочави
Особисто станувши перед львівський війтівський уряд, обач-
ний Іван з Сочави вніс [запис] у зв'язку з примиренням і спо-
рами, які були між ним і обачним Іваном Федоровичем як у Во-
лощині, так і в турецьких землях, скасовуючи усі взаємні спори.
Діялося в четвер на другий день після [свята] 11 тисяч дів
року божого 1579.

№ 17

1579 р., жовтня 29*.— Свідчення львівського
земського возного Грицька у львівському грод-
ському уряді про незаконне стягнення збирачем
Іваном Зайдличем податку з друкаря Івана
Федорова у Львові

Contra Zaidlicz pro parte imp[re]soris

Coram officio act[is]q[ue] pr[ae]senti[um] castr[ensibus] capita-
[ne]alibus Leopoli[ensibus] personalit[er] stans providus Hriczko
de Leopoli, m[ini]str[us] terr[est]ris Leopoli[ensis], officio bene-
notus, h[abe]ns s[um]mum nobilem Thoma[m] Drohossowski, ad eviden-
tius testimoni[u]m sibi adiunct[um], in vim suae v[er]ale et fidelis
relat[i]onis coram quocunq[ue] iudicio seu officio facien[dae].
pub[li]ce, libere et p[er] exp[re]ssum r[ec]og[n]ovit, quia die h[ab]i-
terna ** est illi ex parte honesti Iwan Fhedorowycz ** imp[re]-
soris et servitoris [magnifici] Constan[tini] **, ducis Ostrohen[sis]
et palatini Kiy[oviensis] **, contra nobilem Ioan[nem] Zaidlicz.
succole[ctorem] contributionis ** pub[li]cae Varsavien[sis], in do[mo]
lapidea **, civitat[is] Leopoliens[is] sita, obductum et fir[matum] **,
quia ip[s]e contra[venien]do libertatibus, eidem palatino ** et
subdit[is] eiusdem Ostrohen[sibus] per sac[ram] Regiam maies[ta]-
tem benigne concessis, ab eod[em] Iwan Fhedorowycz rati[one]
contributionis p[rae]fat[ae] Varsavien[sis] ab artificio ip[s]ius flor-
nojs duos p[er]cun]tiae recepit ***.

Quod sibi ibidem ex parte eiusdem Iwan Fhedorowycz p[rae]-
fatus m[in]ist[er]ialis protestat[um] esse r[ec]og[n]ovit, de quo re-
lat[i]onem exp[re]ssam fecit nobili p[rae]fat[o] ip[s]am attestan[te].

Quod m[emo]r[ia]li firmatu[m] est.

ЦДІА УРСР у Львові, ф. 9, оп. 1, спр. 338, арк. 501—502. Оригінал.
Опубл.: P t a s z u c k i, стор. 29—30.

* Датуюється на підставі попереднього запису в книзі на стор. 501.
** Текст пошкоджений і реконструйований.
*** У Пташицького: «ассерпит».

Переклад

Друкар проти Зайдлича

Особисто станувши перед уряд і ці львівські гродські старостинські акти обачний Грицько зі Львова, львівський земський возний, добре відомий урядові, маючи при собі шляхетного Хому Дрогосовського, приєднаного до себе для більшої очевидності свідчення, силою своєї правдивої і вірної реляції, яку повинен скласти перед будь-яким судом або урядом, він прилюдно, вільно і виразно заявив, що сьогодні, в мурованому будинку, розташованому в місті Львові, йому доводив і скаржився Іван Федорович, друкар і слуга вельможного Костянтина, князя острозького і воеводи київського, на шляхетного Івана Зайдлича, молодшого збирача варшавського загального податку, тому що цей, діючи всупереч вольностям, які його величність король ласкаво надав цьому воеводі і його острозьким підданам, стягнув з цього Івана Федоровича, за його ремесло, згаданий варшавський податок — 2 золоті грошей.

Згаданий возний зізнав, що цей Іван Федорович там же поскаржився йому, про що він, [возний], склав виразну реляцію, яку підтвердив згаданий шляхтич.

Це скріплено пам'ятним.

№ 18

1580 р., серпня 22.— Заява Федька та Ксені Анципорковичів, Івана і Тетяни Друкаровичів у львівському раєцькому уряді про продаж Грицькові Гриньковичу з львівського передмістя частини майна, отриманої в спадщині по матері

Hriczko Hrinkowic Fedko et Tatianna Anciporkowici
Providi et honestae Fedko Anciporkowicz cum Xen[na] * coniuge, Tacianna[ue], ipsius Fedkonis soror, cum Iwano Drukarzowicz, marito suo legitimo, viri per se et uxores eorum per maritos eosdem tutores suos legitimos, recognoverunt, se vendidisse sortes suas hereditarias, in domo et horto matris olim suae Uffdae ** Anciporowa in Cracoviensi suburbio versus ecclesiam Ruthenorum s[ancti] Georgii in platea Lata penes Jacobi Zarich et Leszkonis, institoris, hortos, parte ab utraq[ue] in censu ad hospitale sancti Stanislai sito habitas pro ipsorum[ue] rata successione parte spectantes, vendiderunt provido Hriczkoni Hrynkowicz, vicino suo. Ipse quidem Fedko cum uxore praefata quodcum

* У Пташицького: «Хеніа».
** У Пташицького: «Uffctae».

florenis, Tacianna vero cum suo item marito per specialem contractum septem florenis pecuniae Polonic[alis].

Quo tali pacto pretio tam ex illa, q[ua]m ex hac parte integre percepto emptorem eundem de satisfactione utriq[ue] liberu[m] et quietum pronunciaverunt. Quapropter sortes suas memoratas ita, ut dictum est, venditas ei et eius legitimis in posterum successoribus miserunt ipso nunc facto cum omni iure suo, dominio et proprietate cumq[ue] resigna[n]di potestate, famato d[omino] seniori scabino, qui praesidebit iudicio exposito, quandocunq[ue] celebrando, ut moris est, data et concessa forma venditionis mandatiq[ue] sui plenissima.

Actum feria secunda ante festum sancti Bartholemaei ap[osto]li proxima anno domini 1580.

ЦДІА УРСР у Львові, ф. 52, оп. 2, спр. 18, арк. 19. Оригінал.
Опубл.: Р т а с з у с к і, стор. 28—29.

Переклад

Грицько Гринькович Федько і Тетяна Анципорковичі
Обачні і чесні Федько Анципоркович з Ксенею і Тетяна, сестра цього Федька, з своїм законним чоловіком Іваном Друкаровичем, чоловіки від свого імені, а їх дружини через чоловіків, як законних своїх опікунів, зізнали, що продали обачному Грицькові Гриньковичу, своєму сусідові, належні їм спадкові наділи — частини будинку й городу їхньої покійної матері Вівді Анципорової, розташовані на краківському передмісті, напроти руської церкви святого Юрія на вулиці Широкій, між городами Якова Зариха і крамаря Леська, якими володіють за чинш шпиталеві святого Станіслава і як належною їм часткою спадщини. Цей же Федько з згаданою дружиною продав за 12 золотих, а Тетяна з своїм чоловіком, на підставі окремої умови, за 7 золотих польськими грішми.

Коли як одні, так і другі повністю отримали домовлену ціну, вони разом оголосили, що звільняють цього покупця від претензій і квітують [його]. Отже, таким чином, саме сьогоднішнім актом, як сказано, передають [йому] свої згадані спадкові наділи, продані йому і його майбутнім законним спадкоємцям, разом з усім своїм правом, владою і власністю, та правом продажу. Славетному панові старшому лавникові, який буде головувати на відкритому суді, коли б він не відбувався, дозволяється і надається, згідно з звичаєм, якнайповніше право продати та передати [ці наділи].

Діялося в найближчий понеділок перед святом святого апостола Варфоломея року божого 1580.

1582 р., лютого 3.— Заява друкаря Івана Федорова з Острога та передміщанина Миколи Дашковича з львівського Підзамча у львівському раецькому уряді про їх заборгованість у купця Варфоломія Шембека з Кракова

Bartholomeus Sche[m]bek
civis Crac[oviensis] Iwan, imp[re]ssor
Rut[h]en[us]
Providi impressor Rut[h]enus, incola de Ostrog, atq[ue] Nicola[us] Daszkowicz, subcastrensis suburbanus Leopold[us], ultro forum et officium ad eum actum approban[do], suisq[ue] propriis iurisdic[t]ionibus renuntiando [!], recognoverunt libere, quia debent certi liquidi sui debiti manu coniuncta et indivisa alter cavens pro altero, et unus eorum pro toto, centum duos * florenos grossos decem pecuniae Polonic[alis] famato Bartholomeo Szembek, civi atq[ue] negociatori Cracovien[si], quos eidem soluturos se obligaverunt pro dominica Invocavit nunc proxime futura, sub vadio similis summae, totam eandem summa[m] parata pecunia non tuen[do] se vadiis, dilationibus, procrastinationibus, iurisq[ue] seu facti remediis quibusvis, tu[m] etia[m] renuntian[do] [!] lit[er]is sac[rae] r[egiae] m[ajestatis] moratoriis, aut quorumvis procerum Regni defensionibus tanq[uam] pleno forent iure victi.
Nihilominus tamen, ad maiorem rei certitudinem, tam summam principalem debiti eiusdem recogniti, q[uam] etiam vadium similis summae, quatenus illud ob defectu[m] solutionis pro die praescripto succubuerint, reformaverunt, inscripserunt et assecraverunt in et super omnibus et singulis bonis suis mobilibus et immobilibus sub eorunde[m] bonorum intromissione, expurgatione, possessione-q[ue], etiam si in eam rem ad citati non fuerint, admittenda donec usq[ue] ta[m] pro debito, q[uam] pro vadio praefato ei satisfecerint per usum fructum bonorum, ad praesens obligatorum, si evenerit, de summa essentiali nihil prorsus defalcant[do].
Actum sabbato postridie festi Purific[ationis] Mariae v[irginis] anno d[omi]ni 1582.

ЦДІА УРСР у Львові, ф. 52, оп. 2, спр. 18, арк. 698. Оригінал.
Опубл.: Р і а з у с к і, стор. 33 (фрагмент).

Переклад

Краківський міщанин Варфоломій Шембек
Руський друкар Іван
Обачний руський друкар, мешканець Острога, і Микола Дашкович, львівський передміщанин з Підзамча, добровільно схвалюючи суд і уряд для цього акту, відмовляючись від власних

* У Пташицького слово «duos» пропущено.

юрисдикцій, добровільно свідчили, що вони обидва разом і невіддільно, ручаючись один за одного, а кожен з них за все разом, винні свій певний чистий борг 102 золотих і 10 грошів польської монети славетному Варфоломієві Шембеку, краківському міщанинові і купцеві, який зобов'язався повернути йому повною сумою готівкою в найближчу неділю «Інвокавіт» * під зарукою такої самої суми, не користуючись жодною зарукою, зарукою такої самої суми, не користуючись до будь-яких можливідстрочками, зволіканнями і не вдаючись до будь-яких юридичних та штучних засобів. Одночасно вони також не вих добиватимуться листів його королівської милості з правом на відстрочку та захисту у будь-яких визначних мужів королівства, якщо вони на основі повного права і програють [справу].

Проте, незважаючи на це, для більшої певності справи, боржники записали і забезпечили як основну суму цього засвідченого боргу, так і заруку у такій самій сумі, яка виникне у зв'язку з несплатою боргу у визначений день, на усіх і кожному зокрема їхніх рухомих і нерухомих маєтках під загрозою дозволу на ввід [кредитора] у володіння цими маєтками, їх звільнення [від попередніх власників] і передачі у володіння [кредиторів] без повторного виклику [боржників] у цій справі, дозволяючи користуватися заставленими тепер маєтками, якщо до цього дійде, аж до того часу, доки йому не буде повернуто як згаданий борг, так і заруку, [при цьому] нічого не має бути вираховано з основної суми.

Діялось в суб'єту відразу після свята очищення діви Марії року божого 1582

№ 20

1582 р., березня 5 **.— Підтвердження купця Варфоломія Шембека з Кракова, дане у львівському раецькому уряді друкареві Іванові Федорову з Острога і Миколі Дашковичу з львівського Підзамча про сплату ними боргу

Quieta[tio] Iwani, impressoris, et Nicolai Daskowicz
Famatus Valentinus Haz, civis Leopold[us] nomine et ex parte famati Bartholomei Schembek, civis Cracovien[si], cum assistentia honesti Simonis Karp, eiusdem plenipotentis, recognovit libere, providos Iwanum, impressorem Rut[h]enu[m], incolam de Ostrog, atq[ue] Nicolaum Daskowicz, subcastrense[m] suburbanum, satisfecisse obligationi suae ad acta praesentia sabbato postridie festi Purificationis Beatae Mariae virginis proxime praeterito recognitia, centumq[ue] duos florenos et grossos decem dicto Bartholo-

* 4 березня.

** Датуюється на підставі попереднього запису в книзі на стор. 722.

meo Schembegeo solvisse; de quibus solutis ipse Valentinus in creditoris principalis ratihabitionem eosdem quietavit, obligatione illorum cassata in p[er]petuum.

Actum feria secunda etc. ut supra.

ЦДІА УРСР у Львові, ф. 52, оп. 2, спр. 18, стор. 723. Оригінал.
Опубл.: P t a s z u c k i, стор. 33—34.

Переклад

Поквитування друкаря Івана і Миколи Дашковича

Львівський міщанин, славетний Валентин Газ від імені і за дорученням краківського міщанина славетного Варфоломія Шембека, в присутності його уповноваженого чесного Симона Карпа заявив, що обачні руський друкар Іван, мешканець Острога, і Микола Дашкович, передміщанин з Підзамча, виконали своє зобов'язання, оголошене в цих актах у останню найближчу суботу після свята очищення пречистої діви Марії*, і заплатили згаданому Варфоломієві Шембекові 102 золоті і 10 грошів. Цей Валентин поквитував їх у сплаті цих [грошей] за згодою головного кредитора, скасовуючи їх зобов'язання на вічні часи.

Діялось у вівторок і т. д., як вище.

№ 21

1582 р., березня 19.— Свідчення художника Лаврентія Пилиповича з львівського передмістя у львівському раецькому уряді про навчання у нього Гриня Івановича з Заблудова та скарга друкаря Івана Федорова в цьому ж уряді на Гриня Івановича за втечу

Actu[m] feria secunda post dominicam Oculi proxima a[n]no d[omi]ni 1582.

Recognitio ex parte Iwani, imp[ress]oris Rut[h]eni

Providus Laurentius Philipowicz, suburbanus Leopoliensis, ad instantiam providi Iwani, impressoris Rut[h]eni, citatus recognovit sub iuramento libere, quia Hrinkonem Iwanowicz de Podlachiae civitate dicta Zabłudowie, adolescentem, habens ab ipso Iwano, impressore, commendatum, eundem ex pacto pretio per bienium in arte pictoriali instituit et docuit**, a cuius institutione idem Iwan, impressor, pretium, ut ex pacto debuit, sibi solvit et

* 3 лютого 1582 р. Див. док. № 19.

** У Пташицького: «edocuit».

satisfecit, institutum autem illum, libere a se missum exinde arti et officinae suae impressoriali adhibuit.

Quod tale testimonium praefatus Iwan ad acta nostra praesentia inscribi petiit protestatus[ue] est officio nostro sol[enn]iter, quod ille adolescens, ad cuius ipse institutionem impensas fecit non modicas, postmodu[m] citra ullam datam causam clandestine a se profugit et recessit. Quare viam contra eum agendi pro praemissis salvam sibi loco et foro, ubi eundem praevenerit, competentibus etiam at[que] etiam praecustodivit et reservavit.

Actum etc. ut supra.

ЦДІА УРСР у Львові, ф. 52, оп. 2, спр. 18, стор. 738. Оригінал.
Опубл.: P t a s z u c k i, стор. 30.

Переклад

Діялося у найближчий вівторок після неділі «Окулі» року божого 1582.

Свідчення у справі руського друкаря Івана

Обачний Лаврентій Филипович, львівський передміщанин, викликаний до суду на вимогу руського друкаря, обачного Івана, вільно заявив під присягою, що він протягом двох років підготував і навчав живописному мистецтву юнака Гринька Івановича з підляського міста Заблудова, відданого йому цим друкарем Іваном. За визначену умовою винагороду. За його навчання цей друк Іван заплатив йому [Филиповичеві] винагороду і розрахувався відповідно умови, а цього учня, визволеного ним, він [друкар] пізніше залучив до свого мистецтва і друкарні. Згаданий Іван просив записати таке свідчення до цих наших актів і урочисто скаржився нашому урядові, що цей юнак, на навчання якого він затратив чималі кошти, незабаром, без будь-якої причини, потайки втік і покинув його. Тому [друкар] надалі залишив і зберіг за собою право діяти проти нього у зв'язку з згаданою справою в належному місці й установі, де його застане.

Діялось і т. д., як вище.

№ 22

1582 р., вересня 5.— Заява міщанина Івана Минцевича з Львова у львівському раецькому уряді про його борг Іванові Друкарновичу з Острога

Iwan Miniecz *
Famatus Iwan Minczewicz, Rut[h]enus, civis Leopoliensis, recognovit se debere veri certiq[ue] sui contracti debiti provido Iwano Drukarzowicz de Ostrog nonaginta quinq[ue] florenos pecuniae Po-

* У Пташицького: «Minieczewicz».

lonic[alis] et hoc ex parte debiti Michailoni Woythowicz Slucen[si] pro centum et sex cutibus meszynu contracti eidemq[ue] Iwano Drukarzowicz coram honoratis advocato et scabinis iuratis civitatis Lublinen[si] sabbato infra octavas Corporis Christi anno praesenti 1582, ceu autentica inscriptione probavit, abscessi. Quos novaginta quinq[ue] florenos obligavit se eidem Iwano Drukarzowicz solvere ad certas ratas ex pacto constitutas, v[idelicet] primam ratam anno futuro 1583 ad festum sanctorum Petri et Pauli apostolorum triginta duos florenos, alteram vero eodem anno post festum Assumptionis b[eatissimae] M[ariae] v[irginis] in duabus hebdomadis tempore sc[ilicet] nundinarum Luceorien[sium] alios florenos triginta duos, et ultimam ratam tertiam ad festum usq[ue] s[anctae] Agnetis anno 1584 reliquos triginta unum florenos, ratam quamlibet prompta et parata pecunia in eadem civitate Leopoliens[is], sine vadiis, pignoribus, dilationibus et tergiversationibus quibusvis ea lege et conditione, quod quatenus rata[e] alicui non satisfecerit vel satisfacere neglexerit, extunc po[n] expectan[do] posteriores sequentes ratas, totam simul summa[m] non solutam numerare et solvere, aut nisi solvendo fuerit, bona sua omnia mobilia et immobilia, sub hypoteca[m] eius dare, intromissionemq[ue] illi in eadem bona sua omnia cum reali expurgatione et possessione admittere ipso facto tenebitur, donec usq[ue] ex praesenti obligatione debitum praefatum integre exolverit, nihil quoq[ue] per usum et fructum bonoru[m], si et quamdiu evenerit, de ipsa debiti, summa essentiali defalcando.

Actum feria quarta ante festum Nativitatis b[eatissimae] Mariae virginis proxima anno domini 1582.

ЦДА УРСР у Львові, ф. 52, оп. 2, спр. 18, арк. 896. Оригінал.
Опубл.: Р т а з у с к і, стор. 41—42 (фрагмент).

Переклад

Іван Друкарович
Славетний Іван Минцевич, русин, львівський міщанин, визнав, що він на підставі певної, правдивої і дійсної боргової умови винен обачному Іванові Друкаровичу з Острога 95 золотих польською монетою. Це [сталось] внаслідок його боргу Михайлові Войтовичу з Слущька за 106 шкірок «мешини», відступленого цьому самому Іванові Друкаровичу перед чесними військовими і присяжними лавниками міста Любліна у суботу під час октави Христового тіла * нинішнього 1582 р., що він підтвердив автентичним записом. Ці 95 золотих він зобов'язався заплатити цьому Іванові Друкаровичу певними, визначеними умовою, внесками, а саме: перший внесок 32 золотих в наступному 1583 р. на свято святих апостолів Петра і Павла **, других 32 золотих

* 16 червня.
** 29 червня.

в цьому самому році два тижні після свята успення богородиці *, тобто під час луцького ярмарку, і останній третій внесок — решту 31 золотий до свята святої Агнеси ** 1584 року; кожен внесок без вимоги, готівкою в цьому самому місті Львові без будь-яких зарук, застав, затримок, викрутів, за таким правом і з умовою, що коли б не заплатив котрогось із внесків і знехтував би сплacenням, тоді, не чекаючи на решту наступних внесків, муситиме вирахувати і заплатити зразу несплачену суму. Якщо не зможе заплатити, зобов'язеться дати йому в заставу все своє рухоме і нерухоме майно та дозволити на введення його у всі ці свої маєтки з фактичним звільненням [маєтку] і володінням ним до часу, доки не заплатить повністю згаданий борг згідно з цим зобов'язанням. При цьому також у зв'язку з користуванням і використанням маєтку — як довго це не тривало б — не відраховуватиметься нічого з самої основної суми боргу.

Діялося в найближчу середу перед святом різдва пречистої діви Марії року божого 1582.

№ 23

1583 р., лютого 26.— Умова друкаря Івана Федорова з художником Грином Івановичем з Заблудова про відлиття шрифтів для друкарні, записана до книги львівського гродського уряду

Actum in castro inferiori Leopoliens[is] sabbato an[te] dominicam Invocavit quadragesimalem anno do[mini] mille[sim]o quingent[esimo] octuagesimo tertio.

Iwan, drukarz, cu[m] Chren, malarz

Comparent[es] p[er]sona[rum] cora[m] officio et actis praesentibus castren[sibus] Leopoliens[ibus] famati Iwan Fedorowicz, drukarz, ex una et Chren Iwanowicz, malarz ***, ex altera partibus, sani ex[ist]entes mentibus et corporibus suis, foro suo quovis proprio omisso, huic v[er]o iurisd[ic]tioni p[rae]senti castren[sis] Leopoliens[is] incorporan[do], pub[li]ce et benivole re[co]gnov[er]unt, quia sibi ipsis mutuo et invicem in omnibus bonis suis h[er]editariis mobilibus et im[m]obilibus inscribit et obligat contractu[m] infrascript[um] seu concordia[m] inter se p[er] mediu[m] amicor[um] certor[um] **** facta[m], manibus illoru[m] p[ro]p[ri]is subscript[am]. Cuius tenor est talis:

* Свято успення богородиці — 15 серпня; два тижні після цього свята — 29 серпня.

** 21 січня.

*** У Пташицького слово «malarz» пропущено.

**** У Пташицького: «astorum».

Переклад

Діялось у львівському низькому замку у суботу перед неділею «Інвокавіт» * сорокденного посту року божого 1583.

Іван, друкар, з Гринем, художником

З'явившись особисто до уряду і цих львівських гродських актів, славетні друкар Іван Федорович, з однієї, і художник Гринь Іванович, з другої сторони, здорові розумом і тілом, відмовляючись від власної юрисдикції, а підпорядковуючись цій львівській гродській юрисдикції, прилюдно і добровільно заявили, що вони підписали і взаємно зобов'язалися повністю дотримати умов нижченаведеного контракту або умови, складеної між ними за посередництвом деяких їхніх приятелів, забезпечуючи [її] всім своїм власним рухомим і нерухомим майном. [Умова] підписаної їх власними руками. Зміст її такий:

Складено цю угоду між славетними друкарем Іваном Хведоровичем і художником Гринем Івановичем за посередництвом приятелів славетних Михайла Дашковича, художника Лавриша, Івана Яцьковича Моруховського і шевця-сап'яника Яцька з львівського передмістя, про те, що цей Іван Хведорович, друкар його милості князя Костянтина Костянтиновича, князя Острозького, київського воеводи, маршалка Волинської землі, пан того Гриня, в минулому в острозькому замку, в друкарні, перед добрими людьми, а саме перед протопопом Терентієм Івановським, і перед острозьким писарем паном Василем, і перед острозьким лимарем Антоськом Семашковичем склав з Гринем таку умову.

Цей Гринь, будучи під опікою друкаря, пана Івана, навчився за його кошт і рахунок та завдяки його пильному старанню малярства, столярства, форшнайдерства, вирізування на сталі літер та інших речей, а також друкарства, і за таке велике його добродійство не повинен був без його волі і поради ніде, ані жодному панові, ані будь-якій людині виготовляти літер для друкарства, ані влаштовувати друкарню. [Друкар] дозволив йому займатися лише тими ремеслами, яких навчився при панові Іванові, тобто малярством, столярством, форшнайдерством і вирізуванням дечого на сталі, крім літер для друкарства. Потім цей Гринь, не попрощавшись з паном Іваном, раптово виступив проти пана Івана і поїхав до Вільнюса, де у пана Кузьми Мамовича, вільнюського бурмістра, виготовив два види руського шрифту.

І просив пана Івана при добрих людях, щоб простив йому цю його провину. І на прохання його та добрих людей пан Іван це йому вибачив як молодій людині та порвав перед ними скарги, які мав у себе на нього.

* 26 лютого.

А в майбутньому за таке велике добродійство пана Івана [Гринь] не повинен робити і виготовляти без [його] волі і поради аж до його смерті жодного шрифту для друкарства і жодної друкарні ані для себе, ані для інших сторонніх людей. А якщо б цей Гринько в майбутньому порушував цю умову і свій запис, [зроблений] за участю добрих людей, які тут були при цій умові, і пішовши до когось куди-небудь, виготовляв літери або шрифт для друкування чого-небудь або займався друкарством без відома і волі пана Івана, забув про цю свою угоду, а пан Іван переконався б про нього у цьому і доніс та добився б [за допомогою суду] через якусь вірогідну людину, тоді цей Гринь повинен буде в уряді, до якого тільки на нього пан Іван подасть скаргу, не вдаючись до жодного права, покласти 500 золотих цьому урядові, а стороні, тобто друкареві панові Іванові — інші 500 золотих та [заплатить] все відшкодування і витрати, які б у цей час назвав друкар пан Іван, в нічому не відступаючи від цього запису і умови цього Гриня, не покликаючись на жодні юридичні й неюридичні причини. Однак друкар пан Іван поступиться цією умовою Гриневі, якщо [він] буде до нього добре ставитися і проситиме про це пана Івана сам та через порядних людей, щоб дозволив йому займатися цим друкарським ремеслом — тоді пан Іван йому дозволить. А цей Гринь обіцяє панові Іванові доробити той шрифт, який почав. А пан Іван мусить заплатити йому за це шрифту відповідно до даної умови, тобто повинен дати йому 100 золотих. Другий шрифту, який вже зробив, цей же Гринь має поправити, коли буде потрібно. За це пан Іван також повинен йому дати інших 100 золотих. А якщо б пан Іван дав цю роботу кінчати комусь іншому, а не цьому Гриневі, а також поправляти і цю незавершену тоді, пан Іван зобов'язується дати від себе цьому Гриневі двісті золотих.

А коли б цей друкар Іван також не дотримувався цієї умови і, забувши про неї, хотів би відновлювати якісь давні записи та умови і чогось неслухно домагався б від художника Гринька або відновлював ці згадані вище справи та умови, тоді ті записи, з якими б той Іван з'явився перед будь-яким урядом, не можуть мати сили, жодного юридичного і законного значення, і коли б це про нього виявилось, тоді він таку саму суму повинен заплатити урядові, перед яким стане — мусить дати 500 золотих польських, а стороні, тобто художникові — панові Гринькові — інших 500 польських золотих і там же заплатити все відшкодування і витрати, не покликаючись на будь-яке право і докази.

А для кращої віри і певності власноручно підписалися.
Дано у Львові, в суботу перед вступною неділею * року божого 1583.

* 26 лютого.

Вони повинні дотримуватися, виконувати, реалізувати і без примусу довершити ці пункти, умови і статті, як в цілому, так і в частинах, і то під зарукою чи під окремими заруками, описаними вище у цій умові, які б мала заплатити сторона, що не дотримується [умови], стороні, яка [її] виконує. Якщо б [одна] сторона викликала іншу через цю заруку або заруки до якогось суду або уряду королівства — земського, гродського, міського чи якогось іншого, — тоді одна сторона повинна там відповідати перед іншою і заплатити за недотримання заруки, не вдаючись до будь-яких затримок, виключень, пересторог і апеляцій, не беручи собі, один проти іншого, нічого на допомогу.

№ 24

1583 р., вересня 3. — Заява сідляра Сацька Сеньковича та його дружини Євфимії Богатирівни з львівського Підзамча у львівському гродському уряді про купівлю в аптекаря Єроніма Вітенбергера з Львова книг, надрукованих Іваном Федоровим

Actu[m] in castro inferiori Leopoliens[i] sabbato ante festu[m] Nativitatis beatae virginis Mariae p[ro]xima anno domini millesimo quingentesimo octuagesimo tertio.

Sachno

In p[rae]sentia officii et actor[um] castrensium Leopoliensium p[er]sonalitate[m] Stan[is]lavi SACHNO, sellator, filius oli[m] Sienko sellator[is], et Euphemia Bohatirówna, coniuges legitimi, de subcastro Leopoliens[i] sani mente et corpore existentes publice libereque recognoverunt, quia de manibus famati Hieronimi, apothecarii, civis Leopoliens[is], realiter receperunt ad suas manus libros Bibliorum Ruthenicorum, idiomate Ruthenica scriptos in numero ducentos, quos se in omnibus bonis suis, vel loco eorum librorum cutes quadringen[tos], dictos Juchtmoski, in manus ipsius redde[re] et restituere et hoc p[ro] festo O[mn]iu[m] sanctorum p[ro]xima venturo, in defectu comp[er]tione p[rae]missorum, inscribunt se cum suis posteris eidem et eius successoribus dare et libere admittere in omnia bona sua hereditaria, obligatoria, mobilia et immobilia, in subcastro et civitate Leopoliens[i] sita, realem intromissionem et actualem pacifica[m] possessionem p[er] ministerialem vel que[m]cu[m]que officialem, iam ex nunc sibi ab officio p[rae]senti additum, ad eandem acceptandam, qua[m] nullo modo impugnavit nec admissa[m] p[rae]pedient cum suis successoribus sub vadio trecentorum flor[enorum] pecuniae. Immo tenebuntur eundem et eius posteros in dictis bonis ab omni impeditione iuridica et inscripti[n]ibus quibusvis prioribus et posterioribus

[omn]iu[m] p[er]sonar[um], nulla p[rae]scriptio[n]e obstant[te], tueri, deffendere intercedereq[ue] sub vadio simili. Pro quibus vadiis si cit[ati] fuisse[n]t ad officiu[m] p[rae]sentis, tenebuntur pro eisdem et inscripti[n]oni p[rae]senti satisfacere, ab officio no[n] recedent et inscripti[n]ibus, apellati[n]ibus, litisq[ue], [do], semotis quibusvis dila[tion]ibus, apellati[n]ibus, litisq[ue], diffugiis et p[ro]crastinati[n]ibus, neq[ue] eundem aliquibus pigporibus et succ[es]soribus eius evaden[do] sub am[is]sione totius causae.

ЦДІА УРСР у Львові, ф. 9, оп. 1, спр. 46, стор. 592—594. Оригінал.
Опубл.: P t a s z u c k i, стор. 36—37.

Переклад

Діялось у Низькому львівському замку в найближчу суботу перед святом різдва пресвятої діви Марії року божого 1583. [проти] Єроніма Сахно

Перед цим урядом і львівськими гродськими актами особисто з'явився обачний Сахно, сідляр, син блаженної пам'яті Сенька, сідляра, і Євфимія Богатирівна, законне подружжя з львівського Підзамча, здорові тілом і при повному розумі, публічно і вільно посвідчили, що вони в дійсності одержали з рук славетного Єроніма, аптекаря, львівського громадянина, у власні руки книги — Біблії, написані руською мовою, в числі двісті штук, за які вони г[ра]ють усім своїм майном, або зобов'язуються віддати і вручити йому замість цих книг чотириста усіх так званого московського юхту, і то в найближче свято усіх святих. На випадок невиконання згаданого, вони та їхні наступники зобов'язуються дати йому і його спадкоємцям та дозволяти вільно розпоряджатись усім їхнім спадковим, заставним, рухомим і нерухомим майном, яке є на Підзамчі і в місті Львові, надати дійсне впровадження і правдиве вільне володіння через возного або якого-небудь урядовця, вже від сьогодні йому [Єронімові] цим урядом призначеного, для підтвердження його [володіння], проти чого вони не виступатимуть ніяким способом і не перешкоджатимуть йому та його наступникам вступити у володіння [ним] під гарантією 300 золотих готівкою. Також вони повинні його і його спадкоємців, під карою такого самого штрафу, боронити, захищати й оберігати у володінні згаданими маєтками від будь-яких юридичних перешкод і від колишніх і майбутніх записів будь-яких осіб, не відмовляючись під жодним приводом. Якщо вони викликатимуться до нинішнього уряду за ці гарантії, то будуть змушені врегулювати їх та задовільнити цю претензію, не відступаючи від уряду, без будь-яких відстрочок, апеляцій, суперечок, втеч і відкладань, не вдаючись щодо нього [Єроніма] та його спадкоємців до будь-яких арештів під загрозою втрати усієї справи.

1583 р. *, грудня 13.— Заява пушкаря Данила Кеніга з львівського передмістя у львівському війтівському уряді про накладення арешту на майно друкаря Івана Федорова у зв'язку з його заборгованістю

Actum feria tertia ipso die sanctae Luciae virginis anno quo sup[ra].

Arestum Danielis, pixidarii

C[oram] O[fficio] a[d]vocatiali] L[eopoliensi] comparens personaliter famatus Daniel, pixidarius civilis Leopoliensis, fecit et posuit iuridicum arestum in et super omnia et singula bona mobilia et immobilia hic in iurisdic[t]ione civili Leopoliensis et ubivis aliorum locorum consistencia providi Iwano Moschi, impressoris librorum Ruthenicorum, in summa[m] florenorum centum et quinquaginta plus vel minus debiti, iuxta chirographum sibi contracti nollens quidquam cuipiam admittere ad litis usque decisionem. De quo protestatum est famatis Mathiae Szocha et Alberto Pediano, artium magistro, scabinis iuratis, civibus Leopoliensibus].

Actum ut supra.

ЦДІА УРСР у Львові, ф. 52, оп. 2, спр. 383, арк. 1128. Оригінал.
Опубл.: P t a s z y c k i, стор. 36.

Переклад

Діялось у вівторок в день свята святої діви Лукії року як вище.

Арешт [за дорученням] Данила, пушкаря

З'явившись особисто перед Львівським війтівським урядом, славетний Данило, львівський міський пушкар, наклав законний арешт на усе в цілому і на кожне окремо рухоме і нерухоме майно обачного Івана москвитина, друкаря руських книг, яке є тут, у львівській міській юрисдикції, і будь-де в інших місцях, на суму близько 150 золотих, як борг, взятий ним згідно з підписаною ним угодою, відмовляючи будь-кому в праві на будь-що [з цього боргу] аж до вирішення суперечки. Про це подано скаргу славетному Матвієві Сосі і магістрові мистецтв Альбертові Педіану, присяжним лавникам і львівським міщанам.

Діялось, як вище.

* Рік подається на підставі попереднього запису в книзі на стор. 1122.

1583 р. *, грудня 14.— Заява сідляра Сацька Сеньковича з львівського Підзамча у львівському війтівському уряді про накладення арешту на майно друкаря Івана Федорова у зв'язку з його заборгованістю

Arestum Saczkonis Sienkowicz

C[oram] O[fficio] a[d]vocatiali] L[eopoliensi] comparens personaliter honestus Saczko Sienkowicz, sellator, suburbanus Leopoliensis, fecit et posuit iuridicum arestum in et super omnia et singula bona mobilia et immobilia hic in iurisdic[t]ione civili Leopoliensis et ubicunq[ue] locorum consistencia providi Iwani Mospolien[sis] et impressoris librorum Ruthenicorum, in summa quingentorum plus vel minus debiti, iuxta insc[ri]ptiones et chirographa quaevis sibi contracti nollens quidquam iuris cuipiam admittere ad litis usque decisionem. De quo aresto protestatum est famatis Mathiae Szocha et Alberto Pediano, artium magistro, scabinis iuratis, civibus Leopoliensibus].

Actum feria quarta in crastino sanctae Luciae virginis anno domini, quo supra.

ЦДІА УРСР у Львові, ф. 52, оп. 2, спр. 383, арк. 1128. Оригінал.
Опубл.: P t a s z y c k i, стор. 36.

Переклад

Арешт [за дорученням] Сацька Сеньковича

З'явившись особисто перед Львівським війтівським урядом, мешканець львівського передмістя, сідляр, чесний Сацько Сенькович, наклав законний арешт на усе в цілому і на кожне окремо рухоме і нерухоме майно обачного Івана Москвитина, друкаря руських книг, яке є у львівській міській юрисдикції та у інших місцях, на суму близько 500 золотих, як борг, взятий ним згідно з борговими зобов'язаннями і угодою, відмовляючи будь-кому в праві на будь-що [з цього боргу] аж до вирішення суперечки. Про цей арешт повідомлено знаменитих Матвія Соху і магістра мистецтв Альберта Педіана, присяжних лавників і львівських міщан.

Діялось в середу на слідуочий день після свята святої діви Лукії року божого, як вище.

* Рік подається на підставі попереднього запису в книзі на стор. 1122.

1584 р., лютого 4*.— Заява Івана Друкаровича у львівському гродському уряді про видане ним повноваження Ганусові з Острога на право стягнення боргу від протопопа Нестора у Заблудові

Hanus Drukarzowicz
Ad officiu[m] actaq[ue] praesentia castren[sia] Leopoliens[ia] veniens p[er]sonal[iter] provid[us] Iwan Drukarzowicz, filius providi olim Iwan Fedorowicz, sanus men[te] et corpor[e] existe[ns], publ[ic]e, libe[re] recog[no]vit, quia honesti[!] Hanusz, de oppido Ostrog civem, facit et constituit in suu[m] veru[m] plenipotentem su[m]mam quindecim sexagenas Litwanicas debiti, p[er] olim Iwan Drukarzowicz [!] de subcastro Leopoliens[is], paren[tem] ipsius, ten[am], exigen[te] venerabili Nostor [!], proto[po]pone in oppido Zabudow, p[er]cipien[di] iureq[ue] proceden[di], de p[er]cept[o] quietan[di], quidquid v[er]o p[er] eundem] actu[m], factu[m], constitutumq[ue] fuerit pro grato et rato suscipiet. Quod memoriale est solidatu[m] **.

ЦДІА УРСР у Львові, ф. 9, оп. 1, спр. 46, арк. 672—673. Оригінал.
Опубл.: P t a s z y c k i, стор. 38.

Переклад

Ганус Друкарович
До уряду і цих львівських гродських актів особисто з'явився обачний Іван Друкарович, син померлого обачного Івана Федоровича, здоровий тілом і душею, і прилюдно та добровільно заявив, що чинить і встановляє своїм дійсним уповноваженим чесного Гануса, міщанина міста Острога. [Він повинен], діючи юридичним шляхом, відібрати борг у сумі п'ятнадцять литовських кіп, які позичив його померлий батько друкар Іван *** з львівського Підзамча всечеснішому Несторові, протопопові з міста Заблудова, а, отримавши, поквитувати. Він [Іван Друкарович] прийме з довір'ям і надасть силу усьому, що тільки той вчинить, здійснить і вирішить.
Це скріплено пам'ятним.

* Датується на підставі попереднього запису в книзі на стор. 669—670. У Пташицького 3 лютого.

** У Пташицького: «solutum».

*** У тексті помилково: «Іван Друкарович».

1584 р., лютого 7.— Підтвердження аптекаря Ероніма Вітенбергера з Львова, дане у львівському гродському уряді сідляреві Сацькові Сеньковичу з львівського Підзамча, про отримання від нього частини грошей за книги, надруковані Іваном Федоровим

Actum in castro inferiori Leopoliens[is] feria tertia post festu[m] Purific[at]ionis Beatae virginis Mariae prox[im]a anno d[omi]ni 1584.

Аптекарь Сienko quietat

Comparens personal[iter] cora[m] officio et actis p[rae]sentibus castrens[ibus] Leopoliens[ibus] famatus Hieronimus, apothecarius, civis Leopoliens[is], receden[do] a terra d[ic]ta, iure * foro ac iurisd[ic]tione sua quavis propria et competen[ti], huic aut[em] iuri et iurisd[ic]tioni castren[s]i Leopoliens[is], quoad actum effectumq[ue] praesen[s] attinet, incorporan[do] et subiicien[do], sanus men[te] et corpor[e] existe[ns] publice ** libereq[ue] recog[no]vit, quia honestu[m] Sachno Sienkowicz de subcastro Leopoliens[is] de numeri [m]a trecentoru[m] floren[orum] pec[un]iae mon[et]ae et numeri Polonica[is] et hoc pro libris Biblior[um] Ruthenico[rum] quietat, liberu[m]q[ue] reddi p[er]petue et in aevum, inscrip[ti]onesq[ue], si quae sunt, cassat, mortificat et in nihilu[m] redidit p[er]petuo *** quae reservan[do] sibi nihilominus inscrip[ti]onem castrensem] Leopoliensem] in toto robore et vigore, quo ad restand[am] sum[m]a[m] spectat. Quod memoriale est roboratu[m].

ЦДІА УРСР у Львові, ф. 9, оп. 1, спр. 46, арк. 677. Оригінал.
Опубл.: P t a s z y c k i, стор. 37—38.

Переклад

Діялось у львівському низькому замку в найближчий вівторок після свята очищення пречистої діви Марії року божого 1584.

Аптекарь квитиє Сенька

Перед урядом і цими львівськими гродськими актами особисто з'явився славетний аптекар Еронім, львівський міщанин, [і], відступаючи від власних і компетентних права, суду і юрисдикції згаданої [Львівської] землі, а визнаючи та підкоряючись у всьому, що торкається даної дії і справи, цим львівським гродським праву і юрисдикції, здоровий тілом і душею,

* У Пташицького слова «terra dicta, iure» пропущено.

** У тексті помилково: «publice».

*** У Пташицького: «perpetue».

прилюдно і добровільно заявив, що він квітує чесного Сахна Сеньковича з львівського Підзамча в [отриманні] суми 300 золотих польської монети і лічби за руські книги Біблії; робить його вільним назавжди, а існуючі записи скасовує, ліквідує і назавжди зводить нанівець. Одночасно залишає за собою в повній силі і праві львівський гродський запис, який належить до решти суми.

Це скріплено пам'ятним.

№ 29

1584 р., березня 27*.— Заява Івана Друкаровича з львівського Підзамча у львівському гродському уряді про видане ним повноваження Мартинові Голубниковичу з львівського Підзамча на право стягнення боргу від папірника Варфоломія з Буська

Plenipotens Holubohowicz

Ad Officiu[m] actaq[ue] praesentia castren[sia] Leopoliens[is] personal[iter] veniens famatus Iwan Drukarzowicz de subcastro Leopoliens[is] sanus men[te] et corpor[e] existe[ns], publice libereq[ue] recogno[vit], quia in suum veru[m] et legitimu[m] plenipotent[em] facit et constituit famatu[m] Martinu[m] Holubuchowicz de subcastro Leopoliens[is], et hoc attendend[o] iurament[o] p[er] Officiu[m] castren[se] Buscen[se] ad instan[tiam] praefat[i] Iwan Drukarzowicz, actor[is], famato Bart[olomeo], papirnik, civi Buscen[si], r[at]ione sum[m]ae viginti floren[orum] p[re]cun[dae] propter negativa[m] tum et sum[m]ae octuaginta floren[orum] p[re]cun[dae] solvi decret[um], ut actio in Officio castren[si] Buscen[si] agitat[a] laci[us] testatur, dan[s] et conceden[s] omnimod[am] pot[est]atem praemissa ulterius prosequi iure hocque id[em] iurament[um] attentari, summamq[ue] levand[i] et p[er]cipien[di], de p[re]cepta quietan[di]; quidquid eu[n]de[m] factu[m], constitutu[m] fuerit pro rato et grato suscipiet.

ЦДІА УРСР у Львові, ф. 9, оп. 1, спр. 46, стор. 723—724. Оригінал.
Опубл.: Ptaszucki, стор. 35.

Переклад

Уповноважений Голубогович

З'явившись особисто до уряду і цих львівських гродських актив, славетний Іван Друкарович з львівського Підзамча, здоровий розумом і тілом, прилюдно і добровільно заявив, що він робить і встановлює славетного Мартина Голубуховича з львів-

* Датується на підставі попереднього запису в книзі на стор. 716.

ського Підзамча своїм правдивим і законним уповноваженим. Тому що Буський гродський уряд, на вимогу згаданого позивача Івана Друкаровича, вимагає присяги від славетного папірника Варфоломія, буського міщанина, в справі суми 20 золотих готівкою, які той [Варфоломій] відмовлявся сплатити, та суми 80 золотих готівкою, присуджених до сплати, як це докладніше видно з процесу, що вівся у Буському гродському уряді, він [Друкарович] дає йому усю владу і дозволяє далі діяти юридичним шляхом в цій справі, вимагати, щоб ця присяга була складена, взяти і отримати суму, квітувати за стримане. Він [Іван Друкарович] прийме з довір'ям і надасть силу усьому, що він вчинить і вирішить.

№ 30

1584 р., квітня 12.— Свідчення шляхтича Кузьми Ясницького, Івана Поповича та крамаря Онацька у львівському гродському уряді про повернення папірником Варфоломієм з Буська Іванові Друкаровичеві з львівського Підзамча грошей, взятих папірником від Івана Федорова

Actum in castr[is] inferiori Leopoliens[is] feria quinta post dominica[m] Conduct[us] paschae prox[im]a anno d[omi]ni 1584.

Concordia Papirnik

Nobilis Kuzma Jasniczki, Iwan Popowicz, Onaczko, kramarz venien[te]s ad Officiu[m] actaq[ue] praesentia castren[sia] Leopoliens[is], existent[es] sani men[te] et corpore, no[n] compuls[us] neq[ue] coacti, erect[is] duobus digitis ad sacra, sub iurament[is] suis recoacti, gnoveru[n]t, quia in praesentia eor[um] provid[us] Bart[olomeus], papirnik, de civitate Busko, concordia[m] initebat cu[m] Iwanko Drukarzowicz r[at]ione debiti centu[m] floren[orum] p[re]cun[dae] famati olim Iwan Drukarz, fr[at]ri ipsius Iwanko Drukarzowicz, tentu[m], in eum modum:

Naprzód się przął, że[m] był nie winien ojcu twemu tego długu, a potem przyznał się do ośmiesziesiąt złotych i jednając go postępowal mi je dać. Ale tento Drukarzowicz nie chciał. A potem się przyznał do wszy[st]kiego sta złotych, tylko prosił, aby folgę uczynił w nich. Ale tento Drukarzowicz nie chciał, ukazując mu dekret grodzki buski strony zapłacenja ośmiesziesiąt złotych, którego się trzymał, i do tych ośmiesziesiąt złotych domagał jeszcze dwudziestu, do których tento Bartosz zeznał się, że mi ich winien, to jest sto złotych spełna; co pod przysięgami swymi zeznali być tak a nie inaczej.

Quod memoriali firmatum est.

ЦДІА УРСР у Львові, ф. 9, оп. 1, спр. 46, стор. 740—742. Оригінал.
Опубл.: Ptaszucki, стор. 35—36.

[si] degentes utuntur, fecit at posuit iuridicum arestum in omnia et singula bona mobilia et immobilia in ea civitate Leopoliens[is] et extra civitatem habita olim providi Iwani librorum Ruthenorum impressoris in summa quingentorum plus vel minus florenorum Polonica[rum] iuxta inscriptiones in castro Leopoliens[is] factas et chirographa duo sibi contract[a] nolens quidquam iuris cuiquam ad bona praefata admittere ad litis usque decisionem. De quo aresto protestatum est honoratis Ioanni Wais et Mathiae Socha, scabinis iuratis, civibus Leopoliens[ibus].
Actum, ut supra.

ЦДІА УРСР у Львові, ф. 52, оп. 2, спр. 383, стор. 1249. Оригінал.
Оубл.: P t a s z y c k i, стор. 39.

Переклад

Арешт [за дорученням] Сенька Корунки

З'явившись особисто до львівського війтівського суду, чесний Сенько Корунка, сап'яник з львівського Підзамча, відступаючи від свого компетентного суду, яким користуються люди, що мешкають на львівському Підзамчі, наклав законний арешт на усе в цілому і кожне окремо рухоме і нерухоме майно померлого обачного Івана, друкаря руських книжок, яке є у цьому місті Львові і за межами міста за суму приблизно 500 польських золотих, на підставі записів, зроблених у львівському гроді, і двох, складених для нього письмових зобов'язань, не бажаючи уступити будь-кому жодного права на згадане майно аж до вирішення суперечки.

З приводу цього арешту подано скаргу знаменитим Іванові Вайсу і Матвієві Сосі, присяжним лавникам і львівським міщанам.

Діялось, як вище.

№ 34

1584 р., червня 6*.— Запис про прибуття сап'яника Сенька Корунки з львівського Підзамча до львівського лавничого уряду на перший судовий розгляд у зв'язку з накладенням арешту на майно друкаря Івана Федорова

Providus Sienko Korunka vigore aresti super bona Iwani Moschi, impraessor[is] libr[orum], coram Officio advocatiali Leopoliens[is] facti adstitit iudicium primum.

ЦДІА УРСР у Львові, ф. 52, оп. 2, спр. 246, стор. 889. Оригінал.

* Датується на підставі попереднього запису в книзі на стор. 887.

Переклад

Обачний Сенько Корунка з'явився перед львівським війтівським урядом на перший судовий розгляд у справі арешту майна Івана Москвитина, друкаря.

№ 35

1584 р., листопада 27*.— Заява Івана Друкаровича з львівського Підзамча у львівському гродському уряді про передачу ним Мартинові Голубниковичу з львівського передмістя майнових прав на книги, видані у Вільнюсі

Introlig[at]or Holobnikowicz libros donat

Coram Officio et actis p[raese]ntibus castrens[ibus] Leopoliens[ibus] personal[ite]r comparens honestus Iwan, introligator, de subcastro Leopoliens[is], in mente et corpore sanus existens, publice, libere, benivole[que] recognovit, quia libros omnes et singulos, videlicet totam et integram bibliopolam excusionis seu impressi Wilnen[sis] linguae Rutheniczae, nullis penitus exceptis, nec pro se resignatis, honesto Martino Holubnikowicz, civi Leopoliens[is] de suburbio Leopoliens[is], dicto Crakowszkie, et eius legitimis successoribus pro summa trecentorum octuaginta florenorum et grossorum decem pecuniae Polonicae quam ipse Martinus nomine ipsius Iwan, introligator, honesto Iwan Łoznia, civi Kiowien[si], persolvit, dat, donat, inscribit et resignat temporibus eviternis. Quos libros seu totam et integram bibliopolam ipse idem recognoscens iam ex nunc et de facto ipsi Martino et eius successoribus in possessionem reale[m] et pacificam usum fructum dedit et admisit, praesentique in scriptis dat et admitte[n]s temporibus perpetuis. Quae quidem omnia praemissa per ipsum Martinum et eius successorum omnimoda potestate et facultate tenenda, habenda, possidenda, nec non danda, donanda, vendenda, repetenda, alienanda ac in usus suos et suorum successorum beneplacito libere convertenda temporibus perpetuis. Quod memorialis officio soluto est roboratum.

ЦДІА УРСР у Львові, ф. 9, оп. 1, спр. 46, стор. 875—876. Оригінал.
Оубл.: P t a s z y c k i, стор. 39—40.

Переклад

Палітурник продає Голубниковичеві книги

Перед урядом і цими львівськими гродськими актами особисто з'явився чесний Іван, палітурник з львівського Підзамча, здоровий тілом і душею, і публічно, явно і добровільно зізнав,

* Датується на підставі попереднього запису в книзі на стор. 873.

що він навічно дав, подарував, записав і відказав чесному Мартинові Голубниковичеві, львівському міщанинові з львівського передмістя, яке називається Краківським, і його законним наступникам, усі і окремі книги, а саме: усю неторкану книгарню вільнюського випуску і друку руською мовою — усі без винятку книги — нічого для себе не забравши, на суму триста вісімдесят золотих і десять грошів польською монетою, яку Мартин виплатив від імені цього Івана, палітурника, чесному Іванові Лозні, київському міщанинові. Ці книги або цілу незайману книгарню цей же [Іван], який про це повідомляє вже відтепер, справді дає і передає навічно тому Мартинові і його наступникам у дійсне володіння і спокійне користування. Сам Мартин і його наступники можуть усе назване вище всіма своїми силами і можливостями зберігати довічно, опікуватись, користуватись, а також роздавати, дарувати, продавати, знову повертати, відчужувати і обертати на свою і своїх наступників користь. Це скріплено пам'ятним, яке сплачено урядові.

№ 36

1584 р., листопада 27*.— Заява Івана Друкаровича з львівського Підзамча у львівському гродському уряді про видане ним повноваження Мартинові Голубниковичу з львівського передмістя на право викупу його рухомого і нерухомого майна та користування ним

Idem eundem plenipotentem facit

In praesentia officij et actorum castrensium Leopoldien[sium] personaliter veniens honestus Iwan, introligator, de subcastro Leopoldien[sis], san[ct]us men[te] et corpor[e] ex[iste]ns pub[li]ce, libere ac per exp[ressu]m recog[n]ovit, quia in suu[m] veru[m] et legitimum plenipotentem honestu[m] Martinum Holoboykowitz de suburbio Leopoldien[sis] nuncupato Krakowskie facit, constituit et sollemniter ordinavit; et hoc ad exemenda et iure repetenda bona ipsius Iwan quaevis hereditaria, obligatoria, mobilia et im[m]obilia, resque quasvis mobilia, per eum cuicunque personarum in summis quibusvis numero quovis obligatas, et sub quacunque iurisdictione consistentes, nullis exceptis neque minoratis bonis supranominatis exemptis, eadem in suos et suorum successorum usus, quosvis beneplacitos libere convertendi, nec non dandi, donandi, vendendi, commutandi, alienandi, temporibus perpetuis dandi et conferendi, eidem et eius posteris omnimodam facultatem et potestatem

* Датуються на підставі попереднього запису в книзі на стор. 873.

praemissa exequi; offerens se idem recognoscens id pro rato et grato quidquid ipse suus plenipotens vigore praesentis plenipotentiae sibi concessae in praemissis sive iudicialia sive concordiae via per fecerit et exequutus fuerit suscepturum, proinde ea omnia valere volens ac si per eum solum confectum essent. Nihilominus tamen idem recognoscens submittit se et in bonis omnibus una cum successoribus suis Martino plenipotentis suo et eius posteris inscribit, si et in quantum idem Martinus, aliquod impedimentum a quibuscunque personis in exemendis aliis bonis ac aliis recuperandis habuerit, tum intercedere potest et liberare sub vadio quingentorum flororum pecuniae potest et liberare sub vadio exinde transgresso si se lonicalis tenebitur. Pro quo vadio exinde transgresso si se ipse recognoscens eidem suo plenipotentis vel eius successoribus libere miserit, ex tunc in officio praesenti castrensibus in primo citationis termino tanquam peremptorio respondeat, ac pro praefato vadio ceterisque omnibus satisfactio[n]em ab officio eodem non recedendo tenebitur. Eundem primum et alios quosvis terminos peremptorios nulla re exquisita, neque colore excogitato, vera vel simplici infirmitate, actione pro maiori ad quietationem, munimenta, evictorem, successorem ad annos discretionis, legalibusque quibusvis impedimentis differendo, imo ratione appellatio[n]um, obventio[n]um, prosecutionum se cum posteris suis abrenunciando. Nec quemquam sibi in auxilium et iuridica contra praemissa recipiendo sub suae et eorundem successorum suorum totius causae amissione. Quod memoriale officio est solutum.

ЦДІА УРСР у Львові, ф. 9, оп. 1, спр. 46, стор. 876—878. Оригінал.
Опубл.: Р т а з у с к і, стор. 40—41.

Переклад

Діялось у львівському низькому замку в найближчий віврок після свята святої діви Катерини року божого 1584.

Він же призначає його ж повноважним

Перед урядом і цими львівськими гродськими актами особисто з'явився чесний Іван, палітурник з львівського Підзамча, здоровий тілом і душею, вільно, прилюдно і виразно заявив, що він встановив і врочисто призначив своїм дійсним і законним повноважним чесного Мартина Голобойковича з львівського передмістя, званого Краківським. При цьому він надав йому [Голубниковичу] та його нащадкам усю владу і силу виконати вказане, [а саме]: відкупити і юридично вимагати будь-яке спадкове, заставне рухоме і нерухоме майно та інші рухомі речі цього Івана, заставлені ним на ту чи іншу кількість грошей особам, що перебувають під будь-якою юрисдикцією — усе без винятку, нічого не зменшуючи з цих згаданих маєтків. [Він] добровільно

ligatori, pro debito toto et integro plenarie et sufficienter a praefato Cosma est satisfactu[m].

Quod suu[m] testimonium memorati testes, reformati sibi omnibus reformationibus iuris circa praestiti[one]m iuramenti reformari solitis, corporali iuramento confirmaverunt. Praefatus aut[em] Cosma testimonium et recognitio[n]em huiusmodi memo[ria]li solidatam actis scabinalibus inscriben[dam] curavit.

ЦДІА УРСР у Львові, ф. 52, оп. 2, спр. 246, стор. 1272—1274. Оригінал.

Переклад

Гайний суд відбувся у Львові найближчої середи перед святого Андрія апостола року божого 1584.

Перед цим судом особисто став славетний Кузьма Мамонич, вільнюський міщанин і райця і, призначивши львівського громадянина, присяжного представника міського магдебурзького права, чесного Івана Крушецького своїм уповноваженим лише для цієї справи, згідно з донесенням присяжного возного обачного Адама Калиновського, судово виступив через цього уповноваженого проти чесного Івана, палітурника книг грецького обряду, сина блаженної пам'яті обачного Івана, друкаря цих книг, і Мартина Голубниковича — львівських громадян, — викликаних в суд для складення свідчень. Він [Мамонич] просив суд запитати у свідків, які особисто з'явилися в суд, що вони знають про борг якогось Яцька Максимовича, вільнюського мешканця, сплачений Кузьмою Мамоничем.

Суд запитав першого свідка, а саме Івана, палітурника, що він знає про цю справу. Той своїм правдивим свідченням ствердив, що він особисто прибув 18 липня цього самого 1584 року до Вільнюса і був гостинно прийнятий Кузьмою Мамоничем. З ним він, Іван, палітурник, у згаданому місті Вільнюсі виступив проти свого боржника, на прізвище Яцько Максимович, міщанина цього міста, який згідно з борговою розпискою був йому винен 123 копи і 37 грошів литовської монети, і хотів розпочати судову справу проти свого боржника щодо цього боргу. Названий Кузьма Мамонич, у якого він [Іван] зупинився, прийшов з цим Яцьком Максимовичем, боржником [Івана], і запропонував бути його посередником, щоб Іванко не кликав його до суду та уряду, а приятельськи полагодив справу цього боргу. Він [Іванко], однак, обіцяв викликати його [Яцька] в суд. Врешті, коли інакше не могло бути, Кузьма, на основі існуючої між ними угоди, віддав йому [Іванкові] увесь вказаний вище борг, полічивши гроші. А Яцько, доставши від Івана боргову розписку, яку колись йому дав, тепер повинен був дати Кузьмі також боргове зобов'язання на ці 123 копи і 37 грошів литовською монетою. Цей Яцько помер, не сплативши цього боргу Кузьмі, але згаданий свідок Іван, палітурник, зізнав, що Кузьма повністю

сплатив йому увесь борг, який був винен йому померлий Яцько Максимович.

Другий свідок, Мартин Голубникович, на подібне запитання суду зізнав також, що того ж дня і року, як вище сказано, був у Вільнюсі, коли славетний Кузьма, громадянин і райця міста Вільнюса, на основі погодження і певного порозуміння заплатив обачному Іванкові, палітурникові, його львівському співгромадянину, 123 копи і 37 грошів литовської монети, вирівнявши борг замість Яцька Максимовича, вільнюського міщанина, якого цей Іванко мав намір викликати в суд в справі боргу. Тоді Яцько Максимович одержав від того Іванка, палітурника, боргову розписку, яку йому колись дав, а другу розписку обіцяв дати згаданому Кузьмі Мамоничу. І так, не давши Кузьмі розписки і не повернувши [йому] грошей, помер, але Кузьма повністю і до кінця сплатив Іванкові, палітурникові, увесь борг.

Ці свідки, здійснивши усі дії, прийняті при складанні присяги, підтвердили свої зізнання особистою присягою. А Кузьма подбав, щоб свідчення і заяви свідків, скріплені пам'ятним, були записані до актів лавничого суду.

№ 38

1584 / грудня 4.— Ухвала львівського єврейського суду про присудження Ізраїлеві Якубовичу з Львова книг та обладнання друкарні, заставлених у нього друкарем Іваном Федоровим

Actum in schola Iudaica civit[at]is L[eo]p[ol]i[en]sis feria tertia an[te] festum s[an]cti Nicolai pontificis prox[im]a, anno d[omi]ni mill[es]imo quing[en]tesimo octuage[sim]o quarto.

Coram g[e]n[er]oso Victorino Kowalsky, subiudice terr[estri] L[eo]p[ol]i[en]si et iudice p[ro] tu[n]c Iudeor[um], Isaac, Abraham, Czech, Mosko, seniorib[us], et [per]fido Mosko, sinagogo, et actis p[rae]sen[tibus] Iudaicis civit[at]is Leopoli[en]sis ac Officio Iudaico vacan[te] sede pallatini Russiae, stans, p[er]so[n]a[m] p[er]fidus Israel Jakubowicz, Iudeus L[eo]p[ol]i[en]si, obtulit officio eid[em] libros centum quadragin[ta] linguae Rut[h]enicae necno[n] materiam et lit[te]ras ac formas aliaq[ue] quaevis apparatus ad excusionem sive imp[re]ssum librorum p[er]tinentia. Quae p[rae]missa, p[ro]f[est]at[us] est, sibi esse, p[er] honestum olim Iwan Chodorowicz, drukarz, de subcastro L[eo]p[ol]i[en]si, et filiu[m] ip[s]ius honest[um] Iwan, introligator [!], in sum[m]a quadringentor[um] et undecim flor[enorum] pecuni[ae] Polon[icalis] iam quinq[ue] annis elapsis invadiata petens ead[em] sibi adiudicari. Quae Officiu[m] Iudaicu[m] et seniores Iudei cum sinagogo eod[em] p[rae]missa o[mn]ia eid[em] p[er]petue adiudicavit.

data Cracoviae, in domo Andreae Sliwka, advocati Stradomien[sis], anno 1583 ad florenos centum triginta sex per praefatum olim Iwanum Fedorowicz sibi Danieli contracti, de quo scilicet eiusmodi toto debito ac de integra eiusdem solutione et satisfactione sibi ia[m] * praestita praefatum eundem Saczkonem tang[uam] fideius[s]orem perpetuo quietavit.

.Actum feria secunda ante festum s[ancti] Thomae ap[osto]li proxima an[n]o d[omi]ni 1584.

ЦДІА УРСР у Львові, ф. 52, оп. 2, спр. 18, стор. 1632. Оригінал; ф. 52, оп. 2, спр. 141, стор. 83—84. Чернетка **.
Опубл.: P t a s z u c k i, стор. 42—43.

Переклад

Сацько, сідляр Данило, пушкар
Славетний Данило, наш міський пушкар, добровільно зізнав, що обачний Сацько Сенькович, сідляр, львівський передміщанин, на основі своєї поруки, згідно з записом, зробленим перед війтівським урядом у п'ятницю на наступний день після [свята] очищення пречистої діви Марії нинішнього 1584 року ***, заплатив йому за блаженної пам'яті Івана Федоровича, друкаря найяснішого князя Острозького, київського воеводи, 71 золотий грішми польської лічби і монети, а також 10 угорських золотих за два золотих перстені, позичених цьому ж Іванові під гарантією Сацька. Крім того, [Сацько сплатив] решту всього первісного боргу згідно з розпискою згаданого блаженної пам'яті Івана, виданою у 1583 році в Кракові у домі страдомського війта Андрія Сливки на 136 золотих, належних йому, Данилові, від згаданого покійного Івана Федоровича. Таким чином, він [Данило] навечно поквитував згаданого Сацька, поручника, про отримання усього цього боргу і вже дану йому сатисфакцію.

Діялось у найближчий понеділок перед святом святого апостола Хоми року божого 1584.

№ 41

1584 р., грудня 17 ****. — Підтвердження райці Симона Бжезинського, дане у львівському раецькому уряді сідляреві Сацькові Сеньковичу з львівського передмістя про отримання від нього грошей, які друкар Іван Федоров був винен райці

Saczko, sellator D[ominus] Simon, mag[iste]r
Sp[ectabil]is d[ominus] Simon Brzezinen[sis], mag[iste]r, collega
p[oste]r consularis, recognovit libere, quia providus Saczko Sienkowicz, suburbanus Leopoliens[is], ex cautione sua fideiussoria pro

* У Пташицького: «eam».
** Публікація за оригіналом.
*** 3 лютого.

**** Датується на підставі попереднього запису в книзі на стор. 1632.

Iwano oli[m] Fedorowicz, ill[ust]ris d[omi]ni ducis Ostrosiensis et palatini Kyovien[is] librorum impressore, per ipsu[m] praestita, ex parte pan[n]i, quod eidem apud se efideiusserat, iuxta sui mercimonii regista solvit sibi florenos viginti monetae Polonicae. De quibus eundem ut fideiussorem quietavit perpetuo.

Actum feria secunda etc., ut supra.

ЦДІА УРСР у Львові, ф. 52, оп. 2, спр. 18, стор. 1633. Оригінал; ф. 52, оп. 2, спр. 141, стор. 81. Чернетка *.
Опубл.: P t a s z u c k i, стор. 43.

Переклад

Сацько, сідляр Пан Симон, магістр
Найславетніший пан Симон Бжезинський, магістр, наш колега-райця, добровільно зізнав, що обачний Сацько Сенькович, львівський передміщанин, на основі поруки, даної ним за блаженної пам'яті Івана Федоровича, друкаря найяснішого пана князя Острозького і київського воеводи, заплатив йому [Симонів] 20 золотих польської монети відповідно до його торговельних реєстрів за сукно, за [оплату вартості] якого Сацько поручився. Він навечно поквитував цього поручника за ці гроші.

Діялось у понеділок і т. д., як вище.

№ 42

1585 р., лютого 9 **.— Заява Івана Минцевича у львівському раецькому уряді про його заборгованість вдові Івана Друкаровича Тетяні Івановичевій з львівського Підзамча

Tatiana Iwanowicowa Iwan Miniecz Rut[h]enus
Stans personaliter providus Iwan Miniecz, Rut[h]enus, civis Leopoliens[is], palam, publice per expressum[que] recognovit se debere certi veri liquid[que] debiti ex priori debito residui florenos v[ideli]cet tredecim honestae Tatianae, providi olim Iwani Iwanowicz viduae relictae, quos se soluturum inscribit et obligat parata pecunia pro festo sancti Petri, v[ideli]cet anno currenti proxime venturo, sub intromissione, possessione usu[que] et fructu praefatae creditrici in defectu solutionis in bona sua non denegan[da].
forma inscriptionis et obligationis firmissima et plenissima.

Actum etc., ut supra.

ЦДІА УРСР у Львові, ф. 52, оп. 2, спр. 19, стор. 38. Оригінал. Ф. 52, оп. 2, спр. 141, стор. 166. Чернетка ***.
Опубл.: Немировский. Первопечатник, стор. 13 (факсиміле і переклад російською; фрагмент).

* Публікація за оригіналом.
** Датується на підставі попереднього запису в книзі на стор. 37.
*** Публікація за оригіналом.

Переклад

Тетяна Івановичева
 З'явившись особисто, обачний Іван Минець, русин, львівський міщанин, вільно, прилюдно і виразно зізнав, що він винен чесній Тетяні, вдові покійного Івана Івановича, певний, дійсний і безперечний борг, як решту попереднього боргу, а саме 30 золотих. Ці [гроші] він записав і зобов'язався заплатити готівкою на найближче свято святого Петра в цьому самому році* [з дозволом на] введення згаданої кредиторки у володіння і користування його маєтками без заперечень, якщо він не погасить боргу. Форма запису і застави найбільш певна і повна.

Діялось і т. д., як вище.

№ 43

1585 р., лютого 9**.— Підтвердження Тетяни Івановичевої з львівського Підзамча, дане у львівському раецькому уряді Іванові Минцевичу, про отримання грошей, позичених у її покійного чоловіка Івана Друкаровича

Quietatio Iwani Miniecz

Coram nostra consulari residentia stantes personaliter honesta Tatiana, honesti olim Iwani Iwanowicz vidua relictā, pala[m], publice per expressum[ue] per providum Saczkone[m], Rut[h]enum, suburbanum Leopoliensem, tutorem sibi ad eum actu[m] assumptum, recognovit satisfactum esse sibi de florenis nonaginta quinque[ue] pecuniae et numeri Polonic[alis] debiti, olim praefato marito suo contracti, ab honesto Iwano Miniecz, de qua satisfactione eundem quietavit temporibus perpetuis. Et praefatus Saczko, Rut[h]enus, inscripsit se in omnibus bonis suis et obligavit, nominatim vero in instita, quam habet in civitate Leopoliens[i], pro praefata Tatiana quietatrice de ratihabitione liberorum, ex olim Iwano Iwanowicz et praefata Tatiana procreatorum.

Actum etc., ut supra.

ЦДІА УРСР у Львові, ф. 52, оп. 2, спр. 19, стор. 38; Оригінал. Ф. 52, оп. 2, спр. 141, стор. 165—166. Чернетка***
 Опубл.: Н е м и р о в с к и й. Первочечатник, стор. 13 (факсиміле і переклад російською; фрагмент).

* 1 серпня.

** Датується на підставі попереднього запису у книзі на стор. 37.

*** Публікація за оригіналом.

Переклад

Поквитування Івана Минця

У приміщенні ради особисто з'явилася чесна Тетяна, вдова блаженної пам'яті чесного Івана Івановича, і за посередництвом обачного Сацька, русина, львівського передміщанина, обраного опікуном для ведення цієї справи, відкрито, прилюдно і виразно зізнала, що обачний Іван Минець заплатив їй 95 золотих польської монети і лічби боргу, який він був винен згаданому вище покійному її чоловікові. З приводу повернення боргу вона поквитувала його назавжди. А згаданий Сацько, русин, зобов'язався і заручився усім своїм майном, а саме крамом, який має у місті Львові, за названу Тетяну, за згодою дітей покійного Івана Івановича і згаданої Тетяни.

Діялось і т. д., як вище.

№ 44

1585 р., лютого 9*.— Заява аптекаря Єроніма Вітенбергера у львівському раецькому уряді про видане їм повноваження Іванові Крушицькому на пра вести судову справу із спадкоємцями Івана Федорова

C[oram] n[ost]ra c[onsulari] r[esidentia] stans p[er]sonal[ite]r h[onestus] Hieronim[us] aromatar[us], c[ivis] L[eopoliensis], pala[m], publice p[er] exp[re]ssum[ue] r[ecogno]vit se tanqu[am] principa- l[em] plenipotent[em] substituere in locu[m] suu[m] h[onestum] Ioan- nem Krusziczky secu[n]dum canone[m] Maideburg[en]s[em] in ca- nem Rutheni, forma ma[n]dati sui et plenipotentiae pleniss[im]a et abun- da[n]tissima.

ЦДІА УРСР у Львові, ф. 52, оп. 2, спр. 141, стор. 166. Чернетка.

Переклад

Особисто з'явившись перед наш раецький уряд, чесний Єро- нім, аптекар, львівський міщанин, публічно, виразно і явно за- явив, що він, згідно з магдебурзьким правом, встановив у формі свого доручення і повноваження найбільш повній і достатній чесного Івана Крушицького своїм головним повноважним за- мість себе у справі і процесі проти спадкоємців покійного Івана Руського друкаря.

* Датується на підставі попереднього запису в книзі на стор. 165.

1585 р., липня 31*.— Заява слуги князя Василя-Костянтина Острозького Петра Риндфлеша у львівському війтівському уряді про звільнення майна покійного Івана Федорова з-під арешту, накладеного князем

Relaxatio aresti per Petrum Ryndfless

Ad Officium advocatiale Leopoliens[se] veniens personaliter famatus Petrus Ryndfless, magnifici domini Constantini ducis et palatini Kyovien[sis] famulus, arestum, quod super omnia bona mobilia, specialiter vero super libros Ruthenicos, apud famatum Ivanum Bildaha, Ruthenum, civem Leopoliensem, in testitudine existentes, olim Iwani Moschi librorum Ruthenorum impressoris, proprios, nomine praefati magnifici in certa summa pecuniaria fecerat, relaxavit, nolens praedictum arestum ullum vigorem amplius habere.

Actum, ut sup[ra].

ЦДІА УРСР у Львові, ф. 52, оп. 2, спр. 384, стор. 143—144. Оригінал.
Опубл.: Востел, стор. 299—300.

Переклад

Скасування арешту Петром Риндфлешом

З'явившись особисто до львівського війтівського уряду, славетний Петро Риндфлеш, слуга вельможного пана Костянтина, князя і київського воеводи, звільнив від арешту, накладеного ним іменем згаданого вельможного [пана], у зв'язку з певною сумою грошей, на все рухоме майно, в першу чергу на власні руські книги покійного друкаря руських книг Івана, Москвитина, які є в погребі львівського міщанина славетного Івана Білдаги, русина, не бажаючи, щоб цей арешт мав надалі будь-яку силу. Діялось, як вище.

1585 р., вересня 9**.— Підтвердження сап'яника Сенька Корунки та сідляра Сацька Сеньковича з львівського Підзамча, дане у львівському гродському уряді аптекареві Єронімові Вітенбергеру, про одержання від нього 200 Біблій та двох друкарських верстатів, відданих Іваном Федоровим в заставу Фольтинові Бертольдо з Кракова

Koronka cum coniuge quietat Hieronimum apothecarium

Ad officium et acta praesentia castrensia Leopoliensia venient[is] personalit[er] honesti Sienko Koronka, sutor, et Anna,

* Датується на підставі попереднього запису в книзі на стор. 143. У Востеля: 30 липня.

** Датується на підставі попереднього запису в книзі на стор. 117.

coniuges legitimi, ac Saczko Siemkowycz [!], epiphator, incolae [!] de subcastro Leopoliens[is], sani mente et corporib[us] existentes palam, publice libereque recognoverunt ac quilibet eorum ex suo interesse recognovit et fassus est, quia ipsis famatus Foltyn Bertoldo, civis Cracoviensis, p[er] manus famati Hieronimy, apothecarii, civis Leopoliens[is], libros seu Biblias ducentas Ruthenic[as], principibus carentes, tum officinas alia[rum] workshop duas eorundem librorum, unam scilicet officinam cum omnibus instrumentis sive litteris, alteram vero officinam, omnibus quas ipse Foltyn in debito certo a famato olim Iwan Drukarz habuit, tradidit. Ratione quorum quietato olim Iwan Drukarz iidem coniuges cum eodem epiphatorum librorum p[er]ceptorum iidem coniuges cum eodem epiphatorum Hieronimum, apothecarium praesentibus quietantore eundem Hieronimum, apothecarium praesentibus quietant liberumque faciunt p[er]petue. Nihilominus iidem recognoscen-tes inscribunt se et de bonis suis omnibus obligant successoresque suos inonera[n]t eundem Foltyn Bertoldo a successoribus eiusdem olim Iwan Drukarz ratione praemissorum tueri, defendere, evincere, eliberare intercedereque totiens, quotiens opus fuerit, sub vadio ducentorum floren[orum] pecuniae Polonicae in casu contraventionis submissioni huic ad solvendum irremissibilem succumbendo, poenis statuti quibusvis praemissa evadendo. Pro quibus praemissis non adimpletis adimplendisque exinde transgrediendis, quotiens se praedicti revadiis Bertoldo aut eius posteris ad officium cognoscere eidem Bertoldo aut eius posteris ad officium praesens castrensia Leopoliensia citari p[er]miserint cum suis successoribus, totiens in primo citationis termino tanquam peremptorio, stare, iuri parere pro citatione omnibus ab eodem officio non satisfacere et decesserint pati, omnibus dilationibus, motionibus, appellacionibus, protestacionibus, evasionibus in partem semotis eidem non utendum respondere tenebuntur totiens, quotiens citabuntur, sub suae suorumque successorum amissione totius causae, nulla praemissis omnibus praescriptione territorij obstante. Quod memoriali officio praesentis firmatum est.

ЦДІА УРСР у Львові, ф. 9, оп. 1, спр. 48, стор. 120—121. Оригінал.
Опубл.: Неміровський. Первопечатник, стор. 12—13 (факсиміле, фрагмент переклад рос. мовою); Gebagowicz, стор. 471—472.

Переклад

Коронка з дружиною квітують Єроніма, аптекаря

До уряду і цих львівських гродських книг особисто з'явилися чесні Сенько Коронка, швець, і Анна — законне подружжя, а також Сацько Семкович [!], сідляр, мешканці львівського Підзамча. Здорові тілом і душею, вони всі разом і кожен окремо відкрито, прилюдно і вільно зізнали, що певний славетний Фольтин Бертольдо, краківський міщанин, за посередництвом славетного Єроніма, аптекаря, львівського міщанина, передав

Писан во Львовѣ мѣца ноебра и дня, року божого тысяча пятсот осмьдесят пятого.

Гедион епискп, власною рукою. mlani] rgoria].

ЦДІА УРСР у Львові, ф. 129, оп. 1, спр. 67, арк. 1. Оригінал.
Опубл.: текст документу, що зберігається у Львові — Zubrzycki, 1836, стор. 72 (публікація латинським шрифтом); Петрушевич, 1884, стор. 138—140; MCSL, стор. 111—112; текст документу, що зберігався в Києві — Романовський, стор. 48—49.

№ 49

1586 р., січня 25 (15).— Послання антиохійського патріарха Йоакима з Львова до українського населення з закликом допомогти в будівництві церкви, школи, друкарні і шпиталю

Йоаким бжию млстию патриарх великия Антиохия и Киликия, Иверия, Сирия, и по всему востоку слнца.

Преосвященным и в бозе велебным архиепископом и епископом, честным архимандритом, игуменом, протопопом, свещеником и всему причѣту церковному, ясне велможным их млстям княжятом, паном воеводам и кашталяном, старостам, зачне урожоним паном подстаростим и всякому вряду належачому. Такъже всему стану рыцарскому, славетным паном воитом, бурьмистром, радцам и всѣм повсюду православным християном.

Ознаймуем сим нашим листом, иж ве Львове в мѣсте християнѣская церков хочет строением поновлятися, то ест наукою писма светого и хотят с помочю бжею панове мещане лвовские школу закладати для наученя дѣтем християнским вшеякого стану, которые бы мѣли учитися писма светого грецького и словенського, да не будет род их християнський, аки безсловесен ненаучения ради. И теж купили друкарню писма словенского и греческого ку тойже школе потребную, в полторы тысячи золотых заставленую. И тежъ церьков хотят муровати новую и дом на школу и дом на друкарню и дом на шпитал просто все поновляючи законное строение.

Протож тую справу до вѣдомости ваших млстеи всѣм доносим, вдаючися с покорною прозьбою до ласки ваших млстеи благочестивых и христолюбивых православных християн, просячи о споможене богоугодных сил дѣл для розмножения хвалы бога во троици единого и ко вашей посполитой потребѣ вам и дѣтем вашим, понеже ненаучения ради умалѣсте всѣх благ небрежения ради закона божия, забыл еси закона бога твоего забуду тебе и аз рече господ, и спытайте, рече писания, да поживете богоугодно о Христѣ Исусе где нашем. Благословение бжию и благодат светого духа буди со всеми вами и благословение Йоакима патриарха великия Анѣтиохия. Амин.

Писан ве Львов, мѣд гѣн еі рок бож аѣп̄с̄.

Ἰωακίμος ἐπίσκοπος τοῦ πατριάρχου τῆς μεγάλης Ἀντιοχείας καὶ πάσης Ἀνατολῆς*.

ЦДІА УРСР у Львові, ф. 129, оп. 1, спр. 69, арк. 1. Оригінал. Ф. 129, оп. 1, спр. 69, арк. 2. Оригінал**.
Опубл.: Юбилейное издание, стор. 57.

№ 50

1586 р., червня 7 (травня 28).— Лист Львівського Успенського братства до константинопольського патріарха Феоліпта про діяльність в справі відкриття школи і друкарні і прохання підтвердити грамоту про заснування братства

Листы и братство посланное к патриарху константинопольскому в листом патриарха антиохійского и з листом братским и артыкулов и ***.

Феолипту млстию бжию архиепископу Константина града Новаго Рима вселенскому патриарху господину оцу пастыру нашему о господѣ радоватися блгочесно истинствующе в блггоденствїи многоблгтствующе.

Случися нам настоящего времени сего нужды ради превеликия писати тебѣ зверхнѣшнему строителю и правителю цркве хсвых овец, от них же и мы мѣшася благодатію хсвою пребывати с порученными ти чады вселенския цркве. Блгочестием сияющія и подвигы, и труды светых украшенныя, нѣ же зрится яки мѣсто, идеже неприсѣщает гсдѣ, всякыя благодати лишено, в нем же и мы окаяннїи во тмѣ невиднїи пребывающїи лишены благости и вѣры отпадающе во тлю осужаемся. И неѣ зная нас и нѣсть взыская и подающая во тлю осужаемся. И неѣ зная нас и исправляющего во гибшая. Погибеже блгоговѣным от земля и исправляющего во члѣдѣх нѣст, вси бо своих си ищут а не яже Хста Исса. А еже со обвиновенїем начинаем писати, прошенїя просим, недугующим, бо стенати невозбраняется, ниже алчущим срамлятися полезно, еже есмы нѣ не хлѣба ни воды жадни, но глад, еже неслышати слова бжїя. Не имамы бо отеческии живо глощаг[о]. Придѣте чада, послушайте мене, страха гсдня научу вас. Ниже прилежнѣ о нас пекущихся и есмы яко овца заблужшая неимуция пастыря. Сего ради яко паствы лишени вопїем ищуще правыя стезя, да избѣгнем от всегубителнаго волка.

Нѣ же во кратѣ пишуще невозможно исписати вину всю погибели нашей, юже испытавше всяк увѣдѣти может от проходящых

* «Йоаким з божї ласки патриарх Великої Антіохїї і цілої Анатолїї» (грец.).

** Публікація за текстом ф. 129, оп. 1, спр. 69, арк. 1.

*** У MCSL заголовок пропущено.

землю нашу. Мнози бо священници и мнози левити зряще нас ранами обложены на путех озлобленія мимо текуть. Самарянин нѣсть никто же вручая гостиннику. Обаче же приход гдина Іоакима, патрїарха великия Антиохїя, полезнѣ нѣчто случися нам, понеже бо утробы имѣ от чат и часто слезя прикланяся терпяще смрад язв наших и еже на ползу нам совѣтующе, но невозможно есть в малѣ времени неисцѣлныя язвы уврачевати. Сего ради посла нас к тебѣ цѣлителью и пастырю нашему и епистолию свою к тебѣ о нас посла вины ради настоящия потребности, понеже бо видѣ и позна нас яко слѣпых слѣпцеи держащихся и в ров погибели невозбранно падающих. Мы же яко от рова погибелнаго возникнути немоуще, желающе руку помощи, юже подаде нам елико мощно бѣ от него и совѣтова нам, да устроится школа, яже нигдѣ же в нас до ннѣ обрѣтается. Такожде и друкарню замедленую воздвигнути писма грецкого и словенского ради умноженія стых книг. Таж и братство соединенія ради церковнаго устроенія, якоже и во прочїих христїанѣх обрѣтаются, еже списавше елико мощно от нас тобѣ пастырю нашему во извѣщеніе и разсмотреніе предаем. Аще ли блго, да блслвится, аще ли же что от полезных скудно, да наполнится блгым совѣтом ти и повинующїися истиннѣ устроенія сего, да блсвятся, противляющему же ся всякому прещеніемъ твоим пастырским да запретится. Сего ради посылаем хартію братства сего, да подпишется рукою тебе пастыря нашего и печатию ти да знаменается. Таж и другаго писанія от тебе пастыря нашего и совѣту твоего на утверженіе и послѣшеніе братства сего желаем. И дабы неточію прїято будет во градѣ нашем, но и по окрестных градѣх да узаконится послѣшенія ради блгочестїя. Таж на школу и друкарню блсвенію и укрѣпленію от тебе млимся быти, да заградятся всяки уста противляющїяся дшеполезному сему хотящему быти строенію. Аще ли же сия устроенія небреженіем и завистію лукавою нивочто же вомѣнятся во конечное разореніе приидем. Измѣненіе бо злобы начаток есть во спасеніе, еяже измѣнитися тобою надѣмся.

Писан во Льове, року аѣпс, мсца мая ки дня.

Вси купно братства о хстѣ ктитори храма Успенія прчстыя бжїя мтре, мещане лвовские православїя стго закона греческаго дѣти блгопослушливые тебѣ пастырю нашему зверхнѣшему.

А се верхии подпис листа того запечатаного: Феолипту млстию бжїєю архїепископу Константинополя, Новаго Рима вселенскому патрїарху цркве восточныя, гдину отцу пастырю нашему зверхнѣшему словесных овец стада хсва во преподобнѣи руцѣ отдат.

ЦДІА УРСР у Львові, ф. 129, оп. 1, спр. 1121, арк. 22—23. Копія 1592 р.
Опубл.: Петрушевнч, 1871, стор. 149—151; МСЛ, стор. 138—140.

1586 р., серпня 2*.— Ухвала львівського раецького уряду про необхідність складення присяги Іваном Богатирем і крамарем Леськом Малецьким в справі повідомлення ними князя Вацїля-Костянтина Острозького про намір сїдляря Сацька Сеньковича і сан'янника Сенька Корунки вивезти друкарню до Росїї

Decretum

Bohatir Korunka
Ex Officii nostri consularis decreto, secundum partium co[n]troversiam promulgato, famati Iwan Bohatyr et Lesko, institor, cives Leopoliens[es], citati, iuxta suam negativam, iuramentum corporale in eam rotam, quandocunq[ue] ab actoribus fuerint obdestinati, praestare tenentur, quonia[m] lit[t]eras, quas ad ill[us]trem duces de Ostrog, palatinum Kyoviensem, scripserunt, honestos Saczko Sienkowicz et Sienko Korunka, civitatis eiusdem suburbanos, actores, in huiusmodi assertam suspicionem inducentes, quasi illi officinam suam impressoriam e Regno in terram usq[ue] Moscoviae evehere et exportare molirentur, neq[ue] aliqua[m] occasionem praebuerunt det[er]tionis ac damnorum per p[rae]dictum ill[us]trem duces et palat[inum] memoratis actorib[us] illatorum.
Actum sabbato etc. ut supra.

ЦДІА УРСР у Львові, ф. 52, оп. 2, спр. 19, стор. 600. Оригінал.
Опубл.: Г е б а г о в і с з, стор. 472.

Переклад

Ухвала

Богатир Корунка
Ухвалою нашого раецького уряду у спорі сторін, коли позивачі порушать справу, славетні Іван Богатир і Лесько, крамар, львівські міщани, відповідачі повинні підтвердити присягою своє заперечення того, що вони, написавши лист до найяснішого князя Острозького воеводи кївського, не кинули жодного підозріння на позивачів, передміщан цього самого міста чесних Сацька Сеньковича і Сенька Корунку, немовби ті задумували вивезти і передати свою друкарню з королівства аж у Московську землю, не дали жодного приводу для [їх] затримання та [не спричинялися] до втрат, нанесених згаданим позивачам найяснішим князем і воеводою.

* Датується на підставі попереднього запису в книзі на стор. 599. У Гембаровича — 9 серпня.

1586 р., жовтня 18*.— Свідчення лавників Станіслава Шольца й Івана Вольфа у львівському раецькому уряді про майно Івана Федорова, що зберігається у будинку Івана Білдаги у Львові

Conscriptio reru[m] Iwani Bildaha

Quia ad requisitionem honesti Iwani Bildaha relationem fecerunt honorati Stanislaus Scholcz et Ioannes Wolff, scabini iurati, quoniam ex officio missi inventaveru[n]t et conscripserunt in testudine murata domus praefati Bildaha res infrascriptas obductas, nempe vasa vacua septem, Biblia nondum introligata viginti quinque, superficiem impressorii ligneam, thecas alias szuffliady duas cum scrinio; item scrinium unum oblongum sine tegumento, pars impressurae quercina torcularia, sedes seu abacus ad impressuram. Quae vasa vacua praefata praedictus Ioannes Bildaha allegavit esse sua propria, caeteras autem res praetactas honestorum Saczko et Sienko Korunka, Rut[h]enorum impressorum, testudinis apud eundem Bildaha arendatorum, qui etiam nunc sibi quidecim flor[enos] pec[uniae] pro medio altero anno a testudine arendae tenentur.

Quos arendatores, postquam de evacuatione testudinis ac per solutione arendae retentae obdestinasset, eandem testudinem affirmavit se iam Iudaeo pro flor[enis] decem arendasse. Quam obductionem cum protestatione idem ipse Bildaha actis praesentibus inscribi petiit et obtinuit.

Actum sabbato etc., ut supra.

ЦДІА УРСР у Львові, ф. 52, оп. 2, спр. 19, стор. 702. Оригінал.
Опубл.: Востел, стор. 301.

Переклад

Опис речей Івана Білдаги

Присяжні лавники, шановні Станіслав Шольц і Іван Вольф на вимогу чесного Івана Білдаги зробили заяву, що вони, післяні урядом, заінвентаризували і описали заховані у кам'яному погребі будинку згаданого Білдаги, речі, а саме: 7 порожніх посудин, 25 Біблій, ще не оправлених, верхню дерев'яну дошку друкарського верстата, 2 коробки або шухляди з скринєю, також одну продовгувату скриню без верху, частину верстата — дубовий прес, стілець або підставку для друкування. Згадані порожні посудини Іван Білдага оголосив своїми власними, а решту згаданих вище речей — [власністю] обачних руських друкарів Сацька і Сенька Корунки, орендарів погребя цього самого Білдаги, які ще і тепер винні йому 15 золотих готівкою за півтора

* Датується на підставі попереднього запису в книзі на стор. 699, 700.

року орендування погребу. Після того, як він [Білдага] порушив справу з цими орендарями про звільнення погребя і сплату заборгованості за оренду, він заявив, що цей погреб він уже віддав у оренду євреєві за 10 золотих. Білдага просив вписати у нинішні акти цей огляд та протест, [що] і зроблено. Діялось у суботу і т. д., як вище.

1586 р., грудня 20 (10).— Послання львівського єпископа Гедеона Балабана до українського населення з закликом складати пожертви на відновлення друкарні

Блєсвние Гедеона божею млстию єпскапа галицкаго, лвовскаго и каменецкаго.

О Хсть чстным игуменом, протопопом, намесником, сщником, дияконом и всем причетником црквеи стых во еписпии нашои лвовской, галицкой и каменецкой таже и во иных еписпиях стану дхвному ознаимуем.

Иж яко недавного часу з волѣ божеи для хвалы имени его стго так тыж для розмноженя наук писм наших словенских русских вие сена была до тых краєз наших друкарня руская, которая иж за недостатком а потом з мєртю друкаря тоєи друкарнѣ згасла была, прото мы, стараючися о том, абы знову нше писма друковане были и, абы при тои друкарнѣ школу грецкую для науки ншго блгочстия во градѣ Лвовѣ фундовати, умыслили есмо людиє хрстиян право славных блгочстия ншого ратуныку и вспоможеня, кгдаж то немалого кошту и накладу потребуєт, шукати, для которого тых блгомолцов и сщнков наших лвовских промежку людиє хрстиянских посылаєм, кгдаж се до того и ремесници таковыи и людиє ученныи показуют.

А так напоминаєм вас с повинности ншеи пастьрской, абысте так сами до таковой речи всему хрстиянству пожитечной и потребной ратуноком и вспоможенем охотни были, так тыж и снов своих дхвных, чим кого гѣ бг вразумит, до вспоможеня побужали для своего и своих снв дхвных дшвнго спсния, так тыж и абы тым посланцом нашим во всем вѣра дана была. А для лѣпшее вѣры печат свою приложилихмо и руку свою подписали.

Писан во Лвовѣ при столечной црквеи стго великомчнка Хсва Георгия, мсца декабра, і днє, року божого аѣтс.

Гедеон єпискп, власною рукою, т[ану] р[гортіа].
Гедион єпискп, власною рукою, т[ану] р[гортіа].

ЦДІА УРСР у Львові, ф. 129, оп. 1, спр. 75, арк. 1. Оригінал. Ф. 129, оп. 1, спр. 76, арк. 1 (тогочасний переклад пол. мовою).
Опубл.: MCSL, стор. 142—143 (текст укр. мовою), 143—144 (тогочасний переклад пол. мовою).

1587 р., травня 10 (1).— Посланья львівського єпископа Гедеона Балабана до українського населення з закликком надати допомогу Львівському Успенському братству у відбудові церкви, школи, друкарні і шпиталя

Бл̄свнне б̄жию м̄лстию Гедеона єпископа галицького, лвовського и Каменца Подолского.

О Х̄б̄ честным игуменом, протопопом, намесником, св̄щником, диаконом и вс̄м причетником церкви ст̄ых в епископии нашей лвовской, галицькой и каменецкой и вс̄м бл̄гочестивым паном стану шляхетског[о] и православным мещаном и поселяном, сыном нашего смирения.

Ознаемум, иж в Лвовѣ в мѣстѣ церков Успения пречистыя б̄жия м̄тре и шпитал̄ и дома церковные огнем погорѣвши упадет жалостьне всему х̄стианству нашему с поруганием иновѣрных людий. Протож панове мещане лвовские подвигнулися выше силы их направляти упадлые sprawy, будучи самы в людех и на маетьностех зешлые, сподѣваючися на га б̄га и на х̄стианскую милостивую добродител̄, не хотячи тыж погасити славы церквам и мѣстам х̄стианским. Притом тыж еще зачали и другое будование храма духовнаго, то ест науки писма ст̄го греческаго языка и словенскаго, заложили школу за бл̄гословением ст̄бшаго Иоакима патриарха великоя Антиохыя и за приводом нашим. Притом тыж и друкарню опущенную видвигнули, стараючися веспол з нами, абы знову наше писма друкованы были для хвалы б̄га в троици единого и для роз̄множения граматическое науки старажитнаго порядку ст̄го бл̄гочестия греческаго закону, где юж за волею милостивого б̄га почалися науки от гсп̄дна Арсения, митрополита димонитьскаго и еласонскаго, от Цариграда гречина, которыи учит во Лвовѣ писму греческому и словенскому д̄бти всякого стану: убогих за прости бог, а з богатых за ровным датком. И тыж до друкарн̄ ремесници и люде ученые показалися, котора я то шькола и друкарня посполитых людий именем и накладом вѣчне славити и множитися мает. А так юж панове мещане лвовские заложили початки посполитого спасителнаго добра всего нашего х̄стианства, хотячи послужити в том гу б̄гу о сп̄снии братии своеи, абы от сего мѣста помножение добраго в нас моглося стати за м̄лтвами и зычливостию х̄стианских людий.

Сего ради посылаем просячи споможения от ваших м̄лстей бл̄гочестивых и х̄столюбивых х̄стиан, гды ж на то немалого накладу потреба. Просим оддѣлѣте н̄бкую част з маетьности своих, што вам г̄ь б̄г дал для славы имени его ст̄го и для своего и своих сынов

д̄шевного спасения, розмножаючи писма ст̄го науку д̄бтем вашим, подвигнѣте умные очи ваша и бачте розумѣючи о своем недостатку науки духовное и умилоствѣтсе о себѣ да и вас б̄г помлует в страшныи д̄нь суда вѣчнаго и примет в царствие свое н̄бсное. И тыж абы тым посланцом нашим в всем вѣра дана была, а для вѣчной памяти и порядку, дано им реистр под печатню церкви мѣстской, абы каждого м̄лстия была написана для памятки посполитого споможения. А на сей лист наш для л̄бпшее вѣры печат свою приложилихмо и руку свою подписали.

Писан в Лвовѣ, м̄сца мая первого д̄ня, року б̄жия а̄ф̄п̄з.
Гедеон єп̄скп, власною рукою, m[anu] p[ro]p[ri]a.

ЦДІА УРСР у Львові, ф. 129, оп. 1, спр. 78, арк. 1. Оригінал.
Опубл.: Юбилейное издание, стор. 58.

1587 р., травня 13 (3).— Повноваження львівського єпископа Гедеона Балабана, видане збирачеві пожертв на львівську братську школу і друкарню

М̄лстию божию Гедеон Болобан єпископ галицкии, лвовскии и Каменца Подолска

Б̄гомолцом н̄шым св̄щником вс̄м повѣту лвовского и везде в вс̄х повѣтѣх в епископии н̄шеи лвовской.

Так якосмо вам овде на соборѣ лвовском оповѣли, посланцѣ н̄шѣ, которые промежку вас для вспоможения на школу и друкарню лвовскую посилаем. Протож вам ознаемум, иж тые посланцѣ н̄шѣ указытелѣ листу н̄шого промежку вас посылаем жадаючи вас вс̄х в том, абысте ся до таковои потребы * закону н̄шого св̄тсого пилне и хотливе склонили и люде общих парафиан в̄ших до такового вспоможения побужали и тым посланцом во всем помочны были и вдячне их приимовали с повинностей в̄ших пастырских.

Писан во Лвовѣ при церкви столечной, м̄сца мая, г̄ д̄ня, року божыя а̄ф̄п̄з.
Гедеон єп̄скп, власною рукою, m[anu] p[ro]p[ri]a.

ЦДІА УРСР у Львові, ф. 129, оп. 1, спр. 79, арк. 1. Оригінал.
Опубл.: МСЛ, стор. 145.

* У тексті помилково «попребы».

ill[ust]ri et mag[nifi]co d[omino] palatino Kyovien[si], seu a quovis alio eandem in potestate habente requiren[di], repeten[di] ac recipien[di] et in usus suos beneplacitos convertendi, nihil iam penitus sibi in eadem officina reservan[tes] aut excipien[tes] sed omne ius, ac plenum ipsius titulum in praedictu[m] Cosmam Mamiowicz [!] ac successores ipsius transferen[tes] ac transfundentes in froma cessionis ac transfusionis iuris plenissima.

Actum etc., ut supra.

ЦДА УРСР у Львові, ф. 52, оп. 2, спр. 19, стор. 1148—1149. Оригінал.
Опубл.: Востел, стор. 301—302.

Переклад

Кузьма Мамонич

Сенько Корунка
Сацько Сенькович

Чесні Сацько Сенькович, сідляр з львівського Підзамча, і Сенько Корунка звідти ж, особисто з'явившись, відступаючи від належних для них суду та юрисдикції, підпорядковуючись та підкоряючись цьому нашому [судові] лише для цієї справи і здійснення цього запису, ручаючись обидва разом і один за другого, вільно і явно заявили, що вони на основі повного і вічного права дали і передали свою власну руську друкарню з усім інструментом і додатками до неї, яка знаходиться у ясновельможного пана князя Костянтина Острозького, воеводи київського, в місті Костянтинові — шановному Кузьмі Мамоничу, міщанинові і райці міста Вільнюса. Нинішнім актом вони відступають і передають руську друкарню, не залишаючи й не забираючи собі з неї зовсім нічого, даючи [Мамоничу] повне право домагатися, відібрати і забрати її для свого вжитку від згаданого ясновельможного пана київського воеводи чи від будь-якої іншої особи, яка володіє нею, і користуватися [нею] для своєї потреби, та переносять і передають у руки згаданого Кузьми Мамонича та його наступників усе право з усіма його доказами у найбільш повній формі відступлення і передачі права.

Діялось, як вище.

№ 58

1588 р., лютого 24*.— Заява сан'яника Сенька Корунки і сідляра Сацька Сеньковича з львівського Підзамча у львівському раецькому уряді про їх зобов'язання доставити Кузьмі Мамоничу з Вільнюса друкарню та книжки

Idem inter se

Stantes personaliter honesti Sienko Korunka et Saczko Sienkowitz, subcastren[sis] Leopoliens[sis] a foro et iurisdic[t]ione suis quibusvis recedentes ac sese nostro praese[n]ti quoad actum et

* Датується на підставі попереднього запису в книзі на стор. 1148.

effectum inscriptionis huius subiicientes et inviscerantes ambo in solidum ac divisim, unus pro alio fideiubentes, libere ac pala[m] recognoverunt, quia ex certo pacto et convento submiserunt et obligaverunt sese actuq[ue] praesenti submitunt et obligant, aliam artis impressoriae officina[m] Rut[h]enicam, ex lignea, aerea ac ferrea materia confectam cum omnibus eiusdem artis instrumentis et attinentiis integram, praeter tantum duas regulas cupreas, vulgo ramy nuncupatas desideran[tem], honorato Cosmae Mamowicz [!], civi et consuli civitatis Wilnen[sis], in civitate Lublunen[sis] in nundinis, pro festo Pentecoste iucundissimo in an[n]o praesenti currenti proxime ac immediate celebran[dis], sine quavis dilatione aut exceptione simul cum libris Bibliorum idiomaticis Ruthenici iam integre ac perfecte impressis numero viginti, ac etiam aliis huiusmodi Bibliorum Rut[h]enicorum libris ad huc imperfectis numero quadraginta, in quibus singulis decem tantum sexterniones desunt, dare et conferre seu cuivis alteri plenam ad id facultatem a praefato Cosma habenti extradere. Quod si pro tempore praefixo supra expresso obligationi ac inscriptioni p[raese]nti in toto non satisfacerint, extu[n]c ad quodcunq[ue] officium sive coniunctim sive divisim citati ac praesentati fuerint, vigore inscriptionis praesentis vadium ducentorum florenorum pecuniae Polonic[alis] in Regno curren[tis], ipso facto, non receden[tes] ab officio, succumbent vel succumbet; cuius quidem vadii medietas praefato Cosmae instiganti, altera vero officio inscriptionem praesentem ad exequutionem debita[m] deducen[tes] realiter cedet ac cedere debet

Act[um], ut sup[ra].

ЦДА УРСР у Львові, ф. 52, оп. 2, спр. 19, стор. 1149. Оригінал.
Опубл.: Востел, стор. 302.

Переклад

Ті самі між собою

Чесні Сенько Корунка і Сацько Сенькович з львівського Підзамча, з'явившись особисто, відступаючи від будь-якого свого суду, підпорядковуючись і підкоряючись цьому нашому [судові] лише для цієї справи і здійснення цього запису, ручаючись обидва разом і кожний зокрема один за одного, вільно і явно заявили, що на підставі певної укладеної угоди, вони погодилися і зобов'язалися і цим актом підтверджують це зобов'язання без жодного зволікання та викрутів доставити і дати шановному Кузьмі Мамоничеві, міщанинові і райці міста Вільнюса, або передати кому-небудь іншому, хто буде мати від згаданого Кузьми повноваження на це, на ярмарку в місті Любліні, який відбудеться на урочистість зелених свят нинішнього року*, іншу руську друкарню, зроблену з дерева, бронзи і заліза, цілу з усім друкарським інструментом і приналежностями, крім двох мідних

* 5 червня.

лиштв, які популярно називаються рамами, разом з книгами — Бібліями руською мовою, вже видрукованими і повністю закінченими, у кількості двадцять [примірників], а також інші такі Біблії руською мовою, досі не цілком надруковані, у кількості сорок [штук] (в деяких з-поміж них бракує лише десяти зошитів). А якщо б вони у той час, який вище зазначено, повністю не виконали умов згаданого вище зобов'язання і нинішнього запису, тоді будуть викликані та приведені (або разом, або окремо) до якого-небудь уряду, [і] на підставі нинішнього запису будуть змушені чи буде змушений, не відступаючи від уряду, сплатити готівкою заруку — 200 польських золотих, які є в обігу в королівстві. Половина цієї заруки припаде згаданому Кузьмі — позивачеві, а друга повинна припасти і припаде урядові, який здійснить виконання цього запису.

№ 59

1588 р., лютого 24*.— Заява райці Кузьми Мамонича з Вільнюса у львівському раецькому суді про зобов'язання заплатити сап'янникові Сенькові Корунці та сідляреві Сацькові Сеньковичу з львівського Підзамча грішми та книгами за отриману від них друкарню

Iidem inter se

Comparens personaliter honoratus Cosmas Mamowicz [I], consul civitatis Wilnen[sis], libere ac pala[m] inscripsit et obligavit se, honestis Sienkoni Korunka et Saczkoni Sienkowicz, subcastrensibus] Leopoliensibus], circa officinae imp[re]ssoriae Ruthenicae in Lublinensibus] nundinis, pro festo Pe[n]tecoste proxime ac immediate venturo celebrandis, ex pacto et convento, inter se sub actu hodierno coram nobis facto et inscripto, ab eisdem receptionem, ibidem in instanti reddere ac restituere centu[m] et viginti floren[os] paratae pec[uniae] Polonic[alis], in Regno curren[tis], monetae et numeri Polonic[alis], nec non libros Psalterii, typis Rut[h]enicis excussi, introligatos ac perfectos in numero sexaginto tres, alios autem libros Ruthenicos impressos, Chronicon seu idiomate illoru[m] vulgo Czassowniky nuncupatos, similiter introligatos ac integros, numero ducentos, uti quidem se actu praesenti, receden[s] a iure et foro suo, inscribit et obligat. Quod si huiusmodi inscriptioni et obligationi suae non satisfecerit in toto seu in aliqua ipsius parte, extunc ad quodcunq[ue] officium praedictus Cosmas adcitatus fuerit, posteaqu[am] impressoriam officinam Ruthenicam, ut praefertur, ab illis receperit, ipso facto vadium

* Датується на підставі попереднього запису в книзі на стор. 1148.

ducentorum floren[orum] pec[uniae] Polonic[alis] praedictis Sienkoni et Saczko succumbet ac persolvere tenebitur.

Actum etc., ut supra.

ЦДІА УРСР у Львові, ф. 52, оп. 2, спр. 19, стор. 1149—1150. Оригінал.
Опубл.: Востел, стор. 303.

Переклад

Вони ж між собою

Благочестивий Кузьма Мамонич, райця міста Вільнюса, побувши особисто, вільно і відкрито вчинив запис і зобов'язався чесним Сенькові Корунці і Сацькові Сеньковичу з львівського Підзамча на основі порозуміння і угоди, яку вони уклали і оформили сьогоднішнім актом в нашій присутності, про прийняття від них під час найближчого прийдешнього люблінського ярмарку на зелені свята * руської друкарні. Він, відступаючи від свого права і суду, записав і зобов'язався там же у призначений час віддати і передати готівкою 120 золотих польської монети і лічби, що є у вжитку в королівстві, а також видруковані руським шрифтом, оправлені і закінчені Псалтирі, у кількості 63 книги, та повні, видруковані і оправлені інші руські книги: Хроніки, або на їхній мові Часовники у кількості 200 [книг]. Якщо б він не дотримав умов цього запису і зобов'язання в цілому або в якійсь його частині, тоді згаданого Кузьму викличете до будь-якого уряду (після того, як він прийме від них, як говорилось, руську друкарню), і тим самим заруку 200 золотих польської монети він буде повинен заплатити названим Сенькові і Сацькові.

Діялось, як вище.

№ 60

1588 р., березня 15**.— Заява Тетяни Анципорович з львівського передмістя у львівському лавничому уряді про продаж сідляреві Іванові двох палітурних пресів її покійного чоловіка Івана Друкаровича

Iwan, sellator

Ad Officium advocat[ia]le] Leopoliens[se] veniens personal[iter] honesta Tacza, Iwaskonis olim introligatoris, incolae Leopoliens[is], relicta vidua, per assumptum sibi tutorem, providum Stanislaum Choiensky, officii eiusdem iuratum famulum, palam libere[que] recognovit se vendidisse florenis sex duo instrumenta pressoria,

* 5 червня.

** Датується на підставі попереднього запису в книзі на стор. 813.

prassi vocata, ad artem intrologatoriam pertinentia, quorum alterum ad premend[um] papirum, alterum ad scindendos libros spectabat, provido Iwano, sellatori, cui pro quavis impetitione ex parte praefatorum instrumentorum cavit ac sese inscripsit.

Actum, ut supra.

ЦДІА УРСР у Львові, ф. 52, оп. 2, спр. 384, стор. 813. Оригінал.
Опубл.: Немировский. Первопечатник, стор. 13 (переклад на рос. мову та факсиміле).

Переклад

Іван, сідляр Тацька, [вдова] палітурника
Прийшовши особисто до львівського вїтївського уряду, чесна Таця, вдова покійного Іваська-палітурника, львівського мешканця, за посередництвом обраного нею опікуна обачного Станіслава Хоенського, присяжного слуги цього самого уряду, відкрито і вільно зізнала, що [вона] продала Іванові, сідляреві за 6 золотих два обтискувальних інструменти, званіх пресами, які належать до палітурного ремесла, з них один призначений для пресування паперу, а другий — для обрізування книг, [і] цим записом гарантує його, [Івана] від будь-яких претензій з приводу згаданих інструментів.

Діялось, як вище.

№ 61

1588 р., червня 7 (травня 28).— Лист Вільнюського братства до Львівського Успенського братства з проханням надіслати сто або двісті примірників грецько-церковнослов'янської граматики та відрядити вчителів для навчання дітей у Вільнюс

Отец истиннаго свѣта, иже день устрои и укрѣпи небесным свѣтом и иже ночь просвѣти огненным сіяніем, и сын, свѣт истинный от истиннаго свѣта, со святым духом, и с-проста рещи бог един, трисолнечный свѣт и трисобный, един, и недовѣдомый силою и вся твари безприкладный хитрец и творец, да освѣтит и укрѣпит сердца ваша, яко ходити вам достойнѣ богу во всяком угожденіи всяком дѣлѣ блазѣ плодоноснѣ, и возрастающе в разум божій, всякою силою возмагающе во державѣ славы его. Посласте нам начало, проображеніе святых писаній грамматических языка греческого и словенського наказующе ны, да приїмем со благоразуміем, да и прочим сподобимся, по евангельскому реченію. Сія убо разсмотрѣвше достойно молихом спаса нашего, да якоже прежде начать, такожде и да совершит во вас благодать сію. Егда же сподобит вы оно благодарственное и спасительное начало совершити, молим, да избыток бла-

годати их будет и в нашем лишеніи. И с-проста рещи, сто или двѣстѣ книг пошлите нам, учинивши им цѣну слушную, а мы с подякованьем вашей любви, возвѣщенная пошлем. При них и дѣяка или дву, могущих достойнѣ розсудити е и иных научити, и молим, пошлите, имже здѣ житіе и всяк достаток в потребу тѣлесную достойнѣ будет. О сих и прочее молим, якоже во всем избыточествуете, вѣрою и словом и разумом и всяцѣм тщаніем и любовію к нам, да и в сей благодати избыточествуете, яко да во всем будет равенство, якоже есть писано: иже многое не приумножил есть и иже малое не умалил. А яко да согласни и благопотребни друг другу устроимся, посылаем вашему брату толюбію тридесят книг порядков или чина братства нашего, от нихже одну, молим, прочтите пред всею братією. И паки книгу маргарить, в нейже есть и на арменскую ересь, посылаем вашему благоразумію, юже любовнѣ приїмите. Извѣстиковна паки от вас писаніем вашего благоговѣнства, яко великовнимательная словѣса гражанству вашему нынѣ увѣришася кир Іереміем вселенским патріярхом Византія града, Новаго Рима, егоже согласіе списавше, молим, пошлите нам, и о всем отпишите. Бог же мира да будет всегда со всѣми вами во вѣки, аминь.

Писан у Вильни, в лѣто по воплощеніи спаса нашего 1588, мѣсяца мая 28 дня.

Опубл.: Акты, т. IV, с. 5; MCSL, стор. 156—157*.

№ 62

1588 р., липня 21.— Ухвала львівського раецького уряду про передачу суперечки львівського єпископа Гедеона Балабана з керівниками Львівського Успенського братства і друкарем Миною на розгляд константинопольського патріарха Єремїї

Consules civitatis Leopoliensis, quorum interest, praese[n]t[iu]m tenore testatum facimus, quod cum coram officio nostro religiosus Gedeon Balaban, vladica Leopoliensis, cum clero suo multas et graves accusationes adversus famatos Iwan Krassowsky et Lucam Hubka, cives Leopolienses, eiusdem ritus Graeci, tanqu[am] principales ac eorum, uti asserebat, complices, proposuisset, quibus etiam praefatus Krassowsky cum frequentia concivium et confratrum suorum religionis eiusdem assistentia responsum dedisset ac litis huius originem explicando, certos confraternitatis articulos a patriarchis obtentos in mediu[m] produxisset, nos pro debito officii huiusmodi motibus perniciosam praeccluden[do], religionis quidem ipsorum et assertae fraternitatis negotium totum ad cogni-

* Публікація за «Актами».

tionem et decisionem patriarchae Constantinopolitani Hieremiae, ad quem se referebant, integre conservandum, pacem vero publicam ac privatam vadio partibus interposito communiendam (animadversione decenti in con]ventum praemissa) duximus. Cui negotio causam quoque Myn, impressoris, per praedictum vladica ad nos citati et accusati, in eodem vigore adiunximus sententia nostra mediante. In cuius rei fidem sigillum nostrum praesentibus est appressum.

Actum Leopoli feria quinta pridie festi sanctae Mariae Magdalenaе anno domini millesimo quingentesimo octuagesimo octavo.

ЦДІА УРСР у Львові, ф. 129, оп. 1, спр. 89, арк. 1. Оригінал.
Опубл.: MCSL, стор. 165.

Переклад

Ми, райці міста Львова, стверджуємо цим до відома [усіх], кому це належить. Перед нашим урядом виступив побожний Гедеон Балабан, львівський владика, із своїм клиром і навів багато тяжких обвинувачень проти славетних Івана Красовського і Луки Губки, львівських міщан тієї самої грецької віри, як головних призвідців і, як він твердив, [іх] помічників. Згаданий Красовський, у присутності численних своїх співміщан і співбратів тієї самої релігії, дав йому відповідь, пояснивши причину цього спору [і] пред'явив певні статті [статуту] братства, отриманого від патріарха. Ми, зважаючи на обов'язок нашого уряду, щоб припинити подібні шкідливі заворушення, усю справу їхньої релігії і згаданого братства передали до відома на вирішення константинопольського патріарха Єремії, до якого вони зверталися, щоб тим самим зберегти спокій, встановивши заруки на учасників спору (з належним слідкуванням за дотриманням умов угоди).

Згідно з нашою ухвалою на його розгляд передаємо також справу Мини, друкаря, позваного на наш суд і обвинуваченого згаданим владикою.

Діялось у Львові в четвер напередодні свята святої Марії Магдалини року божого 1588.

№ 63

1588 р., серпня 20 (10).— Зізнання настоятеля Онуфрійського монастиря у Львові Леонтія представникам Львівського Успенського братства про борг Івана Федорова монастиреві та покриття боргу після його смерті книжками

Року афпи, августа І дн, в суботу были мещане у манастыри старшии и молодшии, а была того причина, же отц Леонтии занедужал и пытали ег[о] у цблѣ манастырскоє, так скарб, як убир црковныи

и книги. Зезнал же вшитко у цблѣ, нѣ прибыло нѣчог[о], анѣ тыж отбыло *. Едно зезнал же тых осмѣдсят золотых црковных дал был пред тым небожчикови Иванови друкареви без нашеи волѣ на Апстлы. И по смрти Ивана друкаря узял отц Леонтии м Апстлов за тыи осмѣдсят золотых црковных и показал их нам у закрестии, то пал по копѣ Апстл.

Там же пыталих мы ег[о] ** у тот час, если хочет заховати тот тестамент, которыи учинил за доброй памяти своеи при добром здорově будучи, в року афое-м Отц Леонтии повѣдѣл же стою при тым тестаментѣ и потвердил его в тот час.

ЦДІА УРСР у Львові, ф. 129, оп. 1, спр. 1115, арк. 2—3. Тогочасна копія.
Опубл.: Немировский Я. Документальные материалы, стор. 235.

№ 64

*1589 р., листопад ***.— Послання константинопольського патріарха Єремії до православного населення з закликом надавати допомогу Львівському Успенському братству для будівництва церкви та сплати викупних платежів за друкарське обладнання Івана Федорова*

Іеремѣя млстїю бо бо архїєпскп Константинополя, Новаго Рима и вселенскїи патрїарх.

Иже вездѣ обрѣтаемїи хрстїяни, бголюбезнѣйшіе епскпи, преславнїи и наяснѣйшіи князи, честьныи и велможныи воеводы и блгородныи старосты, бгом почтеныи протопопы и славетные мещане блгоговѣнїи сщеници и вси иже га христоименитїи людїе. Снове по духу возлюбленїи нашего смиренїя. Блгдть буди вам всѣм и мир и млсть от ба.

Пришли ко нам братство Успенїя прѣстыя бца гражане лвовскїе, иже имѣют нужную потребу ново будовати храм Успенїя прѣстыя бца состарѣлый и разтлѣнь суще прежде. Таже и штамбу от рук еврейскїи искупити, юже застави Феодор Москвитин. Восприимѣте их тихим лицем любезнѣ и дадите им подобающую млстиню и вспоможенїе. Кождын по блгому его изволенїю от своя маетности от них же нам великодатель и члколюбец бог наш дарова[л]. Да сїи от вашей млстинѣ и вспоможенїя возмогут храм новозбудовати божїя мтре Успенїя, таже и штамбу выкупити от жида. Вы же неточїю блженъство имате по господню гласу глшу, блжени млстиви, яко

* У Немировського: «убыло».

** У Немировського: слово «ег[о]» пропущено.

*** Датуються за оригіналом грец. мовою, в якому подано дату: «в місяці листопаді, індікта третього».

тїи помиловани будут. Но и мзду воспрїмете стократную от млсти-
ваго ба ннѣ на сем свѣтѣ и во будущемъ вѣцѣ црства нбснаго сотвори-
те, убо якоже пишем да божїя блгдть и неизреченная его млсть
и млтва и блсвенїе нашего смиренїя да будет со всѣми вами аминь.

ЦДІА УРСР у Львові, ф. 129, оп. 1, спр. 106, арк. 1. Оригінал грец. мовою.
ф. 129, оп. 1, спр. 106, арк. 2. Тогочасний переклад укр. мовою*. Львівський держав-
ний історичний музей, збірка рукописів, № V, стор. 57. Тогочасний переклад укр.
мовою.

Опубл.: *Diplomata Statutaria*, стор. 68—69 (оригінал грец. мовою); *Памятники*, т. 3,
стор. 17.

№ 65

1591 р., жовтня 21 (11).— Лист мінського воєво-
ди Богдана Сапіги з Вільнюса до Львівського
Успенського братства з подякою за надіслання
Вільнюському братству двох примірників грець-
ко-церковнослов'янської граматики і з прохан-
ням відрядити у Вільнюс вчителя грецької
та церковнослов'янської мов

Мнѣ велице ласкавыѣ пнове и еже о Христе братия братства
церковнаго храма престыя бгоматере, жителие бгоспасаемо[о]
града Львова.

Упреимост мою прятелскую млти братерской вмст залезывшы
доброг[о] здоровья и вшеляких фортуных потех радосно в долги
век вмст всим воец в** союзе любви братолюбия цветущим от Хста
бога и спаса ншого всех верне мет зычим яко себе etc.

Зрозумевши я з писаня листу вмст до братства ншого[о] цер-
ковног[о] виленског[о] упримую хуть, зычливост и милость вмст
братерскую, же вмст з братства своег[о] науки и працы и рук своих,
то ест две книжки граматыки до нас послати, што мы вси у братстве
ншом церковном виленском храма свтыя и живоначалныя троицы
от вмст вдячне принявшыи я з особы моее велице дякую и за то пил-
не прошу, жебы вмст до тое ж науки граматычное писма кгрец-
ког[о] и словацког[о] делателя искусна, то ест дидяскала чоловека
доброг[о] в том умеетного нам взычит и водлуг обетницы своее по-
слат рачили и вперед, в чом бы се трафило, прыразивши се милости
братерской братству ншому во всем зычливыми были. А мы по-
знаваочы то по вмст таким же способом и милостью братерскою
задельвати повинни.

Писан у Вильни, року афча, мца октебра одинадцатог[о] дня.

* Публикация за цим перекладом.

** В MCSL літерѹ «в» пропущено.

/Вмст пр зыч.

Богдан Сапѣ[га] воевода менскии, рукою власною, т[апу]
р[горіа].

ЦДІА УРСР у Львові, ф. 129, оп. 1, спр. 170, арк. 1. Оригінал.
Опубл.: MCSL, стор. 310.

№ 66

1591 р., листопада 1 (жовтня 22).— Лист ново-
грудського воєводи Теодора Скумина з Алітуса
до Львівського Успенського братства з подякою
за надіслання Вільнюському братству грецько-
церковнослов'янської граматики і з проханням
відрядити у Вільнюс вчителя

Мне велице ласкавыѣ пнове и еже о Хрсте братия братства церков-
ног[о] храма Успиния пресвятыѣ бжия матери, жителие бгоспасае-
мог[о] града Львова, упримост мою прятелскую млсти братерской
вм залетившы о гсди блгочесно радоватися душевне же и телесне
во блгоденствии мнозѣ да сподобит вас Христос бог наш, сего же-
лаю яко себе усердно пряти вам всем вкупе роднем союзе брато-
любия пребывающым.

Зрозумевши я з писаня листу вм до братства ншого церковног[о]
виленского х[рама] светыя и живоначалныя троицы, до него же посла-
ли есте сущег[о] во вас учения изображения граматыческог[о] ху-
дожества, его же сами в конце достигше и иных доволствуете. Сие
же от вас любезно восприемше збло радуемся, за неже блгодатию
же от вас любезно восприемше збло радуемся, за неже блгодатию
спса нашего и бга толиких и таковых блгих сподобистеся. А иж
з воли и с презрєня божєго в року теперешнем деветдеят первом
на зезьде ншом виленском для болшое и потужнейшое любви
христианское и млсти братерское яко его млст отец архиепископ
митрополит пастыр наш, так теж и мы с кола ншого сенаторского
и с кола рыцерского шляхты братьи ншое немало до тог[о] братства
церковного уписалисе есмо на чест и фалу гсду бгу улюбившы
церковного стую соборную апостолскую матку ншу всех сполную.
Я з особы моее прошу вмст яко братьи, жебы вм и дидяскала искусна
всех братолюбия ради и преспєяния блгих по обещанию своему к нам
послали есте, его же есмо пищею и одеждою и всего пребывания
доволствовати должны есмо, прочее же радуитеся о чест всегда
здравьствующе.

Писан в Олите, року афча, мца октебра кв дня.

Вм всим во купе и каждому з особна зыч пр.

Теодор Скумин, воевода новгородский староста городецкий и
олитский, власною рукою, т[апу] р[горіа].

ЦДІА УРСР у Львові, ф. 129, оп. 1, спр. 174, арк. 1. Оригінал.
Опубл.: MCSL, стор. 316—317.

1591 р., листопада 5 (жовтня 26).— Ухапла Берестейського собору архієпископів і єпископів про впорядкування справ православної церкви України і Білорусії та встановлення контролю єпископату над друкуванням книжок

Мы особы дховные, которые есмо се на тот собор ведлуг постановенья ншого зъехали на местце певне до Берестья, а то ест з воли божое Михаило архиепископ митрополит киевский и галицкий и всея Руси, Мелентий Хребтович епископ володимерский и берестейский, прототроний и архимандрит киевский печерский, Кирил Терълецкий епископ луцкий и острожский и ексарх, Леонътий Пелчицкий епископ пинский и туровский и архимандрит лещенский, Гедйон Болобан епископ лвовский и Каменца Подольского, Деонисей Збируиский епископ холмский и белзский, маючы при себе архимандритов и игуменов, протопопов, ереев и всякого священнического чину людей и при бытности теж их милости панов светских зацных и шляхты, то што се на сем соборе нашом сполном духовном постановило, сим писмом ку ведомости нам всѣм доносим.

На первей кгдаж то ест повинность наша церков божью водлуг науки Христа спасителя ншого и предания свѣтых апостол и богоносных отец радити и справовати и вси нестроенья, которые бы се на потом показали, на потом очищати, то все готови есмо чинити з помощью божиею водлуг правил и преможеня ншого, покол нас гедь бг на сем свѣте ховать буде рачил. К тому, понеже люди посполит[ие] звыкли на епископства уперезать и до его королевское млсти пна нашего млстивого з прозбами утекаты, стараючисе о достоенства духовные, затым непорядне и не водлуг правил светых отец на тые станы духовные наступують, а просто постерегаючы и забегаючы тым блудом, которые за лакомством людским в церкв божю увошли, постановляем: гдѣбы который епископ з того света смртью зшол, мают тогож часу и чим наборъздеи крылошане того епископства, то ест протопоп и прочая, взявшы добра церковные водлуг привиле[ю] короля его млсти в заведане свое, послати и дати знати о смрти епископа свое[о] архиепископу митрополиту, а его млость митрополит без мешканя мает и повинен будет тогож часу листом обослати епископов, даючы знати о смрти зошлого епископа, и писати, абы зъехали на час в листе описаны на местце певное до Берестя, там ж[е] зъехавшысе спольне меж собою обрати маем на епископство вак[у]ючое чотырох елекътов, которые бы были побожьными и годны на тот степень, меновите вдовцов албо нежонатых албо теж и меж дхвных станов людей и годных, и до его королевское млсти писати в причине, абы конфирмовати и преложити оно-

го на епископство рачил. Тым же способом розумено быти мает и по смрти архиепископа митрополита киевского, по котором теж крылошане его давати знати мають прототронию епископу володимерскому и берестейскому, а он таким же вышен описаным порядком справоватисе и обьсылати епископов мает. А гдѣбы, хто мимо сес порядок и постановенья нше до его королевское млсти, не будучи електом, утекъсе и то себе без ведомости и обраня такового што упросил, такового, бы теж и листы его королевское млсти на то мел, его млсть отец митрополит становит и посвещает не мает, также и крылошане такому добр церковных поступовати и послушенства ему жадного чинити не мають, заховуючисе во всем водлуг сего артыкулу под клятвою и отпаданем стану. По мздѣ теж никого на священство ставити не маем, одно хто з доброе воли што даст, а упатрывать, штобы годных не толко што взяти, але и уживати их на то, абы стан духовный на себе брали. По дедицтвах и по близкостях ниhto поповства и церквен доходити не мают и отнюд то отсекаем, толко годным давати, а затым теж чунейшими тые, которые хотят быти у презвитерех, до науки потщатся. А естли ж пак поповский сын будет к тому степени годным, теды близшии ему до церкви будет, а нижли обчому. От престола на престол без причины прескакатели абы не были, а то се розумети мает о всяком чинѣ светителском, заховуючисе по правилом свѣтых апостол и бгнось. отец архиепископ и епископы, которые в держанью тепер сут архимандрити и монастыре, таковые водлуг привиле[ю] короля его милости мають выдержати свое доживотье, а напотом абы вже такового блуду не было, але каждый на своем достоенствѣ мает переставати водлуг правил свѣтых апостол. Епископ под [с]лобою имущих чин церковный светителский игуменов, протопопов, ереев и дяконов вензенем нияким за выступки муками томити не мают и их насилувати через то, не толко по правилом свѣтых отец и апостолов их карати отлученем, а естли бы пак таковыи, отлучен будучи, противилсе власти, хоч бы был и невинен, и литоръгисал предсе и иные над заповед и отлученье дѣла справовал, такового за самое только таковое непослушенство за певным и достовѣрным показаньем соборне скинен быти мает. Сповідника водлуг уподобанья каждого, хто кому правителем лѣпшим ся наидеть, то вольно каждому. У книзе требнику крещенье, споведь, венчанье абы достаточне маючы, поважне и вельми чинно отпраовали и обручали непьяных теж и не в ночи, постерегаючы того, абы с призволением оное стороны тое венчане отпраовали и свидяков епископове не маючих за собою листов причинных и свидительств протопопских, абы на презвитере не ставили, бо украдуться тым, а розные пороки мевають. Миро великое до крещенья шо рок абы попы от епископов или от протопопов брали, а протопопове от архиепископа или от епископов. Попы до врядов свецких абы один з другим не утекалисе и перед ними не отказова-

ли и не отповедали. Братства теперешние церковные виленское, львовское, ачколвек слушне и пожиточне постановилосе и идуць, однак же постерегаючи, абы што противного цркви божое не выходило, постановляем, абы без волѣ и благословения пастыреи своих, то ест архиепископа и епископов своих, ничего не становили и книг новых з вымыслов своих не друковали, толко як вселенский патриарх у привилею братства львовского описал. Двоженьцы попы, водле постановеня патриархи его млсти, зоставуем. Книги церковныя друковати по правилом святых и бгносных отец и уставу церковному евангельскому, апостольскому и светых отец, также книги чину церковному Служебники, Требники водле порядку кафтолическия великия бжия церкви греческого православия, и на друкованя роботы книжное увес наклад архиепископ и вси епископове з ег[о] млстью дати повинни кажди водлуг уфалы собору ншого, а звод книг повинни спробовавши с подписами рук своих и с печатями до друку отдати, на што нынѣ з сего собору на корыкговане тых книг особ их млсти братю отца Кирила епископа луцкого и острожского, отца Никифора Тура иконома монастыра печерьского а отца Нестора протопопу городенског[о], и друкарни двѣ уфаляем, одну в братстве виленском, а другую в Львове в братстве. А з друку без ведомости архиепископа, митрополита и епископов выдаваны быти не маюти никакие книги. А што ся дотычет накладу, на которыи ся есмо вжо [!] змовили, на друковане тых книг, тые всѣ пнзи отдаваны и отсылаемы быти маюти до епископа луцкого, которыи взявши пнзи квитовати их и от них реверьсалы брати мает и кгда всѣ пнзѣ выбереть, тогда мает половину тых пнзи отослати до отца митрополита, а то для друку виленского, а другую половину для друку львовского, а з монастыреи кажди в своей епископии выбирати маюти, и тые всѣ пнзи отдаваны быти маюти на рок певныи успения пресвятыя богородицы в року приидучом девятыдесят втором. Школы две соборнейшыя греческого словенского языка, одну у Вилни в братстве при церкви светое Троицы, а другую в Львове в братстве при церкви успения пресвятыя богоматере, также и по всѣх епископѣях епископы школы повинни постановить и утвердить. Поп, которыи бы собѣ церков купил от мирское власти и дедицтвом на свои потомки себе привлащал, зневоляючи церков и люди, такового попа, по отцы своем светским правом и обычаем зневоляючого и купуючог[о], не мает его епископ совершати, ани на люди силою наклади под зверженьем сану епископского, одно которого себе сами парафияне оберуть, того маеть им епископ со испытанием и за писаньем за ним протопопским* посветити, а если бы пак свещенник то удблал, таковыи зверженью подылегаеть. На соборех нших

* У Жуковича: «пропопопскимъ».

дхвных ерею каждому и всим мирским людем и послом их млсти братьским справедливость skutечную и отправу вчинити водле поря[дку] правил свѣтых и бгносных отец, кому бы до кого што было. Послушенство по прежнему водлуг степеней один ко другому, меншии ку старьшому, то ест архиепископ митрополит патриарху вселенскому, епископи архиепископу, архимандрытии епископом, игумени архимандрытом, и прочая протопопии, презвитере и все по ряду, вцале заховати, толкож аще бы ся кривда дбляла в чом кольвек меньшим станом от болших, то ест от епископов, тогда апеляция до архиепископа по сказанью головное речи перед епископом ити мает, а от архиепископа до собору енералного. О манастыри тые, которые в людеи свещных, як в их ктиторей, так и в иных людеи недуховных, а наболей у иновѣрных, которые разорившы чин манастырьский и власть манастырьскую на себе взявши мимо дхвных тамошних сами держать или врядниками своими осажают и у черньцев справы манастырьские отнявши врядником своим вручают, а во которые за упрошеньем своим и даниною гспдрьскою манастыр упросившы и в духовенство скоро не вступують, овец Хрыстовых словесных не пасут, от тых всѣх кривд и нестроении манстыри всѣ у его королевское млсти маем и обещаем се пилно старати о вызволенье и на свои их чин привести, в манастырех гспдрских и всяких обителях так князских панских между черньцами порядного жития черньческого постерегати, а велико а пилно от пьянств и амовати, также от сваров, клевет их манастырских и их неотслано карати, а до того еще пилно варовати и боронити, абы в манастырех светых и обителях школ для науки детинное не было под анафемою. Абы приношенья узаконенныя по правилом свѣтых апостол и бгносных отец всегда бывали на самый день празнику воскресенья Хрства, только ж тое приношение великоденное и потребованье от ерея над хлебы посвещеня не мает быти звано и розумено пасхою, бо тое имя призвоито гсду ншому Иусу Хрсту ест, але таким способом мает быти приношено, абы по благословенью тых приношеней хлѣб ламань и даван был ереем и убогим, и того абы за святость не мбли, ведже то на произволенью каждого ест и будеть приносити або и не приносити, а за то ни хто так того, хто приносити, яко и того, хто не приносити, указатисе между себе не маюти под анафемою. К тому теж забегаючи злости и превратности людской под теперешними часы, иж звькли заочне один другого оклеветати и бегати з жалобами до светшог[о] патриархи кром воли и ведомости архиепископское, за чим и листы выносят до архиепископа и епископов [...] * тые извергаючи з достоинства и в неблагословения и в клятвы вкладаючи, тогда так постановляем: хто бы колвек вынес такие листы от патриархи его милости так до митрополита, яко и до епископов,

* Одне слово не прочитано.

на заочную повесть, таковыя листы жадное моцы мѣти не мают, хочбы хто их себе одержал, и никому шкодити ни в чом не мают, без очевистое и ясное перед собором расправы.

Постановенъе нше такърочне около зъездов нших на сенод во всем при моцы заховываем, а ведже иж в прошлом року девятьдѣсять втором час назначоныи день рожества святого Иоана крестителя близько приходит, а не бачечи на сес час потребы того зъезду ншого, и гдыж ся тепер все чого была потреба постановило, тогды вжо аж на пришлыи рок, то есть в году девятьдѣсять третем на день рожества святого Иоана крестителя знову на сенот [!] зѣхатися маем, а от того там року в рок завѣжды таковыи сенод непременно быти мает.

Диялася такая уфала и постановенъе наше соузмеръное от нас на соборе нашом постановеныи и згодъным, до которое тои уфалы нашой и исполъне печати наши приложили есмо и руки свои подѣписали.

Писан в богоспасаемом граде Берести в лѣто семои тысеци девятьдѣсять девятое, а от нароженъя Хрыста сына божьего, тисеча пятьсот девятьдѣсять первого мѣсца октебра двадцать шостого дня.

Михаило архиепископ митрополит киевский и галицкий, рукою власною.

Мелентеи Хребтович епископ володимерский, архимандрит киевский, власною рукою.

Кирил Терлецкий божию млстю ексарх, епископ луцкий и острожский, рукою [власною].

Гедеон Болобан епскп лвовский, галицкий и Каменца Подолского, власною рукою, [ману] [р]горіа].

Леонтии Полчицкий епискп туровский и пинский, рука власна.

Деонисии Збируиский, еписп холмьский и белзский, власная рука, [ману] [р]горіа].

Архив відділення Інституту історії Академії наук СРСР у Ленінграді, ф. 52, № 11.4.19, арк. 1—4.
Опубл.: Жукович, стор. 65—71.

№ 68

1592 р., січня 30 (20).— Послання кийвського митрополита Михайла Рогози до українського населення з закликом складати пожертви на відбудову церкви, друкарні, школи та інших будівель Львівського Успенського братства, що потерпіли від пожежі

Михаил милостію бжїею архиепископ мтрополит киевский и галицкий і всеа Россія.

Смиреніе наше будучи нам телесне zde во градѣ Лвовѣ посѣщающе расточенное стадо Хсвых овец, слышачи великое обстояне и

бѣды от всюду съдержаша жителен града того и многое смущеніе от иновѣрных и своих нерадивых безчинных пастырей и мнози от вѣры в различных ересех погибоша, пачеже от блгороднѣиших пнв, блгочтивїи же храняще преданія свтыя съборныя цркве нашея гражане лвовскіе зѣло нищи во всем обрѣтошас[ь]. И понеже црков ктиторства их огнем погорѣвши Успеніе пресвтыя владычица нашея Бца и вся дома црквныя от огня погорѣвши обнищаша и ученіе свтых писанїи зѣло оскудѣ, пачеже словенскаго роснискаго нашего языка и вси члвцы приложишас[ь] простому * несвершенному лядскому писаню и сего ради в различные ереси впадоша невѣдуще в бгословїи силы съвершеннаго грамматичскаго словенского языка, бжїим же блговоленіем прииде во град Илвов свтѣишии кир Иоаким патріарх великїя Антіохїя бжїя града и совѣтова устройти чин црквнаго братства и школьную грамматичскую науку еллинскаго и словенскаго писанїя, при томже и друкарню. И о сем возвѣсти своим писаніем в Ко[н]стантин град ко еселенскому павозвѣсти своим писаніем в Ко[н]стантин град ко еселенскому патріарху, яже вселенский патріарх привилейным писаніем своим вся сія укрѣпивши постановив, посем же и сам пришествіем своим второе утвердил. Сего ради и смиреніе нше съборным писаніем нашим с всѣми епископы братство школу и друкарню во Львовѣ заштем становивши утвердили есмо во вѣчныя роды. И просимо всѣх вас, идеже еще обрѣтаеся, всякаго сана блгочтивых хрстіян, сътворѣте подобающую милостыню от избытков имѣнїи ваших на сія недостатки общаго дшевнаго ради ** спсенїя вашего, понеже вси купно братство цркв знову заложили муровати и всѣ дома црквныя, шпиталь, школу и друкарню и дом поповский сподѣваочися на милость бжїю и на хрстіанское посполитое споможеніе, за што ко геду бгу всегда общая молитва приноситис[ь] будет. Бгословене же и молитва нашего смиреня да будет с всѣми вами.

Писан в лѣто от рожества гса ншего Исус Хрста, афчв во Лвовѣ ***, мѣсца генуарїя двадцатого дня.
Михаило митрополит киевский и галицкий рукою власною.

ЦДІА УРСР у Львові, ф. 129, оп. 1, спр. 174, арк. 1. Оригінал.
Опубл.: Акти, т. IV, стор. 42; Zubzucki, 1837, стор. 1—2, дод.; Петрушевнич, 1874, стор. 113—115; MCSL, стор. 327—328.

- * У тексті помилково «простолю».
- ** Слово «ради» дописано між рядками.
- *** Число «в» і слова «ве Лвовѣ» вписано пізніше.

1592 р., жовтня 15.— Привілей польського короля Сигізмунда III, виданий у Варшаві для Львівського Успенського братства з підтвердженням усіх його прав і володінь, зокрема права на відкриття школи і друкарні

Sigismundus Tertius, dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Mosoviae, Samogitiae, Volhyniae-que etc. nec non Regni Sveciae proximus heres et futurus rex. Significamus ipsis litteris, quorum interest, universis et singulis, quod cum in conventu Regni generalis felicis coronationis isticrae, Cracoviae celebrato, omnia in universum iura, privilegia, immunitates, libertates et prerogativas, tam spirituales quam saeculares, cuiuscunque status et conditionis, hominum locorum, quorumcunque de sententia omnium Regno ordinum approbaverimus illasque omnes in genere et singulas in specie iureiurando super id praestito sancte et inviolabiliter servaturos promiserimus cumque omnia pia instituta, maxime vero, quae cultum dei ter optimi maximi et honorem deiparae virginis praesefarant, pro pietatis isticrae studio ultro etiam promoveri et augere cupiamus, facile non intercessione illius et magistrorum Constantini, ducis de Ostrog, palatini Kiioviae, marschalci Volhyniae Vlodimiriensis et Theodori Skumin, palatini Novogroden[sis], Groden[sis] et Olithen[sis] nostrorum capitaneorum, apud nos nomine civium isticrorum Leopoliensium Ruthenorum ecclesiae ritus Graeci Assumptionis in coelos beatissimae Mariae semper virginis, intra muros civitatis Leopoliensium consistentis, ex praedecessoribus suis eiusdem ecclesiae fundatorum et provisorum, facta, adductos esse, ut fraternitatem illorum ecclesiae eiusdem sub titulo Assumptionis beatissimae Mariae virginis, primum per Ioachimum, Magnae Antiochiae patriarcham, inductam, iam vero per Eremiam, Constantinopolitanum patriarcham, et postremo in synodo ipsorum Ruthenica Brestensis recognitam, peractam et approbatam, tum et leges, canones, articulos, conditiones, quibus eadem fraternitas instructa et in suo ordine descripta continetur ad instar confraternitatis Vilnensis ritus eiusdem Graeci, quam speciali quoque isticro privilegio confirmavimus, tum et libertates, immunitates, praerogativas, instituta, decreta, iura, privilegia, ritus, possessiones, fundationes, donationes, inscriptiones quasvis tam a serenissimis praedecessoribus isticris, quam a quopiam altero praefatae fraternitati adeoque ipsi ecclesiae illorum suprascriptae pro ritu institutisque religionis. Graecae legitime concessas, inscriptas, factas, datas

* У Зубрицького: «publice approbatam».

** У Зубрицького: «sub».

*** У Зубрицького після даного слова: «et».

donatas continuoque usu et assidua possessione atque consuetudine hucusque retentas et observatas, nominatim vero scholae pro tracta liberalibus artibus tum et officinae pro excudendis libris institutione, ad eandem ecclesiam antiquitus instituta, introducta et ante aliquot annos reformata, prout ea omnia in suis privilegiis aliisque litteris praefatae ecclesiae et fraternitati servientibus continentur et descripta sunt a suis senioribus et provisoribus tenentur, habentur, possidentur atque exercentur, non aliter ac si omnia et singula in suis contentis de verbo ad verbum expressa et descripta sint, auctoritate nostra regia approbare, roborare, ratificare et confirmare dignemur, prout hisce specialibus isticris (iuribus publicis et privilegiis civitatis Leopoliensium) ecclesiae catholicae Romanae nihilominus salvis per omnia manentibus approbamus, roboramus, ratificamus et confirmamus illa omnia debitorum robur perpetuae firmitatis obtinere atque ab omnibus et singulis teneri et observari volumus.

In cuius rei fidem et evidentius testimonium hasce manu nostra subscripsimus et sigillum Regni isticri eidem subappendimus mandavimus.

Datum Varsaviae, conventionem Regni generalis, die quinquagesima mensis octobris, anno domini millesimo quingentesimo nonagesimo secundo, regni isticri anno quinto.

Sigismundus rex.

Locus sigilli.

ЦДІА УРСР у Львові, ф. 129, оп. 1, спр. 936, арк. 1. Тогочасна копія. Оубл.: Зубрицький, 1836, стор. 74; Петрушевич, 1884, стор. 34-36; Временник, 1884, стор. 146; МСЛ, стор. 389-391.

Переклад

Сигізмунд III, з божої ласки король Польщі, великий князь Литви, Русі, Пруссії, Мазовії, Жемайтії, Волині і т. д., наслідник престолу і майбутній король шведського королівства.

Сповідано цим нашим листом усім і кожному зокрема, кому це потрібно, що під час генерального сейму королівства щасливої нашої коронації, який відбувся в Кракові, ми, признали взагалі всі права, привілеї, вольності, свободи і прерогативи так духовні, як світські, кожного стану і становища людей на будь-яких місцях і обіцяли під присягою, про це складеною, оберігати усі їх і кожне зокрема, свято і непорушно, а також, зважаючи на нашу набожність, бажаємо поширення і зміцнення усіх релігійних установ, особливо тих, які підносять культ всевишнього

* У Зубрицького: «servientibus».

** У Зубрицького після даного слова: «hic».

*** У Зубрицького після даного слова: «et».

**** У Зубрицького: «subappendere».

***** У тексті перед словом «quingentesimo» написано: «sexcentesimo».

бога і славу богородиці діви. Ми, на клопотання ясновельможних Костянтина, князя з Острога, київського воеводи, маршалка Волині і володимирського, і Федора Скумина, новгородського воеводи, гродненського і олитського наших старост, з предків фундаторів і опікунів церкви грецького обряду Успення пречистої діви Марії, [які] від імені наших львівських громадян — руських при цій самій церкві, що міститься у межах мурів міста Львова, [просили] у нас, щоби братству тієї церкви під назвою Успення пречистої діви Марії, заснованому спершу Йоакимом, патріархом великої Антіохії, а підтвердженому Єремією, константинопольським патріархом, і врешті на їхньому руському, грецького обряду, соборі в Бересті, визнаному, ствердженому і схваленому, а також правила, канони, статті, права, якими це братство забезпечене і які записані в його статуті на зразок вільнюського братства цього ж грецького обряду, що ми й нашим спеціальним привілеєм підтвердили, разом з усякими свободами, вольностями, гарантіями, прерогативами, постановами, декретами, правами, привілеями, обрядами, володіннями, фундаціями, даруваннями, записами, які були надані цьому братству як нашими найяснішими предками, так і будь-ким іншим, а особливо надані, записані, здійснені, подаровані на довічний вжиток та постійне володіння і згідно із звичаєм досі збережені і додержувані, зокрема ж [привілеї] на встановлення школи, де б навчались вільних наук, і друкарні для друкування книг, яка була з давен при цій церкві встановлена і введена й кілька років тому зреформована. Ми зволили нашим королівським авторитетом схвалити, скріпити, надати силу і підтвердити це усе, що описане і міститься у власних привілеях та інших документах згаданої церкви і братства, чим вони користуються [й] що їхні старшини і провізори тримають, чим володіють і управляють, не інакше, як тільки усе разом і кожне зокрема — увесь дослівно написаний і наведений їх зміст. І так, (не порушуючи цим нашим спеціальним листом публічних прав і привілеїв нашого міста Львова та римо-католицької церкви, а залишаючи [їх] недоторканими), схвалюємо, скріплюємо ратифікуємо, підтверджуємо й хочемо, щоб оце все дістало належну і постійну силу і щоб усі і окремі [люди] цього дотримувались і шанували. Для більшої вірогідності і кращого свідчення цієї справи ми підписали цей [лист] нашою рукою і наказали підвісити до нього печатку нашого королівства.

Дано у Варшаві, на генеральному сеймі королівства, 15 жовтня року божого 1592, у п'ятому році нашого панування.

Сигізмунд, король.

[Місце печатки].

1592 р.* — Послання київського митрополита Михайла Рогози до українського населення з закликом складати пожертви на відбудову школи, друкарні, шпиталю та інших будівель Львівського Успенського братства

Михаил м̄лстию б̄жию архиепископ митрополит киевский галицкий и всея Руси.

Ясневельможным и бл̄городным их м̄лсти кн̄жатам, п̄ном воеводам, кашталаном, старостам, подстаростим и всякому вряду также всему причту ц̄рковному и бл̄гочестивым п̄ном мещаном и всем православным х̄рстіяном с̄ном по д̄ху нашог[о] смирения бл̄гд̄ть вам и м̄лсть и мир от б̄га вседержителя и г̄са н̄шего Ис̄ус Х̄са.

В̄домо творим вашему бл̄гочестию, понеже б̄жним бл̄говолением всест̄ишши вселенский патриарх кир Іеремія зверхн̄биши пастыр наш зд̄б пришествием своим в земли г̄сдря короля его м̄лсти ц̄рковное братство г̄са н̄шего Ис̄ус Х̄са по ап̄льским и ст̄ых отец древним преданием граду лвовскому постановил и иным бл̄гочестивым градовом в д̄шевную вкупе и телесную ползу промышляюще добрая пред б̄гом и ч̄лвки со прочими патриархи узаконил, што мы на соборе н̄ше берестейском по вс̄х еписп̄ях епархії н̄ше во в̄бчныя роды держати сие соборне повел̄хом, да соберется расточенное Х̄сво стадо и созиждутся пространно ц̄рковныя храмы и да будут школы совершеннаго грамматического греческого и словенского языка ко научению ц̄рковныя потребы, также и друкарню в потребу книжную постановити. Сему в начале поревновавши братство бл̄гочестивые гражане львовские выш̄ше силы своея подвигшеся школу греческого и словенского языка заложили и друкарню немалым накладом постановили, ц̄рков же свою братскую во град̄ успения пр̄стыя б̄ца великим коштом от основания заложивши и выш̄ше фундаментом каменем тесаным третью част за поможению божою змуровали немаючи на то жадных доходов, толком с посполитое х̄рстіянское м̄лстыни подвизаются, еще же и дома церковные св̄щнические и друкарские и школьные муруют и ц̄рков оправуют, шпитал и странноприемницу и увес монастыр будут и не маючи на то все готового достатьку, чим бы зачасу тую роботу кончити, прибегают ко м̄лсти ваших п̄ньских велможностей и вс̄х бл̄гочестивых х̄рстіян, просечи споможения на таковыя х̄рстіянства н̄шого посполитые потребы, о што просимо ваших м̄лстеи дабысте

* Датуюється на підставі згадки про хід будівництва Успенської церкви у Львові.

всѣ с повинности своеѣ христианское щдрою млстынею своею рачили их спомогати. Будите щедри якоже и отец ваш небесный щедр ест.

Рукою власною.

Григор[ие] протонотарие митро-
[полии] киевское, рукою.

ЦДІА УРСР у Львові, ф. 129, оп. 1, спр. 198, арк. 1. Оригінал.
Опубл.: МСЛ, стор. 329—330.

№ 71

*1596 р., грудня 19 (9). — Лист Юрія Рогатинця до
Львівського Успенського братства про справи
братства та про свою роботу в острозькій
друкарні*

Георгии церковному братству лвовскому, братии моеи о господѣ радоватис[ь].

Вѣдомо твору вашему братолюбю, иж скоро по отеханю пана Домитрия Красовского старѣишаго брата нашего от Острога до Лвова в той же час его милост княз выездил от Острога на иншую сторону и прислав до господы шукати пана Красовского, абы з ним розмовив стороны поступку всякого. И фрасовався велми, иж его был забавил приездом своим пан воевода Берестя Куявского, и не угодил нам в потребах наших на господѣ, поневаж видел нас не малый час при собѣ и просил, абы ему пребачено и приязнь и зычливост вцале абы была межи нами без нарушеня всякого, и абы тых владыков двох лвовского и премыского от себе не отстрашати, але догажати потребѣ посполитои нашеи церковной. А видже будет справедливост и нагорода терпливости вашей, хотяся вам ннѣ неправне дѣет, предся вы як естеса недали нѣкому през так великие часы ошукати и ннѣ на обѣ сторонѣ будте чуины. Не оставляйте дерзновения вашего, як есте до сего часу жили, и прочая многа изрече, утѣшающе нас в бѣдах. А в том радил его милост, абы на сеимиках всѣ мѣста оповедали церковные кривды свое, якся обещал владыка Гедеон Болобан на сеимикох оповедатися в Каменци, в Галичу и у Вишни наиболее, поневаж там и премыский повѣт стягается, и писал его милост о том лист свои до владыки Болобана и до владыки премыского, абы събрали от всѣх мѣст кривды, и подати до реестру поселского вписати. Посилаю вам копѣю того писаня што до владыков, в котром упоминает их его милост, абы ся з братствы церковными згажали. Протож мнѣ одному видится, иж бы владыка сам взявши събѣ минуты протестацыи наших, што нам папезници кривды чинят, на што ся и их милост княз Вишневецкий и княз Рожинский протестовали именем Речи Посполитое як будучи послали от краины Рускоѣ *. И тых протестацыи нехай

* У тексті далі закреслені слова «и тыж».

събѣ выпишет, што нам ляхове забороняют церемонѣи, и звоненя и берут от нас вины, запомнѣвши запису своего, як ся записати дати покои церквам нашим аж до згоды папежа с патриархом и все на том записѣ мает владыка фундоватися. А естлибы хотѣл владыка з братства, абы естеса вы до того взяли, тогда то не ест братская справа, але всѣх людей посполитых парафьян. Иншее ест братский церковный порядок, а иншее кривда посполитая, за которую кривду тые маются брати которие уряд на събѣ носят для обороны Речи Посполитое, а не на своих воевати. Досыт есмо их на събѣ зносили. Посылаю термѣн первын, што наготовлено было на першине сеимика. При том тыж его милост княз велми жадает братс[т]ва всего а наиболее пана Домитрия Красовского мѣл жадати и тут на мѣсци все постановити, абы позычити писма грецкого и словенского для выдрукованя того сеноду берестинского, што наиборзеи может быти, на што и писане свое ко вашему братолюбю посылает обещуочися в цѣлости назад с подякованем отослати все и лист подводный дал *. И естли бы ся вам видѣло небезпечност яковая, ото пан Стефан сам в руках своих все будет обладати, якобы есте все в своих руках держали и што он вам речет, тое вы ему пришлете, ведлуг реестру вашего и назад отберете в цалости. А о манастырику нашем братском святого Онофрия хочет господин оц протосингел великий великия церкви константинопольския Никифор промысли ти о порядку и право успокоити, иж иначе не будет, едно як ся юж през патриарха узаконило, а ннѣ на събѣ перетерпѣте, абы ся вас владыка не боял и ѣжит от sprawy и всѣх замутит и вас през помоч папезкую укривдит. Росказал оц протосингел прислати Феодора диякона нашего съвершити zde на священство для потреби настоящее, абы ся люди не тривожили невѣрячи всѣм епископом своим, не розумѣючи их, кто з них горший отступник. Протож к нам нехай прибѣгают, аж будет поставлен на свое мѣсце инший митрополит. Из владыками суд будет, гды ся на мѣсци тых отщепенцов иные епископи постановят, а ннѣ всѣм в молчаню пребыва ти подобает.

Справа которая точится о манастыри дубенском, што всѣ черцѣ для злобы Василия игумена их от манастыра zde ко его милости княсю и ко отцу протосингелу прибѣгли и посылав его милост княз писане свое по игумена того, и не смѣл лица своего явити, анѣ слова отказал, протож тые чернѣцѣ пошли до манастыра предосопникого, где Симеон поп игуменствует и обещалися приити и до лвовского манастырца жити, естли будет воля ваша братская, ннѣ при бытности отца протосингеловой порядок устроить, абы общим рукодѣлям живучи учитис писму святому; а што болѣлися в том манастыри дѣти нашѣ и не могут живи быти, естли с того болотяного манастыра не пойдут на инший повѣт. Протож его милост княз дал нам волный лист свои, абы нам волно всѣх приятелов своих от того

* У тексті слова «и лист подводный дал» дописано на полі.

мучительского монастыря взяти. Естли бы ласка вашего братолюбия и повелене и дозволене было, абысмы тые калѣки нашѣ там до обще-го мешканя в монастырец братский припровадили и особливо хова-ли в келии на том мѣсци, где женский монастыр мает быти, или где на тот час келия может быти. Тогда мы повинни будем за тако-вую ласку отслужити всѣм вам. Пак ли не будет в том волѣ вашее, мы с повинности нашее о своих промышляти будем. Кто о своих не промышляет, не прилежит, вѣры отвергся и невѣрнаго горшии ест. Хотѣл бых ехати до Лвова пособляти тамошних бѣд зносити вам, но не могу на двое роздиратися, поневаж што бы нам потребного справитися годило тут, дома того не высидимо, анѣ тыж маємо чим так частые дороги на сторону ездячи поднимати. Волю тут всего дождати, и тут друкарню отобрати zde и вѣдати, на чие руки спу-стити и поручити, абы знати от кого потом тых речии * отшuko-вати маем, поневаж иначии жадным способом от того не могли ** смыся вымовити и велми бы шкодило потребам и справам нашим. Мусимо тыми очима смотрити, которие ннѣ в церкви своеи маємо, хотяи розно смотрят. Поедет нехаи Феодор диякон с тыми речами друкарскими. Зде конечно казал ему отец протосингел приехати в попы поставитися зде, нехаи возмет и лист той от пана Домитрия Красовского, абы о нем свѣдоцтво сталося, як ест того обычан; дайте ему што на страву за простибог, поневаж я не маю ему што позычити ***. А што там посылаю термѣну нѣякую для сеимику, не спускайтеся на тую термѣну, але поручите все на пана Домитрия Красовского, старѣшаго брата нашего, он нам вѣнец и конец, и не розумѣет жаден о тых справах писати, едно он сам во всем добре свѣдом. Естли ся годит нам на той сеимик ставати, или не ставати, поневаж о всѣх идет, всѣ нехаи из своим владыкою тые кривды при-носят кромѣ братства, абы нас неприятелом на зубы не выдано, а потом всѣ на сторонѣ будут, а мы в напаст самоволно впадемо, але молѣмся бгу, абы нас не выдал по искушене, но да избавит нас от лукавог[о].

Посыл[а]ю термѣну листу его милости князя по полску писано-г[о] до всѣх околичных християн, абы на сеимики съшедшеся единомысленни были противу супостатов церковных застановляю-чися.

Писан з Острога, мсца декемврия ̄θ-го дня, року а фчс.

Вашего братолюбия во служенїи меншии Юрко Козмич Рога-тинец, брат ваш.

ЦДІА УРСР у Львові, ф. 129, п. 1, спр. 262, арк. 1—2. Оригінал.
Опубл. МСЛ, стор. 766—769.

* У МСЛ — речей.

** У текстї далї закреслене слово «яся».

*** У МСЛ — позычати.

1598 р., жовтня 10*.— Відповідь крамаря Сенька Луцького у львівському лавничому уряді на скаргу сап'яника Сенька Корунки з львівського Підзамча у справі претензій останнього щодо спадщини після смерті сідлярів Сенька Калениковича і Сацька Сеньковича з Підзамча із згадкою про майно друкаря Івана Федорова

Sienko Korunka
In termino hodierno ex decreto iudicii proveniente honestus
Sienko Lucky, Rut[h]enus, institor Leopoliensis, citatus satisfacien[do] eidem decreto responsionem in scripto produxit.

Tenor responsionis

Causa praesens jest nowa, a zowę causam novam, bo i z nowymi personami i z nowego fundamentu wszczęta jest. Iż z nowymi personami okazuję to, abowiem przez te wszystkie czasy ja z Korunką to jest aktorem terazniejszym, nie miałem żadnej sprawy przed sądem w[asz]m[ościów], aniżmy my dekretów żadnych na sobie odnosili, bowiem jeśli była sprawa z Krasowskym, to insza persona od Korunki, gdyż Krasowsky, jako opiekun Anastasiej, który był wszystkię majątność po Junku osiągnął, był pozywany, któremu dekretem król jęglom[ość] nakazał medietatem omnium bonorum successorum Eufemiej wrócić. Teraz, iż sukcesorowie, mając pewne rationes, między sobą novam controversiam wsczy- nają, w[asz]m[ości] nie mogą tej sprawy do pierwszej, który była z Krasowskym, przyłączyć i owszem, proszę, abyście w[asz]m[ości] nas sądzili jako noviter litigantes, gdyż jest z nowego funda- mentu wzięta, to jest, że aktor terazniejszy Sienko Korunka sumy, której się domaga po nieboszczyku Junku, powziąć nie może ze trzech przyczyn.

Pierwsza, iż on, będąc inszej jurysdykcji człowiekiem, po śmierci nieboszczyka Sienka, siodlarza, ojca żony mojej i inszych w[spół]dziedziców, wzięwszy sobie w stan małżeński Annę Phedo- rownę, ojca naszego pozostałą wdowę, a matkę naszą, gdy si[e]roty- małuśkie były i lat jeszcze nie miały, wzięł też z nią i wszystką majątność, tak stojącą jako i ruchomą, si[e]roty małoletnie obna- żywszy i ze wszystkiego ogoliwszy, sam się spanoszył i, trzymając przez kilka lat domy, ogrody, łąki, si[e]rotom małoletnim z tego nic nie dawał. I owszem, miasto dania, tedy majątność ich jednę pozostawiał, drugą nie wiedzieć gdzie podział, jakoż sie pokazuje zapisem grodzkim lwowskim de actu feria secunda in vigilia s[an]cti Petri Vinculati anno 1589, kędy dom z ogrodem i z łąką we stu słotych Janowi Gfembockiemu zastawił, który potym ja

* Датуються на підставі попереднього запису в книзі на стор. 1475.

z żoną swą musiałem wykupować i takowe złotych sto samej Głębockiej oddać, co sie pokazuje ex actu castren[si] feria sexta post d[omi]nicam Quinquagesimae proxima anno 1593. Quae omnia legi et ad acta inseri peto. Do tego jedną łake sprzedał balwierzowi; z drugich, co nieboszczyk o[]jciec nasz w zastawie trzymał, pieniądze do siebie pobrał i na swój pożytek obrócił.

W majątności ruchomej to pobrał. Naprzód pasy srebrne pozłociste dwa, w których było po półczwartą grzywny srebra, pas biały puklasty srebrny, w nim było półtory grzywny, watek* ze srebrem oprawny, grzywna srebra, nożenki srebrne białogłowskie na łańcus[zk]u z nożmi półtory grzywny srebra. Łyżek srebrnych puzdro. Czarek obkładanych srebrem dwie. Cyny kamieni pięć. Miedzi sztuk sześć. Moźdz[i]erz mosiądzowy niemały. Naczynie do rzemieśla siodlarskiego, suppeltilis, seu gierada** i hergiewet, wszystek na 300 zł[otych]. To wszystko, częśćka nasza, została się przy aktorze terażniejszym.

K temu niejaki Iwan, drukarz, został był winien długu pewnego i istotnego ojcowi naszemu złotych trzysta, które mu cyrografem uiscił; który drukarz Iwan, iż znał wielkie dobrodziejstwo od ojca naszego, bo w domu jego miał mieszkanie i wszelką wolność, gdy miał umierać, memor existens beneficii paterni, successorom ojca naszego, to jest żenie mojej i jej konsukcesorom darował złotych półtorasta w domu pana Antocha, u którego umarł, tak że wszystkiego długu było złotych półpięta z cyrografowym długiem i takową sumę ukazał repetować na księgach i na drukarni. Aktor terażniejszy, mając matkę, nasze, uczyniwszy się tutorem minorennibus, wziął takowe dobra do siebie z sklepu od p[ana] Iwany Bildahy, które urząd ad instantiam tegoto Korunki szacował na zł[otych] 782 [groszy] 6. Co się pokazuje ex taxa officiosa de actu Leopoli feria quarta ante festum s[an]cti Francisci proxima anno 1585. Do tego wziął papieru drukarskiego cztery ryzy, ryza po trzy złote, facit zł[otych] 12, księgi cerkowne: psalterz ruski tylkowany złotych 20, psalterz z włoskiego zwodu zł[otych] 12, testamencik pozłocisty złotych 2. Item po Sacku wziął talerów starych 11, delię brunatną fajlundyszową, ubranie nowe fajlundyszowe, cyngaturę czerwoną turecką, siodeł malowanych i z rzędami dziesięć, szubka Sackowej lisia uterfinowa, suknia obłoczysta czerwona karazyjowa, czapka aksamitna, giermaczek czamlitowy, który sprzedał za złotych siedm. U Hawryłowej wziął długu Sackowego po śmierci matki naszej zł[otych] 12. Tamże po matce naszej wszystka suppeltilis została w szatach, w pościeli, w białych chustach aliis[que] bonis omnibus mobilibus. Gdy tedy aktor uczyni importację horum omnium bonorum, które on pobrał, tedy też do tej sumy będzie przypuszczony.

Druga miara, iż przez dziewięć lat prawując się, wielkie na-

* У тексті: «watek».

** У тексті: «gierarda».

klady prawne czynił, chowając prokuratory, i oni, którzy sie ciągną ad succ[essi]onem, nie chcieli być litis comparticipes impensis.

Trzecia racja, iż citatus przez tak długi czas szkody wielkie podejmował w omieszkaniu kupiectwa, gospodarstwa, za dworem sie włóczenia, ratusza pilnowania, jeśliby tedy chcieli in lucrata successione pro suo interesse brać, tedy z nich każdy powinien sie też ad refusionem damnorum et litis expensarum ante perceptiorem praedictae lucratae successione przyłożyć.

Nadto, iż z Krasowskim jeszcze sie koniec nie stał, bo i kwitu żadnego jeszcze od nas nie ma.

Z tych tedy i z inszych przyczyn słusznie mu citatus levationem takowej sumy broni i przypuszcza na sentencję prawa w[asz]m[ościów].

Et actor facta praecustoditione rei iudicatae dilationem super replicandum obtinuit ad proximum iudicium.

ЦДА УРСР у Львові, ф. 52, оп. 2, спр. 251, стор. 1478—1481. Оригінал.

Переклад

Сенько Корунка
Сенько Луцький
На нинішній розправі, яка відбувається за ухвалою суду, чесний Сенько Луцький, русин, львівський крамар, відповідач, згідно з вимогами цієї ухвали подав письмову відповідь.

Зміст відповіді

Нинішня справа є нова: називаю її новою тому, бо почали її з новими людьми і на новій підставі. Що з новими людьми — доводить те, що з Корункою, тобто теперішнім позивачем, протягом усього того часу я не мав жодної справи перед судом ваших милостей і ніяких судових ухвал між нами не було. А якщо і була справа з Красовським, то це інша особа від Корунки, бо позивали Красовського, що як опікун Анастасії, взяв після смерті Юнка увесь маєток. Його милість король декретом наказав йому, [Красовському], віддати половину всього маєтку спадкоємцям Євфимії. А тепер, коли спадкоємці мають деякі справи між собою і починають новий спір, ваші милості не повинні приєднувати цю справу до першої, яка була з Красовським, навпаки, прошу ваших милостей, щоби ви судили нас як нові спірні сторони, бо цю [судову справу] почали на новій підставі, тобто, теперішній позивач Сенько Корунка не може отримати суму, якої домагається по небіжчиків Юнкові, з трьох причин.

По-перше, він, людина іншої юрисдикції, одружившись після смерті сідляра Сенька, батька моєї жінки й інших співспадкоємців, з вдовою нашого батька, а нашою матір'ю, Ганною Федорівною, коли сироти були маленькі і ще не досягли певного віку, взяв з нею також увесь маєток, як нерухомий, так і рухомий. Обдер і позбавив усього малолітніх сиріт, а сам запанів і,

тримаючи кілька років будівлі, городи, луки, не давав малолітнім сиротам з того нічого. Навпаки, замість їм щось дати, заставив один їхній маєток, інший — невідомо куди подів. Як свідчить запис у львівському гроді від понеділка напередодні [свята] ув'язнення св. Петра * 1589 року, заставив Іванові Глембоцькому за 100 золотих будинок з городом і лукою, які опісля я з своєю жінкою мусів викупувати і віддати ці 100 золотих самій Глембоцькій, що стверджує гродський акт від п'ятниці після неділі Зелених свят ** 1593 року. Це все прошу прочитати і вписати до актів. Крім цього, продав одну луку бальверові, а з інших, які наш покійний батько тримав у заставі, забрав гроші собі і повернув на свою користь.

З рухомого майна забрав таке: насамперед — два позолочені срібні пояси, в яких було по 3 гривни срібла; білий срібний опуклий пояс, в якому було 1½ гривни, матеріал, оправлений в срібло — на гривню срібла, жіночий ніж та вилки з срібла на ланцюжку в піхві на 1½ гривни срібла, скриньку срібних ложок; дві чарки, оправлені в срібло, 5 каменів олива, міді — 6 кусків, чималу латунну ступку, знаряддя для сідлярського ремесла, домашні речі або шлюбний посаг і зброю — разом на 300 золотих. Ця вся наша частка залишилась у теперішнього позивача.

Крім цього, якийсь друкар Іван був винен нашому батькові певного і справжнього боргу 300 золотих, що підтвердив розпискою. Цей друкар Іван, зазнавши великого добродійства від нашого батька, бо в його будинку мав помешкання і всяку вільність, перед смертю, пам'ятаючи про добродійство батька, подарував в будинку пана Антоха, в якого помер, спадкоємцям нашого батька, тобто моїй дружині і її співспадкоємцям, 150 золотих. Таким чином, всього боргу, разом з боргом згідно з розпискою, було 450 золотих, і таку суму [друкар] розпорядився стягнути з книжок і друкарні. Теперішній позивач, одружений з нашою матір'ю, ставши опікуном малолітніх, забрав собі це майно з комори пана Івана Білдаги, яке на вимогу цього ж Корунки, уряд оцінив на 782 золотих 6 грошів, що видно з офіційної оцінки, проведеної найближчої середі у Львові перед святом святого Франциска *** 1585 року. Крім цього, взяв 4 ризи друкарського паперу — риза по 3 золоті, що дає 12 золотих; церковні книги: руський псалтир толкований, [вартістю] 20 золотих, псалтир волоського зводу на 12 золотих; позолочений тестаментик на 2 золоті. Також, після [смерті] Сацька взяв 11 старих талярів, коричневу фалендишову делію, новий фалендишовий одяг, червону турецьку цингатуру, 10 мальованих сидел із зброєю, суконну лисячу шубку Сацькової [дружини], червону

* 31 липня.

** 11 червня.

*** 2 жовтня.

тонку сукню з каразії, оксамитну шапку, чамлетову куртку, яку продав за 7 золотих. Від Гаврилової, після смерті нашої матері, взяв 12 золотих Сацькового боргу. Там і залишилися після нашої матері всі домашні речі — одяг, постіль, білі хустки й все інше рухоме майно. Коли ж позивач дасть звіт про все майно, яке він забрав, тоді його допустять також до цієї суми.

По-друге, процесуючись протягом 9 років, [відповідач] поніс великі судові кошти, утримуючи оборонців, а ті, що добиваються спадщини, не хотіли бути співчасниками судових витрат.

Третя причина, що відповідач дуже довго терпів великі шкоди, занедаючи купецтво і господарство, лазив до [королівського] двору, пильнував [справу] в ратуші. Тому, якщо б вони хотіли користати з прибутків спадщини, то кожний з них перед його отриманням повинен би відповідно причинитися до компенсації витрат і покриття судових видатків.

Крім цього, з Красовським ще не кінець [справи], бо він також ще не має від нас жодного поквитування.

Отже, з цих і з інших причин відповідач слушно відмовляє йому в отриманні такої суми і передає це на вирішення вашого суду.

Позивач, зробивши застереження відносно оспорюваної справи, отримав для відповіді відстрочку до найближчого судового засідання.

№ 73

1602 р., липня 6*.— Скарга крамаря Сенька Луцького у львівському лавничому уряді на сальничика Сенька Корунку з львівського Підзамча в справі майнових претензій до нього, зокрема з вимогою повернути частину майна друкаря Івана Федорова, належну дружині Луцького

Sienko Korunka
In eo iudicio comparens personaliter famatus Jacobus Goricius ferendarius iuratus Leopoliensis seu plenipotens, in praeterito iudicio constitutus, famati Sienkonis Lucki institoris, Rutheni, civis Leopoliensis intimavit se iuridice contra honestum Sienkonem Korunka sutorem de subcastro Leopoliensi, de cuius citatione relationem iuris bedelli fieri petiit. Retulitque bedellus honestus Adam Kalinowski se ad instantiam praedicti plenipotentis Sienkonis Lucki citasse ad praesens iudicium praedictum Sienkonem Korunka ex ultronea submissione citationem suscipientem. Qui quidem citatus stans personaliter in iudicio petiit ab actore insinuationem causae. Plenipotens vero actoris obtulit in scripto insinuationem tenoris talis.

* Датуються на підставі попереднього запису в книзі на стор. 2008.

Tenor insinuationis

Uczciwy pan Sienko Łucki dał tu do sądu w[asz]m[ościów] pozwać uczciwego Sienka Korunkę, szewca z przedmieścia krakowskiego, według zachowanego zdrowego czynienia z niem, na co i porękę stawił, że sie sprawi. Daje mu tedy ten to Sienko Łucki winę sam od siebie o dwie rzeczy.

Pierwsza. O obietnicę, którą miał ten to aktor od pozwanego przed zaczęciem sprawy z niebos[z]czyka niegdy Apollonią Bohatercową, wdową, która potym s[z]ła za pana Janiego Affendika, że ten to pozwany, prawnego postępkę miejskiego, będąc z pod jurysdykcji zamkowej, nie umiał ani wiedział, tak jako aktor uprosił tego to aktora, aby sie podjął pilnością swą sprawy z pomienioną Apollonią Bohatercową, prokuratora miejskiego na to najawszy, obiecując to temu aktorowi ze wszystkiego nakładu, cokolwiek prokurator, prawo i insze nakłady w tej sprawie będą kosztować, miał tego wszystkiego dwie części dawać ten to citatus, a trzecią część miał nałożyć aktor.

A potem względem tego nakładu aktorowego i pilności, gdyby się co wugrało, miał ex lucrata summa aktor wziąć trzecią część, a citatus dwie części. Aktor, ufając słowu pozwanego i wierze jego, podjął sie tego. Do tej sprawy anno 1589 procuratora niebos[z]czyka Kruszeckiego najął na rok po złotych dwanaście, krom kontentacji inszych i bankietów, co uczyni za dziesięć lat złotych 120. Znowu te podarki, co się mu dawało z kramu przez tak wiele lat, szacuje sobie więcej nad sto złotych, ale nie naruszając swego sumnienia, kładzie bezpiecznie zł[otych] 100.

Trzecia. Znowu upomina sie u niego expensas litis, actis notas, co pan pisarz obrachuje, na co sam aktor nakładał; także znowu co go drugi jego prokurator po śmierci niebos[z]czyka Kruszeckiego kosztuje złotych trzydzieści; tego wszystkiego się u pozwanego upomina, bo sam na to nakładał; znowu że wziął ten to citatus wygranej sumy zł[otych] 208 [groszy] 28 plus vel minus, co sie z kwitu pokaże, tedy, iż to pactum było że mu miał dać trzecią część — i tego się upomina. Do tego się upomina u citatum części, co sie na żonę jego przyjdzie z dóbr niebos[z]czyka Iwana Moskvicina, który był winien ojcu żony aktorowej dług niemały. A to pobrał wszystko ten to Korunka do siebie po śmierci tego to niebos[z]czyka Iwana Moskwy wedle urzędu radzieckiego zapisu de actu feria quarta ante festum s[ancti] Francisci proxima anno d[omi]ni 1585. Tedy tego też, co przyjdzie per capita na jego żonę, upomina sie aktor, aby mu oddano. A to wedle dekretu prawnego feria secunda post festum sancti Galli anno d[omi]ni 1598, co, żeby tu było czytano i wpisano, aktor prosi.

Quod fusius in capitali propositione deducetur et probabitur.

Et citatus audita insinuatione super excipiendum obtinuit ad proximum iudicium. Actor vero contra ipsum primum terminum citationis suae adstitit.

ЦДІА УРСР у Львові. ф. 52, оп. 2, спр. 252, стор. 2009—2010. Оригінал.

Переклад

Сенько Луцький
Перед судом особисто став славетний Яків Горицій, львівський заприсяжений ферендар або уповноважений славетного Сенька Луцького, крамаря-русина, львівського мішанина, призначений на попередньому судовому засіданні, і правно виступив проти чесного Сенька Корунки, шевця з львівського Підзамча, про виклик якого судовий возний зробив донесення. А чесний Адам Қалиновський, возний, повідомив, що на вимогу згаданого уповноваженого Сенька Луцького, [він] позвав на нинішній судовий розгляд Сенька Корунку, який добровільно прийняв позов. Відповідач, стаючи особисто перед судом, вимагає від позивача подати причину позову. Уповноважений позивача пред'являє письмовий позов такого змісту.

Зміст позову

Чесний пан Сенько Луцький доручив викликати до цього суду ваших милостей чесного Сенька Корунку, шевця з краківського передмість відповідно до вимог ведення з ним справи, про що й давав за поруку, що їх дотримуватиметься. Цей Сенько Луцький сам обвинувачує його в двох справах.

По-перше, за обіцянку, яку відповідач дав позивачеві перед початком справи з небіжкою вдовою Аполонією Богатирцевою, яка пізніше вийшла [заміж] за pana Янія Аффендика, що той відповідач, будучи під замковою юрисдикцією, не розуміючи і не знаючи міської процедури, будучи [тоді] позивачем, попросив даного позивача, щоби [він] взявся і допильнував справу з згаданою Аполонією Богатирцевою, найняв для нього міського оборонця, обіцяючи даному позивачеві, що з усіх тих видатків, скільки коштуватимуть оборонець, суд й інші витрати в цій справі — з усього того дві частини мав би давати цей відповідач, а третю частину мав давати позивач.

А пізніше, відповідно до видатків і старань позивача, коли бось виграла [з процесу], позивач мав би взяти з отриманої третю частину, а відповідач — дві частини. Позивач, довіряючи слову і вірі відповідача, взявся за цю [справу]. В 1589 році найняв на рік для цієї справи небіжчика оборонця Крушецького за 20 золотих, крім бенкетів та інших [способів] задоволення і що за 10 років становить 120 золотих. А ті подарунки, які давали йому з кramу протягом таких довгих років, оцінює собі більше, як на 100 золотих, але, щоб не порушити своє сумління, впевнено говорить про 100 золотих.

По-третє. Вимагає також від нього [покриття] видатків, які зробив сам позивач і які занесено до актів і які пан писар обрахує. Також [вимагає] 30 золотих, які після смерті небіжчика Крушецького витратив на іншого оборонця. Цього всього [позивач] домагається від відповідача, бо сам це видав. Крім цього, даний відповідач взяв з випроцесуваної суми менше-більше 208 золотих і 28 [грошів], як виявиться з квіту. Отже, оскільки була умова, що [відповідач] мав дати йому третю частину — позивач домагається також цього. Ще вимагає від відповідача частку, яка випаде на його дружину з маєтку небіжчика Івана Москвитина, що був винен батькові позивачевої дружини чималий борг, бо все це [майно] забрав собі цей Корунка після смерті цього небіжчика Івана Москви згідно з записом раецького уряду від найближчої середи перед святом св. Франциска * року божого 1585. Позивач домагається, щоби йому повернули те, що припаде на душу його дружині, згідно з судовою ухвалою від понеділка після свята св. Галла ** року божого 1598, яку просить тут прочитати і вписати.

Це все ширше буде виведене і доказане в головній заяві.

Після вислухання скарги, відповідач одержав відстрочку справи до найближчого суду. А позивач відбув перший термін розгляду своєї справи.

№ 74

1602 р., травня 18.— Відповідь сап'янича Сенька Корунки з львівського Підзамча у львівському лавничому уряді на скаргу крамира Сенька Луцького у справі майнових суперечок між ними, із згадкою про майно друкаря Івана Федорова

Iudicium necessarium bannitu[m] Leopoli, sabbato post festum Ascensionis d[omi]ni proximo anno eiusdem 1602 celebratum.

Sienko Łucki

Sienko Korunka

In eo iudicio comparens personaliter honestus Sienko Korunka, suburbanus de subcastro Leopoliensis, antequam responsionem suam contra propositionem famati Sienkonis Lucki, Rut[h]eni civis Leopoliensis, produceret, petiit sibi ab actoris plenipotente guarendam de forma iuris levare. Et plenipotens actoris, famatus Jacobus Goricius, salvis reformationibus decreto iudicii praeteriti sibi in robore conservatis, verbalem guarendam praestitit. Tandem citatus praecustoditis sibi omnibus reformationibus iuris in genere et specie et decreto iudicii in eam rem obtento, responsionem suam in scripto obtulit sub eo verborum contextu, quam legi et inseri potuit.

* 2 жовтня.

** 19 жовтня.

Tenor responsionis

Na propozycię aktora, Sienka Łuckiego, p[an] Sienko Korunka, pozwany, tak krótko articulatum odpowiada:

Naprzód co zadaje aktor, abym ja przez obietnicę swą, jaką miał mu dać w moc, żeby niebos[zczyka] Jana Kruszeckiego, prokuratora do tej sprawy na rok po złotych 12, albo po czemukolwiek ujednywał i aby mu bankiety sprawował, albo podarki jakie dawał, które on sobie na sto złotych szacuje, to nigdy nie było i są to rzeczy nowo przez aktora zmyślone. Ale pozwany o tym taką sprawę prawdziwą daje, że przed zaczęciem sprawy w roku 1589 ujednaliśmy byli spólnie tego to Kruszeckiego do wszystkiej sprawy tylko za złotych 12, bo takeśmy rozumieli i prokurator tak tuszył, że sie to na kilku prawach odprawić miało i zaraz przy ujednaniu daliśmy połowicę, to jest ja cztery złote, a Sienko Łucki третią część, złotych dwa; potem inszego czasu sprawa apelacjami druga połowicę — złotych sześć. Lecz że ta sprawa apelacjami przeciwnej strony w dłuż[sz]ą sz[ła], kontentowałem ja częstokroć Kruszeckiego i pieniądzmi, i częstowaniem nie z powinności, ale ex bono esse, bo też i Kruszecki nie upominał drugiego myta nad ono, co raz jedna i na nim przestał do skończenia sprawy. Jeśli Sienko Łucki czym go z swej strony kontentował, wolno mu to było, o tym ja nie wiem, anim się o tym sprawy, ale dla drugiej, nie należało; mógł to czynić nie dla tej sprawy, ale dla drugiej, którą miał wielk: Bildahą, która się i do tych czasów nie skończyła i podobno dla innych, których zwykł miewać z ludźmi. W czym, jeśli mię strona na to prowadzić chce, gotowem przysiędz, że z Kruszeckim, prócz onej, z początku sprawy [w] spólnie uczynioj, ani podarkami albo bankietami kontentować, tak żebym mu ja tego kosztu miał dwie części wracać.

Tymże sposobem, co mi zadaje, jakobym mu ze dwu części wygranej sumy miał третią obiecać za jakąś posługę, chcę tego juramentem poprawić, że tej obietnicy, jako żywo, nie było, tylko że z całej sumy wygranej miał z drugimi konsukcesorami wziąć третią część, jakoż wziął i kwitował feria quarta post dominicam Judica anno currenti.

Strony trzydziestu złotych, które powiada dał prokuratorowi drugiemu po śmierci Kruszeckiego, tak na to odpowiadam, że Kruszecki odprawował od nas, aktorów, sprawę aż do roku 1598 circa Michaelis, gdzie po położeniu sumy [[lorenów] 310 przez p[ana] Iwana Kraszowskiego, p[an] Sienko Łucki niepotrzebnie bronil divisiej tej sumy in capita i urosła między nami dwiema kontroversia, że potym, reiecto impedimento actoris moderni i dekretom prawnym i potym, gdy się nim nie kontentował, dekretom królewskim nakazano mnie tej sumy dwie części, a Sienkowi Łuckiemu z bratem żony jego — третią część. Więc, że do tej sprawy najmował Jakuba Goriciusa za trzydzieści złotych, jako na

swój pożytek tak i na szkodę swą to czynił, bo jako niesłusznie divisięj bronił, tak też nic nie wygrał i owszem ja, będąc victor causae, tutecznym dekretem i króla je[go] m[oj]ści nakładów prawnych jako i na prokuratora mego chcę u niego dochodzić i o to sobie z nim salva[m] actionem zachowują.

• Strony nakładów prawnych księgom jawnych, acz to i z procesu prawnego jawno, żem ja niemal zawsze personaliter do prawa wyłożonego stawał częściej niż aktor, który po jarmarkach odjeżdżał, i co potzreba było, zaraz z mies[zk]ka swego nakładałem, i nie ze mną by to aktor miał czynić, ale z panem Kraszowskim jako przekonany prawem, iuxta reservatam salvam actionem in iudicio necessario sabbato in vigilia s[ancti] Mathaei apostoli anno 1598, wszakoż, obawiając się niepamięci jakiej, pus[zc]zam w tej mierze probację, aktorowi, kiedy na to przysięże, żebym ja nic nie dawał do prawa na nakłady, tylko on sam, ja gotów mu będąc in instanti zapłacić dwie części tego, co z obrachowania p[ana] pisarza z ksiąg na mie przyjdzie.

Nakoniec, co sie upomina aktor portionem summae pro interesse żony swej, którą Iwan, drukarz, ojcu żony jego miał być winien, po którym drukarzu jam miał wszystko pobrać, jako on mieni, o tym siłaby przyszło mówić i pokazało by się to, że aktor płonne rzeczy w tej mierze udaje, ale nie chcąc bawić niepotrzebną narracją prawa i akt multiplikować, pokazuje* św[ie]ży kwit urzędowy z akt grodzkich lwowskich feria tertia ante festum s[ancti] Valentini proxima anno 1602, quam legi et inseri petiit, gdzie tak tento aktor modernus z żoną swą, jako i s[zw]ager jego, Choma, malarz, ze wszystkich dóbr ruchomych, rachunków i krzywд wszelakich (w czym sie i ta okrzcz[ona] krzywda niniejsza zamyka) mnie, ojczyrna swego, kwitowali i wieczne milczenie sobie założyli, jedną tylko sprawę w tutecznym prawie strony sumy od p[ana] Kraszowskiego położonej wcale sobie zachowując, która już sie finaliter skończyła i kwity zaszły feria quarta post Judica anno currenti. Przy tym tedy kwicie powszechnym mocno stojąc, proszę w tym artykule żałoby aktorow[e]j de plano wolności. Insze contenta propozycjei aktorowej wedle obrony mojej pus[zc]zając na sprawiedliwy dekret prawa niniejszego.

Actoris vero plenipotens dilationem super replicandum ad proxime sequens iudicium petiit et obtinuit.

ЦДІА УРСР у Львові, ф. 52, оп. 2, спр. 252, стор. 2020—2022. Оригінал.

Переклад

Лавничий гайний суд у Львові, що відбувся у найближчу суботу після свята вознесення господнього того ж 1602 р.

Сенько Луцький

Сенько Корунка

• Перед цим судом особисто став чесний Сенько Корунка передміщанин з львівського Підзамча, і перед тим, як дати відпо-

* У тексті: «pokazuje».

відь на скаргу славетного Сенька Луцького, русина, львівського міщанина, просить уповноваженого позивача дати гарантію відповідно до вимог права.

Уповноважений позивача славетний Яків Горицій, застерігши збереження в силі виконання постанови попереднього суду, дав усну гарантію. Тоді відповідач, застерігаючи собі всі законні й часткові зміни постанови суду щодо цієї справи, подав свою відповідь на письмі в такій формі, просив її зачитати й записати до актів.

Зміст відповіді

На вимогу позивача, Сенька Луцького, відповідач, пан Сенько Корунка так коротко відповідає за пунктами:

Насамперед [про те], що закидає позивач, начебто я своєю обіцянкою, нібито дав йому право залучити до цієї справи обо-лотих або за щось інше чи справляти йому бенкети, чи давати якісь дарунки, які він оцінює на 100 золотих — цього ніколи не було і це нові вигадки позивача. А відповідач, навпаки, дає таке правдиве пояснення, що перед початком справи в 1589 році ми спільно залучили цього Крушецького за самі тільки 12 золотих до цілої справи, бо ми так вважали, і сам оборонець сподівався, що це все закінчиться кількома судовими засіданнями. Відразу при умові ми дали йому половину, тобто я — 4 золоті, а Сенько Луцький — третю частину, 2 золотих, пізніше, іншого разу, ми дали [йому] також і другу половину — 6 золотих. Але тому, що ця справа через апеляції протилежної сторони затягувалась, я часто задовільняв Крушецького і грішми, і почастунком, не з обов'язку, але з доброти, бо і Крушецький не домагався іншої винагороди, крім того, на що спершу домовився, і чим задовіль-нився до кінця справи. Якщо Сенько Луцький задовольняв його з свого боку, то він міг це робити. Я про це не знаю і не пи-тався про це, бо це мене не стосувалося. [Він] міг це робити не для згаданої справи, а для іншої, значної, яку мав з Білда-нею і яка не закінчилася ще й досі, [а], можливо, і для інших [справ], які він звичайно мав з людьми. На це, якщо мене сто-рона хоче до того довести, я готовий присягнути, а саме, що я не дозволяв йому на якусь іншу умову з Крушецьким, крім тієї, укладеної спільно на початку процесу, ані на те, щоб задоволь-няти [його] подарунками або бенкетами, в такий спосіб, щоб я мав повертати йому, [позивачеві], дві частини коштів.

Також [позивач] мені закидає, начебто я обіцяв йому за якусь послугу третю частину на дві [частини] з випроцесованої суми. Я хочу ствердити присягою, що такої обіцянки насправді не було, а лише [він] мав, разом з іншими співспадкоємцями отримати третю частину з цілої випроцесованої суми, яку й

отримав та поквитував у середу після неділі «Юдіка» великого посту поточного року*.

Про 30 золотих, які, як каже, дав іншому оборонцеві після смерті Крушецького, відповідаю так. Крушецький вів нашу справу як позивачів аж до 1598 року, приблизно до [свята св.] Михайла**, коли, після сплати паном Іваном Красовським суми 310 золотих, пан Сенько Луцький непотрібно не годився на поділ цієї суми поголовно, і тому між нами обидвома виник спір. Потім, коли судовою ухвалою усунули перешкоди з боку теперішнього позивача, і пізніше це його не задовільнило — королівським декретом мені присудили дві частини цієї суми, а Сенькові Луцькому і братові його дружини — третю частину. Отже, якщо для цієї справи [позивач] наймав Якова Гориція за 30 золотих, то робив це на свою користь і шкоду, бо оскільки неслухно не годився на поділ, тому й нічого не виграв. Навпаки я, вигравши справу, на підставі місцевого декрету і [декрету] його милості короля, хочу домагатися від нього [повернення] судових коштів і [плати] за мого оборонця. Про це застерігаю собі право на процес з ним.

Що торкається судових коштів, зафіксованих у книгах, хоч це і видно з судового процесу, що я майже завжди особисто з'являвся в дні суду частіше ніж позивач, котрий їздив по ярмарках, я, на що треба було, відразу ж платив з свого гаманця. Не від мене позивач мав би це вимагати, а від пана Красовського, що програв процес, згідно з застереженням на право дії на гайному суді в суботу напередодні [свята] апостола Матвія*** 1598 року. Все ж, побоюючись, чи я чогось не забув, я дозволяю в цьому відношенні позивачеві довести, якщо він присягне, що я нічого не давав на судові кошти, тільки він сам. [Тоді] я згідний зразу заплатити йому дві частини тих [коштів], які виявляться за мною з розрахунку пана писаря на підставі книг.

Врешті, що торкається частини суми, якої позивач домагається на користь своєї дружини, і яку нібито був винен батькові його дружини друкар Іван, все [майно] якого нібито я забрав, як він твердить, то про це треба б багато говорити і виявилось б, що позивач говорить про це безпідставно. Я, не бажаючи затягувати суд непотрібним оповіданням і збільшувати акти, показую свіже урядове поквитування з львівських гродських актів від найближчого вівторка перед святом св. Валентина**** 1602 року, яке прошу зачитати і вписати, в якому теперішній позивач разом з своєю дружиною і його шурина маляр Хома поквитували мене, свого вітчима відносно всього рухомого майна, розрахунків і будь-яких кривд (що включає і цю так звану сьогоднішню кривду) і зобов'язався до мовчанки, застерігаючи собі

* 27 березня.

** 29 вересня.

*** 19 вересня.

**** 12 лютого.

лише право на ведення в цьому суді однієї тільки справи про суму належну від пана Красовського. Ця справа вже цілком закінчена, і відбулося поквитування в середу після неділі «Юдіка»* поточного року. Міцно дотримуючись цього загального поквитування, прошу рішуче звільнити щодо даного пункту скарги позивача. Задоволення інших [вимог] скарги позивача віддаю відповідно до мого захисту на справедливую ухвалу даного суду.

Натомість уповноважений позивача просив дати відстрочку на найближче судове засідання, щоб міг дати відповідь, на що отримав згоду.

№ 75

1602 р., липня 17 (7)**.— Лист князя Василя-Костянтина Острозького до Львівського Успенського братства з проханням позичити грецький друкарський шрифт та послати до Острога складача Касіяновича

Мнѣ вельце милые и ласкавые панове и еже о Христвѣ братія! Упреимость мою звыкшую и службы братерские яко напильнѣи ласкам вашей милости отдаю. По смутных нам новинах и зеистью зѣта сего свѣтила православных, блаженнаго Мелетія александръскаго патріарха, еще zostала нам утѣха, его праца и дѣло рук, которою не только мы православнии, але и от супостат нѣкоторые утѣшаются. Хотячи теды всему свѣту оказати оногo ревность по Христвѣ и истинѣ его, на приклад, «Розмнуж што иншого водлуг остатнеѣ воли его, на приклад, «Розмнуж», от того блаженнаго Мелетія противу схизматиком и прочим сектатором написаную, в друк по грецку и по руску пустити; а на тот час иж литер готовых грецких не маю, прошу на выдрукованье тоѣ малоѣ, але святоѣ рѣчи, литер отлитых и готовых каст со три мнѣ прислати; а скоро ся книжка выдрукует, зараз вашей милости с подякованьем их отошлю. А умыслнѣ по тое посылаем служебника нашего Путятницкого, так теж и для иншого порозумнья с вашею милостью, полѣтивши ему устное мовенье, которому во всем вѣры додавать рачьте, прошу, а с тым и повторнѣ отдаю ся милости и ласцѣ вашей братерской.

Дата [] з Острога, іюля 7.

Вашей милости во всем зычливый брат и слуга,
Константин княжа Острозское,
воевода кievский, власною рукою.

* 27 березня.

** Рік встановлено на підставі згадки в тексті про недавню смерть Мелетія Пігаса, який помер 24 (14) вересня 1601 р. В Актах помилково датується 1600—1601 рр., в МСЛ — 1600 р.

Переклад

Найближчої суботи після врочистого свята зіслання св. Духа року божого 1603.

Друкар Симон скаржиться на львівського владика Балабана.

До львівських гродських уряду і книг особисто прийшов друкар, чесний Симон Будзина і поскаржився на всечеснішого отця в господі Христі Гедеона Балабана, львівського, галицького і кам'янець-подільського єпископа, що він минулого 1602 року, в місяці січні склав з ним умову про друкування церковних книжок слов'янською мовою. За цією умовою єпископ мав щороку давати йому на його потреби 300 золотих польськими грішми, а також на їжу — хліб, м'ясо, масло, сир, солонину, яловичину, баранів, гусей, курей і всякий харч, відповідно до його вартості. За це все і за ці 300 золотих друкар повинен був платити йому книжками і давати сто книжок кожного року, як про це докладніше написано в умові, яку підписав і ствердив печаткою отець владика.

Отець владика не виконує цієї своєї умови, хоча він, [друкар], як зобов'язався, влаштував друкарню у його, [владики] маєтку в Стрятині, знайшов робітників і працював з ними, видрукував книжки «Харитонію», тобто попівську науку, та інші. А владика не дав ані 300 золотих, ані харчів, відповідно [до їх] вартості. Навпаки, позичивши йому [Будзині] кількесот золотих на інші його потреби, владика забрав в Стрятині його власну друкарню, а також в Кракові, у ремісника, замовлені [друкарем] для себе інші літери, вирізані на сталевих штемпелях, для п'яти [видів] шрифту. [Єпископ] твердить, що все це було його власне і замовлене на його гроші. Крім цього, забравши це все від нього, пускає чутку, ніби він, [Будзина], втік від нього і [зображає] своїм слугою, хоч він не був і не є його слугою, а, згідно з умовою, ремісник-друкар.

А ті гроші, які владика позичив йому на підставі окремої умови, він, [друкар], віддавав йому, [єпископові], і посилав багатьох чесних людей до нього, щоб, забравши свої гроші, повернув його обладнання, належне друкарні, а також, як те, що забрав у Кракові під час минулого сейму*, так і те, що затримав у Стрятині. На це [Будзина] має названих нижче свідків — і возного, і шляхтичів, яких посилав до нього. Але владика все ж таки не хотів повернути.

Цю друкарню пан друкар оцінює на 3000 польських золотих, а шкоди, які від цього має, пояснить пізніше під час позову. А згадані книжки «Харитонії», 1100 примірників, які також з іншими речами забрав владика, оцінює на 200 золотих.

За це все [друкар] має намір з ним судитися.

А для кращого доказу про всі наведені вище справи, згада-

* Відбувся від 4 лютого до 5 березня 1603.

ний Симон Будзина, подаючи свідків, ставить перед даним урядом коронного генерального возного обачного Симона Решка з Помор'ян, якого даний уряд добре знає, і який взяв з собою для яснішого свідчення шляхетних Каспара Надажницького і Вікентія Мрочковського, які, особисто станувши перед цим урядом, тими своїми спільними зізнаннями, так, а не інакше стверджуючи, зізнали такими словами: «На вимогу друкаря, чесного Симона Будзини, ми були на львівському передмісті, яке звуть краківським, на дворі його милості львівського владики отця Балабана, якого двір розташований біля церкви святого Юра грецької релігії. Це було минулої п'ятниці, після провідної неділі цього року*. Від [імені] цього друкаря ми вимагали від нього, щоб повернув йому всі названі вище речі, які в нього забрав. Цей же отець владика відповів такими словами: «Ці речі я не поверну друкареві тому, що я купив ці речі в Кракові на торзі за свої гроші». Там же на місці цей скаржник заявив і поскаржився нам, возному і шляхтичам, на отця львівського владика за те, що не повернув йому речей, і просив, щоб це було вписано і прийнято до даних актів».

№ 77

1603 р., липня 16**.— Свідчення генерального возного Івана Каменського у львівському гродському суді про вручення у Стрятині позовів друкаря Симона Будзини на львівського єпископа Гедеона Балабана за недотримання умови, конфіскацію друкарні і надрукованих книг та інші кривди

Ex p[ar]te Budzyna sup[er] Balaban positae cit[ati]on[is]
Ad officiu[m] acta[ue] p[ro]p[ri]etate castren[sia] capitanealia
Leopolien[sia] personal[ite]r vcn[s]iens ministerialis Regni generalis
p[ro]vidus Ioannes Kamiensky de Przemyslany, officio notus, in
vim relationis suae verae, ubi vis locorum fidel[ite]r peragenda,
publice recogn[ovi]t, quia citation[es] lit[er]ales Leop[ol]
[ie]n-ses aut[h]enticas seorsivas duas, primam — feria tertia post
festum sanctissimi Corporis Christi proxime praet[er]ita, alteram
secundo, post poen[am] contumaciae, feria secunda ante festum
sanctae Margaretae virginis p[ro]xime praet[er]ita in bonis villae
Stratyn curia[ue] ibidem sita ex parte et ad instanti[am] honesti
Simonis Budzinia, typographi, actor[is], in et con[tra] venerabi-
lem Gedeonem Balaban, episcopum Leop[ol]ie[n]sem, Halicien

* 11 квітня.

** Датуюється на підставі попереднього запису в книзі на стор. 934.

[sem], Camenecen[sem] in Podoliae secundum ritum Graecum, villae Stratyn h[er]e[de]m, cit[at]um, eo, quia ipse inito cum actore contractu de imprimen[dis] libris Slavonicae in bonis cit[at]i villae Stratyn, non solum [non] satisfecit pactis conventis. nam neq[ue] pecuni[am] trecentor[um] florenor[um] pecuniae Polon[icalis] et res [certas] a[d] * victum pertinen[tes] ipsi dedit, sed et typographia[m] eius propria[m] [in bonis] * citati in villa Stratyn et aliam Cracoviae apud artifices [...] ** [libr] o-r[um] * p[ro] instru[en]dis sacerdotibus Rut[h]enis, Charitoni dictor[um] d[...] ** por[um] exemplaria mille centum ipsi accepit oblitus contractus, per cit[at]um subs[cri]pti et obligati, ad requisitionem praemissa extradere non vult, citationibus ipsis, pensam trium millium et ducentoru[m] florenor[um] pecuni[ae] Polon[icalis] et damni totidem continen[tibus], latius in se praemissa tractan[tibus], posuit et positionem earundem citationum factori bonorum de forma iuria publicavit.

ЦДІА УРСР у Львові, ф. 9, оп. 1, спр. 356, стор. 936—937. Оригінал.

Переклад

Доручені позови в справі Будзини проти Балабана

Прибувши особисто до суду і теперішніх львівських гродських старостинських актів відомий судові коронний генеральний возний Іван Каменський з Перемишлян, через свою правдиву реляцію, яка скрізь повинна вірно виконуватися, прилюдно заявив, що він передав два окремі автентичні позови, [видані] львівським земським судом: перший — найближчого минулого вівторка після свята найсвятішого Христового тіла ***, а відтак, після [накладення] кари за неявку [викликаного в суд], другий [позов] минулого понеділка перед святом святої дівиці Маргарити ****, в маєтку села Стрятина, у розташованому там дворі. Ці позови [складені] у зв'язку із скаргою і на клопотання чесного Симона Будзини, друкаря, позивача, проти всечесного Гедеона Балабана, львівського, галицького і кам'янецького єпископа грецького обряду, дідича села Стрятина, відповідача, тому що [він], склавши з позивачем контракт про друкування слов'янських книг в маєтку відповідача у селі Стрятині, не тільки не дотримав умов [контракту], тому що не заплатив грошей — триста польських золотих і не дав певних продуктів для утримання, але ще й забрав його [позивачеву] власну друкарню в маєтку відповідача в селі Стрятині та іншу — в Кракові у ремісників [...], [а також], не дотримуючись контракту, який [він] відповідач підписав і зобов'язався виконувати, забрав 1100 примірників

* Текст реконструйований.

** Слово незакінчене.

*** 3 червня.

**** 7 липня.

книжок, званих «Харитоніями» для навчання руських священників, [і] на вимогу не хоче повернути вказаного вище. Ці ж позови стосувались трьох тисяч двохсот польських золотих і таких же шкод, і в них докладніше розказано про згадане вище. Про вручення тих же позовів управителю маєтків возний прилюдно сповістив згідно з юридичною процедурою.

№ 78

1603 р., серпня 28.— Свідчення коректора друкарні Веніаміна та священника Івана Масловського з Рогатина у рогатинському раецькому уряді про смерть викладача львівської братської школи Стефана Зизанія

Burmistrz i rajce miasta Rohatyna.

Wiadomo czynimy tym listem naszym, komu by to wiedzieć należało, iż stanąwszy oblicznie przed nami i urzędem naszym nabożny Wieniamin, mnich, corrector drukarni je[g]o m[o]ści księdza władzyki Lwowski[e]g]o zeznał:

„Zem tego jest świadom i byłem przy tym w Wołoszych czasu wojny Michajłowy, kiedy Stephan Zizanni z Potylicza udał się był na pielgrzymstwo do świętego Jury, którego napadszy wojsko Michajłowe, rozsiekało przy inszych mnichach, gdzie i mnie mało nie zabito“.

Co ten przerzeczony Veniamin, mnich, sub fide et honore przed urzędem nasz[ym] zeznał. Co też i nabożny Iwan Masłowski n[ame]s[tn]ik rohatyński sub fide, conscientia et honore zeznał, iż:

„Będąc tak rok w Jasiech, w ziemi wołoskiej, słyszałem to od mnichów w jednym manastyrze greckim [świętego] Sawy, iż ten pomieniony Stephan Zizanni tak zginął, jako ten przerzeczony Wieniamin, mnich, wyznał, z którego manastyra wyszedł był na to pielgrzymowanie“.

Na które świadectwo ci wyżej pomienieni ojcowie zgodnie zeznanie, przed urzędem naszym stojąc, uczynili.

Do czego pieczęć urzędu naszego jest przyciśniona.
Datum in Rohatyn., die 28 Augusti anno domini millesimo sexcentesimo tertio.

Ex actis consularibus civitatis Rohatynen[sis] descript[um] per Paulum Linbrathovium, notarium iuratum civitatis Rohatinensis.

ЦДІА УРСР у Львові, ф. 52, оп. 2, спр. 253, стор. 516—517. Засвідчена копія. Опубл.: Ружницький. Невідомий документ, стор. 64 (переклад укр. мовою).

Переклад

Бурмистр і райці міста Рогатина. Повідомляємо цим нашим листом [усіх], кому про це слід знати, що особисто з'явившись перед нами і нашим урядом,

чернець, благочестивий Веніамін, коректор друкарні його милості отця львівського владика, зізнав:

«Я це знаю і був при тому у Волощині під час війни з Михайлом, коли Стефан Зизаній з Потилича відбував паломництво до [монастиря] св. Юра. На нього напало військо Михайла [і] зарубало на очах інших ченців. Там і мене мало не вбили».

Це зізнав перед нашим урядом згаданий чернець Веніамін, покликаючись на віру і честь. Таке також зізнав рогатинський намісник, благочестивий Іван Масловський, покликаючись на віру, совість і честь:

«Я, будучи приблизно рік тому в Яссах, у Волоській землі, чув це від ченців у одному монастирі грецького [обряду] св. Сави, що згаданий Стефан Зизаній загинув так, як зізнав названий вище чернець Веніамін, що вийшов на це паломництво з цього ж монастиря».

Для підтвердження цього згадані вище отці склали згідне зізнання, станувши перед нашим урядом. До цього притиснено печатку нашого уряду.

Дано в Рогатині, дня 28 серпня року божого 1603.

З раецьких актів міста Рогатина виписав присяжний писар міста Рогатина Павло Линбратовський.

№ 79

1604 р., січня 29.— Скарга друкаря Симона Будзини у львівському гродському уряді на львівського єпископа Гедеона Балабана за нанесені йому кривди та безпідставне ув'язнення*

Budzyna con[tra] Balaban p[ro]testat[ur]

Honestus Simon Budzina, typographus literaru[m] Ruthenicar[um], venien[s] p[er]sonal[it]e[r] ad officiu[m] et acta praesentia castren[s]ia capitanealia Leopoliensia sol[le]n[nite]r p[ro]testatus est in et contra religiosum ** Gedeonem Balaban, wladicam[m] Leopoliensem, quia ipse sabbato post Epiphaniar[um] domini proxime praeterito prae se feren[s] quant[um] occasio[n]em, aptam ad iniuriam suam, quam protestans iure mediante rati[on]e exceptio[n]is suoru[m] instrument[orum] ad imprimen[do]s libros per te *** vero, tum etiam certae summae et legumin[um] certor[um], ex contractu protestan[ti] per praedictu[m] wladicam[m] dari debit[orum], non restitution[is] super ipso religioso Balaban vendicat et quae in lite penden[ti] pendet, quasi amicabiliter, arbitrato mediante sopien[ti], rogato eo ad domicilium suum, ad templu[m] divi Geor-

* Датуюється на підставі попереднього запису в книзі на стор. 79.

** У тексті помилково: «religiosorum».

*** Так у тексті.

gii, hic Leopoli ritus Graeci sit[um], cuius precibus confisus, nihil mali suspicans, illac cum venisset, verba iniuriosa, famam ipsius laeden[tia], a praedicto Balaban ex rancore p[ro]ceden[tia], primum retulit, postea carcerib[us] custodibusque ex mandato et iussu eiusdem circumseptus, tu[m] minis, tum pollicitation[ibus] verbo[rum] in illa incarceratione sui dici a praefato Balaban exagitatus et ut intercisem talem, qualis ipsi Balaban placuit, quae iniuria[m] penitus praecidebat, subscriberet sollicitus, ad quod adactus esset, nisi fuga ex carcerib[us] custodiae sibi consulisset et nunc undique a subordinat[is] personis per religiosu[m] wladicam circumspemat[ur].

Qua de re *, p[ro]ut praemissum est, protestatus est et hanc querellam suam contra praenominatu[m] wladicam fecit et sol[le]n[nite]r denuntia[vit].

ЦДІА УРСР у Львові, ф. 9, оп. 1, спр. 359, стор. 80. Оригінал.
Опубл.: Соціальна боротьба, стор. 117—118.

Переклад

Будзина протестує проти Балабана

Чесний Симон Будзина, друкар руських книг, з'явився особисто перед урядом та цими львівськими гродськими старостинськими актами і урочисто запротестував проти львівського владика, всечесного Гедеона Балабана за те, що він у найближчу суботу після Богоявлення **, подаючи причину, пов'язану з кривдою позивача, щодо якої він [Будзина] має з тим же всечесним владикою Балабаном судову справу за загарбання його друкарськ[им] обладнання, і неповернення певної грошової суми та деяких харчових продуктів, належних протестуючому від згаданого владика на підставі угоди, [цей же владика], щоб приспати чуйність Будзини, начебто по-дружньому запропонував Будзині полюбовну угоду та запросив його до свого будинку при церкві св. Юрія грецького обряду у Львові. Коли Будзина, дочка віряючи пропозиції і не підозрюючи ніякого лиха, прийшов туди, насамперед почув від розгніваного Балабана зневажливі слова, що ображали його честь. Потім за наказом владика його замкнуто у в'язниці під вартою. У цій в'язниці згаданий Балабан переслідував його то погрозами, то обіцянками та примушував підписати таку угоду, яка подобалася Балабану, про відмову від скарги за кривду. Він [Будзина] був би приневолений до цього, як би не допоміг собі втечею з в'язниці та з-під сторожі. А тепер усюди за ним наглядають люди, підвладні всечесному владіці.

З приводу того, що вище вказано, він запротестував і вніс та урочисто пред'явив свою скаргу проти названого вище владика.

* У тексті помилково: «se».

** 9 січня.

1605 р., січня 28.— Свідчення генерального возного Івана Дворського і шляхтичів Станіслава Завадовського та Гната Березинського у львівському гродському суді про накладення львівським єпископом Гедеоном Балабаном арешту на друкарське обладнання, що було в користуванні покійного друкаря Симона Будзини

Feria sexta post festum Conversionis s[an]cti Pauli ap[osto]li prox[im]a anno d[omi]ni 160 quinto.

Relatio m[is]t[er]ialis pro parte wladica Leopoliensis ex co[n]tro[ve]rsia

Do urzędu i akt niniejszych grodzkich lwowskich oblicznie przyszedłszy opatrny Jan Dworsky, woźny general koronny, z s[zl]achetnymi Stanisławem Zaw[adowskim], [lch]natem * Berzeżyńskim, dla większego świadectwa [przyda]nemi *, jawnie zeznali, iż dnia wczorajszego byli [z rozka]zania * jego mości ojca wladky lwowskiego [u szla]chetnego * Hawryła Iaroszowicza, mies[zc]zanina lwowskiego, [tam]że * u niego stemple drukarskie na litery, które jemu i inszym jego kolegom, uc[zc]iwym Ferdkowi malarzowi, Iwanowi [Roj]hatyńcowi *, Fierdkowi Dyczkowi, mies[zc]zanom lwowskim, intercyzą, między przerzeczonym ojcem wladką a temiż mies[zc]zany opisaną, przez tegoż ojca wladkę byli onym powierzane, którzy też intercyzę z strony tych stemplów oddania za niebos[zc]zyka uc[zc]iwego Symona Budzyny, drukarza wydać nie chcieli, zaraz je od je[go] mości ojca wladky are[szt]owali, chcąc z tym Hawryłem i inszymi jego kolegami o to in foro fori competenti agere.

De quo p[raese]ns relatio.

ЦДА УРСР у Львові, ф. 9, оп. 1, спр. 360, стор. 71—72. Оригінал, ф. 9, оп. 1, спр. 623, стор. 559. Чернетка **.

Переклад

Найближчої п'ятниці після свята навернення святого Павла апостола року божого 1605.

Реляція возного зі сторони львівського владки — в зв'язку з спором.

До цих львівських гродських уряду і актів особисто прийшли коронний возний обачний Іван Дворський з шляхетними Станіславом Завадовським і Гнатом Березинським, приєднаними для

* Текст реконструйований.

** Публікація за оригіналом.

кращого свідчення, прилюдно заявили, що вчора з розпорядження його милості отця львівського владки були у львівського міщанина, шляхетного Гаврила Ярошовича, у якого [є] друкарські штемпелі для літер, що були довірені цим же отцем владкою йому й іншим його товаришам, львівським міщанам, чесним маляреві Фердкові, Іванові Рогатинцеві, Фердкові Дичкові, на підставі умови про поділ, складеної між згаданим отцем владкою та цими міщанами. [Під час складання] умови про поділ вони ручили за небіжчика чесного Симона Будзини, друкаря його милості отця владки, щодо повернення цих штемпелів. А оскільки вони не хотіли видати цих штемпелів, негайно за дорученням його милості владки наклали на них арешт, бажаючи судитися за них з цим Гаврилом й іншими його товаришами у відповідному суді.

Про що дана реляція.

1606 р., жовтня 23 *.— Заява райці Андрія Мудровича у львівському раецькому уряді про друкарське обладнання, продане ним унівському ігуменові Ісаї Балабанові

R[everendus] Isaias Balaban — d[omi]nus Andreas Mądrowicz, consul Leopoliensis, libere, palam et per expressum recognovit p[re]sentibus[que] recognoscit, quia r[everendus] d[omi]nus Isaias Balaban, ihumenus Unieiovien[sis], ex parte suppellectilis totius typographicae suae propriae secum contractum fecit, quam postem sua propria pecunia ad certas ratas sibi persolvit eandem[que] suppellectilem typographicam per Simeonem, typographum Rut[h]enum, a se recepit.

Quod sic et non aliter factum fuisse recognovit.

ЦДА УРСР у Львові, ф. 52, оп. 2, спр. 28, стор. 494—495. Оригінал. Опубл.: Гебаговіч, стор. 474.

Переклад

Всечесний Ісає Балабан

Пан Андрій Мондрович

З'явившись особисто, знаменитий пан Андрій Мондрович, львівський райця, публічно, вільно і виразно заявив і оцим повідомляє, що всечесний пан Ісає Балабан, унівський ігумен, уклав з ним угоду щодо всього його власного друкарського устаткування, за яке пізніше у певні строки сплатив свої власні гроші. Це друкарське устаткування прийняв від нього [Мондровича] руський друкар Симон.

Він [Мондрович] зізнав, що сталося так, а не інакше.

* Датується на підставі попереднього запису в книзі на стор. 489, 494.

1614 р., травня 6 (квітня 26).— Послання александрійського патріарха Кирила з Яссів до Львівського Успенського братства з похвалою за захист православної віри та відзначенням ролі братської друкарні в цій справі

Кирил з ласки бжеи папа и патріарха великог[о] мбста Александрій и судя повшехныи.

Славетныи а православныи хрстїане, иле котрыи под порядком братским в мбств Лвовѣ есте при цркви Успенїа прстои влдчци нашеи бдци и прсно двы Марїи, снве покорности нашеи в дху стом наимилшїи *, ласка вам нехай будет и покуи и милосердя от бга вседержителя, а от нас млтва и блгословенство.

Листы вашѣ веселя нас гоине побавили, с котрых о сталости постановеня вашего посчастих мыся довѣдали, если ** и болше еще словеснѣишии кир Роман Красовский нас о том певне *** вѣдати учинил, широце нам о вас расповѣвши и ознаимивши. Леч и мы частокрот хотѣлимы **** листами нашими любов вашу досягнути, тылко боячися и того ся обаваючи, абы листы нашѣ не на свое мбстце пали и прето очекивалих мы на отезд стонд пна Роману, в котрому абы ся все было злецило шох мы инѣ якес мы мыслили и учинили, подяковане теды чинимо пну нашему Ісу Ху, котрыи особливуи хути вашуи дает посилене и моц в так округне ***** часѣх трудных и прикрых, кгда праве всюды справедливости не обачити, тяжары вам ведле поволаня часу незносныи на собѣ носити и противко навалностям ***** округне повстаючих вѣтрув потужнеся заставляти, котрыи аж до сконченя свѣта црковлю турбовати будут, Але бѣда тым, котрыи не моцне ся за жаклѣ албо машты окренту уимуют, а латве ся похолзают и для дочасной славы упадают а овым зас ***** добре, котрыи для пна збавителя своего терпят, котрыи в евлїи свою и товаришум своим впрод оповидѣл, иж выверженых вас з межи себе учинят для имени моего, що и вам яковижу приходит терпѣти, яко тым, котрыи над все иншее дшѣ своеи збавене впрод поважаєте. Вшаку ж естем тои надѣи, же млстивыи бѣ мает печу о вас, котрыи зе вшеляких фрасункув вас выбавит часу своего, котрогося вы не будете сподѣвати, тым способом яко нѣкгда и в корабли затрвоженных апслув своих. И абы конечно б перебувал

* У Голубева: «наимимніи».

** У Голубева: «есми».

*** У Голубева «певне» пропущено.

**** Слово «хатѣлимы» дописано між рядками.

***** У Голубева «окрутнехъ».

***** У Голубева: «повалностям».

***** Після цього у Голубева зайве слово «за».

межи вами * албо опочивал, теды того по вас прагну, абы теж вы конечно мѣли милост един противко другому, котрая то ест ведлуг ба и бу любя. И абы жадным способом анѣ ростыркув межи вами не было анѣ ся спур и свар межи вами наидовал, але в покорѣи в милости межи собою любов в вас абы опочивала, и меншии противко болшему и старшему абы ся склонил, и подлѣишии в ростропности противко мудрѣишему над него, и абы не мовил кождын яко то венц бывает, же ово я так хочу, албо зас другии, ово нехай так будет, ведлуг моего зданя.

Тые, бо вѣм слова роскошники телесныи мовят, и котрыи свѣта того жондзею сут заражены. Але вы котрыи шукаете албо прагнете не своих речии, але Хсвых, теды всѣ едно мовте и на едно ся згажаите, и що едно рекут тые, котрыи барзѣи речии сут вѣдомы и умѣтнѣише, ** на тое всѣ абысте зезволяли ***. Якобы причины не мѣли волкы тяжкие, котрыи вас окружают и на вас чигают и о то ся старают, яко бы вас ку шкодѣ привести могли и час погодныи на то одержали, абы братство ваше внѣвеч обернули. Бо з многих мѣр барзо того дохожу и дорозумѣваюся, же если коли як под тот час противко **** вас православных барзо сурове повстали. Леч сподѣваюся, иж пн збавител не оставит вас, тылко бы вы сами ведлуг волѣ бжеи в том братствѣ жили и заховывалися и старалися якобы справы добрыи межи вами росли и помножены были, а не уменьшены за злыми радами и крнобрным зданям чиим, на котрум иле ся иж упорне садят, волю свою пополнити хочачи, котрая хот то и зле в собѣся мает, абы тылко упорови своему догодили, теды тые не ными сут братьями ся называти и преч отсужены сут такыи ласки бжое, на котрых то за такыи их упор хотѣлимы были и страшным узлом вылученя албо проклетства, декрет учинивши их звязати. Тылко потом пн Роман ваш отвюл нас от того, котрыи о вас дал ми справу, же якобыся иначеи межи ваши наидовати мѣло, а не як ми другии овде удали, але жесте сут в згодѣ и стонд увеселилемся потом. Вшакже вѣдаючи мы о тутешном у вас братствѣ, же над всѣх инших ест преднѣишее, пишемо до вас, абы слово албо напомниманя и всюды до инших хрстїан от нас през вас подано было, абы не упором и порывчостю црковныи справы от них справованы были, але в милости и покою и згодѣ все венц отправовали.

Пишете ми о дидакалѣ албо мистрѣ школном якобымся о него постарал и схутю тому досѣт учинил, леч иж вы звыклисте в речах црковных фундамент закладати не вперед, якося годит, кгрунту добре добравши и докопавши, прето и многіе такыи фундацеи вашѣ поупадали, и подобныи овим, ведлуг выроку Павла стго, котрыи то дхом венц речи зачинают, а тѣлом зас их докончывают,

* У Голубева слово «вами» пропущено.

** У Голубева «умѣтнѣише».

*** У Голубева «изволяли».

**** У Голубева «противно».

и с тых мѣр боимся жебысте и в тои справѣ строны дидаскала тоуж на собѣ не утерпѣли. Я абовѣм хотѣлбым з вами участником быти, кгда еслибысте хотѣли доброго доконывати, а если бы тылко зачинати, а потом недоконченых речеи занехивати, теды мнся то не здает, жебы то славѣ братскуи мѣло пожиток приносити, котрои в кождуи речи повиннисте перестерѣгати. Вшакже если дидаскала прагнете мѣти и школу фундовати, теды потреба впрод кошт на то усмотрити и о нагородѣ дидаскалови пристоиной промыслити, жа ден бовѣм без нагороды у вас мешкати не будет, якож и жа ден не ест, ктобы дармо учити мѣл. Хвалятся тым у полякув езуитове, же дармо учат и молоди цвичат, а и тые далеко болшую нагороду мают и нѣякимсь иным способом над иных болше берут. С тои теды мѣры и вы вперед о то ся постарайте. Чому досыт учинивши потом и порядок на то повиннисте таковыи мѣти, абы не всѣ брата старшимисте и рядцами над школою были, але старшѣе вашѣ два албо три роком бывали, а другие абы в тотся уряд намнѣи не удавали анѣ росказовали, що спорядивши потом зас если хочете абы ся дѣточки вашѣ учили, посылайте ж их до школы таким способом, то ест не тулко не боронячи, але и овшем допускаючи, абы их дидаскал бил и карал, и так их цвичил, яко ся оному подобати будет, а не як вы сами хочете. И абым не на кождуоу рѣч мовячи писаням ся долшим забавил, потреба вам во всюм так ся заховати иле реч тая по вас потребуе в розмножене и двигнене наук, котрых еслисте и не всѣ вѣдомы, але сут з межи вас котрыє смаку их скоштовали и з молодости своєї добре писмо прошли, с котрых мѣновите ест и на особлившѣи милостник науки кир Гаврѣил Дорофеевич, котрого за порадцу и помочника в таковых речах можете мѣти, анѣ бовѣм що ся тычет наук способнѣишаго до поратованя в них можете собѣ мѣти. В тых теды речах если до того цѣлю мѣрите, яко быстесе во всюм так заховали, пишѣте ж * до нас яко наирыхлѣи, а мы ведлуг можности нашеи в том вас ратовати естесмы готовы.

Що ** тыж ся тычет типографѣи, то ест друкарнѣ, добре то чините, же за стараня около того пилнесья уимуеете яко бы книги потребныє на свѣт выдаваны были. Не меншѣи бовѣм и тоє собою православію вашему *** ратунок даєт, и прето и мнихов, котрыє там тою ся типографѣєю у вас бавят, заховуйте их собѣ и милуйте ****, абы з радостю таковое дѣло отправовали, а не вздыхали на кого з вас противного *****. А если бы теж якии пожиток с тои друкарнѣ мѣл вам приходити, теды на посполитую потребу братскую власную нехай обертан будет *****; и жа ден абы до своего пожитку

* У Голубева «пишете».

** Після цього слова у тексті зірка, а на полі примітка: «чернецх и друкарни».

*** У Голубева слово «вашему» пропущено.

**** У Голубева слова «их собѣ и милуйте» пропущено.

***** Слова «з вас противного» написано між рядками.

***** Після цього слова у тексті зірка, а на полі примітка: «о пожитку друкарни на що его обертати мают».

таковыи дохуд не смѣл собѣ привлашати, кгдаж есте повинни барзѣи з своих власных маєтностей на тоє давати, а не ижбы що не ест чие власное до себе брати. А поневаж не могучи нам час потому мѣти, жебысмо были болше и о всѣх речах потребных писати наму писали, тедысмы опатрному и в дху стом снви наимилшому пну Романови о много речах, о котрых ся нам здало пожитечных устне росказали вам оповѣсти.

А над всѣ тые речи хочемо того, абысте по нас знали, же у мене о всѣх вас великое ест стараня. Если иншѣе о вас не дбают, але наш трон албо столица апслѣская для милости противко всѣх православных отцевскон, з доброго вашего гѣшитися звѣкл, и помагати вам и з вами терпѣти, кгда еслибы иначи ся реч мѣла, ест готов. Прето пишѣте до нас в потребах своих.

Притом гѣ наш Іс Хс абы любов вашу нѣвчом ненарушеную межи вами вцале ховати рачил и от вшеляких фрасункув вас уховал, и домѣстил вас в православію и в вѣрѣ востодней цркве стои моцне трваючих добрыми учинками до того догодити бгу и, тут щасливе поживши, онде пришлого живота вѣчного в црствѣи нѣсном вам доступити. Затым ласка бжѣа и блсвенство покорности нашеи з вами нехай будет.

В Ясѣх ахдѣ, априля кс.

ЦДІА УРСР у Львові, ф. 129, оп. 1, спр. 387, арк. 1—3. Оригінал грец. мовою; ф. 129, оп. 1, спр. 387, арк. 5—6. Тогочасний переклад укр. мовою. Опубл.: Голубев, стор. 198—202 (тогочасний переклад укр. мовою).

№ 83

1614 р., 20 (10) вересня.— Лист князя Михайла Вишневецького Львівському братству з проханням повернути клейнод, наданий раніше братству для використання як застави під позику грошей, для видання книжки «Бесіди апостольські».

В правдивои вѣре и в побожности квитнущим паном брати Львовского* братства.

З милости моеє и зычачи для науки розширеня межи народом нашим тамтых книг «Бесѣд апостолских» яко наипружеишого з друку выистя, поверилом за жадаем вместиюв през чернцов до мене посланых, котрыє то ми повѣдали иж юж тых книг скорыковане и вся готовост была отправлена клеиноту своего певног[о] на него сумы взяти позволившы, а тепер снат и готовости екземплира немаш и мысли вмил от тоє работы далеки умыслне теды сщєнника своего отца Феодора посылаю. Прошу одошлите ми вмил клеинот мой, а я на потом з моею до тоє справы помочю не буду боронити се.

* В оригіналі помилково «Виленского».

удостои * извѣствуя нам о вашей любви яже внутр ко бгу, и яже внѣ ко ближним, яко вы вѣрни суще раби гдна своего, виноград его, раскопываемыи от противных, не токмо оплотом наказании училищных и изображеніа книг художеством типографским ограждати, но и дѣлателми во иночествѣ общежителными, ничтоже своих си, но яже ближних ищущими обогащати, попеченіе прилѣжное ** и единомушноу имате, и на иноки убо и типографію мѣсто монастыр преподобнаго оца Ануфрїа назнаменасте и утвердисте, школу же во градѣ при церкви вашей Успенїа прстыя бца возстависте. Сия убо мы увѣдѣвше о вас бгу благодареніе возсылающе, духом збло радуемься и ваше тщаніе и усердіе похваляем. И ставропигіон патріарха константинопольскаго, от него и прочїих патріархов александриискаго и антиохїискаго, спольбратии и сослужителен наших, на сие дѣло блсвеніе вас имѣти слышавше, оноу соизволеніем от всея церкви нам врученым утверждаем, и наше *** блгдтїю и властїю нам данною от всестго и живоначальнаго дха благословеніе подаем, сим обаче нравом, да по чину и сия якоже и прочая бывають. Сиреч, да иноцы общаго предиреченнаго вашего монастыра, сами прежде право живуще и всѣх добродѣтели вси предуказаніе суще, училищем и типографією, вам пособствующим, обладают и якоже ко сим удобнѣишии всякое благочиніе разумѣем да устроят. И ни в коем же **** дѣлѣ, яже ко ползѣ церкви от них усовѣтоватися или изобразитися хотящем, сопротивленіе от вас по зависти имут, но паче во правых похвалу и помощь и сотружденіе, во погрѣшенных же кроткое, благосердое и братолюбное исправленіе. Такожде между собою совѣтом согласным игумена и прочїих строителен, достойных чести и благоговѣнно живущих чести ***** и со вами купно избирати, безчинных же правилнѣ низлагати и, подобающая во всем о сих ***** соблюдать. В сих убо и во прочїих яже о воз[в]ращенїи благочестїа вам промышляющим и труждающимся да пособствует всебогатыи и всещедрыи бг млтвами прстыя бца и присно двы Мрїа, стго славнаго и всехвалнаго апсла Іакова, брата бжїа и первѣишаго первостля Іерслимскаго, и всѣх стых, аминь.

В лѣто от бытїя міра зрки, от спасителнаго же воплощенїа влдчнїа ахк, септемврїа ***** і дня, в граде Бѣлои Церкви дадеся.

Θεοφάνης ἐλέω Θεοῦ πατριάρχης τῆς ἀγίας πόλεως Ἱερουσαλῆμ *****

ЦДІА УРСР у Львові, ф. 129, оп. 1, спр. 413, арк. 1. Оригінал.
Опубл.: Акты, т. IV, стор. 508—509.

* Так в оригіналі.

** В «Актах» «прилежное».

*** В «Актах» слово «наше» пропущено.

**** В «Актах»: «коемждо».

***** В «Актах»: слово «чести» пропущено.

***** В «Актах»: «во всѣхъ сихъ».

***** В «Актах»: «септеврїа».

***** Феофан, божою милїстю патріарх святого міста Єрусалима (грец.).

1623 р., січня 30 (20).— Запис про продаж книжок, внесений до книги прибутків і видатків Львівського Успенського братства

20 генвар Мінею избранную, киевского друку, и Псалтыр Кирилловскую, лвовског[о] друку, продадем мунтаном за злот. 28, [гр.] 15.

ЦДІА УРСР у Львові, ф. 129, оп. 1, спр. 1127, арк. 3 зв. Оригінал.
Опубл.: АЮЗР, ч. I, т. II, стор. 363.

1624 р., вересня 27 (17).— Лист архимандрита Києво-Печерської лаври Єлисея Плетенецького з Києва до Львівського Успенського братства з повідомленням про надіслання новонадрукованих «Бесід Йоана Золотоустого»

В православїи цвитушїи, а мнѣ велице ласкавыи панове братїя гражане лвовскїе.

Блгсвенїа бжго и здоровья доброго с повоженям на всем щасливым от гда бга вашим милостям уприме зычу.

Ласкою и помощїю бжїєю и престоу бци млтвами книги двѣ святаго апа Златоустаго се zde в стои обители в типографїи скончивши, за што нехай будет хвала бгу во троицы единому, а народови нашому росїйскому во ползу ку управованю до живота вѣчного, между иными всѣми побожными хрестїяны и братолюбїю вашому от тогож жнива двѣ на Посланїя стго апсла Павла, а двѣ на Дѣянїя до скарбу брацкаго посылаю, просячи абы вдячне прыняты были, пры которых и книгу к[г]рецькую, которую мѣлем на исправленїе тых книг от ваших млстеи позыченую през брата нашего Пафнотїа отсылаю, велице дякуючи за узыченя оноу.

Отдаюся при том ласце и любви ваших милостей, яко наипилней.

З великоу лавры монастыра Печерского Кїевского мсца сентебра зї року ахкд.

Братолюбїю вашому всѣх блг от гда ба зичливыи брат о Хѣ и богомолца Елисеи Плетенецкїи архимандрит монастыра Печерского Кїевьского а во схимонасех Евфимїе нареченыи, рукою вл.

ЦДІА УРСР у Львові, ф. 129, оп. 1, спр. 428, арк. 1. Оригінал.
Опубл.: Криловський й, стор. 85—86.

1625 р., травня 4 (квітня 24).— Скарга друкаря Тимофія Вербицького з Києва у луцькому гродському уряді на пана Лаврина Бучайського за нанесення йому побоїв у Острозі

Протестация Тимофея Александровича мешчанина киевского на пана Бучайского *

Року тисеча шестьсот двадцат пято[о], мѣа априля двадцат четвѣртог[о] дня.

До уряду и книг нынешних кгородских, в замок его кор млсти луцький и до мене Теодора Кузмича, будущого на тот час наместником подстароства Луцкого, присылал славетный Тимофей Александрович, мешчанин киевский, шляхетного Миколая Сычевского, возного, оповедаючи жалосне и обтежливие ускаржаючися на противько его млсти пану Лавринови Бучайскому о то, иж кгда рочоны Тимофеи, друкар, року теперешнего, тисеча шестьсот двадцат пятого, мѣа априля шеснадцатого дня, приехавши по потребах своих до места Острога, и там, в риньку, потреби свое справовал, теды преречонный пан Бучайский, поткавши оного на рыньку, без данья себе жадное причины, челеди и помочником своим оного взяти, держати розказавши, сам обухом бил и мордовал, и ран синих, кровью набеглых, то ест, по плечах, руках, хрибте, ногах позадавал и, тым се не коньтенгуючи, оного, взявши до замку, до вязенья приватного отдал, и там дни килка у вязенью тримал, аж заледво, за вложенем се в то людей иньших, оного з вязенья выпустил, о што все менованы возныи, зоставивши принципалови своему, котории тепер для окрутного збитя сам персоналитер тут станути не может, волное чиненье ширшое протестации и тое мелиорации, скоро бы толко до лепшого здорovia пришол, именем того ж принципала своего, противько его млсти пану Бучайскому светъчил се и протестовал. А на огъледанье того збитья просил о придане возного; на которого реквизицию придалом возного, которого себе способити может, и, тое оповеданье принявши, до книг записати казал — и есть записано.

ЦДДА УРСР у Києві, ф. 25, оп. 1, спр. 141, арк. 635. Оригінал.
Опубл.: И с т о м и н, стор. 32—33.

1625 р.— Акт продажу козаком Йосифом Путивцем двору з будівлями у Києві друкареві Тимофієві Вербицькому

Я Йосиф Никифорович Путивец, козак воиска его королевское млсти запорозког[о], обывател киевский, а я Овдотя Ситковна з обополные малжонкове една заповедае за одну особу, розумбючи

* В Істоміна заголовок пропущено.

и почитаючи аже на подблѣ себе ручачи и записуючися отступивши, зрекши и отписавъшися доброволне права и волности своеи и вшеляких оборон и доброденств правних и овшем неправных нам в нижеписанной справе служачих, а во въсем с потомством и вшелякою маетностью [...] * под той лист добровольный запис нам и под всѣ его ликгамента доброволне поддаючи и записуючися.

Чиним явно и сами на себе тым нашим листом вечистое продажи дому нашего добровольным записом у каждого права уряду и суду на каждом меисцу каждому, кому бы едно колвек отъвѣдати албо тот наш лист запис читаного тепер и на потом завжди слышати на лежало, визнаваем иж мы не будучи ни от кого примужены ани намовлены, але по доброй воли своеи сами межи собою намовивши и нарадившися, будучи потребни сумы пбняжное. А маючи у себе и двор, то ест пекарню, сѣни, светлицу, комнату в тыле, комору, пивницу, в огороде мылню, дом наш власный, никому ничим не певный и ни от кого перед тым ани от нас тепер ни в суме пенежной и ни в чом иншом ниякий [...] * не заведенный, але волный и свободный на грунте або на пляцу волном под правом и волностью земскою шляцкою в месте Киевѣ межи двох улиц, з лѣвого боку мимо церков стого Спса на рынок идучих, ворота через улицу против ворот дому Скрылева, з одного боку от домов Селивона Рыболова и Аврадова Петровича грунтом лежащий, нам правом дарованным от урожана его млсти пана Михаила Мышки Холоневского, бывшего подвоеводего Киевского на вечност пришлыи, а вѣдаючи теж и то з статусу права посполитого, на сеиме берестейском в року шесдесят з хваленого, иж кажъдему волному волно ест маетность свою вшелякою лежачою и рухомою ведлуг воли и наилучшого пожитку и уподобаня оног[о] яко хотечи шафовати и диспозовати, с ким хотечи зменяти, и кому хотечи зас[тавити] **, продати, даровати и на церков бжню отказати и записати.

Протож Йосиф Никифорович и Овдотя Ситковна сами от себе и потомков наших именем при могоричничих людех зацных, то ест при господину отцу Йове Бударазком, сщенику киево-спаском, и при пану Стефане Беринде, друкару, помененыи двор наш зо всѣм будованем и огорожею з садом и огородом при том дворѣ будучим и зо всѣм тым, што в том дворѣ узопано [!] и прибито, и чим прикрите ест и ово згола зо всѣми и вшелякими приналежностями и пожитьями поменеными и не поменеными, тепер будучими и на потом вынаитися могучими, ку тому двору належачими, ничего в том дворѣ во всем ани в жадной его части на себе самых, на потомков и щадков наших и нияко[го] ** иншого не умбючи и не зоставуючи и овшем нас всѣх кривных и обчих люд[ей] ** [от]даляючи **. Але зо всѣм нас всѣх кривных и обчих люд[ей] ** [от]даляючи **. Але зо всѣм тым титулом и правом своим старым тепер при нас [будучим] ** и на потом если бы у кого иншого болшеи на тот двор служачим наших

* Текст пошкоджений.

** Текст пошкоджений і реконструйований.

шир[...] **, зоставуючи в цале право костелное на частку грунту того дому, служачое уцти[вѣ] * пану Тимофееви Александровичу, товарышеви теж воиска его к. мл. запорожско[го] и обывателеви киевському, ему самому и даст ли бог малжонце его и пото[м]ству * их на теперешние, пришлые, потомные, неотзовные але вечные часы, за певную готовую отличоную и до рук наших отданую и дошлую суму пбнезеи, то ест за двесте коп грошей личбы литовское продали есмо и с тое сумы всее, которая нас, потомков наших от пана Тимофея вся спольна разом за тот наш двор дошла, тым же листом продажным записом нашим сами от себе, от детей, ближних кривных их, обчих и посторонных людей пана Тимофея на вечные часы квитиум и тот двор наш мянованы зо всѣм помененем пану Тимофееви тепер зараз през возного енерала воеводства Киевского шляхетного Федора Мостицкого и през сторону при нем будущую в моц, в держанье, спокойное уживане и волный шафунок завели и в досконалую посессию подали и уступили, а сами с того двора всего вечне зрекълися есмо и зрекаемся, зачим ест от часу дати того листу запису нашего пан Тимофей волен ест и будет в том дворѣ спокойне мешкати, вшелякие пожитки с того двора приходячие безпечне уживати и иных привлащати тым двором, пляцом и всею тоєю маетностю яко своею властю ведлуг воли и наипешого пожитку и уподобаня своего шафовати и диспонавати и т[еж] * с ким хочечи зменяти, и кому хочечи заставити, в наем давати аренд[у] *, продати, даровати и на церков бжию отказати и записати; до котор[ого] * то юж двора, пляцу, будованья, саду и огороду и пожитков, до того належачих, мы сами продавци, потомство, близкие кривные и повинные наше [...] ** з обчих и посторонных людей жадного уступу дѣла и потребы мѣт[ы] * и ниякое перешкоды о том всем так пану Тимофееви яко даст ли бог малжонце его и потомству их и каждому от них яковым колвек способом тот двор и всѣх его пожит[ка]х * албо якую их част держачому и уживаючому чинити мочи не будем и овшем мы продавци от каждого такового (если бы) в тых добрах от нас проданых в держаню и в уживаню пану Тимофееви, алб. от него тот двор любь которую его част держачому перешкоду якую чинячого албо чинити хотячог[о], и тот лист добровольный запис наш в чом колвек нарушаючого, и тым нарушенем пана Тимофея и каждого от него тот двор держачого до яко турѣбации албо до кошту приводячого, своим власным грошом, коштом и накладом и особами своими маем и повинны будем боронити заступовати, тот двор освобожати и лист запис тот теперешний в зупольной моци на вечност заховывати тыле раз, иле бы того потреба была, до часу и лѣт в праве посполитом описаных, а то под закладом албо зарукою на врьд перед который колвек если бы ся то приточити мѣло и на сторону в том нарушоную по пятидесят коп грошей личбы литовское, и под на[го] роженем * з особна шкод стороне нару-

* Текст пошкоджений і реконструйований.
** Текст пошкоджений.

шонон з[...] * м поднятых, голым словом ошачованых, а гдебысмо пана Тимофея ведлуг того листу запису нашего в том заступоват и боронит не хотѣли, и в чом колвек тому листови добровольному записови нашему спротивилися, а были бысмы о то яковым колвек способом для кого колвек врьду призвани и ставени, теди тот врьд и суд ско [!] вглянувши в тот лист вечистое продажи добровольный запис наш, зараз яко заруки так всѣ шкоды и наклады на голое речене слова, а не на жадный инший довод и присягу телесную на нас обох албо на едной которой особе присудивши всказат, и на вшеляких добрах албо маетностях наших лежачих и рухомых, где ж колвек маючих, а в недостатку [мае]т[но]ст[ей] **, теды и на самых особах наших албо на одной, которой skutечную екзекуцию учинити мает и повинен будет, нигде нам апелевать и жадных оборон и добродейств правных и овшем неправных заживат не допускаючи под винами в праве посполитом описаными, а заплативши заруки и шкоды нагородивши пред ся тот лист вечистое продажи добровольный запис наш в каждого врьду, суду и права завше на всѣ вѣчные часы в зупольной моци хован и держан быти мает.

Который то лист запис наш мы Иосиф Никифорович и Овдотя Сидковна правне справивши маем и повинны будем на врьде стати и признати под заруками и винами выш речоными, або теж особливе даем волност и моц зупольную пану Тимофееви тот лист добровольный запис наш у яком колвек повѣте [?] и суде кгородском и земском через очевистое сознание свое до книг актиковать и записат, которое очевистое сознание его и записане в книги того запису нашего так важно и мощно быти мает, яко бысмо мы, продавци сами, особами своими очевисто ставши признали и записали и на томы Иосиф Никифорович и Овдотя Сидковна сами своим и потомков наших именем пану Тимофееви Александровичу дали тот наш лист вечистое продажи двора и пляцу нашего добровольный запис, до которого за очевистою прозбою нашою их мл панове и приятели наши нижеи выражоные при печатех своих подписоватися рачили.

Писан у Киевѣ, року ахѣ мѣца [...] дня [...] ***.
ЦДІА УРСР у Києві, ф. 221, оп. 1, спр. 128, арк. 1—4. Тогочасна копія.

№ 91

1628 р., червня 14 (4).— Записи про виділення коштів на відбудову друкарні, внесені до книги прибутків і видатків Львівського Успенського братства

4 июне. А иж сего часу друкарню, огнем зложеную, поставити и охтоих книгу друковати згодне постановили братія, про то и суммы особные до сего реестру зносятся.

* Текст пошкоджений і реконструйований.
** Текст пошкоджений.
*** У тексті місяць і день не вказано.

От его млсти пн Дімітрія Карлочого, старосѣлского старосты, так тры лѣта братству данных злот 500.

От Стасевои Прокоповны братский долг *, родічом сѣ узычоныи, а так рок от неѣ взетыи, то ест злот 680.

От пна Александра Прокоповича того ж долгу половицу, цо рок ратами отбираючи, так рок взявши першую рату — злот 150.

Пн Иван кушнѣр от сестры своеѣ упрощеныи до братства дал злот 10 **.

Пни Лукіановая за спасеніе малжонка своего до братства дала злот 50 ***.

Тая ж, теж взявши гробовец, камен церковныи, на гроб мужа своего положить, занѣ дала злот [...] ****.

Пн Габрыел Маркович Лянгиш на гроб матки своеѣ взявши положил камень церковныи, за тен злот [...] *****.

ЦДІА УРСР у Львові, ф. 129, оп. 1, спр. 1127, арк. 7 зв. Оригінал.
Опубл.: АЮЗР, ч. 1, т. 11, стор. 371.

№ 92

1630 р., травня 11 (1).— Привілей львівського єпископа Єремїї Тисаровського, виданий у Львові для Львівського Успенського братства з підтвердженням прав братської друкарні

Іеремїа Тисаровский млстію бжею епсп лвовский, галицкий и Каменца Подолского, екзарха великого трону Константинопольского.

Вѣдомо чиним всѣм станом дховным иж з влады моеи пастырской епспской и екзаршеской перестерѣгаючи в всем чину церковного в епархїи моеи к оздобѣ блгочестїа свѣтлосияющего и ку размноженю хвалы бжеи през типографию вытисненням книг бгоугодных пѣнїа церковного з старожитными згодных на жаданя и прозбу славетных панов мещан лвовских, сынов наших в дху стом покорных, Братства храма Успенїа прстыя бца ставропигїа, вселенских патриарх константинопольских, такъже прихилиючися до благословенїа и утверженїа тѣх же стѣбших патриарх и архїепископов православных на типографїю лвовскую, так синодалных яко и поточных, и потверженїа на то привилеями наяснейших кролев их милостей, склонилисьмы яко в слушнои и бгу милои справѣ,

* У Криловського: «домъ».

** У текстї на полі в цьому рядку написано: «то у пн Грїгар».

*** У текстї на полі: «то у пн Грїгор».

**** У текстї залишено місце для суми грошей, далї слова на полі:

«и отои сум не знаю».

***** У текстї залишено місце для суми грошей, далї слова на полі: «и то не у мен[е]».

абы напечатанїем сих книг церковных тым множайшее размноженя и оздоба церкви бжеи и правовѣрие в вѣрных росло, а звлаша по преданїю стых отц и исправленїю старожитном сих ради вин и мы блсвение наше пастырское екзаршеское, яко пред многими лѣты от нас на то благословенїе мают, и нинѣ такожде о нѣм преподаем права и привилея на то наданїе во всем утвержаем и не нарушоне их заховуем и по нас будучие епископы сохранно заховати повинны будут. Книги же от онѣх за повеленїем нашим перво и по сем издавныя и з старожитными добрѣ исправленїа блсвляем и всѣм правонным в общую дшевную ползу примати сия повелѣваем на се, бо истое сие писанїе наше з подписом руки нашеи и приложенїем печати издано им ест.

Дан в градѣ Львовѣ при столечной црквѣ стога великомчнка Георгїя. Мсца мая первого дня року от смотренїа гдня тысяча шестьсот тридцатого.

Власною рукою.

ЦДІА УРСР у Львові, ф. 129, оп. 1, спр. 441, арк. 1. Оригінал.
Опубл.: Криловский, стор. 102—103.

№ 93

1630 р., червня 2 (травня 23).— Духівниця ігумена Спаського монастиря у Чорній Павла Домжи-ва Лютковича-Телиці з Рудки, з записом книжок та друкарні монастиреві

пис од отца Телици манастырови в Чорнои будучому даныи Року тисеча шестьсот тридцатого, мсца июня двадцат первого дня.

На вряде кгородском, в замку его кор мл. луцком, передо мною Иваном Выговьским, будучим на тот час наместником подстароства Луцког[о], постановивъшисе очевисто урожонныи его мл. пан Адам Урьсул Рудецкий, для вписаня до книг нынешних кгородских луцких подал пер облятам лист добровольныи запис от велебног[о] в бозе отца Павла Телици, еромонаха, с печатю и с подписом руки его, так же с печатми и с подписами рук людеи зацных, манастыро-его, в Чорнои будучому заложения светого Спаса на реч певную, нижеи в том записе вписаном меновите выражоную, даныи, о чом тот запис ширеи в себе мает, просечи, абы принят и до книг уписан был. А так я вряд, тот запис для вписаня до книг примуючи, читалом и так се в себе мает.

Во имя отца и сына и светого духа, ку вечной памяти станся, амин. Иж живот людский ест подлеглии смертности и з того света одесте, тогда я, пометаючи на тое, а будучи при доброй воли и з полным розсудку, не будучи ни от кого примушоным, а розумеючи мужа побожного в статечности вѣри своеи православное его мл. пана Адама Урьсула Рудецкого, которыи як за живота моего, так и по

смерти моєї, тоє наданье мое цело а ненарушене держати будет, маєтност мою всю, так книги, яко и друкарню, з волностями народо-ви рускому належачими, брати моєи иноком, в монастири светог[о] Спаса на Чорнои мешкаючым, оддаю, дарую вечными часы, а особливе отцу еродияконови Селивестрови и отцу Йоилу еромонахови зо всею братьею о Христи там мешкаючими, а они не повинни будут от того монастира до инъших переминытися, толко в том монастире до живота своег[о] мешкати. И на то далом тоє писмо мое с подписом руки моеє и отца еродиякона Селивестра, упросивши до того подпис их мл., котории при том очевисто были, и даю моц его мл. пану Рудецкому тоє писмо мое до книг кгородских вписати, а для лепшого певности и сам рукою своею подписую.

Дан в Рудце, року тисеча шестсот тридцатого, мца мая двадцат третего дня по старому календару.

У того запису при печатех подпис рук тьми словы: еромонах Павел, еродиякон Селивестер, Иван Жабокрицкий рукою, Mikołaj Smichowski. Януш Козинський рукою. Mikołaj Drewniński ręką swą*.

Котории же то запис, за поданьем и прозбою выш менованое особы а за принятем моим урядовим, увес с початьку аж до коньца до книг кгородских луцких ест уписан.

ЦДІА УРСР у Києві, ф. 25, оп. 1, спр. 173, арк. 878—879. Оригінал та засвідчена копія.
Опубл.: АЮЗР, ч. 1, т. 6, стор. 614—615.

№ 94

*1631 р., грудня 18**.— Заява Андрія Сокольського з Львова у львівському війтівському уряді про свій борг друкареві Степанові Мокрянському*

Agnitio debiti Andrea Sokolski

Coram officio advocatiali Leopoliensi comparens personali-
t[er] honestus Andreas Sokolski, civis, sol[us] palam libere-
q[ue] recognovit se debere ac teneri certi, veri, iustiq[ue] debiti
summam septuaginta florenorum Polon[icalium] honesto Stephano
Mokrzanski, typographo, contractam, quam quidem summa[m] su-
prafatus recognoscens debitor modis de iure quam firmissimis sub-
misit et obligavit dicto creditori suo pro festo s[anctissimae] Pen-
tecosten, proxime futuro in anno domini 1632 incidenti, redditurum
et soluturum, sine ullis dilationibus, exceptionibus, appell[ati]oni-
bus, procrastinationibus prompta et parata pecunia, id[em] sub in-
carcer[at]ione, suis propriis sumptibus, si et in quantum eo nomine
ad officium quodcunq[ue] vel iudicium adcitatus fuerit, suis propri-

* Микола Сміховський [...] Микола Древинський, рукою власною (польськ.).

** Датується на підставі попереднього запису в книзі на стор. 677.

is sumptibus, si et in quantum eo nomine ad officium quodcunq[ue] vel iudicium adcitatus fuerit, suis propriis sumptibus subeunda et tolleranda. Maioris autem firmitatis gra[tia] idem supradictus debitor summam eandem septuaginta florenorum Polon[icalium] praeinserto creditori suo assecuravit et hypothecavit in omnibus bonis suis mobilibus et immobilibus, ubicunq[ue] locorum, praecipue autem in [...] * oppido existen[tibus], dans et concedens omnem facultate[m] et potestatem praetactam summam in iisdem bonis adeundi, gradusq[ue] iuris simul et semel quatuor, nimirum intro-
missionis, possessionis, rumationis, realisq[ue] cum usu fructum apprehensionis accipien[di], possidendi iisdemq[ue] uti fruen[di] et commodam quaevis percipien[di], nihil defalcando ratione quantumvis diuturni temporis usus fructus et sessionis ex originali summa tantisper, donec sibi total[ite]r et effectual[ite]r praeinserta summa reddita et persoluta non fuerit, in forma alias recognitionis et submissionis de iure quam firmissima et p[er]fectissima.

ЦДІА УРСР у Львові, ф. 52, оп. 2, спр. 398, стор. 682—683.

Переклад

Визнання боргу Андрія Сокольського

З'явившись особисто перед львівським війтівським урядом чесний Андрій Сокольський урочисто, публічно і виразно заявив, що він винен сімдесят польських золотих певного, дійсного і правдивого боргу, які він позичив на підставі договору у чесного Степана Мокрянського, друкаря. Згаданий вище заявляючий го боржник у спосіб юридично якнайбільш певний обіцяв і зобов'язався віддати та вирівняти цю суму згаданому своєму кредиторові своїми власними коштами готівкою на найближчі зелені свята року божого 1632 без жодних зволікань, винятків, апеляцій, відкладувань і то під загрозою ув'язнення, якому він піддається і перенесе на свій власний кошт, якщо б його позвано в цій справі до якого-небудь уряду чи суду. А для більшої певності згаданий боржник забезпечив вказану суму сімдесят польських золотих на користь свого вірителя на усьому рухомому і нерухомому майні всюди, а особливо на тому, яке знаходиться у містечку [...], даючи [кредиторові] повне право і владу домагатися [судовим шляхом] цієї суми з цього самого майна, припинити зразу чи в кінці чотири юридичні дії, а саме: інтромісію, румачію й реальне зайняття [його] разом з користуванням, володіти, користуватися ним [майном] і одержувати усякі прибутки, нічого не відраховуючи з основної суми за довготривале користування і володіння до того часу, поки йому не буде дійсно видана і повернута уся згадана сума. [Цю заяву зроблено] у якнайбільш міцній і досконалій формі визнання і зобов'язання згідно з правом.

* Одне слово не прочитано — читається лише його закінчення «...mnisala» або «...mnisula».

1633 р., листопада 20 (10).— 1635 р., квітня 11 (1).— Записи про видатки на устаткування друкарні і матеріали для неї внесені до книги прибутків та видатків Львівського Успенського братства

А[пп]ю 1633, ноевря 10 дня выдадем на потреби до друкарнѣ:
За шышак до одливаня лѣтер пн. Жулцови г. 1, [гр] 2;
За угля г. 3;
За бочку смолы през руки пн. Прокоповича г. 19;
2 бочки смолы з Сасова своими конми привезена г. 15, [гр] 25;
31 мусов олѣю г. 11 *, [гр] 3;
6 аршынов полотна на коминок, по 5 гр. и по шелегов 2,— г. 1, [гр] 3 szl. ** 1;

14 беллии паперу по зол. 35 у п. Яна папѣрника Жасковського — г. 490. Той папѣр дался пну Михалу на псалтыр. Пн. Михал Слоска мѣл ехати до Кракова, далем оному зол. 200; не ехал, зостали пры нюм взглядом рахунку псалтыр *** г. 200.

За гарт выдал пн. Давыд в Люблинѣ г. 42;

За тры каменѣ олова, по зол. 2, гр. 10,— г. 7; еще выдал пн. Георгии, швагер мой, за гарт;

За розныя шрубѣки Барановому челяднику г. 2, [гр.] 15;

Стасеви од работы 4 рам зол. 2, г. 20; Барану за двѣ шѣрубы — г. 24; Стасеви за шыны зол. 4; 3 рамы — зол. 2; од направи колодки гр. 6; столяреви за колодку зол. 1, гр. 22; за розныя дробязки бискупяму слюсару **** зол. 1, гр. 15; за два горшѣки гр. 16; дѣжка до покосту гр. 23; воз угля зол. 2, гр. 15. Сумма того учынит г. 16, [гр.] $23\frac{1}{2}$.

ЦДДА УРСР у Львові, ф. 129, оп. 1, спр. 1133, арк. 2 зв. Оригінал.
Опубл.: АЮЗР, ч. I, т. II, стор. 394—395.

1635 р., вересня 14 (4).— Скарга ігумена Спаського монастиря в Чорній Силвестра у луцькому гродському уряді на пана Дмитра-Урсула Рудецького за кривди монастиреві та намагання підпорядкувати собі друкарню

Протестация отца Силвестра игумена Чорненського противко пану Рудецкому

Року тисеча шестсот тридцат пятого, мѣца сенѣтебра четвертого дня.

* В АЮЗР: «10».

** Шеляг (польск.).

*** В АЮЗР текст від «Пн Михал» до «псалтыр» пропущено.

**** В АЮЗР: «слюсару».

На вряде кгородском, в замку его кор мл луцком, передо мною Иоаном Выговским, намесником подстароства луцкого, ставши обличне велебный в пну бгу отец Неофит, игумен монастыря брацтва луцкого Поднесеня светого и животворясчаго креста, именем в бозе велебного отца Силвестра, игумена монастыря Чорненського заложеня Салватора, и всея брати законников тогож монастыря рекгулы светого Василя великого и зверхного пастыра яснепревелебнейшого в пну бгу его мл. отца Петра Могилы, з бжое ласки ексархи метрополита киевского, галицкого и всея Росии, архиманѣдриты печерского киевского и..., соленитер сведчил и протеставалсе противко урожоному пну Дмитрови Рудецкому, сынови и потомкови годное памети урожного его мл. пна Адама Урсула на Рудце Рудецкого о то, иж помененыи пан Димитер Рудецкий, спротивляючисе записови отца своего, на вечистую фунѣдацию так монастыря Чорненського и законъников в нем мешкаючих, яко теж и на резекгнацию того селца Чорное з поддаными, борами, лесами, фолварком, кгрунѣтами и всеми пожитками и приналежностями, тому ж монастырови служащую, даному и потом тестаментом остатнее воли през того ж зошлого его мл. пна Адама Урсула Рудецкого, отца его, ствержоному, за которими то правы своими, так ясными и слушными, помененыи законъники в спокойной тых добр селца Чорное и всех ее пожитков посесии за живота фунѣдатора своего зоставали.

Нижли менованыи пан Дмитр Рудецкий, ничего не респектуючи на права протестуючих и записы отца своего, але умысне чинечи ку велику кривде и шкоде их самых и церкви бжое, не конѣтенуючи першими кривдами и выраженьем шкод и деспектов, о што протестации през зошлого велебного отца Павла Лютковича, игумена бывшего Чорненського, до акт кгородских луцких и процесса до них зашли, але над то тот же пан Дмитр Рудецкий, пропомневши права посполитого и ничего се на вины в нем описаные не обавляючи, им * далеи, тым болшеи кривд, шкод и деспектов протестуючим причиняючи и хотечи убогих законъников таковыми своими опресиями с фунѣдации вытиснути, впрод сам в немалой купе челяди в року близко прошлом, скоро по смерти менованого отца Павла Лютковича, игумена бывшего чорненського, до монастыря помененого в Чорной приехавши, не належачи до жадное намънейшее речи, ревизию якую неслушне и неналежне чинил, церков, друкарню, власным коштом небожчика отца Павла и менованого отца Силвестра, игумена теперешнего чорненського, выставляеную, которую там до Чорное за ужитем небожчика фунѣдатора их з монастыря брацтва луцкого впровадили, и на которую небожчик, его мл. пан Рудецкий, з потомками своими мел наклад чинити, абы праца з нее ку хвале бжой росла, так тую друкарню, яко церков и комори квалтом одмыкати примусил, там же речи,

* В АЮЗР: «чинм».

пна Станислава Якобовського, сведчачи и протестуючысе противъ-ко велебному отцу Неофитови, игуменови братства луцького, и всим чернцом и братству монастыра заложеня церкви Поднесеня крижа светого, в месте Луцьку будучого, о то, иж помененыи игумен з чернцами и инъшим братством своим, то ест месчаны луцкими. ему самому имени и прозвискы ведомыми, ничего не респектъуючи на право посполитое и вины в нем описаные, възрушаючи и кгвалтячи покои посполитыи суседскыи, року теперешнего тисеча шестсот тридцат пятого, мсца октября третего дня, не маючи жадного права ани слушности до маетности дедичное пна протестуючого, монастыра в селе Чорной * будучого, где дня вышепомененого до монастыра менованого с купою немалою приехавъши, в неведомости пна протестуючого, речы в том монастыре будучые, а меновите: книги зо всею друкарнею кгвалтовъне и безправъне и при них речен немало, которые позвами спецификованые будут, побрал, и то все побравъши и до монастыра братства луцького одпровадивъши, и на свои пожиток обернул, чым право посполитое зневажили и в вины в нем заложоные попали, покои посполитыи суседскыи възрушили, зоставивъшы еднок себе пан протестуючого, его милост пан Рудецкый, поправу тог протестации и поданъе оног шыршое. На тот час помененыи слуга просил, абы тая протестация его милости пна Рудецкого, пна его, до книг принятая и записаная была, што отрымал.

ЦДІА УРСР у Києві, ф. 25, оп. 1, спр. 197, арк. 663 зв.—664 зв. Оригінал.
Опубл.: АЮЗР, ч. 1, т. VI, стор. 703—704.

№ 98

1636 р., лютого 21 (11).— Заява друкаря Спиридо́на Соболя у моголівському міському уряді про продаж свого майна Онисимові з Могилева

Року тисеча шестьсот тридцать шостого мсца февраля одинадцотого дня в понеделък.

Поступене высеженья
Спиридон и Онисим

Перед шляхетным урадом местким моголевским передо мною Макаром Филиповичом а Б[огд]аном [Рє]бровичом, бурмистрами, и перед раицами места моголевского, [то]го року на справах меиских заседаючыми, постановившыс очевисто пан Спиридон Соболя, мещанин моголевскый, не з жадного примушеня, не з намовы, леч сам по своей доброй воли сознане свое до книг местких моголевских радецкых тыми словы учынил, иж штом продал полъторы крамы отцовское, в певных межах в рынъку лежачое, своег власное, никому ни в чом незаведеног, до которое крамы [полъторы] половица

* В АЮЗР: «чорное».

крамы Кости Гридковича прилегла, тогда з ним постановенъе и звычай был такни, иж по року ободвох частях волно было альтернатим седети, и хто седел в чьей части, тот мел по коп пяти цыншу платити, а иж в части половичной, на мене [при]лежачон * в той краме, я през лет пять не седел, леч он Кост[я] * [...] ** платечы ми по ко[п] * пяти, тогда тепер маеть в части своей [...] ** Костя поступити ему пану Онисиму волное высежене пя[ть] коп * заплаченем себе цыншу по пяти коп на кождый рок [...] ** добровольное сознане [...] ** [С]пиридо́на Соболя, мещанина [моголевского] *, до книг [местких] * моголе[вских] * ест записан[o] *.

ЦДІА БРСР у Мінську, ф. 1817, оп. 1, спр. 113, арк. 3 зв. Оригінал.

№ 99

1636 р., вересня 14 (4).— Протокол засідання Львівського Успенського братства про встановлення ціни на книжки та угоду братства з друкарем Михайлом Сльозкою на друкування книжок

Сессия мѣсячная, затриманая в року теранѣишом ахлс мѣца септеврия д дня. Тая сессия для злого здоровья, а потом и зестя з того свѣта нам милого брата Григория Романовича, затримана ест.

На той сессии была увага братии, по чему бы мѣлися *** продавати Евлия (свѣжо з друку вышлие) ***, прето всѣх згодные бо та для прудшого одбыту, абы на поедином были продаваные по зол. дѣ, а если бы кто гуртом килка откуповал а зараз бы за всѣ личил гроши, теды е... пустити по вѣ золотых.

Пѣ той же сессии была розмова о друкарни, абы не ваковала, а же Трифолои юж проч сут продание, котрых и тераз многие потребуют, абы были знову выдрукованы з п. Михайлом Сльозкою зполбратом умовляли, обещаючи ему од каждой шътуки (на его всюм кошту) **** по зол. в и грош. еѣ, але же ся не контентовал мовячи, иж тому не зможет так выстарчити, дали ему часу, абы ся намышлял, поки челяд укупѣ.

Для нѣкоторых пильных справ зшедшимся братиям по утрени в дом звычайныи братскыи, в ден неделныи, рано, межы иншыми речами постановили з пном Михайлом Сльозкою, абы Трифолои з друку (на такоеж модум, яко и першые ***** ся выдруковали) **** порядне выдал, котрыи по долъго обшырной мовѣ своей на то прызволил и руку дал пп. братиям старшим, и учинили торг межы собою: п. Сльозце од каждой книги по грош п, прикладки до того томуж п Сльозце з книг позволили, тог собѣ еднок п Михайло Сльозка варовал,

* Текст пошкоджений і реконструйований.
** Текст пошкоджений.
*** В АЮЗР: «мѣлася».
**** Так в оригіналі.
***** В АЮЗР: «старшые».

если бы за показаням реестру своего (сумнѣням добрым написано) * собѣ в чом шкоду мѣновал и не могъ бы ся тым датком обйти **, теды ему пп. братия прирекли и обещали нагородити. Притом теж п. Михайло радил пп. братиам, абы впрод Службеники были зреление, абы ся за тым в челяд приспособил для болшеи работи, на що пп. братия позволили.

ЦДІА УРСР у Львові, ф. 129, оп. 1, спр. 1124, арк. 45 зв. Оригінал.
Опубл.: АЮЗР, ч. I, т. 11, стор. 120—121.

№ 100

1637 р., травня 1 (квітня 21).— 3 протоколу засідання Львівського Успенського братства про невдалу спробу укласти угоду братства з друкарем Михайлом Сльозкою

Того ж рок 1637, априля дня 21, в пяток по проводной ндлѣ, была сессия братиам, на которой наибольшая умова была о друкарнѣ, щобы зачати в нюи друковати, абы не ваковала, а же о челяд того куншту друкарского на сей час прыскупо до работы трифолоиной, албо и инои *** великою. Теды позволили п. Михайлу Слозце, абы шестсот Часовников на осмеринѣ для науки малых дѣтей выробыл своим всѣм коштом, а за позволеня друкарнѣ п. Михайло Слозка цркви бжои мает двѣстѣ золотых дати. А то ся ему наиболше для того позволило, абы за тою работою могъ до далшеи работы челяд приспособити, о котрых своим власным коштом п. Слозка мает ся старати.

Взял собѣ еднак п. Михал Слозка на намысл, а межы тым часом братия розмыслилися, же с того нѣц [...] ****

ЦДІА УРСР у Львові, ф. 129, оп. 1, спр. 1124, арк. 49 зв. Оригінал.
Опубл.: АЮЗР, ч. I, т. 11, стор. 129—130.

№ 101

1638 р. *****, квітня 19 (9).— Протокол засідання Львівського Успенського братства про обговорення умов продажу книжок, виданих братством

Мѣсяца април, 9 дня.

Сессия мѣсячная енералная, на котрой и елекция (ведлуг звичаю мѣла быти отправована) ***** , лех же рахунки еще были не вы-

* Так в оригіналі.

** В АЮЗР: «обырти».

*** В АЮЗР: «миней».

**** Пропущено запис про пожертвування на братство.

***** Рік подається на підставі попередньої нотатки в книзі на стор. 51.

***** Так в оригіналі.

слухание так пп. старших, яко панов шафаров, теды до прышлои схадзки, даст бг, отложили.

Пры конци сессии вѣс п. Габрыел Лангиш мову свою до уваги всѣм братиам, яко старѣишыи брат, в тые слова.

П. Михайло Слозка *, сполбрат наш, мает волю купити у братей евглии (котрые его работою вышли свѣжо з друкарнѣ братское) ** сто, яко был и перед тым мало що у нас же купил по золотых вѣ. Уважаючи теды, я, яко брат старшии, слабост продажи поединковое, намовилем и привел до того п. Слозку, абы он гуртом так Свгліа, яко и Псалтыры и зе сто Службеников купил, на що ся он, долго одмовляючи, взбранял, повѣдаючи, же ораз суммы не может за все дати, але гды ему п. Габриел предложил, же немал до року ратами выплачати будет с тым едѣнак докладом, абы тые книги на грунтѣ были аж до цалого заплаченя, опроч если бы менше книг взял, нѣжли бы на то грошей дал. На що ледво п. Слозку намовивши, яко члѣка способнѣишого и тым параючогося [1] и по ярмарках ездячого и интрелѣгатора, указуючи ему, же в том и церкмарка собѣ выгодити может. Ово згола рѣкши, хотячы, абы що прудше до грошей прыити, а другое що робити, а то для церковного пожитку и лѣпшости.

На то пнов братии розных розные вота были; едны позволили и ради были такому купцеви, другие ганили и позволити не хотѣли, даючи ведлуг своего зданя и волѣ прычины. Зачым п. Габриел, уважаючи през то быти шкоду церкви ***, на братию тому противную протестс лся и, если бы през то яка шкода церкви была, од них шкод таковых шукати, а же малост братии пры том была, до болшости братии одложено, щобы снат быти не мѣло, гдыж и п. Михайло Слозка за тым одехати ****, албо и розмыслитися может, яко мало що пред тым со Чесовники 200 г. давал, потом ся розмыслил для одкладков. Братия, котрая лѣпшост продажи гуртовой похвалила: п. Габрыел Лангиш, п. Георгнии Феодосович ***** , п. Александер Прокопович з кондициею, абы ораз грошѣ оддал (а потом п. Матиаш Феодорович, Константиин Медзапета. Зас тые боронили и не позволяли: п. Василии Григорович, п. Мигал Алвизыи, п. Василии Легонович, п. Юнии Афендик. П. Ференц Дашкович, п. Михайло Слозка, п. Павел Вороцовскии *****, тые всѣ любо были и оддали до скрынки належное, але, конца не чекаючи отишли.

* У тексті після цього виносне: «Sloska».

** Так в оригіналі.

*** В АЮЗР: «церкви шкоду».

**** В АЮЗР: «обещати» (?).

***** Так оригіналі.

***** В АЮЗР: «Георгній Феодорович».

***** В АЮЗР: «Вороцувский».

Пры той же сессии чинил п̄ Прокопович реляцію о выслания апелляции за двором к. в. м̄ с потомьками небощика Кампиана, на що и сумпту учинили золотых 49.

ЦДІА УРСР у Львові, ф. 129, оп. 1, спр. 1124, арк. 51 зв.—52. Оригінал.
Опубл.: ЛЮЗР, ч. 1, т. 11, стор. 133—135.

№ 102

1638 р., червня 18.— Декрет королівського надвірного суду, виданий польським королем Владиславом IV у Варшаві про присудження друкареві Михайлові Сльозці належної йому частини батьківської спадщини у Новогрудку

Władysław, z łaski bożej król Polski, wielki książę litewski, ruski, pruski, mazowiecki, żmudzki, inflantski, smoleński, siewierski, czerniechowski, szwedzki, gotski, wandalski dziedziczny król.

Oznajmujemy niniejszym listem naszym, komu wiedzieć należy, iż się przytoczyła do nas i sądu naszego od urzędu miejskiego miasta naszego nowogrodzkiego założona sprawa i akcja między uczciwym Michałem Słosczycem, obywatelem miasta Lwowa, powodową stroną, a sławetnym Kirylem Pierszkiewiczem, mieszczaninem, burmistrzem nowogrodzkim, pozwanym, o to, iż on kramy dwie w rynku miasta nowogrodzkiego, w rzędzie kramny[m] stojące, drzewem pobudowane, pomienionemu aktorowi Słoscycowi prawem dziedzicznym po rodzicach jego należące, nie mając na to żadnego prawa, trzyma i używa, żądając, aby się w tym usprawiedliwił, i, jeśliby sobie jakie prawo do tych kramów pretendował, one pokazał.

W której sprawie, gdy pozwany, sprawując się na propozycję aktorową, powiedział, iż te kramy, o które powód czyni, w posesjej swej słusznym prawem dzierży z tych przyczyn, iż urzędu miejskiego nowogrodzkiego, po pogorzeniu z dopuszczenia bożego miasta łamecznego, prawem przedaźnym placów gołych nabył, na których kramy pobudował. A na dowód tego pokładał autentyk z ksiąg miejskich nowogrodzkich pod datą roku 1616, dnia 3 miesiąca marca wydany, którym te place po zgorzeniu jemu przez urząd podane były. Co dowodząc i inszemi probacjami, aby od impetycji aktorowej uwolniony i przy posesjej kramów tych zachowany był, prosił.

Przerzeczony urząd miejski nowogrodzki po długich kontrolersjach i allegacjach stron obudwu, upatrując lubo to, że sieroty słuszenie do dziedzictwa swego, a zwłaszcza za odłożeniem sum, w której dobra ich zafantowane bywają, przychodzić mogą, jednak, uważając sobie wolą zwierzchności naszej, którym uniwersałem naszym, po pogorzeniu miasta tego do urzędu wydanym, aby dla osadzenia pustych miejsc, pobudowania miasta i naprawy

ruin, z których by powinność miejska i usługa nasza nie ginęła, opatrnością urzędową pilno się o to starali, iż, jeśliby na placach niebudowanych gospodarze budować się nie chcieli albo na to dostatku nie mieli, tym, którzy by chcieli, albo sposobni do tego byli, taksować pod przysięgą place wszelakie wiecznością dysponowali i każdego asekurowali, iż na swym sumpcie nie będą szkodować i za nabytym wiecznością prawem sami i potomkowie ich przy wiecznej posesjej i wolnej dyspozycji swej zostawać się mogli. Z tych przyczyn, bacząc dokument pozwanego Kiryła Pierszkiewicza autentykami prawnymi i jawną asekuracją obwarowanym pokazany, za oddaniem do skrzynki miejskiej według taksy od urzędu położonej sumy pieniędzy i za kosztem własnego przybudowania jego, przy tych pobudowanych kramiach i placach pod nimi będących wiecznie zostawił i od żaloby Słosczyca wolnego uczynił.

Od którego dekretu pomieniony Michał Słosczyca do nas i sądu naszego apelował, jako o tym proces tej sprawy szerszej oświadcza.

Na dzisiejszym tedy terminie z pomienionej apelacji przed sądem naszym przypadającym i dotąd się kończącym, gdy strona powodowa, Michał Słosczyk, przez szlachetnego pana Jana Domagalicza, plenipotentą umocowanego swego, stanął i tego terminu pilnował, a pozwany zaś Kirilo Pierszkowicz, mieszczanin nowogrodzki, będąc trzykroć i czwarty raz nad prawo przez szlachetnego Krzysztopha Gruszewskiego, generała ziemskie[go] naszego, przywołany, ani sam przez się, ani przez umocowanego plenipotentę swego nie stanął i tego terminu nie pilnował, my, przez

naszą radę wysłuchawszy relacji zeznania wzywz pomienionego generała nasze[go] o przywołaniu strony pozwanej w niestaniu jego uczynionego, a na słuszne i prawne żądanie strony powodowej przerzeczonego Kiryła Pierszkiewicza w tej sprawie na upadku wzdać dopuściliśmy i dopuszczamy, a sentencję urzędu miejskiego nowogrodzkiego podnosimy i wzywz mianowane place, na których kramy od pozwanego postanowione są, powodowi Słoscycowi przysądzamy, jednak by tę sumę aktor, którą Pierszkiewicz do skrzynki miejskiej oddał, jako się samże Słosczyca submitował, temuż pozwanemu przywrócił, znajdujemy. Szkody też i nakłady prawne przerzeczonemu Słoscycowi za moderacją urzędową na pozwany dochodzić naznaczamy mocą tego dekretu naszego. Na którego wykonanie odsyłamy strony obiedwie do tegoż urzędu miejskiego nowogrodzkiego na terminie, kiedy strona strona do tego przypozwie, zawitym.

Na co dla lepszej wiary pieczęć nasza Wielkiego księstwa Litewskiego jest przyciśniona.

Dan w Warszawie, w piątek po święcie świętych Wita i Modesta, męczenników, bliższy, roku pańskiego tysiąc sześćset trzydziestego ósmego, panowania królestw naszych: polskie[go] — piątego, a szwedzkiego — szóstego roku.

Stefan Pac, podkanclerzy Wielkiego księstwa Litew[skiego].
Locus sigilli.

Za sprawą jaśnie wielmożnego pana Stephana Paca, podkanclerze[go] W[ielkiego] ks[ięstwa] L[itewskiego], ekonoma brzeskiego, pińskiego etc. starosty.

Cons[cripsit] Skąpski m[anu] p[ropria]. Verificatum cum originali.

ЦДІА УРСР у Львові, ф. 52, оп. 2, спр. 53, стор. 1106—1110. Оригінал та засвідчена копія.

Переклад

Владислав, з божої ласки король Польщі, великий князь литовський, руський, пруський, мазовецький, жемайтійський, інфлянтський, смоленський, сіверський, чернігівський, спадковий король шведський, готський, вандальський.

Цим нашим листом повідомляємо, кому це треба знати, що до нас і нашого суду надійшла з міського уряду нашого міста Новогрудка розпочата справа і [судовий] процес між позивачем, чесним Михайлом Сльозчичем, міщанином міста Львова, і відповідачем, славетним Кирилом Першкевичем, міщанином, новогрудським бурмістром, за те, що він [Першкевич], не маючи на це жодного права, тримає і використовує два крами, що стоять у крамному ряді на ринку міста Новогрудка, побудовані з дерева, які належать позивачеві Сльозчичеві як спадок по його батьках. [Позивач] вимагає, щоб він дав пояснення, і, якщо претендує на якесь право до тих крамів, то щоб довів це.

У цій справі відповідач, виконуючи вимогу позивача, сказав, що ті крами, яких добивається позивач, він законно тримає у своєму володінні, оскільки він купив пусті площі від новогрудського міського уряду після того, як з допущення божого тамте місто погоріло, і побудував на них крами. А на доказ цього подав автентичний витяг з міських новогрудських книг, виданий 3 березня 1616 року, за яким уряд віддав йому ці площі після пожежі. Стверджуючи це також іншими доказами, він просив, щоб його звільнили від напастувань позивача і залишили ті крами у його володінні.

Згаданий новогрудський міський уряд, після довгих суперечок і пред'явлення доказів обома сторонами, хоча й визнав, що сироти слушно можуть домагатися свого спадку, особливо через несплату сум, під які було заставлено їх майно, однак, враховуючи волю нашої зверхності, згідно з нашим універсалом, виданим до уряду після пожежі цього міста, щоб для заселення пустих місць, будівництва міста і відбудови руїн (щоб від них не пропадали повинності міста і послуги для нас) уряд пильно дбав про те, щоб якщо господарі не хотіли б або не були спроможні будуватися на незабудованих площах, для таких, які б бажали або мали на те умови, [уряд] оцінював би під присягою площі і передавав їх у вічне володіння [нових власників], з за-

безпеченням кожного [з них], що [вони] не втратять своїх видатків, і що на підставі набутого права вічності вони і їх нащадки можуть залишитися назавжди при своєму праві і вільно розпоряджатися [цими площами]. З цих причин, враховуючи, що пред'явлений документ відповідача Кирила Першкевича є судовим оригіналом, підтвердженим явною асекурацією, [виданим] після внесення до міської каси, згідно з оцінкою уряду, [відповідної] суми грошей, і [враховуючи витрату] власних коштів на будівництво, навічно залишив за ним ці збудовані крами і площі, які є під ними, та звільнив від скарги Сльозчича.

Проти цієї ухвали згаданий Михайло Сльозчич апелював до нас і нашого суду — це ширше видно з [актів] процесу даної справи.

Отже, на нинішньому терміні, який виник перед судом у зв'язку з згаданою апеляцією і який тут закінчується, коли позивач — Михайло Сльозчич — через свого довіреного уповноваженого, шляхетного пана Івана Домагалича, з'явився і пильнував цього судового розгляду, а відповідач Кирило Першкович, новогрудський міщанин, якого наш генеральний земський возний, шляхетний Христофор Грушевський, викликав тричі, і [навіть] понад [вимоги] права четвертий раз, ні сам, ні через свого уповноваженого не з'явився і не пильнував цього судового розгляду, ми вислухали через наших панів — раду реляцію згаданого вище нашого генерального возного про виклик позивача, у зв'язку з його неявкою, на слушну і згідну з правом вимогу позивача визнали і визнаємо справу названого вище Кирила Першкевича програною, а вирок новогрудського міського уряду скасовуємо і знімаємо площі, на яких відповідач побудував крами, присуджуємо позивачеві Сльозчичу з тим однак, щоби позивач, на що й сам Сльозчич погодився, повернув ту суму відповідачеві, яку Першкевич дав до міської каси. Силою цієї нашої ухвали наказуємо також, щоб Сльозчич добивався від позивача відшкодування і покриття витрат на процес відповідно до оцінки уряду. Для виконання [ухвали] відсилаємо обидві сторони до цього ж новогрудського міського уряду у визначеному терміні, коли [одна] сторона позве [іншу] сторону.

На це для більшої віри прикладаємо нашу печатку Литовського великого князівства.

Дано у Варшаві, в найближчу п'ятницю після свята святих мучеників Віта і Модеста року божого 1638 панування нашого в Королівстві польському — п'ятого, а в шведському — шостого року.

Стефан Пац, підканцлер Литовського великого князівства.
Місце печатки.

За [оформленням] справи його милості вельможного пана Стефана Паца, підканцлера Литовського великого князівства, брестського економа, старости пінського та інших старость.
Записав Скомпський власною рукою. Звірено з оригіналом.

1638 р., серпня 5.— Привілей львівського католицького архієпископа Станіслава Гроховського, виданий у Львові друкареві Михайлові Сльозці на право користування титулом архієпископського друкаря

Stanisław Grochowski z Grochowiec, arcybiskup lwowski, opat sie[cie]chowski.

Wiadomo czynię, komu to wiedzieć należy wszem wobec i każdemu z osobna, iż upatrzwszy sposobność i biegłość w panu Michale Slosce naukłej drukarskiej, ku potrzebie kościoła bożego, a ozdobie miasta tego i zachowaniu pism potomnioci [!] potrzebnych, onego pod protekcją kościelną wziąwszy na służbę rękodajnego przyjąłem i przy druku typografem pisać się moim pozwoliłem. Zaczym, aby ni od kogo nie miał prepedyczej żadnej, na to mu dla lepszej pewności pisanie przy pieczęci z podpisem ręki mojej dałem*.

We Lwowie, dnia 5 sierpnia roku pańskiego 1638.

ЦДА УРСР у Львові, ф. 52, оп. 2, спр. 266, стор. 1229. Засвідчена копія.
Опубл.: АЮЗР, ч. I, т. X, стор. 648—649.

Переклад

Станіслав Гроховський з Гроховиць, архієпископ львівський, абат сецехівський.

Подаю до відома кому це належить знати — всім і кожному зокрема, що переконавшись у здібностях і умілості пана Михайла Сльозки в друкарстві, на користь божої церкви та окрасу цього міста і збереження потрібних для нащадків писань взявши його під опіку церкви, я прийняв його за довіреного слугу і, при друкуванні дозволив підписуватися моїм друкарем. А щоб він не мав від нікого жодної перешкоди, для більшої певності видав йому лист з печаткою і підписом моєї руки.

У Львові, дня 5 серпня, року божого 1638.

1638 р., грудня 30.— Привілей польського короля Владислава IV, виданий у Варшаві друкареві Михайлові Сльозці на право друкування книжок латинською, польською, українською і церковнослов'янською мовами

Vladislaus IV, dei gratia rex Polon[iae], magn[us] dux Lithuan[iae], Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniae, Smolensciae, Czernihov[iae]q[ue]**, nec non Svec[orum], Gott[orum], Vandal[orum]q[ue]*** haer[editar]ius rex.

* В АЮЗР: «dalem».

** У ф. 9, оп. 1, спр. 390; ф. 52, оп. 2, спр. 266, у Голуб'єва, в АЮЗР: «Czerniechoviaeque».

*** У ф. 9, оп. 1, спр. 390, у Голуб'єва, в АЮЗР: «Vandalorum».

Significamus praesen[tibus] lit[t]teris n[ost]ris, quorum interest, universis et singulis, quod cum plurimum ad commoditatem ecclesiae dei, ornamentum civitatis n[ost]rae Leopoliensis, Russiae metropolis, conservationem perpetuam scriptorum et monumentorum publicorum tam spiritualium, quam saecularium pertinere, animadvertamus, ut in civitate n[ost]ra Leopoliensi specialis et huius artis typographicae peritus* resideat, scriptorq[ue]** necessaria tam antiqua, quam recentia, pro commoditate et utilitate communi typis mandet et recudat, habeamusq[ue] a r[e]verente d[iss]imo in Chr[ist]o patre d[omi]no Stanislao Grochowski, archiepiscopo Leopoliensi, abbate Sieciehoviensi, famati Michaelis Sloszka, eiusdem r[e]verend[iss]imi archiepiscopi Leopoliensis typographi, singularem in arte sua peritiam***, fidem et singularem industriam commendatam****, facien[dum] nobis***** esse duximus, ut eundem Michaellem Sloszka in numerum servitorum et typographorum n[ost]rorum reciperemus facultate[m]q[ue] plenariam in civitate nostra Leopoliensi artem typographicam contra cuiuscunq[ue] praepeditionem et impedimentum exercend[um]***** libros cuiusvis facultatis tam spirituales, quam saeculares, tam antiquos, noviter per ipsum recusos, quam novos Latino, Polonico et (dummodo sine praeiudicio ecclesiae catholice iurium) Ruthenico seu Slavonico idiomate, stylo ac characteribus exarand[is], imprimend[is] et excudend[is]*****, aliisque iuribus ac immunitatibus, omnibus typographis n[ost]ris serventibus*****, fruendi et gaudendi ad extrema vitae suae tempora daremus et concederemus, prout damus et concedimus praesentibus lit[t]teris n[ost]ris, caventes etiam praefato typographo eamq[ue] cautionem typographiae ipsius***** in civitate Leopoliensi noviter erectae aut erigendae*****, regia n[ost]ra auctoritate***** impertiendo*****, ut opera, quam***** bono publico exhibebit, in damnum et detrimentum eius per quorundam alieno labori et operae***** inhiantium cupiditatem non incurrat, statuiamus, ne quis alius ad spatium viginti annorum libros, ab ipso no-

* У Голубева: «penitus».

** У ф. 9, оп. 1, спр. 390, у Голубева, в АЮЗР: «scriptaque».

*** В АЮЗР: «peritia».

**** В АЮЗР: «industriae commendationem».

***** У ф. 9, оп. 1, спр. 390; ф. 52, оп. 2, спр. 266, у Голубева, в АЮЗР: слово «nobis» пропущено.

***** У Голубева: «exercendum».

***** У Голубева: «exarandum, imprimendum et excudendum».

***** У Голубева: «serviendum».

***** У Голубева, в АЮЗР: «ipso».

***** В АЮЗР: «erectam aut erigendam».

***** У Голубева: «authem».

***** У ф. 52, оп. 2, спр. 266: «impertiendae».

***** У ф. 52, оп. 2, спр. 266: «quae».

***** У ф. 9, оп. 1, спр. 390; ф. 52, оп. 2, спр. 266, у Голубева, в АЮЗР: «operi».

viter ex auctoritate ac concessione re[vere]ndissimi loci ordinarii excussos, imprimere aut recudere praesumat, id[que] sub mulcta quadringentorum Ungaricalium et amissione eiusmodi librorum impressorum, cuius quidem medietas fisco n[ost]ro, altera vero medietas parti laesae cedit*. Quod ad** omnium te singulorum mag[ist]r[at]uum***. Regni dominiorum[que] n[ost]rorum, specialiter vero mag[ist]r[at]us**** tam castrensis, quam civilis Leopoliensis deducentes***** mandamus, ut praedictum famatum Michaellem Sloszka circa facultatem imprimendi et excudendi***** libros et immunitates superius expressas conservent conservari[que] curent pro gratia n[ost]ra.

In cuius rei fidem praesentes, manu n[ost]ra subscriptas, sigillo Regni communiri mandavimus.

Datum Varsaviae, die XXX mensis Decembris anno d[omi]ni MDCXXXVIII regnorum n[ost]rorum Poloniae VI, Sveciae VII anno.

Vladislaus Rex.

Thomas Petrus Bielecky***** m[anu] p[ro]pria*****

ЦДА УРСР у Львові, ф. 129, оп. 1, спр. 476, арк. 1. Оригінал. Ф. 9, оп. 1, спр. 390, стор. 77-79; ф. 52, оп. 2, спр. 266, стор. 1229-1230. Засвідчені копії. Опубл.: Голубев, т. II, стор. 159-160; АЮЗР, ч. I, т. 10, стор. 178-180.

Переклад

Владислав IV, з божої ласки король Польщі, великий князь литовський, руський, пруський, мазовецький, жемайтійський, лівонський, смоленський і чернігівський, а також спадковий король шведів, готів і вандалів.

Цим нашим листом доводимо до відома всіх і кожного зокрема, кого [це] торкається, що оскільки ми замітили, що для більшої хвали божої церкви, краси нашого міста Львова, столиці Русі, для вічного збереження писань і публічних пам'яток, так духовних, як і світських, матиме велике значення те, щоб у нашому місті Львові був досвідчений фахівець друкарського ремесла, щоб він друкував потрібні як старі, так і нові твори для загальної вигоди і користі, і оскільки всечасніший в Христі отець пан Станіслав Гроховський, архієпископ львівський, ігумен сецеховський, рекомендував особливі знання у своєму ремеслі, сумлінність і особливу пильність славетного Михайла Сльозки, друкаря цього самого всечаснішого львівського архієпископа, тому ми вважали, що треба нам зарахувати згаданого Михайла Сльозку до числа наших слуг і друкарів, дати йому повне право займатися без жодних перешкод у нашому місті Львові дру-

* У ф. 52, оп. 2, спр. 266: «cedat».

** У Голубева: «cum».

*** У Голубева: «magnatum».

**** У Голубева: «Magnatum».

***** У Голубева «deducere»; в АЮЗР: «deducendum».

***** У ф. 9, оп. 1, спр. 390; у Голубева, в АЮЗР: «exercendi».

***** Під текстом дописано: «Facultas typographo artem suam Leopoli exercen[do]. Ks[iądz] arcybiskup i magistratus civilis zaleca».

карством і друкувати всякі книжки, як духовні і світські, старі, передруковані ним заново так і нові, мовами латинською, польською і руською або старослов'янською (однак без порушення прав католицької церкви), а також користуватися пожиттєво іншими правами і пільгами, які належать всім нашим друкарям, що, отже, визнаємо і надаємо цим нашим листом. Оберігаючи названого вище друкаря і захищаючи його друкарню, яка новозаснована, чи має бути заснована у Львові, на підставі нашого королівського авторитету [та дбаючи], щоб у праці, яку виконуватиме для загального добра, він не потерпів шкоди і кривди через жадібність того, хто чигає на чужий труд і працю, постановляємо, щоб протягом двадцяти років ніхто не наважувався друкувати або передруковувати книжки, які він тепер надрукує за дозволом всечаснішого місцевого ординарія, під карою чотирьохсот «угорських» [золотих] і під [загрозою] втрати таких надрукованих книжок, з чого половина піде до нашої скарбниці, а друга половина припаде скривдженій стороні. Це доводимо до [відома] всіх разом і кожного зокрема урядовців королівства і наших володінь, а особливо львівським гродському і міському урядам і доруємо [їм] залишити для нашої ласки славетного Михайла Сльозку при праві на друкування і видавання книжок і при згаданих вище пільгах та дбати про [їх] збереження. На підтвердження цього ми доручили цей акт, підписаний нашою рукою, засвідчити печаткою королівства.

Дано у Варшаві, дня 30 грудня року божого 1638, нашого панування у Польщі — шостого, у Швеції — сьомого.

Владислав, король.

Тома-Петро Белецький, власною рукою*.

№ 105

1639 р., квітня, не пізніше 26 (16)**.— Лист Спиридона Соболя з Вязми до російського царя Михайла Федоровича з проханням дозволити йому приїхати до Москви для навчання дітей грецької, латинської і німецької мов та перекладу підручників на російську мову

Црю гсдрю и великому кнзю Михаилу Федоровичу, все[a]*** Руси самодержцу. Бьет челом иноземец великог[о] корол[я]*** Владислава Жигимонтовича Спиридон Соболя, ректор и нозир[а]

* Під текстом дописано: «Дозвіл [даний] типографові для виконання його друкарського мистецтва у Львові. Отець архієпископ і міський уряд його рекомендують».

** Датуються на підставі відписки в'яземського воеводи Ю. П. Буйносова-Ростовського, в якій згадується, що даний лист був переданий воеводі 26 (16) квітня 1639 р. (див. Русско-белорусские связи, стор. 159).

*** Текст пошкоджений і реконструйований.

А про то он слышал, что Петр Могила, кому тот Спиридон Собо́ль служил, блгочестивые православные кр̄стьянские в̄бры отпал и приступил к римской в̄бре, и нини де он унийт.

А о том он, Василей, бьет челом гс̄дрю, чтоб гс̄др пожаловал, велѣл на том литовском книжном печатнике на Спиридоне Соболе по кабалѣ долг ево взяти*.

ЦДАДА, ф. Приказные дела старых лет, 1638 г., стб. № 35, арк. 66—69. Оригинал.
Опубл.: Русско-белорусские связи, стор. 159—160.

№ 107

1639 р., жовтня 12.— Скарга представника міста Львова, публічного обвинувача Альберта Слончовського і купця Костянтина Медзапета у львівському раецькому уряді на друкаря Андрія Скольського за друкування книжок без дозволу міського уряду, з вимогою конфіскувати його друкарню

Actum Leopoli feria quarta ante festum s. Hedvigis electae p[ro]x[im]a a[n]no d[omi]ni 1639.

Andreas Skolski

Medzapeta cum instigatore

In Officio praesenti consulari Leopoliensi personaliter stantes, famati Albertus Slonczkowski, causarum civilium procurator et civitatis huius instigator publicus, atq[ue] Constantinus Medzapeta, cives Leopolienses, adcitato od officium praesens honesto Andrea Skolski, typografo, incola Leopoliens[is], uti relatione famuli officii praesentis iurati deductum est, contra eundem personaliter comparentem et ille quidem nomine civitatis, hic vero suo, tali qui sequitur modo proposuerunt, iż pozwany Jędrzey Skolski, drukarz i obywatel lwowski, nad prawa i privilegia miasta tego, sine consensu spectabilis magistratus civitatis huius drukarnię w mieście tym odprawuje, a podatków żadnych, równo z inszemi obywatelami miasta tego nie daje i nie podejmuje, zaczem prosimy, aby mu takowa drukarnia i księgi jego in usum civitatis huius zabrane były.

Post praemissum actorum propositionem citatus Andreas Skolski dilationem super prolocutorem sibi concedi petebat in p[ro]ximum, quam mediante officii p[rae]senti obtinuit.

ЦДАДА УРСР у Львові, ф. 62, оп. 2, спр. 54, стор. 1160. Оригинал.
Опубл.: АЮЗР, ч. 1, т. 12, стор. 438.

* На арк. 63, '69 по склейках і під текстом помітка: «рмз-го апреля в кв ден. Государ указал того могилевца Спиридона Соболя из Вязмы отпустить назад в Литву, а к Москве ево отпущат не велел, чтоб в ево учене и в книгах смуты не было, да и для того что он служил киевскому митрополиту Петру Могила, а Петр Могила от православные крестьянские в̄бры отстал и приступил к римской в̄бре, и от него б, Спиридона, какая ерес не объявилася».

Переклад

Діялось у Львові найближчої середі перед святом святої Ядвіги, обраної [богом], року божого 1639.

Андрій Скольський — Медзапета з інстигатором

Особисто прийшовши до цього Львівського раецького уряду, захисник в міських справах і публічний інстигатор цього міста славетний Альберт Слончовський та Костянтин Медзапета — львівські міщани, позвали до цього уряду львівського мешканця, друкаря, чесного Андрія Скольського, як видно з донесення за-присяженого слуги цього уряду, подали на нього, особисто при-сутнього, один — від імені міста, а інший — від свого [імені] такий позов: оскільки відповідач, львівський друкар і міщанин Андрій Скольський, всупереч правам і привілеям цього міста, без дозволу знаменитого магістрату цього міста займається в цьому місті друкарством і не платить та не бере на себе жодних податків нарівні з іншими міщанами цього міста, просимо за-брати від нього цю друкарню і книжки на користь цього самого міста.

Після внесення позивачем скарги, відповідач, Андрій Скольський, попросив дати відстрочку на недовгий час для [підбран-ня] обі захисника, яку йому й було урядом надано.

№ 108

1639 р., жовтня 22*.— Протокол судового засідання львівського раецького уряду, присвяченого скарзі купця Костянтина Медзапета на друкаря Андрія Скольського за друкування книжок без дозволу, з заявою Медзапета

Andreas Skolski

Constantinus Medzapeta

Actores supraspecificati dilationi suae super replicandum in anteriori eiusdem officii termino obtentae satisfaciendo, eam ipsam replicam cum tribus documentis in scripto parato produxit** tenoris sequentis.

Tenor replicae

Wydał propozycję sławetny p[an] Constanty Medzapeta, kupiec i mieszczanin lwowski, swym i panów konfratrów imieniem, przeciwno Andrzejowi Skolskiemu, pozwanemu o to, iż ten Skolski, nie mając miejskiego prawa i na ono nie przysiąg[ł]szy, urzędowi miasta tego się nie opowiedziawszy, śmiał i ważył się drukarnię

* Датуюється на підставі попереднього запису в книзі на стор. 1182.
** Так у тексті.

w mieście tutecznym sine quovis consensu, privata autoritate, in contemptum iurium et privilegioru[m] civitatis erygować et cum periculo civitatis księgi z drukarni swej pod tytułem swym wydawać.

In contrarium pozwany Andrzej Skolski post multas controversias et cavillationes zawziąwszy się na respons, tak się w tymże responsie broni i zasłania: „Iż ta — prawi — drukarnia nie jest moja, bom ją sprzedał za złot[ych] tysiąc pięćset panu Słosce, zaczym ja teraz tylko dla zapłaty przy panu Słosce, a nie jako drukarz bawię się i żadnych ksiąg pod tytułem i imieniem moim nie wydawam“.

Przeciwko której to responsiej pozwane[go] p[an] Constanty, aktor niniejszy, taką replikę zanosi. A naprzód zbija to, co pozwany udaje strony długu, albowiem snadnie urząd waszmości z protestaczej przez pozwane[go] przeciwko aktorowi niniejszemu in Officio advocatiali Leopoliensis] feria secunda ante festum Exaltationis s[anctae] Crucis an[no] millesimo sexcentesimo trigesimo nono, zanesionej wyrozumieć i obaczyć może, że Skolski, pozwany, nie za dłużnika pana Słoske, ale za towarzysza mianuje swego, zaczym ta ekskuzacja na stronę ustąpić musi.

Druga. Gdy p[an] Constanty w sądzie u ławicy upominał się rękowej[m]stwa po tym Skolskim w pewnej sprawie, tedy tenże Skolski ekspypował się od rękojemstwa*, opowiadając to sądowi, że ma swoją drukarnię. O czym expressa verba takowe znajdują się. Actor se non teneri ad cautionem praestandam dixit, że jest osiadły, ma swoją drukarnię; czego dowodząc, podaje p[an] Constanty na to miejsce dokument ex actis iudicialiis sabbatho post festum sancti Francisci anno 1639 wyjęty, prosząc, aby tu sub lit[eris] C.O.N. N 2 był czytany. Obstante itaque] eiusmodi agnitione citati, nie może tego nazad wziąć, co raz z ust wypuścił, jako o tym prawo jest wyraźnie, że emissorum suorum verborum in iudicio nullus amplius potest esse dominus. A że się przyznał, toć podług prawa confessus pro convicto habet[ur] et non est necessaria ulterior probatio

Trzecia. Neguje jeszcze i tego pozwany Skolski, że ksiąg pod tytułem swoim nie wydawał i że nie jest drukarzem. To sine pudore mówi. Albowiem jasny dokument najduje się tego, czego się on przy, to jest wydanie Aeconomiej albo Porządku zabaw ziemskich; którą to Aekonomią nie kto inszy, tylko ten pozwany Andrzej Skolski pod tytułem swym wydał i][e]lgo m[oi]sci p[anu] Gruszekiemu one przypisał, a potym się sam na końcu jako drukarz podpisał, którego podpisu te są formalia verba: „W[as]z]m[oi]sci m[ilościwego] pana uniżony sługa Andrzej Skolski, drukarz lwowski“. Do tego datę ze Lwowa die 8 Septembris anno 1639 napisał.

Quaeritur, na což tedy dowodu większego potrzeba, kiedy ten dowód jaśniejszy nad słońce pokazuje się. Owo zgoła żadnym spo-

* У текри: «rekojenstwa».

sobem nie może pozwany tego ujść, aby i dobra jego ad fiscum były zabrane i żeby za to, że się drukarzem lwowskim liczył, nie miał być pokarany, ponieważ periculum inde subsequi może civitati dla wydania ksiąg pod tytułem lwowskim.

Jednym słowem, ponieważ aktor p[an] Constanty pokazał to jasnymi dokumentami i przyznaniem pozwane[go], że on się drukarzem lwowskim, a nie kredytorem, jako udaje, (za litery) przez te czasy liczył i mianował, ponieważ in periculum miasto wdał i wdał, ponieważ civitati znaczną szkodę przez to czynił, ponieważ to in contemptum et in circumventionem iurium] et privilegioru[m] civitatis Leopoliensis] uczynił, dlategoż słusznie i prawnie ma być pokarany i dobra jego konfiskowane ad aerarium publicum civitatis. A iż pan Constanty dla tej sprawy przez niego zelżony i zesromocony tudzież koszty w tej sprawie ponosił i ponosić musi, których sobie takse na kilkadziesiąt złotych kładzie, przetoż i w tej mierze powinien pozwany pana Constantego deprekować i szkody nagrodzić, petens id per sententiam decerni salvis salvandis.

Porro citatus dilatione] super duplicandu] in proximu] obtinuit.

ЦДІА УРСР у Львові. ф. 52, оп. 2, спр. 54, стор. 1188—1190. Оригінал.

Переклад

Андрій Скольський
Костянтин Медзапета
Вищезгадані позивачі, відповідно до отриманого на попередньому засіданні відкладення справи для подання відповіді, дали відповідь, разом з трьома писемними документами, такого змісту.

Зміст відповіді

Славетний p[an] Костянтин Медзапета, львівський купець і міщанин, подав скаргу від свого імені й імені панів братчиків на Андрія Скольського, позваного, за те, що цей Скольський, не маючи міського права і не склавши на нього присягу, не повідомивши про це уряд цього міста, без жодного дозволу посмів і наважився заснувати в цьому місті друкарню з приватної ініціативи, порушуючи права і привілеї міста, і з небезпекою для міста видавати з своєї друкарні книжки під своїм ім'ям.

Всупереч цьому, відповідач Андрій Скольський, після довгих суперечок і спорів взявся відповісти і в цій відповіді так захищається й обороняється: «Ця друкарня — каже — не моя, бо я продав її панові Сльосці за 1500 золотих і тепер працюю у пана Сльоски лише за плату, а не як друкар, і жодних книг під своїм ім'ям та званням не видаю».

Проти такої відповіді відповідача нинішній позивач пан Костянтин подає таку репліку: насамперед спростовує те, що відповідач фальшиво твердить відносно боргу, бо уряд ваших ми-

лостей легко може зрозуміти і побачити з скарги відповідача, поданої на нинішнього позивача у Львівському вийтівському уряді в понеділок перед святом Воздвиження чесного Хреста * 1639 р., що відповідач Скольський називає пана Слоску не боржником, а своїм товаришем. Тому це пояснення повинно відпасти.

Друге. Коли пан Костянтин домагався в певній справі у лавничому суді застави за Скольського, тоді цей Скольський ухилився від застави, заявляючи судові, що він має свою друкарню. Про це збереглися сказані ним слова. Позивач заявив, що не підлягає [обов'язкові] застави, що він постійний мешканець, має свою друкарню. На доказ цього пан Костянтин подає про це місце [записане в книзі,] документ — витяг з судових актів від суботи після свята святого Франциска ** 1639 р., і просить, щоби його, позначеного літерами С. О. N. № 2, тут зачитали. Коли існує таке зізнання відповідача, то уже не може взяти назад того, що раз вийшло з [його] уст. Про це є чіткий закон, що ніхто не має далі влади над сказаними у суді своїми словами. А що [він] признався, то, згідно з законом, вважається, що той, який признався, програв і не потрібно дальшого доказу.

Третє. Відповідач Скольський заперечує також, що він видавав книжки під своїм ім'ям і що він друкар. І це каже безсоромно, бо є ясний доказ того, що він заперечує, а саме — видання «Економії або порядку сільських занять», цю ж «Економію» видав не хто інший, тільки цей відповідач Андрій Скольський під своїм ім'ям. Присвятив її його милості панові Грушецькому, а в кінці книжки підписався сам як друкар. Ось точні слова того підпису: «Ваш, милостивого пана, низький слуга Андрій Скольський, друкар львівський». До того вказав дату: у Львові, дня 8 вересня 1639 року. Питання: навіщо якогось кращого доказу, коли є цей доказ, ясніший від сонця. Отже відповідач не може ніяк уникнути конфіскації майна і покарання за те, що називав себе львівським друкарем, бо від видання книжок під львівським титулом може виникнути небезпека для міста.

Одним словом, оскільки позивач пан Костянтин довів це вірогідними документами і визнанням відповідача, що він вважався і називав себе в той час львівським друкарем, а не кредитором [за літери], як фальшиво твердить, тому що наражав місто і наразив на небезпеку і цим чинив місту значну шкоду, тому що робив це зневажаючи і обходячи права і привілеї міста Львова, отже слушно і законно [Скольський] повинен бути покараний, а його майно має бути конфісковане на користь громадської скарбниці міста. А через те, що у зв'язку з цією справою він знеславив і осоромив пана Костянтина, який мав і зараз мусить мати великі видатки в тій справі, які оцінює на кілька десятків

* 12 вересня.

** 8 жовтня.

золотих, тому відповідач відносно цього повинен перепросити пана Костянтина і покрити втрати. [Позивач] просив вирішити це вироком, з застереженням того, що повинно бути застережене.

Потім відповідач отримав дозвіл на відкладення [справи] для внесення другого пояснення (дупліки).

№ 109

1639 р., жовтня 24 *.— Протокол судового засідання львівського раецького уряду, присвяченого скаргі купця Костянтина Медзапети на друкаря Андрія Скольського за друкування книжок без дозволу, з заявою Скольського та свідченнями священика Симеона Симеонівича, Петра Черкаського і працівників друкарні Івана Сеньковича та Івана Леневица

Andreas Skolski

Constantinus Medzapeta

Honestus Andreas Skolski, citatus, iuxta dilationem, in anteriori termino officii praesentis super duplicandum praehabita[m] et oblatam, per proloquutorem suum, in processu causae specificatum, duplicam, scripto conceptam, produxit et in tenore tali, quis sequitur, exhibuit.

Tenor duplicae

W każdej sprawie sędzia powinien fundament i początek sprawy upatrować. Fundament i początek sprawy tej pomownej nie jest inszy, tylko ten. Pozwany będąc pobity od aktora niniejszego dał mu akcję in iudicio, która dotychczas toczy się i wentyluje. Aktor uchodząc onej sprawy, z zapału tę pomowną akcję przed urzędem w[asz]m[ościów] intentuje niniejszemu pozwanemu, a intentuje ją „że ty masz drukarnię na szkodę miejską i pod tytułem miejskim księgi drukujesz“.

Pozwany, że nie ma drukarni, że czeladnikiem, towarzyszem pana Sluski jest, a nie sobie panem, że litery, które miał, onemu przedał medio compromissariorum do tego przyciśniony, wywodzi, pokazuje to, że ten kompromis przez samego aktora zawarty jest między pozwanym a panem Sluską. Na to pan aktor nic nie mówi, bo trudno lucente sole diem negare. Ze tedy na to nie mówi aktor, dosyć by pozwanemu na tym, bo że drukarni pozwany nie ma, że dług tylko złotych półtora tysiąca u pana Sluski za litery wywodzi; dosyć na tym, że wywodzi być sie czeladnikiem, towarzyszem pana Sluski, że na niego robi, a nie na siebie, a to respectu certae mercedis, constitutae et adventae przez pana aktora i inszych

* Датується на підставі попереднього запису в книзі на стор. 1198.

kompromisarzów. Gdy tedy pozwany negativam propriam wywodzi sententia compromissariali ad inventionem actoris, cóż aktor dalej może mówić? Negare sententiam compromissorialem suam nie może nec contrarium eidem asserere, a że asserit sibi ipsi contrarius, który swojej assercji trzy daje dowody (jeśli dowodami nazwane być mogą) w replice swej.

Pierwszy ex copiis protestationis. Pan Liberacki pisząc copias protestationis miasto pana, towarzyszem nazwał Słuske. To nie jest dowód. Bo naprzód to słowo towarzysz, a po łacinie societas, ma multas significationes, ma significationem vinculi amicitiae jako proverbium 18 czytamy: vir amabilis ad societatem magis amicus erit, quam frater; ma significationem aemulationis paritatis cuiusdam, jako Seneca in 8 Taget [...] * pisze: nec regna socium ferre nec redae sciunt; ma et alias significationes, quas hic enumerare non est meae professionis; zatym luboby i on (quod non agnoscit[ur] słowo towarzysz kazał napisać, jeszcze by to słowo nie uczyniło probaczej, bo kto wi[e], jakoby go pozwany brał; mógłby pana Słuske zowiąc towarzyszem, rozumieć wielkim swym przyjacielem, jakoż tak jest. Ale pozwany niniejszy, będąc pobitym od aktora niniejszego, nie wiedząc co z tym czynić, szedł do pana Liberackiego jako jurysty, powiedział mu statum causae, prosząc, aby mu consilium dał. Dał consilium, napisał protestację i co miał pozwanego towarzyszem pana Słuski jako czeladnika, to on pana Słuske towarzyszem citati moderni napisał. Pozwany tego jako prostak nie konsiderował, bo swoją sprawę nie na słowach, ale na rzeczy samej w istocie protestacji fundował; więc protestanti protestację wolno kasować, wolno też i verba prolocutoris principali retractare, quam diu super eis sententiatum non sit in disponente Speculo] Sax[onico], lib[er] 3, art[iculus] 14. Zaczynam pozwany deklaruje, iż siebie towarzyszem pana Słuszczyzny, jako czeladnika jego, a nie pana Słuska swoim towarzyszem pisać kazał, bo tak jest comprobatum circa directam responsionem.

Drugi, że pozwany, gdy po nim aktor kaucji się namagał, powiedział nie być się hołotą, nie być się suspectum de fuga, mieć drukarnię; i to nie jest dowód, bo pozwany samymże niniejszym aktorem, to jest jego wynalazkiem, dowodzi, że miał ante litery ruskie, ale je sprzedał panu Słusce, za które mu dać złotych półtora tysiąca powinien, a gdy jeszcze nie dał, to do nich ma interesse, bo in defectu solutionis może retro petere easdem literas, a mieć litery, robić litery, jako pozwany robi, a drukować literami pod tytułem swoim, insza i różna jest.

Trzeci, ten największy aktor być rozumie, który nie także jako i pierwszy dowodu nie czyni, co tak illustratur:

Po nieboszczyku Szelidze została się drukarnia polska i łacińska, tę kupił nie pozwany, ale pan Słuska, co i officio w[asz]m[ościów] wiadomo. Wiadomo wszy[s]tkiemu miastu: liter pol-

* Заголовок не встановлено.

skich, łacińskich nie miał i nigdy drukarni nie odprawował, oprócz ruskiej z Bractwa ruskiego i lubo pro documento pokazuje Oeconomię albo porządek zabaw ziemiańskich, udając tę Oeconomię wydrukowaną być przez pozwanego pod tytułem jego, to tak właśnie mówi, gdyby diem sole lucente non esse chciał mówić. Taż Oeconomię pozwany próbuje, że nie przez niego, nie we Lwowie, ale przez Marcina Filipowskiego w Krakowie jest drukowana, która Oeconomia podaje się. Tylkoć to. Pozwany mając dług u jegomości p[ana] Gruszeckiego złotych sto dwadzieścia, uprosił sobie u pana Słuski, pana swego, że mu prefacyjkę wydrukować pozwolił i te prefacyjke do gotowej w Krakowie przez krakowskiego drukarza drukowanej Oeconomii in futuro przyprawić miał, intendując tym sposobem dług wydzwignąć; której jeszcze i nie przyprawił, i nigdzie na świat nie wydał, i tych prefacyj nie więcej tylko cztery, na co i przysiąc gotów, wydrukował; a że się podpisał „drukarni lwowski“, i w tym nic nie zgrzywał; bo pan jego pozwolił; więc robiąc za czeladnik[a] to rzemiosło, nie mógł się safiannikiem, złotnikiem albo krawcem podpisywać. Insza zaś być rzeczą, insza imieniem drukarzem; w Polsz[cz]e siła się tym, czym nie są, nazywają, naturale to jest, ile jeszcze Rusinowi godniejszym, niżli jest, nazywać się. On, będąc Rusinem, wstyd go było podpisać się drukarczykiem i napisał drukarzem, jako to. wiedzieć na Psalterzu, w roku 1634 wydanym; u tychże teraz święte[go] Jana Kunatowicz na Ochtaich, id est Ka-nonach cerkiewnych podpisał się temi słowy „Jan Kunatowicz „drukarni“, i herb swój położył; toć też sequitur za tym, że drukarnia nie bracka, ale tego Jana Kunatowicza. Są i insze dowody i wywody.

Tak pokazawszy iniustam sui delationem, prosi se liberum pronunciarum, a na najcięższą gotów i przysiąc, że nigdy pod swoim imieniem na siebie, jako pana, nie drukował, oprócz czterech prefacyjek dla wyciągnięcia długu; gotów przysiąc, że drukarni, oprócz sumy półtora tysiąca złotych, jeśli je da, albo liter ruskich, za które dać złotych półtora tysiąca pan Słuska pozwanemu powinien, nie ma i że nie robi jako pan, ale jako towarzysz względem kontentacji, naznaczonej w kompromisie, prosząc, quid sit iuris, decerni, dając i to do uwagi urzędu w[asz]m[ościów], iż bractwo trzyma drukarnię quo iure, jeżeli cum sensu magistratus, magistratui wywieść się nie zawadzi, skąd sobie wielkie pożytki sine iure cum damno civitatis czynią, reservatis reservandis protestando de damnis litisq[ue] expensis.

Post praemissam duplicam is idem citatus testes, infra de nominib[us] et congominib[us] specificatos, statuit, petens eosdem per officium praesens examinari. Qui quidem, ratione infra-scriptor[um] requisiti et examinati existentes, taliter recognoverunt.

Ac imprimis honorabilis Symeon Symeonowicz, praesbyter basilicae tituli sancti Nicolai ritus Graeci, officialis in spiritualibus, recognovit, iż attestację moje, sigillo et subscriptione firmatam, de data 19 Octobris anno millesimo sexcentesimo trigesimo nono panu Andrzejowi Skolskiemu daną, przyznawam i że tak było i jest, a nie inaczej, świadczę. Kompromis, między Sluską a Skolskim względem liter ruskich zawarty i względem kontentacji na dalszą robotę temu Skolskiemu postanowionej, jest w schowaniu przy ojcu Barlaamie Porsenieckim z podpisami rąk pana Constantego Medzapety, pana Jacka Włoszka spod świętego Jana, także ojca Porsenieckiego i contrahentes samych, to jest Sluski i Andrzej Skolskiego. Dlatego nie chce ten ociec Porseniecki tego kompromisu wydać, powiadając, iż „mi dwaj dali do schowania, kiedy obadwa przyjdą“, wydam takowy kompromis“.

Postmodum honestus Petrus Cerkaski fassus est et recognovit: „Ten Andrzej Skolski bawił się wprzód przy ojcu Semianie, potym odjechał do Multan, gdy się zaś znowu z Multan zwracał, jachał mimo dom mój. Któregom ja zoczywszy, przywitałem się z nim i że u ojca Semiana wszyscy chorują, „raczej złóż się do mnie“, mówilem; on usłuchawszy mnie, stanął u mnie, potym powiedział, iż „mam litery ruskie, nie wiem, co mam z niemi czynić“ Jam mu powiedział, iż „ty możesz chleb jeść, tylko się do urzędu miasta tego udaj“. I chodziłem z nim, naprzód do sławnej pamięci j[e]lgo[m]o[ś]ci p[ana] Alexandra Ubaldiniego, natenczas burmistrza, potym do j[e]lgom[ó]sci pana Jakuba Szolca, prosząc za nim, aby go pod swoje patrocinium przyjąwszy, onemu drukować pozwolili, a ichm[ó]śc kazali nam natenczas do pańskiej izby wstąpić i tam konsensu żądać; gdyśmy mieli do panów wstąpić, naszedł pan Sluska z panem Constantym; tego pana Andrzej prosił, aby onemu pracować dopomógł, powiadając, że „mam litery polskie“ i wziął go z sobą na robotę“. To też zeznawam, że mieszkając u mnie, litery robił, które potym panu Michałowi Slusce przedał“.

Idem citatus iustificando se, że on Oeconomiej pod imieniem swym nie drukował, produxit takową książkę Oeconomia przez Marcina Philipowskiego w Krakowie drukowaną. Potym alterum librum ex officina Michaelis Sluska, typographi archiepiscopi Leopoliensis, sub titulo „Pancarpia Phisicae messis“, Leopoli anno 1629 editum, czego dowodząc, że łacińska drukarnia jest Michała Sluski, a nie moderni citati. Item produxit Canonem ritus Graeci, Leopoli editum ex officinae Confraternitatis Ruthenicae anno 1639, na którym Jan Kunatowicz napisał się drukarzem, choć nie ma drukarniej.

Postmodum Ioannes Sienkowicz, drukarskiego kunsztu: „Na prośbę p[ana] Jendrzeia Skolskiego złożyłem prefację z liter do jednego szlachcica, który mu był winien złotych sto dwadzieścia. Które złożenie pan Michał Sluska, drukarz, widział po kilka razy i pytał się, co to za polszczyzna. Ja odpowiedział, że to panu Jendrzeiowi złożył. On rzekł: „Długoż ta prefacja będzie?“. Bom

Ja już był i rozebrał, kiedyśmy co inszego drukowali; potymem ją znowu złożył. Wiedział o tym p[an] Michał, że to p[an] Jendrzei miał drukować“. Comprobavit erectione digitor[um].

Item Ioannes Leniewicz, drukarczyk: „Cokolwiekeśmy drukowali, tedy to było za wiadomością i rozkazaniem tak pana Michała Sluski, jako i pana Jendrzeia Skolskie[go], bośmy ich jednali, szanowali i słuchali, i kiedy te prefacją złożono, tedy ją widział pan Michał i pytał, co to za prefacja; odpowiedziałem, że to panu Jendrzeiowi, a on na to nic nie rzekł, bo obadwaj panowie sobie drukowaniem zawiadowali i z sobą naspół wszystko robili“, comprobavit.

Quae quidem testimonia suprascripti testes erectione duorum versus coelum manus dextrae digitorum iuxta formam iuris comprobant.

Porro actorea pars dil[ati]onem super triplican[dum] in p[ro]ximu[m] obtinuit.

ЦДІА УРСР у Львові, ф. 52, оп. 2, спр. 54, стор. 1199—1204. Оригінал.

Переклад

Андрій Скольський Костянтин Медзапета
Відповідач, чесний Андрій Скольський, згідно з відкладенням
спр. н, наданим на попередньому засіданні цього уряду для
др. лї відповіді, через свого оборонця, названого в ході процесу,
подав на письмі другу відповідь цього змісту:

Зміст другої відповіді

У кожній справі суддя повинен шукати основу і початок справи. А основа і початок цієї наклепницької справи не інші, а тільки такі. Відповідач, якого теперішній позивач побив, розпочав проти нього судову справу, яка досі тягнеться і розвивається. Позивач, уникаючи цієї справи, з запалу починає проти теперішнього відповідача цю наклепницьку справу, а починає її [закидом]: «ти маєш друкарню на шкоду місту, і ти друкуєш книжки під фірмою міста». Відповідач твердить, що не має друкарні, і що він челядник, товариш у pana Слюски, не сам собі господар, а літери, які мав, продав йому, [Слюсці], бо був змушений до того полюбовними угодами. [Відповідач] доказує, що ця угода була укладена за посередництвом самого позивача між відповідачем і паном Слюскою. Позивач нічого не каже на те, бо важко при світлі сонця заперечувати день. А оскільки позивач промовчує це, то відповідачеві було б досить того, бо він твердить, що не має друкарні, а тільки пан Sluska винен йому боргу півтори тисячі за літери. І достатне його оправдання, що він челядник, товариш у pana Слюски і працює за участю для себе, працює за певну винагороду, встановлену за участю позивача та інших полюбовних суддів. Якщо тоді відповідач своє заперечення спирає на власному твердженні позивача в тій

угоді, то що позивач може далі говорити? Не може ж позивач заперечувати своє власне рішення, висловлене в полюбовній угоді, ані стверджувати протилежне. Він суперечить сам собі, наводячи у своїй відповіді три докази, якщо їх можна назвати доказами.

Перший, на підставі копії протестації. Пан Ліберацький, пишучи копію протестації, замість господарем, назвав Слюску товаришем. Та це не доказ, тому що насамперед слово «товариш» (латинською мовою — *societas*) має багато значень, має значення узів дружби, як у 18 [розділі Книги] прислів'їв читаємо: дружня людина для товариства ближча буде ніж брат; має значення якогось прагнення до рівності, як каже Сенека в 8 ... «товариша не можуть терпіти ні королі, ні візники [під час перегонів]»; [Це слово] має ще й інші значення, які перелічувати тут не є моїм завданням. Тому навіть якщо б він [відповідач] (хоч до того не признається) казав написати це слово товариш, то те слово ще не було б доказом, тому що хто знає, як відповідач те слово розумів: він міг би назвати пана Слюску товаришем в значенні великого свого приятеля, як в дійсності є. Але теперішній відповідач, якого теперішній позивач побив, не знаючи, що робити, пішов до пана Ліберацького як юриста, і розповів йому суть справи, прохаючи поради. Той дав йому раду, написав протестацію і в ній замість того, щоб назвати відповідача товаришем, тобто челядником пана Слуски, назвав пана Слюску товаришем теперішнього позивача. Відповідач як проста людина не задумувався над тим, бо свою правоту в протестації опирає не на слова, а на суті справи. Тому, [оскільки] протестуючому дозволено скасувати протестацію то також безпосередньому учасникові дозволено відкликати слова свого представника, поки на їх підставі не винесено вироку, (згідно з вказівкою Саксонського дзеркала, книга 3, стаття 14). Тому відповідач заявляє, що казав назвати себе товаришем і челядником пана Слуски, а не пана Слюску своїм товаришем, це стверджено на підставі безпосередньої його [позивача] відповіді.

Другий. Те, що на домагання позивачем застави відповідач сказав; що він не голота і не може бути підозрілим до втечі, бо має друкарню, то й це не доказ. Адже відповідач на підставі твердження самого позивача, доводить, що раніше мав руські букви, але продав їх панові Слусці, за які той повинен заплатити йому півтори тисячі золотих, а оскільки ще не заплатив, то [Скольський] має права на ті літери, бо може вимагати їх повернення на випадок несплати. Але мати літери чи їх виготовляти, як це робить відповідач, це зовсім не те саме, що друкувати літерами від власного імені.

Третій [доказ], який позивач вважає одним з найважливіших, так, як і перші [два], зовсім не є доказом, що пояснюється так.

Після небіжчика Шеліги залишилася польсько-латинська друкарня, яку купив не відповідач, а пан Слюска, про що знає

й уряд ваших милостей. Цілому місту відомо, що [Скольський] ніколи не мав польських і латинських літер і ніколи не вів друкарні, крім руської [за дорученням] руського братства. І хоч на доказ [Медзапета] показує [книжку] «Економія або порядок сільських занять» і фальшиво твердить, що ту «Економію» друкував відповідач під своїм ім'ям, то він те саме говорить, якщо б при світлі сонця заперечував, що є день. Відповідач стверджує, що ту «Економію», яка пред'являється, друкував не він у Львові, а Мартин Філіповський у Кракові. Тільки ж так: відповідач, маючи борг в його милості пана Грушецького 120 золотих, випросив у пана Слуски, свого господаря, що він дозволив йому видрукувати малу передмову. І ту передмову він в майбутньому збирався приєднати до готової «Економії», яка друкувалася в Кракові краківським друкарем, намагаючись тим способом відібрати борг. Тієї передмови ще не під'єднав і ніде у світ ще не видавав. Видрукував тих передмов не більше чотирьох, на що готовий присягнути. Також щодо того, що підписався «львівський друкар», нічого поганого не зробив, бо мав на це дозвіл свого пана. Адже, працюючи саме в тому ремеслі челядником, не міг підписуватися сап'яником, золотарем чи кравцем. Одна справа бути дійсно друкарем, а інша — друкарем за назвою. В Польщі багато людей називають себе тим, ким [в дійсності] не є. Це природно, особливо русинові, називати себе до с'їнішим, ніж є. Він, будучи русином, соромився підписатися друкарчуком і написав «друкар». Отже, він [Скольський] пішов за прикладом позивача і руського братства, бо коли ще Слюска був у них друкарчуком, не підписувався так, лише повним друкарем, як це видно на Псалтирі, виданому в 1634 році. Тепер у них Іван Кунатович на щойно виданих Охтяях, тобто церковних канонах підписався такими словами: «Іван Кунатович, друкар», і вмістив свій герб. З того виходило б, що друкарня не братська, а його, Івана Кунатовича. Є ще й інші докази і пояснення.

Так, показавши несправедливість обвинувачень проти себе. [Скольський] просить проголосити його вільним, а щодо найтяжчого [обвинувачення], готовий і присягнути, що ніколи не друкував під своїм ім'ям і для себе як господаря, крім тих чотирьох передмов для одержання боргу. І готовий присягнути, що не має друкарні, крім суми 1500 золотих, якщо їх дасть, або руських літер, за які пан Слюска має дати відповідачеві 1500 золотих, і що не працює як хазяїн, а як товариш за винагороду, признану в полюбовній угоді. [Відповідач] просить, щоб було винечено справедливе рішення. При тому він звертає увагу уряду ваших милостей, яким правом братство утримує друкарню, чи з відома магістрату, магістратові не зашкодило б дізнатися. З того вони [братчики], діючи незаконно, мають для себе велику користь на шкоду міста. Застерігаючи те, що належить застерігати, він протестує у зв'язку з втратами і видатками на процес.

Після наведеної вище відповіді той же відповідач поставив названих нижче поіменно свідків, прохаючи, щоб уряд їх заслухав. Вони, запитані про вищеописану справу, зізнали так.

Насамперед, шановний Симеон Симеонович, священник церкви святого Миколи грецького обряду, офіціал в духовних справах, зізнав, що: «визнаю мою посвідку, стверджену печаткою і підписом, дану 19 жовтня 1639 року панові Андрієві Скольському, і засвідчую, що було так, а не інакше. Угода між Слюскою і Скольським щодо руського шрифту і винагороди, встановленої для Скольського за дальшу роботу, підписана руками пана Костянтина Медзапети, пана Яцька Волошка з-під [церкви] святого Івана, також отця Порсенецького і самих сторін угоди, тобто Слюски і Андрія Скольського, є на зберіганні у отця Варлаама Порсенецького. Тому цей же отець Порсенецький не хоче видати цієї угоди, кажучи, що двоє дали її йому на збереження, і коли вони обидва прийдуть, тоді віддасть їм ту угоду».

Після цього свідчив Петро Черкаський: «Той Андрій Скольський перебував спершу у отця Симеона, потім поїхав до Молдавії, а коли повертався з Молдавії, переїжджав біля мого дому. Я привітався з ним, коли побачив його, а тому, що в отця Симеона всі хворіють, сказав йому: «Краще зупинися у мене». Він, послухавши, поселився в мене, а пізніше сказав: «Маю руські літери і не знаю, що з ними робити». Я сказав йому: «Ти можеш мати хліб з того, тільки звернися до уряду цього міста». І я ходив з ним спершу до покійного його милості пана Олександра Убальдіні, тодішнього бурмістра, відтак до його милості пана Якова Шольца, клопочучи, щоби взяли його під свою опіку і дозволили йому друкувати. А їх милості веліли нам зайти до залу панів (райців) і там просити дозволу. Коли ми збиралися зайти до панів прибув пан Слюска з паном Костянтином і попросив пана Андрія допомогти йому працювати, кажучи, «маю польські літери», і взяв його з собою на роботу». Зізнаю ще й те, що він [Скольський], проживаючи в мене, робив літери, які опісля продав панові Михайлові Слюсці.

Цей же відповідач, доводячи, що він не друкував «Економії» під своїм іменем, показав книжку «Економія», друковану в Кракові Мартином Філіповським. Потім іншу книжку, видану у Львові у 1629 році з друкарні Михайла Слюски, друкаря львівського архієпископа, під назвою «Вінок жнив фізики» у Львові, 1639. Цим доказував, що латинська друкарня належить Михайлові Слюсці, а не теперішньому відповідачеві. Далі показав «Охтоїх» грецького обряду 1639 року, виданий друкарнецького братства у Львові у 1639 році, на якому Іван Кунарович назвав себе друкарем, хоч не має друкарні.

Відтак Іван Сенькович, [працівник] друкарського ремесла: «На прохання Андрія Скольського я склав з літер передмову, звернену до одного шляхтича, якому [Скольський] був винен 120 золотих». Те складання кілька разів бачив друкар пан Ми-

хайло Слюска і питався, що то за польський текст. Я відповів, що склав те для пана Андрія, Він сказав: «Чи довго буде [складатися] та передмова?». А я вже і розібрав склад, коли ми друкували інше, а потім знову склав. Пан Михайло зізнав, що то пан Андрій мав друкувати [цю передмову]». Ствердив це підняттям пальців.

Також Іван Леневиц, друкарчук, засвідчив: «Все, що ми тоді друкували, було з відомо і за розпорядженням як пана Михайла Слюски, так і пана Андрія Скольського, бо ми їх обох шанували і слухали. І коли ту передмову було складено, то її бачив пан Михайло і питав, що то за передмова. Я відповів, що то для пана Андрія, а він не сказав на те нічого, бо обидва панове завідували друкуванням для себе і все робили спільно».

Наведені вище свідки ствердили ті свої зізнання піднесенням до неба двох пальців правої руки, як цього вимагає форма права.

Далі сторона позивача отримала відкладення справи на найближчий час для подання третьої відповіді.

№ 110

1639 р., жовтня 29*.— Протокол судового засідання львівського раецького уряду, присвяченого скарги купця Костянтина Медзапети на друкаря Андрія Скольського за друкування книжок без дозволу, з заявою Скольського

Andreas Skolski
Honestus Andreas Skolski, citatus, dilationi suae super quadruplicandum, in anteriori eiusdem officii termino obtentae, satisfaciendo, hunc ipsum quadruplicae terminu[m] in scripto parato produxit et bin tenore tali, qui sequitur, exhibuit.

Tenor quadruplicae

Pisze Tytus Livius, iż „invidia tanquam ignis** summa petit“, Pisze Sallust[ius] in Catill[ina], iż „cupido et ira sunt pessimi consulentores“; zaiste tak Titi Livii, jak i Sallustii in Catilina prolatis sententias verissimas być exemplo actoris moderni, kto nie widzi. Pan aktor ubogiego człowieka zdespektował, ubogi będąc zblży, zapomniawszy owego, cum potentiori ne litiges, mając słuszną*** pozywa aktora, intetując mu akcją in iudicio**** o pobicie; ale potentior coelos movet***** motus irae, i coby miał satisfacere za

* Датується на підставі попереднього запису в книзі на стор. 1217.
** В АЮЗР: «lovis».
*** В АЮЗР: «słusznosc».
**** В АЮЗР: «iustitio».
***** В АЮЗР: «monet».

pobicie, to ies[z]cze nilitur chudoby onego pozbawić. Zaiste ira et invidia tanquam ignis summa petit; przez wszystkie terminy sam stawał, a in termino triplices już Bractwo ruskie pobudza, aktorami ich czyni, processum immutuje, przeciwko którym, gdyby ab initio processus insimul cum actore asserto stawali, miałby być co mówić* pozwany, miałby być wielkie poważne, perimentes exceptiones, pokazałby być o drukowanie książek ruskich bez pozwolenia metropolitego excommunicatos, ale że in termino ultimo, pobudzeni tylko przez aktora, introdują się, dlategoż pozwany, nie znając ich** pro actoribus, ad triplicam pana Constantego tak kwadruplikuje.

A naprzód, co się tyczy pierwszego jakby dokumentu, że pan Liberadzki napisał quid pro quo pana towarzyszem, to dosyć dostatecznie in termino duplices ilustrowało się, iakoż ad verificandum praemissa może officium w[asz]m[ości] pana Liberadzkie[g]o przyzwać i z onego, jeżeli to nie errore ipsius factum est, explicari. Wiele to bywa, że ferendarii cancellariae mylą się, attamen errores illorum corriguntur. A że pozwany czynił do tej protestacji, przez to errorem ferendarii non approbavit, ratio, bo nie była i nie jest quaestio o to, żeby pan Sluska miał być towarzyszem Skolskiego, ale że pan Constanty Skolskiego pobili, i ad essentialia obductionis et protestationis i czyni Skolski, a nie ad verba superflua.

Trzecia. Prostak, niechaj mu dziesięć raz czytają tę protestację, tedy i teraz nie pojąłby i nie zrozumiał, co ipsi nocivum i które słowo. Co się tyczy drugiego, że się possessionatum powiedział, i to in termino duplices justyfikował sufficienter, a nadto mówił to tuendo se a cautione; każdy meliorando actionem suam, a zwłas[z]cza, żeby nie dał kaucji, albo nie szedł do więzienia, broni się jako może, ale assertionis strona i sędzia probaciej namagać się powinien, i gdyby był aktor niniejszy allegatae possessionis probatniej namagał się, pewnie pozwany non aliud probaret, tylko to, że mu pan Sluska złotych półtora tysiąca winien za litery ruskie, iakoż że in isto et non in alio sensu mówił, gotowy przysiąc. Quod ad tertium, justyfikował się evidenti documento, że nie on drukował Ekonomię i że nie we Lwowie jest drukowana, tylko on ex consensu domini sui cztery prefacyjki wydrukował, które są trzy przy nim, a czwartą per concreditum mając, aktor podał ją ad officium w[asz]m[ości] circa replicam; że się podpisał: „Drukarz lwowski“, podpisał się drukarzem, bo to rzemiosło za czeladnika przy panu Slusce, lwowskim — a loco, że we Lwowie; prostak nie wiedział, co się w tym inkluduje; a nadto, że mu pan jego pozwolił, jako na dowód circa duplicam stawał dwóch świadków, prosiąc eorum depositiones legi. Stawałby i pana samego, ale że absens. Nigdy pozwany, ani przed compromisem, który aktor

* В АЮЗР: «mowl».

** В АЮЗР: «ut».

przyznaje, ani po compromise, nie był towarzyszem pana Sluski, bo lubo drukował Libros epistolarum, ale na nich drukarzem nie podpisał się, ale isti Libri epistolarum cesserunt nie jemu, ale panu Slusce, i pan Sluska i za litery ruskie pozwanego i za pracą podjętą circa Libros epistolarum z wynalazku samegoż aktora i inszych kompromisarzów złotych półtora tysiąca dać powinien.

A że stawa ociec namiestnik na ratusz, stawa dlatego, aby daną przez się attestację, confrontatione z aktorem weryfikował; iakoż był aktor w kancelariej, gdy on deponował, i tak to konfrontacja do tego przywiodła go, że kompromis zna, a gdy zna kompromis, toć omnes controversiae ustawać muszą, bo patet z atestacją kompromisarzów, że nie był i nie jest drukarzem, ani pana Sluski [w]spółdrukarzem pozwany był i jest, ale u niego za towarzysza [a] robił i robi, ad praesens circa compromissum, circa testes et documenta, toć innocentiae evidentia*, gotów pozwany, jako melius sciens, przysiąc, petens, quid sit iuris, decerni, reservatis reservandis, protestando de damnis litisq[ue] expensis. Post praemissae quadruplicae reproductionem, submittentibus utrisq[ue] partibus causam et actionem praesentem sententiae officii praesentis officium superferendam in proximum deliberavit.

ЦДІА УРСР у Львові, ф. 52, оп. 2, спр. 54, стор. 1219—1221. Оригінал.
Опубл.: АЮЗР, ч. 1, т. 12, стор. 438—441.

Переклад

Андрій Скольський
Чесний Андрій Скольський, відповідач, дотримуючись [терміну] перенесення [розгляду] його [справи], отриманого на останньому судовому засіданні цього уряду для четвертої відповіді на обвинувачення, подав на письмі цю четверту відповідь такого змісту.

Зміст четвертої відповіді

Тит Лівій пише, що заздрість, неначе вогонь, вимагає найбільшого, а Саллюстій в «Катіліні» — що жадібність і злоба найгірші дорадники. Справді, хто того не бачить, що теперішній позивач є прикладом справедливості висловів Тита Лівія і Саллюстія в «Катіліні». Пан позивач зневажив бідну людину; бідність в «Катіліні». Пан позивач не супереч», але ний побитий, забувши [правило] «сильному не супереч», але маючи слушність, позиває позивача, починаючи справу в суді за побиття. Але сильніший, керуючись злобою, порушує небеса і, замість винагородити за побиття, ще намагається його позбавити злого майна. Справді, злоба і заздрість, неначе вогонь, ти злого майна. Справді, злоба і заздрість, неначе вогонь, хочуть все більшого. На всіх судових розглядах [Медзапета] ставав сам, а на розгляд третьої відповіді вже підмовляє Руське братство, робить його позивачем, підмінює початку процесу тих же [членів братства], якщо б від самого початку процесу

* В АЮЗР: «evidentiae».

вони виступали разом з позивачем, мав би відповідач серйозні, дійсні відводи, засвідчив би, що вони піддані анафемі за друкування руських книжок без митрополичого дозволу. Але оскільки вони лише підмовлені позивачем, втручаються в справу на останнє засідання, відповідач, не визнаючи їх позивачами, дає таку четверту відповідь на третю заяву пана Костянтина.

Насамперед те, що стосується першого начебто доказу, що пан Ліберацький помилково назвав господаря товаришем, то на другій відповіді достатньо з'ясувалося. І для підтвердження цього уряд ваших милостей може викликати пана Ліберацького і запитати його, чи це не сталося через його помилку. Так часто буває, що помічники-канцеляристи помиляються, але ж їхні помилки виправляються. А те, що відповідач діяв згідно з протестацією, не значить, що [він] схвалив помилку помічника [канцеляриста]; правильно, адже не йшлося і не йдеться про те, чи Слюска був товаришем Скольського, а про те, що пан Костянтин побив Скольського, і на підставі самої суті засвідчення [побиття] і скарги Скольський діє [юридичним шляхом], а не на підставі маловажних слів.

Трете. Простак, нехай йому десять разів читають ту протестацію, [то як] тоді, [так] і тепер не дійшов би і не зрозумів би, що і котре слово є шкідливе для нього. Що ж до того, що він назвав себе власником [майна], те достатньо пояснив під час другої відповіді, крім того, він сказав це, для уникнення застави; бо кожний, поліпшуючи своє становище [у судовій справі] обороняє себе як може, зокрема щоби не дати заставу або не йти до в'язниці. Але сторона, яка ставить закиди, і суддя повинні домагатися доказів, і якщо б нинішній позивач домагався доказу поданих [для захисту] даних про володіння майном, то певне, що відповідач був би довів не що інше, а тільки те, що пан Слюска винен йому 150 золотих за руські літери і що в такому, а не в іншому значенні говорив він, на це готовий присягнути. Щодо третього, то виправдав себе очевидним доказом, що це не він друкував «Економію», і що вона друкована не у Львові, тільки що з дозволу свого пана він видрукував 4 невеликі передмови, 3 примірники якої має біля себе, а четвертий, який йому довірено, позивач подав разом з [своєю] відповіддю до уряду ваших милостей. Відносно того, що підписався «львівський друкар», то підписався друкарем, бо це ремесло виконує як челядник у пана Слюски, львівським — від [місця] друку, що у Львові; [він], простак, не знав, що це означає; крім того, на доказ, що його господар йому це дозволив, при другій своїй відповіді він поставив двох свідків, прохаючи зачитати їхні зізнання. Поставив би свідком і самого господаря, але він відсутній. Відповідач ніколи, ані перед угодою, яку позивач визнає, ані після угоди, не був товаришем пана Слюски, бо хоч друкував книги послань, однак не підписувався на них друкарем, і ті книги послань пішли [в користь] не йому, а панові Слюсці. Пан

Слюска повинен заплатити відповідачеві і 1500 золотих за руські літери і за працю над книгами послань, як встановлено самим позивачем та іншими учасниками угоди.

А те, що отець намісник прибуває до ратуші, то для того, щоб дане ним свідчення перевірити на очній ставці з позивачем. Тоді, коли він складав [свідчення], позивач був у канцелярії, і так та очна ставка сприяла тому, що він знає угоду, а коли знає угоду, то всі суперечки мусять припинитися, бо із свідчень учасників ясно видно, що відповідач не є і не був друкарем, ані співдрукарем пана Слюски. Він робив у нього підмайстром і робить донині згідно з угодою на підставі свідків і явних доказів невинності. Відповідач готовий присягнути, оскільки він краще знає, прохаючи винести справедливе рішення. Застерегаючи те, що слід застерегти, протестує за видатки і втрати, спричинені спором. Після передачі четвертої відповіді для обидвох сторін, які віддали дану справу на розсуд цього уряду, уряд вирішив перенести її [розгляд] на найближчий час.

№ 111

1639 р., грудня 22*.— Протокол судового засідання львівського раецького уряду, присвяченого скаргі купця Костянтина Медзапети на друкаря Андрія Скольського за друкування книжок без дозволу, з заявою Скольського

Tenor refutationu[m] apell[ati]onis
Czyniąc do dilaciej, contra productum** privilegiu[m], has
considerationes sędziemu podaje.
Pierwsza. Ze istud privilegium ad malam informationem fraternitatis obtentum.
Secunda. Ze sine concensu*** magistratus obtentum. Privilegia**** v[er]o omnia, sine consensu magistratus obtenta, contra iura civit[at]is et privilegia pugnancia, subsistere non possunt.
Trzecia. Privilegia per abusum tolluntur. W tym przywileju sacrae regiae m[a]i[est]at[is] expresse id apposuit****, żeby nic nie drukowali, co by być mogło contra dignitatem s[ac]rae r[eg]ia[e] m[a]i[est]at[is] aut ecclesiae Romanae vel ipsi adnexarum; ale fraternitas cokolwiek wydaje, wszy[st]ko bije contra dignitatem ecclesiae Romanae. Albowiem libros schismaticos errorum plenes wydaje i drukuje.

* Датується на підставі попереднього запису в книзі на стор. 1361.

** В АЮЗР: «contraproductum».

*** В АЮЗР: «concessu».

**** В АЮЗР: «privilegium ita».

***** Так у тексті.

Czwarta. Fraternitas privati[m] z tego drukowania wielkie zyski mają; albowiem drukarnia jedna tylko w tym kraju jest ruska, z której księgi na Ukrainę, Podole, Litwę, Moskwę, i co wiedzieć gdzie nie rozsyłają, pieniążą*, a Rzeczypospolitej stąd, ani civitati, sub cuius titulo wydają, nie czynią pożytku.

Piąta. Drukarze subesse debent illustrissim[i] loci ordin[ari]i et magistratui, a tak subesse, żeby sine censura illustrissim[i] loci ordin[ari]i, sine vero consensu magistratus nic a nic in lucem nie wydawali, a to dlatego, aby heresiae schismata nie mnożyły się. Fraternitas tak wiele tysięcy ksiąg, a nie tysiący, ale milionów** wydawała***, a in censuram żadnej illustrissim[i] loci ordin[ari]i nie podała, na żadną consensum a magistratu nie otrzymała, i tak, co wiedzieć****, z jakimi errorami, z heresjami, schismatami in publicu[m] wyszły.

Szosta. Effectus drukowania ten jest, że co typis committitu[r], aeternae memoriae podaje się, że successivis temporib[us] legi et observari potest. Fraternitas, cokolwiek drukuje y drukowała ksiąg, żadnej nie drukowała, która by nie była contraria ecclesiae Romanae et fidei catholicae, ale i owszem, contrariissimas; że tedy schysma generare, est impiissimum, toć i libros schismaticos, per quos schysma generatur, est impiissimum, że tedy summum malum inde orit[ur]; ob quod imminens praetactum privilegium utrum subsistere possit, vel non, musi cedere in disquisitionem, a disquisitione[m] sacrae regiae m[ajestatis], jako dantis privilegium. Przeto in***** hoc passu pewnie remissa post curiam s[acrae] r[egiae] m[ajestatis] stanąć musi, petens, quid sit iuris decerni.

Porro officium auditis eiusmodi partium rationibus et privilegio***** super admittenda nec ne appellatione iterum ad proximum deliberavit.

ЦДДА УРСР у Львові, ф. 52, оп. 2, спр. 54, стор. 1371—1372. Оригінал.
Опубл.: АЮЗР, ч. I, т. 12, стор. 442—444.

Переклад

Зміст заперечення апеляції

Діючи судовим шляхом на підставі відкладення [справи] [відповідач] подає судді такі міркування проти пред'явленого привілею:

Перше. Що цей привілей братство отримало з допомогою неправильної інформації.

Друге. Привілей отриманий без згоди магістрату, а всі привілеї, що отримані без згоди магістрату і суперечать правам і привілеям міста, не можуть бути дійсними.

* В АЮЗР: «pienięzey».

** У тексті помилково: «millionow».

*** В АЮЗР: «wudawala».

**** В АЮЗР: «wierziec».

***** В АЮЗР: «isz».

***** В АЮЗР: «privilegia».

Трете. Привілеї, якими зловживають, скасовуються. В цьому привілеї його королівської величності виразно додано, щоб не друкували нічого, що йшло б проти гідності його королівської величності або римської церкви і тих, що з нею зв'язані. Але все, що тільки видає братство, є проти гідності римської церкви. Адже воно [братство] друкує і видає схизматичні книжки, сповнені помилок.

Четверте. З того друкування братство має великі приватні зиски: руська друкарня є лише одна в тому краю, і з неї розсилають книжки на Україну, до Поділля, Литви, Москви, і хто знає куди, та їх продають за готівку, прибутку ж звідти не дають ані Речі Посполитій, ані місту, під іменем котрого вони видають книжки.

П'яте. Друкарні повинні підпорядковуватися світлішому місцевому єпископові і магістратові, і то так підпорядковуватися, щоби без цензури світлішого єпископа і згоди магістрату зовсім нічого не видавали, а це тому, щоб не поширювалися ересі та схизми. Братство видавало так багато тисяч, не тисяч — мільйонів книжок, однак жодної не подало для цензури світлішому місцевому єпископові і на жодну не дістало дозволу від магістрату. Отже хто знає з якими помилками, ересями, схизмами вийшли в світ [ці книжки].

Шосте. Наслідок друкування такий, що те, що виходить з друку, передається на вічну пам'ять, так що його можна читати і дотримуватись в наступних віках. Братство, скільки б не друкувало і не друкує книжок, то не надрукувало жодної, яка б не була ворожа римській церкві і католицькій вірі, а навпаки — [всі] якнайбільш ворожі. А породжувати схизму — найбезбожніший вчинок, отже, і схизматичькі книжки, якими породжується схизма, найбезбожніша справа, від чого походить найбільше лихо. З приводу цієї небезпеки слід перевірити, чи згаданий привілей може існувати, чи ні, а перевірити — його королівській величності, як тому, хто дав привілей. Тому, оскільки ця справа напевно повинна бути передана до королівського двору, [Скольський] просить, щоб [це] було вирішено згідно з правом.

Далі уряд, розглянувши такі аргументи сторін, і привілей, відклав [вирішення] щодо допуску і непризнання апеляції на найближчий час.

№ 112

1640 р., березня 9—11. Умова між львівськими друкарями Михайлом Сльозкою і Андрієм Скольським про інвентар спільної друкарні

Za wiadomością moją pan Michał Sluska, drukarz lwowski je[go] m[oj]o[ści] ks[ie]dza arcybiskupa, i pan Andrzej Skolski mają sobie wysadzić po dwóch przyjaciół o pewne różnice, które między

niemi są, którzy przyjaciele cokolwiek osądzą i wynajdą, przerwane obiedwie stronie mają to przyjąć i ich wynalazkowi dosyć czynić. Działo się we Lwowie, nona Martii 1640 roku.

Andrzej Sredzinski, custos i oficjał lwowski, proboszcz przemyski, m[anu] p[ro]p[ri]a;

Michał Sloska, pozwalam na wyżej * opisany kompromis;

Andrzej Skolski, pozwalam na wyżej * opisany kompromis.

Między uściwemi panem Andrzejem Skolskim, powodem, i panem Michałem Sloską, pozwany, drukarzami, strony drukarnie i pożytku kompromis, przez je[go] m[oi] księdz[a] oficjała lwowskiego poczęty, a przez przyjaciół i kompromisarze, niżej położone, zobopólnie sobie obrane i uproszone, dokończony, takowy stanął, który obiedwie strony daniem rąk przyjaciółom niżej położonym potwierdziły, na potwierdzenie vadium czterysta grzywien in casu contraventionis założyły i nakoniec rękami swemi przy podpisie je[go] m[oi] księdz[a] Sredzinskiego, oficjała lwowskiego, podpisały, transakcje wszystkie pisane i słowne, podpisane i niepodpisane kasując i mortyfikując.

Co się tknie drukarnie, ponieważ interczy żadnej autentycznej pisanej i warownej między sobą na spółnictwo, o które się teraz wadzą, nie miały ani mają, a obadwaj przyznają to sobie, że Skolski tylko litery cum matricibus do Sloski w roku 1638 przyniósł, gdzie nakładu żadnego i pieniędzy żadnych na wa[r]szaty, prasę, papi[e]ry, strawę czynsze, padatki, myta, czeladnie i insze rekwizyta nie przyłożył, tylko się pracą około liter formowania i posługą niejaką przez ten rok, jako księgi Apostołów i Psalterze robili, poniekąd przykładał, dlategoż Michał Sloska powinien Jędrzeiowi Skolskiemu to wszystko, cokolwiek Skolski wniósł, naprawił i przyczynił, wydać, to jest liter kamieni czternaście, pięcioro pisma, matrices, instrumenta dwa do pisma, śrub sztak, panewkę, łyżek dwie żelaznych, kamieni dwa do gładzenia liter, winkielaków dwa mosiądzowych, jeden do giserniej, a drugi do skrzynek, winkielak drewniany, jeden do podrzynania liter i gebel przy tym, śrub cztery żelaznych, rzemieni do biegunów dwa, gąbka jedna i to, co należy do drukarniej, według rejestru Skolskiego i przyznania zobopólnego. Lecz iż Sloska począł robotę pewną, Szostowniki i Czasowniki nazwane, na tych literach robić, a nie dokończywszy, miałby szkodę wielką, tedy to wydanie tych rzeczy pomienionych pociąga się do Świątek Zielonych lackich precise et indilate, za co powinien Sloska dać Skolskiemu dwadzieścia pięć Szostac[zn]ików, a drugie dwadzieścia pięć Czasowników.

Co się tknie pożytku za wyrobienie ksiąg, Apostołów nazwanych, ponieważ Sloska swój wszystek koszt, jako się wyżej położo, uczynił, a Skolski żadnego grosza na to nie nałożył, tylko pracę pewną, litery składając i korygując, podjął, przeto względem

* Так у документі.

liter i prace jego powinien mu Sloska tychże ksiąg w seksternach, to jest Apostołów sto pełna, nie rachując tych, co już przed tym kompromisem wziął, oddać. A iż przyznawa Skolski, że odebrał tychże ksiąg trzydzieści pięć, ale ich u Sloski w sklepie zostawił, tedy Sloska powinien mu i te zostawione trzydzieści pięć wydać, do nich sześćdziesiąt pięć dodać, aby się sto pełna in numero wypełniło. A ma wydać wyrobione niedefektowe bez wszelkich trudności i zwłok zaraz we czwartek blisko przyszły pro die quindecima Martii przy obecności któregokolwiek z panów przyjaciół niżej położonych jako sobie strony uproszą; które księgi wynoszą sumę pieniężną ośmset złotych polskich, każdą z osobna po ośmi złotych według przyznania stron obodwoch szacując. Do tego czterysta trzydzieści ośm złotych, które Skolski gotowemi pieniędzmi na potrzeby swoje według rejestru specjalnego i według przyznania obecnego zobopólnego od Sloski względem spółnictwa powziął i wybrał, mają przy Skolskim czasy wiecznemi zostawać, i płacić ich albo wracać Slosce nie powinien; zaczym Skolski bierze i wziął względem pożytku [w]spólnego od Sloski in summa tysiąc dwieście trzydzieści ośm złotych polskich, znowu od arendy liter do Świątek bierze ksiąg pięćdziesiąt, każdą jedną na drugą po złotych trzy szacując, summa facit sto pięćdziesiąt, summa summarum złotych tysiąc trzysta pięćdziesiąt * i ośm.

Tak tedy ten kompromis jest postanowiony, który ma być zaraz ekzekwowany względem wydania ksiąg sta, a względem wzięcia liter cum adjacentiis ma zostawać przy którymkolwiek panu kompromisarzu do Świątek w tym roku blisko przyszłym, a to dlatego, aby go strony nie naruszały i znowu w prawo i kłopoty z sobą nie zachodziły, zakładając na wszystkie kondycje i kontenta wzwyż położone vadium czterysta grzywien, którego połowica stronie, a druga na szpitale ruskie i polskie ma się obrócić, gdyby strona stronie niedosyć uczyniła.

Na co wszystko dla większej powagi panowie kompromisarze przy podpisach stron obodwoch rękami się swemi podpisały.

Działo się we Lwowie, die 11 martii anno 1640.

Mikołaj Zychini, miasta Lwowa ławnik, jako arbiter et compromissarius a parte rogatus m[anu] p[ro]p[ri]a.

Woyciech Maleskovic.

ЦДІА УРСР у Львові. ф. 52, оп. 2, спр. 55, стор. 436—438. Засвідчена копія.

Переклад

З мого відома пан Михайло Слюска, львівський друкар його милості отця архієпископа, і пан Андрій Скольський мають вибрати собі по двох приятелів у справі деяких непорозумінь, які існують між ними. Те, що ці приятелі вирішать і будуть вважати відповідним, обидві згадані сторони повинні прийняти і застосуватися до їх рішення.

* Так у тексті.

Діялось у Львові дев'ятого березня 1640 року.

Андрій Средзінський, львівський кустос і офіціал, перемиський парох, рукою власною;

Михайло Сльоска: погоджуюся на описану вище угоду;

Андрій Скольський: погоджуюся на описану вище угоду.

Між чесними — паном Андрієм Скольським, позивачем, і паном Михайлом Сльоскою — відповідачем, друкарями, укладено таку угоду про друкарню і прибуток, яку започаткував його милість отець львівський офіціал, а обрані і запрошені за згодою обох сторін приятелі і полюбовні судді закінчили. Цю угоду обидві сторони підтвердили, подаючи руки переліченим нижче приятелям, на підтвердження того склали 400 гривень застави, і, врешті, власноручно підписалися поруч з підписом його милості отця Средзінського, львівського офіціала, скасовуючи і позбавляючи сили всякі інші угоди — письмові і усні, підписані і непідписані.

Щодо друкарні, то через те, що вони не мали і не мають жодного автентичного писаного забезпеченого договору про спілку між ними, за яку тепер йде спір, а обидва визнають те, що в 1638 році Скольський приніс до Сльоски тільки літери з матрицями і не додав жодних грошей на верстати, прес, папери, страву, чинші, податки, мита, оплату челяді і на інші належності, а працював лише при формуванні букв і подавав певну допомогу протягом того року, коли робили книжки Апостоли і Псалтирі, тому Михайло Сльоска повинен віддати Андрієві Скольському все те, що Скольський вніс, полагодив і додав, тобто 14 каменів літер, п'ять видів шрифту, матриці, 2 інструменти для [виготовлення] шрифту, тиски, пановку, 2 залізні ложки, два камені для вигладжування літер, 2 мідні угольники (один до ливарні, а другий до скриньок), 1 дерев'яний угольник для підрізування літер і до того ж гимбель, 4 залізні гвинти, 2 ремені до бігунів, 1 губку і те, що належить до друкарні згідно із списком Скольського й двосторонньою заявою. Але у зв'язку з тим, що Сльоска почав тими літерами певну роботу, звану Шостодниками і Часовниками, і, не докінчивши її, мав би велику шкоду, тому зобов'язується віддати ті речі до лядських зелених свят * напевно і невідкладно, а за те, Сльоска повинен дати Скольському 25 Шостодників і 25 Часовників. Що стосується прибутку за виготовлення книг, званих Апостоли, то оскільки Сльоска поніс усі видатки на це, як вище вказано, а Скольський не вклав у те жодних грошей, тільки деяку працю, складаючи і виправляючи літери, тому пан Сльоска повинен дати йому повністю 100 тих книжок Апостолів зошитами, враховуючи сюди ** ті книжки, які Скольський уже взяв перед цією угодою. А тому, що Скольський признається, що уже взяв 35 тих же

* 27 травня 1640 р.

** В оригіналі помилково «не враховуючи».

книжок, але залишив їх у погребі Сльоски, то Сльоска повинен йому видати і ці залишені 35 і додати до них ще 65, щоб було повне число 100. [Сльоска] повинен видати йому викінчені [книжки] недефектні без будь-яких труднощів і зволікань, негайно, у найближчий четвер 15 березня, в присутності когось із згаданих нижче панів приятелів, кого сторони собі запросять. Ті книжки — вартості грошової суми 800 польських золотих, оцінюючи кожна зокрема, згідно з визнанням обох сторін, по 8 золотих. Крім того, ті 438 золотих, які згідно з спеціальним реєстром і обопільним теперішнім визнанням Скольський взяв готівкою від Сльоски на свої потреби у зв'язку з спілкою [між ними], мають навіки залишитися у Скольського і він не повинен Сльосці їх повертати чи сплачувати. Отже, у зв'язку з їхнім спільним прибутком, Скольський бере і взяв від Сльоски суму 1238 золотих, а за оренду літер до [зелених] свят * бере 50 книжок, кожна з яких оцінено по 3 золоті, в сумі — 150 [золотих], разом — 1358 золотих.

Отже, в той спосіб укладено цю угоду, яка відносно видачі 100 книг, має бути зразу виконана, а відносно повернення літер з приналежностями, має знаходитися у кого-небудь з панів посередників до [зелених] свят даного року * для того, щоб сторони не порушували її, не вдавалися знову до суду й не спричиняли собі клопотів. Для [зміцнення] всіх вищевказаних умов і змісту [угоди] визначається зарука чотириста гривень, з чого половина припаде стороні, а друга — на руські і польські шпиталі, якщо б [одна] сторона не виконала умов угоди [щодо другої] сторони. Для більшого значення панове посередники все це власноручно підписали поруч з підписами обох сторін.

Діялося у Львові, дня 11 березня 1640 року.

Микола Зихіні, лавник міста Львова, як арбітр і посередник, запрошений на просьбу сторони, власною рукою.

Войтіх Малецькович.

№ 113

1640 р., листопада 22 (12). — Підтвердження Тимофія Соболя своєму батькові друкареві Спиридонові Соболю з Києва про отримання від нього грошей в рахунок належної йому частини спадщини, подане для запису до книг могилівського міського уряду

рок[у] м̄ца феврал̄я ̄с̄ дня̄ ахм̄е **

Квитацья

па[н] Тимофе[и] а Силвестер Собо́л

* 27 травня 1640 р.

** Дата запису до книги — 16 (6) лютого 1645 р.

Postanowiwszy się oczewiście o[]jciec Sylwester Sobol, zakonnik, podał list syna swego pana Tymophieia Sobola ku wpisaniu do ksiąg mie[j]skich mohilewskich w te słowa pisany.

Ja, Tymophiey Sobol, zdrowy będąc na ciełe i na umyśle, a odstąpiwszy swej należnej jurysdykciej, prawa, powiatu i województwa, jawnie, jaśnie, dobrowolnie, krom wszelakiego ni od kogo przymuszenia zeznawam, iż coby po śmierci milego rodzica i dobrodzieja mego, to jest jego m[ó]ści ojca Sylwestra Sobola, zakonnika monastyra brackiego kiiowskiego, równą sukcesją iure naturali z inszą bracią moją rodzoną na mnie przypaść ze wszystkich ruchomych miała, tedy iż mi teraz dobrodzi[ej] rodzic mój jeszcze za żywota swego względem części czwartej tak w rzeczach ruchomych, jako i leżących equaliter z rodzonemi memi na osobę moją przypadającej pieniędzmi gotowemi z łaski swojej rodzicielskiej realiter darował, którą tedy ja sumę odebrawszy, pomienionego rodzica i dobrodzieja mego z odebrania tej sumy kwituje.

I na tom dał ten mój list kwitacyjny z pieczęcią i z podpisem ręki mej i ich m[ó]ściów p[anów] panów przyjaciół, ode mnie ustnie i oczewiście na świadectwo uproszonych.

Pisan w Kiiowie, dnia dwunastego m[iesi]ca novembra roku tysiąc sześćset czterdziestego.

U tego listu przy pieczęciach trzech podpis rąk temi słowy: Tymophiey Sobol, ręką [swą].

Упрошений печатар од особы выш менованой в месте том подписуюсе Никифор Яковлевич, рукою власною.

Ustnie proszony od osoby wyż pisanej na świadectwo tego listu podpisuję się Waclaw Usowicz.

Ктóry ten list kwitacyjny osoby wyż mianowanej do ksiąg mie[j]skich mohilewskich jest wpisany.

ЦДІА БРСР у Мінську, ф. 1828, оп. 1, спр. 12, стор. 90 зв.—91. Оригінал та засвідчена копія.

Переклад

Особисто прийшов отець Сильвестр Соболя, монах, і подав для запису до могилівських міських книг лист свого сина, пана Тимофія Соболя, написаний такими словами: «Я, Тимофія Соболя, будучи здоровий тілом і душею, відступаючи від належної мені юрисдикції, суду, повіту і воеводства, відкрито, зрозуміло, добровільно, без будь-якого примусу з чийогось боку заявляю щодо тої частки спадщини, рівної з часткою моїх братів, яка має відповідно до природного права на мене припасти після смерті мого батька і добродія, отця Сильвестра Соболя, ченця київського братського монастиря, як з усіх маєтків, які знаходяться в місті Могилеві, так і з усіх рухомих маєтків, що оскільки тепер, ще за свого життя, добродій батько мій із своєї батьківської ласки дійсно подарував мені гроші готівкою, відповідно

до четвертої частини, що припадає мені нарівні з моїми рідними [братами] у рухомому і нерухомому майні, я, отримавши цю суму, квітую свого батька і добродія, що дійсно її отримав; і я на це дав мій квітаційний лист з печаткою і підписом моєї руки та їх милостей панів приятелів, яких я запросив як особистих і очних свідків.

Писано в Києві 12 листопада 1640 р. В цьому листі при трьох печатках такі власноручні підписи:

Тимофій Соболя, рукою [власною].

Упрошений печатар од особы выш менованой в месте том подписуюсе Никифор Яковлевич, рукою власною.

Усно запрошений вищезгаданою особою для ствердження того листа підписуюся Вацлав Усович.

Той квітаційний лист вищеназваної особи вписано до могилівських міських книг.

№ 114

1641 р., квітня 26 — травня 3 (квітня 16—23).—
Протоколи засідань Львівського Успенського
братства із записами про відмову друкаря
Михайла Сльозки працювати у братській друкарні
та про умову братства з друкарем Андрієм
Скольським

Року тогожде а́хма в нед о раслабленом.

При собранію братіи на доконченя отложеных справ на елекціи так тыжден, а для неспособности здоровья пна Кгабриеля * и пна Константого, на тот час не будучых, такъже и пна Михаила, трох старших, фолкгуючи и иных здоровю, до пришлои неделѣ, в той же моцы ви zostавили, тылко одну справу строны друкарнѣ и умовы з пном Михаилом Слоскою, абы неотвлочне могло поставеня з ним ** дойти, депутовавши, двох братіи пна Кгабриеля уживати в том осудили.

Року тогожде, в нед о самарянины *** при събраню множайшым братіи, кромѣ пна Кгабриеля, неспосѣбного на здоровлю, была реляція, же на что же успѣли може слово пна Кгабриеля з пном Слоскою (о друкарнѣ) **** о друкованя книги Триоди, для недостаточного его слова, пред тым обещаного, и для загортованя ни в ценѣ неподобнои. Таж по сем и со самым пном Слоскою всѣм братіям бесѣдуючи, и с выпрашающим неподвижен просбе пребыст. Заледѣвѣ умолен быв видѣти в том тыдню в друкарнѣ братскои

* В АЮЗР далі дописано: «Лянкгиша».

** В АЮЗР: «в том».

*** 3 травня.

**** Так в оригіналі.

прасы, аще угодні будут. Потом братія избраша между собою до * дозору шпитального, до прешлого пна Матыяша Феодоровича тераз другого брата пна Павла Вороцовьского ** и о оным ряд, дозор и вшелякый промысл о шпиталь, упросивши, поручили. До таблици тыж црковной при каждой хвалѣ бжои ходити, везавши Ілію, старца, обок цркве мешкаючого, намовили и назначили. А иншыя sprawy до множайших събранія братій до неделѣ, даст бг, пришлои в моцы тоиже zostавили, бгу блгодареніе воздавши.

Року а хма, в неделію о самарениѣ.

Пан Ланкгиш умолены будучи от братии, мѣл долгую умову с пном Михаилом Слоскою о друковане Трыод, который не мог нѣц у пна Михала справити. Был так п Михал твердым, же не тылко п Ланкгиш, але и пнове братия през увес той рок з ним се не могли сторговати для его высокои цены и нееднословности, с чого были барзо жалостни. На остаток просили п Михала, абы увидѣл братский прасы, придавши му двох братии: п Янего Афендика и п Василия Григоровича, который, вшедши в друкарню, признавал быти великую неготовость и зепсоване друкарских дѣл, примовлеючы всѣм п братиям о недозор, смѣхы з них строячы, що братия, там будучая завдечне прыневшы, творцу неба и земли себе и друкарню поличивши и склонность вшелякую п. пану Андрею Школском увидѣвши, оному, друкарню братскую зъинъентовавши, вшытко порядне отдали и оного за друкара своего прынели, полицаючы оного пречистой бгрдцы и друкарню.

ЦДІА УРСР у Львові, ф. 129, оп. 1, спр. 1124, арк. 55 зв.—56. Оригінал.
Опубл.: АЮЗР, ч. I, т. II, стор. 140—141.

№ 115

1642 р., лютого 27 (17).— Лист ігумена монастиря Трьох святителів в Яссах Софронія Почаського до Львівського Успенського братства з проханям не затримувати надіслання грецького шрифту для друкарні молдавського господаря

Блгочестивому и хрстоименитому црковному братству цркви Успенія прчстой влдчци нашей бцы и прно двы Марии, пном обывателем Лвовьским православным, блгословенія и всѣх добр от Хрта бга зычливе повѣнъшовавши.

Вѣдомо ест млстям вашим, яко я недавнього часу, будучи зсламым от господара его мл. ктитора и добродѣя нашего до Лвова для

* В АЮЗР слово «до» пропушено.

** В АЮЗР: «Вороцувского».

набыта друкарни потребы ради црковной в народѣ сем молдовлахииском, от млстєи ваших не тылко зычливои помочи (вынявшы одного албо двох), але еще от нѣкоторых малоуважных нѣщо и зневаги дозналем. За тоє вправдѣ годилобы быся так пред его мл. гдном отцем митрополитом, у которогом был побѣхавши от вмстєи так овѣде пред господарем его мл. вет за вет, як посполите мовят, отдати, але же ми стало въпрек росказанъе бжее, которое не кажет противитися злу ани * побѣждати злым злое, но добрым. До того и любов, которую всѣ обще повиннихмо ку собѣ мѣти, един другого недостатки братній покривати, бо през то познанни будемо быти ** правдивыми правдивого учителя учениками. Тоє так мимо себе пустивши, а потягнены будучи жаданем от нѣкоторых в блгочестивом събраніи вашом горъливѣиших братии, жебым слово доброе и прчинное в поратованю цркви стои и братства млстєи ваших до господара его мл. мовил, том хентне яко брат учинил и чинити еще не отмовляюся. Але же еще господар его мл. *** от ваших млстєи жадного задатку и повабы до того не мает, теды бым радил принамнѣи тым писмом грецким, которое от отца Бережанског[о] слыш[н]е ест отбитое, а от ваших млстєи не вѣдаю для чо[г]о задержаное, господарови его мл. выгодити, яко ж и о вѣдомост прошу о том писмѣ, бо еще зданем sprawy о нем господарєви его мл. не пориваюс.

Затым звыклои ласце и любви мл. ваших пилно ся вручаю.

З монастыра господарского Ясского, дня зі февраля року ахмв.

Млстєи ваших упрєиме зычливыи приятел и бгомолца.

Софроніи Почаскии, игумен мнстыра ст трех ст в Яс[ѣх] ****.

ЦДІА УРСР у Львові, ф. 129, оп. 1, спр. 489, арк. 1. Оригінал.
Опубл.: Голубев, т. II, додаток, стор. 203—204.

№ 116

1642 р., травня 7 (квітня 27).— Лист Львівського Успенського братства до львівського купця Василя Леоновича в Яссах про обставини надіслання грецького шрифту для друкарні молдавського господаря

Нам велце ласкавыи пне Василии, о Хѣ брате любимыи. Зычим вѣм и собѣ, абысмо вас здо[ро]во и в цалости всякою оглядали. Дошол нас лист през посланца господарского од вѣм, з котрогог мы зрозумѣли зычливость тых, которые яког колвек добродѣства

* У Голубева: «а не».

** У Голубева: «были».

*** У Голубева «его мл» пропушено.

**** Текст реконструирований.

от нас дознавали. Бгѣ нех их простит. Пишете, же удают же бы акцентов 20 недоставало. То неподобная. До того руского писма и грецкого едны сут акценты. То не дефекты писма, але рачеи дефекты милости ближнего. Посылаем теды вам пробу, котрая ся дома чинила нѣм ся матрицес отослала. До того теж и того пилно перестеречи требы было, если якии злого суменя члк не утаил отобравши матрицес от его мл господара. Всѣх теды лѣтер албо матрицес мает быти в личбѣ 254, а шо ся тычет иж удают, же то писмо старое и пордзевѣлое, маете та грамматику грецкую того писма, шо вам п Прокопович дал, покажит же ен, если потреба того укажет, его господарской мл, а остаток госпуду бгу полицити и опатрности и стараню вашему. П. Мигал пишет там до пнов мытников, абы там на вас были ласкавы. Мы теж в молитвах грѣшных наших будем * госда бга просити, абы скрушыл сердце его господарской милости ку церкви и ку нам. Если ся вам еще придаст з господарем его мл мовити, мовѣте иж не тои, шо зачал муровати, але шо закончил дѣло, хвалу у бга мает и заплату, бо если не будет церков прикрита и окна кратами обварована, не ест певна в своем порядке. Бы ся было наше писмо впрод отослало, нѣм з Киева прислано, не было бы тои мовы. Але кто ж винен. Мы, жесмо отволочили, прости и нам бже.

Новин жадных бгу хвала нѣ маемо. Домашнии ваши и нашѣ з ласки наивышшого здорови. Зычимо, абысмо и мы здоровими бывши вас в добром здоровю оглядали.

При сем гд міра да будет з вами.

Дан зе Льова, 27 лня априля, рок ахмв.

О хѣ братия вам зычливые леополите**.

ЦДІА УРСР у Львові, ф. 129, оп. 1, спр. 491, арк. 1. Оригінал.
Опубл.: Юбилейное издание, стор. 90.

№ 117

1643 р., червня 29.—Угода Львівського Успенського братства з друкарем Михайлом Сльозкою про умови його праці у братській друкарні і про відмову випускати у власній друкарні кириличні книжки великого формату

W imię przenaјświętszej trójcy, ojca i syna i świętego] ducha. Zgoda rozerwanej braterskiej miłości pana Michała Słozky ze wszy[s]tką bracią przez podniesienie drukarniej ruskiej nad prawa i przywilegia cerkwi świętej, od królów świętej] [pamięci] polskich i ojców świętych] patriarchów nadanych świętobliwie.

* У тексті помилково: «будет».

** У тексті помилково: «леотополите».

Naprzód tedy dla łaski bożej, potym i dla miłości bliźniego ku sobie, dla której zwykło błogosławieństwo boże na ludzie zstępować, więc też i dla samej słuszności, nie czyniąc cerkwi bożyj] w prawach us[z]czyrbku, ani w dochodach dalszyj] szkody, odstępuje wiecznemi czasy od drukarnie ruskiej prywatnej, a na takich środkach zostawa, jako o tym niżej, aby tylko miłość wszy[s]tkiej braciej otrzymać i napotym przy postanowionych granicach zostawać i spokojnego chleba z żoną i dziećmi zażywać.

1. Pan Michał Słozka odstępuje od drukowania ksiąg charakterem i dialektem słowieńskim wszelkich i wszy[s]tkich w swojej drukarni, zostawuje to tylko przy samej cerkiewnej drukarni podług praw od dawnych lat służących onej na to, aby nigdzie indziej, tylko przy cerkwi miejskiej we Lwowie byli drukowane.

2. Submituje się też p[an] Michał Słozka w tejże drukarniej cerkiewnej, jako spółbrat, życzliwie, wiernie wszelkie księgi, które by za spólną radą p[anów] braciej onemu zleczone do drukowania były: drukować, magistrować, czeladką zawiadywać, gospodarzyć, aby wszelkie poszanowanie na miejscu świętym] przystojnie zachowane było i aby tak z Urzędu miejskiego jako i in[n]ego żądanych ani pozwów ani zaciągów prawnych względem występnych czeladzi na to zasłużył (jako to przytrafia się), tedy gdy z gruntu wynijdzie, pozywany i brany ma być, i wolno z nim czynić prawnie według upodobania.

3. P[anowie] bracia mają ex nunc z panem Michałem Słozką każdą księgę, który by się napotym drukować miała, postanowić i intercyzją obwarować powinni, a to za jaką datą którą księgę drukować ma, aby napotym około targów hałasu i trudności nie czynić; także i co by za przykładki onemu i z czeladzią zwyczajne pozwolone być mieli, oraz na tejże intercyzie specyfikować powinni będą.

4. A ponieważ pan Michał Słozka miłość swą ku cerkwi i ku braciej przez odstąpienie drukarnie ruskiej prywatnej (jako niesłusznej) okazuje i przy samej tylko łacińskiej i polskiej zostaje, tedy p[anowie] bracia wzajem onemu pozwalają na prywatne pana czywszy, w tejże drukarni swej pozwalają na prywatne pana Michała Słozky książeczki małe in octavo i od nich mniejsze, które się zwykli na takowe modum drukować; za pozwoleniem jednak p[anów] braciej każda książeczka wychodzić z druku powinna będzie i pod tytułem cerkwie i braciej, a nie pod tytułem p[ana] Michała Słozky; któremu p[anowie] bracia tej jego pozwolonej roboty, jako słusznej, byle cerkwi nie przeciwnej, nieodwzroczonej (gdy o to żądać będzie) pozwolić mają i p[an] Michał podczas wakanciej cerkiewnej roboty na swą potrzebę także czeladzią (aby się nie rozbiegała czeladź) robić będzie. A wszakże, będzieli miał tak wiele czeladzi, aby i cerkiewna robota za tym nie wakowała, wolno mu będzie i sobie (jeśliby tego potrzeba ukazowała) za

pozwoleniem bratskim książeczki przerzeczone in octavo i mniejsze robić i drukować. Powinien też będzie p[an] Michał za każdym razem, na swą prywatę drukując, i cerkwi na papie[r]ze cerkiewnym po dwieście egzemplarzów albo przykładków na pamiątkę wdzięczności wspólnej wyrobić i oddać. Do tego pozwalają też p[anowie] bracia p[anu] Michałowi prasy jego w drukarni swej bratskiej postawić, także i insze naczynia i pisma ruskie, które napotym, jako swoje, wolno mu będzie lubo przedać, lubo też darować, lubo sobie nazad wziąć wtenczas, gdy cerkiewne drukarnią p[anom] bractwu podług osobne[g]o na to rejestru, ze wszy[s]tkim w całości będzie oddawać.

5. Pan Michał Słozka, ponieważ się był śmiać ważyć, nad prawa i przywilegia cerkwi nadane starożytnie, na swą prywatę drukarnią ruską swą podnieść i w niej z szkodą cerkwi książek różnych przez kilka lat nadrukować, aczkolwiek by był zasłużył na karę wielką według tychże praw, cerkwi i braciej nadanych, jednak, że to nie tylko samej braciej, ale raczej samego Boga obraza jest, tedy bracia nie chcą one[g]o za to winować i karać, lec[z] jako sam dobrowolnie na ten grzech u Boga zasłużył sobie, także niech i miłosierdzie jego ś[więte] błaga. Bracia jednak, gdy obaczą pokore one[g]o ku Panu Bogu, obiecują się z nimże pospolu Pana Boga i przeczystą Matkę Jego ś[więtą] błagać i modlić.

6. Ponieważ pod ten czas szkodnicy różni cerkwi tel[j] i p[anom] bractwu, takowych zazdrośników (jako już o tym daje się od częściej słyszeć) za rozbieganiem się kół rodzą się, iż zgoła niemal każdy diak albo też pop usiłuje na swą prywatę drukarnią wystawić i na siebie drukować, przeto przeciwko takowe[g]o złośnika p[anowie] bracia spólnie z p[anem] Michałem Słozką mają się męsko prawnie opponować, bronić wszelako i nie dopus[z]zczać pracej, i wzajemnego kosztu wespół nie żałować na to, aby tylko takowego nieprawnie zasiadłego przy Lwowie z drukarnią prywatną prawami cerkwi miejskiej starożytnymi znieść.

A dla większe[j] powagi i gruntowniejszego umocowania tej miłosnej zgody i sprawy, p[anowie] starszy z Bractwa tego miejskie[g]o lwowskie[g]o imieniem wszy[s]tkiej braciej, także i pan Michał Słozka, brat i typograf, aby we wszy[s]tkich punktach opisanych słowa sobie dotrzymać i w niwczym nie wystąpić, pod zakładem między sobą winy, w drugiej intercyzie około książek postanowienia osobno wyrażony[j], rękami własnymi podpisują się i pieczęci swe z oboch stron przykładają.

Działo się we Lwowie, w dzie[n] ś[więtych] apostołów Piotra i Pawła, roku pańskie[g]o tysięczne[g]o czterdziestego trzeciego.
Gabryiel Łangisz, m[anu] p[ropria] Michał Słozka,
Alexander Prokopowicz, m[anu] p[ropria] ręką swą
Kof[n]stanty Medzapeta, m[anu] p[ropria]

ЦДІА УРСР у Львові, ф. 129, оп. 1, спр. 455, арк. 1—2. Оригінал.

Переклад

В ім'я найсвятішої трійці, отця і сина і святого духа.

Угода [про відновлення між] Михайлом Сльозкою і всім братством братерської любові, яка була розірвана тому, що [Сльозка] відкрив руську друкарню всупереч правам і привілеям, благочестиво наданим святій церкві блаженної пам'яті польськими королями і святими отцями патріархами.

Отже, в першу чергу задля божого милосердя і для любові до себе ближніх, з приводу якої сходиться на людей боже благословення, а також і задля самої справедливості, щоб не порушувати прав божої церкви і не шкодити надалі її прибуткам, [Сльозка] відмовляється на вічні часи від приватної руської друкарні і залишається на таких умовах, як описано нижче. Надалі буде дотримуватися визначених обмежень, щоб лише здобути прихильність усіх братів та мати разом з жінкою і діточками спокійний [кусок] хліба.

1. Пан Михайло Сльозка відмовляється від друкування у своїй друкарні всіх і будь-яких книжок слов'янським письмом і мовою, залишаючи це виключно церковній друкарні відповідно до належних їй здавна прав на те, щоб [такі книжки] не друкувалися ніде, тільки при міській церкві у Львові.

2. Пан Михайло Сльозка як член братства зобов'язується також охоче і вірно друкувати в тій церковній друкарні всякі книжки, доручені йому для друкування за спільною ухвалою братства, бути майстром, завідувати челяддю [і] господарювати так, щоб на святому місці зберігався порядок і щоб на приналежній до церкви території не траплялося позовів і судового переслідування з боку міського уряду та інших установ у зв'язку з провинами челяді. Однак, якщо б хтось з челяді заслужив на те (як це буває), то коли він вийде за межі церковних володінь, треба його позивати і забирати та вільно судитися з ним.

3. Відтепер пани брати про кожну книжку, яка буде друкуватися, повинні з паном Михайлом Сльозкою домовитися і ствердити писемною угодою, за яку винагороду має друкувати кожну книжку, щоб потім при торгуванні не було суперечки і труднощів. Також відносно того, які встановлені прикладки будуть дозволені йому та челядникам, повинні вказати у тій же угоді.

4. Оскільки пан Михайло Сльозка, відмовляючись від своєї приватної руської друкарні, як незаконної, проявив свою любов до церкви і братства, і оскільки при ньому залишається лише до церкви і братства, і оскільки при ньому виявляючи йому братинська і польська, братство, взаємно виявляючи йому братерську любов, дозволяє панові Михайлові Сльозці приватно випускати у своїй друкарні малі книжечки, формату октаво і менші від них, що друкуються таким самим способом. Але кожна книжечка повинна виходити з друку за дозволом панів

братів і від імені церкви та братства, а не від імені пана Михайла Сльозки. Панове браття мають йому дозволяти негайно на таку дозволена законну роботу, коли тільки проситиме про це, [з умовою], щоб лише вона не була шкідливою для церкви; пан Михайло має робити [книжки] для себе під час перерв у церковній роботі, використовуючи тих самих челядників (щоб вони не розбігалися). А якщо матиме настільки багато челяді, щоб і церковна робота не припинялася, то може [одночасно з нею], якщо буде потрібно, робити і друкувати згадані книжечки [формату] октаво й менші. За кожним разом, коли пан Михайло друкуватиме для власного прибутку, муситиме на знак своєї вдячності виготовити з церковного паперу і віддати для церкви по 200 примірників, тобто прикладок. Крім того, панове браття дозволяють панові Михайлові поставити у своїй братській друкарні його преси, а також й інше знаряддя та руський шрифт. Все це, як його власне, він зможе пізніше продати, дарувати або забрати назад собі тоді, коли буде здавати панам братству всю церковну друкарню згідно з окремим для цього реєстром.

5. Оскільки пан Михайло Сльозка, всупереч правам і привілеям, віддавна наданим церкві, наважився відкрити для своєї приватної користі власну руську друкарню і в ній протягом кількох років друкувати різні книжки на шкоду церкві, заслужив на велике покарання відповідно до згаданих прав, наданих церкві і братству. Однак, тому що це образа не тільки братства, але ще більше самого бога, тому братство не прагне обвинувачувати й карати його [Сльозку] за це, але оскільки він сам по своїй волі заробив собі цей гріх у бога, то нехай також благає про його святе милосердя; браття натомість, коли побачать його розкаяння перед богом, обіцяють спільно з ним молитися і просити милості бога і пречистої його матері.

6. На цей час різні шкідники для церкви і панів братства, заздрісні люди, коли розкрутилися колеса, щораз частіше, як чути, з'являються, і мало не кожний дяк чи піп намагається для приватної користі відкрити друкарню і собі друкувати, тому члени братства спільно з паном Михайлом Сльозкою мають рішуче діяти судовим шляхом проти такої злісної людини, всіма засобами забороняти і не допускати [друкарської] роботи, не шкодувати спільних витрат, аби лише такого, хто оселився у Львові з приватною друкарнею, викоренити, спираючись на старовинні права міської церкви.

Для більшого значення і кращого закріплення цієї полюбовної угоди і справи, щоб [сторони] дотримували свого слова в усіх складених пунктах і ні в чому не порушили [їх] (під загрозою штрафу, зазначеного в іншій угоді про умови випуску книжок), старші цього львівського міського братства, а також пан Михайло Сльозка, брат і друкар, власноручно підписуються і прикладають печатки від обох сторін.

Діялося у Львові в день святих апостолів Петра і Павла року божого 1643.

Гаврило Лангіш власною рукою.
Олександр Прокопович власною рукою.
Костянтин Медзапета власною рукою.

Михайло Сльозка
власною рукою.

№ 118

1643 р., червня 29*.— Угода Львівського Успенського братства з друкарем Михайлом Сльозкою про оплату його праці в братській друкарні і зобов'язання М. Сльозки дбати про ремонт друкарського обладнання

Oblata intercisae inter Sloska et provisores ritus Graeci
Ad officium actaque praesentia castrensia capitanealia Leopoliensia [personam] [ite]r venientes famati Andreas Strzelecki et Paulus Lawryszowski, provisores ecclesiae ritus Graeci Assumptionis in coelum beatissimae Mariae virginis, suo et totius fraternitatis nomine obtulerunt et ad acticandum porrexerunt officio praesenti intercisam certam ratione infracontentorum, petentes a se offerentibus eam suscipi et in acta sua ingrossari. Quorum affectationi officium praesens annuendo, suscepit et in acta sua inseri mandavit de tenore verborum tali.

W imię przenäjswiętrzyj Trójce, amen.

Staneło pewne koniec [z]ne a nieodmienne postanowienie między zacnie sławetnymi panami prowizorami albo Bractwem miejskim Malwowskim cerkwie tytuło Wniebowzięcia na [j]świętszej panny Marijej, z jednej, a panem Michałem Sloszką, spółbratem i typografem, z drugie [ej] strony, w ten sposób.

Panowie bractwo panu Michałowi Sloszczę oddawają do wiernych rąk drukarnią swą ruską bracką ze wszy [s]tkiem przynależnych jako o tym inwentarz [j] skończone [j] między sobą zgody, pisany jest względem zawarte [j] między sobą zgody, na piśmie pod tymże dniem uczynione [j]. W które [j] to drukarni pan Michał Sloszka powinien będzie tyżce cerkwie miejskie [ej] i brackie [ej] z wolą ich księgi ruskie cerkiewne ** według podanych sobie od nich ekzemplarzóv, na pożytek cerkiewny na papierze własnym brackim, oprócz [z] pokostu, cynobru, strawy, jurgieltu i opału własnego pana Michała Sloszki, majstrować i drukować, aby za dozorem onego ni na czym zgoła w porządnym wydaniu bez nagany nie schodziło.

A iż niemało zabawy i trudności około stargowania sie o każdą z osobna księgę, do druku podając, bywa względem jurgieltu majstrowi, jako i o przykładki, tak samemu, jako i czeladzi jego, tedy aby napotym żadnych trudności z obuch stron i zwłok około tego nie było, teraz zawczasu to między sobą tym pismem warują.

* Записано до книги 31 грудня 1647 р. (дата на стор. 2016 книги).
** У тексті помилково: «cerkiewną».

postanowią, a to pod zakładem tysiąca grzywien w niedotrzymaniu sobie słowa, których połowa urzędowi należnemu, a połowa stronie z nich ukrzywdzonej należeć ma.

Naprzód pan Michał Sloszka każde[j] uchwalone[j] od panów bractwa księgi cały taburg z druku *, to jest dwanaście ksiąg zupełna, oprócz przykładow jemu i czeladzi jego, i cerkwie i panom bractwu ** oddać powinien będzie. Panowie bractwo od wydrukowania każde[j] z osobna w drukarni swe[j] księgi, przez się uchwalone[j], to jest in folio, powinni będą panu Michałowi Sloszce, całego taburgu sobie oddanego, oprócz przykładow onego i czeladzi jego, płacić takowym sposobem: od księgi Ewangeliej naprzystolnej, wasylowskim pismem wydrukowane[j], także in folio-trifolnym pismem, po złotych polskich dwa i groszy pięci, od księgi Apostoła-wasyłowskim pismem in folio, po złotych polskich dwa, od księgi Anfologu albo Trifologu po złotych trzy, od księgi Triodni, tak Kwietny[j] jako i Postny[j], psalternym pismem po złotych polskich dwa i groszy dziesięciu, od księgi Ewangeliej, nazwanych Uczytelni, po złotych dwa i groszy piętnastu, także i insze księgi Mienieje dwanaście miesięcy *** in folio, jeśliby się, da pan bóg, zdarzeło drukować, a to trifolnym pismem i księga ustawce cerkiewne tedy pan Michał powinien będzie przyczynić przystojnie, według arkusza z cynobrem i jakowym pismem porachowawszy, po czemuby w zapłaceniu od niego trybem inszych ksiąg przyszło podług słuszności zostawać. A co się zaś dotyc[ze] książek in quarto, jako to Psalterza, C[za]soslówy nazwane, Stuzebniki, Trebniki **** nazwane, i inne tym podobne książki, iż już to w pamięci dobrej tkwi, tak pana Michała, jako i panów braci snadna szkoda nastąpi; gdy miłość boża nastąpi ku bliźniemu, serca z obu stron nieodmife]nne będą i pan Michał nad słuszność dawną przystojną od panów braci nie więcy[j] wyciągać będzie.

Co się zaś tkanie przykładek do taborgu wyżej opisanego tak samemu panu Michałowi, typografowi, jako i czeladzi jego, którym sam pan Michał Sloszka w tej mierze, z wiadomością jednak panów braci, sustentować ma, to jest by ich najwięcej[j] było, i luboby się wielkich ksiąg mni[ej] przykładków, a małych więcej[j] zwykło pozwalać, jednak zachęcając wszy[st]kich do większej ochoty, panowie bractwo pozwalają tak wielkich ksiąg panu Michałowi i z czeladzią jego, [jak i małych] ***** ksiąg przykładków nad taborg mieć na ich własnym papierze liczbą półtorasta, które sam pan Michał w dyspozycje swej ma mieć i według godności którego czeladnika jako i postanowienia z nim każdemu rozdawać. Na koniec warują to sobie pan[owie] bractwo, aby pan Michał napotem, da pan bóg, tymże trybem, jako mu teraz według osob-

* У тексті помилково: «druku».

** У тексті помилково: «Пана Bractwa».

*** У тексті помилково: «Тванасто miesieczna».

**** У тексті помилково: «Srebniki».

***** Ці слова у тексті, мабуть, помилково пропущено.

nego inwentarza albo rejestru opisanego oddana jest drukarnia z pismami swemi, także wcale dobrowolnie, powziawszy swoją drukarnią z pismami swemi do siebie, panów braci do własnych rąk cerkiewnych oddał. A tymczasem, jeśliby w czym naprawy w drukarni * w prasach, albo w odlewaniu jakowych liter, albo pisma ukazowała potrzeba, jako to zwykło w robocie trafiać się, tedy pan Michał wszy[st]tko to, za wiadomością panów starszych braci, do naprawienia jako i odebrania przez gisera liter ma pilne staranie czynić za własnym kosztem pan[ów] bractwa, którzy mu takowy nakład powinni będą, za pokazaniem rejestru od niego, wrócić i oddać. Powinni z obuch stron sobie będą wcale i w ni w czym nienaruszenie to postanowienie wyżej opisane dotrzymać i według onego się zachować pod zakładem wyżej opisanym.

Na co się dla większy[j] wagi i pewności rękami własnymi z obuch stron podpisali i pieczęci swe przyciśnęli.

Pisan i dan we Lwowie na gruncie cerkwi lwowski[j], w dzień świętych apostołów Piotra i Pawła miesiąca czerwca roku pańskiego tysiąc[ze]nego sześćsetnego czterdziestego trzeciego.

Gabriel Langisz.

Alexander Prokopowicz, m[anu] p[ropria].

Constanti Medzapeta, m[anu] p[ropria].

Michał Sloszka, ręką swą.

Locus sigilli.

Post ingrossationem originale exemplar offeren[tibus] ab officio p[rae]senti est restitutum, de quo restituto officium p[rae]sens quietat[ur].

ЦДІА УРСР у Львові. Ф. 9, оп. 1, спр. 397, стор. 206—207. Оригінал та засвідчена копія.

Переклад

Облята угоди між Сльоскою і провізорами грецького обряду. До уряду і цих львівських гродських старостинських актів особисто прийшли славетні Андрій Стрілецький і Павло Лавришовський, провізори грецького обряду церкви Успення пресвятої діви Марії, і від імені свого і цілого братства принесли тої діви Марії, і від імені свого і цілого братства принесли, і вручили цьому урядові угоду відносно нижченаведених [справ], з проханням прийняти її від них, що принесли, і вписати до своїх актів. Уряд задовільнив їхне прохання, прийняв і наказав вписати до актів у такому змісті.

В ім'я найсвятішої трійці, амінь.

Між славетними панамі провізорами або львівським міським братством церкви Успення пресвятої діви Марії — з однієї, і паном Михайлом Сльозкою, членом братства і друкарем — з другої сторони укладено певну і необхідну і остаточну угоду в такий спосіб.

Панове братство віддають панові Михайлові Сльосці до вірних рук свою братську руську друкарню з усіма приналежно-

* У тексті помилково: «druкарні».

стями, як це подається в окремому інвентарі, порядно складеному і підписаному у зв'язку з остаточною угодою, складеною цього ж дня на письмі. В тій друкарні пан Михайло Сльоска має бути майстром, друкувати для тієї міської братської церкви, за його [братства] згодою руські церковні книжки на підставі даних йому примірників на користь церкви — на власному папері братства. Оліфа, цинобра, харчі, оплата (челядникам) і опалення мають бути власні пана Михайла Сльоски, який повинен пильнувати, щоб нічого не бракувало для порядного й бездоганного видання [книжок].

Оскільки чимало клопоту і труднощів буває при торгуванні відносно оплати майстрові, а також прикладків, як для [нього] самого, так і для його челядників при передачі йому до друку кожної книжки окремо, тому, щоб потім не траплялося затруднень з обох сторін і пов'язаних з цим зволікань, вони тепер, задалегідь, роблять цим документом між собою застереження і постановляють, під загрозою, у випадку недотримання собі слова, штрафу 100 гривень, з яких половина має йти відповідному урядові, а половина — скривдженій з-поміж них стороні.

Насамперед пан Михайло Сльоска повинен віддати церкві і панам братству цілий табурт кожної ухвалені братством книжки (тобто повністю 1200 книжок), крім прикладок для нього і його челядників. Панове братство після віддання їм всього надрукованого в друкарні табурту кожної окремої ухвалені ними книжки формату фоліо, повинні будуть платити панові Михайлові Сльосці (крім прикладків для нього і його помічників) в такий спосіб: від книги на престольного Євангелія, видрукованого василівським шрифтом, також формату фоліо трифолойним шрифтом — по два польських золотих і п'ять грошів; від книги Апостола — василівським шрифтом, формату фоліо — по два польські золоті; від книги Анфологіона або Трифологіона — по три золоті; від Тріоди, як Квітної, так і Пісної — псалтирним шрифтом — по два золоті і 10 грошів; від книги Євангелія, т. зв. учительного — по два золоті і 15 грошів. Також, якщо б, дасть бог, довелось друкувати і інші книги — Міней дванадцять місячних формату фоліо, а саме трифолойним шрифтом і книжку Уставці церковні, то тоді пан Михайло повинен буде на зразок інших книг належно оцінити, яка має бути йому справедлива оплата відповідно до [кількості] аркушів, [наявності] цинобри і враховуючи шрифт. А що стосується книжок [формату] кварто, як Псалтирі, Часослови, Службники, Требники та інші тим подібні книжки, то це добре ще є в пам'яті. І якщо б мала бути якась шкода чи для пана Михайла, чи для панів братів, то можна сподіватися, що коли настане божа любов до ближнього, серця обох сторін не відміняться, і пан Михайло не буде вимагати від панів братів понад давню відповідну ціну. Що натомість стосується прикладків до згаданого вище табурту як для самого пана Михайла, друкаря, так і для його

челядників (яких сам пан Михайло Сльоска, з відома братства повинен утримувати так, щоб їх було найбільше), то був звичай дозволяти до великих книжок менше прикладків, а до малих — більше. Але, заохочуючи усіх до кращої праці, братство дозволяє панові Михайлові та його челядникам мати зверх кожного табурга як великих так і малих книжок [по] 150 прикладків на їхньому папері; повинен їх мати у своєму розпорядженні сам пан Михайло і роздавати їх кожному челядникові відповідно до домовленості з кожним і до заслуг кожного.

Врешті, братство застерігає собі те, щоб пан Михайло пізніше, як бог дасть, таким же способом, як тепер йому видано друкарню згідно з окремим інвентарем чи реєстром, зовсім добровільно повернув її повністю разом з шрифтами до власних рук церковного [братства]. А свою друкарню з шрифтами має забрати до себе. А якщо б на той час була потреба ремонту друкарні, або пресів, чи відливання якихось літер або шрифту, як це під час роботи трапляється, то пан Михайло повинен, з відома панів старшин братства, пильно дбати про ремонт і прийом літер, [відлитих] гісером на власний кошт братства, яке повинно повернути йому [Сльосці] видатки, після пред'явлення ним реєстру.

Обидві сторони повинні будуть цілковито і непорушно дотримуватися цієї вищеподаної угоди і діяти відповідно до неї під вищевказаною зарукою, на що обидві сторони, для більшого значення, власноручно підписалися і притиснули свої печатки.

Писано і дано у Львові, на території львівської церкви, в день святих апостолів Петра і Павла місяця червня року божого 1643.

Гаврило Лангіш.

Олександр Прокопович, власноручно.

Костянтин Медзапета, власноручно.

Михайло Сльоска своєю рукою.

Місце печатки.

Після вписання уряд повернув оригінал тим, що його принесли, і про це повернення уряд було поквитовано.

№ 119

1644 р., серпня 9.— Скарга друкаря Михайла Сльоски у львівському війтівському уряді на палітурника Матвія Пухальського за намову підмайстра словолитника Дмитра перейти на роботу до Кракова

Actum Leopoli, feria tertia in vigilia festi s[ancti] Laurentii
levitae et martyris anno domini 1644.
Protestatur Sloska contra Puchalski de infrascr[ipt]is

209

przyczyną odmówienia tego czeladnika, a że stąd ma szkodę znaczną pan Sloska, dlategoż uwolniwszy tylko pana Maleczkowicza od kaucyje, tam Demetrium, gisser, quam et Matthiam Puchalski, uti impossessionatum et sub aliena iurisdictione manentem, detinendos esse ad ulteriorem cognitionem causae censuit decreti praesentis vigore.

A quo decreto, uti sibi gravaminoso, uterq[ue] destinati carceribus appellaverunt ad Officium consulare Leopoliense. Quibus officium praesens, ne aliquod gravamen inferre videatur, detulit. Postmodum supervenit famatus Albertus Maleczkowicz et cavito pro statuitione famati Matthiae Puchalski ad Officium consulare causa prosequendae appellationis ad proximum.

ЦДІА УРСР у Львові, ф. 52, оп. 2, спр. 401, стор. 803—804. Оригінал.

Переклад

В п'ятницю після свята всіх святих, цього року.

Альберт Малецькович Словолицник Дмитро

На сьогоднішнє засідання особисто з'явившись, славетні Альберт Малецькович і Матвій Пухальський привели словолицника Дмитра, і, захищаючи законність [його] відходу з метою пошуку засобів для життя, просили звільнення від складення заставу.

Виступив славетний Михайло Сльозка і не погодився на звільнення Матвія Пухальського, через якого він є учасником справи, і просив для інформації уряду допитати згаданого словолицника Дмитра, що йому відомо в цій справі. Він, [Дмитро], після урядового запитання, заявив так: «Я не знав про Краків і ніколи там не був. Пан Пухальський, прийшовши до мене, сказав, що я мав би кращу працю в Кракові, якби лише хотів. Я сказав: «Я не проти, [але] після закінчення цієї роботи». Тоді він, не отримавши від мене певної відповіді, поїхав до Кракова і там обіцяв панові Цезарієві, що привезе мене. І відтак привіз мені листа від того пана Цезарія, і я поїхав».

Тому, що, як це видно з зізнання словолицника Дмитра, челядника пана Сльозки, згаданий Пухальський частково спричинив відхід цього челядника і що пан Сльозка має через це значну шкоду, уряд тільки звільнив пана Малецьковича від застави, а силою цієї ухвали постановив, що як словолицника Дмитра, так і Матвія Пухальського, який не має нерухомого майна і є під іншою юрисдикцією, треба затримати до дальшого в'яснення справи.

Обидва призначені до ув'язнення, апелювали проти цієї ухвали, як надто важкої для себе, до львівського раецького уряду. Даний уряд, щоб не здавалось, що [когось] покривдили, дозволив на це. Тоді виступив славетний Альберт Малецькович і до-ручив, що славетний Матвій Пухальський з'явиться у найближ-чому часі до раецького уряду для внесення апеляції.

1644 р., листопада 12.— Свідчення словолицника Дмитра у львівському війтівському уряді в зв'язку з обвинуваченням друкаря Михайла Сльозки про нанесення йому шкоди через перехід словолицника на роботу до Кракова

Actum Leopoli sabbatho in crastino festi sancti Martini pontificis et confessoris anno domini 1644.

Michael Sloska Demetrius, gisser

Citati honesti Demetry, gisser, proloquutor, supra in processu causae specificatus, satisfaciendo dilationi super respondendum, in proxime praecedenti termino obtentae, eandem responsionem, scripto parato conceptam*, exhibuit de sequenti tenore:

Tenor responsionis

Uczciwy Dmitr, giser, praemissa protestatione przeciwko panu Slosce, iż on mianowanego Dmitra, gisera, w protestaczej swej niesłusznie oszkalował, albowiem nie tylko mu żadnej szkody nie uczynił jako nigdy, tak i teraz, ale, i owszem, znaczne szkody swe od pana Sloski odniósł i wniwecz obróciłby się był, gdyby nie-wole jej uchodząc, nie odjechał był, postarawszy się i rad do-stawczy kondycje, albo roboty z pożytkiem swym lepszym w Kra-kowie. Praemissa protestatione i o to, że u pana Sloski żadnym czeladnikiem nie był, ale rzemieś[n]nikiem doświadczonym, nie jego rzemiosło drukarskie, lecz giserstwo robił, i z roboty swej biorąc nic więcej, tylko od kamienia złotych ośm, stąd żonę, czeladź swą i siebie samego strawował, od mieszkania płacił etc., a pan Sloska żadnego respektu na ubogiego rzemieślnika nie mając, tylko swój pożytek upatrując, nie tylko zrazu zjednał jako prostaka po taleru przy strawie swej na tydzień, przez co go znacznie przez niedziel circiter ośmińście ukrzywdził, ale i teraz na końcu ujed-nawszej] roboty, zarzuciwszy go nieujednaną robotą, to intendo-niedzy u niego brał i tak ustawicznym dłużnikiem raczej i niewol-nikiem, a nie rzemieślnikiem, był. A na ten czas, czyniąc dosyć dylaczej swej, tak sprawuje sie respondendo, że panu Slosce nie tylko za tysiąc złotych, ale za tysiąc kwartników nie uczynił, jako in sua protestatione udaje, szkody.

Co sie albowiem tknie jakoby pobrania przez pozwanego matri-carum, jednych ruskiego pisma, a drugich łacińskiego, także pun-conów i wersalów pisma łacińskiego i innych instrumentów i na-czynia do giserstwa należącego, tedy aktor tego pokazać nie może, albowiem takowe instrumenta quovis vocabulo nazwane, w skrzyn-ce zamknięte w drukarniej ruskiej pod kluczem pana Sloski, gdzie

* У тексті помилково: «conceptam».

pozwany robiel rzemioslo, zenie klucz od skrzynki oddawszy, a z soba nic nie wziawszy, zostawil. Ktora to skrzynke officio praesenti okazuje i z tymze naczyniem.

Co sie tknie zony jakoby porzucenia, ani to jest tak, bo zona o tym wiedziala, ze maz jej odejdzal i wyprowadzala go. Zlotych dwieście circiter pozwany wziął względem roboty pierwszej ujednaniej według intercyzy, ksiąg pare Ewangeliej i Ochtai, sobie po skończeniu roboty zwyczajnie winnych, i złotych piętnaście za zrobienie instrumentu pewnego długu u aktora zostawiwszy.

Co zaś o nieodlaniu pisma do połowy aktor mówi, tedy takowego pisma robota nie była ujednana, ale na końcu pierwszej roboty spe quasi contractus de quantitate mercedis ineundi podrzucena, o którą to robotę ani postanowił z pozwanym, ani materiej według potrzeby dawał, i, owszem, o takowe ciemżenie siebie rekwirowany naśmiewał się mówiąc, iż to twoja, a nie moja szkoda, jakoż pozwanego do omieszkania czasu, do utraty i szkody znacznej przywiódł. Dlaczego nie pan Sloska, jako udaje, ale pozwany szkodę poniósł, i pan Sloska pozwanemu, a nie on jemu winien został. Przeto, uchodząc dalszego w niwecz obrócenia, musiał odjechać. Prosi tedy pozwany, uti ab incopetenti actione liberari salvis salvandis, protestationem insinuatam reassumendo et de damnis litisque impensis, tum et traductione sui apud bonos sollenniter iterum atque iterum protestando.

Circa quam quidem responsionem suam praeinsertus citatus praesentavit ex scriniolo ligneo res omnes per actorem praetensas et in protestatione sua cognominatim specificatas, quas in integro in facie officii actori reddidit.

Et officium: Ponieważ się to na oko jasnie pokazuje, że wszystkie naczynie przez aktora w propozycie swojej specyfikowane, do giserstwa należące, wcale pozwany prezentuje i przez to żadnej szkody aktor nie ma, tylko roboty przewleczenie, dlategoż w tym punkcie de plano pozwany wolen. Co do roboty przez pozwanego zaczętej i niedokończonej, ponieważ na tę robotę żaden kontrakt nie stanął, atoli względem przewłoki powinien ją (jednak praevia satisfatione sufficienti citato per actorem praestanda, która urzędownie ma być zapisana) pozwany we wszystkim dokończyć. Co zaś sie tyczy nowej roboty, powinien akto[r] kontrakt z pozwanym dostateczny uczynić, który gdy między stronami stanie, pozwany powinien się będzie zapisać, że od takowej roboty, aż ją skończy, nie odejdzie. Naostatek, co się pokaże szkody za odejściem roboty przez pozwanego uczynionej, in quantum by sie pokazało, że jest przyczyną Puchalski, salva actio ad dictum Matthiam Puchalski, in quantum de iure competierit, actori reservatur decreto hoc ad praemissa mediante.

Quod partes utraeque pro iure susceperunt.

• ЦДІА УРСР у Львові, ф. 52, оп. 2, спр. 401, стор. 815–818. Оригінал.

Переклад

Діялось у Львові в суботу на другий день після свята св. Мартина, єпископа й сповідника, року божого 1644.

Михайло Сльозка

Дмитро, словолитник

Представник відповідача, чесного Дмитра, словолитника, (вищеназваний в актах справи), відповідно до отриманого на попередньому засіданні відкладення справи для відповіді, подав писану відповідь такого змісту.

Зміст відповіді

Чесний Дмитро, словолитник, в раніше поданій скарзі на пана Сльозку закидав йому, що він безпідставно знеславив названого Дмитра, словолитника, у своїй скарзі, тому що він [Дмитро] не лише не спричинив йому жодної шкоди як ніколи раніше, так і тепер, а, навпаки, пан Сльозка заподіяв йому немалі кривди. Він [Дмитро] зійшов би нанівець, якби з його неволі не відійшов і не від'їхав, постаравшись і радо отримавши більш прибуткову працю в Кракові. [Дмитро] подавав скаргу і відносно того, що він не був жодним челядником у пана Сльозки, а досвідченим ремісником, виконував не його друкарське ремесло, а словолитницьке, і за свою роботу не одержував нічого більше, тільки 8 золотих за кожний камінь [виготовленого шрифту]. З того утримував жінку, челядників і себе самого, платив за мешкання і т. д. Однак, пан Сльозка, не маючи жодної пошани до бідного ремісника і дбаючи лише про свою користь, спершу найняв його як недосвідчену людину, лише за харчі і по талаєрові за тиждень, чим дуже його кривдив протягом приблизно вісімнадцяти тижнів, коли нарешті він кінчав домовлену роботу, закидав його працею, про яку не домовлявся, з тою метою, щоб він, неборак, заборгувавшись, брав у нього щораз більше грошей і таким чином став швидше його невиплатним боржником і невільником, ніж ремісником. А зараз згідно з відкладенням [справи], у [своїй] відповіді таке дає пояснення, що панові Сльозці не зробив шкоди навіть на тисячу квартирників, не те, на тисячу золотих, як це [той] неправдиво заявляє у своїй скарзі.

Бо щодо того, начебто відповідач забрав матриці руського і латинського шрифту, а також пунсонів і версали латинського шрифту та інші інструменти і знаряддя для словолитництва, щораз позивач не може цього довести, тому що ці інструменти різних найменувань він залишив в руській друкарні, де відповідач виконував ремесло, замкнені у скриньці під ключем пана Сльозки. Ключ від скриньки він віддав жінці, з собою не взяв нічого. Ту скриньку із знаряддям показує цьому урядові.

Відносно того, начебто він [Дмитро] покинув жінку, то це також неправда, бо жінка знала про те, що її чоловік від'їжджав

і відпроваджувала його. Відповідач узяв близько 200 золотих за першу договірну роботу, кілька книжок (Євангелія і Охтоїх), які йому належали згідно із звичаєм, після закінчення роботи, а у відповідача залишив 15 золотих боргу, [який той був винен] за виготовлення інструментів.

Що стосується твердження позивача про невідлиття шрифту до половини, то відносно такого виконання шрифту не було угоди, але при кінці першої роботи це було докинуто в надії на якийсь договір про розміри майбутньої оплати. Однак, про цю роботу [Сльозка] ані не домовився з відповідачем, ані не дав відповідного матеріалу, навпаки, коли [Дмитро] скаржився на таку кривду, він насміхався і казав, що «то твоя, а не моя шкода». І дійсно він привів відповідача до втрати часу і значної шкоди. Отже, не пан Сльозка, як це він твердить, а відповідач був скривджений, і пан Сльозка винен відповідачеві, а не він йому. Тому, уникаючи дальшого знищення, мусив виїхати. Отже, відповідач просить, щоб його звільнили від справи, яка його не стосується, з збереженням того, що повинно бути збереженням, підтверджуючи подану скаргу і ще і ще раз протестуючи з приводу шкод і видатків на суд та знеславлення його.

При цій своїй відповіді згаданий відповідач показав у дерев'яній скриньці всі речі, яких позивач домагається і які перелічив у своїй протестації, і в присутності уряду повністю віддав їх позивачеві.

Уряд: оскільки видно наочно, що всі перелічені в скарзі позивача словолитницькі знаряддя, відповідач повністю показує і через них позивач не має жодної кривди, тільки зволікання роботи, тому від цього пункту відповідач цілком вільний. Щодо початої відповідачем і незакінченої роботи, то хоча на цю роботу не було жодного договору, однак, оскільки робота затяглася, відповідач повинен її повністю закінчити, якщо позивач спершу достатньо винагородить відповідача, що має бути урядово записано. Що натомість стосується нової роботи, то позивач повинен підписати з відповідачем угоду; коли ж ця угода між ними вже буде, відповідач повинен зобов'язатися, що не залишить цієї роботи, поки не закінчить. Нарешті, якщо виникне шкода через те, що відповідач покинув роботу, і коли б виявилось, що [це] з вини Пухальського, то позивач має відповідно до даної ухвали право, наскільки це буде згідне з законом, діяти судовим шляхом проти названого Матвія Пухальського. На це згодились обидві сторони.

1645 р., січня 14 (4).— Підтвердження ігумена монастиря в Кутеїні Йоїля Труцевича, дане у могилівському міському уряді друкареві Спиридонові Соболеві, про отримання від нього грошей

Року ахме мца генвара ка дня*.

Постановившис очевисто велебный гдн отец Иля Тарнавський, законник монастиря кутеенского, подал лист квитациинный именов в бозѣ велебно[о] отца Йоїля Труцевича, игумена кутеенского, до книг местских могилевських тыми словы писаныи.

Я Йоил Труцевич, игумен, со всею о Хсѣ братиею монастиря кутеенского чиню ведомо и сознаваю тым моим квитациинным листом, иж што зостал нам был винен пан Спиридон Соболя теперешний Силвестер, инок печарский, триста коп литовських на лист обликг свои ведлуг права справленыи, который обликг далисмо были до схованя славетному пну Михаиле Григоревичу Путяте, который мянует быти под сумненем, иж ему згинул, прето ж мы, иж на тот обликг нам досит се стало, теды тот обликг сею квитациею нашею умораем, касуем и внивеч оборачаем. И если быся хто с тым обликгом в якого суду и права отозвал, теды мы отца Силвестра Соболя очищати и заступовати повинни будем, на што и сей квит с подписом рук наших и с печатю монастиря кутеенского гсдину отцу Силвестру Соболю дали есмо.

Писан в монастири кутеенском року тисеча шестсот сорок пято го мца генвара четвертого дня.

У того квиту при печати монастиря общежителного кутеенского подпис руки тыми словы: Иеромонах Феодосии наместник м. к. рукою власною. Грешный иеромонах Варнава, рукою.

Который же тот квит за признанем выш реченое особы до книг меиских могилевських слово в слово ест вписано.

ЦДІА БРСР у Мінську, ф. 1828, оп. 1, спр. 12, стор. 41 зв.—42. Оригінал та за-свідчена копія.

1645 р., лютого 13 (3).— Духівниця друкаря Спиридона Соболя, подана для впису до книги могилівського міського уряду

рок мца февѣрала с дня ахме **

Тестамент отца законника Силвестра Соболя Передо мною Леонтием Никифоровичом, раицою, будучим на меисцу урожного его милости пана Яна Іодковского, лентвоита,

* Дата запису документа до актової книги — 21 січня 1645 р.
** Дата запису документа до актової книги — 3 лютого 1645 р.

з старших моих сынов двох сего моего тестаменту и листу а в жадном не нарушали пункте ани братии своеи жадное не чинили турбашии под неблагословенем моим родителским.

А для певности и твердости до того моего листу и тестаменту руку мою власную при печати притиснения подписалом и печатаром от себе устнѣ и очевисто упрошил, которых имена на подписах рук их ниже менованых сут стацѣфикованы.

Писан в Могилевѣ року тисача шестсот чтырдесят пятого мѣца февраля третьего дня.

У тог[о] тестаменту при печатех чотырох подпис рук тыми словы: Силвестер Собол, законник стѣя великия печерские лавѣры, рукою власною; Печатар, очевисто прошонны до того тестаменту од инока Силвестра Соболя о подпис руки; Семен Осифович Якимович, рукою; Печатар, очевисто упрошонны до того тестаменту од инока Селивестра Соболя, о подѣпис рука; для свѣдѣства Ісаи Овѣхимович рука власная.

Которыи тестамент слово в слово до книг меских могилевѣских ест вписан.

ЦДІА БРСР у Мінську, ф. 1828, оп. 1, спр. 12, стор. 88—90 зв. Оригінал та за-свідчена копія.

№ 124

1646 р., січня 8.—Скарга друкаря Михайла Сльозки у львівському війтівському уряді на купця Костянтина Медзапета за затримання ним боргових розписок та заборгованість

Actum Leopoli feria secunda post festum Epiphaniarum domini anno domini 1646.

Protestatur Michael Sloska contra Constantinum Medzapeta Coram Officio praesenti advocatiali Leopoliensi personaliter comparens famatus Michael Sloska, typographus, civis Leopoliensis, sol[us] jenniter et gravi cum querela in et contra famatum Constantinum Medzapeta, Graecum, civem Leopoliensem, ratione certarum summarum pecuniarum membranae retentionis et aliarum praetensiorum, post deducendarum, protestatus est, prout hanc suam protestationem, scripto parato conceptam, produxit de tenore sequenti:

Tenor protestationis

Славѣтны Michał Sloska, typograf jaśnie wielmożnego jego мо́щи księdza arcybiskupa lwowskiego, przeciwko sлавѣтнѣму пану Constantemu Medzapecie, mieszczaninowi, kupcowi lwowskiemu, sol[us] jenniter świadczy i protestuje się o to, iż pomieniony pan Medzapeta circiter in anno 1638 protestanti moderno różnymi

czasami na dwie membrane złotych półtora tysięcy wygodził, a zaraz de facto złotych trzysta interesy przypisał sobie; które potym złotych sto ośmdziesiąt*, tak sumę pożyczoną, jako i interesy przypisanej], protestans niniejszy takowym sposobem onemu zapłacił.

Naprzód dał ksiąg Apostolów in numero trzysta po złotych pięciu, które po złotych ośm przedawał, zacych na interesę na każdy] księdze złotych trzy protestans defalkował panu Medzapecie; a gdy w rok albo półtora, przez nieodbycie prędkie ksiąg, w zapłacie od protestanta wziętych, pan Medzapeta szkodę sobie wymienił i pretendował, protestans dodał mu jes[zcze] ksiąg dwadzieścia in folio Tryodii, za których każdą księgę zwyczajnie po złotych piętnaście brać się zwykło. Do tego Psalterzów sto, każdy Psalterz po złotych dwu, Modlitewek małych sto, każde Modlitewki po groszy dwudziestu. Tak tedy pomienione złote tysiąc pięćset i trzysta złotych, od nich przez pana Medzapetę przypisanej interesy, nie raz, ale więcej niżli dwa razy, jako to rachunek ukaże, zapłacił, a przecie od pomienionego pana Medzapety membran swych po dziś dzień rekuperować nie może, dlategoż tempestive de nullitate retentorum membranarum nec non de indebita percepta summa protestatur, salvando sibi eo nomine actionem.

Po wtóre, in anno Domini 1639 pan Medzapeta uprosił protestanta, aby jachał do Brodu, tam pieniędzmi swymi zastawy, [u] niejakięgo Jerzego Juskiwicz z Słuczka we złotych siedmiuset będące, wykupił; czego protestans na prośbę jego wzbronił, nie mogąc się, a natenczas nie mając więcej pieniędzy gotowych, tylko złotych pięćset, powziawszy ad pana Medzapety złotych dwieście, koźmi pana Medzapety i z czeladz[il]a jego jachał i fanty we złotych siedmiuset zastawne wykupił, do Lwowa je przywiózł i wcale je panu Medzapeci przy tymże Jerzym oddał; które fanty pan Medzapeta do siebie powziął, a dotychczas pięćset złotych, na prośbę jego przez protestanta na wykupno fantów danych, protestantowi nie powraca. Dlategoż manifestatur o niezaplacenie takowych złotych pięćset i onych przez kilka lat zatrzymanie nulliter*, tudzież i o szkody stąd pochodzące, które czasu swego estimować gotów, ofiarując się o wszys[tkie] wzwyż specyfikowane krzywdy, gravamina i szkody, które od pana Medzapety ponosi, z panem Medzapetą, tudzież i o zatrzymanie zapłaconych membran prawnie się rozeprzeć tą swoją środkującą protestacją; której poprawienia, odmienienia protestans zupełną sobie moc i władzę zostawuje.

Quam quidem protestationem officium praesens suscepit et actis suis inseri permisit.

ЦДІА УРСР у Львові, ф. 52, оп. 2, спр. 401, стор. 1516—1518. Оригінал.

* Так у тексті.

ciwko któremu zachowujemy sobie cale prawo czynić z nim o inne rzeczy (oprócz pozostałych tych rzeczy, mianowicie: ksiąg czter-nastu, dwóch sztychowanych blach i żelaznych dwóch wałków), których rzeczy gotowi będziemy, jako ich wiele było, liczbe доку-ментами певними dowieść.

Et officium p[raese]ns advocatiale p[rae]inserta[m] officii iurisdictionem suscepit et act[is] suis inseri permisit.

ЦДІА УРСР у Львові. ф. 52, оп. 2, спр. 349, стор. 440—441. Чернетка.

Переклад

Огляд довіреної на збереження скрині з замкненими в ній речами

Діялось у Львові в середу перед неділею «Ремінісцере» великого посту року 1646.

Перед цим вїтївським урядом і актами цього ж уряду особисто стали шанобливі панове Матвій Ясликовський та Іван Ельонек, заприсяжені лавники цього міста і своєю правдивою вірогідною реляцією зізнали, що вони, діючи на домагання шанобливих Івана Маньовича, Карпа Мокреїовича — райців міста Сокаля, і славетного Стефана Маневича, також сокальського міщанина, і Якова Літинського, священника грецького обряду, зайшли до дому шанобливого Симеона Барановича, також священника грецького обряду, розташованого тут, на Краківському передмісті цього ж міста, на руському кладовищі, напроти руської церкви святого Миколи. Тут же перед урядом [згадав...] особи] внесли скаргу на Симеона Барановича, священника грецького обряду і цієї церкви настоятеля, що він, не маючи жодного права до депозиту, який довірив йому на збереження грецький монах Спиридон Соболя, відважився відімкнути скриню і розбазарити книжки і речі, які були замкнені в тій скрині в нього, повернути їх на власний вжиток, а не на користь сокальської церкви, якій належали і належать ці речі, записані заповітом грецького ченця Спиридона Соболя, складеним в понеділок перед святом святого Лаврентія, мученика *, року 1645 в Кам'янецькому замку. [Він відважився] цими речами розпоряджатися і розкидати їх без нашої волі як таких, що маємо стерігати собі повне право виступати проти нього [Барановича] за інші речі (крім тих, що залишилися, а саме: чотирнадцять книг, дві гравірувані бляхи і два залізни валки), кількість яких будемо готові довести надійними документами.

Цей вїтївський уряд прийняв наведену реляцію уряду присяглих і дозволив вписати до своїх актів.

* 7 серпня.

1646 р., травня 5*.— Підтвердження представників братства в Сокалі Карпа Мокреїовича та Івана Маневича, дане у львівському гродському уряді Семенові Бараниковичеві з львівського передмістя, про отримання від нього речей, які друкар Спиридон Соболя заповів братству

Semion Barankowicz quietatur

Coram officio actis[que] praesentibus castren[sibus] capitaneis] Leopoliensibus] personaliter comparentes famati Karp Mokreiwicz et Iwan Maniewicz, cives et consules civitatis sacrae regiae m[aiest]at[is] Sokal, sani mentibus et corporibus existentes, foro competen[t]i omisso et propria iurisdictione posthabita, praesenti vero in se, posteros ac bona sua om[n]ia, quoad actu[m] hunc attinet, benevole assumpta, palam, publice, libere ac per expressu[m] recognoverunt quilibet[que] illoru[m] seorsim suo pro interesse recognovit, quia ipsi p[rae]fatus quidem Karp tanqua[m] executor testamenti olim religiosi Sylvestri Sobol rithus Graeci, memoratus vero Iwan Maniewicz suo et venerabilis Jacobi Litynski, poponis confraternitatis ecclesia e rithus Graeci sancti Nicolai, in civitate sacrae regiae m[aiest]at[is] Sokal sit[ae], tum totius confraternitatis praefatae sancti Nicolai rithus Graeci nomine, venerabilem Semionem Barankowicz, rithus Graeci poponem, ad sanctu[m] Nicolau[m] in suburbio Leopoliensi, Krakowskie nuncupato, manentem, de restitutione sibi recognoscentibus rerum mobilium, apud p[rae]fatu[m] venerabilem Semionem Barankowicz, per olim religiosu[m] Sylvestrum Sobol rithus Graeci ad servandu[m] data ru[m], existentium et per eundem olim religiosu[m] Sylvestrum testamento ultimae voluntatis suae confraternitati sancti Nicolai rithus Graeci, in ecclesia sancti Nicolai rithus Graeci in civitate sacrae regiae m[aiest]at[is] Sokal existent[is], legatorum, omnium et singulorum quietant et liberum faciunt, membrana recognition[is], ratione earundem rerum per olim religiosu[m] Sylvestrum Sobol memorato venerabili Semioni Barankowicz data, tum p[ro]cessus quosvis, per p[rae]fatos recognoscentes ipsi r[ati]one earundem reru[m] ad iudiciu[m] et officiu[m] quodvis institutos ** et in quocun[que] gradu iuris dependentes, cassant et annihilant perpetuo. Insuper inscribunt sese iidem recognoscentes suis cum posteris ac bonis suis g[e]n[er]al[ite]r omnibus praefatum venerabilem Semionem Barankowicz, poponem rithus Graeci, a famatis Tymothaeo, Eustachio, Joanne et Leone, p[rae]fati olim Sylvestri Sobol fillis, ab omni impedimento, ratione earundem reru[m] exorundo, in omni iudicio et officio Regni maioris minorisve subse-

* Датуються на підставі попереднього запису в книзі на стор. 1475.
** У тексті: «institutus».

Вам Михайлови Слосцѣ типокграфови лвовскому зычим спасти-ся.

Выразне то се * нераз показало и тепер показывает, же вы на згубу друкарнѣ ншое Печерское (которая всему россиискому великою утѣхою ест народови и церкви бжои потребна) **, а ку не-ошачованой нашой шкодѣ и уимѣ, книги тые, которых у нас ест в скарбѣ *** барзо много, особливе Служебников, з нашего экземпляру на перешкоду друкуете, щого жадного цркви бжои не маш пожитку. А так под клятвою стых отц и нашею екзаршескою прика-зуем, абысте поперестали тых Служебников от сего часу друковати ним наши спродадутся, также и в Требниках абысте нам жадное перешкоды не чинили а будете ли в том своем упорѣ стояти и зача-тые Служебники друковати, клятву стых отц и нашу вкладаем на вас и от всѣх добродѣств церковных отдаляем и яко гнилого члон-ка оттинаем и анафемѣ никим неразрѣшимои вѣчне предаем и во всякое каране бжое яко на противника бжго вкидаем, и потом в тои клятвѣ оставимете ****, аж от нас пастыря прощения не спо-добитисе и разрѣшенія не приимеъ, не розумѣючи о том, же то у стѣшиаго патрїархи мѣл быс одержаты, бо во всеи Росїи мы естесмо пастырем, а ку тому и стѣшии патрїарха зхоче мѣти вѣдомост, о што станула клятва. Ежели в справѣ цркви публичнои, которую на свои приваты оборочаеш, того се важити в деоцезїи нашой взборонит, бо и канона не позволяют ***** а в остатку так нам далеку до стѣшиаго патрїархи яко и конче ***** того теж будте певни же та Служебники будут палены.

З монастыря Печерского мсца мая е дня року ахмс.
Рукою власною.

ЦДІА УРСР у Львові, ф. 129, оп. 1, спр. 501, арк. 1. Оригінал.
Опубл.: Г о л у б е в, т. II, стор. 489.

№ 128

1646 р., травня 17 (7) *****.— Анафема кїв-ського митрополита Петра Могилы на друкаря Михайла Сльозку за конкуренцію, яку він робить друкарні Києво-Печерської лаври

Петр Могила, млстю божею архїєпсп митрополит кїевский, га-лицкий и всея Росїи, екзарха стго апстлского трону константино- [полского], архимандрит Печерский.

- * У Голубева слово «се» пропущено.
- ** Так в оригіналі.
- *** У Голубева помилково «складъ».
- **** У Голубева: «зостави маєте».
- ***** У Голубева текст між зірочками пропущено.
- ***** У Голубева — 4 травня.

Блгочестивым и хрстолюбивым их млстям, паном братїям брат-ства лвовского мѣского, при храмѣ успенія Прчстон Бцы будучим, нам в дху стом наимилшим сыном, блгословенїе нше архїерейское препосылаем.

Снат не таино ест всѣм млстям вшим, яковые перешкоды от ти-пографа млстеи вших п. Слоски друкарня наша печерская для его нововзниклои друкарнѣ з неошачованою шкодою монастырскою поносит; албовѣм толко зачнемо яковые книги друковати, он упе-режает з умыслу на прикрость нам чинечы. Прето духовне его кара-ти мусимо, ежели такового своего предсезятого замыслу не поне-хает, и книг, которые тепер друкует, не поперестанет. Нехан будет проклят, зо всѣм анафемѣ его предаем, и млстям вшим пилно при-казуем, жебысте млсть ваша з ним жадного обцованя не мѣли и з ним, яко проклятым переставати * не важилисе, под таким же каранем духовным. Любвѣ притом сыновской млсти вашов пилно себе залѣцаем.

З монастыря Печерского Кїевского, мсца мая з дня, року ахмс.
Млстеи ваших в стом дсѣ зычливый отц, пастыр и бгомолца иже и выше ** , рукою власною.

ЦДІА УРСР у Львові, ф. 129, оп. 1, спр. 502, арк. 1. Оригінал.
Опубл.: Г о л у б е в, т. II, стор. 487—488.

№ 129

1647 р., сїчня 19 ***.— Протокол судового засї-даннїя лївївського лавничого уряду, присвяченого скарзі друкаря Михайла Сльозки на купця Ко-стянтина Медзапету за затриманнїя ним боргових розписок та заборгованїсть, з вїдомостями про торгївлю книжками, виданими у Києві та Львові

Michael Sloska

Constantin[us] Medzapeta
Coram iudicio civili Maydeburgensi personaliter comparens fa-
matus Michael Sloska, typographus, civis Leopoliensis, actor, ob-
tenta relatione bedelli iuris, iurati honesti Stanislai Mankiewicz,
de legitima obdestinatione famati Constantini Medzapeta, Graeci,
civis itidem Leopoliensis, affectavit, ut vigore mandati s[acrae]
r[egiae] m[ajestatis] de data Varsaviae, die decima quinta mensis
Decembris anno proxime elapso millesimo sexcentesimo quadra-
gesimo sexto expediatur calculatio, et manifestation[em], scripto
parato conceptam, de sequenti tenore produxit.

- * Так в оригіналі. У Голубева: «корыстовати».
- ** У Голубева: «вышей».
- *** Датуеться на підставі попереднього запису в книзі на стор. 1481.

Famatus Michael Sloska, typographus illustrissimi loci ordinarii, ante omnia manifestatur, iż na żaden kompromis nie zezwalał, w mocne się ręce nie dał, lecz po odprawionym rachunku, nie prawa i procesowi nie derogując, przyjacielskiej zgody próbować nie wzbraniałem się, i to ile by sine praeiudicio et gravi laesione eius stanąć mogła. Ze tedy teraz panowie deputaci nie rachunków, ale jakiejsz komplanacji nad zezwolenie moje relację czynić chcą, tedy ja, nie derogując nic mandatowi j[ego] k[rólewskiej] m[ości], ani prawu, ani procesowi memu, in quantum nie będę wynalazkiem panów deputatów ukrzywdzony i znacznie damnifikowany, tedy słucham takowej relacji. Sin secus, że będąci laesus et damificatus, tedy na niej nie przestaję i ruszonym być ad inventionem amicabilem dominorum deputatorum, abym przestał, nie mogę, lecz prosecutionem lites et mediis processibus, de iure mihi concessis et licitis, tak cum famato Constantino Medzapeta, quam cum quo mihi, reservo, de iure competierit, przestrzegam et in toto salvum ius mihi reservo et praecus[us]to[di]o, salvo iure praesentis praecustoditionis corrigendi et ad quaecunq[ue] acta inserendi.

Porro citatus famatus Constantinus Medzapeta contra manifestationem actoris reprotestatus est praecustodiendo, quod si et in quantum laesus in calculatione fuerit, tunc recursum ad ius salvavit sibi, sin minus, gotów na niej przestać.

Iudicium vero amputatis utrarumq[ue] partium tergiversationibus ad compromissum, per dominos deputatos inter partes factum, descendendum esse censuit decreti praesentis vigore.

Tandem domini deputati ad affectationem partium compromissum, inter easdem partes, videlicet famatos Michael Sloska, typographum, ab una, et Constantinum Medzapeta, Graecum, cives Leopolienses, parte ab altera, de data Leopoli die decima octava mensis Januarii anno currenti millesimo sexcentesimo quadragesimo septimo ratione introcontentorum initum et manibus eorundem dominorum deputatorum subscriptum, de sequenti tenore obtulerunt.

Tenor compromissi między panem Konstantym Medzapeta, kupcem lwowskim, panem Michałem Sloską, drukarzem.

Będąc od sądu i prawa Maydeburckiego lwowskiego deputowanymi, my, niżej podpisani, to jest Mikołaj Scholc i Jan Attelmaier, na przesłuchanie kalkulacji, pomienione strony, pominiawszy prawne postęпки, dały wszys[us]tkie dyferencje swoje sub trutinam nostram, przywziawszy do tego j[ego] m[ości] pana doctora Marciniana Nicanora Anczewskiego, wójta i rajce lwowskiego, którym nam wszys[us]tkim insimul, nomówiwszy wprzód co większe punkta, za spólnym konsensem obu stron dał in residuo na kompromis w mocne ręce per stipulatam manum przestać na decyzji naszej; która to decyzja ma być trzymana tak, jakoby była in sufficien-

tissima forma kompromis opisana, sub vadio infraspecificato, według punktów niżej opisanych.

Naprzód pan Constanty ma powrócić panu Slosce membrany dwa zatrzymane, jeden na złotych dwanaściset, a drugi na złotych sześciset, zaraz tegoż dnia, gdy będzie produkowany niniejszy kompromis ad acta iudicii, ponieważ się pokazało, że pan Constanty wziął in solutum księgami, to jest trzysta Apostołów i dwadziecia Tryodów, do tego w additamentis sto Modlitew i sto Psalterzów. Item pan Constanty powinien oddać Slosce pieniądze do siebie przyjęte za p[ana] Dorofieiwica, zięcia sw[ego], to jest złotych siedmnaściset ośmdziesiąt i sześć i groszy dwadzieścia i dwa. A że takowych pieniędzy był in usu przez półtora lata, ma dać tenże p[an] Constanty ratione lucri cessantis ex unanimo consensu partium do tej sumy kapitalnej złotych dwieście. Item względem fantów spólnie wykupionych w Brodziech, które fanty przy panu Constantym zostawać mają, powinien tenże pan Constanty panu Slosce dać złotych pięciset, a pan Sloska nie ma się sprawować, jeśli co z tych fantów drobnego u siebie zostawił*. Item tenże p[an] Constanty powinien panu Slosce wrócić pożyczanych dwanaście ksiąg oprawnych, Apostołów nazwanych, takich, jakie był pożyczyl. Item tenże p[an] Constanty powinien panu Slosce drobne** dłużki popłacić, to jest za półkufek wina kutnarskiego na węgierskiej beczce*** złotych siedmdziesiąt, za dwie ryzie papilj-ru złotych szesnaście, za aksamił złotych dziesięć i groszy cztery i pół, za świece na pogrzeb dziecicięcia złotych sześć i groszy dziecieńgo złotych sześć, za ryby do Uniowa złotych trzy i groszy dwadzieścia i jeden; w kancelariej złoty jeden groszy dziesięć; item za łokci półtrzcia sukna fioletu ma tenże pan Constanty tak wiele takiego właśnie sukna wrócić i odkupić panu Slosce. Te sumy wszystkie wzwyz opisane w samych tylko pieniądzech efficiunt summam złotych dwa tysiąca sześciset i sześć i groszy ośm.

Vice versa p[an] Sloska przyjął u pana Constantego ośmdziesiąt ksiąg Apostołów, które za spólną zgodą mają z wzwyz mianowanej sumy być potracone, rachując po złotych ośmiu każdą księgę. Item ma wytrącić złotych pięćdziesiąt, które p[an] Constanty pożyczył panu Slosce w Uniowie. Którą sumę wytrąciwszy, zostaje długu należącego w gotowych samych pieniądzech panu Slosce od pana Constantego złotych dziewiętnaściset szesnaście i groszy ośm.

Do której sumy, za słuszną pretensją omieszkania i nakładów prawnych pana Sloski, przysądziłyśmy do tej sumy additament. że Pan Constanty powinien panu Slosce w gotowych pieniądzech

* У тексті: «zastawil».

** У тексті помилково: «drobne».

*** У тексті: «becze».

**** У тексті: «zięcki».

na dalej pro die quarta Februarii anni currentis zupełna złotych dwa tysiąca do rąk któregokolwiek z nas kompromisarzów sub vadio infraspacificato, bez żadnych ekscepsji, dylacji ani aresztów zapłacić i oddać, tudzież powinien pan Constanti sukno wyżej opisane oddać, klawikord pożyczany wrócić i te dwanaście Apostołów wyżej wspomniane oddać, także u furmana, który spólnie za szkodę uczynioną złotych ośmdziesiąt winien, żeby w połowie długu tego znał za kredytora [ana] Sloskę, ukazując, co wszy[s]tko ma być także circa tempus supramemoratum.

Fanty zaś, które u prawa zostały circa publicationem i ad acta ingrossationem niniejszego kompromisu, ma pan Constanti do siebie powziąć i iudicium de levatis kwietować. Były insze dyferencje i pretensje drobnych dłużków między temi stronami, mianowicie panem Sloską o pięć Psalterzów, o stalmacha, o naprawę pieca, za dwa Tryody, za dwie Ewangelie, za dwie Ochtaje, za kłodę maki. Econtra p[an] Constanti pretendował za półtrzecia lata czynszu od sklepu, za expensa na konia chromego, za używanie i zepsowanie rządzika z siodłem. Inkwirrowawszy valorem z obu stron tych rzeczy i pactam ich powzięcia jeden od drugiego, uznaliśmy i uznajemy kompensacją tych drobiażgów i ratione praemissorum omnium mocą tego kompromisu obowiązuemy obie strony do milczenia wiecznego. Zostają jeszcze między temi pomienionymi stronami osobne dyferencje, to jest strony pewnych długów i spraw spólnie agitowanych w Tarnopolu z tamecznymi obywatelami. Tedy deklarujemy, że osobno mając z strony tego komplanovać się albo i iure mediante agere, cokolwiek do tej sprawy należeć może, ponieważ może z Tarnopola mają dowodów zasięgnąć. Tymże sposobem w sprawie osobnej z strony spolku, który pan Constanty uczynił z panem Sloską, a pan Sloska z panem Langiszem w kupieniu Triodów tysiąca ksiąg za dziesięć tysięcy złotych u je[g]lo m[oi]sci p[ana] metropolity, do którego spolku dał był swych albo cerkiewnych pieniędzy złotych półtrzecia tysiąca p[an] Constanti, i już wziął na to pieniędzmi i księgami pewną sumę, mają się komplanovać albo iure mediante z sobą agere; o co, jako i w sprawie tarnopolskiej, forum sobie oboje strone naczają coram iudicio civili Leopoliensi. A pan Sloska po odebraniu swych pieniędzy i rzeczy jemu należących, wyjąwszy te dwie osobne sprawy, ma zaraz pana Constantego cora[m] quovis officio kwietować.

Co wszystko maioris firmitatis gratia powinni obiedwie strony ad effectum deducere in omnibus punctis et clausulis supraspecificatis pod zakładem i przepadkiem dwóch tysięcy złotych, parli non contravenienti applicandis, non recedendo ab iudicio vel quovis officio, i niniejszy* kompromis ma być do akt ingrossowany.

* У тексті помилково: «мniejszy».

Działo sie we Lwowie, die decima octava mensis Januarii a[nn]o d[omi]ni millesimo sexcentesimo quadragesimo septimo.

Martinus Anczewski, phi[losoph]iae et medicinae doctor, consul et advocatus ordinarius Leopoliensis, uti compromissarius, m[anu] p[ro]p[ria]. Mikolaj Scholc m[anu] p[ro]p[ria]. Jan Attelmaier uti compromissarius m[anu] p[ro]p[ria].

Postmodum quidem compromissum publice lectum eidem acquievit actor et illud per iudicium praesens petiit suspendi et approbari.

Iudicium hoc idem compromissum ad legitimam actoris instantiam suscepit et approbavit et quatenus utraeq[ue] partes eidem compromisso satisfaciant illudq[ue] in omnibus punctis et clausulis sub poenis, in eodem compromisso descriptis, approbent, decrevit decreti praesentis vigore.

A quo decreto citatus sentiens se aggravatum fore ad s[acram] r[egiam] m[aiestatem] appellavit. Iudicium appellationi a compromisso, semel per citatum suscepto, non detulit. Protestatus est citatus de gravamine et prosequenda; iudicium, quod nihil temere agat, sed iure mediante procedat, reprotestatum est.

Tandem actor manifestatus est contra citatum et eandem manifestationem submisit se producturum ad cancellariam.

In culus rei fidem sigillu[m] iudicii civilis Leopoliensis Maydeburgensis praesentibus est subimpressum.

ЦДІА УРСР у Льв., ф. 52, оп. 2, спр. 267, стор. 1490—1498. Оригінал.

Переклад

Михайло Сльоска
Костянтин Медзапета
Перед міським магдебурьським судом особисто став славетний Михайло Сльоска, друкар, львівський міщанин, позивач, [і], отримавши свідчення чесного Станіслава Манкевича, заприсяженого судового возного, про законне повідомлення славетного Костянтина Медзапети, грека, теж львівського міщанина, вигомагав, щоб йому, згідно з мандатом його королівської величності, даного у Варшаві 15 грудня минулого, 1646 року, було вчинено розрахунок, і подав таку писемну скаргу.

Зміст скарги

Славетний Михайло Сльоска, друкар найяснішого місцевого єпископа, насамперед заявляє, що не давав згоди на жодну полюбовну угоду і не доручав [вирішення] посередникам. Але після здійснення розрахунку, не порушуючи закону і ходу справи, я не відмовлявся поспробувати приятельського примирення з умовою, щоб це не вчинило [мені] кривди і порушення прав. Оскільки тепер довірені особи хочуть зробити не розрахунок, а якусь угоду без моєї згоди, я, не порушуючи мандату його королівської милості, ні закону, ні ходу мого процесу, буду дотримуватися такої угоди, якщо не буду покривджений ухвалою довірених

осіб і не буду мати великої шкоди. Якщо, навпаки, буду мати шкоду і кривду, то не зможу на тому зупинитися і послухати дружньої поради довірених осіб, щоб я зупинився [на цьому]. [Тоді] застерігаю за собою повне право продовжувати спір і процес дозволені мені на підставі закону засобами як з славетним Костянтином Медзапетою, так з тим, з ким мені згідно з законом потрібно буде. При тому зберігаю собі право виправлення цього застереження і запис [його] до будь-яких актів.

Далі, відповідач, славетний Костянтин Медзапета, запротестував у відповідь на скаргу позивача, попередивши, що коли буде мати кривду в розрахунках, то застерігає собі право на апеляцію. Якщо ж ні — готовий на них [розрахунки] погодитися.

Суд, натомість, припиняючи викрути сторін, ухвалив, що треба перейти до розгляду угоди, складеної між сторонами за посередництвом панів депутатів.

Тоді пани депутати на прохання сторін, тобто львівських міщан Михайла Сльоски, друкаря, з одного боку, і Костянтина Медзапети, грека, з другого боку, подали підписану руками тих самих панів депутатів угоду, складену з приводу вказаних в ній справ у Львові дня 18 січня поточного, 1647 року, такого змісту:

Зміст угоди між Костянтином Медзапетою, львівським купцем, і паном Михайлом Сльоскою, друкарем.

Ми, нижчепідписані, Микола Шольц та Іван Аттельмаєр, яким львівський суд і магдебурзьке право доручили перевірити рахунки [сторін], які уникаючи судових дій, дали всі свої розходження на наш розгляд, приєднали до себе його милість пана доктора Мартина Никанора Анчевського, львівського вїта і райцю; [він], після вислухання головних розходжень, передав остаточно справу нам всім в уповноважені руки для [складення] угоди; обидві сторони зобов'язалися задовольнитися нашим рішенням. Цього рішення вони повинні дотримуватися так, як би було складене у найвідповіднішій формі угоди, відповідно до поданих далі пунктів, під вказані заруки.

Насамперед, пан Костянтин має віддати панові Сльосці дві затримані розписки, одну — на 1200 золотих, а другу — на 600 золотих; того ж дня, в який ця угода буде подана до актів суду, оскільки виявилось, що пан Костянтин взяв рахунок сплати [боргу], тобто 300 Апостолів і 20 Тріудей, [і] як додаток до цього 100 молитовників і 100 Псалтирів. Пан Костянтин має також віддати Сльосці гроші за пана Дорофейовича, свого зятя, які взяв до себе, а саме 1786 золотих і 22 гроші. А через те, що цими грішми пан Костянтин користувався півтора року, він повинен з приводу одержаних прибутків додати до тієї головної суми 200 золотих. Так само за заставлені речі, спільно викуплені у Бродах, які мають залишитися панові Костянтинові, той же пан Костянтин повинен дати панові Сльосці 500 золотих, а пан Сльоска не мусить повідомляти, якщо б щось дрібного з тих ре-

чей залишив собі. Той пан Костянтин повинен також повернути панові Сльосці 12 оправлених книг, позичених у нього, званих Апостоли, таких, які він позичив. Так само, той же пан Костянтин повинен посплачувати панові Сльосці дрібні борги, а саме: за півкуфок кутнарського вина в угорській бочці — 70 золотих, за дві ризи паперу — 16 золотих, 10 золотих і чотири з половиною грошів за оксамит, 6 золотих і 10 грошів на свічки на винону грошів за оксамит, 6 золотих і 10 грошів на свічки на похорон дитини, 5 золотих за китайку, 1 золотий за знаряддя, 6 золотих господині за його [утримання], 3 золоті і 21 гріш за рибу до Унева; в канцелярії — 1 золотий і 10 грошів. Також за 2½ лікті фіолетового сукна має той же пан Костянтин відкупити стільки ж такого самого сукна і повернути панові Сльосці. Всі ці вищенаведені суми становлять лише готівкою суму 2606 золотих і 7 грошів.

З другого боку, пан Сльоска прийняв від пана Костянтина 80 книг Апостолів, які за обопільною згодою мають бути вираховані з названої суми, рахуючи кожную книгу по 8 золотих. Також повинен [пан Сльоска] відрахувати 50 золотих, які пан Костянтин позичив панові Сльосці в Уневі. Після відрахування тієї суми, лишається 1916 золотих і 7 грошів лише готівкою належного боргу, який пан Костянтин винен панові Сльосці.

На слушну вимогу відносно прострочення і видатків пана Сльоски на процес, ми встановили до цієї суми додаток, так що пан Костянтин повинен найдалі до 4 лютого поточного року, до рук будь-кого з нас, полюбовних суддів, виплатити і віддати панові Сльосці готівкою дві тисячі золотих, під [загрозою] нижчеподаної заруки, без жодних юридичних викрутів, зволікань, затримок. Пан Костянтин повинен також віддати вищезгадане сукно, повернути позичений клавикорд і ті згадані 12 Апостолів; також відносно фурмана, який винен за обом зроблену шкоду 80 золотих, він повинен вважати щодо половини боргу пана Сльоску за кредитора. Те все повинно бути [здійснено] у вказаний вище час.

А речі, які залишилися в суді під час опублікування і вписання до актів нинішньої угоди, пан Костянтин повинен забрати собі і дати до суду розписку про їх одержання. Були ще й інші розходження і претензії відносно дрібних боргів між тими двома сторонами, а саме: претензії пана Сльоски [на компенсацію] за п'ять Псалтирів, за стельмаха, за ремонт печі, за дві Тріюди, за дві Євангелії, за два Охтоїхи, за колоду борошна. З другого боку, пан Костянтин вимагав чиншу за [користування] погребом [протягом] двох з половиною років, за видатки на кульгавого коня, за вживання і зіпсування кінської збруї з сідлом. Розпитавшись про вартість тих речей обох сторін і умови їх прийняття одною стороною від другої ми визнали і визнаємо компенсуванню тих дрібниць і на підставі всього наведеного зобов'язуємо обидві сторони силою того порозуміння до вічної мовчанки. За-лишаються ще між тими названими сторонами окремі розхо-

дження, а саме у зв'язку з деякими довгими і спільноведеними справами у Тернополі з тамтешніми міщанами. Отож заявляємо, що обидві сторони з приводу всього того, що до тієї справи може належати, повинні або окремо домовитися, або діяти судовим шляхом, тому що докази їм треба доставати аж з Тернополя. Таким же чином [повинні діяти] і в окремій справі відносно угоди, яку склав пан Костянтин з паном Сльоскою, а пан Сльоска — з паном Лангішем, щодо купівлі тисячі книг Тріодей за десять тисяч золотих у його милості пана митрополита. До цієї спілки пан Костянтин дав дві з половиною тисячі золотих своїх чи церковних грошей і вже взяв за те певну суму грішми і книгами. [Про це] вони повинні домовитися або судитися між собою. Для цієї, як і для тернопільської справи, обидві сторони обирають собі місцем [іх] розгляду львівський міський суд. А пан Сльоска після того, як відбере гроші і речі, які йому належать, виключивши ті дві окремі справи, має негайно поквитувати пана Костянтина перед будь-яким урядом.

Все це обидві сторони повинні здійснити у всіх перелічених пунктах та умовах, не вдаючись до суду чи будь-якого уряду, під зарукою, для більшої певності, виплати двох тисяч золотих сторони, яка не порушить угоди. І ця угода має бути вписана до актів.

Діялось у Львові дня 18 січня року божого 1647.

Мартин Анчевський, доктор філософії і медицини, львівський райця і війт, як полюбовний суддя — власноручно.

Микола Шольц — власноручно.

Іван Аттельмаер — як полюбовний суддя — власноручно.

Після того, як угоду було прилюдно зачитано, позивач задовольнився нею, і просив, щоб наш уряд її прийняв і схвалив. Уряд, на законне домагання позивача, цю угоду прийняв і підтвердив та цією ухвалою постановив, щоб обидві сторони цю угоду виконали і схвалили її в усіх пунктах і статтях, під [загрозою] покарань, вказаних в цій самій угоді.

Відповідач, вважаючи, що він дуже покривджений, вніс від цієї ухвали апеляцію до його королівської величності. Суд відхилив апеляцію від угоди, перед тим прийнятої відповідачем. [Тоді] відповідач вніс протест за свою кривду і її наслідки, а суд на це запротестував, що він [суд] не робить нічого нерозважно, а діє згідно з законом.

Врешті позивач вніс скаргу проти відповідача і зобов'язався подати текст цієї скарги до канцелярії.

На доказ правдивості цього прикладаємо печатку львівського міського магдебурзького суду.

1647 р., червня 22*.— Свідчення генерального коронного возного Мартина Чамборського у львівському гродському уряді про вручення Михайлові Сльозці позову на королівський надвірний суд за передрукування календаря, право на видання якого було надано друкареві Францискові Цезарієві з Кракова

Ex parte Caesary positi mandati relatio

Ad officium et acta praesentia castrensia capitanealia Leopoliensia personaliter veniens ministerialis Regni generalis nobilis Martinus personaliter veniens ministerialis Regni generalis nobilis Martinus Czamborski, officio praesenti bene notus, in vim relationis suae verae ac fidelis pala[m], libere, publice ac per expressu[m] re[co]l[no]vit, quia ips[e] citationis postcurialis copia[m] authenticam ex parte actor[is] infrascripti contra citat[um] inferius specificat[um] tenoris talis:

Vladislaus Quartus, dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Mazoviae, Samogitiae, Livoniae, Smolensciae, Czerniechoviaeq[ue], nec non Suecoru[m], Gottorum, Vandalorumq[ue] haereditarius rex, tibi famato Michaeli Sluzka de persona bonisq[ue] tuis generaliter omnib[us] mandamus, ut coram nobis seu iudicio nostro Varsaviae, aut ubi tunc cu[m] curia nostra feliciter constituti fuerimus, a positione praesentis citationis recte in quatuor septimanis p[er]sona[m] et peremptorie comp[re]has ad instantiam instigatoris nostri et eius delatoris, honorati Francisci Caesarij, typographi nostri, civis Cracoviensis, qui te, inhaerendo privilegio sibi benigne a nobis collato, quo eidem typographo cavimus, ne ullus libros, quos ille in propria officina semel impressit, recudere et suis typis subdere praesumat et attentet, tu nihilominus in contemptu[m] et vilipendiu[m] privilegii nostri, Ephemericus, seu Calendariu[m] vulgo vocitatum, excelentissimi domini Nicolai Zorawski, mathematici nostri, a tot annoru[m] decursu in officina typographaria eiusde[m] delatoris de scitu et voluntate auctoris ipsiusmet impraesari ** solitas et pro usu an[n]i praesentis impraesas, tuo praetio recudere ausus es, quin imo de facto recudisti et nomen delatoris, quiasi ex officina illius promanasset, supposuisti, per quod in poenas, contra violatores privilegioru[m] nostroru[m] et fidei publicae legibus et constitutionibus Regni descriptas, incurristi, pro quibus super te decernendis, citaris. Sis igitur ad videndu[m] et audiendu[m] te in iisdem poenis vel aliis quibusvis, ex arbitrio nostro irrogandis, condemnari, damna ad duo millia taxata quatenus persolvas decerni aliaq[ue] pro causae et iuris exigentia decerni ac sententiari, sis igitur terminu[m] at-

* Датується на підставі попереднього запису в книзі на стор. 940.
** У тексті: «impressori».

tentaturus et ad praemissa, latius tibi in termino deducenda, iudicialiter responsurus.

Datu[m] Varsaviae, feria sexta ante dominicam Exaudi proxima anno domini millesimo sexcentesimo quadragesimo septimo.

Locus sigilli.

Editam, die hodierna, in actu contenta, in mansione citati posuisse et positione[m] ipsimet citato publicasse, de quo praesens eiusdem ministerialis relatio.

ЦДІА УРСР у Львові, ф. 9, оп. 1, спр. 397, стор. 942—944. Оригінал та засвідчена копія.

Переклад

Реляція [возного] про подання мандату за дорученням Цезарія

До уряду і цих львівських гродських старостинських актів особисто прийшов генеральний коронний возний, шляхетний Мартин Чамборський, добре знаний цьому урядові, і своєю правдивою та вірною реляцією відкрито, вільно, прилюдно і виразно заявив, що на вимогу нижчезказаного позивача він [доручив] автентичну копію позову нижчезазваного відповідача до надвірного суду, такого змісту.

Владислав IV, з божої ласки король польський, великий князь литовський, руський, пруський, мазовецький, жмудський, лівонський, смоленський і чернігівський, а також спадковий король шведів, готів і вандалів. Тобі, славетний Михайле Сльозко, особисто, і з усім твоїм майном, наказуємо, щоб ти з'явився перед нами, тобто нашим судом у Варшаві, або там, де ми тоді з нашим двором благополучно перебуватимемо, своєчасно і особисто, рівно через чотири тижні після доручення цього позову, на вимогу нашого інстигатора і позивача перед ним, у зв'язку з оскарженням славетного Франциска Цезарія, нашого друкаря, краківського міщанина. Він, спираючись на привілей, який ми ласкаво йому видали, і яким ми застерегли згаданому друкареві, щоб ніхто не важився перевидавати жодних книжок, які були ним видані у його власній друкарні, [обвинувачує] тебе [в тому], що однак ти, на порушення і зневагу нашого привілею, відважився Ефемериди, або, як просто називають, календар знаменитого Миколи Жоравського, нашого математика, який вже стільки років видавався в друкарні Цезарія з відома і за волею самого автора, надрукований на цей рік, надрукувати своїм пресом, підставивши ім'я позивача, ніби це вийшло з його друкарні. Через це ти підлягаєш покаранням, встановленим законами і постановами королівства для порушників наших привілеїв і громадського довір'я, для визначення яких тебе позиваємо [на суд].

Тому ти повинен прибути на судові засідання для розгляду і вислухання [твоеї справи], присудження тобі згаданих покарань або інших, встановлених нашим рішенням для визначення, наскільки маєш компенсувати шкоди оцінені на дві тисячі, і вирішення всього іншого належного до справи відповідно до вимог

закону. Маєш з'явитися на засідання, щоб у суді відповісти на вищесказане, що буде ширше викладене на засіданні.

Дано у Варшаві в п'ятницю перед найближчею неділею «Ексауді» * року божого 1647.

Місце печатки.

Нинішнього дня, вказаного у даті, він [возний] поклав [копію] виданого [позову] у мешканні відповідача, і факт доручення прилюдно оголосив самому же відповідачеві. Про це [свідчить] дана реляція цього самого возного.

№ 131

1647 р., серпня 7.— Позов на королівський надвірний суд, виданий польським королем Владиславом IV у Варшаві друкареві Андрієві Скольському за переддрукування українського «Букваря», право на видання якого було надано друкареві Михайлові Сльозці *

Famati Sloska cont[ra] Skulski relatio

Ad officium et acta praesentia castren[sia] capitane[alia] Leopoliens[is] personal[ite]r veniens m[in]isterialis Regni g[e]neralis nobilis Martinus Czemborski, officio praesentis relationis sua[m] fidelis publice libereque[m] recognovit, quia ipse citationis infrascriptae, post curiam sacrae regiae maiestatis inspectant[is], copiam authenticam, ex parte actoris infrascripti contra citatum, inferius nominatum, ratione infracontentorum tenoris talis:

Vladislaus Quartus, dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniae, Smolensciae, Czerniechoviaeque, nec non Suecorum, Gottorum, Vandalorumque haereditarius rex.

Tibi, honesto Andreae Skulski, de persona bonisque tuis generalem omnibus magistris, quatenus coram nobis iudicioque nostro Varsaviae, aut ubi tunc cum curia nostra feliciter constituti fuerimus, a positione praesentis citationis in quatuor septimanis personaliter legitime peremptorieque compareas ad instantiam instigatoris nostri eiusque delatoris, honorati Michaelis Sloska, typographi nostri, qui te inhaerendo privilegio sibi a nobis benigne collato, quo eidem typographo cavimus, ne ullus libros, quos ille in propria officina semel impressit, recudere et suis typis subdere ad decursum viginti annorum audeat, citat ideo, quia tu in vilipendium et contemptum privilegii nostri librum Azbuka, alias Elementarium Ruthenicum seu Sclavonicum et alios libros, a tot annorum decursu in officina typographaria eiusdem delatoris de scitu et voluntate illustrissimi archiepiscopi Leopoliensis, cui id de praescripto legum publicarum

* Дата запису документа до актової книги — 29 жовтня 1647 р.

competit, imprimi solitos, tuo praelo recudere ausus es, quinimo de facto recudisti et distraxisti, per quod in poenas, contra violatores privilegioru[m] nostroru[m] legibus et constitutionibus Regni descriptas, incurristi. Pro quibus super te decernendis citaris, sis igitur ad videndum in iisdem poenis vel aliis quibusvis, ex arbitrio n[ost]ro irrogandis, condemnari, damna, ad duo milia taxata, quatenus persolvas decerni aliaque pro causae et iuris exigentia, decerni et sententiari, sis igitur terminu[m] attentaturus et ad praemissa, latius tibi in termino deducenda, iudicialiter responsurus.

Datum Varsaviae, feria quarta ante festum sancti Laurentii, martyris, anno domini millesimo sexcentesimo quadragesimo septimo.

Thomas Ujejski.

Locus sigilli Maioris cancellariae Regni.

Edictum, die hodierna, in actu contenta, in domo citati posuit et positionem ipsimet publicavit.

De quo praesens eius relatio.

ЦДІА УРСР у Львові, ф. 9, оп. 1, спр. 397, стор. 1666—1668. Оригінал та за-свідчена копія.

Переклад

Реляція [по справу] Сльоски проти Скульського

Прийшовши особисто до львівського гродського старостинського уряду і актів, генеральний коронний возний, шляхетний Мартин Чемборський, добре відомий цьому урядові, і своєю вірною реляцією прилюдно і вільно заявив, що він [вручив] автентичну копію нижчеписаного позову до надвірного королівського суду від нижчевказаного позивача проти нижченазваного відповідача з приводу викладеної нижче [справи] такого змісту.

Владислав IV, з божої ласки король польський, великий князь литовський, руський, пруський, мазовецький, жемайтійський, лівонський, смоленський і чернігівський, а також спадковий король шведів, готів і вандалів.

Тобі, чесному Андрієві Скульському, особисто і з усім твоїм майном, наказуємо, щоб ти особисто належним чином і негайно з'явився до нас і нашого суду у Варшаві, або туди, де миз нашим двором благополучно перебуватимемо, за чотири тижні від вручення цього позову, на вимогу нашого інстигатора і позивача перед ним, чесного Михайла Сльоски, нашого друкаря. Він, грунтуючись на привілей, ласкаво наданий йому нами, в якому ми застерегли тому друкареві те, щоб протягом двадцяти років ніхто не смів передруковувати своїм друком ніяких книжок, раз надрукованих у його власній друкарні, звинувачує тебе в тому, що ти, на порушення і зневагу нашого привілею відважився надрукувати на своїм верстаті і дійсно ти надрукував і поширив книжку Азбуку або руський чи слов'янський Буквар, а також інші книжки, які протягом стільки років з ві-

дома і дозволу львівського архієпископа, до компетенції якого це належить на підставі законів, виходять друком в друкарні цього самого позивача. Через це ти підлягаєш покаранням, встановленим законами і ухвалами королівства для порушників наших привілеїв, для визначення яких тебе позиваємо на суд.

Тому ти повинен прийти на судове засідання, щоб побачити, чи будуть на тебе накладені такі кари, чи які-небудь інші, встановлені нашим рішенням, для визначення, щодо компенсування шкод, оцінених на 2000 [золотих], і вирішення [всього] іншого, відповідно до вимог справи і закону. Тому маєш з'явитися на засідання, щоб на суді відповісти на вищевказане, що буде ширше викладене на засіданні.

Дано у Варшаві, в середу перед святом святого Лаврентія, мученика *, року божого 1647.

Тома Уейський.

Місце печатки більшої коронної канцелярії.

Видану [копію позову] він поклав нинішнього дня, вказаного у даті, в будинку відповідача і йому самому прилюдно оголосив про покладення.

Про що є ця його реляція.

№ 132

1647 р., серпня 28 **.— Взаємне підтвердження палітурни Якова Черкаського і міщанина Юрія Костянтиновича з Кам'янця-Подільського про відмову від грошових претензій, подане для впису до книг львівського війтівського уряду

Georgius Constantinowicz

Iacobus Czerkaski
Coram officio et actis praesentibus advocatibus Leopolden-
[sibus] comparentes personaliter famati Georgius Constantinowicz,
Graecus, civis Camenecensis, et Jacobus, introductor, alias Czer-
kaski, patricius itidem Camenecensis, forum praesens et iurisdic-
tionem hanc civilem, quoad hunc actum et infra recognoscenda
tantum spectat, pro competenti agnoscendo et eidem sese subii-
ciendo, obtulerunt compromissum, inter se offerentes de data Leo-
poli die vigesima octava Augusti anno domini millesimo sexcen-
tesimo quadragesimo septimo in scriptum, consentaneum, redactum
manibusque ab utroque introsubscriptum, in tenore, qui sequi-
tur, tali:

Tenor compromissi

Stalo sie pewne postanowienie między stronami sub vadlo, val-
lato talerorum trecentorum imperialium, a mianowicie między sła-
wetnymi panem Irzym Konstantynowiczem, mieszczaninem kamie-
nieckim, z jednej, a panem Jakóbem Czerkawskim, sługą je[gl]o-

* 7 серпня.

** Дата запису документа до актової книги — 30 серпня 1647 р.

m[oš]ci pana wojewody Ziemię Multańskiej, z drugiej strony, przez dobrowolne wysadzenie przyjaciółw sobie odebranych, także i przez rąk danie swoich dobrowolne strony membrany i zapisu, tak też i protestacji, gdziekolwiek uczynionych, przy ludziach wiarygodnych, mieszczanach lwowskich, sławetnym panu Stefanie Laskowskim i panu Andrzejowi Lukianowiczowi, z jednej strony, a z drugiej strony sławetnym panu Jackowi Włoszku i panu Dymitrze, malarzu, obywatelach lwowskich, tak też i przy obecności sławetnych ojców duchownych, ojca Symeona Baraniukowicza *, prezbitera Nikolińskiego z przedmieścia Krakowskiego, i przy ojcu Jakóbie Czerkaskim z tegoż przedmieścia Krakowskiego, w takowy sposób, iż pierwsza membrana i zapisy, panu Jerzemu służące, kasowane przez kompromis terażniejszy być mają, jakoż i zaraz przy obecności wyżej mianowanych kasuje i wniwecz obraca pomieniony pan Jerzy; a pan Jakób Czerkawski powinien z wynalazku kompromisarzkiego za wszelaką zniewagę przeprosić się, jako się i przeprosieli. Do tego powinien pan Jerzy te zabory pana Jakuba we wszy[ś]tkim od urzędu wybawić, a pan Jakób powinien według wynalazku kompromisarzów panu Jerzemu na sumie długu onego oddać galbinów pięć; z której to sumy, jako i z onych wszy[ś]tkich kontraktów, membran i protestacji powinien przed urzędem lwowskim kwitować go, albo też przed temi kompromisarami, sobie dobrowolnie wysadzonemi, na tymże kompromisie kwitować. A nakłady z obu stron, tak prawne jak i nieprawne, kompromisem naszym umarzamy. A na dalsze czasy, gdyby miała która strona którą stronę nagabować i gdziekolwiek do którego urzędu jakimkolwiek do onej sumy należących tak kontraktami, jako też i protestacjami turbować, tedy takowy podpada pod sto talerów, pięćdziesiąt na pana, a pięćdziesiąt stronie. Takowy upokój wiecznym czasy między stronami wyżej mianowanemi i takowemi kondycjami między stronami upokój kompromisarzki wynajdujemy.

Działo się die vigesima octava Augusti roku tysiąc sześćsetnego czterdziestego siódmego.

Jacko Włoch, m[anu] p[ro]pria, jako kompromisarz tej sprawy podpisuje się w tej sprawie m[anu] p[ro]pria.

Dymitr, malarz, jako kompromisarz na te sprawę, ręką swą własną, m[anu] p[ro]pria.

Jędrzej Lukianowicz, jako kompromisarz na te sprawę ręką swą podpisuje się, m[anu] p[ro]pria.

Quod quidem compromissum, modo praemisso per antedictos offerentes oblatum, officium praesens in omnibus punctis, clausulis, conditionibus, nexibus et ligamentis approbavit et actis suis inseri permisit.

ЦДДА УРСР у Львові, ф. 52, оп. 2, спр. 401, стор. 2594—2596. Оригінал та засвідчена копія.

* У тексті: «Baraniukowicz».

Переклад

Юрій Костянтинівич

Яків Черкаський

Перед урядом і цими львівськими війтівськими актами особисто стали славетні Юрій Костянтинівич, грек, міщанин Кам'янця, і Яків палітурник, інакше Черкаський, родом теж з Кам'янця, [і], визнаючи цей суд і цю юрисдикцію компетентними для цього лише акта і нижче [поданої] справи та їй [юрисдикції] підпорядковуючись, подали угоду між собою, [тобто сторонами], що їх принесли, написану, узгоджену, укладену і скріплену підписами обох сторін, такого змісту.

Зміст угоди

Між славетним паном Юрієм Костянтинівичем, міщанином Кам'янця [Подільського] — з однієї сторони, і паном Яковом Черкаським, слугою його милості пана воеводи Мултаної землі — з другої сторони, за посередництвом добровільно дібраних собі приятелів і шляхом добровільного подання собі рук укладена певна угода під зарукою 300 імперських талерів в справі розписки, запису, а також протестацій будь-куди внесених. При гідних віри людях, львівських міщанах — славетно панові Степанові Лясковському і панові Андрієві Лук'янову — з однієї сторони, а з другої сторони при славетному панові Яцку Вілошці і панові Дмитрі, художникові, львівських міщанах, а також у присутності славетних отців духовних — отця Симеона Баранюковича, священника Миколаївської [церкви], отця Якова Черкаського з цього сая Краківського передмістя, і отця Якова Черкаського з цього сая Краківського передмістя, — [угода укладена] таким чином.

Перша розписка і записи на користь пана Юрія мають бути анульовані нинішньою угодою, і відразу ж в присутності вищезазначених [осіб] пан Юрій їх анулює і уневажнює; а пан Яків Черкаський, за рішенням посередників, повинен перепросити [Юрія] за всякі заподіяні зневаги, що й було повернення забраних го ж пан Юрій повинен домогтися повного повернення забраних урядом речей Якова, а пан Яків, згідно з ухвалою посередників, повинен дати панові Юрієві п'ять гальбінів від суми цього боргу; він [Юрій] повинен за тою самою угодою поквитувати його перед львівським урядом або цими добровільно обраними посередниками з цієї суми, як і з тих всіх контрактів, записок і скарг. Видатки обох сторін так судові, як і інші, анулюємо. А надалі, якщо б котрась сторона хотіла непокоїти другу сторону і притягати будь-якими контрактами чи скаргами щодо цієї суми до якогось уряду, то [ця сторона] підлягає сплаті ста талерів: 50 — панам [посередникам], а 50 — другій стороні. Таке полюбовне замирення між обома згаданими вище сторонами ухвалюємо на вічні часи.

Діялося дня 28 серпня 1647 року.
Яцько Волох — як посередник в тій справі, власною рукою.

Дмитро, художник — як посередник в тій справі, власною рукою.

Андрій Лук'янович — як посередник в тій справі підписується власною рукою.

Угоду, яку подали згадані вище сторони, уряд в усіх пунктах, статтях, умовах схвалює і дозволяє вписати до своїх актів.

№ 133

1647 р., вересня 15 (5).— Заява Івана Соболя у моголівському міському уряді про його борг міщанам Юхимові та Матвієві Федоровичам з Могилева

Року ахмє мѣа сентебра є дня

Опис на долг

Іван Соболя а пнове Ходоровичове

Постановивъшис очевисто Іван Спиридонович Соболя, мешанин моголівський, сознана свое добровольное ку записанью до книг местских моголевских тыми словы учинил, иж потребным будучи суммы пнзеи частю на выпълачене розъным людем през небожъчика родича нашого винно зосталых долгов, частю теж на досыт учинене за господу священнику киевському Иоану Тарнавському, в которой брат Леон мнєиший мешъкаючы и выживене маючы науками с[я] бавит. Прето взглядом вышєи положоных рацыи певъного и рукоданного долгу зостал винен золотых сорок полских и три золотых славетным пном Овъхиму и Матъфею Ходоровичом, мешчаном моголевским, описуючы ся онше [!] в ден рожества престоебцы руского свята в року в приидучом тисеча шестсот чтирдесят осмом готовыми грошъми, а не чим инъшим, без жадных зволок и вымовок оддати и запълатити. А где-бым на том року вышъменованом в том своем долгу не зистил и о тоє бым се до ураду позвати дал, тогды скоро за показанем сего запису моего тую суму пнзеи всю ораз самую истизну, до того вси шкоды и накълады правъные, не сходячи з ураду zarazом оддати и запълатити иму маю и буду повинен. А в неодданью тых пнзеи гдебы на мене пн бгъ смерть допустити рачил, тогды по животе моем тот, у кого маетност моя лежачая рухомая и якаж колвек зостанет, тыє пнзи помененым паном Ходоровичом, або сєс запис мои за вълывъком права маючому оддати и запълатити иму маю и повинни будут.

Котрое добровольное вышъменованое особы сознана до книг местъских моголевских ест записано.

ЦДІА БРСР у Мінську, ф. 1828, оп. 1, спр. 13, стор. 578—578 зв. Оригінал.

№ 134

1647 р., вересня 28*.— Підтвердження друкаря Андрія Скольського, дане у львівському раецькому уряді Львівському Успенському братству, про повернення йому боргу

Quetatio fraternitatis Ruthen[icae]

Comparens personaliter honestus Andreas Skolski, typographus, incola Leopoliensis, sanus mente et corpore existens, non compulsus nec coactus, palam libereque recognovit praesentibusque recognoscit, sibi a fraternitate Ruthenicali, in civitate hac ad basilicam Assumptionis beatissimae Mariae virginis consistentis, per manus famatorum Andreae Strzelecki et Matthiae Phedorowicz, civium Leopoliensium, uti eiusdem fraternitatis seniorum, pro quindecim libris Ruthenicis, Trifologi vulgo dictis, per solutionem decem triginta florenorum Polonicalium, sententia certorum doctum arbitrorum adiudicatorum, plene, integre, realiter sufficienterque satisfactum esse. Ob quam plenam, integram realemque satisfactionem praetactam fraternitatem una cum senioribus ipsius, nunc et post existentibus, quietavit, liberam absolutamque temporibus perpetuis pronuntiavit, nihil sibi recognoscenti successoribusque sibi iuris, actionis praetextus, praetensionis coloris, nominis tituli alicuius relinquendo, reservando aut quovis modo excipiendo, quinimmo processus, decreta, copromissum, con tractum seu intercisam et omnes actus iuridicos, eo nomine factos, tractatos et initos aliasque quasvis praetensiones, hucusque protractas, cassando, annihilando et mortificando ex actisque quibusvis explodendo et exterminando proque explosis ac exterminatis habere volendo, sibi vero recognoscenti successoribusque suis silentium perpetuum imponendo ac indicendo, omnimodam autem satisfactionem in praemissis omnibus factam et praestitam esse a dicta fraternitate iterumque recognoscendo in forma quietationis de iure perfectissima.

ЦДІА УРСР у Львові, ф. 52, оп. 2, спр. 58, стор. 1751—1752. Оригінал.

Переклад

Поквитування Руського братства

Особисто з'явившись друкар, львівський мешканець, чесний Андрій Скольський, здоровий тілом і душею, непримушений і неприневолений, відкрито і вільно заявив і цим актом заявляє, що Руське братство, яке є в цьому місті при церкві Успення пречистої діви Марії, через руки львівських міщан славетних Андрія Стрілецького і Матвія Федоровича, старшин того братства, дійсно і повністю повернуло йому [борг] за 15 руських книжок, звичайно званих Трифолями, сплативши 130 польських

* Датується на підставі попереднього запису в книзі на стор. 1749.

золотих, присуджених ухвалою певних панів посередників. За цю повну і дійсну сплату [Скольський] поквитував вказане вище братство і його теперішніх та майбутніх старшин і оголосив [їх] назавжди вільними від своїх претензій. [При цьому] він не залишає і в жоден спосіб не застерігає для себе і своїх нащадків будь-якого приводу до процесу і будь-якого характеру і виду претензії; більше того, всі дії, вироки, полюбовний договір, контракт або угоду та усі юридичні акти, які в цій справі були складені, є в дії, чи [тільки] розпочаті, та інші будь-які претензії, які мали місце дотепер, він скасовує, анулює, припиняє, викидає й усуває з будь-яких актів і хоче вважати їх викиненими та усуненими. А на себе, заявника, і своїх спадкоємців накладає повсякчасну мовчанку, ще раз заявляючи у формі поквитування, якнайбільш відповідній до закону, що відносно всього вказаного вище братство повністю його задовольнило.

№ 135

1647 р., листопада 4.— Позов на королівський надвірний суд, виданий польським королем Владиславом IV у Варшаві друкареві Михайлові Сльосці за видання книжки, ворожої католицькій церкві *

Ex parte Giedlowski relatio

Ad officium et acta praesentia castren[sia] capitan[alia] Leopoliens[ia] personaliter veniens ministerialis Regni generalis nobilis Basilius Krolikowicz, officio praesenti bene notus, in vim relationis suae fidelis publice libere[que] recognovit, quia ipse citatione[m] infrascripta[m], post curiam sacrae regiae maiest[atis] spec[em], authenticam ex parte actoris infrascripti contra citatum, inferius nominatum, ratione infracentorum tenoris eiusmodi: Vladislaus Quartus, dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniae, Smolensciae, Czerniechoviae[que] nec non Suecorum, Gottorum, Vandalorum[que] haereditarius rex.

Tibi, famato Michaeli Sloska, typographo Leopoliens[is], de persona bonisque tuis generaliter omnibus et praesertim officina tua typographica ac causa infrascripta mandamus, quatenus coram nobis et iudicio nostro Varsaviae, seu ubi tunc cum curia nostra feliciter constituti fuerimus, a positione praesentis citationis nostrae in quatuor septimanis proximis personaliter legitime peremp[torie]que compareas ad instantiam instigatoris nostri eiusque delatoris g[er]osi Sigismundi Giedlowski, donatarii nostri, qui te, tam instigator, quam et delator, quilibet pro interesse suo, citant ideo, quia tu minus veritus poenam, qua[m] leges contra talia delinquentes comminantur, tot libros variis temporibus Ruthe-

Дата запису документа до актової книги — 18 листопада 1647 р.

nica literis contra universam ecclesiam catholicam typis exprimentis, ausus es tempore no[n] ita pridem praeterito, videlicet anno millesimo sexcentesimo quadagesimo quinto certa scripta, Romanae sanctae ecclesiae contraria, seu librum, blasphemiae plenum, titulo: „Zebranie krótkie nauki o artykulach wiary prawosławno-katolickiej chrześcijańskiej“, in contemptum maiestatis divinae nec individuae trinitatis scismaticum, fidem orthodoxam catholicam depravantem, dogmata fidei orthodoxae et statuta universalis ecclesiae vituperantem, atque omnibus Romanae ecclesiae catholicis sub dubio salvari asserentem, contra constitutiones et decreta comitalia Regni generalia in officina tua stylo Polonico imprimere eumque variis in locis cum summo detrimento fidei catholicae et cum scandalo Christiani populi palam vendere bibliothecaque tua venum exponere, quo facto in poenas legum incurristi. Idcirco citaris ad videndum et audiendum te in iis poenis, videlicet infamiae, colli et confiscationis bonorum condemnari aliaque pro causae huius exigentia statui et sententiari, pro quo termino, uti peremptorio, sis personaliter compariturus.

Datum Varsaviae, feria secunda post festum Omnium sanctorum proxima, anno domini millesimo sexcentesimo quadagesimo septimo.

Editam *, feria quinta post festum sancti Martini, pontificis, proxime praeterita, in mansione citati posuit et positionem ipsimet citato de iuris forma[m] publicavit.

De quo praesentis iusdem ministerialis relatio.

ЦДІА УРСР у Львові, ф. 9, оп. 1, спр. 397, стор. 1874—1876. Оригінал та засвідчена копія.

Переклад

Реляція з боку Гедловського

Прийшовши особисто до львівського гродського старостинського уряду і актів, генеральний коронний возний, шляхетний Василь Кролікович, цьому урядові добре відомий, і силою своєї вірної реляції прилюдно і свобідно зізнав, що він [вручив] автентичний записаний нижче позов до надвірного суду його королівської величності від вказаного нижче позивача проти названого нижче відповідача такого змісту.

Владислав IV, з божої ласки король польський, великий князь литовський, руський, пруський, мазовецький, жемайтійський, лівонський, смоленський і чернігівський, а також спадковий король шведів, готів і вандалів.

Тобі, славетному Михайлові Сльосці, львівському друкареві, особисто і з усім твоїм майном, особливо з твоєю друкарнею, наказуємо з'явитися особисто, належним чином і негайно за чотири найближчі тижні після доручення цього нашого позову, у поданій нижче справі до нас і нашого суду у Варшаві, або там, де ми з нашим двором благополучно перебуватимемо, на вимогу

* У тексті помилково: «editae».

нашого інстигатора, а також обвинувача перед ним, вельможного Сигізмунда Гедловського, нашого донатарія, які обидва, як інстигатор, так і позивач, кожний в своїй справі, обвинувачують тебе в тому, що ти, після надрукування без огляду на кару, яку закон передбачає за такі злочини, в різний час, стількох книжок руською мовою проти вселенської католицької церкви, наважився нещодавно, 1645 року, всупереч ухвалам і постановам генеральних сеймів королівства, видати польською мовою у своїй друкарні, явно продавати в різних місцях, виставляти на продаж у своїй друкарні певний твір, суперечний святій римській церкві, тобто сповнену блюзнірства книжку «Коротке зібрання повчань про принципи християнської православно-католицької віри», яка зневажає велич святої і неподільної трійці, перекручує правдиву католицьку віру, ганьбить догми правдивої віри і ухвали вселенської церкви та ставить під сумнів спасіння усіх католиків римської церкви. За цей вчинок ти підлягаєш законному покаранню. Тому позиваєшся, щоб ти з'явився особисто для розгляду і вислухання справи і присудження покарання: інфамії, смертної кари та конфіскації майна і щоб встановити та вирішити інші питання, яких вимагає ця справа. На це судове засідання, як на остаточне, ти повинен особисто з'явитися.

Дано у Варшаві, в найближчий понеділок після свята всіх святих * року божого 1647.

Виданий [позов] він [возний] поклав у мешкання відповідача в найближчий минулий четвер після свята святого Мартина, єпископа **, і прилюдно сповістив у законній формі про його покладення самому відповідачеві.

Про що є ця реляція цього ж возного.

№ 136

1648 р., січня 8 (1647 р., грудня 29).— Свідчення овруцького архімандрита, намісника київського митрополита Леонтія Шицька-Залеського у луцькому гродському уряді про надрукування Катехизису Петра Могилы 1645 р. у друкарні Києво-Печерської лаври

Атестация од его м̄л отца архимандрыты овруцьког[о] пану Слостце

Року тисеча шестсот* чотырдесят осмого, м̄сца генвара осмого дня.

На в̄ряде кгородском, в замку ег[о] кор м̄л луцком, передо мною Рафалом Чаплиньским, намес[т]ником подстароства и замьку лу-

* 4 листопада.

** 14 листопада 1647 р.

*** У Голубева: «шестого».

цьког[о], персоналитер становъши превелебный в пану богу ег[о] м̄л отец Леонтыи Залеский Шычик, архиманъдрит овъруцкий, игумен луцкий, наместник метрополитанский, для въписаня до к̄ниг нынешних кгородских луцьких подал атестацию с печатю к̄ниг нынешних кгородских луцьких подал атестацию с печатю и с подписом руки своее од себе славетному пану Михайлови Слустце *, типокграфови лвовьскому, в справе певъной, в той атестации нижеи въписаной, меновите выраженои, даную и служащую, а о том шыреи в со[бе] ** обмовляющую, которую очевистым, устным и добровольным созънаньем своим ствердивъши измоцънивъшы, признал просечи, абы б[ы]ла ** принята и до к̄ниг уписана, (была) *** а так я уряд, оную до книг приимуючи, читалем, и так c[е] в себе маєт: Ja Leonty Zaleski Szycik, archimandryta owrucki, ihumen lucki, namies[t]nik metropolitański, czynie wiadomo tą attestacją moją iż godnej pamięci niebożczyk jegomość ociec Piotr Mohyla, metropolita kijowski, przez czas niemały pracował około pisania katechizmu, religiję greckiej potrzebego; skoro te prace skończył, zaraz rozkazał w Ki[ł]owie drukować, wprzód po polsku, potem zaś drugi raz po rusku, na[j]mniejszego słowa nie odmienił, ani przydawając; a to drukowano **** w roku tysiąc sześćset czterdzestym piątym, a nie w drukarni sławetnego pana Michała Słoski, typografa lwowskiego; na co sumnieniem Kapłańskim siebie obowiązawszy, że ten katechizm z ki[ł]owskiej wyszedł drukarni i po dwakroć różnym drukiem drukowano, po polsku ***** daje attestacją z [] pisem ręki mojej i przyciśnieniem pieczęci, aby u wszystkiego sądu moc i ważność miała, uniżenie upraszam.

Data w monastyrze Bractwa luckiego Podniesienia świętego Krzyża, die vijlęsima nona decembris, tysiąc sześćset czterdzie-
ste[go] siódme[go].

У тоє атестации при печати подпис руки тыми словами:
Leonty Zaleski Szycik, archimandryta owrucki, ihumen lucki, namies[t]nik metropolitański, ręką swą.
Которая ж то атестация за поданьем и очевистым признаньем вышречоное особы, а за принятем моим урядовым до к̄ниг ест уписана.

ЦДІА УРСР в Києві, ф. 25, оп. 1, спр. 261, стор. 19—19 зв. Оригінал та засвідчена копія.
Опубл.: Голубев, т. II, стор. 497—498.

Переклад

[...] Я, Леонтій Залеський-Шицьк, овруцький архімандрит, луцький ігумен, митрополичий намісник, цим моїм посвідченням подаю до відома, що світлої пам'яті покійний його милість

* Так у тексті.

** Текст пошкоджений і реконструйований.

*** Так у тексті.

**** У тексті помилково: «drukowana».

***** У Голубева: «drukowano, po polsku y po rusku».

i kosztem nie ratowali, ale sam de suo protestans spendował. Których spes, jako in rem bractwa uczynionych, od tegoż bractwa rekwirowania zdrowe prawo zostawuje sobie. Na ostatek wydrukował protestans dwie księgi: Ewangelię i Ochtaje, na którą robotę różnemi czasy ad ra[ti]onem od pomienione[go] bractwa bierał po stu, po dwieście złotych, na co bractwo od niego karty brało, a potem księgi odebrawszy i rachunek dostateczny z nim uczyniwszy, takowe[go] pisma i karty je[go] za wielokrotnym upomnieniem oddać nie wiedzieć dla jakiej przyczyny nie chcieli, o co z nimi prawnie czynić tenże protestans ofiaruje się hac in praemissis mediante protestatione, salvo iure praemissis addendi, corrigendi, immutandi, meliorandi, quid[ue] necessitas causae et causarum poposcerit, agendi et faciendi.

Et in continenti cora[m] eode[m] officio personal[ite]r stans n[ob]is Martin[us] Czamberski, m[in]isterialis Regni g[e]neralis, in vim suae verae ac fidelis rela[ti]onis palam libere[ue] ad instantia[m] praefati protestantis Michaelis Sloska taliter recognovit:

„Z przydania jegomości p[ana] burmistrza na instancją p[ana] Michała Sloski chodziłem na cmentarz cerkwi ruskiej, w mieście będącej, tam zastałem drukarnią, na wschodach kłódką zamkniętą, i pytałem się studentów szkolnych tamtecznych, którzy ze szkoły wyszli natenczas, kto tę drukarnią zamknął; odpowiedzieli oni na to: „Panowie starsi bractwa“. Tamże p[an] Sloska, przy mnie stojąc, mną oświadczył się mówiąc: „P[anie] woźny, oświadczam się przed tobą, żebyś to, coś teraz widział, gdy te[go] trzeba będzie, zeznał i relacją uczynił“.

Cui[us] supranominati ministerialis talis de praemissis relatio.

Et Officiu[m] praesens consulare Leopoliense praeinsertas protestatione[m] et relatione[m] praefati ministerialis, modo praemisso factas, suscepit actis[ue] suis inseri permisit.

ЦДІА УРСР у Львові, ф. 52, оп. 2, спр. 59, стор. 129—132. Оригінал.

Переклад

Скарга Сльоски на Руське братство

Особисто прийшовши до цього львівського раецького уряду, друкар, славетний Михайло Сльоска, відкрито та прилюдно, спираючись на свої попередні скарги, скаржився тепер на і проти руського братства, що є при церкві Успення пречистої діви Марії, в цьому місті, подавши на письмі [скаргу] такого змісту.

Зміст скарги

Славетний Михайло Сльоска позвав руське братство, що є при церкві Успення пречистої діви Марії у місті Львові, [і], спираючись на свої попередні скарги, тепер [він] також скаржиться з приводу того, що згадане руське братство, яке найняло ни-

нішнього скаржника майстром і наглядачем друкарської роботи в братській друкарні, на підставі певної словесної угоди з паном Медзапетою, само не дотрималось цієї словесної угоди. А писемні умови недійсні, підкинуті [йому й] ошукані, про що обширно і достатньо свідчать попередні, подані скаржником скарги, а саме, перша, яку подано до львівського гроду найближчої середі після свята воздвиження чесного хреста * року божого 1643, друга — в цьому львівському раецькому уряді найближчої середі перед святом святої діви і мучениці Пріски ** року 1648. Вони підтвержені тим, що братство промовчало [іх] і не подало проти них жодної відповіді.

Насамперед, не дотримали [угоди], бо не віддали скаржникові за реестром літер, пресів й іншого друкарського обладнання і не склали, невідомо з яким наміром і з якою метою, жодного реестру. А в братській друкарні багато недоліків і недостач, і, якби скаржник не помагав їй своїми літерами, пресами та іншим потрібним знаряддям, не міг би нічого зробити. Тому [скаржник] заздалегідь застерігає за собою право власності на внесені майно і окремі предмети та право винести їх як свої власні.

По-друге, тому що братство хоча раз дало скаржникові право і владу над підмайстрами, а зокрема підмайстри були і є на харчах і оплаті скаржника, однак невідомо чим спонукані [братчики] привласнили собі юрисдикцію над підмайстрами скаржника, і тоді, коли [він], скаржник, від'їхав до Варшави у спадкових справах, змовилися з підмайстрами, одних звільнили з роботи, а інших намагаються всілякими чесними і нечесними засобами поставити на майстрівське місце. Замість того, щоб винагородити скаржника за його працю і оплатити, лихословлять, перешкоджають у роботі над Трифологіоном, зачиняють друкарню, яка і тепер справді зачинена на колодку.

По-третє, руське братство не давало, відповідно до потреби, достатньої кількості паперу для швидшого виконання Охтоїха і Євангелія і тепер не додає паперу. Тому робота припинилася від свята святого Михайла *** аж до львівського ярмарку та до сьогодні припинена. Скаржник, в очікуванні паперу, тримає в себе 12 осіб підмайстрів, харчує їх, виплачує їм тижневу платню по 3 золоті, і через те має велику шкоду. А підмайстри, коли не могли дочекатися паперу, нудьгуючи від неробства, а частково і розпившись, одні пристали до війська (як два, [що пішли] до його милості пана Сенявського), інші розбрелися по різних місцях, деякі пішли до Скульського на роботу. Кожний значно заборгував нинішньому скаржникові, наприклад, складач Матвій — на 200 золотих, також й інші, що [скаржник] свого часу готовий довести і підтвердити реестрами та свідками, а також зізнаннями.

* 16 вересня.

** 15 січня.

*** 29 вересня 1647 р.

Оскільки братство є причиною цього всього, тому воно зобов'язане повернути ті шкоди, з приводу яких [скаржник] застерігає собі [право] судитися з цим братством.

Це ж братство зобов'язалося своїм коштом і зусиллями протидіяти всім тим, хто буде перешкоджати у друкуванні руських книжок, але [братчики], знаючи, що Андрій Скульський друкує кідька різних книжок у Петра Черкавського на Галицькому передмісті, [ані] не судилися з ним, [ані] допомагали радою і грішми скаржникові, який з ним судився і на все сам витрачав свої [гроші]. Тому [він] застерігає за собою повне право домагатися від цього ж братства [компенсації] за витрати, бо вони зроблені у справі братства. Врешті, скаржник видрукував дві книжки — Євангелію та Охтоїх, і на рахунок цієї роботи в різний час брав від згаданого братства по 100, по 200 золотих, про що братство брало від нього розписки, а пізніше, забравши книжки і зробивши з ним належний розрахунок, не хотіли, невідомо чому, віддати цей документ і його розписки, хоч вимагав їх багато разів. За це скаржник має намір судитися з ними, спираючись на цю скаргу і застерігаючи собі право вносити до сказаного вище додатки, зміни, виправлення, поліпшення і діяти відповідно до вимог справи і справ.

І відразу ж, особисто ставши перед урядом, шляхетний Мартин Чамберський, генеральний коронний возний, через свою правдиву і вірну реляцію, на вимогу згаданого скаржника Михайла Сльоски, явно і вільно заявив таке.

«Виділений його милістю паном бурмистром на домагання пана Михайла Сльоски, я ходив на цвинтар руської церкви, що є в місті, [і] там я застав друкарню, замкнену від сходів на колодку. Я питав тамтешніх шкільних студентів, які тоді вийшли з школи, хто замкнув цю друкарню, [а] вони на те відповіли: «Панове старшини братства». Там само пан Сльоска, який стояв біля мене, свідчився мною, кажучи: «Пане возний, беру тебе за свідка, щоб ти про те, що тут тепер бачив, зізнав і здійснив реляцію, коли буде потрібно».

Такою є реляція згаданого возного про наведене вище.

І цей же львівський раецький уряд прийняв згадану вище скаргу і реляцію згаданого возного, складені у поданій формі, і дозволив записати [їх] до своїх актів.

ілюстрації

Пам'ятник Іванові Федорову в Москві (скульптор С. М. Волнухін).

Ієркое оубо слово сътворихъ обещъ,
сѣдофиле . оннхже нача іе , тво
ри ти же поучити . до него же дне ,
заповѣдавъ аплломъ дхомъ стымъ ,
ихже нзбра възнесся . прїимн
же ни остави себе жива пострада
нии своимъ . възмоудохъ нечтнннхъ знаме
ннхъ . днмн четырн десятмн явла
ла нмъ н гла яже оцрїгвн вжн . снн
мнже нїады , повелѣваше нмъ шїрогалн
ма не шлвчїтнса . но ждїтн обѣтованїе
шїе . іже слышасте шїене . іако ішїаннъ
оубо крїтнлъ ість водою . вы же нмате крє
стїтнса дхомъ стымъ , непомноудохъ сн
днхъ . оннже оубо свшїшса , възпрашахъ

Заставка з київської Мінеї Спиридона Соболя, 1628 р.

Перша сторінка львівського Апостола Івана Федорова, 1574 р.

Фронтиспис львівського Апостола Івана Федорова, 1574 р.

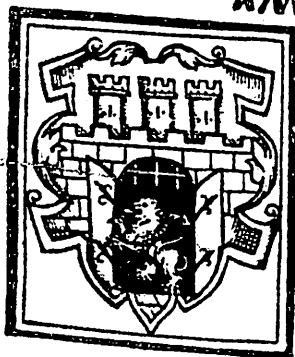

Видавнича марка Івана Федорова у львівському Апостолі, 1574 р.

ДНѢ БУДУТЬ ВАШН ЛЮ
 БВН . ПРИМѢТЕ СІА СЛЮ
 БОВІЮ . АА НОННУХЪ ПН
 САНІНУХЪ БЛГОУГОДНЫ СЪ
 ВОЖДЕЛѢНІЕ ПОТРУДНІТН
 СЯ ХОЩУ . АЩЕ БЛГОВОАН
 БГЪ , ВАШНМН СТЫМН

МОЛНТВАМН

АМННЬ .

ВЫДРУКОВАНО ВОЛВОУЪ ,
 РОКУ , А , ФОН .

Титульна сторінка острозької Біблії, надрукованої Іваном Федоровим, 1581 р.

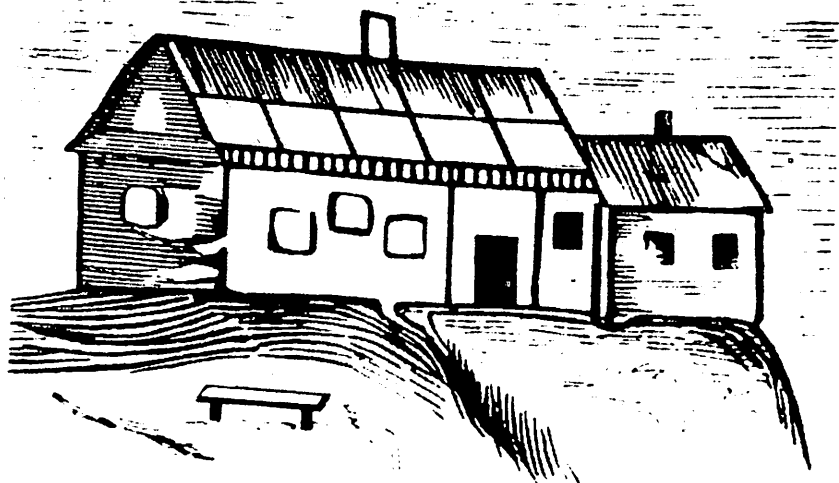
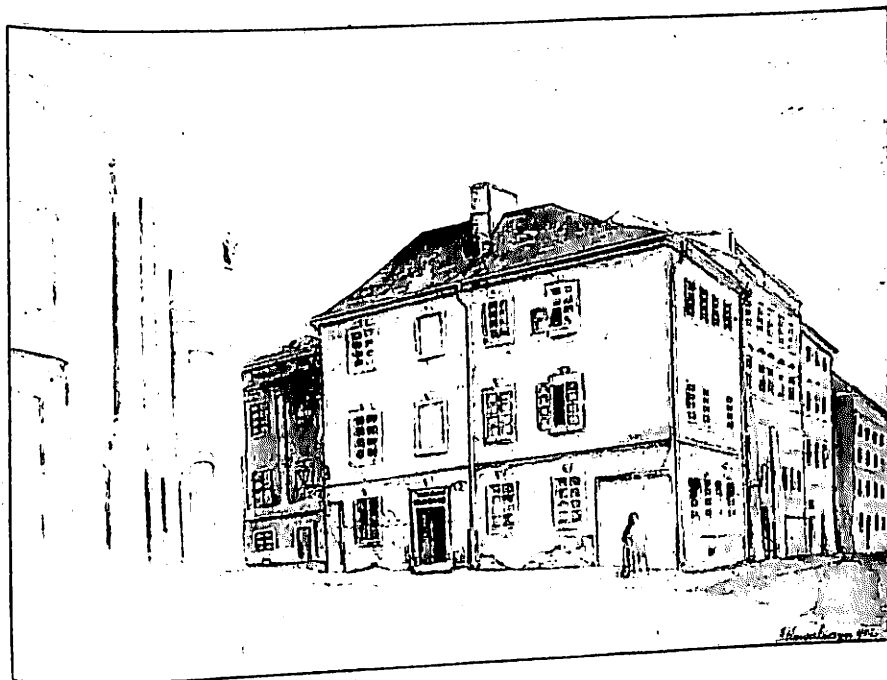
Фронтиспис острозької Біблії, надрукованої Іваном Федоровим, 1581 р.

Друкарська марка Івана Федорова з острозької Біблії, 1581 р.

Decretum inter Impressorē et Artensatores.

Decreto Consulari Leopoldici non debet sicut Impressor socius Artis
mensatoris sponere, nec laborem ullum ad eundem artum pertinentem
solvare, sed debet sibi ad necessitatem socii a mensatoris acquirere, et
laborem cum illis condicere. hoc expresso si socius erit Impressor et vice
versim sibi res necessarias ad eandem artum fabricare, et commode potest
facere. Actum est supra.

Фрагмент ухвали Львівського раецького уряду, в якому вперше
згадується Іван Федоров (док. № 1).

Будинок друкарні Києво-Печерської лаври. Гравюра 1638 р.

Будинок Івана Білдаги у Львові, в якому після смерті Івана Федорова
зберігалося його друкарське обладнання і книжки. Малюнок Ф. Ковалишина,
1902 р.

17
103

Sabbato po festa so-
lenia pentecostes pro
anno dni millesimo
sexcentesimo Tertio

Simon drukars protestatur
contra Balaban vladica Iptu

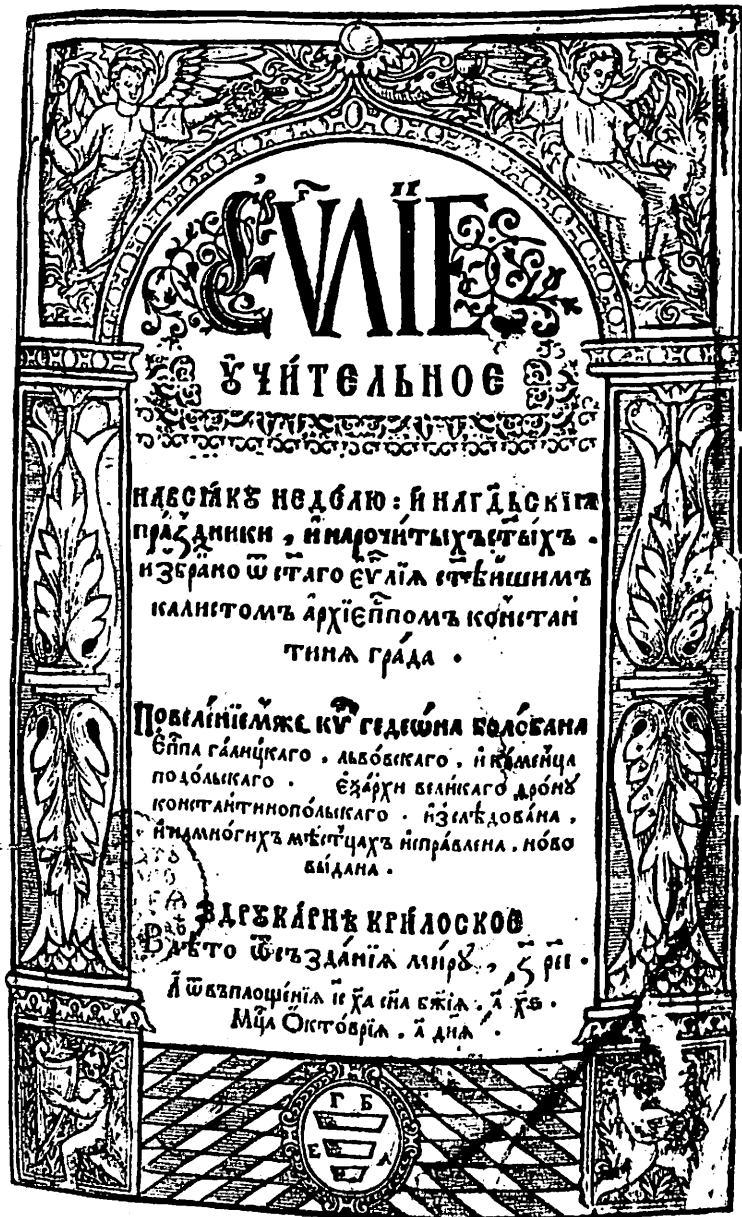
So videti y xaj Goodlych Swowlych pbystedsy obliwani
ucliyay bymoy Budziny Druckar obradchal sie pdczwilo wie
le walemi Oycy wpane Chrystyfe Gedeonowi Balabanowi
Episcopowi Swowolietni Kchistalietni y wasniaka Pdczwili
id on ucliyawofy dmet contract a lbo porapowacze w isty plk
stem hrag walem pofetretnem wtozem miezda famuaj dosto
dnicowzma King Oberliczmych y dyla stawnoslych w lito
rem contractie do 1575 i5 ten to Episcop maet mi dawac na
kaddu wle na potdech jego kby wa dolych puyepdy pdczwil
tabbe y na stwanz. Klab onyso maste cyj stajini ucliyawis
bimay pui lami y wseleha dymnosz maet dawac swagalyem
kba w wstakto y one kby wa dolych Kogami maet mi pla
cic drukars y do jego stwo King na kaddu wle dawac na lo
stem wstaktem lbo contract pdczw jego oycy wladzila pod
pisany y zapredstawany swetey wost onidamy kcmctie po
tbalowkennit Oicir wladzila miedynit done drukowon mho byt.

Перша сторінки скарги друкаря Симона Будзини на єпископа Гедеона
Балабана (док. № 76).

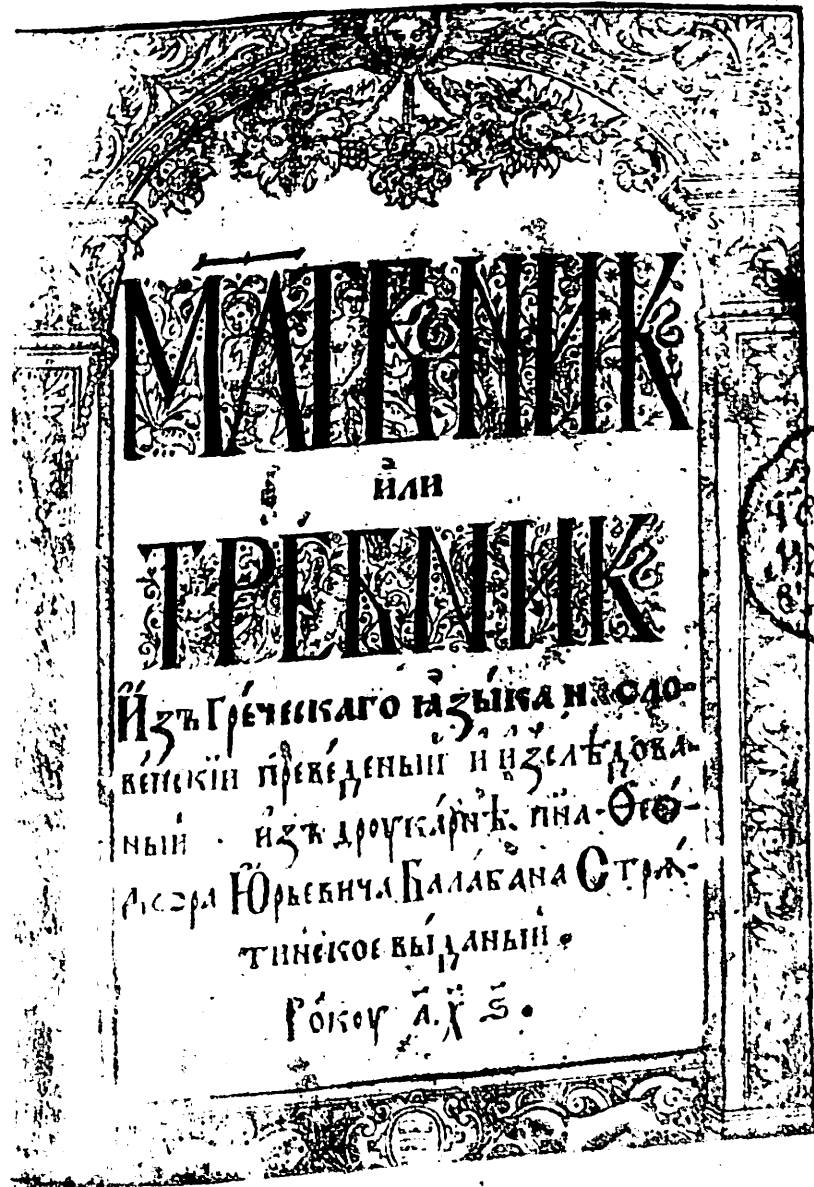
I.
коуах
биста
оуерт
еже оу
ащст
сребр
лбен
тос.

бѣ вниамбнѣ
дѣ назрантѣ
и пршве ивечѣр
ни, и кратыри
дѣ втвстѣнцѣ

Фрагмент сторінки з ініціалом «Т» з острозького Маргарита,
1595 р.

Титульна сторінка крилоського Євангелія, 1606 р.

Титульна сторінка стрятинського Требника, 1606 р.

О М І Л І Я
 Ч Л Б О
К Я З А Н Ь Е

ПѢ РОКОВѢЮ ПАМАТЬ ВЪ БѢСѢ ВЪ СЛѢДѢ
 БЛАЖЕННОМ ПАМАТН ОЦѢ ЕЛІССЕѢ ВЪ ІЕРОСУЛИМѢ СЕХ
 ΕΥΘΥΣΙΩ ΠΛΕΤΕΝΕΥΚΟΓΩ
 ἸΕΡΩΣΙΩΝΑΡΗΤΩ ΠΕΤΕΡΙΚΟΓΩ ΚΙΕΒΙΚΩ

ПРѢ ВЕЛѢБНОГΩ НЪ ВЪ СЧѢТНОГΩ ОЦѢ КЪ
ЗАХАРІЮ КОПИСТѢНСКОГО
 МѢТІЮ БЖІЕЮ ΔΙΑΔΟΧΟΝ Ε, ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΑ
 ΜΟΝΑΣΤΗΡΑ ΠΕΤΕΡΙΚΟΓΩ ΚΙΕΒΙΚΟΓΩ .

Написаное ,

И Проповѣданое ВЪ СѢ ВЕЛИЦѢ ЦРКВИ ОУСПІНІА
 ПРѢ БѢСѢ ДѢМ ШРІНЪ ВЪ ЛѢТѢ ПЕЧЕРСКОЙ КИЕВСКОЙ .

РОКѢ Ш СОЗДА: МІРѢ, ЗРЛГ. ОМОТРЕНІА
 БГА СЛОВА: АХІКЕ. ШЦА НОІВРІА, ДНѢ, ІСА .
 ΙΝΔΙΣΤΙΑ, Η .

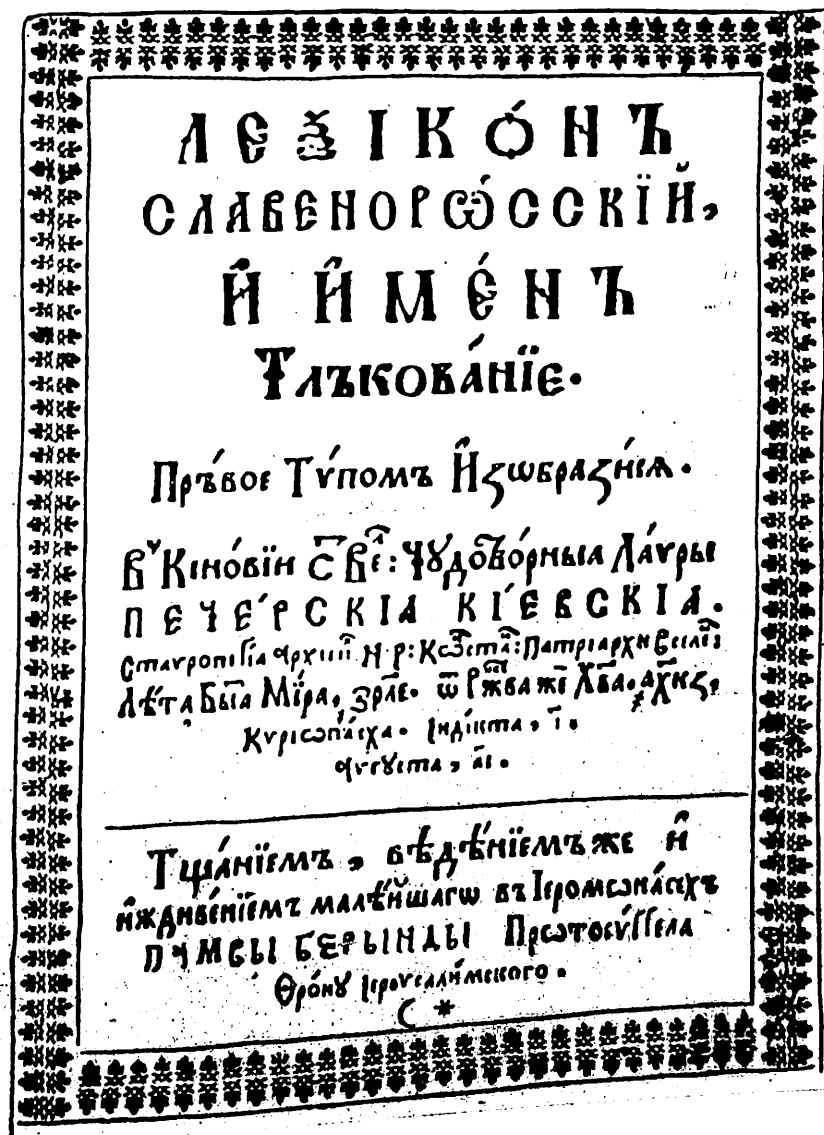

Титульна сторінка Омїї Захарїї Копистенського. 1625 р.

Елисей Плетенецький — засновник друкарні Києво-Печерської лаври.

Герб Захарії Копистенського з київської «Триоді Пісної», 1627 р.

Титульна сторінка «Лексикона славенороського» Памва Беринди, 1627 р.

ПРЕДМОВА.
До Універсала Євangelічного.

Місцями Пророгати нами або Годно-
 стами, Бгъ Богомощій, стамъ Євangelічній,
 ушапованій и іустій Універсальній Євangelічній:
 Гди шпимъ повѣриатъ, Таїмницями своѣми
 Божими шафовати, и до Гди привѣсноѣ
 своѣ, и якъ вѣрихъ Сиретаршатъ, шпихъ припшаєтхъ; по
 Аплу Павлу: И той далъ єсть, шви іусо Аплу, швиже Профокн,
 швиже єго вѣстникн, швиже Пастыр и Євangelічн. Для того
 Хрестомотъ Євangelічній Євangelічншвѣ, жождномъ Черковнимъ
 називаєтхъ, єкаторинъ слово Бжїе, и якъ найкромтвенншїи
 покорм, вкладаєтхъ євangelічн; аєи иишїє тлоки, тїмже покормо
 поимална: знаменїтла занїте годнотъ Євangelічншвѣ,
 поневажъ шной жаднїи стамъ на томъ євangelічн, пороєвнїтла не
 можїт. Стамъ Черковнїи и Кролевїкїи, єсть доєвнїт повалнїи,
 аєи нїшного єсть поважнїшїи стамъ Євangelічншвѣ: єо Че-
 єрковнїи, Кролевнїи, и вѣємъ Потентатшвѣ того євangelічн, владєє
 шъ Бгъ Богомощїого єсть дана, на маїтнотамн, Грѣшнїамн
 зїматъ, и патєломъ лїєнїамъ: а Євangelічншвѣ, владєєтхъ дшїи
 лїєнїон, розєвладєєтн шнїи, згрѣхшвѣ Бгъ єрїднїхъ, и зєвладєєтн
 владєєтн, шъ Хл Пана єєт данон; же тїжъ шъ владєєтн таєовоѣ
 Євangelічншвѣ, іамъ Привѣтнїи Бгъ Євangelічншвѣ нашѣ Іїс Хс,
 Аплуєєтхъ до єєт, аєи до Бгъ Отца, и дхъ Євangelічн, не є-
 єт євangelічн, повѣєтн: Шоєовнїт зєвладєєтн на зїматъ, євangelічн
 зєвладєєтн и на єєт, яєи євangelічн розєвладєєтн на зїматъ, євangelічн
 розєвладєєтн и на єєт: иєт тєєдъ дшїи, єєт зєвладєєтн на
 тєєдъ; тїєєт стамъ Євangelічншвѣ плаєєтн годнотн, вѣєт стамъ
 Потентатшвѣ того євangelічн, прєєвладєєтн: а євangelічн годнотн
 Євangelічншвѣ, на стамн и на єєтн євangelічншвѣ того євangelічн прє-
 євangelічн; аєи тїжъ, и шнїи мїєєтншвѣ Нєєтн, вѣєт Аєєтншвѣ

Дєєтн
 Гомлєєтн
 шнїи

шнїи

Корн

НАГЕРБЪ
 ВМОЖНЫХЪ НХЪ МИЛОСТИ ПАНОВ
 СТЪТКЄВНУОКЪ,

Перша сторінка передмови з київського Євангелія, 1637 р.

Гравюра з київського Апостола Спиридона Соболя, 1630 р.

Гравюра «Притча про званих на весілля» з київського Євангелія, 1637 р.

2

Ї З Б Х К А Г Я З Ы К А
Славѣнскаго.

А Б В Г Д Е Ж З Н І К Л
М Н О П Р С Т У Ф Х Ц
Щ Ъ Ы Ь Ъ Е Ю Ж
И Ш А С З П Д У

У А П З С А Ш И Ж Н Е
Ъ Ы Ь Ц Ш Ч Ц Ѡ Х Ф
У Ф Т В Р П О Н М Л К І
Н З С Ж Е Д Г В Б А
А Ба

Сторінки з кутейнського Букваря Спиридона Соболя, 1631 р.

Гравюра «Притча про виноградарів» з львівського Євангелія, 1644 р.

Гравюра «Притча про милосердного самарянця» з львівського Євангелія, 1644 р.

Въ с. Блн: Или Пасхи.

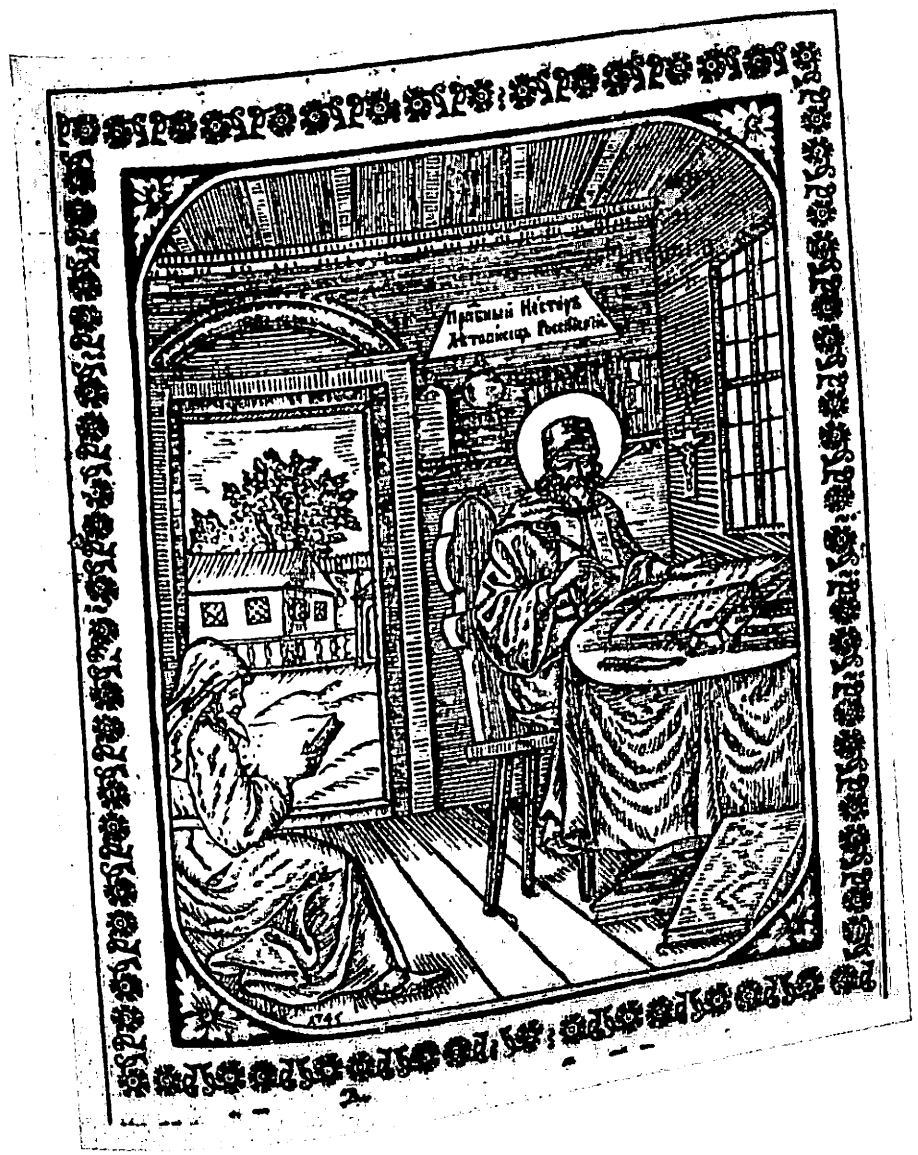

ВСЯКАГО МІСЯЦА

ГЛАВА, ПЕРВАЯ.

ВНАЧАЛѢ БѢ СЛОВО,
И СЛОВО БѢ ОУ БГА, И БГЪ
БѢ СЛОВО. СЕ БѢ И КОНН
ОУ БГА. ВМ ТЕМЪ
БЫША: И БЕЗ НЕГО
НИЧТОЖЕ БЫСТА, ЕЖЕ БЫСТА.
ВТОМЪ ЖИВОТЪ БѢ, И ЖИВОТЪ
БѢ, СВѢТЪ ТАКШМЪ. И СВѢТЪ
ВЪ ТМѢ

Зл:
л.

Сторінка з заставкою та ініціалом «В» з львівського Євангелія, 1644 р.

Гравюра «Нестор-літописець» з київського Патерика.

Іо́аннъ Куно́товичъ Друка́ръ.

Друкарська марка Івана Куноговича з львівського «Октоїха», 1639 р.

ДОДАТКІН

примітки

Док. № 1. Раецька ухвала виникла у зв'язку з скаргою столярського цеху, за яким визнавалося монопольне право на виконання пов'язаних з столярством робіт. Скарг цеху та інших документів, що належать до початкової стадії розгляду цієї справи, у судових книгах не виявлено.

Док. № 2. Краківські друкарі щороку припадали найбільше пожвавлення книжкової торгівлі. Скориставшись присутністю в місті відомих краківських друкарів, столярський цех запропонував запросити їх як експертів у спорі між цехом і Іваном Федоровим (див. док. № 1). Остаточну ухвалу у цій справі прийнято 7 грудня 1573 р. (док. № 4).

Док. № 3. Публікований запис міститься в книзі, де реєстрували збір податків (краківського і міського шосу) з міського населення. З інших записів у цій книзі відомо, що будинок, в якому жив Іван Федоров, мав назву «Кулганківської кам'яниці» і був розташований між Ринком і Вірменською вулицею, на місці сучасного будинку № 4 на вул. Краківській. Власником будинку був бондар Адам (Ружницький). До біографії, стор. 81—83).

Док. № 4. Див. примітки до док. № 1, 2.

Док. № 5. Див. примітку до док. № 3. У другій половині 1574 р. ім'я Івана Федорова вже не згадується в реєстрі платників міського податку, хоча його стягали ще раз на підставі ухвали від 19 серпня 1574 р. (Ружницький). До біографії, стор. 82).

Док. № 6. Сідляр з львівського Підзамча *Сенько Каленикович*, який у багатьох документах виступає як «сідляр Сенько», був одним з найосвіченіших українських передміщан. Його листування з князем А. Курбським у богословських питаннях свідчить, що Сенько розумів значення пам'яток писемності в ідеологічній боротьбі. (Лист А. Курбського до Сенька опубліковано у кн. «Сказання князя Курбского», ч. 2. СПб., 1833, стор. 233—235). Як видно з наступних документів (док. № 74), Сенько, прагнучи сприяти видавничій діяльності Івана Федорова, надав у своєму будинкові мешкання друкарів та всіляко йому допомагав.

Док. № 8. Привілей польського короля Сігізмунда-Августа про передачу Дерманського монастиря під управління світського шляхтича М. Джуси по-рушував патронатні права В.-К. Острозького на Дерманський монастир, заснований його дідом В. Ф. Острозьким.

Джуса, хоч 1571 р. отримав привілей на «ігуменство і проложенство», ще й 1575 р. не був ченцем, а тому не мав права бути ігуменом. Отже, усунування його 2 березня 1575 р. від управління Дерманським монастирем є цілком виправданним з точки зору тогочасного світського і церковного права. Інші документи про перебування Івана Федорова в Дерманському монастирі за межі між селянами сіл Куніна, яке належало до Дерманського монастиря і Спасового, що було власністю Г. О. Ходкевича, а пізніше — його вдови К. І. Вишневецької-Ходкевичевої. За життя гетьмана Г. О. Ходкевича громада

Спасового не раз нападали на кунинців. Описані в цих документах сутички мали характер відповіді кунинців на раніше заподіяні ним кривди. Взаємні «наїзди» сусідів в умовах пануючої у Речі Посполитій шляхетської анархії, відсутності чіткого діючого адміністративно-судового апарату вважалися нормальним способом уладнання майнових конфліктів. Іван Федоров не був ініціатором суперечки, однак, займаючи посаду управителя майна Дерманського монастиря, він не мав змоги уникнути участі в ній (Малышевский, стор. 112—116).

Док. № 9. Ряд дослідників висловили припущення, що *Василь Лосятинський* був не лише слугою Івана Федорова, а й працівником його друкарні. Про майнові взаємини між Іваном Федоровим та Іваном Шпаком йдеться ще у док. № 10, 11.

Док. № 12. *Мартин Сенник* (Сяно) — папірник, краківський міщанин, відомий з 1561 р. Невідомо, чи він ідентичний з *Мартиним Сенником* (Пельцманом), ботаником і перекладачем природничих праць (Papiernie w Polsce. Wydał W. Budka. Wrocław — Warszawa — Kraków — Gdańsk, 1971, стор. 61—62).

Твердження у листі *Мартина Сенника* про передачу йому Іваном Федоровим 600 золотих не заслуговує довіри, як видно з наявного в цьому самому документі спростування *Блазія Герника* і заяви самого Івана Федорова (док. № 13). Ймовірно, Іван Федоров вів з *Мартиним Сенником* якісь переговори щодо замовлення товарів для друкаря у німецьких купців, однак він не давав доручення *Мартині Сенникові* приймати цих купців за його рахунок.

Док. № 13. Згаданий у документі папірник *Лаврентій*, якому Іван Федоров передав 50 золотих через *Сеньку Калениковича*, — це, без сумніву, *Лаврентій Лінчевський*, який в 1581—1588 рр. працював у папірні *Тенчинських* в *Крешовичах*. У *Заблудівському Євангелії* 1569 р., львівському Апостолі 1574 р. і *Острозькій Біблії* 1581 р. трапляється папір з філігранню цієї папірні — гербом «Топір» на щиті (О. Я. Мациук. Водяні знаки на папері друків Івана Федорова. — НІБ, 1964, № 3, стор. 37—46).

Док. № 14. *Тимофій Михайлович* — один з провідних членів *Острозького літературно-наукового гуртка*, автор надрукованого Іваном Федоровим 1580 р. алфавітного предметного покажчика до *Нового завіта* («Книжка, собрание вещей нужнейших...»). Є підстави вважати, що *Тимофій Михайлович* був викладачем *Острозької школи* і брав участь у підготовці до друку *Біблії* 1581 р.

Боргові зобов'язання *Якова Максимовича Іванові Федорову* після смерті останнього успадкував його син *Іван Друкарович* (див. док. № 39).

Док. № 15. Цей документ містить найранішу з виявлених дотепер згадок про сина Івана Федорова, палітурника Івана, якого називали також *Іваном Друкаровичем*. Крім документів, опублікованих у цьому збірнику (№ 18, 28, 30, 31, 37, 45), про нього є згадки і в інших документах ЦДІА УРСР у Львові: акт від 8 липня 1584 р. про огляд ран, нанесених Іванові палітурнику учнем ремесла міхивників *Юрієм* (ЦДІА УРСР у Львові, ф. 52, оп. 2, спр. 383, стор. 592); скарга Львівського братства на *Гедеона Балабана* зі згадкою, що знущання *Балабана* призвели до смерті Івана Друкаровича (MCSL, стор. 418) та ін. Серед архівних документів, що стосуються особи Івана Друкаровича, є і заява у львівському гродському уряді про заподіяні йому поранення *сідлярем Сацьком Сеньковичем* з львівського Підзамча (P t a s z u s k i, стор. 38—39).

Док. № 16. Документ, як правило, відносять до Івана Федорова, хоч тут біля його імені нема вказівки про фах, наявної в інших документах періоду діяльності друкаря на Україні. Івана з *Сочави*, як видно з інших документів, звали Іваном *Сербином*. У зв'язку із згадкою про майнові спори між ним та Іваном Федоровим у «*Волощині*» (очевидно, мається на увазі *Молдавське князівство*) та турецьких землях, дослідники висловлюють припущення, що Іван Федоров виїжджав у балканські країни, розшукуючи за дорученням В.-К. *Острозького* тексти для підготовки до друку *Біблії*. Якщо така подорож відбулася, то вона могла мати місце між червнем 1577 р. — березнем 1578 р. або між червнем 1578 р. — березнем 1579 р.

Док. № 17. *Варшавський податок* — йдеться про *королівський шос*, що стягався на підставі ухвали *варшавського сейму Речі Посполитої*.

Док. № 20. З документа можна зробити висновок, що на час його складання Іван Федоров переселився з *Острога* до *Львова*. У львівських гродських актах є також запис від 10 травня 1582 р. скарги *Шаповала Якова* з львівського Підзамча у зв'язку з побиттям його «друкарем» без вказівки імені (ЦДІА УРСР у Львові, ф. 9, оп. 1, спр. 46, арк. 119 зв.—120. Опубл.: P t a s z u s k i, стор. 34). Деякі історики відносили цей акт до Івана Федорова. Для такого припущення немає достатніх підстав, оскільки ім'я першодрукаря Івана Федорова у Львові було добре відоме, а у згаданій скарзі біля слова друкар залишено місце для імені, яке залишилося невідомим для укладача акту.

Док. № 21. *Лаврентій* (Лавриш, Лаврисько) *Пилипович Пухала* — відомий український художник, мешканець *Краківського передмістя* у Львові, де він 1581 р. купив півхати на ділянці *Вірменської лазні*. Згадується у документах 1576—1610 рр., названий серед приятелів Івана Федорова (див. док. № 23). Був членом *передміського Миколаївського братства*, брав активну участь у боротьбі місцевого населення проти національно-релігійного гніту. Ряд дослідників доводить, що *Лаврентій Пилипович* був автором малюнка Апостола Луки для фронтиспної гравюри в Апостолі 1574 р., можливо, також — виконавцем аркушевих гравюр, відомих на Україні в XVI—XVIII ст. карства (Див.: Я. П. Запасько. Мистецтво книги на Україні в XVI—XVIII ст. Львів, 1971, стор. 74; Ю. Я. Турченко. Український естамп. К., 1964, стор. 24—25).

Гринь Іванович із *Заблудова* виконав шрифти для *острозьких видань* Івана Федорова (див. док. № 23) й, ймовірно, також дошки орнаментальних оздоб для цих видань.

Док. № 22. *Іван Минцевич* (Минець), що мав будинок на *Руській вулиці*, оздоб для цих видань. Був однією із засновників *Львівського Успенського братства*, і в його будинку містилася *Львівська братська школа* (Я. Ісаєвич. Братства та їх роль в розвитку української культури XVI—XVIII ст. Львів, 1966, стор. 29, 74, 165, 176). Борг, про який йдеться у цьому документі, Іван Минцевич сплатив після смерті Івана Друкаровича його вдові *Тетяні*, після чого залишився їй вишнім ще 30 золотих (див. док. № 42, 43).

Док. № 23. Див. примітку до док. № 21. Той факт, що Іван Федоров погодився при порушенні умов угоди сплатити таку саму суму штрафу, яку мав сплатити *Гринь Іванович* в аналогічному випадку, свідчить, що Іван Федоров високо цінував кваліфікацію *Гриня*.

Василь писар острозький і письменник *Василь Суразький*, який керував *Острозькою друкарнею* після Івана Федорова, ймовірно, одна особа.

Кузьма Мамонич (пом. 1606) — визначний білоруський друкар. Він і його брат *Лука Мамонич* були власниками друкарні, що діяла у *Вільносі* протягом 1575—1577 рр. (у цей час співвласником і головним майстром друкарні був *Петро Мстиславець*) і з 1583 р. (М. І. Прашковіч. Культурно-асветніцкая роля друкарні Мамонічаў — У зб.: 450 год беларускага кнігадрукування. Мінск, 1968, стор. 155—169). Про взаємини К. Мамонича зі спадкоємцями Івана Федорова див. док. № 38, 58—61.

Док. № 24. Очевидно, *Еронім Вітенбергер* уступив *Сацькові Сеньковичу* право на ті самі 200 примірників *острозької Біблії*, що їх разом з двома друкарськими верстатами Іван Федоров раніше передав *краківському міщанинові Фольтинові Бертольдо* як заставу за позичені йому гроші (див. док. № 46). За відмову від майнових претензій на ці *Біблії* *Сацько Сенькович* заплатив *Еронімові Вітенбергеру* 300 золотих (док. № 27). Права на ті самі 200 біблії і на два комплекти друкарського обладнання передав *Сацькові Сеньковичу* і *Сацько Сенькович* і *Сенько Корунка* визнали за собою борг *Фольтинові* 1585 р. *Сацько Сенькович* і *Сенько Корунка* визнали за собою борг *Фольтинові* на суму 200 золотих. Див.: G e b a g o w i c z, стор. 470—471). Очевидно, саме ці книги і частина обладнання передав *Сацькові Сеньковичу* *Івану Білдаги* і 2 жовтня 1585 р. були оцінені на вимогу *Вітенбергера* та *Сеньки Корунки* (док. № 39, 40, 47).

Док. № 25. *Данило Кеніг* (Кріль, Король, Кеніг, Кініг) керував міською ливарнею гармат з 1579 р. Крім гармат, виготовляв дзвони, мушкети, порох, ремонтував міські ваги (*Gebagowicz*, стор. 457). Як видно з пізніших документів, *Данило* позичав гроші *Іванові Федорову*, зокрема під час їхнього спільного перебування у *Кракові* 1583 р. (див. док. № 40).

Док. № 27. Див. коментар до док. № 24.

Док. № 29. Борг *Варфоломія*, папірника з м. Буська на Львівщині, перейшов *Іванові Друкаровичу* в спадщину від його батька *Івана Федорова* (див. док. № 30). Папірня в Буську належала раніше *Лорінцові* папірнику. Його борг львівському крамареві *Варфоломію* останній стягав у 1580 р. від сина *Лорінца*, папірницького підмайстра *Луки* (акт від 31 серпня 1580 р., див.: *Ptaszyski*, стор. 34). Очевидно, за борги папірня перейшла від *Луки* до *Варфоломія* (див.: *Ptaszyski*, стор. 14). Філігрань *Лодзя*, що її пов'язують з Буською папірнею, є у львівському *Апостолі* 1574 р. Про допомогу *Мартина Голубниковича* *Іванові Друкаровичеві* у впорядкуванні його майнових зобов'язань див. ще док. № 35, 36, 37.

Док. № 31. Крім цього акту, невідомі інші джерела про молодших дітей *Івана Федорова*.

Док. № 32. В архіві виявлено також аналогічний запис про прибуття *Сацька Сеньковича* на третій розгляд цієї самої справи 20 червня 1584 р. (ЦДІА УРСР у Львові, ф. 52, оп. 2, спр. 246, стор. 921), запис від 4 липня 1584 р. про виклик його на четвертий розгляд (там же, стор. 958).

Док. № 34. В архіві є аналогічний запис про прибуття *Сенька Корунки* на другий розгляд цієї самої справи 20 червня 1584 р. (там же, стор. 921), запис від 4 липня 1584 р. про виклик його на четвертий розгляд (там же, стор. 958), записи від 29 серпня і 12 вересня 1584 р. та 15 травня 1585 р. про застереження *Сеньком Корункою* права на четвертий судовий розгляд у зв'язку з арештом майна *Івана Федорова* (там же, стор. 1013, 1049, 1718).

Док. № 35. З вільнюських видань, що їх *Іван Друкарович* взяв у кредит від киянина *Івана Лозні*, відомі такі книги: *Євангеліє* 1575 р. і *Псалтир* 1576 р. з друкарні *Петра Мстиславця* і *Кузьми Мамонича*, або 1586 р. з друкарні *Мамоничів*, *Октоїх* 1582 р. з друкарні *В. М. Гарабурди*, *Служебник* 1583 р. з друкарні *Мамоничів*.

Док. № 37. Див. примітку до док. № 14.

Док. № 38. Див. примітку до док. № 48.

Док. № 39. Накладаючи арешт на майно *Івана Федорова*, *В.-К. Острозький* прагнув не допустити його переходу до кредиторів друкаря, які претендували на те саме майно (див. док. № 47). Приводом для накладання арешту могла бути відсутність остаточного врегулювання майнових взаємин між *В.-К. Острозьким* та *Іваном Федоровим*. Арешт був знятий (див. док. № 45), коли адміністрація маєтків *В.-К. Острозького* упевнилася, що немає підстав для матеріальних претензій до спадкоємців першодрукаря.

Док. № 40. У тексті згадано акт від 3 лютого 1584 р., яким *Сацько Сенькович* зобов'язався сплатити 71 золотий *Данилові Кенігові* (*Ptaszyski*, стор. 42). Даний документ роз'яснює, що це був борг *Івана Федорова*, який прийняв на себе *Сацько Сенькович*. Сплачуючи цей борг, а також ще один борг *Івана Федорова* *Данилові Кенігові*, *Сацько Сенькович* отримував від *Данила Кеніга* права на майно *Івана Федорова*, яким той свого часу гарантував сплату боргів.

Док. № 42—43. Див. примітку до док. № 22.

Док. № 45. Див. примітку до док. № 39.

Док. № 46. Див. примітку до док. № 24.

Док. № 47. Цей документ, а також опис майна, яке залишилося в будинку *І. Білдаги* в жовтні 1586 р. (док.—52) — найважливіші джерела про техніку поліграфічного виробництва на Україні в останній чверті XVI ст. Реконструкцію верстата, деталі якого згадані в цих документах, див. у кн.: *Е. Л. Немировський*. Возникновение книгопечатания в Москве. М., 1964, стор. 310—311.

8 каменів 7 безмінів — близько 311 кг, рахуючи в камені по 32 фунти (львівський фунт становив 405,2 г, безмін — 1/10 фунта) (*Я. Д. Ісаєвич*).

Деякі питання української метрології XVI—XVIII ст. — НІБ. 1961, № 1, стор. 12).

Док. № 48. *Гедеон Балабан* (бл. 1530—1607) — львівський православний єпископ (з 1565 р.), засновник друкарень у Стрятині та Крилосі (початок XVII ст.) вживав заходів до розвитку шкіл, однак водночас намагався, щоб вищі ступені освіти були монополією духовенства.

Збирання коштів на викуп друкарні *Івана Федорова* розпочала та сама група міщан, яка займалась в той час організаційним оформленням Львівського Успенського братства (див. також примітки до док. № 49—50). Вже 1589 р. друкарня перейшла до Львівського братства, хоч сплату викупних платежів братство продовжувало до осені 1591 р. *Гедеон Балабан* спершу співпрацював з міщанами в справі організації школи та друкарні, однак забаром він вступив у конфлікт з братством, оскільки прагнув не допустити контролю світських людей над діяльністю духовництва (*Я. Ісаєвич*. Братства..., стор. 33, 72—75, 177).

Грамота *Гедеона Балабана* із закликом збирати пожертви для викупу друкарні була одночасно посвідченням для збирачів пожертв — *ченця Мицидія УРСР* у Львові вписано ім'я одного із збирачів *Калениковичем* листувався з князем *А. М. Курбським*, пізніше він був «ученим друкарем» на службі з *Львівського братства* (док. № 62).

Крім публікованого, відомий примірник, що зберігався у *Київській археографічній комісії* (факсиміле: *Романовський*, стор. 48, 49). Тепер у фонді *Археографічної комісії* (ЦДІА УРСР у Києві, ф. 220) документа не виявлено.

У грамоті вказано, що друкарські знаряддя золотих». Таким чином, сюди входило не лише обладнання, заставлене *Ізраїлеві Якубовичу* за 411 золотих (*док. № 38*), а й інші частини устаткування друкарні *Івана Федорова*. Ймовірно, внаслідок угоди між кредиторами один з них зосередив у своїх руках права на все обладнання, викуплене *Іваном Федоровим*.

Док. № 49. *Йоаким Доу*, який протягом 1582—1592 рр. був *антіохійським патріархом*, прибув до Львова в січні 1586 р. Цим самим днем датований статут *Львівського Успенського братства*, підписаний *Йоакимом*. Буржуазні історики нерідко зображували *патріарха Йоакима* ініціатором створення *Львівського братства*, школи і друкарні при ньому. Однак у грамоті *константинопольського патріарха Єремії Траноса* *Львівському братству* (грудень, 1587 р.) і у листі *Львівського братства Берестейському братству* (листопад 1592 р.) підкреслено, що *Йоаким* вже застав («телесні обр'ят») у Львові братство, шпиталь і школу (*Я. Ісаєвич*. Найдавніші документи про діяльність братств на Україні.— В зб.: *Історичні джерела та їх використання*, вип. 2. К., 1966, стор. 21).

Братство, братські школа і друкарня були організовані львівськими міщанами, на чолі яких стояли *Юрій і Іван Рогатинці*, *Іван Красовський*, *Стефан Зизаній*, *Лесько Малецький* (Див. також примітку до док. № 50). *Патріархові Йоакимові* було подано на підпис ряд актів українською мовою, серед них два оригінали опублікованого тут документа. Ініціатива їх видання напевряд чи вийшла від *патріарха*, який розмовляв лише арабською мовою (див.: *Я. Ісаєвич*. Найдавніші документи..., стор. 20).

Док. № 50. *Львівське Успенське братство* — громадська організація українських міщан Львова, яка відіграла значну роль у боротьбі проти національно-релігійного гніту та в культурно-освітньому русі на Україні в кінці XVI—XVIII ст. Організаційно оформилося в 1585—1586 рр. на базі існуючого давня об'єднання «українських старшин» — опікунів майна міської Успенської церкви. Статут братства, підготовлений його керівниками, ствердив *антіохійський патріарх Йоаким* своєю грамотою від 1 січня 1586 р. Прагнучи отримати аналогічне затвердження своїх прав від *вселенського константинопольського патріарха Феодіпта*, керівники братства надіслали йому грамоту *Йоакима*, статут братства і свого листа. Ймовірно, цей лист був написаний грецькою мовою, а публікований тут український текст з книги копії кореспон-

денції братства — проект листа, що був оригіналом для перекладу його на грецьку мову. Оскільки патріарха Феоліпта незабаром змінив новий константинопольський патріарх Єремія Транос, саме він підписав 2 грудня 1587 р. грамоту про затвердження братства, його школи і друкарні (ЦДІА УРСР у Львові, ф. 129, оп. 1, спр. 1121; *Diplomata statutaria*, стор. 35—38, 93, фотокопія оригіналу в МСЛ, ч. 2, додаток). Єремія визнав також братство Ставропігією — установою, що підпорядкована безпосередньо патріархії (Історичні джерела та їх використання, вип. 2. К., 1966, стор. 21—22).

Док. № 51. *Іван Богатирець* і *Лесько Малецький* були опікунами майна Успенської церкви, членами-засновниками Львівського Успенського братства. Вони вважали необхідним затримати у Львові все друкарське обладнання Івана Федорова, щоб використати його для братської друкарні. Очевидно, саме на прохання членів Львівського братства В.-К. Острозький затримав обладнання друкарні, яка в лютому 1583 р. була в м. Старокостянтиніві на Волині (див. док. № 57).

Лесько Малецький 1589 р. заповів братству бібліотеку, а також частину «цинових» (олов'яних) речей зі свого будинку для виготовлення друкарських шрифтів (Я. Ісаєвич. Братства..., стор. 177; його ж. Бібліотека Львівського братства. — В зб.: Бібліотекознавство та бібліографія, вип. 3. Харків, 1966, стор. 126—127).

Док. № 52. Див. примітку до док. № 47.

Док. № 53, 54. Документи засвідчують розуміння львів'янами значення школи і друкарні для розвитку культури і для успішної протидії політиці окатоличування і ополячення українського населення. Зі згаданих в обох документах фахівців друкарства (ремісників і «людей учених») відомий чернець Мина (див. примітку до док. № 48). Допомогу братству на першому етапі організації друкарні могли надавати також Іван Друкарович, Лаврентій Пилипович (Пухала), а також невідомі за іменами колишні співробітники Івана Федорова.

Док. № 55. Див. примітку до док. № 48.

Док. № 56. Причиною невиконання своїх зобов'язань Сацьком Сеньковичем і Сеньком Корункою могли бути заходи братства і В.-К. Острозького, щоб затримати друкарню на Україні (док. № 51). Згаданий в скарзі К. Мамонича Псалтир вийшов з вільнюської друкарні Мамоничів 10 лютого 1586 р. (А. С. Зернова. Типографія Мамоничей в Вильне. — У зб.: Книга, 1. М., 1959, стор. 182).

Док. № 58. Угода про доставку К. Мамоничу ще однієї друкарні, крім згаданої в попередній угоді (док. № 57), свідчить, що учасники обох угод усвідомлювали, що їм навряд чи вдасться привласнити друкарню з м. Старокостянтиніві (див. примітку до док. № 51).

Док. № 61. У листі до Львівського братства Вільнюське білоруське братство дякує за надіслання йому «начала», або «проображенія» грецько-церковнослов'янської Граматики. Ця Граматика вийшла з друку під назвою «Аделфотес» («Братство») щойно 1591 р.; в даному документі йдеться, очевидно, про надіслання перших аркушів або проспекту цього видання (Я. Ісаєвич. Издательская деятельность Львовского братства в XVI—XVIII вв. — У зб.: Книга, 7. М., 1962, стор. 206).

Статут Вільнюського братства опубліковано в друкарні Мамоничів. Можливо, у цій самій друкарні було опубліковано і книгу «Маргарит».

Док. № 63. 80 золотих, які ігумен Леонтій передав Іванові Федорову «на Апостоли», були наявні в монастирській касі під час попередньої її ревізії в травні 1579 р. (Немировский. Документальные материалы..., стор. 234; Я. Д. Ісаєвич. Братства..., стор. 29, 175—176). Таким чином, позика цієї суми Іванові Федорову мала місце не раніше цього часу. Ймовірно, Леонтій заплатив авансом, замовляючи собі опрарити 40 примірників з наявних у друкаря незброшурованих аркушів «Апостола» 1574 р. Однак це замовлення виконано щойно після смерті Івана Федорова.

Док. № 65, 66. Листи білоруських магнатів Богдана Сапіги і Федора Скумина Львівському братству з подякою за надіслання Вільнюському братству двох примірників грецько-церковнослов'янської граматики «Аделфотес» (ви-

дання 1591 р.) були написані, очевидно, на прохання керівників Вільнюського братства. У відповідь на прохання надіслати до Вільнюса знавців грецької та церковнослов'янської мов Львівське братство відрядило у розпорядження Вільнюського братства найкваліфікованіших викладачів Львівської братської школи — Кирила Транквіліона-Ставровельського та Стефана Зизанія.

Док. № 67. Ухвала Берестейського собору єпископів українсько-білоруської православної церкви, яка мала на меті поставити діяльність братських друкарень під повний контроль єпископату, не була виконана (Я. Ісаєвич. Роль братств в издании и распространении книг на Украине и в Белоруссии. — У зб.: Книга и графика. М., 1972, стор. 129).

Док. № 69. Королівський привілей 1592 р. підтверджував Львівському братству права, надані раніше патріархами Йоакимом та Єремією і Берестейським собором 1591 р. Оскільки виконання привілеїв практично не було забезпечене жодними гарантіями, органи державної влади нерідко з демагогічною метою погоджувалися на видачу і таких привілеїв, які не узгоджувалися з загальним напрямом політики урядових кіл магнатської Речі Посполитої. Для отримання привілеїв братство витрачало значні кошти на підкуп королівських урядовців, наближених до короля осіб і самих королів (Я. Ісаєвич. Издательская деятельность Львовского братства в XVI—XVIII вв., стор. 207—208). В архіві є також незатверджений проект королівського привілею з дозволом вільної праці друкарні та безмитного продажу її видань (ЦДІА УРСР у Львові, ф. 129, оп. 1, спр. 218, арк. 1, 2; опубл. МСЛ, стор. 494—496), привілея короля Владислава IV від 30 листопада 1639 р. на виключне право друку церковнослов'янських книжок (ЦДІА УРСР у Львові, ф. 9, оп. 1, спр. 391, стор. 1331—1332, опубл. АЮЗР, ч. 1, т. 10, стор. 182—183).

Однак, як свідчать численні факти, королівські привілеї не давали друкарні братства хоч трохи надійного захисту від свавілля католицьких феодалів і міського патриціату.

У привілеї 1592 р. заслуговує на увагу те, що при Успенській церкві затверджувалася друкарня, «яка при тій церкві давно встановлена, а перед кількома роками реформована».

Док. № 71. *Юрій Кузьмич Рогатинець* — ремісник-сідляр, один з керівників Львівського братства, активний діяч культурно-освітнього руху і боротьби проти національного гніту. І. Я. Франко доводив, що він був автором «Перестороги», визначної пам'ятки української публіцистики та історіографії початку XVII ст. Є й інші гіпотези в цьому питанні. (Див.: П. К. Яременко. «Пересторога» — український антиуніатський памфлет початку XVII ст. К., 1963).

Красовський Дмитро, брат Івана Красовського — активний діяч Львівського братства, один з його старшин в 1593 і 1596—1597 рр. «воєвода Берестя Кулявского» — Бресткулявським воєводою у цей час був Анджей Лещинський, один з діячів реформації в Польщі (*Polski słownik biograficzny*, t. 7, z. 1. Wraclaw — Warszawa — Kraków, 1972, стор. 102).

«... аби позичити писма грецкого и словенского для выдрукованя того сеноду берестейского...» — В 1598 р. у Острозі вийшло українське видання Апокрисису Христового Філалета (можливо, це псевдонім М. Броневського). У цьому творі описано Берестейський собор 1596 р., піддано гострій критиці положення церковної унії. Польське видання Апокрисиса надруковано шрифтом краківського друкаря Олексія Родецького 1597 р.

Очевидно, планувався також видання матеріалів Берестейського православно-славного собору грецькою мовою.

Никифор Кантакузин (протосингел Никифор) — колишній ректор науково-еллінських у Падуї, учасник Острозького наукового гуртка. За участь в антиуніатському русі став жертвою переслідувань з боку польського уряду і помер в ув'язненні у м. Мальборку.

Федор дякон — ймовірно, йдеться про Федора Касіяновича, одного з викладачів Львівської братської школи (Я. Д. Ісаєвич. Братства..., стор. 159, 243).

Док. № 72. Заява Сенька Луцького про спадщину Івана Федорова дослівно повторена в його поясненні магістратському судові 20 травня 1602 р. (ЦДІА УРСР у Львові, ф. 52, оп. 2, спр. 252, стор. 20—31; опубл. Е. Ружицький. Нові дані про останній період життя та смерть Івана Федорова.— «Архіви України», 1972, № 5, стор. 68—69).

Сенько Луцький (пом. 1608 р.) — львівський міщанин, власник крамниці. 1590 р. підтримав Гедеона Балабана у його боротьбі з Львівським братством, однак пізніше став активним діячем братства, яке в кінці XVI і початку XVII ст. часто доручало йому виїжджати до Варшави зі скаргами нагноблення українського населення Львова польсько-католицьким магістратом (Я. Д. Ісаєвич. Братства..., стор. 75; Ф. Срібний. Студії над організацією львівської Ставропігії від кінця XVI до половини XVII ст.— ЗНТШ, т. 115, Львові, 1913, стор. 32—33, 41, 44).

«Красовський як опікун Анастасії» — йдеться про Івана Красовського і його сестру Анастасію, що була одружена з красноставським міщанином Кіндратом Куриловичем (Ф. Срібний. Студії..., стор. 44).

«По небіжчику Юркові» — йдеться про Юрія Дяковича-Богатирця, сина крамаря Івана Богатирця, члена Львівського братства.

Сенько Луцький був одружений з Марухною — дочкою Сенька Калениковича сідляра та Ганни Федорівни, сестрою Сацька Сеньковича. Після смерті Сенька сідляра його вдова Ганна Федорівна вийшла заміж за Сенька Корунку, і це подружжя отримало права на частину спадщини Сеня (внука Ганни Федорівни, сина Сацька Сеньковича) і Юрія Дяковича-Богатирця (брата Євфимії, дружини Сацька Сеньковича) (Е. Ружицький. Нові дані..., стор. 67—68). На частину спадщини Юрія Дяковича-Богатирця претендував і Сенько Луцький, одружений з сестрою Сацька — чоловіка Євфимії, сестри покійного Юрія Богатирця. Сенько Луцький, розпочавши за спадщину Юрія Богатирця процес з Сеньком Корункою, закінчив останньому привласнення майна Івана Федорова, на яке мала право і його дружина — дочка друкарського кредитора Сенька Калениковича, сідляра. Про дальший хід процесу див. док. № 81—82.

Згаданий у документі борг Івана Федорова сідляреві Сенькові міг бути частиною старого боргу (док. № 5) або виник внаслідок якихось нових майнових зобов'язань. Під Псалтирем «в [о]леського» зводу слід розуміти церковнослов'янський Псалтир у тій редакції, що була поширена в Молдавії. Е. І. Ружицький справедливо вказує, що «позолочений тестаментик» — це не заповіт («тестамент»), оскільки в документі його оцінено. На думку дослідника, йдеться, ймовірно, про зошит з пергаментними чистими аркушами, такий самий, як згадувані в описах майна львівських книгарів «позолочені щоденники», «кам'яні, позолочені книжки» (Е. Ружицький. Нові дані..., стор. 68). Але, оскільки «Новим тестаментом» називали Новий заповіт, не виключено також, що йдеться про латинське малоформатне видання цієї книжки. Такому припущенню, щоправда, суперечить низька її ціна, однак варто відзначити наявність у документі механічної помилки у згадці про оцінку майна Івана Федорова за актом від 2 жовтня 1585 р. (782 золотих 6 грошів замість 822 золотих 6 грошів).

Не виявлено надійних даних про особу Антоха, в хаті якого помер Іван Федоров. Серед відомих дотепер його знайомих таке ім'я мав лише острозький лимар Антосько Семашкович (док. № 23). Як доводить Е. І. Ружицький, Антох — це, ймовірно, кравець Антін Абрагамович. Він мав певні взаємини з Адамом Фаурбахом і Фрідріхом Галлем, які 1586 р. позичили спадкоємцям першодрукаря значну суму, мабуть, для викупу заставлених друкарського обладнання і книжок Івана Федорова (Е. Ружицький. Нове про Івана Федорова.— «Літературна Україна», 14 листопада 1972 р.). Пізніше Антін Абрагамович брав участь у діяльності Львівського братства.

Док. № 74. Про початкову стадію процесу див. док. № 72.

У відповідь на обвинувачення Сенька Луцького Корунка заявив на судовому засіданні 18 травня 1602 р., що Сенько Луцький відмовився від претензій до нього підтвердженням про сплату боргу, внесеним до львівських грод-

ських актів 12 лютого 1602 р. Однак Сенько Луцький на засіданні 20 травня 1602 р. заявив, що застеріг за собою право на юридичні дії у зв'язку з процесом у магістратському суді (ЦДІА УРСР у Львові, ф. 52, оп. 2, спр. 252, стор. 2032 і наступ.).

Док. № 75. *Мелетій Пігас* (Піга) — (нар. 1535—1540, пом. 1602) — александрійський патріарх, протягом 1590—1601 рр. керував справами константинопольської патріархії. Мав тісні зв'язки з освітніми діячами України та Білорусії. 1593 р. у Львівській братській друкарні вийшов грецькою і церковнослов'янською мовами його твір «О християнском благочестії к іудеом отвіт» (переклад виконали студенти братської школи); 1596 р. у Вільнюсі опубліковано грецький «Діалог» Мелетія Пігаса (Н. П. Киселев. Греческая печать на Украине в XVIII в.— У зб.: Книга, 7. М., 1962, стор. 191—192). У листі В.-К. Острозького йдеться про перевидання останнього твору в оригіналі і українському перекладі. У бібліографічних працях є згадки про український переклад цієї книжки; припускають, що цей переклад опубліковано в Острозі (А. Ан у ш к и н. На заре книгопечатання в Литве. Вильнюс, 1970, стор. 179).

Публікація творів Мелетія Пігаса була істотним внеском у справу боротьби проти ідеологічної експансії католицизму на Україні та в Білорусії. *Касіянович* — йдеться про Федора Касіяновича (Касіаніда), вчителя Львівської братської школи (Я. Д. Ісаєвич. Братства..., стор. 243), якого 1596 р. протосингел Никифор Кантакузин запрошував прибути до Острога (док. № 71). Очевидно, він брав участь у підготовці до друку стрятинського Требника 1606 р., у післямові до якого названий «Федором К.».

Док. № 77. Листування Гедеона Балабана з Мелетієм Пігасом дає можливість зробити висновок, що Балабан розпочав підготовку до видавничої діяльності близько 1597 р. Однак друкарня в Стратині була організована С. Будзиною шойно на початку 1602 р. Як видно з документа, видавцем був Гедеон Балабан хоч обидва збережені стрятинські видання (Службеник 1604 р. і Требник 1606 р.) містять згадку про вихід у друкарні Федора Юрійовича Балабана, племінника Гедеона. Одночасно із Стратинською діяла друкарня Гедеона Балабана в Крилосі, яка 1606 р. випустила Євангеліє учителя не Калліста. Очевидно, Ф. Ю. Балабан керував підготовкою текстів для обох балабанівських друкарень, залучивши до цієї справи Федора Касіяновича (див. примітку до док. № 71, 75), Памва Беринду, Варлаама Гребеневича, коректора Веніаміна (док. № 77), ймовірно, також Тараса Земку. Крім обладнання, що належало С. Будзині, в Стратинській друкарні використовувалось обладнання, придбане племінником Гедеона Ісаєю Балабаном (док. № 81). Книжка «Харитонія то есть наука поповская» (очевидно правильна її назва — «Хиротонія» чи «Хеиротонія») могла вийти вже 1602 р.

Док. № 78. *Стефан Зизаній* (*Кукуль*), син міщанина Івана Куколя з Потілича, визначний діяч української культури, вчитель Львівської і Вільнюської братських шкіл, автор антикатолицького трактату «Казане святого Кирила патріарха ієрусалимського о антихристі» (1596 р.). 1644 р. цей твір опубліковано в російському перекладі у Москві (в складі так званої Кирилової книги).

Під Волощиною в даному документі, як і в багатьох інших тогочасних джерелах, йдеться про Молдавське князівство. Згадана у документі військова кампанія, яку вів у Молдавії господар Волощини Михайл Хоробрий, мала місце навесні 1600 р.

Док. № 79. Відбитий у цьому документі спір між Гедеоном Балабаном і друкарем С. Будзиною був виявом глибокого соціального антагонізму між єпископом-магнатом і ремісником, для якого джерелом заробітку була трудова діяльність. Відомі й інші документи про те, що з непокірними йому особами Гедеон Балабан розправлявся як типовий феодал (примітка до док. № 15; МСЛ, стор. 423, 463, 522; АЮЗР, ч. I, т. II, стор. 99; Я. Д. Ісаєвич. Братства та їх роль у розвитку української культури, стор. 82).

Док. № 80. *Гаврило Ярошович* — член і 1595 р. старшина Львівського братства. Після його смерті залишилася чимала бібліотека.

Док. № 93. Павло Домжив Люткович-Телиця (пом. 1634 р.) — мандрівний друкар, письменник і перекладач. У ченці постригся в Києво-Печерській лаврі, 1622 р. був ігуменом Мінського петропавлівського монастиря, з 1628 р. — ігуменом новозаснованого монастиря в с. Чорній на Волині, який 1631 р. передав під опіку Києво-Печерської лаври (ЦДІА УРСР у Києві, ф. 25, оп. 1, спр. 183, арк. 922, АЮЗР, ч. I, т. 6, с. 642—643). Разом з своїм помічником ієродияконом Селиверстом видавав книжки протягом 1618—1622 рр. у с. Угорцях (тепер с. Нагірне, Самбірського району, на Львівщині), в 1624—1625 рр. у Четвертні, 1628 — при Луцькому братському монастирі, 1629 р. у с. Чорній (тепер Ровенської області). Ймовірно, був автором деяких своїх видань і передмов до них, віршів на герби осіб, яким ці видання присвячено. Заповіт Лютковича про передачу друкарні ченцям Чорненського монастиря не був виконаний у зв'язку з перешкодами з боку Дмитра Рудецького, сина фундатора монастиря Адама-Урсула Рудецького (див. док. № 96 і 97).

Док. № 94. Невідомо, чи міщанина Андрія Сокольського можна ідентифікувати з друкарем Андрієм Скольським (Скульським). Про друкарську діяльність Степана Мокрянського не виявлено ніяких документів.

Док. № 95. Книги запису витрат Львівського братства на потреби друкарні — цінне джерело про організацію і технологію друкарського виробництва та українську друкарську термінологію XVII ст. Крім уривків, опублікованих в даному збірнику, в архіві є також інші аналогічні матеріали (ЦДІА УРСР у Львові, ф. 129, оп. 1, спр. 1133, стор. 17, опубл. АЮЗР, ч. I, т. 11, стор. 664—665).

Док. № 96, 97. У зв'язку з намаганнями власника с. Чорної Дмитра Рудецького захопити монастирську друкарню, ченці Чорненського монастиря повернули друкарню у Луцький братський монастир, який вважався «духовною частиною братства» і тісно співпрацював з міщанами-братчиками — «світською частиною братства» (Я. Ісаєвич. Братства..., стор. 58—59, 191). Єдина відома книжка друкарні Луцького братського монастиря вийшла 1640 р.

Док. № 98. Спиридон Соболю (в чернецтві — Сильвестр) — український і білоруський друкар. Викладав у Київській братській школах, в 1628—1630 рр. друкував книжки у Києві, у дворі митрополита Йова Борецького. У титульному аркуші Октоїха 1628 р. вперше у східнослов'янському друкарстві застосував мідерит. Пізніше займався друкарством у білоруських містах Кутейні, Буйничях, Могильові. В останні роки життя був ченцем Києво-Печерської лаври. Даний документ, як і інші документи цього збірника, підтверджує зроблену на підставі непрямих даних гіпотезу А. С. Зернова про походження Соболя з м. Могильова над Дніпром (А. С. Зернов. Белорусский печатник Спиридон Соболю. — У зб.: Книга, 10. М., 1965, стор. 127).

Діяльність С. Соболя є яскравим виявом зв'язків друкарства Росії, України та Білорусії.

Док. № 99, 100. У документах згадано такі видання: Євангеліє з вихідною датою 20 серпня 1636 р., Службеник 1637 р., Анфологон (Трефолой), закінчений Іваном Кунотвичем 1638 р. (Львівські видання XVI—XVIII ст. Каталог, стор. 17, № 26, 27, 30).

Михайло Сльозка — український друкар. За походженням білорус з м. Новогрудка. 1633 р. вступив до Львівського братства і став керівником братської друкарні. Згодом купив власну друкарню, яка розпочала працювати 1639 р. Опублікував низку цінних видань українською, церковнослов'янською, латинською, польською мовами. Незважаючи на судові спори з братством, які чергувалися з періодами їх тимчасового примирення, Сльозка весь час залишався членом братства, що посиляло його у важливих справах до Києва і Варшави, обирало старшим братчиком (Книга і друкарство на Україні. К., 1965, стор. 58). Після смерті Сльозки в 1667 р. його друкарню купило Львівське братство.

Док. № 105, 106. Спиридон Соболю відвідав Москву 1637 р. Шрифти, продані ним В. Ф. Бурцову, використовувалися в ряді московських видань. 1639 р. Соболеві не дозволили приїхати до Москви, «чтоб в ево ученье и в кни-

гах смуты не было... и от него, Спиридона, какая ересь не объявилася» (А. С. Зернов. Белорусский печатник Спиридон Соболю, стор. 141—144).

Док. № 107, 108, 113. Андрій Скольський (Скульський) працював у Львівській братській друкарні в 1630—1633 рр., тобто ще перед судовим процесом з братством, а також після закінчення цього процесу, в 1641—1639—1640 рр., з братством, а також після закінчення цього процесу, в 1641—1643 рр. У 1638—1639 рр. Скольський був співробітником Михайла Сльозки. Книжка В. Ежовського «Оекопоміа albo rozządok spraw ziemiańskich», до якої видрукував нову присвяту А. Скольський, вийшла, як і вказував Скольський, у краківській друкарні М. Філіповського. За змістом це був плагіат з книжки С. Слупського «Zabawy ogaskie», виданої у Кракові 1610 р. (В. Г. Щурат. Вибрані праці, стор. 97). Озлоблений судовим переслідуванням з боку братства, Скольський не зупинився перед повторенням обвинувачень, що, як йому небезпідставно здавалося, відбивали ставлення до братського друкарства панівних класів феодальної Польської держави. Незважаючи на виявлену в даному випадку безпринципність, Скольський як діяч української культури залишався для властей підозрілою особою і в діях української культури залишався для властей підозрілою особою і в 1651 р. його тортували в зв'язку з обвинуваченням в шпіонажі на користь Богдана Хмельницького (АЮЗР, ч. I, т. 12, стор. 444—447; В. Щурат. Вибрані праці, стор. 99—100). В архіві є також ряд інших матеріалів про судовий процес братства зі Скольським (ЦДІА УРСР у Львові, ф. 129, оп. 1, спр. 1345 а; ф. 52, оп. 2, спр. 55, стор. 449—451; ф. 9, оп. 1, спр. 391, стор. 522—532, 723—726). В 1645—1646 рр. Андрій Скольський керував друкарнею Львівського єпископа Арсенія Желиборського, пізніше за дорученням цього самого єпископа заснував друкарню в Уневі (В. Щурат. Христос Пасхон, стор. 148—154).

Док. № 109. У документі сказано, що книжка «Parscipria phisicae» опублікована в друкарні М. Сльозки 1629 р. Тут у тексті механічна помилка — згадану книжку видано 1639 р.

Док. № 110. «Книга послань», у друкуванні якої брав участь А. Скольський, це «... послання та послання апостольські» (скорочено Апостол), що вийшов 1639 р. як видання М. Сльозки.

Док. № 112. З названих у документі видань у бібліотеках наявні Апостол з вихідною датою 8 червня 1639 р., Октоїх формату кварто («Шестодник», «Шостачник») з датою 6 червня 1640 р. У деяких бібліографіях згадано також Псалтир 1640 р., ймовірно, на підставі згадок про нього в архівних документах. (D. Zubzyski, стор. 39). Судовий процес між А. Скольським і М. Сльозкою закінчився у консисторському суді вироком від 9 жовтня 1641 р., яким визнано недійсною первісну угоду між обома друкарнями у зв'язку з порушенням її Скольським. (В. Г. Щурат. Вибрані праці, стор. 98).

Док. № 114. Старець Ілля — можливо, йдеться про гравера Іллю, дереворити якого прикрашено ряд львівських і київських видань 30—60 років XVII ст. (Я. П. Запасако. Мистецтво книги, стор. 294).

Андрій Скольський, прийнявши у квітні 1641 р. керівництво братською друкарнею, працював у ній до 1643 р., коли керівником братської друкарні знову став Сльозка.

Док. № 115. Софроній (Софонія) Почаський навчався у Київській братській школі, 1631—1632 рр. викладав у Лаврській школі, опублікував в цей час панегірик Петру Могилі «Евхаристеріон». 1638 р. став ректором Київського колегіуму та ігуменом Києво-Братського монастиря. Посланий на прохання молдавського господаря до столиці Молдавії Ясс, відіграв важливу роль в організації тут школи та друкарні.

Поїздка Почаського з Ясс до Львова відбулася у зв'язку з проханням господаря Молдавії Василя Лупу, щоб братство надіслало йому шрифти для Яської друкарні (лист Василя Лупу до Львівського братства від 12 січня 1641 р. опубл. в кн.: Юбилейное издание, в память 300-летнего основания Львовского Ставропигийского братства. Т. I. Львов, 1886, № 73; Исторические связи народов СССР и Румынии в XV—начале XVIII в. Документы и материалы, т. 2. М., 1968, стор. 49—50). Як видно з док. № 114, братство надіслало до Молдавії, через свого члена Василя Красовського, матриці грецького шрифту, відремонтовані ченцем Бережанським (лист братства Василю Лупу

від 29 березня 1642 р. зберігається у ЦДІА УРСР у Львові, ф. 129, оп. 1, спр. 490, опубл. у кн.: Юбилейное издание..., т. 1, стор. 89). Інше обладнання друкарня в Яссах отримала від Києво-Печерської лаври. Містилася друкарня у монастирі Трьох святих, у якому ігуменом був Софроній Почаський.

Док. № 117. Текст опублікованої угоди був внесений 31 грудня 1647 р. до львівських гродських книг на вимогу старшин львівського братства Андрія Стрілецького та Павла Лавришевича (ЦДІА УРСР у Львові, ф. 9, оп. 1, спр. 397, стор. 2021—2027). Від цієї угоди, як і від підписаної того ж самого дня ще однієї угоди з братством, М. Сльозка незабаром відмовився, твердячи, що його підпис на цих угодах отримали підступом (див. док. № 137).

Док. № 118. Публікується за текстом запису, внесеного 31 грудня 1647 р. до львівських гродських книг на вимогу старшин Львівського братства Андрія Стрілецького та Павла Лавришевича. Див. також коментар до попереднього документа.

Док. № 119, 120, 121.—Словолитник Дмитро—ймовірно, це Дмитро Кульчицький, який 1662 р. прибув до Львова з Кракова і відлив шрифт для братської друкарні, а в липні цього самого року став керівником друкарні. 1663 р. працював у братській друкарні разом з Семеном Ставницьким і своєю дружиною «друкаркою Дмитровою». 1678 р. був керівником Унівської друкарні.

Франц Цезарій (пом. 1651 р.)—краківський друкар першої половини XVII ст., який купив свою друкарню від спадкоємців відомого друкаря М. Шарфенбергера (K. Kogotajowa Cezary Franciszek.—Słownik pracowników książki polskiej. Warszawa—Łódź, 1972, стор. 108—109). Як видно з опублікованих документів, львівський палітурник Матвій Пухальський мав ділові взаємини з Ф. Цезарієм, можливо, опрацював у нього книжки. У архіві є також матеріали про судові засідання 14 та 15 жовтня 1644 р. у зв'язку зі скаргою М. Сльозки на те, що М. Пухальський намовив Дмитра-словолитника перейти на роботу до Ф. Цезарія (ЦДІА УРСР у Львові, ф. 52, оп. 2, спр. 401, стор. 780—785, 802—803). Альберт (Войтих) Малецькович, який виступає у процесі разом з М. Пухальським, був книгарем і палітурником.

Згадані в тексті видання—Євангеліє і Октоїх 1644 р.—М. Сльозка надрукував від імені Львівського братства як керівник його друкарні (Львівські видання XVI—XVIII ст., стор. 19, № 41, 42).

Док. № 122. Йоїл Труцевич—засновник друкарні при Кутеїнському монастирі. На прохання царя Олексія Михайловича вирішив переїхати з друкарнею в Росію до Іверського монастиря у м. Валдаї, але по дорозі помер. Автор передмов до перевидань «Діоптри» Віталія (Кутеїно, 1651), «Лексикона» Памва Беринди (Кутеїно, 1653) та до деяких інших видань (Українські письменники. Біо-бібліографічний словник, т. 1, стор. 568—569).

Док. № 123. Див. коментар до документа № 98.

Док. № 124. У тексті документа йдеться про примірники таких видань М. Сльозки: Апостол (1639), «Молитви і Часослов повсякденний» формату 16° (1642), Тріодь цвітна (1642). Див. також док. № 129.

Док. № 125, 126. Документи засвідчують зв'язки С. Соболя з міщанами м. Сокаля, зокрема з Миколаївським сокальським братством, яке брало активну участь у суспільно-політичному русі.

Док. № 127, 128. Незважаючи на попередження Петра Могили, М. Сльозка незабаром випустив у світ два передруки київських видань: Номоканон 12 серпня 1646 р., Службеник 23 серпня 1646 р.

Док. № 129. Документ засвідчує купівлю львівськими міщанами членами Успенського братства М. Сльозкою, Г. Лангішем, К. Медзапетою 1000 примірників Тріодей з Києво-Печерської друкарні. Ймовірно, йдеться про Тріодь пісну 1640 р.

Док. № 132. В акті від 27 серпня 1647 р., присвяченому цій самій справі, Якова Черкаського названо «друкарем Яковом» (ЦДІА УРСР у Львові, ф. 52, оп. 2, спр. 401, стор. 2587). На думку Е. Й. Ружицького, це пояснюється тим, що слово «друкар» інколи, хоч і дуже рідко, вживалося як синонім слова палітурник. Але інші наведені цим дослідником приклади свідчать, що термін «друкар» у значенні «палітурник» був поширений лише до появи дру-

карства або безпосередньо після його виникнення. Про зв'язки родини Черкаських (Черкавських) з друкарським виробництвом свідчить документ № 137 (Див. також: W. Łoziński. Patrycja i mieszczaństwo lwowskie. Lwów, 1890, стор. 257). Ймовірно, Яків Черкаський був друкарем на службі у воеводи Волощини Матея Бесараба і працював у друкарні, що діяла у Дяльському монастирі.

Док. № 134. У документі йдеться про третє львівське видання Анфологія (Трефоля), на якому вказано, що воно друкувалося у друкарні Львівського братства від 3 травня 1642 р. до 12 квітня 1643 р. (Львівські видання XVI—XVIII ст., стор. 19, № 40).

Док. № 136. Книжка «Собрание короткой науки о артикулах віри православно-кафоліческої християнської» (Катехізіс Петра Могили та Ісаїя Трофимовича-Козловського) опублікована Києво-Печерською друкарнею 1645 р. у двох виданнях—польському та українському. 1646 р. українське видання передрукувала львівська друкарня Арсенія Желиборського. Очевидно, М. Сльозка розповсюджував київське видання цієї книжки разом з іншими києво-печерськими виданнями (Див. С. Голубев. Киевский митрополит Петр Могила и его сподвижники, т. 2. К., 1898, стор. 479). Не виключена, однак, можливість, що Сльозка передрукував за згодою митрополічного намісника Леонтія Шцинка-Залеського книжку, повторивши вихідні дані київського видання.

Док. № 137. Див. примітки до док.—99, 117, 118. Згадані в документі Євангеліє і Октоїх надруковані М. Сльозкою в друкарні братства 1644 р. «Робота трифолюна»—праця над четвертим виданням Анфологію (Трифолія), який завершено шойно 1651 р. (Львівські видання XVI—XVIII ст., стор. 19, 20, № 41, 42, 46).

СПИСОК ДРУКАРЕНЬ ТА ЇХ ПРАЦІВНИКІВ

- 1573—1574 рр.* Львів. Друкарня Івана Федорова.
Шрифти кириличні.
- 1578—1612 рр. Острог. Друкарня князів Острозьких.
Керівники: Іван Федоров (до 1581 р.), Василь Суразький (1586—1598 рр.), Дем'ян Наливайко (близько 1598 р.).
Працівники: Гринь Іванович, Василь Лосятинський (?), Онісім Радишевський (?), Іван (1603 р.), Тимко (1603 р.), Федір (1603 р.)
Шрифти кириличні, грецькі.
- 1578 р. Львів. Похідна друкарня королівської канцелярії — філія друкарні Миколи Шарфенбергера.
Керівник: Валентин Лапчинський (Лапка).
Шрифти латинські.
- 1581 р. Львів. Друкарня Павла Щербича.
Керівник невідомий.
Шрифти латинські.
- [1586—1588 рр. Львів. Друкарня Сацька Сеньковича і Сенька Корунки].
Шрифти кириличні.
- 1591—1788 рр. Львів. Друкарня Ставропігійського Успенського братства.
Керівники: чернець Мина (кінець XVI ст.), Пафнутій Кульчи (1615 р.), Памво Беринда (1616 р.), Йосиф Кирилович (близько 1627 р.), Андрій Скольський (1630, 1641—1643 рр.), Михайло Сльозка (1634—1637, 1643—1651 рр.), Іван Купотович (1638—1639 рр.).
Працівники: Степан Половецький (з 1643 р.), Семен Ставницький (з 1643 р.).
Шрифти кириличні, грецькі.
- 1592—1602 рр. Львів. Друкарня Матвія Гарвольчика (1592 р.), Матвія Берната (1593—1599 рр.), Павла Желязо (1600 р.), Андрія Мудровича (Мондровича) (1601—1602 рр.).
Шрифти латинські.
- 1597 р. Фастів (Новий Верещин). Друкарня Йосифа Верещинського.
Керівник невідомий.
Шрифти латинські.

* Дати діяльності друкарень вказано на підставі наявних у стародруках вказівок про час їх виходу у світ і тривалість друкування. Відомості про друкарні, видань яких не виявлено, взято в квадратні дужки. Технічного керівника друкарні не названо, якщо ним був сам видавець. Серед працівників не названо тих, які займалися виключно літературно-редакційною працею і художнім оформленням. Дані, які вимагають дальшої перевірки або уточнення подано із знаком запитання.

- 1602—1606 р. Стратин. Друкарня Федора і Гедеона Балабанів.
Керівник: Семен Будзина (до 1603 р.).
Працівники: коректор Венямин, Памво Беринда.
Шрифти кириличні.
- 1603—1605 рр. Дермань. Друкарня князів Острозьких
Керівник видавництва: Дем'ян Наливайко.
Друкар: І. Ф. Д.
Шрифти кириличні.
- 1606 р. Кринос. Друкарня Гедеона Балабана.
Керівник невідомий. Працівник Варлаам Гребеневич.
Шрифти кириличні.
- 1608—1611 рр. Панівці. Друкарня Лавра-Василя Малахвійовича (виконувала замовлення Яна Потоцького).
Шрифти латинські.
- 1611—1617 рр. Добромиль. Друкарня Яна Шеліги (виконувала замовлення Яна Щенсного Гербурта).
Шрифти латинські.
- 1614—1615 рр. Львів. Друкарня Христофора Вольбрама.
Шрифти латинські і кириличні.
- 1615 р. Львів. Друкарня Лавра-Василя Малахвійовича.
Шрифти латинські.
- 1616 р.— XX ст. Київ. Друкарня Києво-Печерської лаври.
Засновник Єлисей Плетенецький.
За станом на 1621—1623 рр.— майстер Тимофій Вербицький, друкарі Стефан Беринда, Тимофій Петрович, Андрій Наумович.
За станом на 1630 р.— керівники Тарас Земка і Памво Беринда
Працівники: «типонадзиратель» Ісая, «типоблукоститель» Артемії Половкович, коректор Дмитро Захарієвич, друкар Стефан Беринда, Федо Хипрієвич, складальник Натан Зинькович, батирщики Парфені, Молковницький і Михайло Фойнацький, словолітники Леонтій Єрусалимович.
Шрифти кириличні і латинські.
- [1617 р. Унів. Друкарня Кирила Транквіліона Ставровецького].
Шрифти кириличні.
- 1616—1618 рр. Львів. Друкарня Тер-Говганеса Карматапенца (Іваська Муратовича).
Шрифти вірменські.
- 1618 р. Почаїв. Друкарня Кирила Транквіліона Ставровецького.
Шрифти кириличні.
- 1618—1620 рр. Угерці. Друкарня Павла Домжива Лютковича-Телці.
Шрифти кириличні.
- 1618, 1620, 1626—1636 рр. Львів. Друкарня Яна Шеліги.
Шрифти латинські.
- 1619 р. Рахманів. Друкарня Кирила Транквіліона Ставровецького.
Шрифти кириличні.
- 1619 р. Яворів. Друкарня Яна Шеліги.
Шрифти латинські.
- 1621—1626 рр. Ярослав. Друкарня Яна Шеліги.
Шрифти латинські.
- 1624—1625 рр. Четвертиня. Друкарня Павла Домжива Лютковича-Телці.
Шрифти кириличні.
- 1624—1628 рр. Київ. Друкарня Тимофія Вербицького.
Шрифти кириличні.
- 1625—1628 рр. Луцьк. Друкарня Павла Домжива Лютковича-Телці.
Шрифти кириличні.
- 1627—1630 рр. Київ. Друкарня Спиридона Соболя.
Шрифти кириличні.
- 1628 р. Чорна. Друкарня Павла Домжива Лютковича-Телці.
Шрифти кириличні.

[Після 1633 р. Перемишль. Друкарня Трієцького братства].

Керівник невідомий.

1638—1667 рр. Львів. Друкарня Михайла Сльозки.

Челядники: складальник Іван Сенькович (1639 р.), друкарчук Іван Леневич (1639 р.), складальник Матвій (близько 1647 р.), складальник Дем'ян Хом'янський (1637).

Шрифти кириличні, латинські.

1638 р. Кременець. Друкарня братського Богоявленського монастиря.

Шрифти кириличні.

1640 р. Луцьк. Друкарня братського Чеснохрестського монастиря.

Шрифти кириличні.

1641—1646 рр. Львів. Друкарня Арсенія Желиборського.

Керівник Андрій Скольський.

Шрифти кириличні.

[1647 р. Львів. Друкарня Андрія Скольського і Петра Черкавського].

Керівник: Андрій Скольський.

1648—1770 рр. Унів. Друкарня монастиря.

Керівник: Андрій Скольський (1648—1651 рр.).

ХРОНОЛОГІЧНА ТАБЛИЦЯ НАЙВАЖЛИВІШИХ ПОДІЙ З ІСТОРІЇ ДРУКАРСТВА НА УКРАЇНІ

1573

- 26 січня — Перша писемна згадка про перебування Івана Федорова на Україні (у Львові).
25 лютого — Іван Федоров починає роботу над львівським Апостолом. Не раніше 11 березня — Згадка про місце проживання Івана Федорова у Львові в Кулганківському будинку на вул. Краківській (на місці теперішнього будинку № 4).

1574

- 15 лютого — Іван Федоров завершує друк львівського Апостола.
Ін Федоров надрукував у Львові Буквар.

1575

- 2 березня — Перша писемна згадка про перебування Івана Федорова в Дермані і призначення його управителем місцевого монастиря.

1578

Іван Федоров видає острозький Буквар з грецько-слов'янською Читанкою.
У Львові перебувала похідна друкарня королівської канцелярії — філія друкарні М. Шарфенбергера.

1579

- 2 березня — Перша писемна згадка про сина Івана Федорова палітурника Івана Друкаровича.

1580

Іван Федоров надрукував в Острозі «Книгу Нового завіта» і покажчик до неї, «Книжку, зібраніє вещей нужнійших вкратці скорого ради обрiтенія», складену Тимофієм Михайловичем.

1581

- 5 травня — Вийшла в Острозі «Хронологія» Андрія Римші без зазначення друкаря, яку книгознавці вважають виданням Івана Федорова.
12 серпня — Закінчено друк острозької Біблії — вершини майстерності і мистецтва Івана Федорова.

1582

19 березня — Перша згадка про помічника Івана Федорова Гриня Івановича та його навчання в художника Лаврентія Пилиповича Пухали.

1583

На поч. року — Іван Федоров повертається до Львова на постійне проживання і приступає знову до організації друкарства.

15 грудня — Помер Іван Федоров в будинку львівського міщанина Антоха на Підзамчі.

1584

4 лютого — Іван Друкарович дає повноваження Ганусові з Острога на стягнення боргу від протопопа Нестора з Заблудова, який він був винен його покійному батькові Іванові Федорову.

27 березня — Іван Друкарович призначає своїм уповноваженим Мартинна Голубниковича для стягнення грошей від буського папірника Варфоломія, позичених у Івана Федорова.

2 травня — Рурмайстер Юрій відмовляється від опікунства над іншими дітьми Івана Федорова у зв'язку з повноліттям Івана Друкаровича. Документальна згадка про досягнення повноліття сином Івана Федорова Іваном Івановичем та про інших молодших дітей друкаря.

1585

Не пізніше 9 лютого — Помер син Івана Федорова палітурник Іван Друкарович.

9 вересня — Сенько Корунка і Сацько Сенькович підтверджують одержання від аптекаря Єроніма Вітенберґера 200 Біблій та двох друкарських верстатів, відданих Іваном Федоровим в заставу Фольтинові Бертольдо.

2 жовтня — Складено оцінку друкарського обладнання та книг покійного Івана Федорова, яке містилося в будинку Івана Білдаги.

18 листопада — Єпископ Гедеон Балабан звернувся до українського населення з закликом складати пожертви на викуп друкарні Івана Федорова.

19 листопада — Гедеон Балабан доручає львівському монахові друкареві Мині збір коштів на викуп друкарні Івана Федорова.

1586

25 січня — Антіохійський патріарх Йоаким звертається до українського населення з закликом складати пожертви на будівництво друкарні.

2 серпня — Львівський раецький уряд розглянув справу повідомлення Івана Богатирця і Леська Малецького князеві Василю-Костянтину Острозькому про намір Сацька Сеньковича і Сенька Корунки вивезти до Росії друкарню.

18 жовтня — Складено опис залишків речей Івана Федорова, що зберігалися в погребі Івана Білдаги. Сенько Корунка і Сацько Сенькович називають себе руськими друкарями.

20 грудня — Друге звернення єпископа Гедеона Балабана до населення складати пожертви на відновлення друкарні.

1587

10 травня — Третє звернення Гедеона Балабана до населення складати пожертви на відбудову друкарні.

13 травня — Гедеон Балабан видає повноваження збирачам пожертв на львівську друкарню.

278

2 грудня — Константинопольський патріарх Єремія Транос підписує грамоту про затвердження Львівського Успенського братства, його школи і друкарні.
Герасим Смотрицький видає в Острозі «Календар Римски новы».

1588

24 лютого — Сенько Корунка і Сацько Сенькович продають Кузьмі Мамоничу руську друкарню, яка була у князя Костянтина Острозького в Костянтинові. Вони ж дають зобов'язання доставити Кузьмі Мамоничу цю друкарню та книжки до Вільнюса.

15 березня — Вдова Івана Друкаровича Тетяна Анципорова продала сідляреві Іванові 2 палітурні преси свого чоловіка.

7 червня — Вільнюське братство звертається з проханням до Львівського братства надіслати 100—200 примірників грецько-церковнослов'янської граматики та відрядити вчителя для навчання дітей.

В Острозі друкарем Василям [Суразьким ?] надруковано книжку «Сборник о единой истинной православной вірі». (в шести частинах).

1589

Листопад — Константинопольський патріарх Єремія звертається до православного населення з закликом допомогти викупити друкарське обладнання Івана Федорова.

1591

2 лютого (23 лютого) — Надруковано у Львові в друкарні Успенського братства грамоту константинопольського патріарха Єремії і соборну грамоту єпископів православної церкви України та Білорусії.

11 (1) лютого — Видано в друкарні Львівського Успенського братства книжку «Просфонема».

5 листопада — Ухвала Берестейського собору архієпископів і єпископів про встановлення церковної цензури над друкуванням книжок.
Вийшла у Львові книжка «Аделфотес, грамика доброголаволивого еллинославенского языка».

1592

30 січня — Київський митрополит Михайло Рогоза звертається з закликом до населення складати пожертви на відбудову згорілої друкарні Львівського Успенського братства.

1593

4 квітня — Видано в друкарні Львівського братства книжку Мелетія Пігаса «О христіанском благочестіи к іудеом отвѣт».

1594

В Острозі друкарем [Петром Мстиславцем ?] надруковано книжку «Василий Великий Книга о постничестве».

1595

26 (16) липня — В Острозі вийшла книжка «Іоани Златоуст. Маргарит.»

279

1598

На думку деяких дослідників, в цьому році видано в Острозі Апокрисис Христофора Філалета.
В Острозі надруковано «Сборник» (в десяти частинах) та «Отпис на лист єпископа Іпатія Потія».

1599

2 січня (23 грудня 1598 р.) — Друкар Василь [Суразький] надрукував в Острозі «Правило істинного живота...», «Псалтир з возслідуванням».

1602

20 травня — Пояснення Сенька Луцького Львівському магістратові про спадщину Івана Федорова.
17 липня — Князь Василь-Костянтин Острозький просить Львівське Успенське братство позичити для Острозької друкарні шрифти і прислати до Острога складача Касіяновича.
Друкар Симон Будзина надрукував в Стратині книжку «Хиротонія».
В Острозі надруковано Часослов.

1604

1 лютого (22 січня) — В Стратині вийшов у друкарні Федора Юрєвича Балабана Службник.
Під керівництвом Дем'яна Наливайка надруковано в Дермані Октоїх.

1605

Не пізніше 28 січня — Помер друкар Симон Будзина.
Під керівництвом Дем'яна Наливайка друкується в Дермані «Лист Мелетія патріарха Александрійського».

1608

24 травня — Помер Федір Юрєвич Балабан, співвласник друкарні в Стратині.
11 (1) жовтня — Надруковано Учительне Євангеліє в с. Крилосі.
29 (19) жовтня — Видано в Стратині Требник, друкування якого розпочато 22 (12) липня 1605 р.
Надруковано в Острозі Требник і Молитвослов.

1607

16 лютого — Помер один з фундаторів друкарні Львівського Успенського братства і фактичний власник Стратинської та Крилоської друкарень Гедеон Балабан.
В Острозі надруковано «Лікарство на оспалій умисл».

1608

В цьому році у Львівській братській друкарні видано Грамоту братства про пригноблення українського населення Львова і про діяльність братства. Ймовірно, в друкарні працював Памво Беринда під керівництвом Пафнутія Кулчича.

280

1609

12 (2) січня — У Львівській братській друкарні видано Часослов.
8 серпня (29 липня) — У Львові надруковано книжку Іоанна Златоустого «О воспитанії чад».

1612

В Острозі видається Часослов.

1614

6 травня — Александрійський патріарх Кирило відзначив роль Львівської братської друкарні в справі захисту православної віри.
Цього року надруковано у Львівській братській друкарні друкарем Пафнутієм Кулчичем книжку Іоанна Златоустого «Книга о священстві» та «Собор в богоспасаемом граді Вілні бивший». Друкарня в цей час містилася в приміщенні Онуфріївського монастиря.

1615

У Львівській братській друкарні видано Псалтир та «Плач альбо лямент по зестю з світа сего вічної памяти годного Григорія Желиборського».

1616

Заснування друкарні Києво-Печерської лаври Єлисеєм Плетенецьким.

1616

Керівник друкарні Львівського Успенського братства Пафнутій Кулчич переїжджає до Любліна, а керівництво друкарнею передає Памву Беринді, який в цьому самому році видає свою книжку «На рожество господа бога і спаса нашего Ісуса Христа вірші для утіхи православним христіанам».

1617

В друкарні Києво-Печерської лаври видано Часослов.

1618

Кирило Транквіліон-Ставровецький засновує власну друкарню в Почаєві і видає «Зерцало Богословія».
У мандрівній друкарні Павла Домжива Лютковича-Теллиці і Сильвестра в Угорцях в маєтку православного магната Олександра Шептицького видається «Собраніє словес от божественного писанія».
В Києві в друкарні Києво-Печерської лаври надруковано «Візерунок цюот» Олександра Мигури — панегірик на честь Єлисея Плетенецького.

1619

13 березня — Архімандрит Києво-Печерської лаври Єлисей Плетенецький відраджує до Львова Памва Беринду для надання допомоги в ректурі та друкуванні книжок.

281

У друкарні Києво-Печерської лаври видано Апофологон, підготований до друку Іваном Борецьким, Захарією Копистенським і Памвом Бериндою з передмовою Єлисея Плетенецького.

Кирило Транквіліон-Ставровельський видає в Рахманові Євангеліє учительне.

Надрукування у Яворові найстарших українських інтермедій (латинським шрифтом) мандрівною друкарнею Я. Шеліги.

1620

20 вересня — Єрусалимський патріарх Феофан на основі матеріалів, складених Памвом Бериндою, підтверджує права друкарні Львівського Успенського братства.

Павло Домжив Люткович-Телиця і монах Селиверст видають в Угорцях «Апостоли і Євангелія через всі неділі і праздники»...

1621

В друкарні Києво-Печерської лаври вийшла книжка Касіяна Саковича «Вірші на жалосний погреб Петра Конашевича Сагайдачного».

1623

У Києво-Печерській лаврі надруковано Тріодь пісню та Бесіди Іоанна Златоустого на 14 посланій апостола Павла (у друкуванні взяли участь Тимофій Вербицький, Стефан Беринда, Тимофій Петрович).

1624

3 вересня (24 серпня) — У Києво-Печерській друкарні видано «Іже в святих отця нашего Іоанна Златоустого архієпископа Константинопольського бесіди на діянія св. апостол»... з передмовою Єлисея Плетенецького. Книжку цю надруковано під керівництвом Памва Беринди.

11 вересня — Друкар Тимофій Вербицький купує в Києві будинок в заповіді Іосифа Путивця.

Київський друкар Тимофій Олександрович Вербицький відкриває в Києві на Подолі власну друкарню.

У Києво-Печерській лаврі видано Номоканон з післямовою керівника друкарні Тараса Земки та Псалтир (коштом Костянтина Долмата) з передмовою Іосифа Кириловича.

Друкарі Павло Домжив Люткович і Сильвестр переїжджають на запрошення князя Григорія Четвертинського в його маєток до містечка Четвертні на Волині.

1625

4 травня — Документальна згадка про друкаря Тимофія Вербицького з Києва.

6 серпня (27 липня) — Павло Домжив Люткович-Телиця і Селиверст видають в м. Четвертні Псалтир.

Тимофій Вербицький видає у своїй друкарні в Києві Часослов. У цьому ж році в Четвертні Павлом Домживом Лютковичем-Телицею та його помічником Селиверстом надруковано Часослов.

У друкарні Києво-Печерської лаври видано книги: «Омилія Захарія Копистенського на рокову пам'ять Єлисея Плетенецького», «Слово св. Єфрема на преображеніє господне», «Омилія, або

наука св. Іоанна на св. Великую Пятидесятницю», «Акафисти» та «Толкованіє на Апокаліпсис Андрія архієпископа Кесарії Кападокійської».

1626

Тимофій Вербицький друкує у своїй друкарні в Києві друге видання Часослова.

В друкарні Києво-Печерської лаври надруковано «От Отечника Скитского повість удивительна о діаволі».

1627

21 (11) серпня — Надруковано в Києво-Печерській лаврі «Лексікон словенороскій і імен толкованіє», складений Памвом Бериндою.

Помер Дем'ян Наливайко — острозький (1598) і дерманський (1603—1605) друкар, брат Северина Наливайка.

Надруковано в Києво-Печерській лаврі Тріодь Постну, яка містила синаксарі (оповідальні статті), перекладені Тарасом Земкою з грецької на українську літературну мову.

1628

14 червня — Львівське Успенське братство виділяє кошти на відбудову спаленої друкарні і постановляє надрукувати в ній Октоїх.

Друкарі Павло Домжив Люткович-Телиця і Селиверст переїжджають разом із своєю мандрівною друкарнею з Четвертні до Луцька.

У Луцьку надруковано «Лямент по святоблвно зшлом, вельбном господину отцу, Іоанні Василевичу пресвітеру», складений авидом Андрійовичем, та «Епикидіон, або вірші жалобні на огребеніє Василіси Яковни» Стефана Полумерковича.

Спиридон Соболь почав видавничу і друкарську діяльність в Києві, видавши у своїй друкарні Лимонар, Октоїх та Минію общую. У титульному аркуші Октоїха Спиридон Соболь вперше в східнослов'янському друкарстві застосував мідерит.

У друкарні Києво-Печерської лаври видано книжки: «Аполлея апології», Поученія Авви Дорофея, «Главизни поучительні» діакона Агапита.

1629

20 (10) серпня — У Спаському монастирі в с. Чорній в друкарні Павла Домжива Лютковича видано «Діалог, або розмова чоловіка хорого, або умираючого...».

У Друкарні Києво-Печерської лаври видано: Литургіаріон, Номоканон, Шестодник, Акафисти, Псалтир та Грамоту митрополита Іова Борецького з запрошенням на собор до Києва.

Спиридон Соболь видає у своїй друкарні в Києві друге видання Октоїха.

1630

2 квітня (23 березня) — У відбудованій після пожежі Львівській братській друкарні видано «Вірші з трагедії Христос Пасхон».

23 квітня — Друкар Павло Домжив Люткович-Телиця у духовниці згадує про свого помічника Іоїля, який повинен разом з Селиверстом займатися справами друкарні в Чорній.

11 травня — Львівський єпископ Єремія Тисаровський підтверджує права Львівської братської друкарні.

2 червня — Друкар Павло Домжив Люткович-Телиця заповідає свої книжки і друкарню Спаському монастиреві в с. Чорній.

25 (15) грудня — У Львівській братській друкарні видано Октоїх.
У Києві видано книжку «Імнологія, си ест піснословіє», в якому вміщено перелік тодішніх друкарських посад.
У Києві Спиридон Соболь видав накладом Богдана Светкевича Апостол.

1631

18 грудня — Перша документальна згадка про львівських друкарів Андрія Скольського і Степана Мокрянського.

Друкар Спиридон Соболь після смерті Борецького переїжджає на запрошення мстиславського підкоморія Богдана Стеткевича з Києва до Кутеїна.

У друкарні Львівського Успенського братства надруковано «Розмишлене о муці Христа спасителя нашего, притим веселая радость з тріумфального его воскресенія» Іоаннікія Волковича.
У Києві в лаврській друкарні надруковано Тріодь цвітну.

1632

13 липня — Помер видатний вчений, друкар і культурний діяч Памво Беринда.
Андрій Скольський надрукував у Львівській братській друкарні Анфологій.

У Києві видано «Євхаристиріон або влячність» та «Крест Христа спасителя».

1633

Друкар Михайло Сльозка вступає до Львівського Успенського братства і стає керівником братської друкарні.

У Києві надруковано «Євфонія веселобрмячая», «Бесіди св. Макарія Єгипетського» і «Параміфія, сиріч утішителія молби».

1634

Помер друкар Павло Домжив Люткович-Теліця.
Михайло Сльозка у Львові в братській друкарні надрукував Псалтир.

1635

9 серпня (30) липня — Друкар Тимофій Вербицький надрукував в Кімполунгу в друкарні волоського воеводи Матвія Басараба Требник.

26 листопада — Ігумен Неофіт перевозить друкарню із Спаського братського монастиря в с. Чорній до Луцька.

1636

21 лютого — Друкар Спиридон Соболь продав своє майно в Могилеві Онсимові.

30 (20) серпня — Михайло Сльозка у Львівській братській друкарні завершив друк Євангелія.

14 вересня — Складено угоду Львівського Успенського братства з друкарем Михайлом Сльозкою про друкування книжок.

У друкарні Києво-Печерської лаври видано Анфологій.

1637

Друкар Спиридон Соболь відвідує Москву і нав'язує контакти з московським друкарем В. Ф. Бурцовим.

284

Михайло Сльозка надрукував у друкарні Львівського Успенського братства Служебник. У цьому ж році в братській друкарні надруковано Псалтир і Требник.

1638

Друкар Іван Кунотович надрукував у Львові друге видання Анфологійу.

У Кременці надруковано «Синод в року 1638-м, в церкви кафедральної луцької отправованы», разом з книжкою «О мистиріях». В цьому ж році тут надруковано книжку «Грамматика славянская».

У друкарні Києво-Печерської лаври видано: Акафіст, Служебник і «Євхарістеріон» — панегірик Петрові Могилі, складений Софронієм Почаським.

1639

Не пізніше 26 квітня — Друкар Спиридон Соболь під час перебування у Вязьмі звертається з проханням до російського царя Михайла Федоровича дозволити йому приїхати до Москви.

24 (14) вересня — Друкар Іван Кунотович закінчив у друкарні Львівського Успенського братства друкування Осмогласника.

Михайло Сльозка видає в братській друкарні за участю Андрія Скольського книжку «Діяння та послання апостольські» (Апостол).

За вироком львівської католицької консисторії книжку «Ангога на hoguzopcie lwowskim» (панегірик Єремії Тисаровському) визнано шкідливою, весь тираж знищено, а друкаря оштрафовано.

1640

9—11 березня — Друкарі Михайло Сльозка і Андрій Скольський складають угоду про спільну працю в друкарні Сльозки.

16 (6) червня — У Львівській братській друкарні видано Октоїх (Шостодник, Шостачник).

У друкарні Луцького монастиря видано «Апостоли і Євангелія».

У друкарні Києво-Печерської лаври видано Тріодь Постною.

1641

Квітень — Друкар Андрій Скольський стає керівником Львівської братської друкарні.

26 квітня — 3 травня — Друкар Михайло Сльозка відмовляється працювати у Львівській братській друкарні. Братство складає угоду з друкарем Андрієм Скольським.

9 жовтня — Львівський консисторський суд анулював угоду між друкарями Михайлом Сльозкою і Андрієм Скольським.

У друкарні Києво-Печерської лаври надруковано «Казанье погребное над тілом князя Ілії Святополка Четвертинського», складене ректором і ігуменом Києво-Богоявленського монастиря Ігнатієм Оксеновичем-Старушичем.

1642

29 березня — Львівське братство надсилає через Василя Красовського матриці грецького шрифту у Молдавію для господаря Василя Лупу.

30 (20) квітня — Надруковано у Львові «Порученіє новосвященному ієреєві» Арсена Желиборського, в якому на арк. 9—25 є «О мистиріях».

285

или тайнах посполитости» — передрук з незначними змінами твору Сильвестра Косова «Дидакалія» (Кутейн, 1637).

Надруковано у Львові «Еуодію» Григорія Бутовича, Часослов полуставний з місяцесловом (друкар Іван Кунотович).

Виходять з друку у Львові в друкарні Михайла Сльозки Молитви і Часослов повседневний та Тріодь цвітна.

1643

22 (12) квітня — З друкарні Львівського Успенського братства виходить третє львівське видання Анфологіона, друкування якого розпочато 13 (3) травня 1642 р.

29 червня — Львівське Успенське братство складає нову угоду з Михайлом Сльозкою про умови його праці в братській друкарні.

В друкарні Києво-Печерської лаври видано Полустав.

1644

4 червня (25 травня) — У Львівській братській друкарні Михайло Сльозка видав друге видання Євангелія.

Михайло Сльозка видає у Львівській братській друкарні Октоїх.

У цьому самому році в друкарні Львівського Успенського братства надруковано два окремі видання Октоїха, в одному з яких зазначено «третичею іздадеся».

У Києві надруковано Псалтир с возслідованієм.

1645

13 лютого — Друкар Спиридон Соболь складає заповіт і подає його до запису в книгу могилівського міського уряду.

7 серпня — Спиридон Соболь складає в Кам'янці-Подільському заповіт, в якому записує деякі речі Сокальському братству.

У другій половині року помер друкар Спиридон Соболь, постригшись попередию в монахи і прийнявши чернече ім'я Сильвестр.

У Києві надруковано «Собраніє науки о артикулах віры» (Катехизис Петра Могили).

У Львові в друкарні Арсенія Желиборського видано книжку «Наука о седми тайнах церковних».

Києво-Печерська друкарня опублікувала книжку у двох виданнях — польському та українському «Зобране короткої науки о артикулах віри православно-кафоліцької християнської» (Катехизис Петра Могили та Ісайї Трофимовича-Козловського).

У Львові в друкарні Арсенія Желиборського Андрій Скольський надрукував Требник.

1646

15 травня — Київський митрополит Петро Могила забороняє друкареві Михайлові Сльозці передруковувати книжки, видані Києво-Печерською лаврою.

17 травня — Київський митрополит Петро Могила оголошує анафему друкареві Михайлові Сльозці за конкуренцію в друкуванні книжок.

22 (12) серпня — Михайло Сльозка передрукував у Львові київське видання Номоканона.

2 вересня (23 серпня) — Михайло Сльозка передрукував у Львові київське видання Службника.

26 (16) грудня — У друкарні Києво-Печерської лаври видано Євхологіон (Молитвослов, або Требник) у трьох частинах, опрацьований під керівництвом Петра Могили.

У Чернігові Кирило Транквіліон-Ставровецький видає свій твір «Перло многоцінное».

286

1647

22 червня — Польський король Владислав IV викликає друкаря Михайла Сльозку на королівський суд за передрукування календаря краківського друкаря Франціска Цезарія.

7 серпня — Польський король Владислав IV викликає на королівський суд друкаря Андрія Скольського за передрукування Букваря, право на видання якого мав Михайло Сльозка.

28 серпня — Писемна згадка про палітурника і [друкаря] Якова Черкаського.

4 листопада — Польський король Владислав IV викликає друкаря Михайла Сльозку на королівський суд за надрукування книжки «Коротке зібрання повчань про засади християнської православно-католицької віри», ворожої католицькій церкві.

31 грудня — Львівське Успенське братство складає з Михайлом Сльозкою угоду на друкування книжок.

1648

28 (18) січня — У друкарні Києво-Печерської лаври видано Тріодь пісну.

СЛОВНИК РІДКОВЖИВАННЬ І ЗАСТАРИЛИХ СЛІВ

Акцент — наголос
Альтернатив — на зміну, альтернативно
Анафема — прокляття, відлучення від церкви
Архієрей — загальна назва вищого чину духовенства (єпископа, митрополита) у православних християн
Архімандрит — настоятель (ігумен) великого монастиря, найвище духовне звання в ченців
Асекурація — забезпечення, акт забезпечення майнових прав; запевнення відшкодувань власникові, або його спадкоємцю за втрати, понесені без його вини
Атестация — свідоцтво, посвідчення, довідка
Атиненция — приналежність
Афектация — прохання, побажання, вимога

Бавитися — займатися чим-небудь, проводити час
Барзо — дуже
Безмін — міра ваги, яка на різних територіях у XVI—XVII ст. виступає з різними метрологічними стандартами, приблизно 8—9 фунтів

Важитися — насмілюватися щось робити, зважуватися на щось
Ваковати — бути вільним від роботи, бути не використовуваною (про друкарню)
Версал — велика друкарська літера
Везанши — покликаний
Велебний — преподобний, титул духовних осіб
Венц — отож, отже

Взглядом — відносно
Вина — грошова кара
Владза — влада
Владика — православний або уніатський єпископ чи архієпископ
Внивеч оборочати — знищити, звести нанівець
Вонтпити — сумніватися
Вота — голоси, подавані під час голосування
Вотум — урочисте церковне приречення, обіцянка
Впрод — передусім, найперше, насамперед
Вцале — цілком, повністю
Вшакуж — однак
Вывовка — відмовка, незгідне з правдою оправдання
Въливок (права) — акт перенесення прав на майно
Въпрек — всупереч

Гайний — законно розпочатий — див. Гайний суд
Гайний суд — міський магдебурзький суд, скликуваний для розгляду невідкладних, звичайно карних справ
Гальбін — певна міра сипких та рідких тіл
Гды — коли
Генеральный коронний возний — нижчий судовий урядовець, який здійснював деякі процесуальні та судово-виконавські чинності
Генвар — січень
Гісер — словолитник
Горъливъишии — ревнійший, старанніший
Гривня — лічильно-грошова одиниця, що дорівнювала 48 грошам

Делія — рід чоловічого чи жіночого верхнього одягу, у вигляді плаща, підшитого хутром
Дедикованыи — присвячений
Дедич — спадковий власник маєтку, поміщик
Депозит — речі чи гроші, передані на тимчасове зберігання з правом або без права їх використання
Державца — орендатор
Деспект — зневага, непошана, ігнорування
Дефект — недолік
Дидаскал — вчитель
Дицезія (деоцезія) — територія, яка підлягала духовній юрисдикції єпископа, епархія
Доклад — додаток
Дупліка — друга відповідь, заперечення на репліку
Дышъкрецья (дыскрецья) — розсудливість, стриманість, обережність

Екзекуция — виконання судового або адміністративного вироку примусовим порядком
Ексарх, екзарха — вищий церковний сановник в православній церкві, який відає церковними справами в державі або окремих великих областях держави
Елект — обранець, вибрана особа
Елекция — вибори
Еллиногреческии — грецький
Еллинскии — грецький

Едно — лише
Ерей — див. ієрей
Еродиякон — чернець в сані диякона
Еромонах — див. ієромонах

Жадных — ніяких, жодних
Жеби — щоб
Живот — життя
Жондза — пристрасть, прагнення

Законник — чернець
Закрестия — приміщення біля вітаря, в якому зберігається церковний одяг та інше майно
Зальцати — рекомендувати
Замкова юрисдикция — юрисдикция королівського старости, що поширювалася на частину міста, яке вважалось королівським маєтком
Занехивати — припиняти (роботу), занедбувати
Збавене — спасення

Збавенье — спасення
Збавитель — спаситель
Звлаща — зокрема
Зволока — запізнення, зволікання
Звыклыи — звичайний
Здынмоват — збирати, знімати
Зестя з того свѣта — смерть
Зистити долг — сплатити борг
Зицер — складач, набірщик
Зособна — окремо
Зъинъвентовати — інвентаризувати

Иж — що, оскільки
Иле — оскільки
Инок — чернець
Интрельгатор — палітурник
Инъвидиа — заздрість, ненависть
Инъстинъкия — підбурювання
Истизна — грошова сума, про яку ведеться судовий процес

Ієрей (єрей) — священник
Ієромонах (єромонах) — чернець в сані священника
Інстигатор — оскаржувач, публічний обвинувач
Інтромісія — офіційне введення у володіння нерухомим майном

Кабала — письмове боргове зобов'язання
Канона — канони, норми канонічного (церковного) права
Каразія (керезія) — вид узористої, товстої тканини, з якої шили верхній одяг
Каста — шухляда з перегородками для друкарського шрифту
Квартник — півгрошок, срібна польська монета, яка дорівнювала 1/2 гроша, а з XVI ст. — третині гроша

Квитаційний лист — підтвердження сплати
Кгродъскии вряд — судово-адміністративний уряд, який поширював свої компетенції на територію гродового повіту і очолювався старостою
Кир — титул православних єпископів та митрополитів
Кленнот — 1) дорогоцінний камінь, 2) герб
Кляшътор — монастир
Колода — міра об'єму сипких речовин. Львівська колода дорівнювала близько 311 літрам
Кондиция — умова
Конечно — обов'язково

Конътенътуватися — задовільнятися
Конътинуувати — продовжувати
Копа — грошово-лічильна одиниця, яка поширювалася на більшості території України XV—XVIII ст., дорівнювала 60 литовським грошам

Корыкгатор — особа, яка вела виправлення тексту при друкуванні книг, коректор

Корыкговане — виправлення тексту

Крам — крамниця, рундук

Крылошанин — почесний титул члена капітулу, крылосу — ради духовних осіб при єпископі або митрополиті

Крнобрны — непокірний, впертий
Ктитор — фундатор і опікун церкви чи монастиря

Куншт — вміння, ремесло, мистецтво
Кустос (кустош) капітульний — вищий духовний сановник, член капітулу, часто очолювач кафедрального собору

Лазенка — лазня

Левизор — ревизор

Лекгованин — дарований, пожертвований, записаний духівницею
Лекгувати (легувати) — записати, пожертвувати духівницею

Лентвоит — вїт

Леополите — львів'янин

Лепшии — краший

Ликгамента — умови

Лист квитацинныи — заява кредитора про сплату боржником боргу

Лист обликг — лист-розписка боржника про свою заборгованість з зобов'язанням її сплати

Лиценция — дозвіл, свобода

Лікоть — міра довжини. Львівський лікоть дорівнює 73,2 см

Мандат — розпорядження, уповноваження

Матрицес — матриці

Меискии — міський

Меисце — місце

Мелиорация — виправлення

Мененыи — названий

Минута — чернетка документа

Молестия — турбота, журба

Му — йому

Надвірний суд — королівський придвірний суд

Наипружеишии — найшвидший

Наклад — кошт, видаток

Наклады правные — грошові витрати для ведення процесу

Намісник — 1) священник, що очолював церковну адміністрацію групи парафій; 2) заступник, вікарій

Напротивко — проти
Недѣля о ослабленом — четверта неділя після пасхи

Недѣля о самарянинѣ — п'ята неділя після пасхи

Незаведеное (маетности) — вільні від заборгованостей маетки

Немал — майже

Неошачованыи — неоцінений

Нѣкды — колись

Нѣц — ніщо, нічого

Нижен — нижче

Обликг — боргова розписка, зобов'язання

Облята — запис документу в актові книги для його завірення

Оборочати — обертати

Овьде — там

Окрент — судно

Окрутне — дуже

Омѣшканье — затримка

Ораз — а також

Опатрнии — пильний, стараний

Опресия — утиск

Опроч — за винятком

Осмерина — формат у восьму частину аркуша (октаво)

Офіціал — заступник єпископа, якому довірені судові справи

Пановка — тигель, сковорідка

Пенези, пенязи — гроші

Переставати — мати справу, спілкуватися, підтримувати зв'язки

Персоналитер — особисто

Печа — опіка

Поединковии — роздрібний

Поквитування — підтвердження сплати

Полецати — рекомендувати, доручати

Поличити — рекомендувати, доручати

Помененыи — згаданий

Понехати — перестати, покинути, за-недбати

Посесия — володіння

Посполитини — загальний

Поступене — поступка

Потщуся — намагатимусь

Праса — прес

Превелебныи — преподобний

Преднишии — краший, високоякісний

Предсезятини — задуманий, намірений

През — через, за допомогою

Прето — тому

Прешлыи — минулий, колишній

Привата — особистий інтерес, користь

Прикладки — примірники книги, які видавали друкарям у рахунок оплати їхньої праці

Провізор — завідуючий майновими справами установи чи церкви

Промысл — догляд, піклування, турбота про щось

Пропомнити — забути

Протестация — скарга, внесена до судових книг

Противко — відносно

Прото, прето — тому

Протосингел — вища посада в управлінні справами православної патріархії

Прототроній — почесний титул і посада в управлінні православної патріархії

Прудшии — скоріший

Пяток — п'ятниця

Раецька ухвала — ухвала радних міста

Раецький уряд — рада, адміністративний орган міського управління

Райця — радник, член ради міста

Ранкор — ненависть, злоба

Рата — тина грошової суми, яку слід платити в певний термін

Рачей — скоріше

Ревидованье — перевірка

Резекгнация — передача права власності на майно

Рейстр — реєстр

Рекгула — правило, засада

Рекогниция — зізнання, підтвердження

Реляция — урядове свідчення

Респектувати — відноситися з повагою, шанувати

Риза — міра паперу, яка дорівнює 500 аркушам друкарського або 480 аркушам писального паперу

Рѣкши — сказавши

Рострухан — великий, мистецько оздоблений келих

Ростырка — розбрат, чвари, незгода

Рукодаинны долѣг — борг на підставі зобов'язання

Румація — усунення когось з маєтку чи з місця проживання

Ряд — уряд, правління, завідування

Светълочка — кімнатка, світлиця

Секвестр — передача майна під контроль судової чи адміністративної влади

Сектатор — сектант

Сикгнѣтова, секнѣтова печать — перстенева печатка

Сирѣч — тобто

Скарб — скарбинця, склад коштовних предметів

Скорыкговане — виправлення тексту

Служебник — слуга, службовець

Сознане — зізнання, заява в суді

Спецификованыи — перелічений

Справленыи — зроблений, здійснений

Справца — управитель

Спур — спір

Стамба — друкарня

Ствержоуиыи — підтверджений

Стонд — звіттіля

Сукъцессор — спадкоємець

Суворе — суворо

Схадзка — засідання, збори

Схизматик — назва, яку католики надавали православним

Табург — повний тираж книжки

Такса — оцінка

Теды — тоді

Тераз — тепер

Теразнейшии — теперішній

Термін — визначений строк судового розгляду справи

Термѣна — копія

Тестамент — заповіт

Тогды — тоді

Трифолонна работа — робота над друком книги Трифолая (Анфологіона)

Троска — піклування, турбота

Турбация — неспокій, клопіт

Тыдень — тиждень

Узычене — позначення, надання в розпорядження

Уима — кривда, шкода

Умѣтнѣшии — більш майстерний, вмілий

Умыслне, умысне — навмисно, спеціально

Упреиме зычливии — щиро зичливий

Ухвала — назва податку, встановленого постановою земського сеймику

Фалендиш — сорт сукна

Фаска — міра об'єму масла. Дорівнює приблизно 30 квартам

Ферендар — представник, уповноважений

Фолкгувати — сприяти, давати змогу

Фоліо — формат, в якому аркуш становить половину друкарського аркуша

Фортуныи — щасливий, сприятливий

Фрасунок — турбота, журба

Фундація — акт заснування установи з пожертвуванням їй грошей; установа, заснована таким актом

Хентне — охоче

Хуть — охота, бажання

Целла — келія
Цынш — чинш

Чинити релацию — звітувати

Шафар — особа, яка вела фінансові справи установи чи маєтку

Шванък — втрата
Шкільник — служитель синагоги
Шостодники — скорочена назва «шестидневних» Октоїхів

Штамба — друкарня

Шо прудше — чим скорше

Юж — уже

Яко наприхлѣи — якнайшвидше
Яко напрудшен — якнайшвидше

ТАБЛИЦА КИРИЛЛИЧНЫХ ЦИФР

1 — <u>а</u>	12 — <u>ві</u> або <u>ів</u>	40 — <u>м</u>	500 — <u>ф</u>
2 — <u>в</u>	13 — <u>гі</u> або <u>іг</u>	50 — <u>н</u>	600 — <u>х</u>
3 — <u>г</u>	14 — <u>ді</u> або <u>ід</u>	60 — <u>т</u>	700 — <u>ψ</u>
4 — <u>д</u>	15 — <u>єі</u> або <u>іє</u>	70 — <u>о</u>	800 — <u>ѳ</u>
5 — <u>е</u>	16 — <u>сі</u> або <u>іс</u>	80 — <u>п</u>	900 — <u>ц</u>
6 — <u>с</u>	17 — <u>зі</u> або <u>із</u>	90 — <u>ч</u>	1000 — <u>а</u>
7 — <u>з</u>	18 — <u>ні</u> або <u>ін</u>	100 — <u>р</u>	1573 — <u>афог</u>
8 — <u>и</u>	19 — <u>ѳі</u> або <u>іѳ</u>	101 — <u>ра</u>	1599 — <u>афчѳ</u>
9 — <u>ѳ</u>	20 — <u>к</u>	200 — <u>с</u>	1600 — <u>ах</u>
10 —	21 — <u>ка</u>	300 — <u>т</u>	1608 — <u>ахн</u>
11 — <u>аі</u> або <u>іа</u>	30 — <u>л</u>	400 — <u>у</u>	1648 — <u>ахмн</u>

ЛІТЕРАТУРА ТА ЇЇ УМОВНІ СКОРочЕННЯ

- Маркс К. і Енгельс Ф. Твори, т. 21.
 Ленін В. І. Повне зібрання творів, т. 4.
 Акты — Акты, относящиеся к истории Западной России, собранные и изданные Археологическою комиссиею, т. 4 (1588—1632). СПб., 1851.
 АЮЗР — Архив Юго-Западной России, издаваемый Временною комиссиею для разбора древних актов, высочайше учрежденною при киевском, подольском и волынском генерал-губернаторе, ч. I, т. 1. К., 1859; т. 6. К., 1883; т. 10. К., 1904; т. 11. К., 1904 т. 12. К., 1904.
 Голубев, т. I—II — Голубев С. Киевский митрополит Петр Могила и его сподвижники. (Опыт исторического исследования), т. I—II. К., 1883—1898.
 Жукович — Жукович П. Брестский собор 1591 года (по новооткрытой грамоте, содержащей деяния его). — «Известия отделения русского языка и словесности императорской Академии Наук», 1907 г., т. 12, кн. 2. СПб., 1907.
 ЗНТШ — «Записки Наукового товариства ім. Шевченка», Львів.
 Истомин — Истомин Ф. Материал для биографии «друкара» Тимофея Александровича. — «Чтения в Историческом обществе Нестора летописца», кн. 12. К., 1898.
 Крыловский — Крыловский А. Львовское Ставропигиальное братство. (Опыт церковно-исторического исследования). К., 1904.
 Малышевский — Малышевский И. И. Новые данные для биографии Ивана Федорова, русского, первопечатника. — «Чтения в Историческом обществе Нестора летописца», кн. 7. К., 1893.
 Немировский, Документальные материалы — Немировский Е. Л. Документальные материалы львовских архивов о последнем периоде жизни и деятельности Ивана Федорова. — «Исторический архив». М., 1961, № 4.
 Немировский, Первопечатник — Немировский Е. Л. Первопечатник Иван Федоров. Жизнь и деятельность. — «Полиграфия». М., 1964, № 3.
 НІБ — «Науково-інформаційний бюлетень Архівного Управління УРСР», Київ.
 Памятники, т. 3 — Памятники, издаваемые Киевской временной Комиссиею для разбора древних актов, изд. 2, т. 3. К., 1898.
 Петрушевич, 1871 — Петрушевич А. С. (Документы). — «Временник Института Ставропигийского с месяцесловом на год простой 1871». Львов, [1871].
 Петрушевич, 1874 — П[етрушевич] А. С. Акты, относящиеся к возобновлению во Львове сгоревшей ставропигиальной Успенской церкви, с больницею, странноприемным домом, школою и типографиею. — «Временник Института Ставропигийского с месяцесловом на год простой 1874». Львов, [1874].
 Петрушевич, 1884 — Петрушевич А. С. О начале книгопечатания на Руси вообще, а в городе Львове в особенности. — «Временник

Ставропигийского Института с месяцесловом на год высокосный (переступный) 1884». Львов, [1884]; окремих відбиток: Иван Федоров русский первопечатник. Историческо-библиографическое рассуждение. Львов, 1883.

- Романовський — Романовський В. О. Друкар Иван Федорович. Його життя та діяльність. — У зб.: «Українська книга XVI—XVII—XVIII ст.» (Труди Українського наукового інституту книгознавства, т. I). К., 1926.
 Ружицький, До біографії — Ружицький Е. До біографії Івана Федорова. — «Архіви України». К., 1971, № 4.
 Ружицький, Невідомий документ — Ружицький Е. Невідомий документ про смерть Стефана Зизанія. — «Архіви України». К., 1972, № 1.
 Русско-белорусские связи — Русско-белорусские связи. Сборник документов (1570—1667). Минск, 1963.
 Свистун — [Свистун Ф.]. Русский первопечатник Иван Федоров в последнем году своей жизни. — «Вестник Народного дома». Львов, 1908, № 11.
 Соціальна боротьба — Соціальна боротьба в місті Львові в XVI—XVIII ст. Збірник документів. Львів, 1961.
 ЦДАДА СРСР — Центральний державний архів давніх актів СРСР (Москва).
 ЦДІА БРСР у Мінську — Центральний державний історичний архів Білоруської РСР у Мінську.
 ЦДІА УРСР в Києві — Центральний державний історичний архів Української РСР в Києві.
 ЦДІА УРСР у Львові — Центральний державний історичний архів Української РСР у Львові.
 Юбилейное издание — Юбилейное издание в память 300-летнего основания Львовского ставропигийского братства, т. I. Львов, 1886.
 Bostel Bostel F. Przyczynek do dziejów pierwszej ruskiej drukarni we Lwowie. — «Pamiętnik Literacki», r. I. Lwów, 1902.
 Diplomata Statutaria — Diplomata statutaria a patriarchis orientalibus Confraternitati stauropigianae Leopoliensi a 1586—1592 data, cum aliis litteris coevis et appendice. T. 2, Leopoli, 1895.
 Gębarowicz — Gębarowicz M. Iwan Fedorow i jego działalność w latach 1569—1583 na tle epoki. — «Roczniki Biblioteczne». Wrocław — Warszawa, 1969, zes. 3—4.
 Hubicki — Hubicki W. Pierwszy drukarz Moskwy i Lwowa konstruktorem armat. Nieznany list Iwana Fedorowicza. — «Kwartalnik historii nauki i techniki». Warszawa, 1968, № 1.
 MCSL — Monumenta Confraternitatis Stauropigianae Leopoliensis ed. W. Milkowicz, t. I. Leopoli, 1895.
 Pawiński — Księgi podskarbińskie z czasów Stefana Batorego 1576—1586. W dwóch częściach. Wyd. A. Pawiński. Warszawa, 1881 (Zróżdła dziejowe, t. 9).
 Ptaszycki — Ptaszycki S. Iwan Fedorowicz, drukarz ruski we Lwowie z końca XVI wieku. — «Rozprawy i sprawozdania z posiedzeń wydziału filologicznego Akademii Umiejętności», t. 11. Kraków, 1886.
 Ptaśnik — Cracovia impressorum XV et XVI saeculorum, ed. J. Ptaśnik. Leopoli, 1922 (Monumenta Poloniae typographica XV et XVI saeculorum, vol. I).
 Zubrzycki, 1836 — Zubrzycki D. Historyczne badania o drukarniach rusko-słowiańskich w Galicyi. Lwów, 1836.
 Zubrzycki, 1857 — Zubrzycki D. Rys do historii narodu ruskiego w Galicyi i hierarchiji cerkiewnej w temże królestwie. Lwów, 1857, zecz.

ІМЕННИЙ ПОКАЖУНІК

Абрагамович Антін — П.* — 72
 Авдакимович Никифор — 123
 Авраам, сеньйор єврейської громади (Abraham, senior) — 38
 Адам, бондар (Adam, doleator) — 3, 5; П.— 3
 Александрович Тимофей — див. Вербицький Тимофій Олександрович
 Альвізій Мігал (Migal) — 101, 116
 Анастасія, дружина Куриловича Кіндрата — 72; П.— 72
 Андрій — див. Скольський Андрій
 Ансерін Станіслав — 47
 Анна, дружина Корунки Сенька (Анна) — 46
 Антох (Antoch) — 72; П.— 72
 Ануфрій, отець — 86
 Анушкин А. — П.— 75
 Анципоркович Тетяна (Івановичева Тетяна; Таця; Тацька, вдова палітурника; Тетяна; Anciporkowicz Tatianna; Anciporkowicz Tatianna; Iwanowicowa Tatianna; Tacianna; Tacza; Taczka, introligatoris vidua; Tatianna) — 18, 42, 43, 60; П.— 22
 Анципоркович Федько (Федько, Anciporkowicz Fedko, Anciporkowicz Fedko; Fedko) — 18
 Анципорова Вівдя (Anciporowa Uffda, Uffda) — 18
 Анчевський Мартин — див. Анчевський Мартин Никанор
 Анчевський Мартин Никанор (Анчевський Мартин; Anczewski Marcin Nicanor, Anczewski Martinus) — 129
 Арсеній, митрополит Еласонський — 54
 Аттельмаєр Іван (Attelmaier Ian) — 129

Афендик Юній — див. Афендик Яній
 Афендик Яній (Афендик Юній; Афендик Яній; Affendik Janij) — 73, 101, 114
 Афендик Яній — див. Афендик Яній
 Балабан Гедеон (Балабан, Болобан; Болобан Гедеон; Болобан Гедіон; Гедеон; Гедіон; Balaban, Balaban Gedeon; Balaban, Balaban Gedeon) — 48, 53, 55—62, 67, 71, 76, 77, 79, 80; П.— 15, 48, 72, 77, 79—81
 Балабан Іван — див. Балабан Ісаїя
 Балабан Ісаїя (Балабан Іван; Balaban Isaias, Balaban Isayas) — 81; П.— 77, 81
 Балабан Федір Юрійович — П.— 76
 Баран — 95
 Бараникович Семен (Баранкович Семен; Баранович; Баранович Симеон; Баранюкович Симеон; Baraniukowicz, Baraniukowicz Symeon; Barankowicz Siemion; Baranowicz Semian) — 125, 126, 132
 Баранкович Семен — див. Бараникович Семен
 Баранович — див. Бараникович Семен
 Баранович Симеон — див. Бараникович Семен
 Баранюкович Симеон — див. Бараникович Семен
 Басараб Матей, господар Волощини — П.— 89, 132
 Беата з Костельця — див. Острозька Беата з Косцельця
 Бережанський, отець — 115; П.— 115
 Березинський Гнат (Berezuński Ichnat) — 80

Бернида Павло — див. Бернида Памво
 Бернида Памво (Бернида Павло; Памво, отець) — 85, 86; П.— 77, 85, 87, 122
 Бернида Стефан — 90
 Бертольдо Фольтин (Бертольдо; Bertoldo; Bertoldo Foltyn; Foltyn) — 46, П.— 24
 Белецький Тома — Петро (Bielecky Thomas Petrus) — 104
 Бжезинський Симон (Симон; Симон, magister; Brzezinensis Simon; Simon, magister) — 41
 Білдага Іван (Білдага; Білдага І.; Bildaha, Bildaha Ioannes, Bildaha Iwan, Bildaha Iwanus) — 39, 45, 47, 52, 72, 74; П.— 24, 47
 Більдага — див. Білдага Іван
 Блазій — див. Блазій, замшовик
 Блазій — див. Герник Блазій
 Блазій, замшовик (Блазій; Blasius, allutarius; Blazej) — 12, 13
 Богатир — див. Богатирець Іван
 Богатир Іван — див. Богатирець Іван
 Богатирець Іван (Богатир; Богатир Іван; Bohatir; Bohatyr Iwan) — 51; П.— 51, 72
 Богатирець Юрій — див. Дякович — атирєць Юрій
 Богатирівна Євфимія (Євфимія; Сацькова; Bohatirówna Euphemia, Eufemia; Sackowa) — 24, 72; П.— 72
 Богатирєва Аполонія (Bohatercowa Apollonia) — 73
 Болобан — див. Балабан Гедеон
 Болобан Гедеон — див. Балабан Гедеон
 Болобан Гедіон — див. Балабан Гедеон
 Болоньєтто А. (Болоньєтто; Bolognetto A.) — П.— 25
 Борєцький Іван (Борєцький; Борєцький Йов) — 84; П.— 84, 87, 89, 98
 Борєцький Йов — див. Борєцький Іван
 Бостель Ф. (Bostel) — 45, 47, 52, 57—59
 Бронєвський М. — П.— 71
 Бударазький Йов — 90
 Будзіна Симон (Будзіна; Будзіна С.; Симон, друкар; Budzina Simon; Budzina Simon; Budziny Symon; Budziny Szymon; Budzyna; Budzyna Symon; Simon, drukarz; Simeon, typhographus Ruthenus; Simon, drukarz) — 76, 77, 79—81; П.— 77, 80, 81
 Будка В. (Budka W.) — П.— 12
 Буйносов-Ростовський Ю. П.— 105
 Бурцов Василей — див. Бурцов Василь Ф.
 Бурцов Василь Ф. (Бурцов В. Ф.;

Бурцов Василей, Бурцов Василь, Василей, Василь) — 105, 106; П.— 105, 106
 Бучайський Лаврин (Бучацький Л.) — 89; П.— 89
 Бучацький Л. — див. Бучайський Лаврин
 Вайс Іван (Wais Ioannes) — 33, 39
 Валентин — див. Газ Валентин
 Варнава, ієромонах — 122
 Варфоломій, крамар — П.— 29, 37
 Варфоломій, папірник (Bartholomeus, papirnik; Bartosz) — 29, 30; П.— 29
 Василей — див. Бурцов Василь Ф.
 Василій — див. Леонович Василь
 Василій, ігумен — 71
 Василь — див. Бурцов Василь Ф.
 Василь, писар (Wasil, pisarz) — 23; П.— 23
 Веніамін, коректор (Veniamin; Weniamin, Wieniamin) — 78, П.— 77
 Вербицький Тимофій Олександрович (Александрович Тимофій; Вербицький; Вербицький Тимофей; Вербицький Т. О.; Вербицький Тим. Ол.; Тимофей; Тимофей Александрович; Тимофей, друкар) — 89, 90; П.— 89, 90
 Виговський Іван (Виговський Іоан) — 93, 96, 97
 Виговський Іоан — див. Виговський Іван
 Вишневецька-Ходкевичева К. І. — П.— 8
 Вишневецький, князь — див. Корибут-Вишневецький Михайло
 Вишневецький Михайло — див. Корибут-Вишневецький Михайло
 Вільгорський Михайло — 8
 Віталій — П.— 122
 Вітенбергер Ернст (Еронім; Ернст, аптекар; Hieronimus; Hieronimus apothecarius; Hieronimus, aromatarius; Hyeronimus) — 24, 28, 44, 46, 47; П.— 24
 Владислав Жигимонтович — див. Владислав IV
 Владислав IV (Владислав; Владислав Жигимонтович; Vladislaus IV; Vladislaus Quartus; Vladislaus rex; Wladislaus IV; Wladyslaw) — 102, 104, 105, 130, 131, 135; П.— 69
 Воз Стефан — 123
 Войтович Михайло (Woythowicz Michailo) — 22
 Волох Яцько — див. Волошко Яків
 Волошко Яків (Волох Яцько, Волошко Яцько, Wloch Jacko, Wloszek Jacko) — 109, 132
 Волошко Яцько — див. Волошко Яків

* У покажчиках подано посилання на номери документів і (з літерою «П») — на номери приміток. Для осіб, прізвище яких у документі не вказано, в покажчику подається на першому місці вказівка на ім'я батька.

Вольський Зикгмонт — див. Вольський Зигмунт
 Вольський Зигмунт (Вольський Зикгмонт) — 8
 Вольф Іван (Wolff Ioannes) — 52
 Вороцовський Павло (Вороцувський) — 101, 114
 Вороцувський — див. Вороцовський Павло

Габріел — див. Лангіш Гаврило
 Гаврило — див. Ярошович Гаврило
 Гаврилова (Hawryłowa) — 72
 Гаврилович Тимофій — 123
 Газ Валентин (Валентин; Naz Valentinus; Valentinus) — 20
 Галемберг Яків (Hallembergk Jacobus) — 12
 Галембергова (Hallembergowa) — 12
 Галл Фрідріх — П. — 72
 Ганус, міщанин (Hanus; Hanusz) — 27
 Гарабурда В. М. — П. — 35
 Гарабурда Михайло — 14
 Гедеон — див. Балабан Гедеон
 Гедеон, отець — 96
 Гедион — див. Балабан Гедеон
 Гедловський Сигізмунд (Гедловський; Giedłowski; Giedłowski Sigismundus) — 135
 Гембарович М. (Gębarowicz) — 39, 46, 51, 76, 81; П. — 24, 25
 Георгій — 95
 Георгій — див. Рогатинець Юрій Козмич
 Герник Блазій (Блазій; Герник; Blazej; Hernik; Hernik Blasius) — 12; П. — 12
 Глембоцька (Glembocka) — 72
 Глембоцький Іван (Glembocki Jan) — 72
 Голубев — див. Голубев С.
 Голубев С. (Голубев) — 82, 84, 104, 115, 127, 128, 129, 136
 Голубникович Мартин (Голубникович; Голубогович; Голубойкович Мартин; Голубухович Мартин; Мартин; Holobnikowicz; Holoboukowicz Martinus; Holubnikowicz Martinus; Holubohowicz; Holubuchowicz Martinus; Martinus) — 29, 35—37; П. — 29
 Голубогович — див. Голубникович Мартин
 Голубойкович Мартин — див. Голубникович Мартин
 Голубухович Мартин — див. Голубникович Мартин
 Горицій Яків (Goricus Jacobus, Goricus Jakub) — 73, 74
 Горський Іван (Gorsky Ioannes) — 56
 Гребеневиц Варлаам — П. — 77

Григорій, намісник (Gregorius, vicarius) — 47
 Григорій, протонотар — 70
 Григорович Василь — 101, 114
 Гридкович Костя (Костя) — 98
 Гринь — див. Іванович Гринь
 Гринь, художник — див. Іванович Гринь
 Гринько — див. Іванович Гринь
 Гринько, художник — див. Іванович Гринь
 Гринькович Грицько (Hrinkowicz Hriczko, Hrynkowicz Hriczko) — 18
 Грицько з Львова (Hriczko de Leopoli) — 17
 Гроховський Станіслав (Гроховський Станіслав з Гроховиць; Grochowski Stanisław; Grochowski Stanisław z Grochowic) — 103, 104
 Грушевський Христофор (Gruszewski Krzysztof) — 102
 Грушецький (Gruszecki) — 108, 109
 Губка Лука (Hubka Lucka) — 62
 Гулинський Каспар (Gullnsky Gaspar) — 47

Давид з Любліна — 95
 Данило — див. Кеніг Данило
 Данило, пушкар — див. Кеніг Данило
 Дахно (Dachno) — 9
 Дашкович Микола (Daskowicz Nicolaus; Daszkowicz Nicolaus) (19, 20)
 Дашкович Михайло (Daskowicz Michael) — 23
 Дашкович Ференц — 101
 Дворський Іван (Dworsky Jan) — 80
 Джуса Михайло Гнатович (Джуса; Джуса М.; Джуса Михайло; Джуса Михайло; Джуса Михайл; Джуса Михайло Гнатович) — 8; П. — 8
 Джуса Михайло — див. Джуса Михайло Гнатович
 Дичко Фердко (Dyczko Fierdko) — 80
 Дмитро — див. Дмитро, словолитник
 Дмитро, гісер — див. Дмитро, словолитник
 Дмитро, словолитник (Дмитро; Дмитро, гісер; Demetrius, gisser; Dmither, giser; Dmtr; Dmtr, giser) — 119—121; П. — 119—121
 Дмитро, художник (Dmitro, malarz; Dumitr, malarz) — 132
 Дмитрова — П. — 119, 121
 Домагалич Іван (Domagalicz Jan) — 102
 Дорофеевич Гавриїл — див. Дорофеевич Гаврило
 Дорофейович Гаврило (Дорофеевич Гавриїл; Дорофейович; Dorofiejowicz) — 82, 129

Доу Йоаким (Йоаким, патріарх, Йоаким; Йоаким, патріарх; Ioachim, patriarcha) — 49, 50, 54, 68, 69 П. — 49, 50, 69
 Древинський Микола (Drewiński Mikolaj) — 93
 Дрогосовський Тома (Drohossowski Thoma) — 17
 Друкар Іван — див. Федоров Іван
 Друкарович Іван (Друкарович; Друкарович Іванко; Іван; Іван, палітурник; Іванко; Іванко, палітурник; Іванович Іван; Івасько, палітурник; Іванович Іван; Drukarzowicz Iwan; Drukarzowicz Iwan; Drukarzowicz Iwan; Drukarzowicz Iwanko; Iwan, drukarz; Iwan, introligator; Iwanko; Iwanko, introligator; Iwanowicz Iwan; Iwanus, introligator; Iwasko, introligator) — 15, 18, 22, 27, 29—31, 35—38, 42, 43, 60; П. — 14, 15, 22, 29, 35, 53, 54
 Дчуса Михайл — див. Джуса Михайло Гнатович
 Дчуса Михайло — див. Джуса Михайло Гнатович
 Дякович-Богатирець Юрій (Богатирець Юрій, Юрко) — 72; П. — 72

Енгс. Ф. — Передмова

Євстахій — див. Соболь Євстахій
 Євфимій — див. Плетенецький Єлисей
 Євфимія — див. Богатирівна Євфимія
 Єжовський В. — П. — 107, 108, 111
 Ельонек Іван (Jelonek Joannes) — 125
 Еремія, патріарх — див. Транос Еремія
 Еронім — див. Вітенбергер Еронім
 Еронім, аптекар — див. Вітенбергер Еронім

Жабокрицький Іван — 93
 Жасковський Ян — 95
 Желиборський Арсеній — П. — 107, 108, 111, 136
 Желязо Павло — П. — 81
 Жигимонт Август — див. Сигізмунд II Август
 Жикгимонт Август — див. Сигізмунд II Август
 Жоравський Микола (Zorawski Nicolaus) — 130
 Жоравницький Олександр — 14
 Жукович П. — 67
 Жулицо — 95

Завадовський Станіслав (Zawadowski Stanisław) — 80
 Зайдлич Іван (Зайдлич; Zaidlicz, Zaidlicz Ioannes) — 17

Залеський-Шицик Леонтій — див. Шицик-Залеський Леонтій
 Запаско Я. П. — П. — 21, 114
 Зарих Яків (Zarich Jacobus) — 18
 Захарев Сидорко (Сидорко) — 106
 Збируйський Деонсій — 67
 Земка Тарас — П. — 77
 Зернова А. С. — див. Зьорнова А. С.
 Зизаній Стефан (Кукіль, Zizanni Stephan) — 78; П. — 49, 65, 66, 78
 Зихіні Микола (Zychini Mikolaj) — 112
 Зібенайхер Матвій (Sybenaucher Mathias) — 2
 Зубрицький Д. (Зубрицький, Zubrzycki) — 48, 69, 85; П. — 112
 Зур, комірник (Zur, ingullnus) — 3
 Зьорнова А. С. (Зернова А. С.) — П. — 56, 98, 105, 106

Исаевич Я. — див. Исаевич Я. Д.
 Истомин Ф. — див. Истомин Ф.
 Иван — див. Друкарович Иван
 Иван — див. Иван, вихрест
 Иван — див. Иван, сідляр
 Иван — див. Соболь Иван Спиридонович
 Иван — див. Федоров Иван
 Иван, вихрест (Иван, Iwanus) — 7
 Иван, друкар — див. Федоров Иван
 Иван з Сочави — див. Сербин Иван
 Иван, кушнір — 91
 Иван, палітурник — див. Друкарович Иван
 Иван, сідляр (Иван; Iwan, sellator) — 60
 Иванко — див. Друкарович Иван
 Иванко, палітурник — див. Друкарович Иван
 Іванович Андрій — 123
 Іванович Гринь (Гринь; Гринь, художник; Гринько; Гринько художник; Іванович Гринько; Chren; Chren, malarz; Chrin; Chrinko; Chryn; Hrin; Hrinko, malarz; Iwanowicz Chren; Iwanowicz Chrin; Iwanowicz Hrinko) — 21, 23; П. — 21, 23
 Іванович Гринько — див. Іванович Гринь
 Іванович Іван — див. Друкарович Іван
 Івановичева Тетяна — див. Анципоркович Тетяна
 Івановський Терентій (Iwanowski Terentij) — 23
 Івасько, палітурник — див. Друкарович Іван
 Іеремія, патріарх — див. Транос Еремія
 Ілля, гравер — П. — 114
 Ілля, старець — 114; П. — 114

Іоаким, патріарх — див. Доу Іоаким
Іодковський Ян — 123
Ісаак, сеньйор єврейської громади —
див. Нахманович Ісаак
Ісаевич Я. Д. (Ісаевич Я., Ісае-
вич Я.) — П.— 22, 47, 48, 49, 51, 61,
63, 67, 69, 71, 72, 75, 79, 96, 97
Істомін Ф. (Істомин) — 89; П.— 90
Іоаким патріарх, — див. Доу Іоаким
Йоїл, еромонах — 93
Іосип, священник (Joseph, pop) — 47
К. Федір — див. Касіянович Федір
Кавка Іван (Kawka Ioannes) — 47
Каленикович Сенько (Сенько; Сенько,
сідляр; Sienko; Sienko, sellator; Si-
enko, siodlarz) — 6, 12, 13, 24, 72;
П.— 6, 13, 48, 72
Калиновський Адам (Kalinowski
Adam) — 37, 73
Калліст — П.— 77
Каменський Іван (Kamiensky Ioan-
nes) — 77
Кампіан — 101
Кантакузин Никифор (Никифор,
отець; Никифор, протосингл) — 71,
75; П.— 71, 75
Карлочій Дмитро — 91
Карп Симон (Karp Simon) — 12, 20
Карпо — див. Мокреїнович Карпо
Касіанід — див. Касіянович Федір
Касіян, кравець (Casianus, sartor) — 7
Касіянович, зицер — див. Касіянович
Федір
Касіянович, складач — див. Касіяно-
вич Федір
Касіянович Федір (К. Федір; Касіа-
нід; Касіянович, зицер; Касіянович,
складач; Феодор, диякон) — 71, 75;
П.— 71, 75, 77
Кгабріел — див. Лангіш Гаврило
Кеніг Данило (Данило; Данило, пуш-
кар; Кініг; Король; Кріль; Daniel;
Daniel, pixidarius) — 25, 40; П.—
25, 40
Кирило, єпископ — див. Терлецький
Кирило
Кирило, патріарх — див. Лукаріс Ки-
рило
Кисельов М. П. (Киселев Н. П.) —
П.— 75
Ківерецький Андрій — 14
Кініг — див. Кеніг Данило
Ковальський Вікторин (Kowalsky Wi-
storiginus) — 38
Козинський Януш — 93
Козлиник-Ретерович Роман — 123
Константій — див. Медзапета Костян-
тин
Копистенський Захарія — П.— 87
Корецький Богуш — 8
Корибут-Вишневецький Михайло
(Вишневецький, князь; Вишневець-
кий Михайло; Корибут Міхал,
князь) — 71, 83
Корибут Міхал, князь — див. Кори-
бут-Вишневецький Михайло
Король — див. Кеніг Данило
Коронка — див. Корунка Сенько
Коронка Сенько — див. Корунка Сень-
ко
Коротайова К. (Korotajowa K.) — П.—
119—121
Корунка Сенько (Коронка; Коронка
Сенько; Корунка; Сенько; Согун-
ка Sienko; Koronka; Koronka Sien-
ko; Kogunka; Kogunka Sienko) —
33, 34, 46, 47, 51, 52, 56—59, 72—
74; П.— 24, 34, 56, 72, 74
Костя — див. Гридкович Костя
Костянтин — див. Медзапета Костян-
тин
Костянтин, князь — див. Острозький
Василь — Костянтин
Костянтин Костянтинович, князь —
див. Острозький Василь — Костян-
тин
Костянтинович Юрій (Юрій; Constan-
tinowicz Georgius; Konstantynowicz
Irzy; Jerzy) — 132
Красовський — див. Красовський Дми-
тро
Красовський — див. Красовський Іван
Красовський Василь — П.— 115
Красовський Дмитро (Красовський;
Красовський Домитрій) — 71; П.—
71
Красовський Домитрій — див. Красов-
ський Дмитро
Красовський Іван (Красовський; Kras-
owsky; Krassowsky; Krassowsky
Iwan; Kraszowski; Kraszowski
Iwan) — 62, 72, 74; П.— 49, 71, 72
Красовський Роман (Роман) — 82
Криловський А. — 85, 88, 91, 92
Крип'якевич І. — П.— 82
Кріль — див. Кеніг Данило
Кролікович Василь (Krolikowicz Wa-
silius) — 135
Крусецький Іван — див. Крушецький
Іван
Крушецький — див. Крушецький Іван
Крушецький Іван (Крусецький Іван,
Крушецький, Крушицький Іван,
Kruszczki Ioannes; Kruszecki; Kru-
szeczki Jan; Kruszczechki Ioannes;
Kruszczky Ioannes; Kruszciczky
Ioannes) — 12, 13, 37, 44, 73, 74
Крушицький Іван — див. Крушецький
Іван

Ксеня (Хеппа, Хепія), дружина Анци-
порковича Федька — 18
Кузьмич Теодор — 89
Кузьма — див. Мамонич Кузьма
Кукіль Стефан — див. Зизаній Стефан
Кукіль Іван — П.— 78
Кулчич Пафнутій — П.— 82
Кульчицький Дмитро — П.— 119—121
Кунатович Іван — див. Кунатович Іван
Кунатович Іван (Кунатович Іван; Ku-
patowicz Jan) — 109; П.— 99, 100
Курбський А. — П.— 6, 48, 56
Курилович Іван — див. Федоров Іван
Курилович Кіндрат — П.— 72

Лаврентієва Софія — П.— 15
Лаврентій, папірник — див. Лінчевсь-
кий Лаврентій
Лаврисько — див. Пилипович Лаврен-
тій
Лавриш — див. Пилипович Лаврентій
Лавриш, художник — див. Пилипович
Лаврентій
Лавришевич Павло (Лавришовський
Павло; Lauryszowski Paulus) —
118; П.— 117, 118
Лавришовський Павло — див. Лаври-
шевич Павло
Лангіш Габріель — див. Лангіш Гав-
рило
Лангіш Гаврило (Габріел; Кгабріел;
Лангіш; Лангіш Габріель; Ланк-
гіш Габріел Маркович; Лянкіш;
Langisz Gabriel; Langisz; Langisz
Gabryiel) — 91, 101, 114, 116—118,
129; П.— 129
Ласький Ольбрихт — 8
Левоневич Василій — 101
Левонтьєв Гаврило — 106
Леневич Іван (Leniewicz Ioannes) —
109
Ленін В. І. — Передмова
Леон — див. Соболев Леон
Леонович Василь (Василій) — 116
Леонтій, ігумен (Леонтій, отець) — 63;
П.— 63
Леонтій, отець — див. Леонтій, ігумен
Лесько, крамар — див. Малецький
Лесько
Лещинський Андрій — П.— 71
Либратовський Павло (Linbrathovius
Paulus) — 78
Ліберацький (Liberacki; Liberadzki) —
109, 110
Лівій Тит (Livius Titus, Livius Tyt-
us) — 110
Лінчевський Лаврентій (Лаврентій,
папірник; Laurentius, papirifici-
us) — 13; П.— 13

Літинський Яків (Litynski Jacobus) —
125, 126
Лозинський В. (Łoziński W.) — П.—
132
Лозня Іван (Łoznia Iwan) — 35; П.— 35
Лорінь, папірник — П.— 29
Лосятинський Василь (Losiathinski
Wassilus) — 9; П.— 9
Лука, син Лорінца, підмайстер — П.—
29
Лукаріс Кирило (Кирило, патріарх) —
82; П.— 82
Лук'янова — 91
Лук'янович Андрій (Lukianowicz An-
drzej; Łukianowicz Jędrzej) — 132
Лупу Василь — П.— 115
Луцький Сенько (Lucki Sienko; Lucky
Sienko; Luczki Sienko; Lucki Sien-
ko) — 72—74; П.— 72, 74
Люткович — див. Люткович-Телиця
Павло Домжив
Люткович Павло — див. Люткович-
Телиця Павло Домжив
Люткович-Телиця Павло — див. Лют-
кович-Телиця Павло Домжив
Люткович-Телиця Павло Домжив
(Люткович; Люткович Павло;
Люткович-Телиця Павло; Павло,
еромонах; Павло, отець; Телиця,
отець; Телиця Павло) — 93, 96;
П.— 93
Лянгіш Габріел Маркович — див.
Лангіш Гаврило
Лянкіш — див. Лангіш Гаврило
Лясковський Степан (Laskowski Ste-
fan) — 132
Максимович Яків (Максимович Яць-
ко; Яцько; Яско; Jaczko; Maximo-
wicz Jaczko; Maximowicz Jacz-
ko) — 14, 37; П.— 14
Максимович Яцько — див. Максимо-
вич Яків
Малецький Лесько (Лесько, крамар;
Lesko, institor; Leszko, institor) —
18, 51; П.— 49, 51
Малецькович Альберт (Малецькович;
Малецькович Войтіх; Maleczkowicz;
Maleczkowicz Albertus; Maleskowicz
Wojciech) — 112, 120; П.— 120
Малецькович Войтіх — див. Малець-
кович Альберт
Мамович Кузьма — див. Мамонич
Кузьма
Мамонич Кузьма (Кузьма; Мамович
Кузьма; Мамонич; Мамонич К;
Cosma; Cossma; Mamiowicz Cos-
ma; Mamonicz Cosma; Mamowicz
Cosma; Manowicz Cusma; Mano-
wicz Kuzma) — 23, 37, 56—59; П.—

23, 35, 56, 58; див. також Мамоничі
 Мамонич Лука — П.— 23
 Мамоничі — П.— 23, 35, 56, 61
 Маневич Іван (Маньович Іван; Maniewicz Iwan; Maniowicz Ioannes) — 125, 126
 Маневич Стефан (Maniewicz Staphanus) — 125
 Манкевич Станіслав (Mankiewicz Stanislaus) — 129
 Маньович Іван — див. Маневич Іван
 Маркс К.— Передмова
 Мартин — див. Голубникович Мартин
 Мартин — див. Сенник Мартин
 Марухна, дружина Луцького Сенька — П.— 72
 Масловський Іван (Maslowski Iwan) — 78
 Матвій, складач (Matwiej, zycer) — 137
 Махновець Л. Є.— П.— 88
 Мацюк О. Я.— П.— 13
 Медзапета Костянтин (Константій; Костянтин; Медзапета; Медзапета К.; Constantinus; Constanty; Medzapeta; Medzapeta Constantinus; Medzapeta Constanty; Medzapeta Konstanty) — 101, 107—112; 114, 117, 118, 124, 129, 137; П.— 129
 Мелетій — див. Пігас Мелетій
 Мелетій, патріарх — див. Пігас Мелетій
 Мина, друкар (Мина, чернець; Myn, impressor) — 48, 62; П.— 48, 53, 54
 Мина, чернець — див. Мина, друкар
 Минець Іван — див. Минцевич Іван
 Минцевич Іван (Минець Іван; Минцевич; Minczewicz Iwan; Miniecz Iwan; Minieczewicz) — 22, 42, 43; П.— 22
 Михай Хоробрий, господар Волощини (Михайло; Michajlo) — 78; П.— 78
 Михайло — див. Михай Хоробрий, господар Волощини
 Михайло — див. Сльозка Михайло
 Михайло, архієпископ, митрополит — див. Рогоза Михайло
 Михайло, митрополит — див. Рогоза Михайло
 Михайло Федорович, цар — 105
 Михайлович Тимофій — 14; П.— 14
 Мігал — див. Альвізій Мігал
 Міткович Ісаак — 123
 Міхал — див. Сльозка Михайло
 Могила Петро (Mohiła Piotr) — 96, 105, 106, 127, 128, 136; П.— 89, 115, 127, 128, 136
 Мокреївоч Карпо (Карпо; Karp; Mokreiwicz Karp) — 125, 126
 Мокрянський Степан (Mokrzanski Stephanus) — 94; П.— 94
 Мондрович Андрій — див. Мудрович Андрій
 Моруховський Іван Яцькович (Moruchowski Jan Jaczkowicz) — 23
 Москва Іван — див. Федоров Іван
 Москвитин Іван — див. Федоров Іван
 Москвитин Феодор — див. Федоров Іван
 Мостицький Федір — 90
 Мошко, сеньйор єврейської громади (Mosko, senior) — 38
 Мошко, шкільник (Mosko, sinagogus) — 38
 Мрочковський Вікентій (Mroczkowski Wincenty) — 76
 Мстиславець Петро — П.— 23, 35
 Мудрович Андрій (Мондрович; Мондрович Андрій; Мудрович; Mandrowicz Andreas) — 81; П.— 81
 Надажицький Каспар (Nadarzicki Kaspar) — 76
 Нахманович Ісаак (Ісаак, сеньйор єврейської громади) — 40
 Немировський Є. Л. (Немировський) — 42, 43, 46, 47, 63, 81; П.— 47, 63
 Неофіт, ігумен (Неофіт, отець) — 96, 97
 Неофіт, отець — див. Неофіт, ігумен
 Нестор, протопіп (Nostor, protopor) — 27, 67
 Никифор, отець — див. Кантакузин Никифор
 Никифор, протосингел — див. Кантакузин Никифор
 Никифорович Йосиф — див. Путивець Йосиф
 Никифорович Леонтій — 123
 Никонов Гришочко — 123
 Оборський Ян — 106
 Овдотія — див. Ситковна Овдотія
 Овхимович Ісає — 123
 Оксютині сини — 123
 Олексій Михайлович, цар — П.— 122
 Онацько, крамар (Opaczko, kramarz) — 30
 Онисим — 98
 Онискович Андрій — 123
 Осляпкович Пилип — див. Остапкович Пилип
 Остапкович Пилип (Осляпкович Пилип; Oslarkowicz Philppus) — 15
 Острозька Беата з Косцельця (Беата з Косцельця) — 8
 Острозький В. Ф.— П.— 8

Острозький Василь — Костянтин (Костянтин, князь; Костянтин Костянтинович, князь; Острозький; Острозький В.— К.; Острозький К.; Острозький, князь; Острозький Костянтин; Острозький Костянтин Костянтинович; dux Ostrosiensis; Constantinus, dux; Constantyn Constantynowicz Ostrowski; Ostrosiensis, dux) 8, 14, 17, 23, 39—41, 45, 48, 51, 57, 69, 75; П.— 8, 16, 25, 39, 51, 56, 75, 81
 Павло, отець — див. Люткович-Телиця Павло Домжив
 Павло Домжив
 Павло, еромонах — див. Люткович-Телиця Павло Домжив
 Памво, отець — див. Беринда Памво
 Пафнотій, чернець — 88
 Пац Стефан (Pac Stefan; Pac Stephan) — 102
 Педіан Альберт (Pedianus Albertus) — 25, 26, 47
 Пелчицький Леонтій (Полчицький Леонтій) — 67
 Пельцман — див. Сенник Мартин (Пельцман)
 Першкевич Кирило (Першкевич; Першкович Кирило; Pierszkiewicz Kirylo; Pierzkiew; Pierzkiewicz Kirylo; Pierzkiew Kirylo; Pierzkowicz Kirilo) — 102
 Першкович Кирило — див. Першкевич Кирило
 Петрович Аврам — 90
 Петрушевич А. С.— 48, 50, 68
 Пилипович Лаврентій (Лаврисько; Лавриш; Лавриш, художник; Пухала; Филипович; Филипович Лаврентій; Lawrisz, malarz; Philipowicz Laurentius) — 21, 23; П.— 21, 53, 54
 Піга — див. Пігас Мелетій
 Пігас Мелетій (Мелетій; Мелетій, патріарх; Piga) — 75; П.— 74, 77
 Плетенецький Єлисей (Євфимій) — 85, 88; П.— 81, 85, 87, 88
 Полчицький Леонтій — див. Пелчицький Леонтій
 Попович Іван (Popowicz Iwan) — 30
 Порсенецький Варлаам (Порсенецький; Porseniecki; Porseniecki Warlaam) — 109
 Почаський Софроній (Почаський; Почаський Софонія) — 115; П.— 115
 Почаський Софонія — див. Почаський Софроній
 Прашковіч М. І.— П.— 23
 Преймич Касіян — див. Приймич Касіян
 Пренжина Микола (Пренжина Микола, Pręzina Nikolaus) — 2
 Пренжина Микола — див. Пренжина Микола
 Приймич Касіян (Преймич Касіян, Przelmicz Cassianus, Prziimicz Cassianus) — 10, 11
 Проєстев Степан Матвійович — 106
 Прокопівна Стасева — див. Стасева Прокопівна
 Прокопович Олександр (Прокопович; Prokopowicz Alexander) — 91, 95, 101, 116—118
 Птаський Я. (Ptaśnik J.) — 12, 13
 Пташницький С. (Ptaszycki S.) — 1, 2, 4, 6, 7, 9, 11—13, 15—22—31, 33, 35, 36, 40, 41; П.— 15, 20, 29, 40
 Путивець Йосиф Никифорович (Никифорович Йосиф; Путивець; Путивець Йосиф) — 90; П.— 90
 Путята Михайло Григорович — 122
 Путятницький, слуга — 75
 Пухала — див. Пилипович Лаврентій
 Пухальський Матвій (Пухальський; Puchalski; Puchalski Matthias; Puchalski Matthyasz) — 119—121; П.— 119—121
 Ребрович Богдан — 98
 Ретерович-Козлиник Роман — див. Козлиник-Ретерович Роман
 Решко Симон (Reszko Symon) — 76
 Риболов Селивон — 90
 Римейський Роман (Римейський) — 8
 Риндфлеш Петро (Ryndfless Petrus) — 39, 45
 Рогатинець Іван Козьмич (Рогатинець Іван; Rohatyniec Iwan) — 80; П.— 49, 80
 Рогатинець Юрій Козьмич (Георгій; Рогатинець Юрій; Рогатинець Юрко Козмич) — 71; П.— 49, 71, 80
 Рогатинець Юрко Козмич — див. Рогатинець Юрій Козмич
 Рогоза Михайло (Михайло, архієпископ, митрополит; Михайло, митрополит) — 67, 68, 70
 Рудецький Олекса — П.— 71
 Рожинський, князь — 71
 Роман — див. Красовський Роман
 Романович Григорій — 99
 Романовський В. О.— 14, 48; П.— 48
 Рудецький Адам Урсул — 93, 96; П.— 93
 Рудецький Димитер — див. Рудецький Дмитро Урсул
 Рудецький Димитр — див. Рудецький Дмитро Урсул
 Рудецький Дмитр Урсул — див. Рудецький Дмитро Урсул
 Рудецький Дмитро Урсул (Рудецький; Рудецький Димитер; Рудецький

Димитр; Рудецький Дмитр Урсул; Рудецький Дмитро) — 96, 97; П.— 93, 96, 97
 Ружицький Е. Я. (Ружицький, Ружицький Е.) — 3, 5, 78; П.— 3, 5, 72, 119, 121, 132
 Саллюстій (Sallustius) — 110
 Сапіга Богдан — 65; П.— 65, 66
 Сахно — див. Сенькович Сацько
 Сахно, сідляр — див. Сенькович Сацько
 Сацько — див. Сенькович Сацько
 Сацько, русин — див. Сенькович Сацько
 Сацько, сідляр — див. Сенькович Сацько
 Сацькова — див. Богатирівна Євфимія
 Свенціцький І. (Свенціцький) — 85
 Селиверст, отець, ігумен (Селивестер, отець; Селивестр, ієродиякон) — 93, 96; П.— 93
 Селивестер, отець — див. Селиверст, отець, ігумен
 Селивестр, ієродиякон — див. Селиверст, отець, ігумен
 Семашкович Антоско (Siemaskowicz Antosko) — 23; П.— 72
 Семкович Сацько — див. Сенькович Сацько
 Сенєка (Seneca) — 109
 Сень, син Сеньковича Сацька — П.— 72
 Сенько — див. Каленикович Сенько
 Сенько — див. Корунка Сенько
 Сенько, сідляр — див. Каленикович Сенько
 Сенькович Іван (Sienkowicz Ioannes) — 109
 Сенькович Сацько (Сахно; Сахно, сідляр; Сацько; Сацько, русин; Сацько, сідляр; Семкович Сацько; Сенькович Сахно; Sachno; Sackno, sellator; Sacko; Sacko; Sacko Ruthenus; Sacko, sellator; Siemkowicz Sacko; Sienkowicz Sachno; Sienkowicz Sacko; Sienkowicz Sacko; Sienkowicz Sacko) — 24, 26, 28, 32, 40, 41, 43, 46, 47, 51, 52, 56—59, 72; П.— 15, 24, 32, 40, 56, 72
 Сербин Іван (Іван з Сочави; Iwan de Szocawa; Iwanus de Szocawa) — 16; П.— 16
 Сенник Мартин (Мартин; Сенник; Сянко; Martinus; Siennik; Siennik Marcini; Siennik Martinus) — 12, 13; П.— 12
 Сенник Мартин (Пельцман) — П.— 12
 Сенявський (Sieniawski) — 137
 Сигізмунд, король — див. Сигізмунд III, король

Сигізмунд II Август, король (Жигимонт Август; Жигимонт Август) — 8; П.— 8
 Сигізмунд III, король (Сигізмунд, король; Sigismund III, Sigismundus rex; Sigismundus Tertius) — 69
 Сидковна Овдотя — див. Ситковна Овдотя
 Сидорко — див. Захар'єв Сидорко
 Сикст Тома (Sixt Thoma) — 47
 Сильвестр, отець — див. Соболь Спиридон
 Симеон, ігумен — 71
 Симеон, отець — див. Симеонович Симеон
 Симеонович Симеон (Симеон, отець; Symeonowicz Symeon; Siemian, ojciec) — 109
 Симон — див. Бжезинський Симон
 Симон, друкар — див. Будзина Симон
 Симон, магістр — див. Бжезинський Симон
 Ситковна Овдотя (Овдотія, Сидковна Овдотя) — 90; П.— 90
 Сичевський Микола — 89
 Скольський Андрій (Андрій; Скольський; Скульський; Скульський Андрій; Iendrzey; Iędrzej; Skolski; Skolski Andreas; Skolski Andrzej; Skolski Andrzej; Skolski Andrzej; Skolski Iędrzej; Skolski Jędrzej; Skulski; Skulski Andreas; Skulski Andrij) — 107—112, 114, 131, 134, 137; П.— 91, 94, 107, 108, 110, 112, 114
 Скомпський (Skąpski) — 102
 Скрилев — 90
 Скульський — див. Скольський Андрій
 Скульський Андрій — див. Скольський Андрій
 Скумин Теодор — див. Скумин Федір
 Скумин Федір (Скумин, Теодор; Skumin Theodor) — 66, 69; П.— 65, 66
 Сливка Андрій (Sliwka Andreas) — 40
 Слоска — див. Сльозка Михайло
 Слоска Михайло — див. Сльозка Михайло
 Слончковський Альберт (Slonczkowski Albertus) — 107
 Слоска — див. Сльозка Михайло
 Слоска Михайло — див. Сльозка Михайло
 Служка Михайло — див. Сльозка Михайло
 Слупський С.— П.— 107, 108, 111
 Служка — див. Сльозка Михайло
 Слущкий Семен — 8
 Слюска — див. Сльозка Михайло
 Слюска Михайло — див. Сльозка Михайло

Сльозка Михайло (Михайло; Міхал; Слоска; Слоска Михайло; Слоска; Слоска Михайло; Служка; Служка; Слоска; Слоска Михайло; Сльозка; Сльозка М.; Сльозчик Михайло; Сльозчик; Сльозчик Михайло; Сльозка; Сльоска Михайло; Michal; Sloszczyk Michal; Sloszczyk Michal; Sloska; Sloska Michael; Sloska Michal; Sloszka Michael; Sloszka Michal; Sluska Michael; Sluska Michal; Sluska; Sluzka Michael; Sloszczyk; Sloska; Sloszka Michal; Sluska) — 95, 99—104, 108—110, 112, 114, 117—121, 124, 127—131, 135—137; П.— 99, 107—110, 112, 114, 117, 119—121, 124, 127—129, 136, 137
 Сльозчик Михайло — див. Сльозка Михайло
 Сльозчик — див. Сльозка Михайло
 Сльозчик Михайло — див. Сльозка Михайло
 Сльоска — див. Сльозка Михайло
 Сльоска Михайло — див. Сльозка Михайло
 Смажовський Микола (Smarzowsky Nicolaus) — 38
 Смешек Станіслав (mieszek Stanislaus) — 47
 Сміховський Микола (Smichowski Mikolaj) — 93
 Собол — див. Соболь Спиридон
 Собол Богдан Ігнатович — див. Соболь Богдан Ігнатович
 Собол Іван — див. Соболь Іван Спиридонович
 Собол Силвестер — див. Соболь Спиридон
 Собол Силвестр — див. Соболь Спиридон
 Собол Спиридон — див. Соболь Спиридон
 Собол Тимофей — див. Соболь Тимофій
 Соболевич Євтихій — див. Соболь Євстахій
 Соболевич Іван — див. Соболь Іван Спиридонович
 Соболевич Леонтій — див. Соболь Леонтій
 Соболевич Семен — див. Соболь Семен
 Соболевич Тимофей — див. Соболь Тимофій
 Соболь Богдан Ігнатович (Собол Богдан Ігнатович) — 123
 Соболь Євстахій (Соболевич Євтихій; Eustachius) — 123, 126
 Соболь Іван Спиридонович (Іван; Собол Іван; Ioannes) — 126, 133

Соболь Леон (Леон; Leon) — 126, 133
 Соболь С.— див. Соболь Спиридон
 Соболь Семен (Соболевич Семен) — 123
 Соболь Сильвестр — див. Соболь Спиридон
 Соболь Сильвестр — див. Соболь Спиридон
 Соболь Спиридон (Сильвестр, отець; Собол; Собол Сильвестер; Собол Сильвестр; Собол Спиридон; Соболь Сильвестр; Соболь Сильвестр; Соболь С.; Соболь Сильвестр; Соболь Силвестер; Спиридон; Sobol Spiridon; Sobol Sylwester; Sylwestr, ojciec) — 98, 105, 106, 113, 122, 123, 125, 126; П.— 98, 105, 106, 125, 126
 Соболь Тимофій (Собол Тимофей; Соболевич Тимофей; Тимофей; Тимофій; Sobol Tymophej; Sobol Tymophej; Tymotheus) — 113, 123, 126
 Соколинський Самоїл — 106
 Сокольський Андрій (Sokolski Andreas) — 94; П.— 94
 Соха Матвій (Socha Mathias; Szocho Mathias) — 25, 33, 39
 Спиридон — див. Соболь Спиридон
 Средзінський Андрій (Средзінський, Sredzinski; Sredzinsky Andrzej) — 112
 Срібний Ф.— П.— 72
 Ставницький Семен — П.— 119—121
 Ставроцький Кирило — див. Транквіліон — Ставроцький Кирило
 Стась — 95
 Стасєва Прокопівна — 91
 Степанчук, підданий — 96
 Стефан — 71
 Страх Мартин (Strach Martinus) — 3, 5
 Стрілецький Андрій (Strzelecki Andreas) — 118, 134; П.— 117, 118
 Стрілецький Роман — П.— 82
 Суразький Василь — П.— 23
 Сянко — див. Сенник Мартин
 Тарнавський Ілля — 122
 Тарнавський Іоан — 133
 Таця — див. Анципоркович Тетяна
 Тацька — див. Анципоркович Тетяна
 Тейсарівський — див. Тисаровський Єремія
 Тенчинські — П. 13
 Тетяна — див. Анципоркович Тетяна
 Телиця, отець — див. Люткович — Телиця Павло Домжив
 Телиця Павло — див. Люткович — Телиця Павло Домжив

Терлецький Кирило (Кирило, єпископ) — 67
 Тимофей — див. Соболь Тимофій
 Тимофей Александрович — див. Вербицький Тимофій Олександрович
 Тимофей, друкар — див. Вербицький Тимофій Олександрович
 Тимофій — див. Соболь Тимофій
 Тисаровський Евстахій — див. Тисаровський Єремія
 Тисаровський Єремія (Тейсарівський; Тисаровський Евстахій) — 92; П. — 92
 Тітов Хв. — П. — 87, 88
 Томаш з Любліна (Tomasz) — 12
 Транквілон — Ставровецький Кирило (Ставровецький Кирило) — П. — 65, 66, 87
 Транос Єремія (Єремія, патріарх; Ieremia, patriarcha; Hieremia, patriarcha) — 61, 62, 64, 69, 70; П. — 49, 50, 69
 Трофимович — Козловський Ісаїя — П. — 136
 Труцевич Йоїл — 122; П. — 122
 Тур Никифор — 67
 Турченко Ю. Я. — П. — 21
 Тшасковський Самійло (Thraszowski Samuel) — 56
 Убальдіні Олександр (Ubal dini Alexander) — 109
 Уейський Тома (Ujejski Thomas) — 131
 Усович Вацлав (Uso wicz Waclaw) — 113
 Фаурбах Адам — П. — 72
 Федорівна Ганна (Phedorowna Anna) — 72; П. — 72
 Федоров Іван (Друкар Іван; Іван; Іван, друкар; Курилович Іван (?); Москва Іван; Москвитин Іван; Москвитин Федор; Федорович Іван; Хведорович Іван; Ходорович; Ходорович Іван; Chodorowicz Iwan; Cwedorowicz Iwan; Drukarz Iwan; Fedorowicz Iwan; Fedorowicz Ioannes; Fedorowicz Iwanus; Fedorowicz Iwan; Fedorowicz Iwanus; Fedorowicz Iwanus; Fedorowicz Iwan; Fhedorowicz Iwan; Iwan; Iwan, drukarz; Iwan, impressor; Iwan Ruthenus, impressor; Iwanus; Kurylowicz Iwanus (?); Moschus Iwan; Moskwa Iwan; Moskwicin Iwan) — 1, 3—17, 19—21, 23, 28, 30—34, 37—41, 44—48, 52, 63, 64, 72—74; П. — 2, 3, 5, 6, 8, 9, 12—16, 20, 21, 23—25, 29, 31, 34, 39, 40, 48, 51, 53, 54, 63, 69, 72
 Федорович Євхим — див. Федорович Юхим
 Федорович Іван — див. Федоров Іван
 Федорович Матвій, міщанин з Львова (Phedorowicz Matthias) — 134
 Федорович Матвій, міщанин з Могилева (Федорович; Федорович Матфей; Ходорович Матфей) — 123, 133
 Федорович Матфей — див. Федорович Матвій, міщанин з Могилева
 Федорович Юхим (Федорович; Федорович Євхим; Ходорович Овхим) — 123, 133
 Федоровичі (Ходоровичі) — 123, 133
 Федько — див. Анципоркович Федько
 Федько, чинбар — П. 15
 Феодор, дякон — див. Касіянович Федір
 Феодор, отець — 83
 Феодорович Георгій — див. Феодосович Георгій
 Феодорович Матіаш — 101, 114
 Феодосій, еромонах — 122
 Феодосович Георгій (Феодорович Георгій) — 101
 Феоліпт, патріарх — 50; П. — 50
 Феофан, патріарх — 86; П. — 86
 Фердко, художник (Ferdko, malarz) — 80
 Филипович — див. Пилипович Лаврентій
 Филипович Лаврентій — див. Пилипович Лаврентій
 Филипович Макар — 98
 Філалет Христофор — П. — 71
 Філіповський Мартин (Filipowski Marcin) — 109; П. — 107, 108, 111
 Фольтин — див. Бертольд Фольтин
 Франко І. Я. — П. — 71
 Хатля Нефед — 123
 Хведорович Іван — див. Федоров Іван
 Хмельницький Богдан — П. — 107, 108, 111
 Ходкевич Г. О. — П. — 8
 Ходорович — див. Федоров Іван
 Ходорович Іван — див. Федоров Іван
 Ходорович Матфей — див. Федорович Матвій
 Ходорович Овхим — див. Федорович Юхим
 Ходоровичі — див. Федоровичі
 Хоєнський Станіслав (Choiensky Stanislaus) — 60
 Холоневський Михайло Мишко — 90
 Хома, художник (Choma, malarz) — 74
 Хоробрий Михай — див. Михай Хоробрий
 Хребтович Мелентій — 67

Цезарій Франциск (Цезарій; Цезарій Ф.; Caesarius Franciscus; Caesary; Cezary) — 120, 130; П. — 119—121

Чамберський Мартин — див. Чамберський Мартин
 Чамборський Мартин (Чамберський Мартин; Чамборський Мартин; Czamberski Martinus; Czamborski Martinus; Czemborski Martinus) — 130, 131, 137
 Чаплинський Рафал — 136
 Чамборський Мартин — див. Чамборський Мартин
 Черкаський Петро — див. Черкаський Петро
 Черкаський Петро — див. Черкаський Петро
 Черкаський Петро (Черкавський Петро; Czerkaski Petrus; Czerkawski Piotr) — 109, 137
 Черкаський Яків (Яків; Яків, друкар; Яків, палітурник; Czerkaski Iacobus; Czerkaski Jakób; Czerkawski Jakób; Jakób; Jakub) — 132; П. — 132
 Черкаські (Черкавські) — П. — 132
 Черський (Чирський) — 8
 Чех, сеньйор єврейської громади — 38
 Чирський — див. Черський

Шаповал Яків — П. 20
 Шарфенбергер М. — П. — 119—121
 Шеліга Я. (Szeliga) — 109
 Шембек Варфоломій (Szembek Bartholomeus) — 19, 20
 Шицик — Залеський Леонтій (Залеський — Шицик Леонтій; Szycik Zaleski Leonty; Zaleski Szycik Leonty) — 136; П. — 136
 Школьський Андрій — 114
 Шольц Микола (Scholz Mikolay) — 129
 Шольц Станіслав (Scholcz Stanislaus) — 52
 Шольц Яків (Szolc Jakub) — 109
 Шпак Іван (Шпак; Szpak; Szpak Iwan; Szpak Iwanus) — 9, 10, 11; П. — 9
 Щурат В. Г. — П. — 91, 107, 108, 112

Юнко (Junko) — 72
 Юрій — див. Костянтинівич Юрій
 Юрій — див. Юськевич Юрій
 Юрій, пурмайстер (Georgius, purmistrz) — 31
 Юрій, учень ремесла міхівників — П. — 15

Юрко — див. Дякович — Богатирець Юрій
 Юськевич Юрій (Юрій; Jerzy; Juszkiewicz Jerzy) — 124

Якимович Семен Осифович — 123
 Яків — див. Черкаський Яків
 Яків, друкар — див. Черкаський Яків
 Яків, палітурник — див. Черкаський Яків
 Якововський Станіслав — 97
 Яковлевич Никифор — 113
 Яковович Федір — 8
 Якубович Ізраїль (Jakubowicz Izrael) — 38; П. — 48
 Яременко П. К. — П. — 71
 Ярошович Гаврило (Гаврило; Hawrylo; Jaroszowicz Hawrylo) — 80; П. — 80
 Ясликовський Матвій (Jaslikowski Matthias) — 125
 Ясницький Кузьма (Jasniczki Kuzma) — 30
 Яцько — див. Максимович Яків
 Яцько, швець (Jaczko, szewc) — 23

Abraham, senior — див. Авраам, сеньйор єврейської громади
 Adam, doleator — див. Адам, бондар
 Affendik Jānij — див. Афендик Яній
 Anastasja — див. Анастасія, дружина Куриловича Кіндрата
 Anciporkowicz Fedko — див. Анципоркович Федько
 Anciporkowicz Tatiana — див. Анципоркович Тетяна
 Anciporkowicz Fedko — див. Анципоркович Федько
 Anciporkowicz Tatiana — див. Анципоркович Тетяна
 Anciporowa Ufda — див. Анципорова Віддя
 Anczewski Marcin Nicanor — див. Анчевський Мартин Никанор
 Anczewski Martinus — див. Анчевський Мартин Никанор
 Andrzej — див. Скольський Андрій
 Anna — див. Ганна, дружина Корунки Сенька
 Antoch — див. Антох
 Attelmaier Iap — див. Ательмаєр Ян

Balaban — див. Балабан Гедеон
 Balaban Gedeon — див. Балабан Гедеон
 Balaban Isaias — див. Балабан Ісаїя
 Balaban Isayas — див. Балабан Ісаїя
 Balaban — див. Балабан Гедеон
 Balaban Gedeon — див. Балабан Гедеон

Baraniukowicz — див. Бараникович Семен
 Baraniukowicz Sumeon — див. Бараникович Семен
 Barankowicz Semion — див. Бараникович Семен
 Barankowicz Semian — див. Бараникович Семен
 Bartholomeus, papirnik — див. Варфоломій, папірник
 Bartosz — див. Варфоломій, папірник
 Berezynski Ichnat — див. Березинський Гнат
 Bertoldo — див. Бертольдо Фольтин
 Bertoldo Foltyn — див. Бертольдо Фольтин
 Bielecky Thomas Petrus — див. Белецький Тома Петро
 Bildaha — див. Білдага Іван
 Bildaha Ioannes — див. Білдага Іван
 Bildaha Iwan — див. Білдага Іван
 Bildaha Iwanus — див. Білдага Іван
 Blasius, allutaruis — див. Блазій, замшовик
 Blazej — див. Блазій, замшовик
 Blazej — див. Герник Блазій
 Bohatercowa Apollonia — див. Богатирцева Аполонія
 Bohatir — див. Богатирець Іван
 Bohatrowna Euphemia — див. Богатирівна Євфимія
 Bohatyr Iwan — див. Богатирець Іван
 Bolognetto A. — див. Болоньетто А.
 Bostel F. — див. Бостель Ф.
 Brzesinensis. Simon — див. Бжезинський Симон
 Budka W. — див. Будка В.
 Budzina Simon — див. Будзина Симон
 Budzina Simon — див. Будзина Симон
 Budziny Symon — див. Будзина Симон
 Budziny Szymon — див. Будзина Симон
 Budzyna — див. Будзина Симон
 Caesarius Franciscus — див. Цезарій Франциск
 Caesary — див. Цезарій Франциск
 Cassianus, sartor — див. Касіян, кравець
 Cerkaski Petrus — див. Черкаський Петро
 Cezary — див. Цезарій Франциск
 Chodorowicz Iwan — див. Федоров Іван
 Choiensky Stanislaus — див. Хоенський Станіслав
 Choma, malarz — див. Хома, художник
 Chren — див. Іванович Гринь
 Chren, malarz — див. Іванович Гринь

Chrin — див. Іванович Гринь
 Chrinko — див. Іванович Гринь
 Chryn — див. Іванович Гринь
 Chwedorowicz Iwan — див. Федоров Іван
 Constantinowicz Georgius — див. Костянтинівич Юрій
 Constantinus — див. Медзапета Костянтин
 Constantinus, dux — див. Острозький Василь-Костянтин
 Constanty — див. Медзапета Костянтин
 Constantyn Constantynowicz Ostrowski — див. Острозький Василь-Костянтин
 Corunka Sienko — див. Корунка Сенько
 Cosma — див. Мамонич Кузьма
 Cossma — див. Мамонич Кузьма
 Czamberski Martinus — див. Чамборський Мартин
 Czamborski Martinus — див. Чамборський Мартин
 Czech, senior — див. Чех, сеньйор єврейської громади
 Czemborski Martinus — див. Чамборський Мартин
 Czerkaski Jacobus — див. Черкаський Яків
 Czerkaski Jakób — див. Черкаський Яків
 Czerkawski Jakób — див. Черкаський Яків
 Czerkawski Piotr — див. Черкаський Петро
 Dachno — див. Дахно
 Daniel — див. Кеніг Данило
 Daniel, pixidarius — див. Кеніг Данило
 Daskowicz Michal — див. Дашкович Михайло
 Daskowicz Nicolaus — див. Дашкович Микола
 Daszkowicz Nikolaus — див. Дашкович Микола
 Demetrius, gisser — див. Дмитро, словолитник
 Dmither, gisser — див. Дмитро, словолитник
 Dmitr — див. Дмитро, словолитник
 Dmitr, giser — див. Дмитро, словолитник
 Dmitro, malarz — див. Дмитро, художник
 Domagalicz Jan — див. Домагаліч Іван
 Dorofiejowicz — див. Дорофєйович Гаврило
 Dregwiński Mikołaj — див. Древинський Микола

Drohossowski Thoma — див. Дроговський Тома
 Drukarz Iwan — див. Федоров Іван
 Drukarzowicz Iwan — див. Друкарович Іван
 Drukarzowicz — див. Друкарович Іван
 Drukarzowicz Iwan — див. Друкарович Іван
 Drukarzowicz Iwan — див. Друкарович Іван
 Drukarzowicz Iwan — див. Друкарович Іван
 Dworsky Jan — див. Дворський Іван
 Dyczko Fierdko — див. Дичко Фердко
 Dymitr, malarz — див. Дмитро, художник
 Eremia, patriarcha — див. Транос Єремія
 Eufemia — див. Богатирівна Євфимія
 Eustachius — див. Соболь Евстахій
 Fedko — див. Анципоркович Федько
 Fedorowicz Iwan — див. Федоров Іван
 Fedorowicz Ioannes — див. Федоров Іван
 Fedorowicz Iwanus — див. Федоров Іван
 Fedorowicz Iwan — див. Федоров Іван
 Fedorowicz Iwanus — див. Федоров Іван
 Fedoucz Iwan — див. Федоров Іван
 Fhedorowycz Iwan — див. Федоров Іван
 Ferdko, malarz — див. Фердко, художник
 Filipowski Marcin — див. Філіповський Мартин
 Foltyn — див. Бертольдо Фольтин
 Georgius, gurmistrz — див. Юрій, рурмайстер
 Gebarowicz — див. Гембарович М.
 Giedlowski — див. Гедловський Сигізмунд
 Giedlowski Sigismundus — див. Гедловський Сигізмунд
 Gtembocka — див. Глембоцька
 Gtembocki Jan — див. Глембоцький Іван
 Goricius Jacobus — див. Горицій Яків
 Goricius Jakub — див. Горицій Яків
 Gorgory Ioannes — див. Горський Іван
 Gregorius vicarius — див. Григорій, намісник
 Grochowski Stanislaus — див. Гроховський Станіслав
 Grochowski Stanislaw z Grochowiec — див. Гроховський Станіслав
 Gruszecki — див. Грушецький

Gruszewski Krzysztoph — див. Грушевський Христофор
 Gulinsky Gaspar — див. Гулинський Гаспар
 Hallebergek Jacobus — див. Галемберг Яків
 Hallebergowa — див. Галембергова
 Hanus — див. Ганус, міщанин
 Hanusz — див. Ганус, міщанин
 Hawrylo — див. Ярошович Гаврило
 Hawrylowa — див. Гаврилова
 Haz Valentinus — див. Газ Валентин
 Hernik — див. Герник Блазій
 Hernik Blasius — див. Герник Блазій
 Hieremia, patriarcha — див. Транос Єремія
 Hieronim — див. Вітенбергер Єронім
 Hieronimus, apothecarius — див. Вітенбергер Єронім
 Hieronimus, aromatarius — див. Вітенбергер Єронім
 Holobnikowicz — див. Голубникович Мартин
 Holoboykowicz Martinus — див. Голубникович Мартин
 Holubnikowicz Martinus — див. Голубникович Мартин
 Holubohowicz — див. Голубникович Мартин
 Holubuchowicz Martinus — див. Голубникович Мартин
 Hriczko de Leopoli — див. Грицько з Львова
 Hrin — див. Іванович Гринь
 Hrinko, malarz — див. Іванович Гринь
 Hrinkowicz Hriczko — див. Гринькович Грицько
 Hrynkowicz Hriczko — див. Гринькович Грицько
 Hubicki — див. Губицький В.
 Hubka Luca — див. Губка Лука
 Hyeronimus — див. Вітенбергер Єронім
 Iendrzej — див. Скольський Андрій
 Iendrzej — див. Скольський Андрій
 Ioachim, patriarcha — див. Доу Йоаким
 Ioseph, pop — див. Йосип, священик
 Isaac, senior — див. Нахманович Ісаак
 Iwan — див. Друкарович Іван
 Iwan — див. Федоров Іван
 Iwan, drukarz — див. Друкарович Іван
 Iwan, drukarz — див. Федоров Іван
 Iwan, impressor — див. Федоров Іван
 Iwan, introligator — див. Друкарович Іван
 Iwan Ruthenus, impressor — див. Федоров Іван

Iwan, sellator — див. Іван, сідляр
Iwanko — див. Друкарович Іван
Iwanko, introligator — див. Друкарович Іван
Iwanowicowa Tatiana — див. Анципович Тетяна
Iwanowicz Chren — див. Іванович Гринь
Iwanowicz Chrin — див. Іванович Гринь
Iwanowicz Hrinko — див. Іванович Гринь
Iwanowicz Iwan — див. Друкарович Іван
Iwanowski Terentij — див. Івановський Терентій
Iwanus — див. Іван, вихрест
Iwanus de Shoczawa — див. Сербин Іван
Iwanus de Szoczawa — див. Сербин Іван
Iwanus, impressor — див. Федоров Іван
Iwanus, introligator — див. Друкарович Іван
Iwaszko, introligator — див. Друкарович Іван

Jacko — див. Максимович Яків
Jaczko — див. Максимович Яків
Jaczko, szewc — див. Яцько, швець
Jakob — див. Черкаський Яків
Jakub — див. Черкаський Яків
Jakubowicz Israel — див. Якубович Ізраїль
Jaroszuwicz Nawrylo — див. Ярошович Гаврило
Jaslikowski Matthias — див. Ясликовський Матвій
Jasniczki Kuzma — див. Ясницький Кузьма
Jelonek Joannes — див. Єльонек Іван
Jerzy — див. Костянтинович Юрій
Jerzy — див. Юськевич Юрій
Joannes — див. Соболь Іван Спиридонович
Junko — див. Юнко
Juskiewicz Jerzy — див. Юськевич Юрій

Kalinowski Adam — див. Калиновський Адам
Kaplensky Joannes — див. Каменський Іван
Karp — див. Мокреювич Карпо
Karp Simon — див. Карп Симон
Kawka Joannes — див. Кавка Іван
Konstantynowicz Irzy — див. Костянтинович Юрій

Koronka — див. Корунка Сенько
Koronka Sienko — див. Корунка Сенько
Korotajowa K. — див. Коротаїова К.
Korunka — див. Корунка Сенько
Korunka Sienko — див. Корунка Сенько
Kowalsky Wictorinus — див. Ковальський Вікторин
Krasowsky — див. Красовський Іван
Krassowsky — див. Красовський Іван
Krassowsky Iwan — див. Красовський Іван
Kraszowski — див. Красовський Іван
Kraszowski Iwan — див. Красовський Іван
Krolikowicz Basilius — див. Кролікович Василь
Krusecki Joannes — див. Крушецький Іван
Kruszecki — див. Крушецький Іван
Kruszecki Jan — див. Крушецький Іван
Kruszczki Ioannes — див. Крушецький Іван
Krusziczky Ioannes — див. Крушецький Іван
Kunatowicz Jan — див. Кунатович Іван
Kurylowicz Iwanus — див. Курілович Іван

Langisz Gabriel — див. Лангіш Гаврило
Laskowski Stefan — див. Лясковський Стефан
Laurentius, papirificus — див. Лінчевський Лаврентій
Lawryszowski Paulus — див. Лавришевич Павло
Leniewicz Joannes — див. Леневиц Іван
Leon — див. Соболь Леон
Lesko, institor — див. Малецький Лесько
Leszko, institor — див. Малецький Лесько
Liberacki — див. Ліберацький
Liberadzki — див. Ліберацький
Linbrathovius Paul — див. Лінбратовський Павло
Litynski Jacobus — див. Літинський Яків
Livius Titus — див. Лівій Тіт
Livius Tytus — див. Лівій Тіт
Losiathinski Wassilus — див. Лосятинський Василь
Lucki Sienko — див. Луцький Сенько
Lucky Sienko — див. Луцький Сенько
Luczki Sienko — див. Луцький Сенько
Lukianowicz Andrzej — див. Лук'янович Андрій

Langisz — див. Лангіш Гаврило
Langisz Gabryiel — див. Лангіш Гаврило
Lawrisz, malarz — див. Пилипович Лаврентій
Loziński W. — див. Лозинський В.
Łoznia Iwan — див. Лозня Іван
Łucki Sienko — див. Луцький Сенько
Łukianowicz Jędrzej — див. Лук'янович Андрій

Maleczkowicz — див. Малецькович Альберт
Maleczkowicz Albertus — див. Малецькович Альберт
Maleskowicz Woyciech — див. Малецькович Войтих
Mamiowicz Cosma — див. Мамонич Кузьма
Mamonicz Cosma — див. Мамонич Кузьма
Mamowicz Cosma — див. Мамонич Кузьма
Maniewicz Iwan — див. Маневич Іван
Maniewicz Stephanus — див. Маневич Степан
Maniowicz Ioannes — див. Маневич Іван
Mankiew Stanislaus — див. Манкевич Стислав
Manowicz Cusma — див. Мамонич Кузьма
Manowicz Kuzma — див. Мамонич Кузьма
Martinus — див. Голубникович Мартин
Martinus — див. Сенник Мартин
Masłowski Iwan — див. Масловський Іван
Matwley, zycer — див. Матвій, складач
Maximowicz Jaczko — див. Максимович Яків
Maximowycz Jaczko — див. Максимович Яків
Mądrowicz Andreas — див. Мудрович Андрій
Medzapeta — див. Медзапета Костянтин
Medzapeta Constantinus — див. Медзапета Костянтин
Medzapeta Constanty — див. Медзапета Костянтин
Medzapeta Konstanty — див. Медзапета Костянтин
Michajlo — див. Михайл Хоробрий
Michal — див. Сльозка Михайло
Minczewicz Iwan — див. Минцевич Іван
Miniecz Iwan — див. Минцевич Іван
Minieczewicz — див. Минцевич Іван

Mohila Piotr — див. Могіла Петро
Mokreiwicz Karp — див. Мокреювич Карпо
Mokrzanski Stephanus — див. Мокрянський Степан
Moruchowski Jan Jaczkowicz — див. Моруховський Іван Яцькович
Moschus Iwan — див. Федоров Іван
Mosko, senior — див. Мошко, сеньйор єврейської громади
Mosko, sinagogus — див. Мошко, шкільник
Moskwa Iwan — див. Федоров Іван
Moskwicin Iwan — див. Федоров Іван
Mroczkowski Wincenty — див. Мрочковський Вікентій
Myn, impressor — див. Мина, друкар

Nadarzicki Kaspar — див. Надажинський Каспар
Nostor, protopor — див. Нестор, протопін

Onaczko, kramarz — див. Онацько, крамар
Oslapkowicz Philippus — див. Остапович Пилип
Ostrosiensis, dux — див. Острозький Василь-Костянтин
Ostrowski Constantyn Constantynowicz — див. Острозький Василь-Костянтин

Pac Stefan — див. Пац Стефан
Pac Stephan — див. Пац Стефан
Pedianus Albertus — див. Педіан Альберт
Phedorowicz Matthias — див. Федорович Матвій
Phedorowna Anna — див. Федорівна Ганна
Philipowicz Laurentius — див. Пилипович Лаврентій
Philipowski Marcin — див. Філіповський Мартин
Pierszkiewicz Kirył — див. Першкевич Кирило
Pierzklewicz — див. Першкевич Кирило
Pierzkievicz Kiril — див. Першкевич Кирило
Pierzkievicz Kirylo — див. Першкевич Кирило
Pierzskowicz Kirilo — див. Першкевич Кирило
Popowicz Iwan — див. Попович Іван
Porseniecki — див. Порсенецький Варлаам
Porseniecki Barlaam — див. Порсенецький Варлаам

Prężina Nikolaus — див. Пренжина
Микола
Prokopowicz Alexander — див. Проко-
пович Олександр
Przeimicz Cassianus — див. Приймич
Касян
Prziimicz Cassianus — див. Приймич
Касян
Ptaszyci — див. Пташицький С.
Ptaśnik — див. Птасьник Я.
Puchalski — див. Пухальський Матвій
Puchalski Matthias — див. Пухаль-
ський Матвій
Puchalski Matthysasz — див. Пухаль-
ський Матвій

Reszko Szymon — див. Решко Симон
Rohatyniec Iwan — див. Рогатинець
Іван Козьмич
Ryndfless Petrus — див. Риндфлеш
Петро

Sachno — див. Сенькович Сацько
Sachno, sellator — див. Сенькович Са-
цько
Sacko — див. Сенькович Сацько
Sackowa — див. Богатирівна Євфимія
Saczko — див. Сенькович Сацько
Saczko Ruthenus — див. Сенькович
Сацько
Saczko, sellator — див. Сенькович Са-
цько
Sallustius — див. Саллюстій
Schembek Bartholomeus — див. Шем-
бек Варфоломій
Scholc Mikolay — див. Шольц Микола
Scholcz Stanislaus — див. Шольц Ста-
ніслав
Semian, ojciec — див. Симеонович Си-
меон
Seneca — див. Сенека
Siemaskowicz Antosko — див. Семаш-
кович Антось
Siemkowycz Saczko — див. Сенькович
Сацько
Sieniawski — див. Сенявський
Sienko — див. Каленикович Сенько
Sienko, sellator — див. Каленикович
Сенько
Sienko, siodlarz — див. Каленикович
Сенько
Sienkowic Sachno — див. Сенькович
Сацько
Sienkowic Saczko — див. Сенькович
Сацько
Sienkowicz Ioannes — див. Сенькович
Іван
Sienkowicz Sachno — див. Сенькович
Сацько

Sienkowicz Saczko — див. Сенькович
Сацько
Siennik — див. Сенник Мартин
Siennik Marcin — див. Сенник Мартин
Siennik Martinus — див. Сенник Мар-
тин
Sigismundus rex — див. Сигізмунд III
Sigismundus Tertius — див. Сигіз-
мунд III
Simeon, typhographus Ruthenus — див.
Будзіна Симон
Simon, drukarz — див. Будзіна Симон
Simon, magister — див. Бжезнінський
Симон
Sixt Thoma — див. Сикст Тома
Skarski — див. Скомпський
Skolski — див. Скольський Андрій
Skolski Andreas — див. Скольський
Андрій
Skolski Andrzej — див. Скольський
Андрій
Skolski Andrzej — див. Скольський
Андрій
Skolski Andrzy — див. Скольський
Андрій
Skolski Jendrzej — див. Скольський
Андрій
Skolski Jędrzej — див. Скольський Ан-
дрій
Skulski — див. Скольський Андрій
Skulski Andreas — див. Скольський
Андрій
Skulski Andrij — див. Скольський Ан-
дрій
Skumin Theodor — див. Скумин Федір
Sliwka Andreas — див. Сливка Андрій
Slonczkowski Albertus — див. Слонч-
ковський Альберт
Sloszyc Michał — див. Сльозка Ми-
хайло
Sloszyk Michał — див. Сльозка Ми-
хайло
Sloska — див. Сльозка Михайло
Sloska Michael — див. Сльозка Михай-
ло
Sloska Michał — див. Сльозка Михай-
ло
Sloszka Michael — див. Сльозка Ми-
хайло
Sloszka Michał — див. Сльозка Ми-
хайло
Sloszka Michał — див. Сльозка Ми-
хайло
Sloszka Michał — див. Сльозка Ми-
хайло
Sluska — див. Сльозка Михайло
Sluska Michael — див. Сльозка Ми-
хайло
Sluska Michał — див. Сльозка Ми-
хайло
Sluzka Michael — див. Сльозка Ми-
хайло

Sloszyc — див. Сльозка Михайло
Sloska — див. Сльозка Михайло
Sloszka Michał — див. Сльозка Ми-
хайло
Sluska — див. Сльозка Михайло
Smarzowsky Nicolaus — див. Смажов-
ський Микола
Smichowski Mikolaj — див. Сміховсь-
кий Микола
Smieszek Stanislaus — див. Смешек
Станіслав
Sobol Spiridon — див. Соболь Спири-
дон
Sobol Sylwester — див. Соболь Спи-
ридон
Sobol Tymophej — див. Соболь Тимо-
фій
Sobol Tymophiej — див. Соболь Ти-
мофій
Socha Mathias — див. Соха Матвій
Sokolski Andreas — див. Сокольський
Андрій
Sredzinski — див. Средзінський Андрій
Sredzinsky Andrzej — див. Средзін-
ський Андрій
Strach Martinus — див. Страх Мар-
тин
Strzelecki Andreas — див. Стрілецький
Андрій
Sybenayc Mathias — див. Зібеней-
хер Матвій
Sylvestr, ojciec — див. Соболь Спири-
дон
Symeonowicz Symeon — див. Симео-
нович Симеон
Szeliga — див. Шеліга
Szembek Bartholomeus — див. Шембек
Варфоломій
Szocha Mathias — див. Соха Матвій
Szolc Jakub — див. Шольц Яків
Szpak — див. Шпак Іван
Szpak Iwan — див. Шпак Іван
Szpak Iwanus — див. Шпак Іван
Szycik Zaleski Leonty — див. Шицик-
Залеський Леонтій

Tacianna — див. Анципоркович Тетяна
Tacza — див. Анципоркович Тетяна
Taczka, introligatoris vidua — див. Ан-
ципоркович Тетяна

Tatiana — Анципоркович Тетяна

Thrzasskowski Samuel — див. Тша-
сковський Самійло
Tomasz — див. Томаш з Любліна
Tymotheus — див. Соболь Тимофій

Ubal dini Alexander — див. Убальдіні
Олександр
Uffeta — див. Анципорова Віद्या
Ujejski Thomas — див. Уейський Тома
Usowicz Waclaw — див. Усович Вац-
лав

Valentinus — див. Газ Валентин
Veniamin — див. Веніамін, коректор
Vladislaus IV — див. Владислав IV
Vladislaus Quartus — див. Владис-
лав IV
Vladislaus rex — див. Владислав IV

Wais Ioannes — див. Вайс Іван
Wasil, pisarz — див. Василь, писар
Weniamin — див. Веніамін, коректор
Weniamin — див. Веніамін, коректор
Wladyslaw — див. Владислав IV
Wloch Jacko — див. Волошко Яків
Wloszek Jacko — див. Волошко Яків
Wolff Ioannes — див. Вольф Іван
Woythowicz Michailo — див. Войтович
Михайло

Xenia — див. Ксеня, дружина Анци-
порковича Федька
Xenna — див. Ксеня, дружина Анци-
порковича Федька

Zaidlicz — див. Зайдлич Іван
Zaidlicz Ioannes — див. Зайдлич Іван
Zaleski Szycik Leonty — див. Шицик-
Залеський Леонтій
Zarich Jacobus — див. Зарих Яків
Zawadowski Stanislaw — див. Зава-
довський Станіслав
Zizanni Stephan — див. Зизаній Сте-
фан
Zogawski Nicolaus — див. Жоравський
Микола
Zubrzycki — див. Зубрицький Д.
Zur, inguillinus — див. Зур, комірник
Zychini Mikolay — див. Зихіні Микола

ГЕОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖУНИК

Александрія, м.— 75, 82, 86; П.— 75, 82
 Алітус (Олита, Olitha), м.— 66, 69
 Анатолія — 50
 Антіохія (Велика Антіохія, Magna Antiochia), м.— 49, 50, 54, 68, 69, 86; П.— 49, 50
 Аравія — 86
 Армения — див. Вірменія
 Аршава — див. Варшава

Балканські країни — П.— 16
 Белз, м.— 67
 Беларусь — див. Білорусія
 Берестя — див. Брест
 Берестя Куявське — див. Бжесць Куявський
 Берестье — див. Брест
 Бжесць Куявський (Берестя Куявське), м.— 71; П.— 71
 Біла Церква, м.— 86
 Білорусія (Беларусь) — 67; П.— 23, 61, 65—67, 75, 86, 98, 105, 106
 Брацлав — див. Брацлав
 Брацлав (Брацлав), м.— 8
 Брест (Берестя, Берестье, Brest, Brzeście), м.— 67, 69—71, 90, 102; П.— 49, 67, 69, 71
 Броди (Brody), м.— 124, 129
 Буиничі — див. Буйниці
 Буйниці (Буиничі), м.— 123; П.— 98
 Буськ (Busco, Busko), м.— 29, 30; П.— 29

Валдай, м.— П.— 122
 Варшава (Аршава, Varsavia, Warszawa, Warszawa), м.— 8, 17, 19, 69, 102, 104, 106, 129—131, 135, 137; П.— 12, 17, 71, 72, 99
 Велика Антіохія — див. Антіохія
 Велике князівство Литовське — див. Литовське велике князівство

Веница — див. Вінниця
 Виница — див. Вінниця
 Вишнівець — див. Вишнівець
 Вишнівець (Вишнівець), м.— 83
 Вишня — див. Судова Вишня
 Візантія град — див. Константинополь
 Вілна — див. Вільнюс
 Вільно — див. Вільнюс
 Вільнюс (Вілна, Вільно, Vilna, Vilno, Wilna, Wilno), м.— 14, 23, 35, 37, 56—59, 61, 65—67, 69, 83; П.— 23, 35, 56, 61, 65, 66, 75, 78
 Вінниця (Веница, Виница), м.— 8
 Вірменія (Арменія) — 61
 Вірменська вул. у Львові — П.— 3
 Україна — див. Україна
 Волинська земля — див. Волинь
 Волинь (Волинська земля, Volhynia, Wołyńska ziemia) — 8, 14, 23, 69; П.— 51, 93
 Володимир — див. Володимир-Волинський
 Володимир — див. Володимир-Волинський
 Володимир-Волинський (Володимир, Володимир, Vlodimir), м.— 8, 14, 67, 69
 Волоська земля — див. Молдавське князівство
 Волоське князівство (Мултани, Мултанська земля, Multani, Multańska ziemia) — 109, 120; П.— 72, 78, 89, 132
 Волощина — див. Молдавське князівство
 Вроцлав (Wroclaw) — П.— 12, 71
 Вязьма, м.— 105, 106

Галицьке передмістя у Львові (Haliczkie przedmieście) — 137
 Галич (Halicz), м.— 48, 53—55, 67,

68, 70, 71, 76, 77, 92, 96, 105, 127, 128
 Гданськ (Gdańsk), м.— П.— 12
 Городок, м.— 66, 67
 Гродно (Grodno), м.— 69; П.— 22
 Гроховиці (Grochowiec), м.— 103

Дермань, с.— 8; П.— 8
 Дімоніка, м.— 54
 Днепр — див. Дніпро
 Дніпро (Днепр), р.— 123; П.— 98
 Довгополе — див. Кимполунг
 Дрезден, м.— 24
 Дубно, м.— 71
 Дялул, м-ко — П.— 132

Елассон, м.— 54
 Єрусалим (Іерсалім, Іерслим), м.— 86; П.— 86

Жемайтія (Жмудь, Жомонтія, Samogitia) — 8, 69, 102, 104, 130, 131, 135
 Жмудь — див. Жемайтія
 Жомонтія — див. Жемайтія

Заблудів (Zabludow), м.— 21, 23, 27; П.— 13, 21
 Заніжжя — 89; П.— 86, 89

Іверія — 49
 Іерсалім — див. Єрусалим
 Іерслим — див. Єрусалим
 Ілвов — див. Львів
 Іліпська гора в Могилеві — 123
 Інфлянти — див. Ліфляндія
 Іордан — див. Йордан
 Італія — П.— 25

Йордан (Йордан), р.— 86

Каменец — див. Кам'янець-Подільський
 Каменец-Подольський — див. Кам'янець-Подільський
 Кам'янець — див. Кам'янець-Подільський
 Кам'янець-Подільський (Каменец, Каменец-Подольський, Кам'янець, Kamieniec, Kamieniec Podolski), м.— 48, 53—55, 67, 71, 76, 77, 92, 125, 132
 Кана Галілейська (Кана Галілея), м.— 86
 Кана Галілея — див. Кана Галілейська
 Київ — див. Київ
 Київ (Київ, Kіev, Kіivov, Kіiow, Kіiow, Kіov, Kіovia, Kіowia, Kiyovia, Ky-

via), м.— 8, 14, 15, 17, 23, 35, 39—41, 45, 48, 51, 57, 67—70, 75, 84—90, 96, 105, 106, 113, 116, 123, 127—129, 133, 136; П.— 21, 35, 48, 49, 70, 71, 81, 83—85, 87—90, 93, 98, 99, 114, 115, 127—129, 136; див. також Печерськ, Поділ
 Кневское воеводство — див. Київське воеводство
 Київське воеводство (Киевское воеводство) — 92
 Кимполунг (Довгополе), м.— П.— 89
 Київ — див. Київ
 Кілікія — 49
 Коломия (Colomia), м.— 9, 10, 11
 Константиноград — див. Константинополь
 Константинополь (Візантія град, Константиноград, Костянтинополь, Цариград, Constantinopol, м.— 50, 54, 61, 62, 64, 68, 69, 71, 75, 86, 92, 127, 128; П.— 49, 50, 75, 82
 Королівство Польське — див. Польське Королівство
 Костелец — див. Косцьцелєц
 Костянтинів — див. Старокостянтинів
 Костянтинополь — див. Константинополь
 Косцьцелєц (Костелец), с.— 8
 Крайна Руська — див. Русь
 Краків (Cracovia, Kraków), м.— 2, 12, 13, 18—20, 40, 46, 69, 76, 77, 95, 109, 120, 121, 130; П.— 2, 12, 24, 25, 71, 107, 108, 111, 119—121
 Краківська вулиця у Львові — 3, 5; П.— 3
 Краківське передмістя у Львові (Krakowskie przedmieście, Krakowskie suburbium) — 18, 35, 36, 73, 76, 125, 126, 132; П.— 21
 Красностав, м.— П.— 72
 Кременецкий повіт — див. Кременецький повіт
 Кременецький повіт (Кременецкий повіт) — 8
 Крешовичі, с.— П.— 13
 Крилос, с.— П.— 48, 77
 Кунин, с.— П.— 8
 Кутеєно — див. Кутеїно
 Кутеїно (Кутеєно), с.— 122; П.— 98, 122

Лвовський повіт — див. Львівський повіт
 Лвов — див. Львів
 Лещ, с., пізніше передмістя м. Пінська — 67
 Литва — див. Литовське велике князівство
 Литовське велике князівство (Велике

князство Литовське, Литва, Lithuania, Lituania, Litwa, Litwania. Wielkie księstwo Litewskie) — 8, 69, 102, 104, 106, 111, 124, 130, 131, 135; П.— 75

Лівонія — див. Ліфляндія

Ліфляндія (Инфлянти, Лівонія, Livonia) — 8, 102, 104, 130, 131, 135

Луцк — див. Луцьк

Луцьк (Луцк Luceogia, Luck, Łuck), м.— 8, 14, 22, 67, 89, 93, 96, 97, 136; П.— 93, 96, 97

Люблін (Lublin), м.— 12, 22, 58, 59, 95

Львів (Лвов, Львов, Leopoldis, Lwów), м.— 1—7, 9—13, 15—23, 24—82, 84—88, 91, 92, 94, 95, 99—104, 107—112, 114—121, 124—132, 134—137; П.— 2, 3, 6, 13, 15, 20, 22, 29, 31, 48—51, 61, 65, 66, 69, 71, 72, 74, 75, 78, 80, 85—91, 92, 95, 99, 100, 107, 108, 111, 114, 115, 117—121, 129, 132, 134, 137; див. також Вірменська вулиця, Галицьке передмістя, Краківська вулиця, Краківське передмістя, Підзамче, Ринок, площа, Руська вулиця, Широка вулиця

Львівська земля — 28

Львівський повіт (Лвовский повіт) — 55

Львівщина — П.— 29, 93

Магдебург (Maideburg, Maydeburg), м.— 37, 44, 129

Мазовія (Masovia, Mazovia) — 8, 69, 102, 104, 130, 131, 135

Мальборк, м.— П.— 71

Мінськ, м.— 65; П.— 23, 93

Могилів — див. Могилів

Могилів (Могилев, Могилів над Дніпром, Mohilew, Mohilow), м.— 98, 105, 106, 113, 122, 123, 133; П.— 98; див. також Ілінська гора

Могилів над Дніпром — див. Могилів

Молдавія — див. Молдавське князівство

Молдавське князівство (Волоська земля, Волощина, Молдавія, Молдовахія, Valachia, Woloska ziemia, Wolochy, Wolosza) — 16, 78, 109, 115, 116, 132; П.— 16, 72, 78, 82, 89, 115, 132

Молдовахія — див. Молдавське князівство

Москва (Moskwa), м.— 24, 105—107, 111; П.— 47, 67, 78, 86, 105, 106, 115

Московська земля — див. Московська земля

Московська земля (Московская земля, Moscoviae terra) — 48, 51

Мултани — див. Волоське князівство

Мултанська земля — див. Волоське князівство

Нагірне (Угерці), с.— П.— 93

Німеччина (Germania, Niemcy) — 12, 13; П.— 12

Новгород, м.— 106

Новогрудок (Novogrodek, Nowogrodek), м.— 66, 69, 102; П.— 99

Овруч (Owrucz), м.— 83, 136

Олита — див. Алітус

Остриг — див. Острог

Острог (Остриг, Ostrog), м.— 8, 17, 19, 20, 22, 23, 27, 40, 41, 51, 67, 69, 71, 75, 89; П.— 13, 14, 20, 21, 23, 24, 71, 72, 75, 82, 89

Падуя, м.— П.— 71, 82

Палестина — 86

Перемиський (Премиський) повіт — 71

Перемишляни, м.— 77

Перемишль (Przemysl), м.— 71, 112

Пересопниця (Предосопниця), м.— 71

Печарськ — див. Печерськ

Печерськ — див. Печерськ

Печерськ (Печарск, Печерск), частина м. Києва — 67, 85, 88, 96, 122, 123, 127, 128, 136; П.— 81, 84, 85, 87, 89, 93, 98, 115, 129, 136

Підгайці (Подгайци), м.— 8

Підзамче у Львові (Subcastrum) — 6, 13, 19, 20, 24, 26—29, 30—38, 42, 43, 46, 51, 56—59, 72—74; П.— 6, 15, 20

Підляшшя (Podlachia) — 21

Пінськ (Pińsk), м.— 67, 102

Подгайци — див. Підгайці

Поділ у Києві — П.— 89

Поділля (Podole, Podolia) — 77, 111

Польська держава — див. Польське королівство

Польське королівство (Королівство польське, Польська держава, Реч Посполита, Річ Посполита, Królestwo polskie, Polonia, Polska, Polska, Rzeczpospolita) — 8, 23, 46, 69, 71, 102, 104, 109, 107, 108, 117, 130, 131, 135; П.— 8, 17, 69, 71, 81

Польща — див. Польське королівство

Помор'яни (Pomorzanu), м.— 76

Потиліч (Potylicz), м.— 78; П.— 78

Предосопниця — див. Пересопниця

Премиський повіт — див. Перемиський повіт

Пруссія (Prussia) — 8, 69, 102, 104, 130, 131, 135

Псков, м.— 106

Радомишль, м.— П.— 85

Реч Посполита — див. Польське королівство

Рим, м.— П.— 25

Ринок, площа у Львові — П.— 3

Річ Посполита — див. Польське королівство

Ровенська обл.— П.— 93

Рогатин (Rohatyn), м.— 78

Росія (Россия, Россія) — 51, 68, 88, 96, 105, 106, 127, 128; П.— 98, 115, 122

Россия — див. Росія

Россія — див. Росія

Рудка, с.— 93, 96

Румунія — П.— 115

Русь (Кранна Руська, Russia) — 8, 67, 69—71, 102, 104, 105, 130, 131, 135

Руська вул у Львові — П.— 22

Руське воєводство (Russiae palatinatus) — 38

Саксонія — 109

Самбірський район — П.— 93

Сасів, м.— 5

Серадзь (Сирадз), м.— 8

Сецехів (Sieciechov, Sieciechów), м.— 103, 104

Сирадз — див. Серадзь

Сіверщина (Siewieria) — 102

Сіон, г.— 86

Сирія — 49, 86

Слуцьк (Śluczk, Sluczk), м.— 22, 124

Смоленськ (Smolenscia, Smolensk) — 102, 104, 130, 131, 135

Сокаль (Sokal), м.— 125, 126, 133, 134; П.— 125, 126

Сочава (Soczawa, Szoczawa), м.— 16; П.— 16

Спасове, с.— П. 8

СССР — П.— 115

Старе Село, с.— 91

Старокостянтинів (Костянтинів, Constantinovia), м.— 57; П.— 51, 58

Страдом (Stradom), частина м. Кракова — 40

Стратин (Stratin, Stratyn), с.— 76, 77; П.— 48, 75, 77, 81, 85

Судова Вишня (Вишня), м.— 71

Тернопіль (Tarnopol), м.— 129

Турецькі землі — 16; П.— 16

Туреччина (Turcia, Turcja) — 72

Турів (Туров), м.— 67

Туров — див. Турів

Угорці — див. Нагірне

Угорщина (Ungaria) — 40, 104

Україна (Україна, Ukraina) — 67, 68, 70, 111; П.— 16, 21, 25, 47, 49, 50, 56, 67, 75, 76, 86, 87, 89, 98, 99, 115, 119—122, 125, 126, 136

Унів (Unieiov, Uniow) — 81, 129; П.— 81, 107, 108, 111, 119—121

УРСР — П.— 15

Фінікія — 86

Холм, м.— 67

Цариград — див. Константинополь

Чернігів (Czernichovia) — 102, 104, 130, 131, 135

Черск — див. Черськ

Черськ (Черск), м.— 8

Четвертня, с.— П.— 93

Чорна, с.— 93, 96, 97; П.— 93, 96, 97

Шведське королівство, Швеція, (Królestwo szwedzkie, Suecia, Svecia) — 69, 102, 104, 130, 131, 135

Швеція — див. Шведське королівство

Широка вул. у Львові (Lata platea) — 18

Ярослав, м.— 84

Яси — див. Ясси

Ясси (Яси, Jassy), м.— 78, 82, 115, 116; П.— 115

Breste — див. Брест

Brody — див. Броди

Brzeście — див. Брест

Busco — див. Буськ

Busko — див. Буськ

Camenesia — див. Кам'янець-Подільський

Colomia — див. Коломия

Constantinovia — див. Старокостянтинів

Constantinopolis — див. Константинополь

Cracovia — див. Краків

Cracowskie suburbium — див. Краківське передмістя у Львові

Czernichovia — див. Чернігів

Gdańsk — див. Гданськ

Germania — див. Німеччина

Grochowice — див. Гроховиці

Grodno — див. Гродно

Halickie przedmieście — див. Галицьке передмістя у Львові
Halicz — див. Галич

Jassy — див. Ясси

Kamieniec — див. Кам'янець-Подільський

Kamieniec Podolski — див. Кам'янець-Подільський

Kiowia — див. Київ

Kiow — див. Київ

Kijow — див. Київ

Kiowia — див. Київ

Kiowia — див. Київ

Kiowia — див. Київ

Kraków — див. Краків

Krakowskie przedmieście — див. Краківське передмістя у Львові

Krakowskie suburbium — див. Краківське передмістя у Львові

Królestwo Polskie — див. Польське королівство

Królestwo Szwedzkie — див. Шведське королівство

Kyovia — див. Київ

Lata platea — див. Широка вулиця у Львові

Leopolis — див. Львів

Lithuania — див. Литовське велике князівство

Litwania — див. Литовське велике князівство

Litwa — див. Литовське велике князівство

Litwania — див. Литовське велике князівство

Livonia — див. Ліфляндія

Lublin — див. Люблін

Luceoria — див. Луцьк

Lwów — див. Львів

Luck — див. Луцьк

Magna Antiochia — див. Антіохія

Maideburg — див. Магдебург

Masovia — див. Мазовія

Maydeburg — див. Магдебург

Mazovia — див. Мазовія

Mohilew — див. Могилів

Mohilow — див. Могилів

Moscoviae terra — див. Московська земля

Moskwa — див. Москва

Multany — див. Волоське князівство

Multańska ziemia — див. Волоське князівство

Niemcy — див. Німеччина
Novogrodek — див. Новогрудок
Nowogrodek — див. Новогрудок

Olitha — див. Алітус
Ostrog — див. Острог
Owruclz — див. Овруч

Pińsk — див. Пінськ
Podlachia — див. Підляшся
Podole — див. Поділля
Podolia — див. Поділля
Polonia — див. Польське королівство
Polska — див. Польське королівство
Polszcza — див. Польське королівство
Pomorzanu — див. Поморяни
Potylicz — див. Потилич
Prussia — див. Пруссія
Przemysl — див. Перемишль

Rohatyn — див. Рогатин
Russia — див. Русь
Russiae palatinatus — див. Руське воеводство
Rzeczpospolita — див. Польське королівство

Samogitia — див. Жемайтія
Sieciechov — див. Сецехів
Sieciechów — див. Сецехів
Sluck — див. Слуцьк
Sluzk — див. Слуцьк
Smolenscia — див. Смоленськ
Shoczawa — див. Сочава
Sokal — див. Сокаль
Stradom — див. Страдом
Stratin — див. Стратин
Stratyn — див. Стратин
Subcastrum — див. Підзамче у Львові
Suecia — див. Шведське королівство
Svecia — див. Шведське королівство
Szoczawa — див. Сочава

Tarnopol — див. Тернопіль
Turcia — див. Туреччина
Turcja — див. Туреччина

Ukraina — див. Україна
Ungaria — див. Угорщина
Upeiov — див. Унів
Uniow — див. Унів

Valachia — див. Волоське князівство
Varsavia — див. Варшава
Vilna — див. Вільнюс

Vlodimiria — див. Володимир-Волинський
Volhynia — див. Волинь

Warsawia — див. Варшава
Warszawa — див. Варшава
Wielkie księstwo Litewskie — див. Литовське велике князівство
Wilna — див. Вільнюс

Wlochy — див. Молдавське князівство
Woloska ziemia — див. Молдавське князівство
Wolosza — див. Молдавське князівство
Wolyńska ziemia — див. Волинь
Wroclaw — див. Вроцлав

Zabludow — див. Заблудів

перелік документів
/ українською мовою /

1. 1573 р., січня 26.— Ухвала львівського раецького уряду з дозволу друкареві Івану Федорову наймати підмайстрів для виконання столярських робіт у друкарні
2. 1573 р., січня 31.— Свідчення друкарів Матвія Зібенайхера і Миколи Пренжини з Кракова у львівському раецькому уряді про порядок виконання столярських робіт у краківських друкарнях
3. 1573 р., березня, не раніше 11.— З списку мешканців Львова, які сплатили міський податок — «шос», складеного львівською міською касою, з згадкою про сплату податку друкарем Іваном Федоровим
4. 1573 р., грудня 7.— Ухвала львівського раецького уряду у справі спору між цехом столярів та друкарем Іваном Федоровим з дозволом друкареві найняти підмайстра поза Львовом для виконання столярських робіт у друкарні
5. 1574 р., січня, не раніше 28.— З списку мешканців Львова, які сплатили міський податок — «шос», складеного львівською міською касою, з згадкою про сплату податку друкарем Іваном Федоровим
6. 1574 р., травня 6.— Заява друкаря Івана Федорова в львівському раецькому уряді про позичку, яку він отримав від сідляра Сенька Калениковича з львівського Підзамча
7. 1574 р., травня 12.— Заява друкаря Івана Федорова у львівському війтівському уряді про видане ним повноваження кравцеві Касіану на право стягнення боргу від вихреста Івана
8. 1575 р., березня 7.— Скарга Михайла Джуси з с. Дерманя у луцькому гродському уряді на київського воєводу князя Василя-Костянтина Острозького за звільнення його з посади управителя монастиря в Дермані та призначення на це місце Івана Федорова
9. 1575 р., березня 25.— Заява друкаря Івана Федорова з Львова у львівському війтівському уряді про видане ним повноваження своєму слuzі Василеві Лосятинському на право стягнення боргу від міщанина Івана Шпака в Коломиї
10. 1575 р., серпня 13.— Скарга міщанина Івана Шпака з Коломиї у львівському війтівському уряді на поручителя друкаря Івана Федорова Касіяна Приймича з Коломиї у зв'язку з неприбуттям друкаря у призначений день до львівського війтівського уряду для врегулювання свого боргу Шпакові
11. 1575 р., серпня 16.— Скарга друкаря Івана Федорова у львівському війтівському уряді на міщанина Івана Шпака з Коломиї у зв'язку з неприбуттям його в призначений день до львівського війтівського уряду для отримання боргу від друкаря
12. 1577 р., червня 12.— Заява замшовика Блазія та Блазія Герника в львівському лавничому уряді у зв'язку з листом міщанина Мартина Сенника з Кракова про гроші від друкаря Івана Федорова, які не передав замшовик Блазій

13. 1577 р., червня 14.— Свідчення друкаря Івана Федорова та сідляра Сенька Калениковича з львівського Підзамча у львівському лавничому уряді з приводу тверджень міщанина Мартина Сенника з Кракова про гроші від друкаря, які не передав замшовик Блазій
14. 1578 р., березня 5.— Заява друкаря Івана Федорова у луцькому гродському уряді про видане ним повноваження слuzі пана Михайла Гарабурди — Тимофіїв Михайловичеві — на право стягнення боргу від міщанина Якова Максимовича у Вільносі
15. 1579 р., березня 2.— Заява друкаря Івана Федорова у львівському війтівському уряді про видане ним повноваження своєму синові палітурнику Іванові Друкаровичу на право стягнення боргу від Пилипа Остапковича
16. 1579 р., жовтня 22.— Заява Івана з Сочави у львівському війтівському уряді про відмову від претензій до друкаря Івана Федорова, які виникли під час їх спільного перебування у Молдавії й турецьких землях
17. 1579 р., жовтня 29.— Свідчення львівського земського возного Грицька у львівському гродському уряді про незаконне стягнення збирачем Іваном Зайдличем податку з друкаря Івана Федорова у Львові
18. 1580 р., серпня 22.— Заява Федька та Ксені Анципорковичів, Івана і Тетяни Друкаровичів у львівському раецькому уряді про продаж Грицькові Грипковичу з львівського передмістя частини майна, отриманої ними в спадщині по матері
19. 1582 р., лютого 3.— Заява друкаря Івана Федорова з Острога та передміщанина Миколи Дашковича з львівського Підзамча у львівському раецькому уряді про їх заборгованість у купця Варфоломія Шембека з Кракова
20. 1582 р., березня 5.— Підтвердження купця Варфоломія Шембека з Кракова, дане у львівському раецькому уряді друкареві Іванові Федорову з Острога і Миколі Дашковичу з львівського Підзамча про сплату ними боргу
21. 1582 р., березня 19.— Свідчення художника Лаврентія Пилиповича з львівського передмістя у львівському раецькому уряді про навчання у нього Гриня Івановича з Заблудова та скарга друкаря Івана Федорова в цьому ж уряді на Гриня Івановича за втечу
22. 1582 р., вересня 5.— Заява міщанина Івана Минцевича з Львова у львівському раецькому уряді про його борг Іванові Друкаровичу з Острога
23. 1583 р., лютого 26.— Умова друкаря Івана Федорова з художником Гринем Івановичем з Заблудова про відлиття шрифтів для друкарні, записана до книги львівського гродського уряду
24. 1583 р., вересня 3.— Заява сідляра Сацька Сеньковича та його дружини Євфимії Богатирівни з львівського Підзамча у львівському гродському уряді про купівлю в аптекаря Єроніма Вітенбергера з Львова книг, надрукованих Іваном Федоровим
25. 1583 р., грудня 13.— Заява пушкаря Данила Кеніга з львівського передмістя у львівському війтівському уряді про накладення арешту на майно друкаря Івана Федорова у зв'язку з його заборгованістю замча у львівському війтівському уряді про накладення арешту на майно друкаря Івана Федорова у зв'язку з його заборгованістю
26. 1583 р., грудня 14.— Заява сідляра Сацька Сеньковича з львівського Підзамча у львівському війтівському уряді про накладення арешту на майно друкаря Івана Федорова у зв'язку з його заборгованістю
27. 1584 р., лютого 4.— Заява Івана Друкаровича у львівському гродському уряді про видане ним повноваження Ганусові з Острога на право стягнення боргу від протопопи Нестора у Заблудові
28. 1584 р., лютого 7.— Підтвердження аптекаря Єроніма Вітенбергера з Львова, дане у львівському гродському уряді сідляреві Сацькові Сеньковичу з львівського Підзамча про отримання від нього частини грошей за книги, надруковані Іваном Федоровим
29. 1584 р., березня 27.— Заява Івана Друкаровича з львівського Підзамча у львівському гродському уряді про видане ним повноваження

- Мартиніві Голубниковичу з львівського Підзамча на право стягнення боргу від папірника Варфоломія з Буська
30. 1584 р., квітня 12.— Свідчення шляхтича Кузьми Ясницького, Івана Поповича та крамаря Онацька у львівському гродському уряді про повернення папірником Варфоломієм з Буська Іванові Друкаровичеві з львівського Підзамча грошей, взятих папірником від Івана Федорова
31. 1584 р., травня 2.— Заява рурмайстра Юрія у львівському гродському суді про передачу Іванові Друкаровичу з львівського Підзамча права опікунства над іншими дітьми та майном померлого друкаря Івана Федорова
32. 1584 р., травня 23.— Запис про прибуття сідляра Сацька Сеньковича з львівського Підзамча до львівського лавничого уряду на перший судовий розгляд у зв'язку з накладенням арешту на майно друкаря Івана Федорова
33. 1584 р., травня 28.— Заява сап'яника Сенька Корунки з львівського Підзамча у львівському війтівському уряді про накладення арешту на майно друкаря Івана Федорова у зв'язку з його заборгованістю
34. 1584 р., червня 6.— Запис про прибуття сап'яника Сенька Корунки з львівського Підзамча до львівського лавничого уряду на перший судовий розгляд у зв'язку з накладенням арешту на майно друкаря Івана Федорова
35. 1584 р., листопада 27.— Заява Івана Друкаровича з львівського Підзамча у львівському гродському уряді про передачу ним Мартиніві Голубниковичу з львівського передмістя майнових прав на книги, видані у Вільнюсі
36. 1584 р., листопада 27.— Заява Івана Друкаровича з львівського Підзамча у львівському гродському уряді про видане ним повноваження Мартиніві Голубниковичу з львівського передмістя на право викупу його рухомого і нерухомого майна та користування ним
37. 1584 р., листопада 28.— Заява Івана Друкаровича з львівського Підзамча та свідчення Мартина Голубниковича з львівського передмістя у львівському лавничому уряді про сплату райцею Кузьмою Мамоничем з Вільнюса Іванові Друкаровичу боргу за вільнюського міщанина Яцька Максимовича
38. 1584 р., грудня 4.— Ухвала львівського єврейського суду про присудження Ізраїлеві Якубовичу з Львова книг та обладнання друкарні, заставлених у нього друкарем Іваном Федоровим
39. 1584 р., грудня 11.— Заява слуги князя Василя-Костянтина Острозького Петра Риндфлеша у львівському війтівському уряді про накладення арешту на майно друкаря Івана Федорова у зв'язку з його майновими зобов'язаннями князеві
40. 1584 р., грудня 17.— Підтвердження львівського пушкаря Данила Кеніга, дане у львівському раецькому уряді сідляреві Сацькові Сеньковичу з львівського передмістя про отримання від нього грошей, які друкар Іван Федоров був винен Данилові
41. 1584 р., грудня 17.— Підтвердження райці Симона Бжезинського, дане у львівському раецькому уряді сідляреві Сацькові Сеньковичу з львівського передмістя про отримання від нього грошей, які друкар Іван Федоров був винен райці
42. 1585 р., лютого 9.— Заява Івана Мишчевича у львівському раецькому уряді про його заборгованість вдові Івана Друкаровича Тетяні Івановичевій з львівського Підзамча
43. 1585 р., лютого 9.— Підтвердження Тетяни Івановичевої з львівського Підзамча, дане у львівському раецькому уряді Іванові Мишчевичу, про отримання грошей, позичених у її покійного чоловіка Івана Друкаровича
44. 1585 р., лютого 9.— Заява аптекаря Єроніма Вітенбергера у львівському раецькому уряді про видане ним повноваження Іванові Крушиць-

- кому на право вести судову справу із спадкоємцями Івана Федорова
45. 1585 р., липня 31.— Заява слуги князя Василя-Костянтина Острозького Петра Риндфлеша у львівському війтівському уряді про звільнення майна покійного Івана Федорова з-під арешту, накладеного князем
46. 1585 р., вересня 9.— Підтвердження сап'яника Сенька Корунки та сідляра Сацька Сеньковича з львівського Підзамча, дане у львівському гродському уряді аптекареві Єронімові Вітенбергеру, про одержання від нього 200 Біблій та двох друкарських верстатів, відданих Іваном Федоровим в заставу Фольтинові Бертольдо з Крайкова
47. 1585 р., жовтня 2.— Свідчення війта Альберта Педіана та лавників Станіслава Смешка, Каспера Гулинського і Станіслава Ансеріна у львівському раецькому уряді про майно Івана Федорова, що зберігається у будинку Івана Білдаги у Львові
48. 1585 р., листопада 18.— Послання львівського єпископа Гедеона Балабана до українського населення з закликом складати пожертви на викуп друкарні Івана Федорова
49. 1586 р., січня 25 (15).— Послання антиохійського патріарха Йоакима з Львова до українського населення з закликом допомогти в будівництві церкви, школи, друкарні і шпиталю
50. 1586 р., червня 7 (травня 28).— Лист Львівського Успенського братства до константинопольського патріарха Феоліпта про діяльність в справі відкриття школи і друкарні і прохання підтвердити грамоту про заснування братства
51. 1586 р., серпня 2.— Ухвала львівського раецького уряду про необхідність складення присяги Іваном Богатирем і крамарем Леськом Маскладенням повідомлення ними князя Василя-Костянтина Острозького про намір сідляра Сацька Сеньковича і сап'яника Сенька Корунки вивезти друкарню до Росії
52. 1586 р., жовтня 18.— Свідчення лавників Станіслава Шольца й Івана Вольфа у львівському раецькому уряді про майно Івана Федорова, що зберігається у будинку Івана Білдаги у Львові
53. 1586 р., грудня 20 (10).— Послання львівського єпископа Гедеона Балабана до українського населення з закликом складати пожертви на відновлення друкарні
54. 1587 р., травня 10 (1).— Послання львівського єпископа Гедеона Балабана до українського населення з закликом надати допомогу Львівському Успенському братству у відбудові церкви, школи, друкарні і шпиталю
55. 1587 р., травня 13 (3).— Повноваження львівського єпископа Гедеона Балабана, видане збирачеві пожертв на львівську братську школу і друкарню
56. 1588 р., лютого 22.— Скарга райці Кузьми Мамонича з Вільнюса у львівському гродському уряді на сап'яника Сенька Корунку і сідляра Сацька Сеньковича з львівського Підзамча за невиконання умови про доставку друкарського обладнання та книг
57. 1588 р., лютого 24.— Заява сап'яника Сенька Корунки і сідляра Сацька Сеньковича з львівського Підзамча у львівському раецькому уряді про передачу райці Кузьмі Мамоничу з Вільнюса друкарні, ді про передачу райці Кузьмі Мамоничу з Вільнюса друкарні, що була у князя Костянтина Острозького в Костянтинові
58. 1588 р., лютого 24.— Заява сап'яника Сенька Корунки і сідляра Сацька Сеньковича з львівського Підзамча у львівському раецькому уряді про їх зобов'язання доставити Кузьмі Мамоничу з Вільнюса друкарню та книжки
59. 1588 р., лютого 24.— Заява райці Кузьми Мамонича з Вільнюса у львівському раецькому суді про зобов'язання заплатити сап'яникові Сенькові Корунці та сідляреві Сацькові Сеньковичу з львівського Підзамча гроші та книгами за отриману від них друкарню

60. 1588 р., березня 15.— Заява Тетяни Анципоркович з львівського передмістя у львівському лавничому уряді про продаж сідляреві Іванові двох палітурних пресів її покійного чоловіка Івана Друкаровича
61. 1588 р., червня 7 (травня 28).— Лист Вільнюського братства до Львівського Успенського братства з проханням надіслати сто або двісті примірників грецько-церковнослов'янської граматики та відрядити вчителів для навчання дітей у Вільнюс
62. 1588 р., липня 21.— Ухвала львівського раецького уряду про передачу суперечки львівського єпископа Гедеона Балабана з керівниками Львівського Успенського братства і друкарем Миною на розгляд константинопольського патріарха Єремії
63. 1588 р., серпня 20 (10).— Зізнання настоятеля Онуфріївського монастиря у Львові Леонтія представникам Львівського Успенського братства про борг Івана Федорова монастиреві та покриття боргу після його смерті книжками
64. 1589 р., листопад.— Послання константинопольського патріарха Єремії до православного населення з закликом надавати допомогу Львівському Успенському братству для будівництва церкви та сплати викупних платежів за друкарське обладнання Івана Федорова
65. 1591 р., жовтня 21 (11).— Лист мінського воеводи Богдана Сапіги з Вільнюса до Львівського Успенського братства з подякою за надіслання Вільнюському братству двох примірників грецько-церковнослов'янської граматики і з проханням відрядити у Вільнюс вчителя грецької та церковнослов'янської мов
66. 1591 р., листопада 1 (жовтня 22).— Лист новгородського воеводи Теодора Скумина з Алітуса до Львівського Успенського братства з подякою за надіслання Вільнюському братству грецько-церковнослов'янської граматики і з проханням відрядити у Вільнюс вчителя
67. 1591 р., листопада 5 (жовтня 26).— Ухвала Берестейського собору архієпископів і єпископів про впорядкування справ православної церкви України і Білорусії та встановлення контролю єпископату над друкуванням книжок
68. 1592 р., січня 30 (20).— Послання київського митрополита Михайла Рогози до українського населення з закликом скласти пожертви на відбудову церкви, друкарні, школи та інших будівель Львівського Успенського братства, що потерпіли від пожежі
69. 1592 р., жовтня 15.— Привілей польського короля Сигізмунда III, виданий у Варшаві для Львівського Успенського братства з підтвердженням усіх його прав і володінь, зокрема права на відкриття школи і друкарні
70. 1592 р.— Послання київського митрополита Михайла Рогози до українського населення з закликом скласти пожертви на відбудову школи, друкарні, шпиталю та інших будівель Львівського Успенського братства
71. 1596 р., грудня 19 (9).— Лист Юрія Рогатинця до Львівського Успенського братства про справи братства та про свою роботу в острозькій друкарні
72. 1598 р., жовтня 10.— Відповідь крамаря Сенька Луцького у львівському лавничому уряді на скаргу сап'яника Сенька Корунки з львівського Підзамча у справі претензій останнього щодо спадщини після смерті сідлярів Сенька Калениковича і Сацька Сеньковича з Підзамча із згадкою про майно друкаря Івана Федорова
73. 1602 р., травня 6.— Скарга крамаря Сенька Луцького у львівському лавничому уряді на сап'яника Сенька Корунку з львівського Підзамча в справі майнових претензій до нього, зокрема з вимогою повернути частину майна друкаря Івана Федорова, належну дружині Луцького
74. 1602 р., травня 18.— Відповідь сап'яника Сенька Корунки з львівського Підзамча у львівському лавничому уряді на скаргу крамаря

75. 1602 р., липня 17 (7).— Лист князя Василя-Костянтина Острозького до Львівського Успенського братства з проханням позичити грецький друкарський шрифт та послати до Острога складача Касіановича
76. 1603 р., травня 24.— Скарга друкаря Симона Будзини у львівському гродському уряді на львівського єпископа Гедеона Балабана за невиконання умови, конфіскацію друкарні і надрукованих книг та інші кривди
77. 1603 р., липня 16.— Свідчення генерального возного Івана Каменського у львівському гродському суді про вручення у Стратині позовів друкаря Симона Будзини на львівського єпископа Гедеона Балабана за недотримання умови, конфіскацію друкарні і надрукованих книг та інші кривди
78. 1603 р., серпня 28.— Свідчення коректора друкарні Веніаміна та священника Івана Масловського з Рогатина у рогатинському раецькому уряді про смерть викладача львівської братської школи Стефана Зизанія
79. 1604 р., січня 29.— Скарга друкаря Симона Будзини у львівському гродському уряді на львівського єпископа Гедеона Балабана за нанесені йому кривди та безпідставне ув'язнення
80. 1605 р., січня 28.— Свідчення генерального возного Івана Дворського і шляхтичів Станіслава Завадовського та Гната Березинського у львівському гродському суді про накладення львівським єпископом Гедеоном Балабаном арешту на друкарське обладнання, що було в користуванні покійного друкаря Симона Будзини
81. 1606 р., жовтня 23.— Заява райці Андрія Мудровича у львівському раецькому уряді про друкарське обладнання, продане ним унівському уменові Ісаї Балабанові
82. 1614 р., травня 6 (квітня 26).— Послання александрійського патріарха Кирила з Яссів до Львівського Успенського братства з похвалою за захист православної віри та відзначенням ролі братської друкарні в цій справі
83. 1614 р., вересня 20 (10).— Лист князя Михайла Корибута-Вишневецького Львівському братству з проханням повернути клейнод, наданий раніше братству для використання як застави під позичку грошей, для видання книжки «Бесіди апостольські»
84. 1617 р., липня 10 (червня 30).— Розписка ректора київської братської школи Івана Борецького про заборгованість Львівському Успенському братству за грецько-церковнослов'янські граматики львівського друку
85. 1619 р., березня 13 (3).— Лист архімандрита Києво-Печерської лаври Єлисея Плетенецького до Львівського Успенського братства з проханням послати Памва Беринду для надання допомоги в коректурі і друкуванні книжок у Києві
86. 1620 р., вересня 20 (10).— Привілей ерусалимського патріарха Феофана, виданий в Білій Церкві, для Львівського Успенського братства з підтвердженням його прав
87. 1623 р., січня 30 (20).— Запис про продаж книжок, внесений до книги прибутків і видатків Львівського Успенського братства
88. 1624 р., вересня 27 (17).— Лист архімандрита Києво-Печерської лаври Єлисея Плетенецького з Києва до Львівського Успенського братства з повідомленням про надіслання новонадрукованих «Бесід Йоана Золотоустого»
89. 1625 р., травня 4 (квітня 24).— Скарга друкаря Тимофія Вербицького з Києва у луцькому гродському уряді на пана Лаврина Бучайського за нанесення йому побойів у Острозі
90. 1625 р.— Акт продажу козаком Йосифом Путивцем двору з будівлями у Києві друкареві Тимофієві Вербицькому

91. 1628 р., червня 14 (4).— Записи про виділення коштів на відбудову друкарні, внесені до книги прибутків і видатків Львівського Успенського братства
92. 1630 р., травня 11 (1).— Привілей львівського єпископа Єремії Тисаровського, виданий у Львові для Львівського Успенського братства з підтвердженням прав братської друкарні
93. 1630 р., червня 2 (травня 23).— Духівниця ігумена Спаського монастиря у Чорній Павла Домжива Лютковича-Телиці з Рудки, з записом книжок та друкарні монастиреві
94. 1631 р., грудня 18.— Заява Андрія Сокольського з Львова у львівському війтівському уряді про свій борг друкареві Степанові Мокрянському
95. 1633 р., листопада 20 (10).— 1635 р., квітня 11 (1).— Записи про видатки на устаткування друкарні і матеріали для неї, внесені до книги прибутків та видатків Львівського Успенського братства
96. 1635 р., вересня 14 (4).— Скарга ігумена Спаського монастиря в Чорній Сильвестра у луцькому городському уряді на пана Дмитра-Урсула Рудецького за кривди монастиреві та намагання підпорядкувати собі друкарню
97. 1635 р., листопада 26 (16).— Скарга пана Дмитра-Урсула Рудецького у луцькому городському уряді на Неофіта — ігумена Братського монастиря в Луцьку — за перевезення друкарні та книжок із Спаського монастиря в Чорній до монастиря у Луцьку
98. 1636 р., лютого 21 (11).— Заява друкаря Спиридона Соболя у могилівському міському уряді про продаж свого майна Онисимові з Могилева
99. 1636 р., вересня 14 (4).— Протокол засідання Львівського Успенського братства про встановлення цін на книжки та угоду братства з друкарем Михайлом Сльозкою на друкування книжок
100. 1637 р., травня 1 (квітня 21).— З протоколу засідання Львівського Успенського братства про невдалу спробу укласти угоду братства з друкарем Михайлом Сльозкою
101. 1638 р., квітня 19 (9).— Протокол засідання Львівського Успенського братства про обговорення умов продажу книжок, виданих братством
102. 1638 р., червня 18.— Декрет королівського надвірного суду, виданий польським королем Владиславом IV у Варшаві про присудження друкареві Михайлові Сльозці належної йому частини батьківської спадщини у Новогрудку
103. 1638 р., серпня 5.— Привілей львівського католицького архієпископа Станіслава Гроховського, виданий у Львові друкареві Михайлові Сльозці на право користування титулом архієпископського друкаря
104. 1638 р., грудня 30.— Привілей польського короля Владислава IV, виданий у Варшаві друкареві Михайлові Сльозці на право друкування книжок латинською, польською, українською і церковнослов'янською мовами
105. 1639 р., квітня не пізніше 26 (16).— Лист Спиридона Соболя з Вязми до російського царя Михайла Федоровича з проханням дозволити йому приїхати до Москви для навчання дітей грецької, латинської і німецької мов та перекладу підручників на російську мову
106. 1639 р., травня 1 (квітня 21).— Свідчення друкаря Василя Бурцова у Посольському приказі в Москві про його торговельні взаємини з друкарем Спиридonom Соболям
107. 1639 р., жовтня 12.— Скарга представника міста Львова, публічного обвинувача Альберта Слончковського і купця Костянтина Медзапети у львівському раецькому уряді на друкаря Андрія Скольського за друкування книжок без дозволу міського уряду, з вимогою конфіскувати його друкарню
108. 1639 р., жовтня 22.— Протокол судового засідання львівського раецького уряду, присвяченого скарзі купця Костянтина Медзапети на друкаря Андрія Скольського за друкування книжок без дозволу, з заявою Медзапети
109. 1639 р., жовтня 24.— Протокол судового засідання львівського раецького уряду, присвяченого скарзі купця Костянтина Медзапети на друкаря Андрія Скольського за друкування книжок без дозволу, з заявою Скольського та свідченнями священика Симеона Симеонівича, Петра Черкаського і працівників друкарні Івана Сеньковича та Івана Леневича
110. 1639 р., жовтня 29.— Протокол судового засідання львівського раецького уряду, присвяченого скарзі купця Костянтина Медзапети на друкаря Андрія Скольського за друкування книжок без дозволу, з заявою Скольського
111. 1639 р., грудня 22.— Протокол судового засідання львівського раецького уряду, присвяченого скарзі купця Костянтина Медзапети на друкаря Андрія Скольського за друкування книжок без дозволу, з заявою Скольського
112. 1640 р., березня 9—11.— Умова між львівськими друкарями Михайлом Сльозкою і Андрієм Скольським про інвентар спільної друкарні
113. 1640 р., листопада 22 (12).— Підтвердження Тимофія Соболя своєму батькові друкареві Спиридону Соболю з Києва про отримання від нього грошей в рахунок належної йому частини спадщини, подане для запису до книг могилівського міського уряду
114. 1641 р., квітня 26 — травня 3 (квітня 16—23).— Протоколи засідань Львівського Успенського братства із записами про відмову друкаря Михайла Сльозки працювати у братській друкарні та про умову братства з друкарем Андрієм Скольським
115. 12 р., лютого 27 (17).— Лист ігумена монастиря Трьох святих в Яссах Софронія Почаського до Львівського Успенського братства з проханням не затримувати надіслання грецького шрифту для друкарні молдавського господаря
116. 1642 р., травня 7 (квітня 27).— Лист Львівського Успенського братства до львівського купця Василя Леонівича в Яссах про обставини надіслання грецького шрифту для друкарні молдавського господаря
117. 1643 р., червня 29.— Угода Львівського Успенського братства з друкарем Михайлом Сльозкою про умови його праці у братській друкарні і про відмову випускати у власній друкарні кириличні книжки великого формату
118. 1643 р., червня 29.— Угода Львівського Успенського братства з друкарем Михайлом Сльозкою про оплату його праці в братській друкарні і зобов'язання Сльозки дбати про ремонт друкарського обладнання
119. 1644 р., серпня 9.— Скарга друкаря Михайла Сльозки у львівському війтівському уряді на палітурника Матвія Пухальського за намову підмайстра-словолитника Дмитра перейти на роботу до Кракова
120. 1644 р., листопада 4.— Протокол судового засідання львівського війтівського уряду, присвяченого скарзі друкаря Михайла Сльозки на палітурника Матвія Пухальського за намову підмайстра-словолитника Дмитра перейти на роботу до Кракова
121. 1644 р., листопада 12.— Свідчення словолитника Дмитра у львівському війтівському уряді в зв'язку з обвинуваченням друкаря Михайла Сльозки про нанесення йому шкоди через перехід словолитника на роботу до Кракова
122. 1645 р., січня 14 (4).— Підтвердження ігумена монастиря в Кутеїні Йоїла Труцевича, дане у могилівському міському уряді друкареві Спиридону Соболю, про отримання від нього грошей
123. 1645 р., лютого 13 (3).— Духівниця друкаря Спиридона Соболя, подана для впису до книги могилівського міського уряду

перелік документів
/ російською мовою /

124. 1646 р., січня 8.— Скарга друкаря Михайла Сльозки у львівському війтівському уряді на купця Костянтина Медзапету за затримання ним боргових розписок та заборгованість
125. 1646 р., лютого 21.— Свідчення лавників Матвія Ясликовського та Івана Ельонка у львівському війтівському уряді про огляд скрині з речами і книжками друкаря Спиридона Соболя, які він заповів братству в Сокалі
126. 1646 р., травня 5.— Підтвердження представників братства в Сокалі Карпа Мокреїовича та Івана Маневича, дане у львівському гродському уряді Семенові Бараниковичеві з львівського передмістя, про отримання від нього речей, які друкар Спиридон Соболю заповів братству
127. 1646 р., травня 15 (5).— Лист київського митрополита Петра Могили до друкаря Михайла Сльозки у Львові з вимогою припинити передруковування книг, уже виданих друкарнею Києво-Печерської лаври
128. 1646 р., травня 17 (7).— Анафема київського митрополита Петра Могили на друкаря Михайла Сльозку за конкуренцію, яку він робить друкарні Києво-Печерської лаври
129. 1647 р., січня 19.— Протокол судового засідання львівського лавничого уряду, присвяченого скарзі друкаря Михайла Сльозки на купця Костянтина Медзапету за затримання ним боргових розписок та заборгованість, з відомостями про торгівлю книжками, виданими у Києві та Львові
130. 1647 р., червня 22.— Свідчення генерального коронного возного Мартина Чамборського у львівському гродському уряді про вручення Михайлові Сльозці позову на королівський надвірний суд за передрукування календаря, право на видання якого було надано друкареві Францискові Цезарієві з Кракова
131. 1647 р., серпня 7.— Позов на королівський надвірний суд, виданий польським королем Владиславом IV у Варшаві друкареві Андрієві Скольському за передрукування українського Букваря, право на видання якого було надано друкареві Михайлові Сльозці
132. 1647 р., серпня 28.— Взаємне підтвердження палітурника Якова Черкаського і міщанина Юрія Костянтиновича з Кам'янця-Подільського про відмову від грошових претензій, подане для впису до книг львівського війтівського уряду
133. 1647 р., вересня 15 (5).— Заява Івана Соболя у могилівському міському уряді про його борг міщанам Юхимові та Матвієві Федоровичам з Могилева
134. 1647 р., вересня 28.— Підтвердження друкаря Андрія Скольського, дане у львівському раецькому уряді Львівському Успенському братству, про повернення йому боргу
135. 1647 р., листопада 4.— Позов на королівський надвірний суд, виданий польським королем Владиславом IV у Варшаві друкареві Михайлові Сльозці за видання книжки, ворожої католицькій церкві
136. 1648 р., січня 8 (1647 р., грудня 29).— Свідчення овуцького архімандрита, намісника київського митрополита Леонтія Шищика-Залеського у луцькому гродському уряді про надрукування Катехізису Петра Могили 1645 р. у друкарні Києво-Печерської лаври
137. 1648 р., лютого 8.— Скарга друкаря Михайла Сльозки у львівському раецькому уряді на Львівське Успенське братство за недотримання усної умови про його роботу в братській друкарні

1. 1573 г., января 26.— Решение львовского расцкого правления с разрешением выполнения столярных работ в типографии
2. 1573 г., января 31.— Показання книгопечатников Матвея Зибенайхера и Николая Пренжины с Кракова во львовском раецком правлении о порядке выполнения столярных работ в краковских типографиях
3. 1573 г., марта, не ранее 11.— Из списка жителей Львова, которые уплатили городской налог — «шос», составленного львовской городской кассой, с упоминанием об оплате налога книгопечатником Иваном Федоровым
4. 1573 г., декабря 7.— Решение львовского раецкого правления по делу спора между цехом столяров и книгопечатником Иваном Федоровым с разрешением книгопечатнику нанимать подмастерья вне Львова для выполнения столярных работ в типографии
5. 1574 г., января, не ранее 28.— Из списка жителей Львова, которые уплатили городской налог — «шос», составленного львовской городской кассой, с упоминанием об уплате налога книгопечатником Иваном Федоровым
6. 1574 г., мая 6.— Заявление книгопечатника Ивана Федорова во львовском раецком правлении о займе, который он получил от седельника Сенька Калениковича со львовского Подзамчья
7. 1574 г., мая 12.— Заявление книгопечатника Ивана Федорова во львовском войтовском правлении о выданном им полномочии портному Касьяну на право взыскания долга от выкреста Ивана
8. 1575 г., марта 7.— Жалоба Михаила Джубы из с. Дерманя в луцком гродском правлении на киевского воеводу князя Василия-Константина Острожского за освобождение его от должности управляющего монастыря в Дермане и назначение на это место Ивана Федорова
9. 1575 г., марта 25.— Заявление книгопечатника Ивана Федорова из Львова во львовском войтовском правлении о выданном им полномочии своему слуге Василию Лосятинскому на право взыскания долга от мещанина Ивана Шпака в Коломые
10. 1575 г., августа 13.— Жалоба мещанина Ивана Шпака из Коломыи во львовском войтовском правлении на поручителя книгопечатника Ивана Федорова Касьяна Приймича из Коломыи, в связи с неявкой книгопечатника в назначенный день во львовское войтовское правление для урегулирования своего долга Шпаку
11. 1575 г., августа 16.— Жалоба книгопечатника Ивана Федорова во львовском войтовском правлении на мещанина Ивана Шпака из

- Коломыи за неявку его в назначенный день во львовское войтовское правление для получения долга от книгопечатника
12. 1577 г., июня 12.— Заявление замшевика Блазия и Блазия Геринка во львовском лавничьем правлении в связи с письмом мещанина Мартина Сенника из Кракова о деньгах от книгопечатника Ивана Федорова, которые не передал замшевик Блазий
 13. 1577 г., июня 14.— Показания книгопечатника Ивана Федорова и седельника Сенька Калениковича из львовского Подзамчья во львовском лавничьем правлении в связи с утверждением мещанина Мартина Сенника из Кракова о деньгах от книгопечатника, которые не передал замшевик Блазий
 14. 1578 г., марта 5.— Заявление книгопечатника Ивана Федорова в луцком городском правлении о выданном им полномочии слуге пана Михаила Гарабурды — Тимофею Михайловичу — на право взыскания долга от мещанина Якова Максимовича в Вильнюсе
 15. 1579 г., марта 2.— Заявление книгопечатника Ивана Федорова во львовском войтовском правлении о выданном им полномочии своему сыну переплетчику Ивану Друкаровичу на право взыскания долга от Филиппа Остапковича
 16. 1579 г., октября 22.— Заявление Ивана из Сочавы во львовском войтовском правлении об отказе от претензий к книгопечатнику Ивану Федорову, возникших во время их совместного пребывания в Молдавии и турецких землях
 17. 1579 г., октября 29.— Показание львовского земского возного Грицка во львовском городском правлении о незаконном взыскании сборщиком Иваном Зайдличем налога с книгопечатника Ивана Федорова во Львове
 18. 1580 г., августа 22.— Заявление Федька и Ксении Анципорковичей, Ивана и Татьяны Друкаровичей во львовском раецком правлении о продаже Грицку Гриньковичу из львовского предместья части имущества, полученной ими в наследство по матери
 19. 1582 г., февраля 3.— Заявление книгопечатника Ивана Федорова из Острога и предмещанина Николая Дашковича из львовского Подзамчья во львовском раецком правлении о их задолженности у купца Варфоломея Шембека из Кракова
 20. 1582 г., марта 5.— Подтверждение купца Варфоломея Шембека из Кракова, данное во львовском раецком правлении книгопечатнику Ивану Федорову из Острога и Николаю Дашковичу из львовского Подзамчья, о уплате ими долга
 21. 1582 г., марта 19.— Показание художника Лаврентия Пилиповича из львовского предместья во львовском раецком правлении об обучении у него Гриня Ивановича из Заблудова и жалоба книгопечатника Ивана Федорова в этом же правлении на Гриня Ивановича за бегство
 22. 1582 г., сентября 5.— Заявление мещанина Ивана Минцевича со Львова во львовском раецком правлении о его долге Ивану Друкаровичу из Острога
 23. 1583 г., февраля 26.— Договор книгопечатника Ивана Федорова с художником Гринем Ивановичем из Заблудова об отливке шрифтов для типографии, записанный в книгу львовского городского правления
 24. 1583 г., сентября 3.— Заявление седельника Сацка Сеньковича и его жены Евфимии Богатыревны из львовского Подзамчья во львовском городском правлении о покупке у аптекаря Иеронима Витенберге-ра из Львова книг, напечатанных Иваном Федоровым
 25. 1583 г., декабря 13.— Заявление пушкаря Даниила Кенига из львовского предместья во львовском войтовском правлении о наложении ареста на имущество книгопечатника Ивана Федорова в связи с его задолженностью
 26. 1583 г., декабря 14.— Заявление седельника Сацка Сеньковича из львовского Подзамчья во львовском войтовском правлении о наложе-

27. 1584 г., февраля 4.— Заявление Ивана Друкаровича во львовском городском правлении о выданном им полномочии Ганусу из Острога на право взыскания долга от протопопа Нестора в Заблудове
28. 1584 г., февраля 7.— Подтверждение аптекаря Иеронима Витенберге-ра со Львова, данное во львовском городском правлении седельнику Сацку Сеньковичу из львовского Подзамчья, о получении от него части денег за книги, напечатанные Иваном Федоровым
29. 1584 г., марта 27.— Заявление Ивана Друкаровича из львовского Подзамчья во львовском городском правлении о выданном им полномочии Мартину Голубниковичу из львовского Подзамчья на право взыскания долга от бумажного мастера Варфоломея из Буска
30. 1584 г., апреля 12.— Показания шляхтича Кузьмы Ясницкого, Ивана Повича и торговца Онацка во львовском городском правлении о возвращении бумажным мастером Варфоломеем из Буска Ивану Друкаровичу из львовского Подзамчья денег, взятых бумажным мастером от Ивана Федорова
31. 1584 г., мая 2.— Заявление водопроводного мастера Юрия во львовском городском суде о передаче Ивану Друкаровичу из львовского Подзамчья права опеки над другими детьми и имуществом умершего книгопечатника Ивана Федорова
32. 1584 г., мая 23.— Запись о прибытии седельника Сацка Сеньковича из львовского Подзамчья во львовское лавничье правление на первое судебное разбирательство в связи с наложением ареста на имущество Ивана Федорова
33. 1584 г., мая 28.— Заявление сафьянщика Сенька Корунки из львовского Подзамчья во львовском войтовском правлении о наложении ареста на имущество книгопечатника Ивана Федорова в связи с его задолженностью
34. 1584 г., июня 6.— Запись о прибытии сафьянщика Сенька Корунки из львовского Подзамчья во львовское лавничье правление на первое судебное разбирательство в связи с наложением ареста на имущество книгопечатника Ивана Федорова
35. 1584 г., ноября 27.— Заявление Ивана Друкаровича из львовского Подзамчья во львовском городском правлении о передаче им Мартину Голубниковичу из львовского предместья имущественных прав на книги, изданные в Вильнюсе
36. 1584 г., ноября 27.— Заявление Ивана Друкаровича из львовского Подзамчья во львовском городском правлении о выданном им полномочии Мартину Голубниковичу из львовского предместья на право выкупа его движимого и недвижимого имущества и пользования им
37. 1584 г., ноября 28.— Заявление Ивана Друкаровича из львовского предместья и показания Мартина Голубниковича из львовского предместья во львовском лавничьем правлении об уплате райцей Кузьмой Мамоничем из Вильнюса Ивану Друкаровичу долга за вильнюсского мещанина Яска Максимовича
38. 1584 г., декабря 4.— Решение львовского еврейского суда о присуждении Израилю Якубовичу из Львова книг и оборудования типографии, заложенных у него книгопечатником Иваном Федоровым
39. 1584 г., декабря 11.— Заявление слуги князя Василия-Константина Острожского Петра Риндфлеша во львовском войтовском правлении о наложении ареста на имущество книгопечатника Ивана Федорова в связи с его имущественными обязательствами князю
40. 1584 г., декабря 17.— Подтверждение львовского пушкаря Даниила Кенига, данное во львовском раецком правлении седельнику Сацку Сеньковичу из львовского предместья, о получении от него денег, которые книгопечатник Иван Федоров был должен Даниилу
41. 1584 г., декабря 17.— Подтверждение райцы Симона Бжезинского, данное во львовском раецком правлении седельнику Сацку Сеньковичу

- из львовского предместья, о получении от него денег, которые книгопечатник Иван Федоров был должен райце
42. 1585 г., февраля 9.— Заявление Ивана Минцевича во львовском раецком правлении о его задолженности вдове Ивана Друкаровича Татьяне Ивановичевой из львовского Подзамчья
43. 1585 г., февраля 9.— Подтверждение Татьяны Ивановичевой из львовского Подзамчья, данное во львовском раецком правлении Ивану Минцевичу, о получении денег, занятых у ее покойного мужа Ивана Друкаровича
44. 1585 г., февраля 9.— Заявление аптекаря Иеронима Витенбергера во львовском раецком правлении о выданном им полномочии Ивану Крушицкому на право вести судебное дело с наследниками Ивана Федорова
45. 1585 г., июля 31.— Заявление слуги князя Василия-Константина Острожского Петра Риндфлеша во львовском войтовском правлении об освобождении имущества покойного Ивана Федорова от ареста, наложенного князем
46. 1585 г., сентября 9.— Подтверждение сафьянщика Сенька Корунки и седельника Сацка Сеньковича из львовского Подзамчья, данное во львовском гродском правлении аптекарию Иерониму Витенбергера, о получении от него 200 Библий и двух типографских станков, отданных Иваном Федоровым в залог Фольтину Бертольдю из Кракова
47. 1585 г., октября 2.— Показания войта Альберта Педиана и лавников Станислава Смешка, Каспера Гулинского и Станислава Ансерина во львовском раецком правлении о имуществе Ивана Федорова, хранящемся в доме Ивана Билдаги во Львове
48. 1585 г., ноября 18.— Послание львовского епископа Гедеона Балабана к украинскому населению с призывом давать пожертвования для выкупа типографии Ивана Федорова
49. 1586 г., января 25 (15).— Послание антиохийского патриарха Иоакима из Львова к украинскому населению с призывом помочь в строительстве церкви, школы, типографии и шпиталя
50. 1586 г., июня 7 (мая 28).— Письмо Львовского Успенского братства константинопольскому патриарху Феолипту о деятельности по открытию школы и типографии и о просьбе подтвердить грамоту основания братства
51. 1586 г., августа 2.— Решение львовского раецкого правления о необходимости принятия присяги Иваном Богатырем и лавочником Леськом Малецким по поводу уведомления ими князя Василия-Константина Острожского о намерении седельника Сацка Сеньковича и сафьянщика Сенька Корунки вывезти типографию в Россию
52. 1586 г., октября 18.— Показания лавников Станислава Шольца и Ивана Вольфа во львовском раецком правлении о имуществе Ивана Федорова, хранящемся в доме Ивана Билдаги во Львове
53. 1586 г., декабря 20 (10).— Послание львовского епископа Гедеона Балабана к украинскому населению с призывом давать пожертвования на возобновление типографии
54. 1587 г., мая 10 (1).— Послание львовского епископа Гедеона Балабана к украинскому населению с призывом оказать помощь Львовскому Успенскому братству в восстановлении церкви, школы, типографии и шпиталя
55. 1587 г., мая 13 (3).— Полномочие львовского епископа Гедеона Балабана, выданное собирателю пожертвований на львовскую братскую школу и типографию
56. 1588 г., февраля 22.— Жалоба райцы Кузьмы Мамонича из Вильнюса во львовском гродском правлении на сафьянщика Сенька Корунку и седельника Сацка Сеньковича из львовского Подзамчья за невыполнение договора о доставке типографского оборудования и книг
57. 1588 г., февраля 24.— Заявление сафьянщика Сенька Корунки и седельника Сацка Сеньковича из львовского Подзамчья во львовском раецком правлении о передаче райце Кузьме Мамоничу из Вильнюса типографии, которая находилась у князя Константина Острожского в Константинове
58. 1588 г., февраля 14.— Заявление сафьянщика Сенька Корунки и седельника Сацка Сеньковича из львовского Подзамчья во львовском раецком правлении о их обязательстве доставить Кузьме Мамоничу из Вильнюса типографию и книги
59. 1588 г., февраля 24.— Заявление райцы Кузьмы Мамонича из Вильнюса во львовском раецком суде об обязательстве уплатить сафьянщику Сеньку Корунке и седельнику Сацку Сеньковичу из львовского Подзамчья деньгами и книгами за полученную от них типографию
60. 1588 г., марта 15.— Заявление Татьяны Анципоркович из львовского предместья во львовском лавничьем правлении о продаже седельнику Ивану двух переплетных прессов ее покойного мужа Ивана Друкаровича
61. 1588 г., июня 7 (мая 28).— Письмо Вильнюсского братства Львовскому Успенскому братству с просьбой прислать сто или двести экземпляров греческо-церковнославянской грамматики и откомандировать учителей для учебы детей в Вильнюс
62. 1588 г., июля 21.— Решение львовского раецкого правления о передаче спора львовского епископа Гедеона Балабана с руководителями Львовского Успенского братства и книгопечатником Миной на рассмотрение константинопольского патриарха Иеремии
63. 1588 г., августа 20 (10).— Показания настоятеля Онуфриевского монастыря во Львове Леонтия представителям Львовского Успенского братства о долге Ивана Федорова монастырю и уплате долга после его смерти книгами
64. 1588 г., ноябрь.— Послание константинопольского патриарха Иеремии к православному населению с призывом оказывать помощь Львовскому Успенскому братству для строительства церкви и уплаты выкупных платежей за типографское оборудование Ивана Федорова
65. 1591 г., октября 21 (11).— Письмо минского воеводы Богдана Сапеги из Вильнюса Львовскому Успенскому братству с благодарностью за присылку Вильнюсскому братству двух экземпляров греческо-церковнославянской грамматики и с просьбой прислать в Вильнюс учителя греческого и церковнославянского языков
66. 1591 г., ноября 1 (октябрь 22).— Письмо новгородского воеводы Теодора Скумина из Алитуса Львовскому Успенскому братству с благодарностью за присылку Вильнюсскому братству греческо-церковнославянской грамматики и с просьбой прислать учителя
67. 1591 г., ноября 5 (октябрь 26).— Решение Берестейского собора архиепископов и епископов об упорядочении дел православной церкви Украины и Белоруссии и установлении контроля епископата над печатанием книг
68. 1592 г., января 30 (20).— Послание киевского митрополита Михаила Рогозы к украинскому населению с призывом вносить пожертвования на восстановление церкви, типографии, школы и других построек Львовского Успенского братства, пострадавших от пожара
69. 1592 г., октября 15.— Привилегия польского короля Сигизмунда III, выданная в Варшаве Львовскому Успенскому братству с подтверждением всех его прав и владений, в частности права на открытие школы и типографии
70. 1592 г.— Послание киевского митрополита Михаила Рогозы к украинскому населению с призывом вносить пожертвования на восстановление школы, типографии, шпиталя и других построек Львовского Успенского братства

71. 1596 г., декабря 19 (9).— Письмо Юрия Рогатинца Львовскому Успенскому братству о делах братства и о своей работе в острожской типографии
72. 1598 г., октября 10.— Ответ лавочника Сенька Луцкого во львовском лавничьем правлении на жалобу сафьянщика Сенька Корунки из львовского Подзамчья по поводу претензий последнего относительно наследства после смерти седельников Сенька Калениковича и Сацка Сеньковича из Подзамчья с упоминанием об имуществе книгопечатника Ивана Федорова
73. 1602 г., мая 6.— Жалоба лавочника Сенька Луцкого во львовском лавничьем правлении на сафьянщика Сенька Корунку из львовского Подзамчья по поводу имущественных претензий к нему, в частности с требованием возратить часть имущества книгопечатника Ивана Федорова, принадлежащую жене Луцкого
74. 1602 г., мая 18.— Ответ сафьянщика Сенька Корунки из львовского Подзамчья во львовском лавничьем правлении на жалобу лавочника Сенька Луцкого в деле имущественных споров между ними, с упоминанием о имуществе книгопечатника Ивана Федорова
75. 1602 г., июля 17 (7).— Письмо князя Василия-Константина Острожского Львовскому Успенскому братству с просьбой одолжить греческий типографский шрифт и послать в Острог наборщика Касияновича
76. 1603 г., мая 24.— Жалоба книгопечатника Симона Будзины во львовском гродском правлении на львовского епископа Гедеона Балабана за невыполнение договора, конфискацию типографии и напечатанных книг и другие обиды
77. 1603 г., июля 16.— Показание генерального возного Ивана Каменского во львовском гродском суде о вручении в Стрятине исков книгопечатника Симона Будзины на львовского епископа Гедеона Балабана за невыполнение договора, конфискацию типографии и напечатанных книг и другие обиды
78. 1603 г., августа 28.— Показание корректора типографии Вениамина и священника Ивана Масловского из Рогатина в рогатинском раецком правлении о смерти преподавателя львовской братской школы Стефана Зизания
79. 1604 г., января 29.— Жалоба книгопечатника Симона Будзины во львовском гродском правлении на львовского епископа Гедеона Балабана за нанесенные ему обиды и необоснованное заточение
80. 1605 г., января 28.— Показание генерального возного Ивана Дворского и шляхтичей Станислава Завадовского и Игнатия Березинского во львовском гродском суде о наложении львовским епископом Гедеоном Балабаном ареста на типографское оборудование, которое было в пользовании покойного книгопечатника Симона Будзины
81. 1606 г., октября 23.— Заявление райцы Андрея Мудровича во львовском раецком правлении о типографском оборудовании, проданном им игумену монастыря в Уневе Исаке Балабану
82. 1614 г., мая 6 (апреля 26).— Послание александрийского патриарха Кирилла из Ясс Львовскому Успенскому братству с похвалой за защиту православной веры и с указанием на роль братской типографии в этом деле
83. 1614 г., сентября 20 (10).— Письмо князя Михаила Корибута-Вишневецкого Львовскому братству с просьбой возратить драгоценность, предоставленную ранее братству для использования в качестве залога под заем денег для издания книги «Беседы апостольские»
84. 1617 г., июля 10 (июня 30).— Расписка ректора киевской братской школы Ивана Борецкого о задолженности Львовскому Успенскому братству за греческо-церковнославянские грамматики львовской печати
85. 1619 г., марта 13 (3).— Письмо архимандрита Киево-Печерской лавры Елисея Плетенецкого Львовскому Успенскому братству с прось-

- бой послать Памво Беринду для оказания помощи в корректуре и печатании книг в Киеве
86. 1620 г., сентября 20 (10).— Привилегия иерусалимского патриарха Феофана, выданная в Белой Церкви для Львовского Успенского братства с подтверждением его прав
87. 1623 г., января 30 (20).— Запись о продаже книг, внесенная в книгу прибылей и расходов Львовского Успенского братства
88. 1624 г., сентября 27 (17).— Письмо архимандрита Киево-Печерской лавры Елисея Плетенецкого из Киева Львовскому Успенскому братству с сообщением о высылке новонапечатанных «Бесед Иоанна Златоуста»
89. 1625 г., мая 4 (апреля 24).— Жалоба книгопечатника Тимофея Вербицкого из Киева в луцком гродском правлении на пана Лаврина Бучайского за нанесение ему побоев в Остроге
90. 1625 г.— Акт продажи казаком Иосифом Путивцем двора со строениями в Киеве книгопечатнику Тимофею Вербицкому
91. 1628 г., июня 14 (4).— Записки о выделении средств на восстановление типографии, внесенные в книгу прибылей и расходов Львовского Успенского братства
92. 1630 г., мая 11 (1).— Привилегия львовского епископа Иеремии Тисаровского, выданная во Львове для Львовского Успенского братства с подтверждением прав братской типографии
93. 1630 г., июня 2 (мая 23).— Завешание игумена Спасского монастыря в Чорной Павла Домжива Лютковича-Телицы с Рудки, с записью книг и типографии монастырю
94. 1631 г., декабря 18.— Заявление Андрея Сокольского из Львова во львовском войтовском правлении о своем долге книгопечатнику Степану Мокрянскому
95. 1633 г., ноября 20 (10).— 1635 г., апреля 11 (1).— Записи о расходах на оборудование типографии и материалы к ней, внесенные в книгу прибылей и расходов Львовского Успенского братства
96. 1635 г., сентября 14 (4).— Жалоба игумена Спасского монастыря в Чорной Сильвестра в луцком гродском правлении на пана Дмитрия-Урсулу Рудецкого за обиды монастырю и стремление подчинить себе типографию
97. 1635 г., ноября 26 (16).— Жалоба пана Дмитрия-Урсулы Рудецкого в луцком гродском правлении на Неофита — игумена Братского монастыря в Луцке — за перевоз типографии и книг Спасского монастыря в Чорной в монастырь в Луцке
98. 1636 г., февраля 21 (11).— Заявление книгопечатника Спиридона Соболя в могилевском городском правлении о продаже своего имущества Анисиму с Могилева
99. 1636 г., сентября 14 (4).— Протокол заседания Львовского Успенского братства об установлении цен на книги и соглашение братства с книгопечатником Михаилом Слезкой о печатании книг
100. 1637 г., мая 1 (апреля 21).— Из протокола заседания Львовского Успенского братства о неудавшейся попытке заключить договор братства с книгопечатником Михаилом Слезкой
101. 1638 г., апреля 19 (9).— Протокол заседания Львовского Успенского братства об обсуждении условий продажи книг, изданных братством
102. 1638 г., июня 18.— Декрет королевского надворного суда, выданный польским королем Владиславом IV в Варшаве о присуждении книгопечатнику Михаилу Слезке принадлежащей ему части отцовского наследства в Новогрудке
103. 1638 г., августа 5.— Привилегия львовского католического архиепископа Станислава Гроховского, выданная во Львове книгопечатнику Михаилу Слезке на право пользоваться титулом архиепископского книгопечатника
104. 1638 г., декабря 30.— Привилегия польского короля Владислава IV, выданная в Варшаве книгопечатнику Михаилу Слезке на право

- печатания книг латинским, польским, украинским и церковно-славянским языками
105. 1639 г., апреля не позднее 26 (16).— Письмо Спиридона Соболя с Вязьмы русскому царю Михаилу Федоровичу с просьбой разрешить ему приехать в Москву для учебы детей греческому, латинскому и немецкому языкам и переводу учебников на русский язык
106. 1639 г., мая 1 (апреля 21).— Показания книгопечатника Василия Бурцова в Посольском приказе в Москве о его торговых взаимоотношениях с книгопечатником Спиридоном Сободем
107. 1639 г., октября 12.— Жалоба представителя города Львова, публичного обвинителя Альберта Слончковского и купца Константина Медзапеты во львовском раецком правлении на книгопечатника Андрея Скольского за печатание книг без разрешения городских властей, с требованием конфисковать его типографию.
108. 1639 г., октября 22.— Протокол судебного заседания львовского раецкого правления, посвященного жалобе купца Константина Медзапеты на книгопечатника Андрея Скольского в связи с печатанием книг без разрешения, с заявлением Медзапеты
109. 1639 г., октября 24.— Протокол судебного заседания львовского раецкого правления, посвященного жалобе купца Константина Медзапеты на книгопечатника Андрея Скольского в связи с печатанием книг без разрешения, с заявлением Скольского и показаниями священника Симеона Симеоновича, Петра Черкасского и работников типографии Ивана Сеньковича и Ивана Леневица
110. 1639 г., октября 29.— Протокол судебного заседания львовского раецкого правления, посвященного жалобе купца Константина Медзапеты на книгопечатника Андрея Скольского в связи с печатанием книг без разрешения, с заявлением Скольского
111. 1639 г., декабря 22.— Протокол судебного заседания львовского раецкого правления, посвященного жалобе купца Константина Медзапеты на книгопечатника Андрея Скольского в связи с печатанием книг без разрешения, с заявлением Скольского
112. 1640 г., марта 9—11.— Соглашение между львовскими книгопечатниками Михаилом Слезкой и Андреем Скольским об инвентаре общей типографии
113. 1640 г., ноября 22 (12).— Подтверждение Тимофея Соболя своему отцу книгопечатнику Спиридону Соболю с Киева о получении от него денег в счет полагающейся ему части наследства, поданное для записи в книги могилевского городского правления
114. 1641 г., апреля 26.— мая 3 (апреля 16—23).— Протоколы заседаний Львовского Успенского братства с записями о отказе книгопечатника Михаила Слезки работать в братской типографии и о договоре братства с книгопечатником Андреем Скольским
115. 1642 г., февраля 27 (17).— Письмо игумена монастыря Трех святителей в Яссах Софрония Почаского Львовскому Успенскому братству с просьбой не задерживать высылки греческого шрифта для типографии молдавского господара
116. 1642 г., мая 7 (апреля 27).— Письмо Львовского Успенского братства львовскому купцу Василию Леоновичу в Ясы о обстоятельствах высылки греческого шрифта для типографии молдавского господара
117. 1643 г., июня 29.— Соглашение Львовского Успенского братства с книгопечатником Михаилом Слезкой об условиях его работы в братской типографии и об отказе выпускать в собственной типографии кирилловские книги большого формата
118. 1643 г., июня 29.— Соглашение Львовского Успенского братства с книгопечатником Михаилом Слезкой об оплате его труда в братской типографии и обязательства Слезки заботиться о ремонте типографского оборудования

119. 1644 г., августа 9.— Жалоба книгопечатника Михаила Слезки во львовское войтовское правление на переплетчика Матвея Пухальского, подговорившего подмастерья-словолитчика Дмитрия перейти на работу в Краков
120. 1644 г., ноября 4.— Протокол судебного заседания львовского войтовского правления, посвященного жалобе книгопечатника Михаила Слезки на переплетчика Матвея Пухальского в связи с подстрекательством подмастерья-словолитчика Дмитрия перейти на работу в Краков
121. 1644 г., ноября 12.— Показание словолитчика Дмитрия во львовском войтовском правлении в связи с обвинением книгопечатника Михаила Слезки о нанесении ему ущерба из-за перехода словолитчика на работу в Краков
122. 1645 г., января 14 (4).— Подтверждение игумена монастыря в Кутенни Иоуля Труцевича, данное в могилевском городском правлении книгопечатнику Спиридону Соболю, о получении от него денег
123. 1645 г., февраля 13 (3).— Завещание книгопечатника Спиридона Соболя, поданное для записи в книги могилевского городского правления
124. 1646 г., января 8.— Жалоба книгопечатника Михаила Слезки во львовском войтовском правлении на купца Константина Медзапету за задержку им долговых расписок и задолженность
125. 1646 г., февраля 21.— Показания лавочников Матвея Ясликовского и Ивана Еленка во львовском войтовском правлении о осмотре сундука с вещами и книгами книгопечатника Спиридона Соболя, которые он завещал братству в Сокале
126. 1646 г., мая 5.— Подтверждение представителей братства в Сокале Карпа Мокреювича и Ивана Маневича, данное во львовском городском правлении Семену Бараниковичу из львовского предместья, о получении от него вещей, которые книгопечатник Спиридон Соболю завещал братству
127. 1646 г., мая 15 (5).— Письмо киевского митрополита Петра Могилы книгопечатнику Михаилу Слезке во Львове с требованием прекратить перепечатывание книг, уже изданных типографией Киево-Печерской лавры
128. 1646 г., мая 17 (7).— Анафема киевского митрополита Петра Могилы на книгопечатника Михаила Слезку за конкуренцию, которую он делает типографии Киево-Печерской лавры
129. 1647 г., января 19.— Протокол судебного заседания львовского лавничьего правления, посвященного жалобе книгопечатника Михаила Слезки на купца Константина Медзапету за задержку им долговых расписок и задолженность, со сведениями о торговле книгами, изданными в Киеве и Львове
130. 1647 г., июня 22.— Показание генерального коронного возного Мартина Чамборского во Львовском городском правлении о вручении Михаилу Слезке иска в королевский надворный суд за перепечатку календаря, право на издание которого было предоставлено книгопечатнику Франциску Цезарию из Кракова
131. 1647 г., августа 7.— Иск в королевский надворный суд, выданный польским королем Владиславом IV в Варшаве книгопечатнику Андрею Скольскому за перепечатку украинского Букваря, право на издание которого было предоставлено книгопечатнику Михаилу Слезке
132. 1647 г., августа 28.— Взаимное подтверждение переплетчика Якова Черкасского и мещанина Юрия Константиновича из Каменец-Подольского об отказе от денежных претензий, поданное для записи в книги львовского войтовского правления
133. 1647 г., сентября 15 (5).— Заявление Ивана Соболя в могилевском городском правлении о его долге мещанам Ефиму и Матвею Федоровичам из Могилева

РЕЗЮМЕ

134. 1647 г., сентября 28.— Подтверждение книгопечатника Андрея Скольского, данное во львовском раецком правлении Львовскому Успенскому братству о возвращении ему долга
135. 1647 г., ноября 4.— Иск в королевский надворный суд, выданный польским королем Владиславом IV в Варшаве книгопечатнику Михаилу Слезке за издание книги, враждебной католической церкви
136. 1648 г., января 8 (1647 г., декабря 29).— Показания овручского архимандрита, наместника киевского митрополита Леонтия Шицки-Залесского в луцком гродском правлении о напечатании Катехизиса Петра Могилы 1645 г. в типографии Киево-Печерской лавры
137. 1648 г., февраля 8.— Жалоба книгопечатника Михаила Слезки во львовском раецком правлении на Львовское Успенское братство за невыполнение устного соглашения о его работе в братской типографии

Выдающимся событием в истории развития социалистической культуры Советского Союза является празднование 400-летия со дня издания во Львове первой печатной книги, чем были заложены основы книгопечатания на Украине.

Книгопечатание на Украине связано с именем славного сына русского народа Ивана Федорова, деятельность которого — замечательный пример вековой дружбы трех братских народов — русского, украинского и белорусского.

Документы и материалы, составляющие сборник «Первопечатник Иван Федоров и его последователи на Украине (XVI — первая половина XVII в.)», представляют собой впервые собранную воедино значительную группу исторических источников, в которых отражена жизнь и деятельность Ивана Федорова, его помощников и продолжателей его дела. В их числе — записи в судебных и административных актовых книгах, письма, доверенности, долговые расписки и т. д. Наиболее полно освещена деятельность львовской типографии Ивана Федорова (1573—1574 гг.) и острожской типографии Константина Острожского, которой руководил Иван Федоров в первые годы ее деятельности (1578—1581 гг.). Помещены также наиболее важные документы о типографии Львовского Ставропигийского братства (действовала с 1591 г.). Отдельные акты относятся к истории типографии Киево-Печерской лавры, которая сразу же после основания (1616 г.) стала наиболее крупным издательским центром Украины и сыграла важную роль в укреплении межславянских культурных связей. В сборнике отражена также деятельность выдающихся мастеров книгопечатания первой половины XVII в. — Семена Будзыны, Тимофея Вербицкого, Спиридона Соболя, Михаила Слезки, Андрея Скольского и др.

Документы сборника отражают острую классовую борьбу, которая велась вокруг книгопечатания в условиях наступления феодалов и правительства шляхетской Речи Посполитой на политические, экономические и культурные права народных масс. Материалы сборника показывают, что книгопечатание и просветительская деятельность Ивана Федорова на Украине нашли глубокий отклик в сердцах трудового народа. В них заключены ценные сведения о техническом оснащении типографий, условиях труда и быта Ивана Федорова и его первых сподвижников. Ряд документов освещает также связи книгопечатания Украины с типографиями Белоруссии и Польши.

Документы публикуются как в оригинале — на русском, украинском, белорусском, польском и латинском языках, так и в переводе (с польского и латинского) на украинский язык.

Значительная часть документов сборника публикуется впервые. Для лучшего освещения темы в сборник включены, после сверки с оригиналами, и ранее публиковавшиеся документальные материалы.

В сборнике публикуется 137 документов. Для выявления материалов обследованы фонды Центральных государственных исторических архивов УССР в Киеве и Львове, Центрального государственного архива древних актов СССР в Москве, Центрального государственного архива БССР в Минске, Архива Ленинградского отделения Института истории АН СССР. Отдельные документы воспроизводятся на основании первых публикаций.

Научный аппарат сборника состоит из предисловия, примечаний, вспомогательных указателей и перечней. К изданию прилагается список типографий, действовавших на Украине в период с 1573 по 1648 гг., и хроника главных событий из истории книгопечатания Украины за указанное время.

Summary

The celebration of the 400th anniversary of the day when the first book was printed in Lviv and became a ground for further development of printing in the Ukraine is an outstanding event in the cultural life of the Soviet Union.

The early history of printing in the Ukraine is connected with the name of the famous son of the Russian people Ivan Fedorov, whose activity is one of the best examples of eternal friendship among three fraternal peoples — the Russian, Ukrainian and Byelorussian.

The documents and materials published under the title "Ivan Fedorov and his Followers in the Ukraine (XVI — the first part of the XVII century)" represent the first ever brought together bulk of historical sources which reflect the life and activity of Ivan Fedorov, his assistants and followers. They include judicial and municipal records, letters, trust-deeds, promissory notes, etc. The activity of Ivan Fedorov's printing-shop in Lviv (1573—1574) and Constantine Ostrozhsky's printing shop which in first years of its activity (1578—1581) was managed by Ivan Fedorov are elucidated most completely. Most important acts concerning the printing-shop of Lviv Stavropigian brotherhood (founded in 1591) are also published. Several acts reflect activity of the Kiev-Pechersk Lavra printing-shop, which since its foundation in 1616 was the biggest printing centre in the Ukraine and played important role in the cultural contacts between Slavic nations. The collection also includes documents about outstanding printers of the first half of the XVII century — Semen Budzyna, Timophy Verbytsky, Spiridon Sobol, Mikhailo Slyozka, Andry Skolsky and others.

The documents of the collection reflect sharp class struggle around the subject of bookprinting, which was carried on when the magnates of the Polish gentry were offencing political, economical and cultural rights of the oppressed people. The materials show that printing and enlighting activity of Ivan Fedorov in the Ukraine found a broad response in the hearts of the working people. The documents also involve valuable information on technical equipment of the printing-houses as well as on Ivan Fedorov's and his first fellow-workers conditions of work and life. There are also documents about contacts of Ukrainian printers with Byelorussian and Polish printing-houses.

The acts are published in both their original languages, i. e. Russian, Ukrainian, Byelorussian, Polish and Latin, and the Ukrainian translation from the two latter.

A great number of the documents appear in print for the first time. Documents already published are also included into the edition having been collated with the originals.

The collection includes 137 documents. To collect the materials the editors investigated the funds of The Central State Historical Archives of the Ukrainian S.S.R. in Kiev and Lviv, The Central State Historical Archives of Ancient Acts in Moscow. The Central State Historical Archives of the Byelorussian S.S.R. in Minsk, The Archives of the Institute of History of the Academy of Sciences of the U.S.S.R. (Leningrad branch). Several documents are reprinted from the earlier publications.

The book is provided with introduction, comments and indexes. In addition, the List of the printing-houses which were maintained in the Ukraine in the period from 1573 till 1648 and the Chronicle of the most important events in the history of the Ukrainian printing are also available.

Зміст

ПЕРЕДМОВА	5
ДОКУМЕНТИ	16
ІЛЮСТРАЦІЇ	255
ДОДАТКИ.	257
ПРИМІТКИ	259
СПИСОК ДРУКАРЕНЬ ТА ІХ ПРАЦІВНИКІВ	274
ХРОНОЛОГІЧНА ТАБЛИЦЯ НАЙВАЖЛИВІШИХ ПОДІЙ З ІСТОРІЇ ДРУКАРСТВА НА УКРАЇНІ	277
СЛОВНИК РІДКОВЖИВАНИХ І ЗАСТАРІЛИХ СЛІВ	288
ТАБЛИЦЯ КИРИЛИЧНИХ ЦИФР	293
ЛІТЕРАТУРА ТА ЇЇ УМОВНІ СКОРОЧЕННЯ	294
ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК	296
ГЕОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК	314
ПЕРЕЛІК ДОКУМЕНТІВ (УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ)	320
ПЕРЕЛІК ДОКУМЕНТІВ (РОСІЙСЬКОЮ МОВОЮ)	329
РЕЗЮМЕ	339
SUMMARY	341

Главное архивное управление
при Совете Министров Украинской ССР
Центральный государственный
исторический архив УССР во Львове

ПЕРВОПЕЧАТНИК ИВАН ФЕДОРОВ
И ЕГО ПОСЛЕДОВАТЕЛИ НА УКРАИНЕ
(XVI — ПЕРВАЯ ПОЛОВИНА XVII В.)

Сборник документов
(На украинском языке)

Составители:

*Ярослав Дмитриевич Исаевич,
Олег Антонович Купчинский,
Орест Ярославович Мацюк,
Эдуард Иосифович Ружицкий*

Друкується за постановою наукової ради
Головного архівного управління
при Раді Міністрів Української РСР

Редактор

Н. Г. АИРОПЕТОВА

Художній редактор

С. П. КВІТКА

Оформлення художника

В. М. ФЛАКСА

Технічний редактор

М. А. ПРИТИКІНА

Коректор

В. М. ГУБСЬКА

Здано до набору 14.VIII 1974 р. Підписано до друку
18.III 1975 р. БФ 00151. Зам. № 4—2041. Вид. № 335.
Тираж 3900. Папір № 1, 60×90^{1/16}
Фіа. арк. 21,5+2,5 арк. на крейд. папері.
Умовн. друк. арк. 24,0. Обліково-видавн. арк. 28,07.
Ціна 3 крб. 43 коп.

Видавництво «Наукова думка», Київ, Реліна, 3.
Головне підприємство республіканського виробничого
об'єднання «Поліграфкнига» Держкомвидаву УРСР,
Київ, вул. Довженка, 3.